COORDONATORUL COLECȚIEI „BIBLIOTECA BĂNCII NAȚIONALE"
Prof.univ.dr. Mugur Isătescu
COLECȚIA „BIBLIOTECA BĂNCII NAȚIONALE"
Victor Slăvescu
NOTE ŞI ÎNSEMNĂRI ZILNICE
I
Octombrie 1923 — l ianuarie 1938
Ediție îngrijită, cuvânt înainte şi indice de Georgeta Penelea-Filitti
Editura Enciclopedică 1996
Coperta colecției: arhitect Alexandru Chialda
ISBN general: 973-45-0160-7 ISBN voi.I: 973-45-0161-5

UN ÎMPĂTIMIT AL MUNCII: VICTOR SLA VESCU

Descoperirea oricărei noi arhive este o bucurie pentru istorici şi un act benefic pentru societate, în ultimii ani, în mod miraculos, au ieşit la iveală, devenind accesibile publicului, texte memorialistice păstrate în țară sau în afara granițelor ei, din arhive particulare, privind mai ales perioada interbelică. Scrise cu intenția manifestă a ulterioarei publicări ori ca notații personale, urmând să constituie suportul documentar al elaboratelor viitoare, jurnalele, notele, amintirile întregesc pe zi ce trece istoria acestui răstimp, revendicat abuziv de unii, idealizat cu stăruință de alții.

O ierarhizare a lor ni se pare aleatorie, căci orice mărturie, fie ea şi eronată, generează cercetări care pot conduce spre adevăr. Când însă avem de a face cu consemnări frecvente, devenite de la o vreme zilnice, ale faptelor unui om public, implicat, prin urmare, plenar în viața țării, trebuie convenit că e vorba de o piesă ieşită din comun. Acesta este cazul Notelor şi însemnărilor zilnice ale profesorului universitar, academician doctor Victor Slăvescu, care acoperă perioada octombrie 1923 — 6 mai 1950.

Cine a fost Victor Slăvescu ?

Un economist şi exemplar slujitor al statului până când regimul comunist, după o detențiune de cinci ani, 1-a redus la condiția unui pensionar îngăduit să cerceteze la Arhivele Statului şi la Biblioteca Academiei Române.

S-a născut la 5 iunie 1891 la Rucăr (Muscel), ca fiu al colonelului Ion Slăvescu şi al Paraschivei Bastea. Provenea astfel din familii de moşneni buzoieni şi câmpulungeni, unde seriozitatea, dorința de a face carieră, de a se instrui temeinic erau în firea lucrurilor. A urmat studii economice din vocație, nu constrâns de familie ori de împrejurări. Şi aceasta explică, desigur, şi dăruirea cu care li s-a consacrat întreaga viață, curiozitatea neostoită pe care a păstrat-o pentru acest domeniu până la ultimele clipe ale vieții (a murit la Bucureşti, la 24 septembrie 1977), aşa cum o dovedeşte şi impresionanta arhivă rămasă în urma sa.

Vom reveni asupra ei.

Evenimentul care-i marchează adolescența este răscoala din 1907. Tatăl său a fost comandantul unui regiment trimis să reprime această jacquerie românească. Revenit în

familie, colonelul era fericit că reuşise pacificarea fără sacrificii umane, dar, în două săptămâni, albise complet.

Ca orice tânăr român dornic de instruire, Victor Slăvescu a luat drumul Parisului, decis de la 20 de ani să se consacre studiilor economice. I-a audiat astfel pe Paul Leroy ilieu, Charles Gide şi Charles Rist. Dar ambianța franceză nu 1-a satisfăcut şi după ii un an trece în Germania, unde frecventează cursurile lui Wilhelm Lexis, Gustav i şi Lujo Brentano, la universitățile din Gottingen si Mtinchen. în anul 1914 şi-a luat >ratul la universitatea din Halle cu teza Chestiunea agrară în România, sub conducerea isorului Johannes Conrad.

Cu asemenea pregătire se părea că tânărului economist îi sunt deschise toate porțile i hceput ucenicia în 1915, la Banca Romanească'. Curând însă soarta 1-a aruncat, ca pe nii de români, în ghearele războiului. A luat parte la luptele de la Rucăr, Panciu şi işeşti, fiind grav rănit. La sfârşitul războiului, împărtăşeşte bucuria generală de a fi ibuit cu arma în mână la constituirea României Mari. Consolidarea ei, unificarea jmică a provinciilor recent alipite, edificarea statului modern român deveneau țelul ipal al generației lui Victor Slăvescu. Şi-a urmat astfel vocația, lucrând în sensul lizării sistemului bancar în Basarabia, Bucovina şi Transilvania. Tot acum se ilizează şi opțiunile sale politice spre partidul care-şi vădise din plin valențele jare, atât în conducerea războiului cât şi în fructificarea păcii. En această ipostază, de membru al Partidului Național Liberal şi economist în siune, se deschide, în octombrie 1923,primul din cele 14 caiete ale Notelor sale. dumirea, în 1923, ca director al Creditului Industrial2, la recomandarea lui Vintilă mu, fixează, de la început, cadrul în care va evolua până în 1947 Victor Slăvescu: îs liberal activând în multiplele organisme financiare întemeiate de partidul său. După :le momente de euforie, căci avea numai 32 de ani când a devenit director, el intră în i bancară, adevărată „junglă", unde realitatea cotidiană vine în contradicție violentă incipiile sale de corectitudine, preocupare permanentă de protejare a intereselor ai, fairplayîn relațiile cu partenerii străini. Prin natura postului ajunge să fie solicitat mu. Intrigi, intervenții, pile — ca să folosim un cuvânt neacademic dar atât de plin de îuri — sunt uzitate cu stăruință spre a obține credite de la instituția sa. Imun la aceste ni, el declară de la început că refuză să susțină materialmente „şandramale şi creațiuni e"; mai mult, i se pare de neconceput să sprijine persoane compromise moral, cum era unor filogermani notorii, colaboratori făţişi ai duşmanului, de pe urma căruia se pățiseră. Şi în interiorul instituției, Victor Slăvescu surprinde lipsă de onestitate; i a privilegia acțiunile particularilor, un consilier sugerează ca dividendele acestora mai mari decât cele acordate statului sau Băncii Naționale ! ixpert în finanțe al liberalilor, aceştia înțeleg să-1 folosească din plin şi să-1 propulseze ;hierul politic. I.G. Duca îl prezintă regelui Carol al II-lea ca „tânăr liberal de viitor", nd şi de înrudirea lui, tot în sânul partidului, căci Victor Slăvescu era căsătorit cu

în 1916 avea să publice la Bucureşti broşura O victorie a capitalului românesc. Cinci ani de luptă ai Băncii

'.şti.

VS. a consacrat creditului, între altele, următoarele lucrări: Marea finanța din România în vreme de

Băncile comerciale, 1914—1919, Bucureşti, 1920; Organizarea de credit a României, Bucureşti, 1922;

e financiare din România, Bucureşti, 1924; La sociale naționale du Credit industriei. La Banque Naționale

nanieen 1924, Paris, 1925.

Valentina Orleanu, fiica senatorului liberal Mihai Orleanu. Angrenat astfel în politica liberală, se vede adesea silit să arbitreze între fruntaşii partidului, să calmeze orgolii, ori să furnizeze soluții de compromis.

La 14 noiembrie 1933, intră ca subsecretar de stat la Finanțe în guvernul condus de I.G. Duca1, pe care atunci îl socotea „şopârlă, calculat, oportunist", căci simpatia lui întreagă se îndrepta spre Vintilă Brătianu şi apoi spre Dinu Brătianu. Are nenumărate conciliabule cu acesta din urmă şi e fericit când îi obține acordul de construire a unor localuri pentru percepții si administrații financiare.

Dar, acest început promițător se curmă repede. La 29 decembrie 1933, primul-ministru e asasinat. Victor Slăvescu participă copleşit la veghea de la Sinaia, apoi la ceremonia de la Ateneul Român, unde a fost depus corpul lui I.G. Duca. Constantinescu, asasinul, era un fost elev al Academiei Comerciale, unde profesa Victor Slăvescu, încât acesta cere să stea de vorbă cu el chiar la locul crimei, în gara Sinaia, „înfățişare brună, părul mare şi vâlvoi, cu ochii mari duşi în fundul capului", îl descrie lapidar Slăvescu. Şi la întrebarea sa de ce a făcut „ticăloşia" să „omoare un om curat, cinstit şi sărac", care putea salva țara, individul, într-o străfulgerare de căință, răspunde: „Domnule profesor, regret ce am făcut, ați rămas dumneavoastră să salvați țara!"

Dispariția lui Duca declanşează noi lupte politice, „încep să se tragă sforile", cum observă Slăvescu. între soluțiile de guvernare preconizate (dr. Angelescu, Gheorghe Tătărescu, Dinu Brătianu), el o vede pe ultima ca fiind „cea mai logică, cea mai demnă, cea mai politică", în plus, Dinu Brătianu se bucura de un prestigiu internațional de necontestat. Regele Carol însă, invocând „deosebirile de mentalitate"existente între el si corifeul liberal, 1-a preferat pe Tătărescu. Slăvescu va trebui să colaboreze cu el, dar nu-1 iubea. Chiar din clipa când mesagerul noului prim-ministru, Richard Franasovici, îl avertizează că un refuz ar echivala cu „un act potrivnic regelui", Slăvescu mărturiseşte că e într-o „tragică situație de conştiință": îl trădează pe Dinu Brătianu şi admite să lucreze cu oponentul acestuia. Pentru ce? Fiindcă Tătărescu îi demonstrase că Partidul Liberal, cu oameni noi şi metode noi, „reprezintă ultima soluție politică pentru rege, după care ar urma dictatura".

Lucrând, pe semne, foarte adesea mai mult împotriva convingerilor sale, Victor Slăvescu rămâne închis în sine, în asemenea măsură, că nici caietelor nu încredințează vreun gând vreme de un an (între 3 ianuarie 1934 şi 9 februarie 1935). Când o face, e plin de obidă: a construit localuri pentru percepții, dar serviciile continuă să funcționeze în case particulare (proprietatea lui Toni Iliescu sau a Sabinei Cantacuzino) şi Tătărescu încuviințează acest joc deoarece proprietarii, de care are nevoie în Parlament ori în

cercurile mondene, încasează chirii „grase". „Fiecare trage pe sfoară pe celălalt.în limita posibilului şi în interesul lui personal... Toți mint, toți te înşeală cu surâsul amical pe buze", notează Slăvescu indignat.

Creditul Industrial este un adevărat magnet, căci toată lumea are nevoie de bani. De aici şi amplele relații pe care le stabileşte directorul său. Reticent, judecând cu răceală, temător să nu investească sufleteşte într-o cunoştință abia legată, Slăvescu se confesează caietului; despre Nicolae Malaxa, cu care, de altminteri, va ajunge, de-a lungul anilor, să

1 „Se poate spune că suntem la putere", notează el mândru la 15 noiembrie 1933.

7

joreze foarte bine, se întreabă: „Este sincer sau este fals?" Pe Pamfil Şeicaru îl etează de la început şi intuiția lui se va dovedi justă1; când acesta — aflat la conducerea stații de Radio — îi cere un împrumut de 80 milioane de lei pentru prelungirea cablului > de la Bod la Bucureşti îşi spune: „Cine ştie ce afaceri sunt puse la cale de acest ster!"

Un personaj cu care nu discută doar vulgare probleme băneşti este principele Nicolae. : mereu în jenă financiară, cu veniturile tiranic controlate de fratele său, principele)tă din condescendență să discute cu financiarul al cărui vot îl poate scoate din necaz: dn amândoi că țara traversează în primul rând „o criză morală", care se manifestă, altele, în interior prin grave greşeli în sistemul monetar şi comercial căci „schimbăm ca de la o zi la alta", iar pe plan extern, prin nerespectarea convențiilor internaționale, lae vedea salvarea, regenerarea, prin aducerea la suprafață a oamenilor „de la coadă", ;e cuvinte se încrezuse la început în Garda de Fier. Dar, prin asasinarea lui I.G. Duca, narii s-au compromis. Mai rămânea, ca unică soluție, apropierea de Germania. Uimit itrariat, Slăvescu îi observă totuşi interlocutorului său că „legionarii sunt oameni fără itire", au metode „de o demagogie revoltătoare". Cât priveşte Germania, nu-i prudent ce partener unic, deoarece e o țară izolată politic, slăbită din punct de vedere economic mciar. Şi concluzia lui Slăvescu e tranşantă: „Am avut impresia că prințul german nu uprimat în ființa lui".

Sficolae merge mai departe cu destăinuirile şi se plânge de fratele său Carol. O face cu cu patimă si tonul acesta îl păstrează ori de câte ori apelează la Slăvescu spre a obține iri necesare domeniului său de la Broşteni. îl considera pe rege „un om bolnav... os, un egocentrist... slab şi influențabil". Prezența Elenei Lupescu în preajma sa putea a pogromuri, în fine, ca un leit motiv, amintindu-si că i-a înlesnit reîntoarcerea, pele Nicolae repeta mereu proverbul: „Pe cine nu laşi să moară, nu te lasă să trăieşti"2. Sunt confesiuni pe care Slăvescu le primeşte şi — dată fiind însemnătatea lor — le mnează în Note. Dar nu le comentează cu nimeni. Discreția a fost una din mințitele sale virtuți.

^otodată simte şi el nevoia să se mărturisească şi-i spune prințului că n-a mai putut ie în echipa guvernamentală a lui Tătărescu, demisionând la l februarie 1935, deşi i nu se obişnuieşte aşa ceva", dar atunci era pus în fața unei probleme de conştiință leclară el, „eu sunt profesor şi nu pot susține un lucru la catedră şi alt lucru pe banca ;erială".

După cum consemnează V.S., în timpul dictaturii regale, Pamfil Şeicaru îi spusese lui Reginald Hoare, îl Angliei la Bucureşti, „Sunt de vânzare!"

Să amintim că în timpul minoratului viitorului rege Mihai I şi al renunțării la tron a tatălui său Carol, a lat regența (21 iulie 1927 — 8 iunie 1930) din care a făcut parte şi principele Nicolae. Revenit în țară şi lat rege, la 8 iunie 1930, Carol a căutat sistematic să minimalizeze tot ce se înfăptuise sub auspiciile , acuzându-i fățiş pe membrii ei de „lipsă de autoritate". Prezența lui Nicolae îl incomoda în mod deosebit i acesta se plânge lui Slăvescu, destăinuindu-i că îi fusese trimis Constantin Argetoianu ca să-1 convingă :lare „bolnav", adică „nebun". Constrâns de împrejurări, a semnat asemenea declarație, dar apoi a plecat i unde s-a supus unui consult medical şi a dobândit un certificat „că e perfect sănătos".

8

împăcarea comandamentelor politice cu probitatea profesională i se pare tot mai anevoioasă. Credincios lui Dinu Brătianu, căruia îi datora numirea la Creditul Industrial şi intrarea în diferite organisme economice (Consiliul Băncii Naționale, Consiliul Bancar Superior, Uniunea Generală a Industriaşilor din România), nu poate să nu remarce rigiditatea acestuia, insatisfacția pe care tot mai des o resimte după o discuție cu el. Desigur, va rămâne toată viața un liberal ireductibil, considerând Partidul Libral ca singurul capabil să conducă țara, să aibă creații instituționale şi să asigure progresul. Pe Mihail Manoilescu, cu care are relații destul de tensionate, caută să-1 atragă la liberali, căci locul lui „nu este în Partidul Național Țărănesc". Şi, ca trecerea să nu fie prea bruscă, îi sugerează să facă o pauză „apolitică" de guvernator al Băncii Naționale.

Este neîndoios că participarea la guvern 1-a dezamăgit încât se reîntoarce, cu voluptate, la activitatea de finanțist, expert în probleme economice. Şi aici însă lucrurile nu-s totdeauna pe gustul lui. La Creditul Industrial doreşte să realizeze o descentralizare administrativă, cu secții în provinciile istorice şi cu un sistem de credit pe termen mijlociu şi lung şi cu crearea unei secții de devize pentru industriaşi. Era o problemă care-i stătea la inimă căci, la Banca Națională, acest capitol era mereu generator de scandaluri. Guvernatorul Băncii, Dorel Dimitrescu, „slab şi hatârgiu", ajutându-şi prietenii, crease o adevărată „panama" prin fondurile acordate unuia şi altuia. „Trăim în senzațional", scrie Slăvescu când află de demisia guvernatorului din ziare, căci ministrul de Finanțe nu fusese pus la curent. „Poate doar dacă nu s-a hotărât la Sinaia", se întreabă el nemulțumit. La o instituție de asemenea anvergură - citadelă liberală de totdeauna — Slăvescu socotea că trebuie oameni noi. Dinu Brătianu însă, „retrograd", cum îl numeşte el cu tristețe, vedea ca viitor guvernator pe C.I. Băicoianu, fiindcă era „om de tradițiune", care scrisese cărți1. Pentru Slăvescu însă el era doar un personaj „lipsit de prestigiu şi incapabil pentru problemele actuale". Trebuie să spunem însă că Slăvescu vorbea aici cu patimă, ca om interesat. „Sunt singur indicat să ocup acest loc, unde aş aduce prestigiu moral şi competență" scrie el categoric.

Când, în fine, e numit Mitiță Constantinescu, furia lui nu cunoaşte margini contra acestei persoane „de o abjectică canaierie". Dacă „Partidul Liberal a ajuns să aibă guvernator la Banca Națională pe un astfel de om, nu ştiu ce mai poate aştepta opinia

publică de la el. Nici autoritate, nici competență" — îl defineşte Slăvescu, ros de invidie, pe omul Elenei Lupescu şi al lui Aristide Blank. Totuşi, odinioară fuseseră prieteni... Apoi Banca Națională şi Creditul Industrial emu două instituții menite să colaboreze, încercând să-1 îmblânzească pe intransigentul Slăvescu,, Mitiță Constantinescu îl vizitează la Credit, amintindu-i că Banca Națională primise de la această instituție, în 14 ani, dobânzi în valoare de un miliard de lei. Invocând prietenia de altădată, M. Constantinescu îi cere să nu mai fie „aşa de dur".

1 C.I. Băicoianu (1873—1945) şi-a făcut, ca şi V. Slăvescu, studiile universitare în Germania, ia Leipzig şi Munchen. A scris, între altele, Gescliichte der rumanischen Zoilpolitik seit dem 14 Jahr. bis 1874, Stuttgart, 1896; Contribuțiuni la politica noastră comercială, Bucureşti., 1901; Istoria politicii noastre vamale şi comerciale de la Regulamentul Organic până în prezent, Bucureşti, 1904; Dunărea. Privire istorică, economică şi politică, Bucureşti, 1915; Istoria politicii noastre monetare şi a Băncii Naționale, Bucureşti, 1932—1939.

Judecând activitatea lui Victor Slăvescu în ansamblu, e greu a vorbi de duritate. Mai nd avem a face cu o corectitudine excesivă, care, în politică, constituie adesea un licap. Chiar în numeroasele organisme economice unde avea cuvânt decisiv, invocând a ori avantajul societății respective, intransigența lui devenea supărătoare. Are lente când îi lipsesc partenerii de dialog şi când scrie dezabuzat că „nu mai sunt ;tere".

Ieşirea din guvern îi păstrează relațiile ministeriale, în primul rând e vorba de Drghe Tătărescu, cu care va colabora în Cabinet în anii următori şi va discuta adesea, ecare dată însă cu un sentiment tot mai acut de insatisfacție. Acesta îl acuzase pe față irăsise guvernul „de groaza răspunderii în ceea ce priveşte situația financiară"1. Mai , fiind înlocuit cu Victor Antonescu — care se purta cu el „câineşte" — Tătărescu nu-1 ase de criticile lui Madgearu pentru politica sa financiară, aşa cum s-ar fi aşteptat de la jmiliton de partid.

Tătărescu era departe de a fi un modest. Dorind cu orice preț guvernarea, el nu înceta ameze că Ministerul lui „avusese cea mai lungă durată de la restaurație2. V. Slăvescu asistă neputincios la luptele sterpe din partid, socotind „dualitatea Dinu ianu — Tătărescu" dăunătoare; cel dintâi urmărea scârbit tribulațiile grupului „H" (Ion leț, Petre Bejan, Petre Ghiață), dar era incapabil să ia vreo măsură de forță. Obsedat el şi de soarta partidului, V. Slăvescu îşi îndeseşte vizitele la Brătianu, căutând să jşească ce se întâmplă. De fiecare dată însă pleacă cu un sentiment de frustrare, cu ingerea că toate consfătuirile nu duc la nimic.

E o perioadă de derută reflectată şi de tăcerea jurnalului (noiembrie 1935 — octombrie ').

în decembrie 1936, continuându-şi ascensiunea profesională, el devine şi preşedinte GIR. Peste un an, în 1937, e vicepreşedintele Consiliului Superior Bancar şi vice-^dinte al Consiliului Economic. Să adăugăm si numeroasele consilii de administrație are face parte3. Având, prin urmare, o arie largă de cuprindere, e tot mai mult în măsură ^recieze capacitatea economică a României. Vizitează nenumărate întreprinderi, ere, fabrici, uzine şi judecățile sunt lapidare, adeseori casante, dar

totdeauna drepte. La na Românăîl încântă organizarea; excelentă este şi ţinuta întreprinderilor lui Malaxa. !ahul — „impresie de Abisinie". Rezumând, ajunge la o concluzie amară: frauda, pţia, necinstea sunt omniprezente; fără aceste racile şi cu banii existenţi s-ar fi putut multe lucruri în ţară. în acelaşi context, aminteşte de iritarea oamenilor de afaceri

1 Teatral şi nesincer, după credinţa lui Slăvescu, Tătărescu susţinea că cel mai grav moment de criză al nării sale fusese retragerea lui Slăvescu, „prea profesor", „prea ortodox".

2 Amintim că guvernul Gh. Tătărescu s-a format la l ianuarie 1934 şi a durat până la 29 august 1936, u-1 pe V.S. ministru de Finanţe până la l februarie 1935; la 29 august 1936 guvernul a fost remaniat şi la te a fost numit Mircea Cancicov. A doua remaniere s-a produs la 17 noiembrie 1937. Această guvernare a până la 28 decembrie acelaşi an, când i-a succedat un Cabinet Octavian Goga.

3 De remarcat că rămâne precaut în a intra în cele ale unor societăţi străine (ca, de pildă, Astra Română, din l RoyalDutch), cu toată dorinţa pe care o are de a armoniza punctele de vedere ale întreprinderilor româneşti e ale întreprinderilor străine.

10

americani: România nu-şi plăteşte datoriile către băncile lor, în schimb face o expoziţie costisitoare la New York, pentru care a avansat 700 000 de dolari.

Pornit pe făgaşul politic liberal, Victor Slavescu nu are ezitări dar nu e scutit de deziluzii, înfrângeri şi mai ales de incidente dureroase în Covurlui, fieful său electoral şi al socrului său Mihai Orleanu. Convulsiile din partid, opoziţia Tătărescu-Brătianu, disidenţa lui Gheorghe Brătianu erau de natură să erodeze această formaţiune politică de atât de spornică şi frumoasă tradiţie; în plus, ascensiunea legionarilor se profila ca o ameninţare directă la adresa liberalilor. Dacă întâlnirile cu Dinu Brătianu îi lasă un gust de zădărnicie, căci „e slab şi fără activitate", cele cu Tătărescu — în guvernul căruia intră la 24 noiembrie 1939 — îl irită de-a dreptul. „La el minciuna e organică, dă impresia de gol, de nesinceritate, de comedie... e atât de fals, de egoist, de mincinos", scrie el acrit.

O altă figură politică reprezentativă, de mare mobilitate, încearcă să şi-1 apropie pe Victor Slavescu. E vorba de Constantin Argetoianu, care, în ianuarie 1939, dorea să reintre în Partidul Liberal prin intermediul său. Refuzul conducerii partidului la cererea lunecosului politician e încuviinţat de Slavescu.

Propriul lui statut de deputat liberal la Galaţi e primejduit. Acolo, Garda de Fier, reprezentată între alţii de cumnatul său Mihai Orleanu, era în plină ascensiune. Tânărul şi năbădăiosul partizan al lui Codreanu refuza să se retragă şi această concurenţă e socotită de Slavescu „o imoralitate politică", căci, de zeci de ani, Galaţii aparţinuseră liberalilor. Nu e vorba însă aici doar de o înfrângere personală; Slavescu respinge total această formaţiune, sprijinită iniţial de rege, care vedea în ea o „mişcare tinerească de entuziasm". Definiţia lui Slavescu e necruţătoare: Garda are „fond curat, activitate rea şi mijloace omeneşti proaste". E totuşi „uluitoare" pentru el aderenţa acesteia în armată, iar victoria în alegerile din 1937, cu 37% din voturi, „năucitoare". Codreanu îi pare

incult, autoritar, violent şi impulsiv, maestru în „regizorat politic", dorind să schimbe țara prin supunere oarbă căci nu apreciază calitățile individuale ale oamenilor.

înțelegând să rămână soldat disciplinat în armata liberală, Slavescu nu devine prin aceasta politician. Vocația sa e în primul rând cea de economist, de dascăl. Notorietatea pe care o dobândeşte de timpuriu face să fie inclus într-o serie de delegații economice în afara țării. Din păcate, Notele rămân tăcute pentru unele din ele sau excesiv de lapidare pentru altele. De pildă, nu consemnează nici un rând despre călătoria făcută în Statele Unite în 1925, alături de Nicolae Titulescu, Victor Bădulescu şi Savel Rădulescu în problema încredințării datoriei publice a României unor depozite americane. Totuşi, există dovezi majore în arhiva sa despre această vizită; e vorba de dosare catalogate „top secret" de la cabinetul lui I.G. Duca — ministru de Externe la acea vreme — si care, după moartea violentă a acestuia, au ajuns, prin fratele său Grigore, la Victor Slavescu, rămânând definitiv în arhiva sa1, în 1931 fusese într-o misiune exploratorie cu Dinu Brătianu, I. G. Duca si Stelian Popescu la Paris spre a tatona disponibilitățile Franței față de România. Şi, ceea ce nu poate spune public, va încredința caietelor: impresia francezilor despre rege

1 Ele au fost valorificate de Ion Stauciu, cercetător la Institutul de Istorie „Nicolae îorga". Un nou document privitor la activitatea politică şi militară a României în aprilie 1919, în „Revista istorică", I, nr. 2, 1990, p. 187—191

îstabilă; finanțele româneşti sunt dominate de „venalitate şi corupție", angajamentele laționale sunt ignorate, se lansează cereri de împrumut la băncile franceze dar comenzi mament se fac în altă parte...

în februarie 1935 călătoreşte la Praga, în problema comenzilor Skoda, şi la Paris, fără ița ceva de acolo, în toamna aceluiaşi an participă la sesiunea Ligii Națiunilor de la va, la secția economică şi financiară. Problema centrală pusă în discuție privea Pactul ei organizații. „O impresie de adevărată încântare sufletească şi de înaltă satisfacere", el mulțumit, îl fascinează, de asemeni, realegerea lui Nicolae Titulescu, unul din mi Europei", ca preşedinte al Ligii, cu 50 de voturi pentru şi două împotrivă (Ungaria-lonia). în general, Slăvescu vibrează la orice manifestare ce marchează afirmarea nilor în lume. E bucuros astfel de intervenția poetului Ion Pillat ca la Institutul de «rare Internațională de la Paris să se hotărască traducerea în limbi europene a ioperelor din literaturile naționale.

0 relație ale cărei dimensiuni sunt doar parțial surprinse în Note, dar care este âtoare pentru evoluția personalității, în primul rând în plan politic a lui Victor iscu, rămâne cea cu regele Carol al II-lea. Liberal convins, dar având mare respect u instituțiile țării, Slăvescu îl detesta în 1930 pe cel care, printr-o viață agitată, lată de scandaluri, întruchipa prea puțin imaginea ideală a monarhului. Iată de ce

1 îşi impusese ca linie de conduită „espectativa". Văzând însă că restaurația nu e o ă „lovitură", începe să se obişnuiască cu ideea şi declară că admite continuitatea tică, deoarece, servindu-1 pe imprevizibilul Carol, are sentimentul că 1-ar sluji pe tatăl aia, blândul rege Ferdinand. Totuşi părerea sa nu e formată încât, prima audiență, cea 19

decembrie 1930, e consemnată în Note fără nici un comentariu. Pe măsură însă ce ață imixtiunea regelui în rosturile administrației1, venalitatea lui şi a anturajului, itatea procedeelor, îşi dă seama că instituția e aceeaşi, dar locatarul e cu totul altul. Cu ia mediilor politice pentru interpretare si răstălmăcire, pentru „intrigă", cum acuză seu, şi demisia lui din primul guvern Tătărescu fusese pusă pe seama unui incident cu ;: acesta i-ar fi cerut un împrumut prin Creditul Industrial de 200 de milioane de lei şi, ât 1-a refuzat, a înțeles să demisioneze !

i interesant de remarcat că unul din oamenii cu care va lucra constant, fără să şi-1 ie sufleteşte, e Nicolae Malaxa, omul regelui, cel prin care, alături de Aristide Blank, L „făcea şi desfăcea totul".

)e câteva ori Slăvescu notează că unele persoane apropiate (generalul Rosetti, nd Călinescu) ştiau că ține un jurnal. Era o deconspirare ce îl făcea să fie discret în ța acestui personaj de temut şi atât de cunoscut pentru vindictele sale. Chiar atunci iu încuviințează cutare gest sau spusă a regelui, o face cu deferentă, ca şi cum ar fi l — pe o cale sau alta — ca suveranul să ia cunoştință de gândurile sale. Astfel, când n Blaga a fost primit la Academie, regele, total nelalocul lui, scrie el, a luat cuvântul atacat pe Nicolae lorga, care vestejise proza pornografică a lui Tudor Arghezi. urarea Bibliotecii Academiei (la 5 iunie 1937), care a urmat imediat după aceea, s-a 'ntr-o atmosferă tensionată. Şi Slăvescu constată că regele „îşi îndeplineşte meseria

Văduva lui I.G. Duca îi spusese că „regele conduce de fapt toate ministerele..."

12

cu frenezie, voluntar, autoritar". Ca o „abilă lovitură politică şi măgulire regală" îi apare gestul lui Tătărescu de a crea Fondul Carol al II-lea, în valoare de un miliard şi trei sute de milioane pentru ajutorarea Academiei, a Eforiei Spitalelor Civile, Eforiei Sf. Spiridon şi Clinicilor Universitare din Cluj.

Respectul pentru instituția monarhică nu-1 poate scuti de o judecată severă a omului; afacerile cu zahăr din Moldova, cu terenuri la Azuga şi Buşteni, în care regele era implicat, nu-i sporeau defel prestigiul. Apoi, în 1938, e scandalizat de gestul nechibzuit legat de „o cheltuială somptuoasă privitoare la apărarea națională": era vorba de comanda unui-tren regal de nouă vagoane în valoare de 150 de milioane de lei la Societatea Astra Vagoane din Braşov.

Mai află dezgustat de tantieme, fonduri rezervate, si tot felul de afaceri, al căror beneficiar era regele Carol ori anturajul său, în primul rând „vulgarul" Ernest Urdăreanu.

Ca majoritatea românilor, Victor Slăvescu era legat sentimental de regina Măria, „ultima romantică", cum avea s-o caracterizeze o biografă americană1. Or, şi aici, capriciul regelui era potrivnic curentului popular căci o izolase pe mama sa, controlându-i fiecare mişcare şi reducându-i penibil mijloacele de trai. Vizitând-o la castelul Bran, Slăvescu scrie despre ea: „E o femeie extrem de voluntară, inteligentă, foarte informată, arzând de dorul de a juca un rol de seamă". Şi altă dată, impresiile din acelaşi loc sunt penibile: regina Măria a ajuns „o persoană privată, amărâtă şi izolată, căreia îi joacă proteza..."

Dacă climatul politic i se pare puţin conform cu principiile sale, Slăvescu se aruncă, cu furie parcă, în multitudinea de activităţi legate de sfera economică, între altele — după ce fusese deputat liberal în şase legislaturi — devine senator din partea UGIR, în fruntea căruia se afla din 1935.

Din poziţia pe care o ocupă, percepţia apropierii de Germania, a dependenţei sporite a ţării faţă de ea o realizează cu acuitate. Discuţiile cu diferiţi emisari germani îi relevă dimensiunile penetraţiei germane. Aşa, de pildă, Wilhelm Fabricius, ministrul Germaniei la Bucureşti, îi spune la o recepţie2 că ţara sa e dispusă să cumpere „tot" din România, în sensul acesta e gata să trimită negustori care să-i înlocuiască pe cei de origine evreiască de la noi. „Ce concepţii şi ce perspective ne-ar aştepta!" notează Slăvescu stupefiat. Singura măsură de apărare rămâne tergiversarea, deplânsă, de pildă, de Pockhammer, însărcinatul cu afaceri al Reichului la Bucureşti, care îi mărturiseşte că după negocierea unei convenţii comerciale cu România, aceasta „schimbă regimul comercial" şi „negocierile reîncep".

în atmosfera internaţională tot mai apăsătoare, Slăvescu constată cu amărăciune că Partidul Liberal, aflat la putere prin guvernul Tătărescu, dă semne de oboseală. Luptele intestine devin neîndurătoare. Dr. Angelescu, de pildă, ca să-1 contracareze pe Preşedintele de Consiliu, se apropie de legionari, în acelaşi timp, singura pavăză împotriva dreptei, susţinută făţiş de rege, o vede într-un guvern de uniune naţională. De aceea, cu toată rezerva pe care o are faţă de Gheorghe Brătianu, socoate că fuziunea liberalilor e de natură să

1 Vezi Hannah Pakula, The lastromantic, New York, 1984.

2 Trebuie să observăm că prin această parte mondenă a vieţii sale V.S. ajunge să culeagă sumedenie de informaţii interesante, să înţeleagă stări de spirit din lumea diplomatică. Astfel, în ianuarie 1938, comentează cu ministrul Turciei, Tanrioer, dispariţia lui Butenko, însărcinatul rus cu afaceri, întrebându-se amândoi dacă a fost vorba de o fugă în Occident ori de o răpire prin oamenii NKVD-ului?

13

tifice partidul şi, prin urmare, să-i dea o nouă fizionomie, credibilă, pentru guvernare. L păcate, aceste reflecţii de cabinet, acest monolog cu caietul cu scoarţe negre, rămâne exerciţiu de cărturar.

Realitatea brutală e alta.

La. 28 decembrie 1937, regele Carol aduce un guvern de dreapta, condus de Octavian %a. Această schimbare îl uluieşte pe Slăvescu1 şi, cum are ocazia, în timpul noii ernări, să călătorească în interes de afaceri în Germania, constată că autorităţile naziste t dispuse să-1 sprijine pe Goga datorită antisemitismului său clamat.

Instituirea dictaturii regale, în februarie 1938, îl sperie şi rezerva şi-o manifestă itr-o simplă frază la adresa suveranului: „Cred că andosează direct prea multe mnderi". Suspendarea Constituţiei îi apare ca un lucru grav şi, fără a fi un admirator al iarhului Miron Cristea, apreciază opoziţia făcută de acesta la unele măsuri arbitrare ale ^lui. Trebuie să fi fost lucruri serioase, de vreme ce regele 1-a ameninţat cu caterisirea, s

Slăvescu. Cinicul Argetoianu îi sporeşte şi el îngrijorarea, spunându-i că guvernul nu • lai poate întruni decât în prezenţa regelui, altfel „miniştrii s-ar bate între ei".

Ca orice lucru silnic, şi votarea noii Constituţii, cea din 20 februarie 1938, fusese o plă parodie. Nu trebuise prezentată vreo legitimaţie, încât „s-ar putea vota şi în 20 de ii". Aşa stând lucrurile, rezultatul de 43 milioane de voturi pentru şi 5 000 împotrivă ibsolut previzibil.

Formula politică impusă de regele Carol al II-lea presupunea şi încetarea oricărei «taţi a partidelor politice tradiţionale. Vieţuiesc, după cum constată melancolic •eseu, doar „prin simple contacte prieteneşti". Surprinzătoare sunt ecourile pe care le lin fieful său electoral, Galaţi: lumea e „bucuroasă că a scăpat de politică!"

în tot răstimpul până la intrarea sa în guvernul Miron Cristea, la l februarie 1939, ilăvescu urmăreşte scena politică din perspectivă economică. Poartă discuţii cu ralul Antonescu asupra necesităţii fortificării rapide a graniţei de vest, pentru care se aseră 60 de miliarde de lei-, ceea ce i se pare „o nebunie", în acelaşi sens, pentru liniile :e strategice se alocaseră şase miliarde de lei. între expertul economic şi cel militar e acum primul conflict. Slăvescu, prin Creditul Industrial, finanţa, cu acordul lui rescu, linia Bumbeşti — Livezeni, socotind-o de interes militar; pentru generalul mescu, prioritară era cea dintre Apahida si Beiuş.

Omul de care se va apropia cel mai mult în această vreme şi pe care ulterior, de la rtie 1939, îl are preşedinte de Consiliu, este Armând Călinescu. Intransigent, acesta îi uriseşte că intenţionează să reprime Garda de Fier şi înţelege să meargă oricât de rte, „chiar cu pericolul vieţii"2.

Pe alţi membri din guvernul prezidat de patriarhul Miron Cristea îi critică furios.

ii Ralea (ministrul Muncii) si Mihai Ghelmegeanu (ministrul Comunicaţiilor şi al

arilor Publice) sunt „doi noi fripturişti"; doctorul I. Costinescu (ministrul Sănătăţii) e

mic. în fine, Eugen Titeanu, subsecretar de stat la Propagandă, în cadrul Ministerului

Singurul membru al noii echipe în care are „mare încredere" e generalul Antonescu: „sever, energic, plin nsuşi". Cei doi oameni nu vor reuşi însă niciodată să se apropie.

* La 29 august 1938, Alexandrina Cantacuzino îl previne că A. Călinescu va fi ucis. „Vorbe de femeie", Ilăvescu neîncrezător.

14

de Interne, care montase agenţia telegrafică Teleka, i se pare fascinant, dar „lipsit de orice scrupul".

E interesant de observat că, în ciuda resentimentelor sale funciare faţă de legionari, sprijină prin modeste subvenţii pe scriitorul Constantin Gane, muritor de foame, căci nici o editură nu-1 publica. Judecata politică a acestuia o socotea totuşi „inferioară"1.

în general, Slăvescu răspunde favorabil tuturor solicitărilor băneşti; îi ajută, de pildă, pe actorii Mişu Fotino si Grigore Vasiliu-Birlic. O personalitate care e pomenită frecvent în Note în această ipostază de postulant este Mihail Manoilescu. Desperat de slabele rezultate obţinute prin exploatarea minelor de la Şorecani, acesta era silit mereu

să apeleze la serviciile Creditului Industrial. Chiar traiul zilnic nu mai era în măsură să şi-1 asigure şi-i declară, copleşit, lui Slăvescu, că intenţionează să se expatrieze în Italia sau Portugalia; dacă nu reuşeşte, se va sinucide! „Ce folos o frumoasă inteligenţă, dacă nu este dublată de un spirit de echilibru", comentează acesta.

Cu Creditul Industrial si UGIR-u\ în mână, participant la numeroase consilii de administraţie, V. Slăvescu desfăşoară o activitate extraordinară, care-1 propulsează printre primii experţi în materie economică ai ţării. Aici stă explicaţia numeroaselor intervenţii — pe care le consemnează jenat în Note — ca si a consultaţiilor acordate diferiţilor întreprinzători. Astfel, iniţiativa industriaşului Apostol Popa i se pare salutară (era vorba de înfiinţarea unei fabrici de iută la Constanţa), căci infirma preferinţa românilor pentru politică în locul „muncii efective pe ogorul economic al ţării", în schimb, ideea lui Ion Gigurtu de a face o societate de „studii miniere" în Turcia (datorită importurilor româneşti masive de aramă, crom şi cocs de acolo) i se pare nelalocul ei şi-1 sfătuieşte „să se astâmpere".

Pe aceeaşi linie a proeminenţei sale ca expert economic se explică şi relaţia cu Malaxa. Slăvescu admiră activităţile multiple ale acestuia, felul impecabil de organizare al întreprinderilor sale2 şi înţelege şi concurenţa lui acerbă cu Max Auşnit. Prin Creditul Industrialii avansează credite de un miliard de lei. Obsesia amândurora era apărarea ţării; unul o gândea la modul superior, în calitate de servitor al acestei ţări, iar celălalt o judeca prin prisma câştigului rezultat din uriaşa industrie de armament creată de el. Vor forma o echipă ce va avea rezultate spornice, mai târziu, în 1939 — 1940, când Victor Slăvescu devine ministrul înzestrării Armatei. Pentru moment, amândoi sunt confruntaţi cu inerţia, concurenţa diferiţilor furnizori, incapacitatea unor miniştri. Aşa, bunăoară, generalul Alexandru Glatz, subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale între 30 martie 1938 şi 31 ianuarie 1939, nu reacţionează la rezilierea unor contracte germane pentru achiziţionarea de pulberi, ceea ce pe reţinutul Slăvescu îl face să explodeze: E un „incapabil caraghios", care vădeşte „inconştienţă sau nesimţire". Malaxa, la rându-i, se plângea continuu de concurenţa lui Max Auşnit, susţinut de cercurile engleze. Acesta voia să

1 îi interzice însă lui Mihai Orleanu, cumnatul său, care era avocat la Creditul Industrial, să apere, în iunie 1938,20 de „prieteni dragi legionari".

2 Lui V. Slăvescu îi face plăcere, ori de câte ori are prilejul, să viziteze şantierele navale de la Galaţi patronate de acesta şi să folosească trenul aerodinamic pe care-1 numeşte cu afecţiune Malaxina. Deşi raporturile cu Malaxa sunt foarte strânse, Slăvescu, om de lume, care participa la dejunuri şi dineuri, invitând la rându-i o întreagă societate, nu reţine în Note astfel de momente în tovărăşia lui Malaxa.

struiască o conductă de gaz metan spre Reşiţa, în vreme ce Malaxa, invocând apărarea i, dorea s-o îndrepte spre Bucureşti.

în mod neobişnuit, Slăvescu se confesează lui Malaxa despre motivele care 1-au irminat să-şi dea demisia din guvernul Gheorghe Tătărescu: era „săpat", iar Manolescu-mga, prin politica economică pe care o iniţiase, îi „primejduia moneta". „Eram păcălit

ecare pas, mințit, înşelat, eram cu adevărat crucificat", îi spune el exasperat. Corupția, irurile, intervențiile permanente făceau inoperante aproape toate inițiativele în materie xeație economică, „într-o astfel de mocirlă, cine mai poate să facă politică economică î țării?" se întreabă el depăşit. Tătărescu, ca preşedinte de Consiliu, nu 1-a susținut; s-h țumit să joace teatiu, cerându-i cu „lacrimi în ochi să rămână... dar atât!"1 Malaxa indea că fruntaşul liberal, mare risipitor de vorbe, i-ar fi spus că doi oameni puteau a țara în ceea ce priveşte înarmarea: el şi Slăvescu. Conştient de valoarea sa, acesta ieste complimentul, dar vrea „o situație netedă şi clară", căci „vanitățile omeneşti" îl resau „în măsura în care sunt în armonie cu conştiința mea".

în timpul acestei pregătiri psihologice, inițiate de Malaxa în cea mai mare măsură şi ta, în primul rând, de sondarea regelui — care era rezervat, socotindu-1 prea dependent)inu Brătianu —, Victor Slăvescu îşi formulează puncte de vedere în legătură cu o serie hestiuni majore; va avea şansa, în anii următori, să materializeze parte din gândurile edințate acum caietelor.

Astfel, față de politica tentaculară a Germaniei crede că relațiile trebuie să fie strânse iu „sufocante" şi în orice caz nu unice. Parteneriatul multiplu evită dependența de un ur stat; de aceea preconizează, mai cu seamă la comenzile militare, păstrarea relațiilor ranța şi Anglia2, în plan civil, afacerea Telefoanelor, cu capital majoritar american, i are „strălucită" pentru români. E indignat de concepția ministrului german Fabricius

ceruse ca în convențiile bilaterale comerciale, unde îl avea partener pe Slăvescu, lânii întâi să iscălească şi apoi să negocieze". Asistând la această înfeudare inexorabilă, eseu observă că la exporturile româneşti spre Germania — preponderent formate din ;rii prime — se practicau prețurile mondiale, iar la importuri (maşini, chimicale), ții impuneau prețuri de monopol.

Deşi implicat în toate activitățile economice de seamă ale țării, Slăvescu se simte un eptățit; intrarea în guvern o vedea ca o confirmare a valorii sale. Când, în octombrie l, Malaxa îl întreabă spre ce departament se simte atras, el mărturiseşte cu patos că şte să lucreze la Finanțe ori la Armament. „Acolo aş lucra cu pasiunea mea întreagă şi

că aş fi util".

Preocuparea majoră rămâne, fără îndoială, conducerea ori participarea la numeroase tuții de profil economic. Dar situația politică îşi găseşte ecou în Notele sale. Vede tot îngrijorat că ascendentul economic german merge mână în mână cu presiunea politică. ;area de extremă dreaptă, susținută de Reich şi tot mai zgomotoasă, riscă să

1 EI singur admite că, în calitate de ministru de Finanțe în guvernul liberal, a lucrat într-un „mediu infam, i de partid".

împreună cu inginerul Ion Bujoi şi cu Malaxa sugerează regelui solicitarea unui împrumut în Anglia, l suntem siliți a învârti fabrica de bani". Din nenorocire, împrumutul s-a limitat la finanțarea unor şantiere ire primate.

destabilizeze țara. Autoritatea regelui va reuşi să domine debandada? Slăvescu se îndoieşte. El consemnează o conversație cu Virgil Madgearu în care acesta îl asigurase că suveranul era izolat; dacă se pierdea vreo parte din teritoriu, poporul nu 1-ar fi iertat şi ar fi trebuit să plece. Soluțiile oferite de putere la diferite provocări i se par neinspirate. De pildă, bruierea emisiunii postului de radio Budapesta în 1938 când amiralul Horthy, într-un discurs vehement, formulase revendicări teritoriale asupra României.

Reprimarea mişcării legionare, în forma în care s-a operat, „dă o impresie de grijă, de teamă". Au fost şi fapte care nu s-au spus: cucoane „aranjate cu fustele în cap la poliție", notează el contrariat. Apoi ținuta regelui îl nemulțumeşte. E multă „tămâie exagerată" la adresa lui; elogiile găunoase, cabotinismul, minciuna fac un fel de halo malefic în jurul său. Dictatura regelui se înscrie astfel în tipicul regimurilor autoritare. Sub lozinca „Muncă şi voie bună" se fac cu duiumul parăzi, uniforme, inaugurări, defilări...

Dar, aşa cum Malaxa, ca să-1 flateze, îi declară la un moment dat că poate deveni „un punct de raliere a tuturor energiilor româneşti" şi că personal „joacă pe calul câştigător Victor Slăvescu", tot astfel şi acesta mizează pe rege. Aşa cum observam si mai sus, Slăvescu este mai impresionat de instituție decât de persoana în sine care o întruchipează. Dar nu are de ales. Dacă vrea să-şi dea măsura de ce e capabil, trebuie să se pună în slujba regelui. Nu se mai poate uita în continuare „saşiu", cu un ochi la Gheorghe Tătărescu şi cu altul la Dinu Brătianu, ci vrea să devină autonom. Sigur, e o autonomie părelnică, deoarece va trebui să se supună necondiționat regelui. Şi, ca prim gest, la invitația lui Mitiță Constantinescu, „uns cu toate unsorile în voce şi în politețe", intră în Frontul Renaşterii Naționale, partidul unic creat de rege la 16 decembrie 1938. Recunoaşte însă că e „foarte tulburat" şi semnează adeziunea „cu mare îngrijorare". Opțiunea lui i-a nemulțumit pe liberali într-atât încât Ion Pillat i-a cerut să trimită lui Dinu Brătianu o scrisoare explicativă. Nici Tătărescu nu agreează noul partid, sugerând „un guvern de concentrare națională", cu „personalități din cele două mari partide şi cu elemente de dreapta". Realist, Tătărescu admitea însă că soluția nu era viabilă si că fără FRN ar fi urmat haosul1.

Indiscutabil, e o concesie, o abjurare de la principiile liberale pe care Slăvescu le apărase până atunci. A făcut-o, neîndoios, din pasiune pentru muncă, pentru a fi util țării. Dar, atât ca formă cât şi ca fond, această formațiune eteroclită nu era cadrul ideal pentru desfăşurarea unui program constructiv normal. Singura scuză e că şi vremurile erau anormale. După uniforma „simplă dar nesimpatică"2, Slăvescu e descumpănit de participarea la prima şedință de partid: „Impresie generală proastă, nici un program, nimic pregătit. Totul improvizat"3. Bunul lui prieten, generalul Radu Rosetti, conservatorul Bibliotecii Academiei, îl condolează. Alții, mai practici, încep să-i ceară diverse servicii; liberalii, in corpore, îl blamează pentru această colaborare. Şi totuşi, din relatările lui se

1 Adeziunea la FRN nu fusese, desigur, unanimă. Nicolae lorga, de pildă, spusese că aceasta înseamnă călcarea Constituției pe care el jurase. Şi atunci, Ernest Urdareanu

i-a recomndat lui Slăvescu să-1 evite căci „are atitudine rea față de Coroană". „Curios ca Urdareanu să-1 judece pe lorga", comentează acesta.

2 Caroi i-a obligat şi pe parlamentari să-şi uniformizeze ținuta, altfel nu puteau pătrunde în incinta forului legislativ. La 9 iunie 1939, Slăvescu relatează despre refuzul lui luliu Maniu în acest sens.

3 La aniversarea unui an de ia proclamarea Constituției lui Carol al Il-lea, are loc o defilare la Ateneul Român. „Impresie dureroasă de mare scoborâre sufletească", consemnează Slăvescu trist.

17

de că munca la care se înhămase cu toată puterea începea să dea roade. Vastul plan de jrmare, preconizat de el si aplicat cu tenacitate, găseşte pe suveran favorabil. Un ajutor îțios e buna colaborare cu Armând Călinescu. De asemeni, suportul oferit de Nicolae alaxa, care-i declară regelui că asigură 85 % din înarmarea țării şi are nevoie la mament de „un om cinstit, bun, dinamic". Aşa intră, la l februarie 1939, Victor Slăvescu guvernul condus de patriarhul Miron Cristea.

Urmează o perioadă de muncă febrilă. Să înfrângă inerția unora, să blocheze țiativele fanteziste1 ale altora, să evite indiscrețiile2, să realizeze comenzi rapide, livrate timp şi ieftin — sunt numai parte din ambițiile noului ministru. Va fi deplin ajutat'în ;astă întreprindere chiar de rege şi apoi de Armând Călinescu. în general, când se rbeşte de Carol al II-lea nimeni nu-si economiseşte criticile. Victor Slăvescu nu-şi >pune ca prin Notele sale să-1 inocenteze. Pur şi simplu recunoaşte receptivitatea acestuia lucrul bine făcut, preocuparea pentru o înzestrare cât mai completă şi — însuşire ;țioasă la un suveran — ştie să asculte. Primeşte rapoartele ministrului său, sobre, scurte, ;umentate şi este convins. Ca semn de bunăvoință îi permite lui Victor Slăvescu să neze în prezența sa, ceea ce, pentru consumatorul a 100 de țigări pe zi, însemna o rvărată favoare.

Slăvescu reuşeşte astfel să transforme stabilimentele de industrie militară în admi-trații autonome. Face comenzi militare în Germania de 7—10 miliarde de lei, creează pul tehnic militar şi reorganizează fabricile de armament de la Mărgineanca, Tohan si lea Mârşei ca şi uzinele Concordia, Voinea, Metrom şi Costinescu. Concomitent discută industriaşi francezi, cehi si polonezi pentru felurite comenzi, în materie de înarmare, omandă — şi suveranul acceptă — crearea imediată a stocurilor de siguranță, în care % din potențial urma să fie furnizat de particulari şi 20 % de stat3.

Amenințarea războiului se face tot mai simțită şi Slăvescu captează zvonuri, aprecieri, fe — toate de natură să creeze un climat îngrijorător. E vremea când colaborarea cu rmania devine „o împănare şi o strangulare a țării sub ferula germană", cum îi spunea i Bujoi; când spiritul de revanşă al Ungariei începe să se materializeze (între altele, iuni în Rusia subcarpatică, cu acordul nemților), în fine, e vremea când toată lumea, lătoare, caută soluții4. Aşteptând „sfatul bătrânilor", regele Carol încearcă, la rându-i, să ă față evenimentelor. Şi Victor Slăvescu e plasat într-un punct cheie spre a şti exact zeitatea economică a țării, nevoile, lipsurile şi mai ales racilele procesului de înarmare. L un moment când orice întârziere putea deveni fatală. Slăvescu notează

nemulțumit cțiile partenerilor şi mai ales ticăloşia samsarilor în procurarea de materiale de război.

Generalul lacobici voia să se fabrice nişte grenade cu materie lipicioasă, care să fie aruncate în geamurile urilor... Poetul Virgil Carianopol, care era şi „maestru artificier", vine cu o recomandare de la ambasadorul islaviei Ducic ca să plece în Franța la o comisie de recepția armamentului, asta ca să „învețe limba franceză!" catul Istrate Micescu susține invenția italianului Messina („o placă prin care nu trece glonțul").

2 Aşa, de pildă, ar fi vrut să-i informeze pe consilierii regali de stadiul înarmării, dar se temea de indiscrețiile iicolae lorga.

Au fost atunci stimulate mult donațiile în folosul armatei, în acest sens, Slăvescu a avut ideea de a-i anda lui Mihail Sadoveanu (pentru 100 000 de lei) o carte despre rolul armatei în trecutul României.

Aşa, de exemplu, Slăvescu notează uimit oferta monseniorului Voloşin de anexare a Ucrainei la România.

18

Germania oferea material din primul război mondial, refuzând să cedeze ceva din capturile făcute în Cehoslovacia invadată. Generalul francez Weigand îl sfătuia să comande armament în Rusia! „Furnizor de război" devine o meserie vremelnică dar foarte rentabilă, în ea excelează un „samsar odios" ca fratele lui Ernest Urdăreanu, mareşalul Palatului, Scanavi, Puiu Dumitrescu ş.a.1. Regele se face şi el părtaş la câştigurile acestea strâmbe, observă Slăvescu dezgustat.

Inspecțiile în teritoriu îi relevă starea îngrijorătoare a armatei: aveam 32 de divizii „îmbrăcate, dar desculțe". Tot felul de probleme tehnice rămâneau în suspensie: procurarea de care de luptă, postav, bocanci, măşti, chesoane, cărbune impregnat, gaze de luptă etc.

într-o activitate zilnică de 12—14 ore e silit a face față, în condițiile apropierii războiului, la tot felul de intervenții de ale cucoanelor: toate cer scutiri de concentrare, mutarea într-un post administrativ a cutărei rude, prieten, cunoştință. Aşa, Cela Delavrancea intervine pentru Nae lonescu, Elena Donici pentru bărbatul ei, Alexandrina Cantacuzino pentru fiul ei...

în vara anului 1939 încordarea ajunsese la maximum. La 8 august, aflat la Braşov, Slăvescu e sculat în puterea nopții de Armând Călinescu: Grigore Gafencu anunța mişcări de trupe germane spre Est; la 21 august ia cunoştință de pactul de neagresiune ruso-german, ce urma să se semneze peste două zile. „E un pact vremelnic de bandiți", intuieşte el cu înțelepciune.

Continuând „galopul înarmării", cum îi ceruse Malaxa, Slăvescu notează că în şapte luni de când era ministrul înzestrării Armatei comandase material militar în valoare de 15,5 miliarde lei. „Sunt uluit de ce se întâmplă", notează el la l septembrie 1939. începuse războiul şi înțelege că „răspunderile ce purtăm (membrii echipei guvernamentale — n.n.) sunt din ce în ce mai istovitoare". Asigurările pe care i le dau diplomații germani că „ungurii si bulgarii nu vor ataca" nu au darul să-1 liniştească.

Şi loviturile continuă.

La 17 septembrie află „ştirea uluitoare" că ruşii au invadat Polonia „pe la spate". Ţara vecină e fără conducere căci toţi fruntaşii s-au refugiat la noi, notează el, iar „primejdia comunismului reapare acolo". Singura speranţă a României, în credinţa sa, rămâne un conflict ruso-german, care ar înlătura imperiul roşu de la Gurile Dunării. Episodul politic este comentat pe larg într-un text de patru pagini dactilografiate ataşat Notelor şi intitulat Convorbire avută cu Armând Călinescu, 10 septembrie 1939, ora 8 seara.

Trebuie observat că între cei doi miniştri exista o perfectă înţelegere; îi unea aceeaşi patimă a muncii, aceeaşi dorinţă de a-si servi ţara, şi acelaşi suveran dispreţ pentru căpătuială.

Discuţia, provocată de Călinescu, a fost, poate, o premoniţiune. Ştia „că eu notez zi de zi întâmplările", consemnează Slăvescu. A ales această modalitate având încredere în colegul său că-i va reţine fidel relatarea, dorea să-1 pună la curent ca persoană ce răspundea de înarmare? Oricum, mărturia lui Armând Călinescu capătă valoare de testament politic deoarece peste trei zile, la 21 septembrie 1939, avea să fie asasinat de legionari.

! Mai apare un furnizor grec de muniţii ce părea onorabil. Peste câteva ore, ministrul Spaniei, Prat y Soutzo, îi spune că e vorba de un contrabandist din timpul războiului civil din ţara sa!

19

Guvernul României autorizase atunci refugierea pe teritoriul său a 40 000 de ofiţeri şi laţi polonezi, în fruntea lor se aflau preşedintele republicii Moscicki şi mareşalul Rydz igly cu statul său major. Fabricius îi ceruse primului-ministru român să păstreze „vreme mai îndelungată" pe teritoriul nostru pe aceşti refugiaţi. Din informaţiile pe care le nea, Călinescu i-a declarat lui Slăvescu că Germania şi Rusia intenţionau să creeze un polonez tampon între ele, de caracter comunist, pus sub protectoratul celei din urmă. ;lia şi Franţa fuseseră informate de intenţia dublei ocupări a Poloniei.

Slăvescu pleacă reconfortat de la Armând Călinescu, încheind astfel: „L-am găsit... în erai foarte calm dar foarte preocupat, având credinţă în Dumnezeu, căci este foarte lincios, că Dumnezeu îl va ajuta să scoată ţara din acest impas. Are ca linie de conduită nu umbla cu minciuni ieftine, spunând loial ce gândeşte, pentru a nu fi prins niciodată eadevăruri care i-ar micşora prestigiul... După această conversaţie am plecat de la el cu •anta că poate vom ajunge cu bine la liman".

Era în inspecţie în judeţul Braşov când află de uciderea primului-ministru. Reacţia ipitată a regelui, care a ordonat executarea imediată a gardiştilor, i se pare greşită, tul prin justiţie, nu arbitrar", scrie el. Formula, la fel de pripită care, e adevărat, a durat • o săptămână, a numirii generalului Gheorghe Argeşanu în fruntea Cabinetului, în aente atât de grave pentru ţară, îi provoacă comentarii sarcastice: „Pare că eram la nea".

Cu succesorul generalului, „versatilul" Constantin Argetoianu, Slăvescu lucrează . îşi poate continua astfel programul de înarmare ca şi inspecţiile permanente de-a ui şi de-a latul ţării, în Bucovina, constată „lipsa de gospodărire şi slăbiciune de andament"; la Căile Ferate „se lucrează frumos". Cazarea ofiţerilor polonezi are eroase carenţe. Apare

aici si o notație surprinzătoare: la Prut se fac fortificații serioase, ru care s-au alocat 700 milioane de lei, fără ca el să fi fost informat! Şi gestul nu rămâne singular.

La 23 noiembrie 1939, mareşalul Palatului Ernest Urdăreanu îi cere să-şi dea demisia, un simțământ dureros pentru metodele întrebuințate cu aceste demisii luate din ație", scrie el cu reproş indirect la adresa regelui. Cu glasul lui „teatral şi răsunător", i tul din acel moment al suveranului, Gheorghe Tătărescu, îi cere să rămână în fruntea sterului înzestrării. Şi Slăvescu acceptă, dar are sentimentul că în guvern e „ca în)ia lui Noe". Programul acestuia e „ceva cam cu furca". Tătărescu admite totul tind, „chiar ideile contrare", încât Slăvescu e încredințat că „nu va trece de energia ilă".

Anul 1939 se sfârşeşte astfel în nesiguranță şi apăsare. „Cred războiul şi mari cari",încheie Victor Slăvescu al treilea caiet al Notelorsale.

Dacă Victor Slăvescu ar fi fost doar un expert în economie ajuns ministru, poate că i cantonat în acel grup de slujbaşi atât de bogat în valori, de care a beneficiat România ioada interbelică. Dar omul este polivalent şi ocupațiile multiple şi diverse pe care le mese azi si, am zice, pot stârni o îndreptățită invidie. Alături de participarea la toate ismele economice demne de acest nume ale țării, de frecventarea societăților elitiste a Finanța, Jockey Club sau Rotary, el a fost în tot acest răstimp profesor universitar,

membru al Academiei Române şi un spornic autor în primul rând în sfera istoriei economice.

Nu poate fi vorba în rândurile de față să prezentăm toate fațetele acestui om complet care a fost Victor Slăvescu. Ne mărginim doar a releva acele elemente care-şi găsesc ecoul în Note. Astfel, în 1925 devine conferențiar la Academia de înalte Studii Comerciale din Bucureşti; în 1930 e profesor agregat, pentru ca în 1931 să ajungă profesor plin. A predat cursuri de Monetă, Credit şi Bancă, Economie Politică, Economie Națională1. în mod special 1-a încântat invitația de a ține cursuri la Şcoala de Război despre Potențialul de război economic şi financiar al României2.

Om de severă disciplină, pentru care asumarea unei sarcini însemna angajare responsabilă, Slăvescu e intransigent cu sine şi apoi cu învățăceii. La un moment dat, de pildă, notează că nu şi-a putut ține cursul de Potențial „neavând materialul adunat". Mediocritatea majorității studenților şi a experților contabili care se perindă la sesiunile de examene ale Academiei Comerciale îl uimeşte; sunt „de o nepregătire rară", scrie el supărat, în acelaşi timp e obsedat de ținuta studenților. Manifestările lor politice, indiferent de culoare, le reprobă cu tărie. Aşa, de exemplu, condamnă întâmplările de la Universitatea din Cernăuți: la deschiderea cursurilor se dăduse cuvântul şi unui student care deplânsese încarcerarea lui Codreanu, după care întreg amfiteatrul a intonat cântece legionare.

Că profesorul Slăvescu a fost un adevărat model pentru studenții săi, că a reuşit să formeze sute de cadre valoroase — evident când avea şi materialul uman corespunzător — o dovedeşte pleiada de economişti care-1 revendică drept maestru3.

Ca o încununare a activității sale ştiințifice trebuie considerată alegerea în forul cultural cel mai însemnat al țării. La 20 mai 1939, Victor Slăvescu e ales membru plin al

Academiei, în secție luase 10 din cele 11 voturi exprimate, iar în plen, din 32 de academicieni doar doi se împotriviseră. „Cea mai mare satisfacție sufletească din viață", notează el copleşit4. Ca şi în alte instituții la viața cărora participă, şi aici are prilejul să vadă lucruri bune şi lucruri rele. în plus, a fost însărcinat cu controlul contabilității şi gestiunii Academiei încât practic urmărea permanent evoluția acestui corp de elită. Dincolo de satisfacția firească de a participa la şedințe ori de a publica sub egida Academiei, Slăvescu se leagă si sentimental de acest for. Acolo lucra generalul Radu Rosetti despre care avea să scrie — este una din rarele efuziuni sentimentale pe care şi le îngăduie chiar în aceste Note tainice: „Om de frumoasă cultură si de un admirabil caracter, îmi este foarte

1 Vezi astfel: Monetă. Credit. Schimb,curs, 1929,1932; Curs de transporturi. Principii generale; căi ferate, navigație fluvială şi maritimă, Bucureşti, 1930; Tratat de bancă, 2 voi., Bucureşti, 1931; Curs de economie națională, Bucureşti, 1942; Curs de economie națională predat anului II, ediția a Hl-a, Bucureşti, 1943.

2 Cf. Potențialul de război economic şi financiar al României, curs, Bucureşti, 1937

• Să amintim dintre ei doar pe profesorul Anghel Rugină, care şi-a trecut doctoratul cu el, „profesor emerit" el însuşi la Northeastern University din Boston (Mass., SUA). La al IV-lea Congres al Academiei româno-americane de arte şi ştiințe, ținut la Monmouth Coliege in West Long Branch, New Jersey, în 13-15 octombrie 1979, A. Rugină a prezentat comunicarea A history oi'Romanian economic thought. The life and work of Victor Slăvescu (1891 — 1977).

4 Discursul de recepție 1-a rostit la 31 mai 1940 despre Viața şi opera lui Dionisie Pop Marțian. Publicase până la acea dată mai mult de 40 de volume şi peste 100 de articole.

l". Grație publicării Paginilor de Jurnal ale generalului Rosetti1 se pot urmări azi în ilel reacțiile celor doi la evenimente, măsura în care-şi transmiteau informații, le lentau ori se judecau reciproc.

Din Notele lui Slăvescu, Academia nu este o instituție senină, olimpiană, unde se ută chestiuni inefabile, unde discursul ştiințific e urmărit cu deplin respect şi comentat levație. Ai senzația unui viespar, unde colegii se critică, se ponegresc, încearcă să se icească2. De aceea, arareori Slăvescu se întoarce satisfăcut de la şedințele Academiei, l irită antisemitismul lui Octavian Goga, proferat într-o instituție care prin natura ei uie să rămână străină de mizeriile politicii. Ba imixtiunea regelui în viața Academiei — otrivindu-se alegerii generalului Antonescu — i se pare nepotrivită. La fel sugestia ca lemicienii, asemeni parlamentarilor şi celorlalți membri ai corpurilor statului, să poarte brmă.

Notele surprind aceste aspecte lumeşti ale vieții academice şi mai deloc producția ei ițifică. Prea puțin stăruie chiar asupra propriilor lucrări3.

Activitatea ştiințifică, în special cea de popularizare, a găsit în Victor Slăvescu un ent participant. Menționând sec conferințele ce le-a ținut în diferite locuri, de puține :omentează ambianța în care s-au desfăşurat ori reacția asistenței. Aşa se duce,

invitat [icolae lorga, la Văleni, unde acesta organizase Universitatea populară şi unde publicul Dare „eterogen si eteroclit", „impresie rea" pe care n-o poate şterge nici dulceaţa oferită jrga... Aceeaşi acuitate manifestă şi faţă de unele comemorări, unde constată că lumea ibrează de fel. La 2—3 ani de la moartea unei personalităţi, se adună posace câteva oane; emisiunile radio sunt banale; cele care sărbătoresc ziua de 1 decembrie difuzează iteratură ocazională ce nu se mai poate asculta"! Reţine în schimb ca momente lorabile în viaţa saşia ţării inaugurarea statuilor regelui Carol I şi a lui Ionel Brătianu, :utate de sculptorul croat Ivo Mestrovic, ori inaugurarea Institutului de Istorie rersală condus de Nicolae lorga (institut care, din 1971, va purta numele savantului).

1 Ediţie de Cristian Popişteanu, Marian Ştefan şi Ioana Ursu, Bucureşti, 1993.

2 Aşa constată bonom că Andrei Rădulescu, cu care era bun prieten, îi recomandă să se ferească de generalul ti. Acesta procedează la fel... „în fond amândoi sunt oameni de treabă", conchide el filozofic. Se lasă însă intrenat de atmosfera înduşmănită şi scrie, de pildă, despre Dimitrie Guşti că e „surescitat", „îngâmfat", „încrezut", :ient", „vorbind tot timpul de imensa lui experienţă" şi de faptul că înţelege să lucreze numai „direct" cu :. Să amintim însă că Slăvescu a fost ales membru corespondent al Academiei în 1936 la recomandarea lui rie Guşti...

3 lată-le pe cele tipărite sub egida Academiei: Opera economică a Iui Ion Chica, în „Analele Academiei ine. Memoriile Secţiei Istorice'Vîn continuare AARMSI/, tom XIX, mem. 4,1937; Viaţa ş! opera Iui Petre ogheni, AARMSI, seria a IlI-a, tom XXI, mem. 19,1939; O autobiografie a lui Dionisie Pop Marţian, pondenţa Dionisie Pop Marţian — Gh. Bariţiu, AARMSI, seria a Hl-a, tom XXIII, mem. 6,1940; Viaţa şi Iui D.P. Marţian. Discurs de recepţie la Academia Română, cu răspunsul lui Andrei Rădulescu, Bucureşti, D. P. Marţian şi Dim. Sturdza în 1859, AARMSI, seria a Hl-a, tom XXIII, mem. 17,1940; Viaţa şi opera 'mistuMA. D. Moruzi, 1815—1878, Bucureşti, 1941; Viaţa si opera economistului Nicolae Suţu, 1798— Bucureşti, 1941; Corespondenţa lui Ion Chica cu Dim. Sturdza, 1860—1880, AARMSI, seria a IlI-a, tom , 1943; Corespondenţa intre Ion lonescu de la Brad şi Ion Ghica, 1846—1874, Bucureşti, 1943; Viaţa si economistului D. P. Marţian, 1829—1865,2 voi., Bucureşti, 1943; N. Suni, însemnări de călătorie, 1839— AARMSI, seria a Hl-a, tom XXV, mem. 6,1943; Ion Strat. Economist, diplomat, financiar, 1836—1879, , Buc.,1946.

îndeletnicirile foarte stricte, acaparatoare, în sfera economică, la catedră, în numeroasele consilii de administraţie, la şedinţele Academiei îi îngăduie totuşi, cum observam şi mai sus, să participe si la viaţa socială, să fie ceea ce se numeşte un om de lume. Dacă viaţa de familie, al cărei farmec şi a cărei armonie le-a gustat plenar, sunt evocate cu multă discreţie, răzbat adesea tresăriri în faţa unei opere de artă, a unei interpretări desăvârşite. E remarcabilă capacitatea sa de a se detaşa de problemele de serviciu, în ţară sau în deplasare în străinătate. Aşa, ori de câte ori a avut prilejul să plece în Europa, de regulă însoţit de soţia sa, doamna Valentina (în Note, Dody), Victor Slăvescu, după programul foarte strâns al reuniunilor de specialitate, a vizitat muzee, expoziţii, spaţii istorice şi seară de seară a fost la spectacole de operă ori de teatru. Şi în

țară asista în mod regulat la concertele de la Ateneu. După o astfel de delectare, la un concert George Enescu, scrie emoționat: „A fost ceva dumnezeiesc". Parcă pentru a se limpezi, a ieşi din canoanele serviciului, fuge uneori la un muzeu ori primeşte vizita unui rafinat deținător de comori de artă. Astfel, vizitează încântat şantierul arheologic de la Histria ori îşi îngăduie „o oră delicioasă" cu Alexandru Lambrino la Muzeul de Antichități. Cu principele Şerban Cantacuzino are frecvente conciliabule în urma cărora cumpără de la acesta cărți vechi, hărți, armuri (în valoare de 120 000 lei, pe care le va oferi regelui din partea Creditului Industrial). Prin ianuarie 1939 pomeneşte şi de un mozaic roman din secolul al IV-lea, fără însă a preciza dacă a făcut tranzacția.

în cazul unei personalități ca Victor Slăvescu, Jurnalul nu poate constitui decât canavaua indispensabilă pentru biograful care intenționează să-i prezinte viața şi opera. Abia analiza lucrărilor ştiințifice, a cursurilor, a manifestărilor sale în Parlament, a activității de amănunt în fiecare instituție pe care a condus-o, a patronat-o ori i-a fost consilier poate reda plenar dimensiunea acestui om de excepție.

Şi încă lucrurile nu se opresc aici.

Ostracizat de regimul comunist, după ce a ieşit din închisoare, profesorul Victor Slăvescu s-a cufundat în cercetări de arhivă, ca unică şansă de supraviețuire pentru un om de ştiință. A făcut-o cu temeinicie, aşa cum lucrase toată viața, cu acea disciplină de invidiat, care-i impunea să lucreze 16 ore pe zi si permitea cititorilor din Biblioteca Academiei şi de la Arhivele Statului să-şi potrivească ceasurile după sosirile şi plecările sale.

Roadele celor 20 de ani de muncă sunt închise în 20 de titluri (77 de volume) ce însumează 37 600 pagini1.

Fără a insista asupra acestor manuscrise rămase în urma profesorului, vom aminti doar, pentru incitarea cititorului, că e vorba de monografii (însoțite de anexe documentare) consacrate unor personalități ca: Menelas Ghermani, Ion lonescu de la Brad, Alexandru L Gheorghiu, Alexandru Vericeanu, Alexandru D. Xenopol, Eric Winterhalder, Constantin Hurmuzaki — Dimitrie A. Sturdza (corespondența între cei doi), Mihail Seulescu, Victor B ădulescu, Gheorghe Cantacuzino, Petre S. Aurelian. La ele se mai adaugă cele 14 volume

1 După calculele prof. A. Rugină, în comunicarea mai sus pomenită, întregul fond a fost donat de fiul profesorului, ing. Mircea Slăvescu, Institutului de Istorie „Nicolae lorga", în biblioteca căruia a fost depozitat în anul 1990.

23

sacrate Finanțelor României între 1859 şi 1876. Dar, poate lucrarea cu destinul cel mai lat o constituie Istoria mişcării socialiste din România, în 21 de volume (7178 de ni). E probabil analiza cea mai cuprinzătoare a fenomenului. N-a putut fi valorificată dictatura comunistă căci nu era scrisă după tipic, iar autorul nu era militant comunist ouă condiții indispensabile pentru a te apropia de asemenea subiect. Astăzi, interesul uriozitatea nu-s de ajuns pentru a publica o operă de asemenea proporții, aşa încât e resupus că va continua să stea în biblioteca Institutului de Istorie „Nicolae lorga" un i nedefinit.

Când am purces Ia publicarea Notelor ne-am gândit nu numai la valoarea lor isecă. Ni s-a părut necesară aducerea în discuția publicului de azi a vieții şi activității om dăruit muncii. Pentru că Victor Slăvescu, a cărui producție ştiințifică se apropie, tindere, de cea a lui Nicolae lorga, reprezintă un model. Având oroare de timpi morți, aseşte să acopere o arie uriaşă de preocupări, să scrie, să ducă o viață socială normală, îngăduie loisirs, e adevărat, cronometrate, la via sa de la Coteşti. întorcându-ne cu gândul la acest înaintaş, servitor al țării în sensul cel mai nobil al ntului, stăruind asupra vieții şi operei sale, încercând să-i urmăm exemplul, fiecare puteri, vom reintra — poate — în acel făgaş al firescului, propriu oricărei țări sene.

GEORGETA PENELEA-FTLITTI

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textul de față reproduce primele trei caiete de Note şi însemnări zilnice ale profesorului Victor Slăvescu, care acoperă perioada octombrie 1923 — 31 decembrie 1939. Manuscrisul ne-a fost pus la dispoziție, cu desăvârşită amabilitate, de fiul profesorului, inginerul Mircea Slăvescu.

Mărturisim că am ezitat îndelung asupra oportunității publicării lui integrale. Aşa cum cititorul singur va constata, de la notațiile răzlețe, prilejuite de un eveniment deosebit, autorul ajunge curând la o anume dependență față de acest gen de consemnare, încât ele devin zilnice. Se pot astfel urmări viața sa publică, persoanele întâlnite, situațiile cu care s-a confruntat, evenimentele la care a fost martor, în acelaşi timp însă ele presupun şi o doză de stereotipie în care autorul, parcă pentru a-şi ritma activitatea, notează orele de curs ținute la Academia de înalte Studii Comerciale, cele de şedință de la Creditul Industrial ori la multiplele consilii şi organisme, prin excelență economice, la care participa. E o repetare ce dă şi măsura omului, întru totul reprezentativ pentru elita liberală interbelică implicată în rosturi economice. Iată de ce nu am îndrăznit să amputăm textul de acele notații seci care-i minutau ziua. Le considerăm grăitoare pentru puterea de muncă, disciplina şi rigoarea desăvârşită a acestui economist format la şcoala germană.

Ezitarea noastră de a publica Notele a mai fost generată şi de multitudinea de nume ce apar în text. Obligația editorului este să se interpună între acesta şi cititor cu o informație cât mai completă. Or, pentru moment, lucrul se vădeşte anevoios. Cu excepția câtorva zeci de nume, începând cu regele Carol al II-lea şi terminând, de pildă, cu guvernatorul băncii Naționale Mitiță Constantinescu,îndeajuns de cunoscute, restul persoanelor şi instituțiilor evocate necesită laborioase investigații, care până acum n-au fost încununate de rezultate notabile. Oameni politici din provincie, economişti de toate specialitățile, diplomați, slujbaşi din diferite administrații, academicieni, scriitori, militari, ziarişti, profesori rămân cu biografii eliptice căci unii au pierit în hăul concentraționar comunist, alții — dacă i-au supraviețuit — au dus o existență jalnică, cvasi anonimă şi a le reface traiectoria vieții e, din aceste pricini, o muncă ce depăşeşte capacitatea unui singur editor. Penuria informațională afectează şi prezentarea diferitelor instituții pomenite de autor.

în ciuda acestor rețineri, publicarea Notelor lui Victor Slăvescu se impune în primul rând pentru că el a fost un martor avizat şi implicat al unei epoci insuficient cunoscute din

25

ia noastră. Intervine apoi şi un element subiectiv: avem şansa de a aduce în circuitul ific documente de natură memorialistică pentru un răstimp care a fost, şi continuă să adecat pătimaş. Istoriografia oficială postbelică, pusă în slujba dictaturii comuniste, a :at anatema asupra anilor interbelici, scoțând în evidență cu predilecție activitățile de gregare socială întreprinse de o mână de comunişti stipendiați de Moscova. Pentru măgiții ultimilor 50 de ani, perioada dintre cele două războaie apare ca un timp ideal. le lui Victor Slăvescu, atât cât e cu putință cuiva a fi obiectiv în dialogul intim cu ilul său, oferă acele elemente ce pot conduce către formarea unei imagini echilibrate, ra anilor 1923-1939.

Am păstrat inconsecvențele în ortografierea unor nume ca şi frazele, adesea eliptice, icate de graba cu care au fost scrise. Precizăm că, parțial, aceste Note au fost publicate igen Preda în „Magazin istoric" din 1988, nr. 10 —12 şi 1989, nr. 1—7,9. Sperăm să putem continua publicarea celorlalte caiete de Note, care se opresc la 6 mai ,în ajunul arestării autorului.

Recunoscând modestia demersului nostru, nu putem să nu relevăm încă o dată gestul

itor al inginerului Mircea Slăvescu care — asumându-şi un mare risc — a făcut să ;ă până la noi valorosul manuscris.

Inițiativa, devenită tradițională, a Editurii Enciclopedice de a publica lucruri de jție, a contribuit la apropierea textului de cititor.

Dar, fără discuție, hotărâtoare a fost intervenția Băncii Naționale a României. enționând editarea Notelor, credem că ea omagiază nu numai opera unui credincios aş al ei ci îşi îndeplineşte si menirea de forță morală şi materială într-o societate ce spre normali țațe.

GEORGETA PENELEA-FILITTI

1923

octombrie 1923

Prima persoană care mi-a vorbit de intrarea mea la Creditul Industrial a fost C. Băicoianu, director la Banca Națională. Curioasă coincidență. Acest om m-a prezentat pentru prima oară în februarie 1915 la Banca Românească, unde am intrat în ziua de 27 martie 1915 şi tot el îmi aduce vestea chemării mele la această instituție cu vorbele: „Bună ziua, domnule director al Creditului Industrial!" Surprins de această apostrofare, îl întreb ce înseamnă această vorbă, îmi spune să tac şi să accept. Cuprins de gânduri, mă duc la Banca Românească, în modestul meu colț de burou de la etajul al III-lea. Ce putea fi aceasta? în aceeaşi zi sau a doua zi dimineața, îl chem pe Băicoianu la telefon şi îi cer să-mi acorde un minut de conversație, îmi acordă şi în cinci minute eram în biroul lui de la Contabilitatea Băncii Naționale. După lungi ezitări, începe prin a-mi spune cele ce urmează:

— Astă vară, înainte de a pleca la Vatra Dornei, având o conversaţie cu Vintilă Brătianu, venind vorba de Creditul Industrial mi-a spus — sub toată discreţiunea — că s-a gândit la d-ta, ca unul ce cunoşti bine teritoriile alipite, ai arătat talent de organizaţie, conducând şi înfiinţând atâtea sucursale în Ardeal, Bucovina şi Oltenia, ai putere de muncă, eşti bun român; cinstit, cunoşti meseria de bancă etc. Locul acesta a fost cerut de mulţi, între alţii de Dimitriu, Netta, Gheorghiu, secretarul general de la Finanţe, în special Oscar Kiriacescu, directorul Băncii Naţionale, susţine pe Dimitriu şi a trebuit să admită numirea d-tale, fiind voinţa lui Vintilă Brătianu. A şi spus odată: „Ce să facem, vom pune pe Slăvescu, dacă vrea Vintilă Brătianu!"

Am mulţumit lui Băicoianu pentru această informaţie şi am plecat la Bancă. Aflasem esenţialul: Cine s-a gândit la mine şi cine nu mă vrea. Câteva zile mai târziu, am întrebat pe domnul Ştefănescu, directorul meu general, dacă ştie ceva despre trecerea mea în noul post. Mi-a spus că a auzit vorbindu-se — un fel de a vorbi — dar că nu 1-a întrebat nimeni. La cererea mea de a-mi da un sfat, mi-a răspuns că situaţia ce mi se încredinţează este din cele mai importante şi că dacă dl Vintilă Brătianu îmi propune acest lucru, nu am putinţa să-1 refuz.

Mă găsesc într-o mare încurcătură. Nu mă lasă inima să plec din Banca Românească, unde lucrasem cu atâta pasiune aproape 9 ani de zile, nu ştiam ce se va putea face la Creditul Industrial, nu cunoşteam oamenii cu care aveam să colaborez, nici ei nu mă ştiau

ot şi ce sunt. Eram la o mare răscruce de drum a carierei mele şi nu ştiam precis încotro puc. Mai aflasem că situaţia ce mi se oferea la noua instituţie din punct de vedere îrial nu era din cele mai strălucite, pe când bugetul familiei mele îmi impunea să am în ;re şi acest lucru. Aşteptam să fiu chemat, să mi se vorbească, să mi se propună, căci eu uteam în nici un caz să caut să mă informez pentru a nu lăsa să se creadă că as dori să au să ocup acest post.

între timp, Comitetul Provizoriu compus din delegaţii Băncii Naţionale a României — ir Kiriacescu, Gr. Eremia, Anghel Saligny iar ca cenzor L. Sculy Logotheti — luaseră mie necesare pentri lansarea subscripţiei primului capital de 200 milioane lei din cei mlioane lei stabiliţi prin lege. Subscripţia publică a avut loc între 1-10 octombrie 1923, Banca Naţională si casseriile statului. Organizaţia acestei subscrieri a fost destul de :tuoasă, iar rezultatele obţinute — 116 milioane lei acoperiţi din cele 100 milioane lei te pieţei (restul era acoperit de stat şi Banca Naţională) dovedeşte bine acest lucru. Subscripţia se închisese, toată lumea ştia şi vorbea de trecerea mea la Creditul strial, se si publicaseră prin gazete mici notiţe, primeam chiar felicitări la care eu indeam prin „nu ştiu nimic" şi cu toate astea mie nu mi se vorbea nimic oficial, ptam să fiu chemat de Vintilă Brătianu, ca unul ce se gândise şi impusese acest post. în ziua de 13 octombrie 1923, ieşisem de la Banca Românească pe la orele l, rsasem str. Smârdan şi mă îndreptam spre str. Băncii Naţionale, drumul meu obişnuit casă, când la colţul acestor două străzi mă întâlnesc cu Vintilă Brătianu, care tocmai de la Banca Naţională.

— Gând la gând cu bucurie, domnule Slăvescu, tocmai voiam să te văd, căci voiam să le vorbă cu d-ta.

Mă apucă de braț, traversăm strada şi ne îndreptăm spre str. Doamnei. Mergea la dejun îmna Alimănişteanu.

— Am auzit că faci toată ziua socoteli, aşa mi s-a spus. Dar eu nu am voit să cred. n zis: Eu cunosc pe dl Slăvescu, ştiu că înțelege chestiunile de interes general şi în :cință nu se gândeşte la partea materială care se va rezolva desigur cu vremea. (Făcea ; la pretențiunile minime ce făceam în legătură cu situația mea cea nouă). Cred şi ştiu :i la curent despre ce este vorba. Ne-am gândit la d-ta, pentru că cunoşti Ardealul, vina şi Banatul şi cunoşti şi meseria de bancă. Să te gândeşti bine ce înseamnă tul Industrial pentru țara sporită, acum după reforma agrară, şi ce rol are de îndeplinit. \m prins un moment vorba şi i-am răspuns:

— Vă mulțumesc, d-le Brătianu, pentru atenția şi încrederea ce îmi arătați de a-mi lința o sarcină atât de grea, dar dacă îmi permiteți, să vă întreb dacă credeți că posed acele calități necesare unei astfel de situații?

- Am să-ți răspund imediat că da, ținând seamă că în astfel de situații se pun oameni ă întrunească în primul rând calități de bun român şi de simțăminte superioare, pe celelalte cunoştințe speciale, pe care ştiu că le posezi. Am să-ți spun un lucru care te nuri şi convinge. Acum 20 de ani, când am organizat băncile populare cu Casa a/a, am propus lui Duca, care pe vremea aceea era un magistrat începător la R. Vâlcea, re ca subdirector la Casa Centrală, pentru a organiza mişcarea cooperativă care îa. Se codea, nu avea încredere, nu bănuia dezvoltarea si rolul cel mare ce avea să

îndeplinească. L-am determinat să intre, a făcut operă bună şi i-a servit ca experiență pentru mai târziu, când a intrat în viața publică militantă. Acelaşi lucru ți-1 spun şi d-tale astăzi. Uită-te încotro mergem, vezi cum se vor desfăşura lucrurile şi caută de înțelege ce poate fi mâine, când se pun atâtea probleme în legătură cu punerea în valoare a bogățiilor țării: petrol, căderi de apă, electrificare, gaz metan etc.

Simțeam în vorbele lui Vintilă Brătianu un glas profetic, începeam să-mi dau seama că vede bine şi departe, iar cunoştința şi marea lui bună credință, dublată de imensa lui dragoste de țară, mă făcea să înțeleg cum se sforța să adune în jurul ideii Creditului Industrial cât mai multe puteri oneste de muncă, care să facă din noua instituție încă o pârghie de ridicare economică a țării.

I-am răspuns:

— Față de toate aceste considerente ale dumneavoastră şi în deplină convingere că voi putea să dau — în marginile puterilor mele — contribuția mea la organizarea noii instituții, vă declar că primesc noua sarcină ce-mi dați. Am să vă rog însă un singur lucru: Să-mi dați şefi si colaboratori cu care să mă pot înțelege, pentru ca munca să fie coordonată şi bine îndrumată.

— Bine, bine, de aceasta vom îngriji noi.

Şi cu aceasta am intrat în gangul locuinței d-nei Alimănişteanu de unde ne-am despărțit. Eram directorul Creditului Industrial — căci numirea oficială era de acum

înainte o pură formalitate. Cu sufletul înălțat, dar cu o oarecare teamă şi grijă de viitor, intram acasă să aduc familiei mele vestea acestei hotărâtoare schimbări în cariera mea.

Şi toate acestea le-am vorbit în ziua de 13 octombrie 1923.

După această conversație hotărâtoare cu dl Vintilă Brătianu, am mai aşteptat tot cursul lunii octombrie să mi se vorbească „oficial" de către cei de la Banca Națională, într-una din zile, către sfârşitul lunii octombrie, eram în cabinetul d-lui Băicoianu, când intrând Oscar Kiriacescu, viitorul prezident al Creditului Industrial, si dând peste mine, îmi spune că ar dori să-mi vorbească, între timp se discutase în aceste cercuri numirea unui director general. S-au pronunțat mai multe nume, până când în ultimul moment se aflase că dl Vintilă Brătianu se oprise asupra persoanei inginerului Gh. Popescu, secretarul general al Ministerului de Comunicații, bun specialist în chestiuni de navigație, porturi etc. pe care îl cunoşteam de la Conferința de la Geneva. Oscar Kiriacescu îşi începe introducerea sa firească asupra importanței Creditului Industrial — probabil informat fiind de dl Vintilă Brătianu asupra conversației avute — şi îmi spune că doreşte să colaborez la întemeierea si organizarea acestei instituții, îmi propune situația şi titlul de „secretar general", dl Gh. Popescu urmând a fi numit director general. I-am spus că dacă în organizația de stat a ministerelor titlul acesta indică pe locțiitorul ministrului, într-o instituție financiară denumirea este puțin fericit aleasă. Deci numai calitatea de director poate să mi se acorde şi anume cu adăugirea de „locțiitor al directorului general". Am căzut repede de acord asupra acestui punct şi apoi am discutat chestiuni de ordin material.

Trec peste amănunte fără importanță. La 25 octombrie — îmi pare — a avut loc adunarea generală a acționarilor care a ales 4 membri în Consiliu, pe: Gr. Alexandrescu, ing. M. Manoilescu, VI. Athanasovici şi Rudolf Totis (acesta din urmă din partea Ardealului). La 3 noiembrie a avut loc primul Consiliu de administrație — în sala de

29

liu a B.N.R., care m-a numit director pe ziua de l noiembrie 1923, iar pe directorul •al Popescu pe ziua de l ianuarie 1924. Comitetul a fost astfel alcătuit: Preşedinte: r Kiriacescu. Vicepreşedinte: Gr. Alexandrescu. Membri delegați: Oscar Kiriacescu, efan Cerkez. Membri: Gr. Eremia, A. Saligny din partea Băncii Naționale, Ştefan ;z din partea industriaşilor, ing. Cezar Popescu din partea Ministerului de Industrie, . Dobrovici din partea Ministerului de Finanțe şi cei patru membri indicați mai sus, ie ad. generală. Cenzori: L. Sculy Logotheti, din partea BJVJ?., dr. Gheron Netta şi iromolu, din partea acționarilor. Comisar al guvernului a fost desemnat I. N,e. lescu, secretarul general al Ministerului de Industrie şi Comerț. <\şa am pornit la lucru la 3 noiembrie 1923.

l

1924

3 aprilie 1924

Notez tocmai astăzi o scenă petrecută în sânul Consiliului de administrație al cărui obiect am fost eu, în împrejurările de mai jos: Directorul general Popescu intenționa să aducă ca director tehnic pe ing. Erbiceanu, directorul portului Constanța. Acesta ceruse oarecare condițiuni clare, mai ales în ce priveşte situația sa față de mine, directorul

Creditului Industrial. Desigur, luase față de dânsul oarecare angajamente, căci în referatul său către Consiliu propunea numirea lui Erbiceanu şi cu calitatea de a-1 înlocui pe el, în caz de absență. Ori, această condițiune nu putea fi admisă deoarece eu fusesem numit cu această calitate şi prin urmare trebuia să se treacă şi peste mine. Gestul lui Popescu era incalificabil, căci îmi dădea o lovitură pe la spate, trădându-şi aşa sentimentele ce le avea pentru mine. Am avut marea satisfacție de a vedea cum întregul Consiliu îmilua apărarea, în frunte cu Manoilescu, arătând că nu se poate trece peste numirea si meritele mele. Kiriacescu şi Cerkez au impus lui Popescu să schimbe redacțiunea referatului, în ceea ce priveşte situația lui Erbiceanu față de mine, aşa încât eu am putut să rămân în situația mea, fără nici un fel de ştirbire a demnității mele de om. Situația mea a sporit în fața Consiliului cu atât mai mult cu cât eu, deşi avusesem calitatea prin numirea ce mi s-a făcut, de prim director şi înlocuitor al directorului general, spusesem lui Kiriacescu că sunt gata a accepta numirea lui Erbiceanu în condițiuni egale cu mine, fără a admite însă ca el şi nu eu să înlocuiască pe directorul general, în caz de absență. Consiliul a admis perfecta egalitate între mine şi Erbiceanu, cu mențiunea ca amândoi să înlocuim pe directorul general în caz de absență, sau eventual se va delega cineva din Consiliu care să-1 înlocuiască. Din această discuțiune a ieşit pentru mine caracterul infam al lui Popescu şi sentimentele reale ce am față de dânsul, îmi voi impune pe viitor o atitudine foarte rezervată față de acest om, căci mi-a dovedit din această împrejurare ce caracter are. A fost interesant pentru mine de observat cum s-a grăbit să fugă din Consiliu, spre a evita o întrevedere şi o explicație cu mine. Pentru astfel de caractere nu pot să am decât dispreț.

24 iulie 1924

Mă întorsesem din concediu la 14 iulie şi urma să-mi iau postul în primire spre a lăsa pe Gh. Popescu să plece în concediu, adică întâi la nu ştiu ce conferință de la Geneva şi

31

i la Royat, unde se ducea şi Vintilă Brătianu. Marți 21 iulie a.c. eram în cabinetul meu ucru când mă pomenesc chemat la telefon de Vintilă Brătianu.

— Bună ziua, d-le Slăvescu, când ai venit etc.

— Vă salut, d-le Brătianu.

— Aş dori să te văd; poți veni la Minister, sau mai bine la mine acasă, la 3 1/2? Am i spun ce va... scurt.

— Voi fi exact la d-voastră, d-le Brătianu.

Mă gândeam ce poate avea să-mi spună. Credeam că are ceva în legătură cu lucrarea ;tatistică a impoziteîor, dar nu prea îmi venea să cred. Pe la 10 1/2 m-am dus la Oscar :acescu să-1 văd şi să mă prezint de sosire din concediu. Drăguț şi afabil ca de obicei, mă >ă să aştept nițel căci vrea să mergem împreună la Credit. Zis şi făcut. Pornim spre d/f. Pe drum îmi spune:

— Ştii că astăzi am văzut pe Vintilă Brătianu şi mi-a cerut să i te împrumutăm să faci ne la Datoria Publică, unde s-au descoperit pungăşiile ce le şti. I-am spus că nu putem ; dăm, având nevoie de d-ta la Creditul Industrial. D-ta ce zici de asta?

— Dacă mi s-ar da putința să lucrez ceva acolo, să fac ordine şi să dau o mână de ajutor /intilă Brătianu, m-aş duce cu plăcere. Aş avea ocazia să fac o experiență nouă, să învăț i care m-ar interesa, ştiți că doresc mult să cunosc ruajul' de stat al finanțelor publice, gândesc însă că în acest caz trebuie să mi se dea cu ce să trăiesc. De altfel, nu ştiu de ce

chemat dl Vintilă Brătianu, probabil în această chestiune.

— Nu ştiu, desigur că da, o să vezi.

Şi cu aceste cuvinte am intrat la Creditul Industrial, unde erau şi alții, între alții Cerkez, eseu, Dimitriu, vorbind de altele.

Venind la mine Savel Rădulescu, a mâncat cu mine la dejun, căci după dejun el era nat la o comisie pentru ora 4, aşa că m-a condus până la uşa d-lui Brătianu. La 3 1/2 Băteam la uşă. M-a primit imediat. Era vesel, proaspăt tuns, ca pentru plecare în natale. Văzându-mă cu ochelarii de baga, m-a întrebat de când port ochelari ovreeşti; aat în mână, s-a uitat la ei, făcând glume. I-am răspuns imediat:

— Nu ştiu dacă sunt ochelari ovreeşti dar să ştiți că vădprin ei foarte româneşte, poate româneşte decât credeți. Şi câteodată atât de româneşte, dar cu regretul că totuşi nu ni de româneşte. Sunt bun român, poate mai bun decât pot să fiu".

Ne-am aşezat pe scaune. El cu spatele spre lumină, aşa încât nu-i puteam vedea figura al de luminată; eu, în fața lui, privindu-1 /.../** Părea jenat, încurcat.

— Mi-am adus aminte de o vorbă de a d-tale de acum patru ani, spusă aşa în treacăt, jcă aş avea nevoie de serviciile d-tale pentru treburile publice, eşti gata să colaborezi ine. Uite, a venit ocazia să colaborezi pe o chestiune foarte mare. Şti ce s-a descoperit 3toria Publică, unde se pare că este multă dezorganizare. Am acolo pe Teianu, pe care

început 1-am bănuit şi 1-am ținut strâns, dându-i să înțeleagă că ar fi bine să plece. Nu

** Indescifrabil (n. ed.). * Funcționarea (fin.) (n. ed.)

*

i-am dat niciodată concediu, tot crezând că îl voi determina, dar văd că a rămas si asta mi-a dat de gândit. Am avut fel de fel de informații din Elveția, Belgia, că ar fi tripotat"* cu ştampilarea rentei, dar nu am avut nimic precis în mână aşa încât nu am avut ce să fac. în urma celor întâmplate, doresc să pun ordine la Datoria Publică şi în acest scop, gândindu-mă pe cine să pun acolo, mi-am adus aminte de vorbele d-tale de acum patru ani. Ai prilejul să organizezi complet acest serviciu, lucrând direct cu mine. M-am gândit că acolo îmi trebuie un om cu cultură generală, cu inimă, cu cunoştinți de limbi şi cu spirit de organizare şi cum şi pentru interesul d-tale este să cunoşti partea de finanțe publice pentru viitoarea d-tale carieră, te sfătuiesc să primeşti această sarcină pentru câteva luni — de exemplu 6 luni. Eu cred că dacă nu facem noi vreo prostie, putem să mai rămânem la guvern, aşa încât vom avea tot răgazul să punem la punct această chestiune, îți mărturisesc că astăzi am să trimit în străinătate oameni pe

chestiunea datoriei publice şi nu am curajul să trimit pe ăştia care îi am, de aceea vezi şi d-ta ce rol mare ai de împlinit. De-abia am putut să prind vorba şi să-i spun:

— Domnule Brătianu, şi astăzi vă păstrez aceleaşi sentimente şi sunt gata să colaborez cu d-voastră acolo unde veți crede de cuviință, cu următoarea condiție sau lămurire pe care vă rog să mi le dați: Mă întreb dacă voi putea lucra cu mâna liberă, dacă nu voi găsi rezistență între colegi egali cu mine, căci sunt sătul de sfori şi de intrigi (â la Credit Industrial), dacă am timp să lucrez ca să pot îndeplini un program şi dacă mi se dă putința să câştig ca să am cu ce să trăiesc.

— Nu trebuie să ai nici un fel de grijă din nici un punct de vedere. Vei lucra direct şi numai cu mine, îți voi da toată autoritatea asupra întregului personal, vei rămâne mai departe şi la Creditul Industrial, unde ai încă o mare operă de îndeplinit şi vei putea lucra la organizarea serviciului; aşa vom stabili împreună un plan general de lucru.

— în fața acestor asigurări, vă declar, d-le Brătianu, că sunt gata a vă pune la dispoziție serviciile mele.

— îți mulțumesc cu anticipație. Urmează să aştepți sosirea mea în țară, la 1 septembrie, când ne vom întâlni şi vom aranja toate chestiunile în detaliu. Mă voi gândi eu la formula de adoptat pentru a putea să lucrezi la Minister, rămânând în acelaşi timp şi la Creditul Industrial.

— Nu credeți că această dublă calitate a mea să nu fie rău interpretată?

— Nu mă interesează acestea.

Ne-am suit amândoi în automobil, 1-am depus la Minister, iar eu am plecat acasă. Pe drum m-a întrebat de Orleanu etc. La plecare mi-a spus din nou:

— îți mulțumesc anticipat de concursul d-tale, la revedere, la 1 septembrie. Am uitat să adaug că în cursul convorbirii, când a terminat de vorbit, i-am spus:

— Domnule Brătianu, pentru a treia oară interveniți în cariera mea.

I-am mai spus că aveam presimțirea că mi se va întâmpla ceva la întoarcerea mea în Bucureşti. Brătianu râdea cu poftă.

•*" A speculat (fin.) (n. ed.)

33

1925

21 septembrie 1925

Duminică d.a., şeful de cabinet Adolf Antoniu al d-lui Vintilă Brătianu mă anunță la ;fon că Vintilă Brătianu, mă aşteaptă luni 21 curent la 10 dimineața la Minister. Mă sptam la această invitație căci Popescu îmi spusese că voi fi trimis în America pentru njarea datoriilor cu această țară. Exact la oră. Găsesc în cabinetul lui Antoniu pe •acostea, care tocmai ieşea de la Vintilă Brătianu. După el intru eu. Şedea la burou. După itările obişnuite îmi spune:

— Deşi rămân la vorba noastră de astă-vară — trecerea mea la Datoria Publică — itru un moment doresc să te rog să te duci până în America ca specialist de banca, în aisia pentru regularea datoriilor noastre. Cred că este bine pentru d-ta a merge în lerica spre a cunoaşte nițel această țară, unde ai să cunoşti diferiți oameni.

— Merg cu plăcere, domnule Brătianu.

După aceea a spus să mă pun în contact cu Savel Rădulescu, spre a mă pune la curent 'ntreaga chestiune; am mai vorbit de condiţiunile generale în care trebuie să facem rdul. Delegaţia este compusă din domnul N. Titulescu ca preşedinte, Ef. Antonescu, . Giuan şi eu ca expert şi doi secretari: Savel Rădulescu şi Victor Bădulescu. în timpul i vorbeam, intră Teianu cu nişte hârtii, îi spune Brătianu: „Te rog să dai domnului 'eseu relaţii, punându-1 în contact cu Sa vel Rădulescu, întrucât d-sa merge în America ". ui lui Teianu era de fotografiat, în ultimul moment, când să ies de la Brătianu, după ce discutat în treacăt cu el chestiunea obligaţiilor la Creditul Industrial, intră Tancred stantinescu. I-am lăsat pe amândoi, iar eu am trecut la Datoria Publică, unde am stabilit ;ramul cu Giuan si Savel Rădulescu.

O altă dată epocală în viaţa mea.

Plecăm la 4 octombrie, iar la 10 octombrie ne îmbarcăm de la Cherbourg spre ' York.

34

1926

Miercuri 31 martie 1926

Noul ministru de Finanţe: Ion L Lapedatu. îl cunosc mai de mult din cariera mea de bancă, de prin Ardeal, de la Banca Românească, din diferite consilii de administraţie. La prezentarea lui la Minister nu am fost chemat, prin intrigile colegului loanovici. După-amiază la 4 am fost chemat să-i dau explicaţii asupra Protocolului de la Innsbruck. Foarte amabil, mi-a oferit chiar scaunul lui, el luându-şi altul, îi dădusem lui loanovici demisia mea, el însă nu avusese curajul să i-o dea. După ce am terminat cu explicaţiile, mi-a cerut să vorbesc cu Vintilă Brătianu pentru o plată în dolari:

— D-ta, care eşti bine cu Vintilă Brătianu, fii bun şi întreabă-1 ce a aranjat cu domnul Oromolu în această chestiune.

Acest fel de a vorbi nu prea este al unui ministru sigur pe scaunul lui. După ce a terminat cu loanovici şi /.../* central, m-a chemat pe mine, care aşteptam la Antoniu. I-am spus:

— D-le ministru, eu am socotit delicat şi potrivit să vă înaintez demisiunea mea din însărcinarea ce am primit din mâna d-lui Vintilă Brătianu. Vă rog să nu luaţi acest gest ca un act de ostilitate faţă de d-voastră, pentru că eu sunt dispus a vă sta la dispoziţie, ca specialist, însă cum eu sunt liberal şi unul din colaboratorii d-lui Vintilă Brătianu, nu aş dori să l.. J* asupra hotărârilor d-voastră şi să vă las mână liberă.

— D-le Slăvescu, eu mă simt jenat faţă de d-voastră, care vă cunosc capacitatea, pregătirea şi cunoştinţele d-voastră, dar aş dori să vă rog să ne daţi concursul d-voastră, cel puţin până mă pun la curent etc.

— D-le ministru, mă iertaţi, dar eu deşi sunt dispus să vă dau colaborarea mea dezinteresată totuşi aş dori să fiu sigur de continuitate, căci sarcina mea reclamă timp îndelungat şi nu aş dori să încep un lucru înainte de a şti că îl pot duce cu bine la capăt.

Mi-a dat un răspuns încurcat, din care am înţeles că nu era stăpân pe hotărârile lui. L-am întrebat pe cine ia secretar general, la care mi-a răspuns că după Paste se va pronunţa.

A doua zi, l aprilie, s-a prezentat Manoilescu, noul subsecretar de stat. Au urmat logosurile banale după care am trecut, cu Agripa Popescu, la Manoilescu în cabinet — în locul ocupat de Gheorghiu — unde am vorbit de Rege vreo jumătate de oră şi de altele. Pe

* Indescifrabil (n. ed.).

35

2 m-a chemat Lapedatu într-o chestie de serviciu, cu care prilej m-a rugat să fixăm ă-amiază o convorbire între patru ochi la mine în cabinet. Fix la ora 3 intră la mine în inet. Am început prin a-i fixa şi expune situaţia mea în Minister, între altele i-am spus:

— D-le ministru, sunt informat că aduceţi secretar general pe domnul Teianu. în acest , vă anunţ cu regret că nu voi putea sta nici o clipă la Minister, dat fiind situaţia morală are mă aflu.

— îţi voi răspunde sincer, d-le Slăvescu, în aceaastă chestiune. Est adevărat că chiar zi mi-a vorbit Manoilescu de dl Teianu. Eu i-am răspuns că sunt împotriva aceste,! liri şi că intenţiunea mea este de a aduce pe unul din funcţionarii de carieră, de ex. ifir Brătescu de la Casa de Depuneri sau Christache Simionescu, cu care am mai iborat şi în alte ocazii, în guvern sunt discuţii pe acest teren, vom lua o decizie după e.

După acestea 1-am pus la curent cu lucrările Datoriei Publice timp de o oră. La plecare, i repetat încă odată rugămintea de a-mi rezolva chestiunea demisiunii mele înainte de solvă chestiunea secretarului general.

l septembrie 1926

Ieri am primit vizita avocatului Gh. David de la Timişoara, la mine acasă, spre a-mi :e cereri de credit pentru 27 milioane ale unor industriaşi din Timişoara, Arad şi Oradea e. L-am primit rece, nesuferind astfel de vizite de afaceri în casa mea. Este un mandat al lui Vasile Goldis, astăzi ministrul Ardealului, care mă asigură că nu este isar". La plecare a încercat să mă miluiască, oferindu-mi „ceva interesare" la afacere. n concediat imediat.

Acum două, trei zile a venit la mine farmacistul Moss din Calea Victoriei să mă be dacă Creditul Industrial este dispus să acorde fabricii de săpun Stella un credit de lilioane lei contra 60 000 L. Cererea aceasta, în forma în care era prezentată, avea :terul unei misitii ordinare, mai ales că Moss îmi spune că, având un nepot funcţionar eastă fabrică, este însărcinat să se ocupe de afacere aceasta! Am vorbit cu Oscar icescu, cu Oromolu, cu Gheorghiu de această operaţie si părerile erau împărţite, în ; caz afacerea trebuie tratată cu industriaşul.

Astăzi am primit pe Haimovici, de la firma Eftimiu, care m-a întrebat dacă am putea la Stelleiun credit de 27 milioane lei contra 30 000 L. Alt samsar, alt intermediar. I-am ins că astfel de afaceri se tratează direct cu industria şi că în consecinţă domnul director ^llei să se prezinte în persoană. Câţi samsari, câţi samsari!

Astăzi pleacă d-nul Oskar Kiriacescu în Elveţia pentru o lună, în care timp aici la it va fi o perioadă tristă.

A venit domnul Robanser, directorul Stellei, care mi-a mărturisit că domnul Moss ca mnul Haimovici sunt „misiţi de credite".

Am primit vizita domnului Pompiliu Ciobanu, deputat din Timişoara, care venise cu ;rvenţie de credit. M-a informat că inspectorul industrial Faur din Timişoara ar căuta ipândească ştiri defavorabile despre Creditul Industrial, spunând că numai prin el se bţine credite. L-am sfătuit să informeze pe Manoilescu, căruia i-am scris şi eu o)are astăzi în acest sens.

36

A avut loc o scenă violentă între domnul Bazilescu şi directorul general în cabinetul meu.

2 septembrie 1926

în comitetul de astăzi am ridicat chestiunea zvonurilor ce sunt tot mai frecvente că la Creditul Industrial se dau parale pentru obţinerea creditelor. Am arătat cazul Faur, Ciobanu, Moss etc.

3 septembrie 1926 în Consiliu, mare discuţie în jurul cazului Bazilescu.

6 septembrie 1926

Am dat o lecţie unui industriaş minoritar din Timişoara, care nu ştie un cuvânt româneşte şi care prezenta o cerere neinteligibilă. A venit Dimitriu din concediu.

10 septembrie 1926

Astăzi am cunoscut pe principele C. Basarab Brâncoveanu. Unul din cei mai bogaţi oameni din ţară. Venea alăturea de un oarecare Vlădescu-Olt, tip mai mult decât îndoielnic. G. Popescu 1-a primit cu mare respect. Dacă nu ar fi prinţ şi milionar, ar fi un mare cretin.

11 septembrie 1926

Am fost la Vintilă Brătianu, cu care am stat de vorbă de la 7 1/2 la 9 dimineaţa, vorbind de foarte multe. I-am povestit plecarea mea de la Ministerul de Finanţe, unde am fost trimis de el pentru reorganizarea Datoriei Publice. Am arătat că nu puteam lucra între Lapedatu, fără voinţă, concepţie şi autoritate şi între Manoilescu, fără seamăn de isteţ, de vorbăreţ şi de semeţ. L-am mai pus în curent cu cele ce ştiam în legătură cu Reparaţiile şi tratativele din străinătate. De eventuala înlocuire a lui Nanu, ministrul ţării la Berlin, prin Zeuceanu, în locul căruia ar trece — aşa doreşte el — Al. Gurănescu. Eu i-am vorbit bine de acest diplomat — el mi-a spus că ar avea un trecut dubios, că în timpul războiului era bănuit că ar fi vândut nemţilor, că el 1-a utilizat cu foarte mare grije etc. Am rămas surprins şi decepţionat de aceste informaţii. Mi-a dat sfatul să cumpăr de la el cât mai mult, dar să fiu foarte rezervat. Arn mai vorbit apoi de Creditul Industrial. Mi-a vorbit despre necesitatea alcătuirii unui program de colaborare între Creditul Industrial, Banca Naţională şi celelalte bănci, pentru o mai bună distribuire a capitalurilor şi pentru o efectivă ajutorare a industriei. Vintilă Brătianu făcea observaţiuni juste şi pline de bun simţ. Am profitat de prilejul ce îmi da ca să-i pot spune câteva lucruri ce îmi stau de mult pe suflet. I-am arătat că Creditul Industrial nu a avut un program de activitate şi ca atare a distribuit banii la întâmplare, ajutând prea mult pe minoritari. I-am spus că vom pierde banii în anumite afaceri, din felul cum s-au împărţit creditele, amintind cazul morilor ce merg rău, afacerea Bazilescu etc. I-am spus că politicienii ne-au făcut mult rău, creându-ne o atmosferă de

37

î (ce caută Moşoiu cu trădătorul Fortunescu la braț?). I-am spus că avem reputația Utul Industrial se dau bani ca să se ia bani, că femeile mişună şi că au mare trecere ;u. M-a întrebt dacă cred că ia Popescu bani, i-am spus că nu cred dar că prin său uşurează aceasta. I-am spus categoric:

)omnule Brătianu, de trei ani vine la Popescu o cocotă ovreică, pe care el o într-o odăiță alăturată, nu în buroul lui. Ce caută acea femeie? 3. zis nimic şi m-a ascultat îngrijorat. I-am spus că îl bănuiesc pe Vladimir ivici că ia bani pentru toate intervențiile ce face, pe Oromolu cenzorul, dease- < i avem un consiliu rău alcătuit, că nu se pune interes şi că la Creditul Industrial se experiența ce s-a făcut la Banca Românească, în timpul lui Haret şi Lazăr, când dut bani, pentru ca să vină Vintilă Brătianu să o salveze. M-a ascultat cu mare şi părea preocupat de ceea ce îi spuneam. Am vorbit de Orleanu, de Coteşti etc. it apoi prin curte unde am vorbit de altceva. I-am cerut voie să-i cer un sfat. vii se propune să fac politică la Râmnicu Sărat. Aşi avea acolo ca prieten pe , fiul lui Alecu Tătăranu. Ce ziceți să fac? a spus:

Eu cred că este bine să te ocupi de politică, dar mergând acolo cu întreaga ție, nu cu un anumit grup.

a spus că şi el crede că trebuie să dau câteva ore pe zi intereselor obşteşti. Dar fără >cupațiile mele profesionale. I-am cerut să vorbească el cu Zamfirescu, să-i anunțe î mea ca să mă primească în organizația de acolo. Mi-a spus la plecare ca după)rie să ne mai întâlnim pentru a discuta anumite chestiuni politice. I-am dat câteva pra problemelor monetare în Italia şi Germania, pe care le-a luat cu el la Mihăesti. rte mulțumit de rezultatul vizitei mele la el.

13 septembrie 1926

>escu a plecat astăzi la Reşița, pentru a lua parte la inaugurarea primei locomotive i România. Dacă ar şti cât este de odios la această întreprindere prin sforile ce a pinarea celor de acolo, în special Orghidan. Tot azi am aflat că Popescu a acordat îl putere,încă de acum un an, un credit de 10 000 lei procurorului general Oprescu irtea de Casație, fără ştirea Comitetului. Astăzi a venit la mine fostul magistrat i, care cerea o preschimbare pentru prietenul său, aflat bolnav la Paris. Iată ce fel ste acest nefast director general. Când vom putea scăpa de el?

16 septembrie 1926

tăzi am prins pe Popescu cu o nouă murdărie. A plecat marți 14 curent la 5 d.a., mat (?) de Soc. Reşița să asiste la inaugurarea primei locomotive româneşti făcută S-a întors joi, adică astăzi la 10 dimineața. Totuşi, şi-a pus 3 zile de misiune, d de la Soc. 3000 lei diurnă, când de fapt a stat o zi, când a trăit pe socoteala Reşiței. darie!

.tăzi am primit vizita prințului Bibescu, după ce mă prevenise la telefon itorul Oromolu. Cerea să-i dau 1 500 000 lei pe polițe semnate de un domn — nu (i îl cheamă — care îi cumpărase o pădure. Justificând această cerere ca să-şi achite

38

o datorie în L la Bank of England. Cred că banii mergeau în altă parte. După câteva momente, mi-a spus că pleacă pentru 3 luni în Egipt, unde lord Lloyd, guvernatorul

Egiptului, 1-a invitat să meargă să facă o vânătoare, îl aşteaptă un rinocer alb! Unde merg banii Creditului Industrial! Adaug că a început să-mi pună tamponul pe nişte polițe ce le semnam, spunând — cu toată protestarea mea — că îi face plăcere să servească „prietenii"!! Nu-1 mai văzusem de acum trei ani, de când a luat primul împrumut şi cu toate acestea suntem prieteni! Ce platitudine princiară!

17 septembrie 1926

Astăzi a venit Hartular, administratorul delegat al Băncii Creditului Râmnicean din R. Sărat, împreună cu Costel Tătăranu. Mi-au adus vestea alcătuirii băncii din Coteşti, unde voi fi ales preşedinte. Am subscris 60 000 lei dintr-un capital de 500 000 lei. I-am dat 18 000 lei, adică 30 % din capital,plus 25 lei de acțiune speze de emisiune,încă 3 000 lei (120 acțiuni a 25 lei). Aceasta în vederea politicei ce am de gând să fac acolo.

Prințul Bibescu venise astăzi la parale de-a gata. Se enervase că nu merge cum vrea. L-am rugat să fie calm, căci nu se pot face afaceri la comandă. Nici cererea nu ştia să o facă. îmi face impresia unui fleac de om, ce nu merită nici o considerație.

Am avut o şedință de comitet foarte agitată din cauza lui Cerkez, care nu are nici o linie de conduită şi caută să-şi împace fel de fel de interese personale. Sistemul ca fiecare să vină cu cererile clienților în buzunare sau cu clienții după el ce aşteaptă în anticameră este desigur detestabil pentru bunul mers al instituției. A încercat să treacă două chestiuni: Braşovia şi Marco viei şi Braunştein, vădit părtinitoare. M-am opus cu energie, mai ales că Popescu, ca de obicei, făcea platitudini. L-am obligat să treacă de partea intereselor Creditului. I-am spus că această instituție va fi numai atunci tare când se va răzima pe industrii tari şi solide, nu pe şandramale şi creațiuni hibride fără nici o valoare şi fără interes. Nu avem nevoie să ne imobilizăm capitalurile noastre în astfel de afaceri. Din calcul şi şiretenie a văzut că trebuia să îndulcească atmosfera, aşa încât la urmă ne-am despărțit prin glume si în buni termeni, îl socotesc pe Cerkez o nulitate patentă, pretențios şi foarte lacom de parale. Atitudinea lui la Explozivi, unde numai după ce i s-a dat un onorar de 20 000 lei a iscălit procesul verbal de prețuri, este tipică; pentru a avea prilejul să mai încaseze şi alți bani a spus în proces verbal că prețurile stabilite sunt valabile numai până la l ianuarie. Oameni de aceştia nu sunt făcuți să conducă o instituție.

Astăzi am primit vizita deputatului şi poetului Ion Pillat,nepotul familiei Brătianu. A venit să-mi spună mai întâi simpatia lui şi dorința de a ne apropia cât mai mult, să ne întâlnim şi să ne vedem mai des împreună cu familia Bujoi. Apoi — la întrebarea cu ce îl pot servi — mi-a spus că mă roagă să acordăm credit fabricii de şampanie Rhein de la Azuga. Rhein venise cu el şi aştepta rezultatul intervenției sale. L-am pus să vină înăuntru şi 1-am primit foarte politicos. Am bănuiala că acest Pillat, care nu are nici o ocupațiune, face şi mici afaceri de intervențiune. Am să mă conving mai târziu.

21 septembrie 1926

Astăzi a izbucnit un conflict între Popescu şi mine ce mocnea de multă vreme. Am ajuns la trista concluzie că cu acest individ nu se poate lucra şi trăi oricâte menajamente şi

t tact s-ar întrebuința. Este atât de prost şi are atât de puțină încredere în el încât i se tot ;ă toți îl subminează, îi ştirbesc din autoritatea lui, îl iau peste picior. Are mania de a icsteca unde nu se pricepe şi atunci dă dispoziții şi ia măsuri alandala. Nu cunoaşte :a bancară şi totuşi îşi permite a schimba dispoziții de organizare luate, punându-se în conflict şi cu personalul în subordine şi cu interesele societății. Astăzi aflu că a .at mutarea a doi funcționari, unul în locul altuia, fără nici un rost si primejduind bunul al secțiunii Micii industrii. I-am atras atențiunea că nu este bine, rugându-1 să revină a acestei măsuri, el mi-a adus ca argument că este bine aşa. în zadar am căutat să-lt ng. Credea că îl învăț de rău.

- Faceți ce vreți — i-am spus — şi am ieşit din cabinetul lui. \m chemat pe dr. Cerkez, căruia i-am spus că am ajuns la situația de față de orare cu acest om, cu care îmi zic bună ziua la venire şi plecare, fără a schimba o între noi. I-am spus că în astfel de condițiuni şi ținând seama de dispozițiile ce dă îla, fără să mă consulte, nu mai pot să lucrez şi am intenția să-i aduc la cunoştință în etul de mâine că vreau să demisionez la sfârşitul anului, după ce voi anunța pe itilă Brătianu. Cerkez mi-a dat dreptate spunându-mi că îşi dă seama că Popescu, rm zicătoarei „calul bătrân nu se învață la ham", nu poate conduce Creditul cum e. Mi-a povestit convorbirea avută cu dl K. în privința delegației ce are, urmând a ocul lui Tancred Constantinescu. L-am rugat să comunice lui Popescu că am de gând lisionez căci am ajuns la concluzia că nu pot colabora cu acest individ. A trecut apoi eseu în odaie unde am auzit discuție tare. între timp Niculescu, şeful Industriei mici, ut un raport arătând că serviciul său nu poate funcționa în urma schimbării făcută de cu. A pus rezoluție că să rămână pe loc cei doi funcționari „deocamdată", însărcinând îctorul Dimitriu să studieze chestiunea!! Nu trebuia să însărcineze pe Dimitriu, dar cazul a trebuit să renunțe la perturbarea ce a făcut, rămânând şi blamat. Mai luase a ca orele de serviciu să fie de la 9—12 1/2 şi 3 1/2—6 1/2, când anul trecut orarul — l şi 4 — 6. Am spus lui Cerkez că este o greşală şi că să nu-1 lase să facă această ă. La urmă Popescu a chemat pe Castriş şi a modificat cum trebuie orarul. La l un să vină Erbiceanu şi să plecăm acasă cu maşina. A trecut la directorul general şi ;put să discute, probabil în jurul celor întâmplate. Nu 1-am mai aşteptat şi am plecat cu tramvaiul.

.stăzi dimineață am fost la N.P. Ştefănescu şi 1-am rugat să-mi dea un sfert de oră de rbire, pentru a-i cere un sfat. Mi-a dat pentru mâine dimineață la ora 8 1/2.

22 septembrie 1926

stăzi am primit vizita lui Sigmund Szana, cunoscutul bancher din Timişoara, desigur in duşmanii noştri cei mai neîmpăcați. Am discutat chestiuni monetare, vamale, re etc. El vedea toate lucrurile prin prisma omului de afaceri, dublat de un minoritar, primejdios; când vom scăpa de el, vom scăpa de un mare duşman al țării noastre.

23 septembrie 1926

e dimineață,în Comitet,înțepături cu Cerkez pe diferite chestiuni curente. Mi-a spus :red prea mult şi că să nu mai fac pe săracul. Să muncesc mai mult şi voi câştiga mai

mult. I-am răspuns că nu mă plâng de sărăcie, dar găsesc că nu câştig în raport cu deprecierea valutară.

După-masă, la consiliul prezidat de Athanasovici, am avut discuții aprinse pe chestiunea unui fleac de industrie — o fabrică de mucava pe lângă O.M. — în care este amestecat gl. Moşoiu, cu cumnatul său, dezertorul Fortunescu. Tancred Constantinescu — vădit influențat de generalul Moşoiu, stăruia să-i dea un credit de 1 milion, deşi reuşisem în Comitet să obțin amânarea, pe temeiul că nu are un bilanț. Creditul era gata să treacă — 1-am văzut pe Popescu suflând la urechea lui Athanasovici că este vorba de generalul Moşoiu, — căci de îndată acesta a fost pentru acordarea creditului. Gr. Eremie, luând dosarul — căci am spus — o să-i pară bine generalului Moşoiu, de acest credit — a văzut că este în consiliu şi trădătorul Fortunescu. A început discuție aprinsă pe această chestie. Ca de obicei, Tancred Constantinescu continua să susțină că nu avem noi nevoie să judecăm pe fiecare în parte (!), că din moment ce instanțele 1-au achitat, noi nu avem dreptul să ne amestecăm.

— Ce înseamnă aceasta, am spus eu, de la un capăt al mesei, nu mai există nici un principiu moral în această țară, mii din noi au mers în foc şi alții au fugit din țară odată cu Mackensen şi acum să-1 admitem printre noi. Nu se poate ca un general erou național să vină la credit la braț cu un trădător de țară.

S-a admis că creditul eventual să se dea după ce se va face comunicări acestei industrii ca să scoată pe Fortunescu din consiliu. Tancred s-a angajat să vorbească la telefon generalului Moşoiu pentru aranjarea afacerii. Aceleaşi compromisuri ce compromit, chiar pe chestiunile cele mai sfinte şi mai drepte. Ce scârbă! Popescu, ca întotdeauna, fără caracter şi fără curajul opiniei sale. Altă scârnăvie omenească.

24 septembrie 1926

Am primit vizita lui Ştefan Meteş, istoric cunoscut din Ardeal, ce venea la mine pentru Cetatea de Granit, o afacere nenorocită a unei bănci Cetatea, mizerabil condusă de un nenorocit de losif. Am mai văzut pe An. Guşti, din Societatea Generala, ce intervenea într-o afacere din Chişinău a lui Cavallioti şi Scherrer. Am mai văzut pe Horia Maniu, ce venea cu afacerea Iris. Acest băiat îmi este foarte drag, căci îl cred foarte curat. Am fost la Oromolu, ca să mai vorbesc de Credilullndustrial. M-a invitat la masă la Capsa. Urmând a pleca la Câmpulung în inspecție, a trebuit să refuz.

27—28 septembrie 1926

Am fost la Câmpulung, unde am inspectat industriile locale. Am făcut călătoria cu automobilul lui Prager. Am cunoscut pe Dumitra AHmărjşteanu, care mi-a făcut o bună impresie. Nu are însă nici un fel de experiență.

29 septembrie 1926

A fost la mine doamna Sarmiza Alimănişteanu în chestiunea /…/*. Părea destul de impresionată de denunțarea contului din cauza dispariției gajului. De câtava vreme se pare

* Indescifrabil (n. ed.).

:rkez are pentru mine motive de supărare. Nu ştiu de ce. Din ce în ce mă conving că om nu merită situaţiunea ce i s-a încredinţat. Acum de curând am aflat că a fost ales rojani, ca preşedinte al Consiliului de administraţie, o afacere murdară şi necinstită, it la noi cerere de credit de mai multe ori şi a fost refuzat, sub motiv că Esmansky nu rvada proprietăţii sale. Afacerea este murdară, căci Esmansky se întemeiază pe nişte lornind de la autorităţile bolşevice, ceea ce contenciosul nostru a refuzat. Acum văd icerea se pregăteşte din nou să fie readusă la Consiliu. Al. lonescu-Tramvai, ruda lui ;cu, a trimis pe secretarul lui — fiul lui Tancred Constantinescu — să ia o copie după; l contenciosului în această privinţă. Se pare că si Alecu Constantinescu P. se sează de această afacere. O adevărată coaliţie de oameni necinstiţi, pentru a salva o ţie necinstită şi pentru a putea obţine 40 milioane lei în condiţiuni ieftine. Cerkez a Ies la 26 mai 1926 preşedintele Consiliului de administraţie la Zarojani şi la 16 iunie tot el fixa gajul acesteia la noi, pentru creditul de 5 milioane lei, reducându-1 cât mai Ce scârbă ordinară! Astfel de tipuri sunt chemate să conducă ţara aceasta!

4 octombrie 1926

Astăzi am primit vizita d-lui general Moşoiu, care îmi anunţa că vine pentru a-mi cere licaţie. I-am spus: „Vă stau la dispoziţie". A început prin a-mi spune că este informat m-aş opune la creditul soc. de mucava, tratându-1 de samsar sau de intermediar; că el ie decât să apere averea lui si că cu ce drept mă opun eu la interesele lui. Mi-a amintit de fel de lucruri de familie etc.

- V-aş ruga, d-le general, să-mi spuneţi în primul rând de unde sunteţi informat în :ă privinţă.

- Nu pot să-ţi spun, aceasta mă priveşte pe mine.

- Deşi eu ştiu cine v-a informat şi deşi d-voastră nu vreţi să-mi spuneţi, sunt gata să i explicaţiunile dorite. Este adevărat că în Comitet am fost de părere să nu se aprobe pentru motivul că afacerea este tânără, neconsolidată şi ca atare socotesc că nu este ientru Credit să se angajeze în această afacere ce nu se poate aprecia de acum. în liu, părerea mea a fost învinsă, dar un domn consilier găsind în dosar că tunescu, cumnatul d-tale, este amestecat, a fost împotriva acestei chestiuni. La :a m-am raliat şi eu căci şi eu cred că Fortunescu n-a fost bun român în vreme de i. Aceasta este părerea mea şi ca om de cuvânt şi cavaler eu vă spun drept în faţă l meu.

L început prin a ridica tonul şi a-mi spune că dacă este aşa şi el va arăta cum este •Slăvescu.

- Dacă plecaţi din buroul meu cu ameninţări, cred că greşiţi, căci pe mine nu mă dează aceasta. Eu îmi fac datoria mea aici apărând interesele Creditului, după cum i aperi interesele pungii d-tale.

L început prin a se lăuda că el a făcut operă românească, luând apărarea, cam moale i actele ce a arătat lui Popescu — a lui Fortunescu. Nu este nici o îndoială că Popescu t această indiscreţie ca să mă lovească pe mine şi ca să se răzbune, punând înaintea jşoiu persoana mea, deşi el însuşi nu a fost pentru acordarea creditului, căci în

referatul lui se referă la „aprecierea Consiliului". Am de gând să aduc aceasta la cunoştinţa lui Vintilă Brătianu.

20—21 octombrie 1926

S-a întors Kiriacescu din străinătate. Pentru mine a răsărit soarele. Am fost de 1-am văzut la B.N.R., unde 1-am găsit cu Oromolu şi Bălănescu. L-am pus repede la curent cu cele de pe la Credit, rugându-1 să-mi acorde o audienţă mai lungă, în Consiliul de administraţie de astăzi, 21 octombrie, am avut un conflict cu Cerkez în împrejurări curioase. Se discuta chestiune dobânzilor Creditului, arătând că dacă luăm 9 şi 10 % când plătim 5 — 7 %, nu putem asigura dividendul. Cerkez, vădit personal interesat, căci a luat 25 milioane lei pentru industriile lui, era împotriva acestei încasări. A emis în schimb ideea absurdă ca statului şi B.N.R. să le dăm un dividend mai mic, la care eu am spus că nu se pot crea două categorii de acţionari. Contrazicerea asta a mea, deşi făcută foarte cuviincios şi obiectiv, 1-a înfuriat pe mine şi a început să mă insulte că eu nu am nici un drept să mă amestec în discuţie, că nu sunt consilier, că nu pot să-1 persiflez, să-mi văd lungul nasului etc. şi astfel de expresii, când eu apăram interesele Creditului, iar el îşi apăra buzunarele lui. I-am răspuns că nu-i permit să-mi adreseze astfel de cuvinte când eu îmi fac datoria şi informez în mod obiectiv Consiliul de situaţia instituţiei şi că în astfel de împrejurări înţeleg că nu am decât să-mi dau demisia. Preşedintele Kiriacescu şi cu el întreg Consiliul mi-a luat apărarea arătându-i lui Cerkez că greşeşte, când se înfurie într-o chestiune în care nu are dreptate: „Din moment ce am chemat pe subdirectorii generali şi directori să ia parte în Consiliu, aceasta am făcut-o ca să ne informeze şi chiar dacă ei ne contrazic în părerile noastre, nu trebuie să ne supere când ei reprezintă alte puncte de vedere". Au urmat discuţii în cor, la care au luat parte T. Constantinescu, Eremie, Penescu-Kertsch etc. toţi dezaprobând ieşirea violentă a lui Cerkez. Cerkez a vrut să plece. Kiriacescu a căutat să-1 reţină spre a ne împăca. Nu a vrut să ţină seama, a trântit uşa şi a plecat. După plecarea lui Cerkez, am repetat d-lui Kiriacescu intenţia de a demisiona, la care el mi-a spus, împreună cu alţii, că nu am dreptate să mai fiu supărat, când întreg Consiliul mi-a luat apărarea, dezavuând pe Cerkez.

— Ce vrei, să-i mai dăm un vot de blam?, a adăugat Tancred Constantinescu.

Iată ce atmosferă avem la Creditul Industrial, unde interesele instituţiei sunt sacrificate de interesele câtorva. După Consiliu, Kiriacescu s-a exprimat în termeni destul de aspri asupra lui Cerkez, atribuindu-i o excesivă nervozitate, din cauza multiplelor eşecuri ce întâmpină. Erbiceanu îmi spunea că ar sta prost cu afacerile, fiind prea încurcat şi prea angajat în multe afaceri. La noi este depăşit şi angajat cu peste 12 1/2 milioane lei.

Avram Imbroane din Banat tot vine mereu pe la mine şi se jeluie că nu poate obţine un credit pentru moara tatălui său. Cred că ar trebui încurajat.

43

1928

Duminică 8 iulie 1928

Aseară au sosit în Bucureşti Charles Rist şi Bolgert, de la Banca Franței, în vederea mutului de stabilizare. Astăzi, în vederea viitoarelor colaborări cu ei, a venit la mine, apedatu, cu care am lucrat la bilanțul pe 30 iunie al B.N.R. în vederea stabilizării,) 1/2 - 10 1/2.

n timp ce lucram cu Lapedatu, a venit N. D. Chirculescu, spre a mai discuta politică, nu t 2 ceasuri. Toată discuția s-a învârtit în chestiunea Duca, acesta după câte se pare u arătându-i atenție şi încredere, lucrându-1 pe la spate. Am discutat Consiliul orației, în care eu voi fi administrator delegat la ambele centrale, Chirculescu dorind preşedinte al Consiliului Superior. Duca, ca şi Lupu, caută să-şi pună oameni de ai lor, e indispune pe Chirculescu. Pe la ora 5 am primit un telefon de la Ştefan Pleşoianu, 'reşedinția Consiliului, prin care îmi comunica că dl Vintilă Brătianu mă invită pentru a dejun la Chateaubriand, cu Rist, Bolgert etc. Pe la 6 mi-a telefonat din nou jlescu să-mi spună că a scris lui Vintilă Brătianu, plângându-se si atrăgându-i atenția i felului cum este vorba să să alcătuiască consiliile Cooperației. Pe la 8 mi-a telefonat 'intilă Brătianu, repetându-mi invitația de dejun şi rugându-mă să viu la Ministerul țelor pentru a lucra la stabilizare. La 9 seara, un redactor de la ziarul „Politica" — ru — mi-a cerut informații în legătură cu spargerea plafonului B.N. Am refuzat orice ații.

Luni 9 iulie 1928

istăzi la 9 dimineața am stat de vorbă cu dl Vintilă Brătianu, cu Angelescu, Stănescu, Ința ultimelor fapte în legătură cu stabilizarea. Am văzut pe Rist, venind la minister :tor Antonescu. L-am cunoscut pe Bolgert, ajutorul lui Quesnay de la Banque de ?. Foarte simpatic.

un trecut la B .N.R. şi la Creditul Industrial. Fiind la Creditul Industrial am fost chemat Diniitriu, ministrul Comunicațiilor, spre a mă ruga să lucrez la reorganizarea C.F.R., mă cu un expert american şi alți câțiva. La câteva minute, am fost chemat de dl N7 orescu, directorul general C.F.R.. în această chestiune, trecând apoi pe la buroul lui.

44

La ora l am dejunat la Chateaubriandcu următoarele persoane, fiind invitat de Vintilă Brătianu: I. Duca, Mrazec, Rist, Bolgert, Burileanu, Lapedatu, Victor Antonescu, Angelescu, Ef. Antonescu, Stănescu, Don si Pleşoianu.

După-amiază am lucrat de la 41/2 — 7 1/2 la C.F.R. la dl Ciocâlteu, cu Ştefan Dumitrescu de la B.N.R.

Astă-seară au venit la noi d-na şi dl Plagino.

10 iulie 1928

Astăzi de dimineață am avut o discuție dramatică cu dl Vintilă Brătianu, după ce avusese o lungă conferință cu O. Kiriacescu şi Duca. Ne-a spus că Rist i-a vorbit de o soluție de amânare a stabilizării, fără să-i dea precizări, în aşteptarea sosirii bancherilor (cari vin joi 12 curent). Brătianu ne-a spus că nu are decât trei soluții: sau cea integrală, sau cea intermediară, cu avans, sau tragerea consecințelor şi recunoaşterea falimentului politicii sale. Este cu adevărat impresionant să auzi pe Vintilă Brătianu vorbind de falimentul politicii sale. Spunea că vrea să ştie dacă Franța ne laşează*, pentru că în acest caz rupea cu Franța.

întâlnit pe Ef. Antonescu. Ne-a dat multe informații bune, însă foarte încâlcit prezentate.

La 12 am avut (împreună cu Angelescu) prima întrevedere cu Bolgert (inspector la Banca Franței).

Ne-a dat încă odată toate proiectele de legi, convențiuni şi statute în legătură cu stabilizarea, alcătuite în cazul soluției integrale. Câteva modificări fără importanță. Foarte instructivă ca metodă şi concepție, convenția de încheiat cu B.N.R., cu celelalte bănci de emisiune, între 3—5, am lucrat cu Angelescu la mine acasă pentru examinarea acestora. La 6 a venit Bolgert la Ministerul Finanțelor, unde am lucrat cu el şi Angelescu până la 7 1/2. Ne-am dat pe față cele două puncte de vedere. Bolgert pentru următoarea soluție: Spargerea plafonului, emiterea de bilete pe bază de devize, avans de 10 milioane dolari al bancherilor, menținerea cursului, semnarea convenției de împrumut, publicarea planului de stabilizare, operația stabilizării şi lansarea împrumutului pentru 15 octombrie, în care timp „începerea de proceduri" cu Reichsbank, adică reluarea tratativelor cu Berlinul.

Soluția noastră: Pentru că nu se poate face lansarea împrumutului acurn, să ni se dea acum 20 milioane dolari avans şi să facem stabilizarea acum, rămânând ca perfectarea ei să se facă odată cu realizarea împrumutului (octombrie).

Obiecțiuni: marja prea mică, pericolul consumației de devize. Discuții vioaie, repezi. Angelescu i-a spus (o greşală) că el ar rupe relațiile şi ar considera operația ca eşuată. Seara, am mâncat cu Bolgert, Angelescu şi Stănescu la Suzana. Discuții amicale în jurul stabilizării. Mâine la 10 1/2 la B.N.R., întrevedere cu Bolgert şi Lapedatu.

11 iulie 1928

Kiriacescu îmi telefonează acum să fim la 8 1/2 la Ministerul Finanțelor. L-am întâlnit împreună cu Angelescu şi am început să lucrăm la diferite ipoteze în legătură cu

* Ne părăseşte, din fr. lăcher. (n. ed.).

ibilizarea. Am examinat soluția cu 10,15 şi 20 milioane dolari; el era de părere să cerem milioane dolari, spre a putea îndrepta situația B.N. şi spre a putea face stabilizarea icdiat. Ne-a pus apoi la curent cu diferitele experiențe făcute cu Moreau, Montagu >rman şi Schacht; cel dintâi, autoritar, violent; cel de al doilea, şiret şi politicos; al treilea, jgant şi pretențios. Bolgert a venit şi a descifrat o telegramă, plecând apoi cu Rist, care ivut o lungă întrevedere cu Vintilă Brătianu şi Victor Antonescu. Antonescu era foarte rvos şi indispus de ceea ce spusese Angelescu lui Rist. îmi spunea că Rist era rău presionat şi ar fi dorit să plece. Eu cred că Victor Antonescu minte spre a ține pe Vintilă ătianu sub influența lui. Vintilă Brătianu m-a trimis la N. Titulescu să-i duc o scrisoare care Victor Antonescu a scris-o lui Moreau, în ce priveşte litigiul nostru cu Germania, tulescu mi-a spus că scrisoarea are un pasaj din care reiese obligația de arbitraj. Mi-a ut să-i aduc şi scrisorile ce s-au schimbat între Schacht şi Moreau, ceea ce am şi făcut, ipă-amiază am lucrat cu Bolgert şi Lapedatu la ventilarea bilanțului B.N.R. pe 30.6. Iul greoi de exprimare în limba franceză enervase pe Bolgert, mai ales că acesta se ținea metoda adoptată în ianuarie de Quesnay.

Ne-a imputat Bolgert, cu drept cuvânt, că noi am gajat 54 milioane aur, fără să fi limbat nimic din soldul aurului în bilanț, iar circulația a rămas aceeaşi, deşi am retras [) milioane lei efectivi, iar restul am debitat cf. statutului. Ca să întrebuințez o expresie ui: „nous avons manoeuvre dans le bas du bilan", făcându-i să creadă că nu suntem otdeauna sinceri. Conversația a fost vioaie, câteodată caldă.

12 iulie 1928

Un funcționar superior de la Ministerul Finanțelor — Iordan Ştefanescu — a fost prins momentul când lua mită. îl credeam om de treabă.

La minister — convorbire cu Vintilă Brătianu, D. Burileanu, Oscar Kiriacescu, gelescu si mine, privitor la programul cel nou. Se pare că Vintilă Brătianu înclină spre uția Rist şi anume: încheierea convenției de împrumut, lansarea la toamnă a unui avans 20 milioane dolari, B.N. să poată fi autorizată a cumpăra devize (deci spargerea fonului) la un curs fix stabilit de Ministerul Finanțelor şi B.N.R. pentru a arăta încredere alicului şi a-1 asigura că cursul va fi menținut. Avansul bancherilor va întări în țară şi linătate încrederea în leu. Deci stabilizarea pentru un moment cade, ea urmând a fi făcută oamnă. Până atunci faza preparatoare. Este adevărat că acum stăm prost şi ca stoc de dze şi ca încasări de stat şi ca balanță comercială. Avem însă bună recoltă.

După plecarea lui Burileanu şi Kiriacescu, am avut o altă convorbire cu Vintilă itianu, Angelescu şi Ottulescu, în legătură cu proiectele de lege de alcătuit. Am trecut)i cu Bolgert la B.N.R., după care am lucrat si cu Lapedatu la ventilarea bilanțului, rileanu ne-a chemat la dejun pentru vineri la ora l 1/2.

După-amiază am avut o convorbire cu Boutry şi Ottulescu, la Banca Comercială, în jriveşte cursul rentei 4% 1922 de pe piața Londrei, în legătură cu noul împrumut. Seara invitat pe Bolgert la masă la Chateaubriand.

13 iulie 1928

Astăzi am continuat a lucra cu Bolgert şi Lapedatu la ventilarea bilanțului B.N.R. im prima emoție a trecut şi Lapedatu a fost în măsură să dea explicațiile necesare. La ora

46

l 1/2 am fost la dejun la Burileanu; erau de față: Vintilă Brătianu, I. Duca, Ch. Rist, Bolgert şi toți directorii B.N. şi anume: Kiriacescu, Bălănescu, Atanasiu, Lapedatu. Am uitat să amintesc pe Victor Antonescu. Interior somptuos. Masa bine servită. Nu pot uita impresia detestabilă ce mi-a putut face faptul că imediat după-masă nu s-a găsit alt subiect de vorbă de către Bălănescu — această flaşnetă a B.N. — şi Burileanu, decât să abordeze chestiunea administrației Băncii, cerând menținerea Directoratelor, în timp ce francezii cer administratori delegați şi un consiliu obişnuit.

14 Mie 1928

Azi dimineață am văzut la Bădulescu pe bancherii veniți să trateze împrumutul: Chevalier, Smith, Moret, Denis, Mac Lean etc. La 9 1/2 au trecut în conferință cu primul ministru. După-amiază, la Consiliu, la Pescării. Apoi o scurtă convorbire cu Bolgert.

15 iulie 1928

Pauză în chestia împrumutului. Am primit vizita lui A.G. Galan, în chestiunea Cooperației. Seara a venit la mine Bolgert.

16—19 iulie 1928

S-au continuat tratativele cu bancherii, cu aprinse discuțiuni, ajungându-se seara la acordul general, cu caracter provizoriu. Consiliu de miniştri etc. între timp a venit la mine Victor Bădulescu cu Ottulescu într-o seară, până la 12 noaptea, de am discutat condițiunile Casei Autonome. Continue lucrări cu Bolgert la B.N.R. şi cu dl Lapedatu.

Vineri 20 iulie 1928

Scurtă discuție la Finanțe. Bancherii au plecat.

Sâmbătă 21 iulie 1928 La Coteşti.

Duminică 22 iulie 1928 La Bucureşti.

23 - 25 Mie 1928

Diverse lucrări. „Monitor Oficial", Bădulescu etc. Consiliu de constituire la C.B.P. pentru ca sub preşedinția ministrului Lupu să începem lucrările. O atmosferă grea şi încărcată. Propun şi se admite: Preşedinte Lapedatu, vicepreşedinte Z. Brătescu, delegat la C.C.S. Slăvescu. Când este vorba să se aleagă în delegație permanentă 2 membri (eu şi Musceleanu), încep discuțiile fără sfârşit. Se amână decizia.

Acelaşi consiliu la C.C.S. Acolo, nefiind în număr, se amână pentru mâine.

47

26 iulie 1928

Deschiderea Camerei. Atmosferă amestecată. Personal simt în jurul meu ostilitate, ie etc. în special Ştefan Ion, Manolescu-Strunga, Leon etc. Alții îmi arată simpatie. :ctele de legi sunt la mine acasă. La 2 1/2 le trimit la Cameră şi Senat pentru a fi buite. După-amiază, şedință. Vintilă Brătianu citeşte mesagiile ce se aflau la mine. : schimb de amabilități cu lorga. Trecem în Comisia financiară şi bugetară pentru a >a proiectele. Vintilă Brătianu face expunere luminoasă şi dă toate explicațiile. Leonte lovanu cere explicații. Iau cuvântul şi propun — de acord cu Vintilă Brătianu -L-ficarea unui text din legea de autorizare. Se propun raportori: M. Oromolu, pentru L de stabilizare şi împrumut; Constant Georgescu, pentru datoria de război cu Franța; entru legile de la Stock Exchange şi cu purtătorii francezi etc. După-amiază fac jrtele. La 7 1/4, consiliu la C.C.S. sub preşedinția dr. Lupu; se alege preşedinte . Panaitescu şi se deleagă la C.B.P.; se alege vicepreşedinte /.../*. în Consiliul Superior mit: Eu, ca numit, Juga şi Gr. Constantinescu aleşi, iar în delegația permanentă: limescu şi cu mine. Şi aci, multe discuții personale. La C.B.P. nu s-a putut cădea de i asupra delegației permanente. Discuție pe mâine. La 10 1/4 seara am fost chemat de nolu spre a-1 sfătui la redactarea rapoartelor de stabilizare.

Vineri 27 iulie 1928

Dimineața la 7 1/2 primesc un telefon de la Zamfir Brătescu, director general C. Dep. :mbru C.B.O., în care mă roagă să trec să-1 văd înainte de a merge la Cameră. Ajung la ora 9 şi mă pune la curent cu discuțiile din ajun avute la Consiliul Centralei. Am o isferă ostilă, căci aş fi declarat că doresc să fac ce cred eu acolo. Consilierii aleşi, în ial Novak, lonită Petrescu, dr. Marcu - nu mă vor cu nici un preț, chiar dacă aşi primi

doilea administrator delegat pe unul de ai lor. Brătescu mă sfătuieşte să am o atitudine împăciuitoare. Am spus că am de gând să mă sfătuiesc cu factorii determinanți din m. La Cameră aflu de la Musceleanu cam aceleaşi lucruri. Chirculescu jubilează, căci că a avut dreptate şi vede în toate acestea o maşinație a lui Duca, dar şi a lui Axente, l lui de încredere, în Cameră se reiau discuțiile în jurul celor 5 proiecte financiare, stant Georgescu reuşeşte să plaseze un prost discurs. Oromolu este abil, agresiv, igent. Vintilă Brătianu îşi expune din nou — cu mai puține amănunte — întregul ram. Se votează fără discuții cele 3 convenții, din care la 2 am fost eu raportor. Vorbesc uca în chestia Cooperației şi mă invită să ieşim împreună de la Cameră spre a discuta, în treacăt, pun în curent şi pe Vintilă Brătianu, care îmi spune că trebuie chemat ațe şi determinat să renunțe la sforile ce trage. Ies cu Duca. El mă acuză de lipsă de că m-aş fi dus acolo „en conquerant". Explic că nu puteam primi să mi se dea un al ;a administrator delegat, care împreună cu Axente să mă pună în minoritate. Nu înțeleg u de la început paralizat în acțiunea ce pot face. îmi spune că Axente se plânge că 1-aş iticat. Contest. Doreşte să avem o explicație în trei. îi spun că nu-mi convine să fiu

Indescifrabil (n. ed.).

48

judecat în fața lui Axente. Ne despărțim la Ministerul de Interne, rămânând ca dl Duca să „manevreze" — termenul este al lui — „pour arranger Ies choses". Sunt foarte plictisit de această situație. După cum spuneam şi lui Duca, nu pot intra într-un „guepier", în care să fiu pus la fiecare pas în fața unei rezistențe pasive. După-amiază mă duc la Senat, unde trec legile. Am încercări de conversații politice cu Coşereanu şi Leonida Dumitrescu. După votare, Vintilă Brătianu mă roagă să mă ocup de promulgare chiar în noaptea asta. Stau la Senat până la 7 1/4 — apoi trec la Ministerul Justiției (Ispasiu), de unde, la 8 1/4, iar cu Ispasiu, mă duc la Vintilă Brătianu spre a-mi semna decretele, iar de acolo împreună cu Constantin Brătianu, subsecretar de stat de la Preşedinție, mă duc la Patriarhie şi la Gh. Buzdugan spre semnare. La 10 fără un sfert am fost la gară, unde pleca Principele regent Nicolae, petrecut de Vintilă Brătianu, pentru a ne da ultima semnătură. Odată toate semnăturile făcute, am dat decretele lui Ispasiu, după care m-am dus cu Vintilă Brătianu în automobil până acasă la mine. Pe drum îmi spune că trebuie să lucrăm a doua zi la semnarea Convențiunii cu B.N.R. pentru fixarea cursului — aşa cum este fixat de legea stabilizării.

Duminică 29 iulie 1928

La Râmnicu Sărat şi Coteşti.

La Râmnicu Sărat am dat peste Rachel d'Orange, călăreața franceză ce a făcut raidul Paris—Bucureşti călare, în drumul în spre Varşovia, a trecut pe la Tâncăbeştii lui Băicoianu de unde Petre Băicoianu s-a luat după ea pentru a o conduce până la Cernăuți. Tatăl, C. I. Băicoianu, a intervenit la Hartular, care i-a luat calul. Intervenții, protestări ale Rachelei d'Orange. Am determinat pe Băicoianu să vină la Bucureşti, ceea ce a executat. Astăzi, tatăl lui i-a dat voie să se întoarcă, provocând în mod inutil atâta deranj.

Luni 30 iulie 1928

Astăzi am lucrat pentru prima oară la C.C.S. cu Cercel, întâmplarea a făcut ca prima afacere ce mi s-a prezentat, după ce am examinat-o mai de aproape, să se prezinte cu o delapidare de 57.000 lei. Prost augur. Am trecut la B.N.R., la dl Lapedatu, care mi se plângea de lipsa de coordonare din direcţiunea B.N. în special se plângea de modul cum se lucrează devizele şi scontul. Avea toată dreptatea. Mi-a arătat un referat al lui, foarte bine alcătuit. Dimineaţa la 8 m-am pomenit cu deputatul Mişu Marinescu (Orhei), care îmi cerea să-i dau prilej să lucreze, căci nu are cu ce să trăiască. Mi-a făcut multe complimente. Am fost chemat de Vintilă Brătianu la telefon, care mi-a spus că mă va chema mai târziu, căci a uitat ce avea să-mi spună. Am vorbit cu dl Kiriacescu, cu care m-am întreţinut asupra Cooperaţiei, plângându-mă de ceea ce mi se face acolo. La 6 am fost la dl Duca, unde urma să mă întâlnesc cu Axente. A avut loc o scenă penibilă, de faţă fiind şi dl Lupu. A ieşit la iveală toată sforăria lui Axente împotriva mea. Aceasta 1-a indignat pe Duca, care i-a cerut să-şi dea demisia. El i-a ripostat foarte obraznic că nu şi-o dă; atunci Duca i-a spus:

— Am să intervin să te dea afară. Pe mine nu mă poţi juca cum vrei, eu te-am numit, eu te dau afară etc.

49

Dr. Lupu a căutat să mai îndulcească lucrurile, dar Axente a continuat aceeaşi udine de echivoc. Mâine Lupu se duce să aranjeze lucrurile. Totul se învârteşte în jurul soanei mele. Mâine dejunez la Duca

11 noiembrie 1928

Astăzi de dimineaţă la 9 1/2 — 10 am primit vizita lui Savel Rădulescu, care a venit na consulte dacă poate primi postul de secretar general al Ministerului Finanţelor, oferit vlihai Popovici prin dl Titulescu. Eu am fost de părere să primească, ţinând seamă că oaste tratativele împrumutului si poate fi de folos continuării operei începute. Ne poate >rma şi pe noi. L-am sfătuit să întrebe şi pe dl Vintilă Brătianu, mergând să-1 vadă. El Dtea vizita la dl Vintilă Brătianu ca un act de duplicitate faţă de Mihai Popovici, ceea ce a plăcut din partea lui. M-am oferit să întreb eu pe Vintilă Brătianu. I-am telefonat dar plecat la ţară. Am telefonat lui Duca, care m-a chemat imediat.

1930

8 iunie 1930

Azi dimineaţă la 9, Vintilă Brătianu mă întreabă, prin Ştefan Pleşoianu, dacă Orleanu a văzut pe prinţul Carol. Fiind însărcinat de Orleanu să-i comunic rezultatul audienţei, am plecat imediat la dânsul acasă. Acolo am găsit pe dl G. G. Mironescu, noul preşedinte de Consiliu în conferinţă. Am trecut pe terasă cu Stelian Popescu şi Al. Alimănişteanu, până a plecat G. G. Mironescu. Am pus la curent pe Vintilă Brătianu cu modul cum a decurs audienţa lui Orleanu. Socrul meu a spus prinţului că i-a fost adversar hotărât în Consiliul de Coroană ce a precedat actul de la 4 ianuarie 1926, aşa încât se miră ce aşteaptă de la el. Prinţul i-a răspuns că ştie, dar că aceasta nu-1 poate împiedica să-1 stimeze. A cerut lui Orleanu concursul ca să poată, lucrând pentru ţară, să-şi spele păcatele. Orleanu a refuzat, spunând că se simte prea bătrân, prevăzând mari greutăţi în viitor pentru el şi pentru ţară. Atitudinea fermă şi de caracter a lui

Orleanu a plăcut lui Brătianu. Mi-a spus cu acest prilej o recentă întâmplare cu George Brătianu împotriva căruia era furios.

George Brătianu a fost chemat de prințul Carol prin colonelul Teodorescu. A venit de la Iaşi cu automobilul, înainte de a-1 vedea, a fost la Vintilă Brătianu care 1-a sfătuit să nu se ducă. „Ca fiu al lui Ion Brătianu eşti cel din urmă în situația de a merge si întinde mâna prințului Carol". Totuşi George Brătianu s-a dus şi apoi după audiență s-a dus la Vintilă Brăîianu să-i raporteze, aducându-i o comunicare din partea prințului Carol. Nici nu i-a dat voie să o repete şi Vintilă Brătianu 1-a amenințat şi i-a spus că-i necinsteşte casa prin aceasta şi dacă o apucă pe acest drum, să nu-i mai calce casa. Este o lichea, un ambițios, rău sfătuit de nevastă-sa. Ionel Brătianu i-a scris să nu primească şefia de la Iaşi şi totuşi a primit-o. Nu se poate conta pe el. Tată-său a văzut mai de mult acest lucru. Vintilă Brătianu era furios. Voieşte să-1 dea afară din partid, dacă nu face o declarație categorică de desolidarizare de Carol.

Am plecat cu Vintilă Brătianu, Alimănişteanu, Pleşoianu şi Don către Dinu Brătianu, unde se găseau adunați toți fruntaşii partidului: Duca, dr. Angelescu, Al. Lapedatu, Inculeț, Nistor, Dimitriu, Oromolu, Bebe Brătianu, Franasovici, Tătărescu, G. Cipăianu,C. Banu (rezervat şi timorat) C. Xeni, T. Constantinescu, Budurescu, Manolescu-Strunga, Dinu Brătianu etc.

Vintilă Brătianu ne-a povestit întrevederea cu G. G. Mironescu. Un simplu gest de curtuoazie: să-1 pună în curent cu cele hotărâte. Foarte timid, nu a avut nici măcar curajul

51

i spună ce vrea. Vintilă Brătianu i-a spus că nu are de spus nimic, atitudinea lui fiind iță. G. G. Mironescu pretinde că guvernul a fost pus în fața unor fapte împlinite. S-a :utat pe larg — cu intervenția categorică a lui Duca — cazul George Brătianu. I se va î să facă o declarație netă de desolidarizare cu prințul şi de desolidarizare cu opera sa. ce reticență va aduce excluderea din partid. Duca foarte ferm, clar si logic, explică de m putem să avem încredere în „aventura Carol". Aminteşte ce a fost si conchide că totul 'a prăbuşi în dezastru. „Consideră că sunt mort. Nu ara încredere în ideea dinastică", spunea Reginei, aşa răspundea lui Hiott si Condiescu.

Prințul Nicolae este beat de fericire că a scăpat de sarcina răspunderii. De-abia ;aptă să plece la Viena, la amanta lui. S-a discutat pe larg manifestul nostru către țară. rebuie să fie moderat si impersonal, dar hotărât. Discuție aprinsă. C. Xeni, Inculeț, C. litriu, Tătărescu. „Ne îndreptăm spre republicanism, căci o nouă dinastie nu mai poate ide". „Actuala dinastie ne-a plesnit în mâini", după aprecierea şi formularea lui Duca. 'entura Carol reprezintă ultima zvârcolire". Ca atitudine de partid: expectativă — ;rvă — strângerea rândurilor între partizani. Acțiunea trebuie să fie gradată. S-a pus stiunea jurământului prietenilor noştri ce sunt funcționari publici. S-a stabilit că ei pot are, căci aceasta nu are nici o legătură cu conştiința politică a fiecăruia. S-a admis ca cipiu. Discuții interesante. Rezerve la câțiva.

11 septembrie 1930

întrevederea cu dl Duca.

M-a chemat la 4 — 4 1/2. Am găsit acolo pe Franasovici şi apoi a venit şi Tătărescu. Am discutat situația politică.

Duca: „Pentru mine nu se mai pune chestiunea Regelui. Am reluat raporturile cu el. :em în aceeaşi situație ca si când ar fi pe tron Ferdinand. Avem să alcătuim un program uvernământ scurt şi precis, pe care îl vom duce în țară. Care poate fi acest program lomic şi financiar?

l. Economii bugetare, unitate bugetară, desfiinţând toate inutilitățile trecute. 2. Uşu-le impozite, în limita reducerii cheltuielilor. 3. Reducerea dobânzilor printr-o acțiune :ertată (stat si B.N.) prin reducerea numărului de bănci. 4. Consolidarea datoriilor :ultorilor".

Ne vom întâlni mâine la dl Vintilă Brătianu şi vom stabili. Apoi am discutat tunitatea reintrării în Parlament. El era contra, căci nu s-a schimbat nimic din situaţie fi o lipsă de consecvență si demnitate. Noi cei trei am fost pentru intrarea în Parlament, a ne întoarce la normalizarea vieţii politice. „Dacă partidul crede că este bine să ne rcem în Parlament, eu nu mă opun".

A venit si Inculeț, care vede cu îngrijorare situația politică din lipsă de conducere şi de ne. Am ieşit de la Duca cu Inculeț, care mergea la dr. Angelescu. îmi spunea că leauna a admirat stocul de oameni mari ce avea România Mică şi lipsa lor în România . Se plângea de conducere declarându-se resemnat căci „nimic nu se poate schimba". — Eu am venit în partidul liberal format şi creat gata; nu m-a format Partidul Național-•al. Din 10 ani de Românie Mare, am fost 8 ani ministru. Regretă că nu a luat catedra de fizică la Universitatea din Iaşi, ce i s-a propus la 1918.

52

Seara la 8

Vine la noi Dem. Pennescu, secretarul general al Ministerului Afacerilor Străine. Se plânge de abuzurile ce se fac cu „misiunile în străinătate".

Orleanu a avut cu Vintilă Brătianu o întrevedere de o oră şi jumătate. Impresie generală: dezorientare, descurajare, îndoială în cadrele partidului. Teama că Regele nu va corespunde. Informaţiuni rele despre starea sufletească a Regelui.

12 septembrie 1930

întrevedere cu Manoilescu la Politehnica din Bucureşti, întrunise el o conferință pentru Creditul Agricol, la care participau: deputatul Udrea, Hallunga, Pienescu şi Zaharia Florin, secretarul general al Ministerului Comunicațiilor. Ne-am retras într-o altă odaie şi am avut cu el o discuţie de trei sferturi de oră. Manoilescu, exuberant de viaţă şi de mulțumire personală. Eu, rezervat. I-am cerut să mă lămurească asupra situaţiei politice, căci nu sunt orientat. A început prin a-mi spune că Regele mă cunoaşte, că pentru viitor mă ţine pe o listă de tineri liberali; că ar vrea să mă scoată de sub aripa lui Vintilă Brătianu, că ar fi bine să-i cer audiență şi să mă prezint lui. Am vorbit de tinerii din partidul liberal, afirmând că avem mulți; am citat pe M. Djuvara, Portocală etc. Pentru el situaţia politică este clară; guvernul Maniu este virtualmente căzut din lipsă de încredere şi de coeziune între membrii săi. Mi-a vorbit rău de Madgearu (brouillon ce încurcă toate), Vaida etc. Ar fi de ales între un guvern de oameni

de treabă şi între Partidul Liberal, înclină pentru această soluție din urmă, dar fără Vintilă Brătianu. I-am spus că numai ultima soluție este posibilă, cu Vintilă Brătianu în frunte. Este bine văzut în străinătate (cum a spus-o şi Titulescu). Orice soluție ar fi o aventură şi s-ar pierde vremea. Oricâte defecte ar avea Vintilă Brătianu, este o mare autoritate şi o mare experiență. Regele poate să controleze orice guvern şi dacă nu corespunde să-1 concedieze. A rămas să mănânc miercuri 17 curent cu el. Voi vedea.

13 septembrie 1930

Am fost chemat de Victor Antonescu la 10 dimineața, să mă pună la curent cu cele discutate la Vintilă Brătianu, în sfatul foştilor miniştri. Mi-a spus că Vintilă Brătianu a fost foarte bine; el a luat cuvântul spre a pune la punct chestia capitalului străin, reuşind a-1 îndupleca să renunțe totodată şi la atacurile împotriva lui Rist şi Auboin. Victor Antonescu este un om foarte inteligent şi foarte fin, cu o foarte bună judecată politică.

14 septembrie 1930

Fost la Râmnic, unde am aranjat sectoarele. Conflict cu Leonida Dumitrescu. Seara, înapoi la Bucureşti. Inculeț mi-a telefonat să mă duc să-1 văd, 21, B-dul Carol. Am fost la 8 1/2 seara. M-a pus la curent cu cele discutate în comitetul de vineri. încrezător şi optimist. Mi-a spus:

— Eu sunt republican în suflet, dar pentru România monarhia este indispensabilă; de aceea trebuie să susținem pe Rege din toate puterile, fiind gata, în caz când s-ar petrece iarăşi vreo schimbare (plecarea Regelui), să dăm o altă soluție.

53

Destul de bizar.

A venit la mine spre a-i da oarecare informații economice şi financiare, urmând a ileca la 12 noaptea la Măldărăşti, la dl Duca, unde împreună cu Tătărescu are să redacteze lanifestul-program al partidului.

Mi-a vorbit de amintirile lui. Mi-a spus cum a caracterizat el, în 1920, pe trei bărbați e stat ai României ce a cunoscut:

„Brătianu era omul care îşi ascundea gândurile prin tăcere. Marghiloman îşi ascundea ândul prin vorbe, fără să se poată şti dacă vorbele spuse se potriveau cu gândul lui. Tache Dnescu îşi spunea gândul cu uşurință, fără să se poată şti dacă ceea ce crede azi vataai rede şi mâine!"

15 septembrie 1930

Am fost la Kiriacescu să-mi iau ziua bună, căci pleacă la Montreux. Mi-a vorbit de 'intilă Brătianu, cu care a călătorit până la Piteşti, stând de vorbă. Vintilă Brătianu, trist, eîncrezător în colaboratorii care una îi vorbesc în față şi alta cred de fapt. Vrea să ştie dacă artidul Liberal mai este un partid de guvern, căci dacă nu, este mai bine să dispară. Crede i în actualele împrejurări numai o politică de demnitate şi aşteptare poate duce la rezultat, n una de rezervă. Vorbind de Duca spunea că îl crede loial şi de bună credință, dar nu ştie i reziste, fiind fricos şi impersonal. De Orleanu crede că este un om cumsecade, dar a tmas tot copil! Părere rea de mulți din colaboratori. Dacă va simți că nu îl urmează midul, preferă să se retragă.

Lunid.a. 15 septembrie 1930

A venit seara la mine Maxim să-i dau studiul lui Manoilescu pentru Dinu Brătianu. idignat de lipsa de discrețiune a fruntaşilor care au dat la „Dimineața" toate discuțiile 'ute în Comitet, îngrijorare asupra fruntaşilor din partid. Mi-a spus că a auzit că George râtianu nu vrea decât şef de guvern şi că nu ar intra într-un guvern de concentrare. Mergând în tren spre Râmnicu Sărat, George Brătianu ar fi vorbit cu ură şi patimă de intilă şi Duca. Totul atârnă de cum gândeşte Regele. Datoria noastră este să stăm în jurul îgelui şi să-i dăm o mână de ajutor. Regele se teme de Vintilă Brătianu şi de marea lui itoritate. De aici toată neînțelegerea. Ce mai poate aduce ziua de mâine?

18 septembrie 1930

Seara la 9 a venit să mă ia la masă Manoilescu. Am mâncat împreună la Capsa, într-o bina. Am vorbit de multe; el mai mult, eu mai puțin. Mi-a povestit diferite episoade din egătirile pentru readucerea Regelui, arătându-mi ce mare parte a avut el, Precup etc. L-a unțat cu 48 de ore înainte de 8 iunie pe Gr. lunian, spunându-i: „Am dat drumul bunilor!"

Am vorbit de situația politică. I-am arătat că locul lui nu este în Partidul Național-irănesc. Ar trebui să se îndrepte spre noi, făcând o pauză între ieşire şi intrare, luând un st, ca guvernator la B.NJI. etc, ceea ce i-a surâs. Mi-a vorbit în zece rânduri de guvern, oameni entuziaşti, curați, care să primenească viața politică. I-am vorbit de nevoia unui

guvern de partid. Mă întreba ce am să fiu eu în viitorul guvern şi dacă voi fi ministru. I-am răspuns că nu ştiu nimic. M-a sfătuit-să mă duc la Rege.

19 septembrie 1930

Am văzut pe Duca, care fusese ieri în audiență la Rege. Mi-a spus ce a vorbit cu Regele de mine, cu ocazia discutării forțelor tinere din partid. Mi-a spus că Regele m-a lăudat şi că el a adăugat şi mai mult la aceste laude. Regele a auzit de studiul meu asupra Creditului agricol şi doreşte să-1 citească. Duca m-a rugat să-i pregătesc un exemplar ca să-1 ducă marți sau să-1 trimeată Regelui. Ceea ce am şi făcut. Duca foarte amabil cu mine, cu gesturi de protecție.

20 septembrie 1930

Aseară, venind de la Coteşti, am întâlnit în tren pe Gr. Gafencu, subsecretar de stat la Preşedinție. A voit să ştie în ce formație venim noi la guvern. Am evitat precizări. Ar vrea să intre în diplomație, dorind să vadă la Externe pe Duca sau Argetoianu. Deputatul național țărănist Virgil Sotirescu mi-a spus că a vorbit cu un georgist, care i-a mărturisit că sunt nemulțumiți de „georgiştii" din Râmnicu Sărat, socotind congresul lor de la 7 septembrie a.c. ca „ăl mai puțin reuşit din toate". Alexandru Zamfirescu a găsit un nou prilej să se mai compromită o dată.

19 decembrie 1930

Prima mea audiență la Regele Căra/ al II-lea

Atât Duca cât şi Franasovici şi Tătărescu îmi spuseseră că Regele a vorbit în termeni elogioşi de mine. Prin Franasovici, care îl văzuse pe la începutul lui noiembrie, mi s-a cerut să fac o cerere de audiență de îndată ce se va întoarce la Bucureşti. Am

aşteptat deschiderea Corpurilor Legiuitoare şi la 15 noiembrie am făcut cerere de audienţă, ce am remis-o mareşalului Ilasievici, prin Costel Tătăranu. M-a primit vineri 19 decembrie, ora 5 fix, după ce rugasem în două rânduri pe Manoilescu să amintească Regelui de audienţa cerută. Cum a decurs audienţa? Am ajuns la Palat la 5 fără un sfert, fiind primit de aghiotantul de serviciu, colonelul Grigorescu şi de colonelul Drossu. Am vorbit cu cel dintâi câteva momente,în care timp mi-a vorbit cât se poate de călduros şi afectuos de Rege, arătându-mi cât de mult doreşte să-şi servească ţara şi cum nu este ajutat şi înţeles. Am arătat că toţi suntem lângă el şi îl vom servi cu toată însufleţirea. Avea aerul să spună că partidele politice nu-1 înţeleg şi îl sabotează. Am protestat politicos. La ora 5 fix am fost primit de M.S. Regele.

55

7 iulie 1931

La Cameră, discuţia bugetului rectificat prezentat de C. Argetoianu. M-am întâlnit cu Duca, cu care am avut o explicaţie asupra ultimei mele atitudini în legătură cu intrarea Zamfirescu în organizaţie. I-am spus că m-a jignit zilele trecute, el contestând şi mând că are cele mai bune opinii asupra calităţilor mele. A vorbit la buget Ghelmegeanu. Băiat inteligent şi talentat. A apărat regiile autonome. Ingrată problemă, m întrerupt de mai multe ori. în concluzie: Problema regiilor comerciale constituie o icepţie nouă a organizării statului modern. Ideea a fost compromisă prin modul cum a t pusă în aplicare, prin lipsa de control a celor puşi să organizeze aceste regii şi prin iplexul de împrejurări nefavorabile în care s-a făcut această experienţă. După-amiază beşte Victor Antonescu. Să-1 vedem, îl cred slab şi nepregătit.

Vineri 23 octombrie 1931. Paris

Sosit 9.50 Paris. Hotel St. James. Ap. 333 cu 95 fr. pe zi. întâlnit la hotel pe Henri argi. Dus scrisoare d-na Ef. Antonescu si fost la Nicolae Pillat, Place du Pantheon, mat Regence. Văzut pe d-na Duca — Hotel Roblin — şi dat scrisoare N. Budurescu tru Duca. Plecat cu Dody, Expoziţia Colonială (Angkor, Madagascar etc). Impresie urabilă. Seara, Theatre de la Michodiere — Sexe faible — cu Victor Boucher, foarte . Mâncat la hotel. Duca mă cheamă la telefon pentru mâine ora 9 1/2.

Sâmbătă 24 octombrie 1931

Fost Duca 9 1/2. Găsit Tavernier de la „Le Temps". Aranjat întrevedere cu Jenny. oscut P. Păltânea. Aşteptăm Dinu Brătianu cu Stelian Popescu la Châtam. Dejunăm l-na şi dl Duca, Stelian Popescu cu soţia şi fata, Dinu Brătianu cu fiul şi familia îerceanu la restaurant.

După-masă, mers cu Stelian Popescu până la Duca. Pe drum aranjăm colaborarea mea Jniversul". Cunosc pe Bure. Mergem la Duca, unde cu Dinu Brătianu stabilim planul icra. Duca vede oamenii politici, Dinu Brătianu şi cu mine pe bacheri. Plec cu domnul i Brătianu la Châtam, unde stabilesc programul de idei ce vrea să-1 dea domnului Duca.

56

Planez cu Dody pe marile bulevarde, mergem la Theatre de la Madeleine — la Guitry, Faisons un reve, admirabil.

Duminică 25 octombrie 1931

Astăzi, 10 1/2, întâlnire la HotelRoblin cu Dinu Brătianu şi Duca, unde vine şi Stelian Popescu. Duca ne spunea impresiile lui din ce a vorbit până acum cu câțiva gazetari şi cu Dreyfus:

— Avem o situație proastă. Francezii nu au încredere în Rege, îl cred înclinat spre dictatură şi cu sentimente germanofile. Guvernul slab văzut. Argetoianu socotit ca germanofil. Duca apără pe Rege formal, arătând că a vem toată încrederea că îl vom putea aduce pe calea dreaptă, debarasându-1 de anumite deprinderi.

Domnul Duca arată că guvernul lorga este un guvern bastard, fără seriozitate şi ca atare fără durată. Sperăm că „notre heure viendra". Dar nu politica internă interesează ci situația internațională. Duca arată situația de criză economică în care ne găsim, când principalele noastre produse sunt lovite de o criză a prețurilor. Acțiunea de salvare atârnă de acțiunea solidară a Franței şi Statelor Unite. Noi nu putem lua nici o inițiativă, dar aşteptăm pe a marilor puteri. Altfel lumea merge la catastrofă. Vizita lui Laval la New York ne face să sperăm într-o schimbare. România înțelege să facă politica Franței, pe al cărei sprijin contează. Domnul Dinu Brătianu a citit notele noastre de la Châtam şi a rămas ca mâine luni să ne vedem la Châtam, unde ne întâlnim cu Boutry. Am mers apoi cu Dinu Brătianu şi Duca la Louvre. Am mâncat cu Dody la Griffon — iar după-masă am fost la Exposition Coloniale (Maroc, Algerie, Armee coloniale, văzut eclairajul). Seara la Theatre Apollo, Papaver. Admirabilă piesă, bine jucată.

Luni 26 octombrie 1931

La 9 1/2 am prezentat pe Boutry lui Dinu Brătianu, la Hotel Châtam. Conversație banală, dar amabilă, de introducere. Fixat rendez-vous cu Sergeant, pentru azi la 2 3/4 la Banque de l'Union Parisienne. Plecat la Legația României, unde am depus cărțile lui Cesianu şi am vorbit cu consulul Papudoff, pentru actul de deces al lui D. Juvara. La 11 fost la Oudot, sub-director la Banque de Paris et des Pays-Bas. Primire rezervată. Ne reîntâlnim joi 29 octombrie din nou la 11 ore şi ne va procura o întrevedere cu Moreau, fost guvernator al Banque de France, astăzi preşedinte la Banque de Paris. Depus cartă la Salem. Vorbit cu secretarul pentru fixarea unei întrevederi. Dejunat restaurantul Brasserie Universelle.

La 2 3/4 prezentat la Sergeant, față fiind si Boutry. Dinu Brătianu venit cu întârziere. Sergeant mi-a făcut impresia unui om obosit şi bătrân. Totuşi o minte clară. Se exprimă greu. I-am vorbit de criza noastră economică, greu influențată prin criza mondială. Prețul cerealelor comandă toată viața economică şi economia financiară de stat. Lipsa de încredere duce la catastrofă. Când vine Brătianu, îl întreabă, după complimentele de rigoare: „în numele cui vorbiți d-voastră, căci nefiind guvern nu puteți lua angajamente?" Brătianu răspunde că nu am venit să cerem nimic ci să reluăm contactul cu cercurile financiare ale Franței şi să aflăm curentele de opinii în legătură cu criza economică.

rgeant răspunde că bine facem. Dinu Brătianu arată că nu suntem partizani de ipruмuturi decât în măsura în care, printr-o politică de ordine, vom putea respecta

gajamentele noastre. Se vorbeşte de credit, circulaţie monetară, activitatea Băncii iţionale, legiuiri economice care protejează prea mult pe debitori şi prea puţin pe îditori. Conversaţia a durat aproape o oră. Am fost la 5 să depun o cartă de vizită la Titulescu, scoborât la Hotel Plazza Athenee, avenue Montaigne. Titulescu m-a primit irte bine, sărutându-mă pe amândoi obrajii. După primele cuvinte, ca de obicei, Titulescu nceput să-mi vorbească. Aer încântat de a fi fost prezidentul Ligii. Detalii. Mulţumirile igliei şi ale lui Snowden în Parlament pentru sprijinul moral dat de Ligă. Mi-a vorbit de Iuţiile lui în aprilie trecut, pentru o conversiune de credit şi de mare operaţie financiară n Liga Naţiunilor. Nu este bine să ne înfeudăm unei singure ţări (Franţa). Am vorbit de nblema aurului. Nu mai crede în aur /.../* este o escrocherie, căci ea avansează pe aurul se află deja la acoperire, ceea ce înseamnă dublă emisiune pentru această circulaţie. Vine nu Cezianu, ministrul României la Paris, îmi mulţumeşte pentru cărţile depuse. Vorbim incidentul Reginei Elena cu studenţii în Bucureşti, condamnând pe studenţi. Eu opun ar fi fost mai bine să-i lase să manifeste, iar nu să-i împiedice şi să ducă apoi la nfiscarea ziarelor „Lupta" şi „Ordinea". Iau cu Titulescu întâlnire pentru joi 29 octom-e la ora l 1/4 la el la masă. Vreau să-i expun programul nostru economic. Am impresia Titulescu se simte unul din „augurii" Europei vorbind de problemele mondiale cu /.../* care vorbeşte un adevărat arbitru. Titulescu crede cămoneta internaţională vine, oricâte *,dici s-arpune în calea ei. Cesianu îmi spune că a intervenit la Quai d'Orsay pentru a ţine audienţe la Briand şi Tardieu pentru domnul Duca. O impresie de fleac pretenţios, se plânge că se fac indiscreţiuni la Ministerul de Externe şi că documente oficiale ajung presă. Vorbim de Gr. Filipescu. El cu dispreţ — eu cu surprindere.

Seara la Theatre Studio des Champs-Elysees: Le chant du berceau şi Biens Oisifs — b.

27 octombrie 1931

La 10 fără un sfert, la Dinu Brătianu, la Hotel Châtam. Mergem împreună la Duca la 'tel Roblin. întâlnim acolo pe Max Bercovici, reprezentantul Băncii Bercovici din Paris e a închis şi el ghişeurile aici. Vorbeşte de criza din ţară. Crede că Banca Naţională nu-i i poate ajuta nimic acum şi că singura soluţie este un concordat. Dinu Brătianu comunică Duca impresiile vorbirii de ieri cu Sergeant. Duca ne spune ce a vorbit cu Bailly (de la Intransigeant"), Silvain Levy,prezidentul AlianţeiIsraelite si alţii. La ora 11 plecăm cu iu Brătianu la Banque de Paris et des Pays-Bas, unde avem oră cu Salem. Primire dială. Domnul Brătianu discută chestiile agricole, preţuri, debuşeuri etc. Salem ne aduce ie directorul Couture, cu care discutăm diferite probleme economice româneşti până la 1/2. Salem sclipitor, Couture, mai puţin. Discutăm ultimele împrumuturi, Telefoane, ibrituri. Cu bonomie, Brătianu le spune multe adevăruri. Abil, seducător, numele îtianu are răsunt aici. întors acasă, găsesc biletul lui Oudot, directorul de la Banque de is et des Pays-Bas: „Monsieur Oudot presente şes salutations distinguees â Monsieur

Indescifrabil (n. ed.).

Slavesco et l'avise que Monsieur le gouverneur Moreau pourra recevoir Monsieur Bratiano demain Mercredi 28 Qctobre â 18 h. Monsieur Oudot sera d'autre part charme de vous revoir ainsi que Monsieur Bratiano, Jeudi 29 Octobre â 11 h." De la Moreau aştept interesante informaţiuni. Am fost la Theâtre de l'Humourcu domnul şi doamna Duca şi Dinu Brătianu, unde am văzut minunate desenuri. Am mâncat împreună la Griffon.

28 octombrie 1931

De dimineaţă, la 10 ore, la Duca. Schimb de informaţii. Fost la 61/2 la Emile Moreau. Un om bine, vorbeşte clar; Dinu Brătianu vorbeşte confuz, exprimând idei ă batons rompus. Amabil, dar gol ca conţinut Moreau. Cred că nu i-am făcut bună impresie. Distant, dar formal politicos.

29 octombrie 1931

La 10 ore, la Duca, unde vine şi doctorul Angelescu. La 11 la Oudot, la 6 1/2 la Jeze. Am dejunat la Titulescu — Hotel Plazza Athenee, unde am rămas de vorbă de la l 1/2 la 6. La dejun şi doamna Titulescu. Conversaţiile au fost următoarele:

Oudot este tipul omului de bancă. Prudent în vorbă, casant în expresie, fără prea mult orizont, în faţa crizei, el vede o singură soluţie, ca fiecare să se restrângă, particular şi popor. Francezul gagne son argentavec le ventre. în fiecare zi strânge cureaua cu o gaură. Spune că are „une sainte horreur" pentru tot ce este expert. Teoreticieni, fără valoare practică. Am vorbit de situaţia noastră agricolă şi de problema datoriilor agricole. I-am spus pe scurt programul nostru. L-a găsit bun şi ne-a făcut unele sugestiuni interesante. Crede necesară o lege bancară. Ne-a spus între altele de Aristide Blank că a făcut mult for* României: „Sunteţi o ţară bogată, aveţi tot ce vă trebuie, nu trebuie să vă plângeţi de situaţia d-voastră. Ordine în finanţe şi veţi scăpa". I-a spus lui Brătianu că îi pare bine că îl cunoaşte, mai cu seamă că ştie că este frate cu Vintilă, care nu iubea pe străini. Dinu i-a răspuns cum se cuvine. La 6 1/2 seara ne-am dus cu Dinu Brătianu la Jeze la el acasă, 63, Bd. des Invalides. Ne-a primit cu foarte multă căldură şi a arătat sentimentele lui devotate pentru Vintilă Brătianu. Şi-a pus la dispoziţie serviciile pentru îndrumarea fiului lui Vintilă Brătianu. Foarte amabil si drăguţ. Am vorbit de stabilizarea iugoslavă, unde Jeze a fost expert. Se plângea că i s-au dat cifre false de către Banca Naţională, care are aurul angajat; astfel are multe cuvinte de laudă pentru Regele Alexandru. Am dejunat la l 1/2 la Titulescu, cu doamna, la Hotel Plazza Athenee, avenue Montaigne. I-am spus că nu este bine să vină în ţară, în politica internă, putând să ne aducă mari servicii în străinătate. Mi-a spus că nici nu spune că vine, nici nu este decis să refuze. Are în momentul de faţă preocuparea problemei dezarmării, arătându-mi că formal nu trebuie să reducem bugetul armatei, pentru ca curbele de reducere să ne găsească cu bugetul urcat. Să facem două bugete — A şi B — unde să punem cheltuielile administrative şi cheltuielile extraordinare. Am pierdut un timp util pentru înarmare şi acum ne va fi greu. Credite noi pentru materiale în aceste momente este o gresală. A comunicat la timp Regelui aceasta.

" Rău,din fr. (ort(n. ed.).

pă-masă ne-am suit în camera lui, 321, unde am stat de vorbă până la 5 1/2.1-am spus Dgramul nostru (buget şi datorii agricole). Mi 1-a găsit potrivit, ceva cam complicat cel datoriile. Am vorbit cu el diferite probleme internaţionale, în care el a avut un rol. Are adevărat o situaţie excepţională. Mi-a povestit pe larg criza din aprilie 1931. Mi-a spus Regele nu ne iubeşte pe noi duciştii. Să nu ne culcăm pe roze. Avem răspunderea morală ;uvernului lorga şi toată lumea ne consideră ca atare. Am vorbit mult de Rege, pentru •e are o mare simpatie. Indignat, înfuriat că el bănuieşte că a pus să-1 atace în străinătate, i arată o scrisoare ce are în fotografie, trimisă de un devotat al Regelui către un englez, n care îl înjură pe Titulescu. Când mi-a arătat aceasta era în culmea furiei, înjurându-1 -ugeşte pe Rege. Dacă vrea sa facă politică internă este numai ca să plătească poliţa gelui. Cred că Titulescu vrea să fie un personagiu mare şi în politica internă. Foarte deal cu mine. Spunându-mi multe lucruri pentru efect. Concepţiile lui economice sunt r teoretice, vede totul prin Ligă. Face politica Angliei. Mi-a spus scena când, ieşind acum ile de la Briand, servitorul de la uşă 1-a botezat „le soleil de Geneve", fiindcă este un om 3ăcii.

30 octombrie 1931

Văzut pe domnul Brătianu după recepţia de la Dreyfus. Mi-a spus că Berthelot de la terne i-a spus că Argetoianu este judecat în Franţa ca un aventurier. Miercuri seară item invitaţi la Jeze la masă cu dl si d-na Duca şi dl Brătianu.

31 octombrie 1931

întâlnit pe Aronovici, socrul lui Auşnit — la Dinu Brătianu la hotel. Deştept dar icher. Am mers să luăm bilete de tren cu dr. Angelescu. Acolo vânzătorul m-a întrebat :ă Dinu Brătianu este din familia Brătienilor care au condus ţara şi Partidul Liberal, ira am fost la teatru cu Dinu Brătianu cu băieţii, d-na Valentina Argetoianu, d-na, dl ca, Tedy Callimachi. Am văzut la Theatre Michel: la Ligne du coeur. După-amiază am :ut Expoziţia Colonială,pavilioanele Statelor Unite,Italia,Olanda, Portugalia etc. Foarte ;resante.

1 noiembrie 1931

Dejunat cu Gianni la Le relai de la belit Aurore. Am văzut apoi salonul de toamnă, 3. Interesante mobilele. Seara, teatru.

2 noiembrie 1931 s

Văzut pe domnul Brătianu la 10 1/2 la Hotel de Paris. Mers la Duca. După-masă la tembourg. Am văzut pe Salem, Moreau şi Finally. Apoi la Banque de France pentru ret. Boutry a fost la Duca, căruia i-a aranjat întrevedere cu Sergeant.

3 noiembrie 1931 Nimic important.

60

4 noiembrie 1931

De dimineaţă, la Legaţie, întâlnit dr. Angelescu, fost ministru. Trecut apoi la Cesianu, unde am întâlnit pe Duca. Mers cu toţi până la Hdtel Roblin. La 4 am fost cu Dinu Bratianu la Rollin, ministrul Comerţului, 101, rue de Grenelle. Vorbit de comerţul nostru cu Franţa: ei să ne cumpere cereale şi petrol, noi să le cumpărăm auto şi mătase. Vorbit politică. Nu are încredere în Rege. îl crede că are preocupări dictatoriale: „Un roi

tombe du ciel". De Partidul Liberal şi de Bratianu multă consideraţie. I-am spus programul nostru pe care îl aprobă. Seara la 8, prânz la Jeze cu Bratianu, dl, d-na Duca.

5 noiembrie 1931

Aseară la Jeze am cunoscut pe Germain Martin, profesor la Universitate, deputat, fost ministru de Finanţe. Foarte interesant om. Am luat întâlnire la el, l, rue du Bac, duminică 8 noiembrie. Astăzi la 11 1/2 dimineaţa la Flandin, ministrul Finanţelor, primire rece. După expunerea făcută de dl Bratianu asupra scopurilor vizitei noastre, cerându-i părerea asupra ţării noastre, ne-a spus lucruri foarte dezagreabile: 1) Ţara este rău administrată ca finanţe, vorbind chiar de venalitate şi corupţie. 2) Nu ne respectăm angajamentele, ceea ce apasă greu asupra creditului ţării (aluzie la LA.R.) etc. 3) Datoriile agricole ne pot duce la mişcări sociale. 4) Nu le dăm comenzi, deşi luăm bani de la ei. 5). Concursul tehnic ce 1-am primit de la Franţa (Rist, Auboin) ne este dezagreabil, dovadă rezistenţa pusă în iarna trecută la împrumut, (dovadă că a fost lucrat de Auboin, aflat la Paris).

Vorbind de politica comercială, a fost împotriva lui Madgearu pe chestia tarifelor preferenţiale (prea complicate), propunerea lui Madgearu lipsită de modestie. La întrebarea lui Bratianu dacă putem conta pe sprijinul Franţei (în primul rând moţai), în cazul venirii noastre la putere, ne-a răspuns că se va vedea atunci cum stau lucrurile. Ne urează „bonne chance" să restabilim lucrurile. La 5 am fost la Horace Finally, director general al Banque de Paris et des Pays-Bas, cu dl Duca şi dl Bratianu. Extrem de amabil. Pentru România, sentimente afectuoase, nu cordiale. Tip inteligent. Confient în situaţia generală, atacă Rusia; cu bunăvoinţă faţă de Germania. Oamenii politici vorbesc prea mult de încredere, provocând neîncredere. Ne-a dus până la uşă, voind să ajute pe Duca să-şi pună paltonul. Diseară mergem cu Dinu Bratianu la Un taciturne de Roger Martin du Gard la Theatre des Champs-Elysees. Mâncăm la Fauchon.

6 noiembrie 1931

De dimineaţă, la 10 1/2, la Moret, guvernatorul Băncii Franţei, cu dl Duca şi Bratianu. Nu mi-a făcut o prea bună impresie, mă aşteptam la mai multe generalităţi. Nu cunoaşte prea bine situaţia din ţară. A făgăduit moale concursul Băncii Franţei în caz de nevoie, dl Duca a fost la Doumer, care i-a făcut o caldă primire. După-amiază m-am odihnit la hotel.

7 noiembrie 1931

La 10 am fost la Jeze, la care am rămas până la 11 1/2. Mi-a vorbit multe. I-am expus programul nostru financiar, pe care 1-a găsit bun. I-am cerut concursul, în cazul când vom

61

guvern. Mi 1-a făgăduit. Mi-a vorbit rău de Burileanu, fost guvernator, după spusele lui reau.

La l am dejunat la restaurantul La Rue — cu Duca şi Brătianu, împreună cu Couture, lot şi Salem. Ne-a costat 320 fr. de cap. Atmosferă amicală din toate punctele de vedere, ra la teatru: Pietre ou Jack.

17 decembrie 1931

;_ La Cameră, legea organizării Casei de Amortizare — apoi legea pentru aşezarea unui

ozit excepțional pe salariile private. Vorbeşte Dinu Brătianu, cu blândețe şi cu multe imente fericite, arătând că din punct de vedere principial legea este o monstruozitate. >ă aceea mergem cu Dinu Brătianu la Creditul Agricol Hipotecar, spre a întâlni pe ard, cu care am mâncat aseară la Nasta. Regard ne vorbeşte de problema conversiunii, and grija ce trebuie să avem de a nu produce în străinătate impresie rea, de natură a ne :a creditul. După-masă, la Cameră se continuă discuția la legea salariilor. De la noi jeşte dr. Costinescu, violent dar bine documentat. Hotărâm să votăm contra legii. In nul moment Manolescu-Strunga îmi aduce discret ştirea că dl Duca doreşte ca unii din să votăm pentru lege, de teamă să nu cadă legea. Strunga votează ostentativ pentru lege. La 8 1/2 seara, masă la Oromolu. Erau de față: Duca, Inculeț, Chirculescu, lasovici, Tătărescu, Strunga, Buduresc, Maxim, V. lamandi, eu, Dimitriu, Stelian eseu.

18 decembrie 1931

Dejun la Tancred Constantinescu cu Duca, Cipăianu, Dinu Brătianu, Victor onescu şi Lievre, procuratorul general al Casei Louis Dreyfus. Am discutat putința mizării comerțului /.../* după-amiază, la Cameră. Am cunoscut pe Nae lonescu, de la vântul". Inteligent dar sofist. La 5 1/2, la Duca, cu Dinu Brătianu si Victor Antonescu :ru a discuta conversiunea şi procedura de urmat în Cameră. Discuție violentă pe cipii. A rămas să redactez eu nota ce vom da luni la Ministerul Finanțelor lui j-getoianu. Antonescu a schimbat de părere, spre nemulțumirea lui Brătianu care după >ărțire mi-a telefonat ca să-mi spuie că el crede că Victor Antonescu a fost „lucrat". De ? Probabil de Auboin. Seara, masă colegială la Enescu a tuturor parlamentarilor :ali. Am stat între R. Franasovici şi Gr. Dumitrescu. Taşcu-Pucerea a dat lui Duca o itire, compusă dintr-un iatagan (lupta), o cămilă (răbdarea) şi o farfurie (puterea), care ezintă simbolul şefiei. S-a făcut mare haz.

19 decembrie 1931

Dimineața, la 9 1/2, la Dinu Brătianu. Am redactat, în 7 —8 puncte, vederile P.N.L. >ra conversiunii. Dictam şi arătam lui Dinu Brătianu punctul de vedere, pe care apoi el lopta cu multă blândețe. După-amiază, ne-am întâlnit din nou la Dinu Brătianu cu

* Indescifrabil (n. ed.).

Sassu,Oromolu, Victor Antonescu, Cipăianu. Neamțu n-a venit. Am dat formă definitivă. Discuție destul de caldă cu Sassu, nemulțumit în unele formule. Prea multă demagogie.

20 decembrie 1931

La Florica, la parastasul lui Vintiîă Brătianu. Lume puțină. Lipsă de simțimânt de pietate. Tancred a băut de a luat luleaua neamțului. Ne spunea minciuni de înghețau apele. Doamna Sabina mi-a mulțumit cu complimente pentru articolul scris asupra lui Vintiîă Brătianu. La întoarcere, Inculeț ne-a spus lucruri interesante din revoluția basarabeană. Doctorul Angelescu are o frumoasă cultură istorică.

21 decembrie 1931

La R. Sărat. Am explicat programul conversiunii. Atmosferă rea şî îngrijitoare. Sărăcie cumplită.

22 decembrie 1931

Am cinat la Strunga cu Inculeț şi doamna şi Georges Tătărescu.

28 decembrie 1931

La dejun la Costin Sturdza, cu Sculy, Catargi şi Gr. Filipescu. Multă politică. Gr. Filipescu ne-a povestit câteva din amintirile lui, în legătură cu tatăl său şi oameni politici. Seara făcea o conferință la radio. Am vorbit mult despre actuala politică. Combătea violent pe Argetoianu, pe chestia conversiunii. Atacă pe Duca — eu îi iau apărarea — pe chestia datoriei agricole, îmi spune că este convins că în toamnă el va fi ministru de Finanțe.

1932

4 ianuarie 1932

La B .N.R. felicit pe Lapedatu şi Cesianu pentru intrarea lor în Comitetul de Direcție. riacescu trist şi dezorientat. Doreşte să întinerească cadrele. Se gândeşte la Victor dulescu şi la mine. A vorbit cu Duca, cerându-mă. Duca i-a spus că nu are nimic contra mă dea la B.N.R., dar acum are nevoie de mine în politică.

l O ianuarie 1932

Plec la Cernăuți pentru a ține o conferință: Probleme economice actuale. Ajung seara 5 la Cernăuți, unde mă primesc la gară I. Nistor şi P. Ballo. După ce mă odihnesc nițel iotel Pajura Neagră, iau masa cu toți prietenii fruntaşi din Cernăuți: Hacman, Morariu, tică, Marmeliuc, Coroamă, Marcu, Vântul, dr. Daniel, Ionel Ghițescu etc. A doua zi, la dimineața țin conferința, care are succes. Dejunez la d-na şi dl Nistor, unde cunosc pe :a lui Nistor, doamna Apostolescu şi pe ing. Apostolescu. La 5 1/2 plec la Bucureşti, idus la gară de Nistor şi fruntaşii localnici, în tren, cunosc pe Neagoe Flondor, fiul lui cu Flondor. Un băiat inteligent, dar neadaptat împrejurărilor.

13 ianuarie 1932

Văd pe dl Duca. îmi spune că evenimentele se precipită (pentru prima oară această mula). Să discutăm chestiunile financiare cu Dinu Brătianu şi Victor Antonescu.

14 ianuarie 1932

Dl Duca face o conferință la cercul „Libertatea" (evreesc), salutat de dr. Blumenfeld-•utator, despre câțiva oratori auziți. Frumoase caracterizări. Mult talent. Admirabilă presie. Lume liberală şi evreiască. După conferință, la 10 1/2 seara, m-am dus la dr. nstinescu, chemat de el pentru a discuta cu d-nii N.P. Ştefănescu, I. Săvescu, V. P. Sassu, . Dimitrescu, M. Berceanu, C. Neamțu, Al. Alimănişteanu, N. Theodorescu asupra iversiunii. Arăt că fără o masă de manevră în numerar nu se poate face această operație Dnversiunii. Noi am răspuns la punctul Argetoianu cu un contraproiect politic. Dacă ar ă aplicăm noi aceste soluții, am da țara în faliment. Trebuie făcut mult marche ardere.

64

Dr. Costinescu cu mult bun simț. N. P. Ştefănescu preocupat de Bancă. Neamțu rezervat. V. P. Sassu înflăcărat, dar abil.

15 ianuarie 1932

Azi la ora 5, la BJV.R., la Bolgert. A ținut să mă pună la curent cu chestiile financiare pendinte. C. Argetoianu va putea obține:

a) pentru Banca Națională, de la Banque de France, un credit de 250 milioane franci francezi pentru scopuri monetare;

b) cel mult 100 mii. prin C.A.M. prin Banque d'Acceptation dar cu presiunea guvernului francez, căci piața nu poate da.

c) eventual să se avanseze ristoumele* ce ne va acorda guvernul francez la un contingent de export de porumb ce am face în Franța.

Apoi mă pune la curent cu chestia consiliului tehnic la B.N.R. Auboin va rămâne numai cu titlul de consilier ce va veni de 2 ori pe an spre a ne face un raport asupra situației. Banca Franței vrea să retragă pe Bolgert şi pe Guitard spre a se degaja de răspundere. Dacă totuşi voim să-i menținem, ei cer să aibă dreptul a se ocupa de portofoliu. Consiliul (Băicoianu, Gheorghiu, Bălănescu) se opune — guvernatorul este de acord. Kiriacescu este pe două tablouri. Laudă pe Stoicescu. II detestă pe Băicoianu „bete sauvage". Arată că administrația este proastă. Fac reproşuri lui Bolgert pentru slaba atitudine a lui Auboin în chestia Blank. Este de acord, îi arăt planurile mele.

17 ianuarie 1932

Masă cu „Păreri Libere" la Capsa. Asistă Duca şi Xeni. Vorbeşte frumos şi cu fond Bentoiu; cu talent, colorat şi îndrăzneț Titeanu; abil şi tăios Xeni, calculat şi teatral Duca. Duca ne cheamă să ne spună să ne pregătim lucrările financiare pentru o eventuală guvernare.

29 ianuarie 1932

La Duca, discuție cu Tătăranu pentru Zamfirescu. Am convingerea că Tătăranu nu este loial. Duca mă obligă să reprimesc pe Zamfirescu căci vrea să distrugă georgismul. îi arăt toată primejdia pentru unitatea şi liniştea organizației de Râmnic. Nu poți fi niciodată sigur de atitudinea lui Duca. Prea este şopârlă, calculat, oportunist.

30 ianuarie 1932 „Păreri libere" la mine. Iau parte...**

* Remiză suplimentară acordată de un negociam, (fin.) (n. ed.). "* Loc liber în text (n. ed.).

CRIZA MINISTERIALĂ. INTRAREA ÎN GUVERN

9 noiembrie 1933

Dimineața, la Credit, multă lume cu asigurări de devotament şi cereri de servicii în

erea venirii la guvern. La 10 dimineața m-am dus la Băicoianu, la Banca Națională,

î mă rugase să vin să-1 văd. Mi-a comunicat conversația avută mai demult cu Dinu

tianu, privitoare la eventuala intrare a mea la Banca Națională. M-a sondat asupra

nțiilor noastre de guvernământ privitoare la Banca Națională, sfârşind prin a-mi cere

susțin la Dinu Brătianu, pentru a fi numit viceguvernator. Desigur omul acesta nu are

tul ridicolului. I-am răspuns evaziv şi am trecut la Kiriacescu. Afectuos şi amabil ca

tdeauna, mi-a dat ultimul raport al lui Auboin în legătură cu tratativele lui Madgearu la

s. Mi-a vorbit Kiriacescu de o eventuală numire ca guvernator a lui Dorel Diniitrescu.

protestat violent şi cu mare indignare. Eu i-am propus pe Ottulescu, pe care 1-a găsit

te potrivit şi incontestabil superior lui Dorel Dinii trescu. Am discutat debarcarea lui

ța Popescu din direcția generală a Creditului Industrial, rugându-mă să-1 ajut în această

ință. I-am recomandat la aceasta pe Erbiceanu ca director general, pe Dimitriu în locul

i şi pe Castriş ca sub-director. Apoi am stabilit să-mi dau demisia odată cu intrarea mea

uvern, cu plata unei despăgubiri importante. La plecare m-am întâlnit cu Bălănescu

mi-a făcut un oribil tablou şi portret al guvernatorului Angelescu. După-masă la ora 4,

m întâlnit — la el acasă — cu Alex. Nasta, care mi-a vorbit rugându-mă în acest sens

itegrarea lui ca guvernator al Creditului Agricol. Mi se plângea de francezi şi în special

Legard. Mi-a afirmat că Dinu Brătianu i-ar fi promis mai de mult reintegrarea. I-am

duit tot concursul în acest sens. La 5 1/2, întâlnire la Duca în vederea schimbului de

rmații. Prezenți: dr. Angelescu, Inculeț, Nistor, Tătărescu, Franasovici si Const.

ianu. Duca m-a întrebat din nou dacă dispunem de fonduri pentru preîntâmpinarea

lelor nevoi. I-am comunicat convorbirea avută cu Kiriacescu dimineața în această

ință. Se îndoia că guvernatorul Angelescu ar demisiona aşa de repede. Mi-a spus că va

Regelui cu orice chip acest lucru. Am mai vorbit lui Duca de eventuala numire ca

irnator al lui Ottulescu. Mi-a răspuns că socoteşte foarte potrivită propunerea mea, de

dealtfel i-a vorbit şi lui Dinu Brătianu. I-am spus că tot eu i-am vorbit şi lui. La ora 6

ners împreună la Dacia-România, la consiliu. Toți colegii amabili, cu felicitări şi

rajări. I. M. Mitilineu, fostul ministru de Externe averescan, mi-a spus că citeşte în

t moment cele două volume ale mele de Bancă. Stănculeanu mi-a şi formulat o cerere

de ridicarea unei amenzi nelegal aplicate Soc. Colentina. I-am cerut un memoriu explicativ. La 7 am ajuns la Creditul Industrial unde am găsit consiliul lucrând. Cei dintâi care m-au întâmpinat cu felicitări ministeriale au fost Pennescu-Kertsch şi Costin Stoicescu. Acesta din urmă m-a asigurat că dacă fac apel la serviciile lui, îmi stă la dispoziţie, fiind dispus să răspundă la orice apel. Figuri de înmormântare la Banciu şi mai ales la Romulus Angelescu. Presimt ce-i va aştepta. La 9 seara, d-na Tinculina Pleşoianu mi-a solicitat din partea lui Potârcă o întrevedere cu acesta pentru mâine la ora 4, la Pleşoianu acasă. Am acceptat întâlnirea.

l O noiembrie 1933

La 10 dimineaţa am luat parte la Comitetul de Direcţie al Soc. Radio. Cred că este ultimul până la demisiunea mea. La întoarcere la Credit am primit iarăşi o serie de vizite de „devotaţi" gata să-şi ofere serviciile lor. Silvio Marino a venit să-mi ceară să-1 susţiu la Duca ca să-1 facă sub-secretar de stat la Industrie. I-am răspuns că este absolut imposibilă o asemenea pretenţie şi că tot la ce poate să aspire este de a fi în Parlament. La sfârşit, în momentul plecării, m-a mai rugat să-1 pun în locul meu la Radio. Nici pentru aceasta nu i-am putut face vreo făgăduială precisă. Consulul României la Londra, G. N. Gologan, a venit să mă întreţină asupra planului de valorificare a cerealelor. Mi-a lăsat un memoriu pe care 1-a pregătit pentru Rege în această chestiune. Este un om bine, cu vechi legături cu Vintilă Brătianu, care ar putea fi întrebuinţat. Romeo Vidraşcu de la Tecuci m-a rugat să-1 am în vedere în timpul guvernării. Idem Costică Moteanu. De asemenea Const. Cercel de la Cooperaţie, pe care nu 1-am mai văzut de ani de zile. Tot aşa şi ziaristul Ion Floroi de la „Universul", care mi-a cerut să-1 pun comisarul guvernului la Reşiţa.

Am mai primit o scrisoare de la Răducanu Popescu din Slatina care mi-a cerut deasemenea să lucreze la dispoziţia mea şi în sfârşit am mai primit şi pe ing. I. Constantinescu de la Telefoane, recomandat mie de generalul Negoescu, care mi-a cerut, nici mai mult nici mai puţin, decât să-1 numesc director general al Poştelor, în sfârşit, la plecare, am mai primit şi pe Ion Purcăreanu, deputat liberal de Piteşti, care ştiam că vine să-mi ceară să iau pe ginerele său Furculescu ca secretar general la Finanţe. Ştiind pentru ce vine, am ţinut tot timpul în cabinetul meu pe Tătăranu, aşa încât a plecat fără să-mi facă propunerea. La plecare mi-a cerut pentru mâine dimineaţă o întrevedere personală.

După-masă la ora 4 am întâlnit pe Virgil Potârcă în casa ing. Aurel Pleşoianu, aşa cum ne înţelesesem. A început prin a-mi spune că a ţinut să mă vază spre a mă informa asupra pregătirilor ce s-ar face în vederea unui guvern de alegeri prin demisia de mâine dimineaţă a guvernului Vaida. Am înţeles că, sau este rău informat sau urmăreşte alt interes, căci după ce i-am arătat că nu cred într-o asemenea eventualitate din cauza spiritului ce domneşte în ţară, am început să vorbim de modul cum am putea să permitem în viitoarele alegeri intrarea în Parlament a fruntaşilor ţărănişti. Mi-a şi indicat care ar fi aceşti fruntaşi. Curios mi s-a părut când mi-a spus că Madgearu, după părerea lui, va cădea în alegeri şi la Capitală şi la Galaţi. I-am răspuns că n-aş dori să nu intre în Cameră Madgearu, cu care aş putea să mă întâlnesc în dezbaterile atâtor probleme la ordinea zilei. I-am mai spus că dacă nu aş candida la Galaţi în capul listei liberale, aş

vedea cu ochi buni ieşirea lui Madgearu. Ne-am despărțit la ora 5, cu intenția de a ne revedea în curând.

67

La 5 1/2, sfat intim politic la Duca. Prezenți: dr. Angelescu, Sassu, Nistor, Tancred nstantinescu, general Mărdărăscu, Tătărescu, Franasovici şi Const. Brătianu şi la urmă on Purcăreanu. Duca ne-a comunicat că, după informațiile ce are, el va fi însărcinat ine 11 noiembrie cu formarea guvernului primind din partea Regelui sugestiunea de a nțelege cu Georges Brătianu si Goga. Expresia exactă a Regelui „de a face un gest față aceştia". Evident, formal nu poate declina sugestia şi ne-a cerut autorizația de a primi "el mandatul de la Rege. Va merge în persoană la Georges Brătianu şi la Goga spre a-şi eplini mandatul şi are suficiente motive să creadă că se va ajunge la o soluție unitară, ine la 5 suntem în continuare. Tancred Constantinescu la ieşire s-a grăbit să mă duca să. Pe drum i-am vorbit de necesitatea înlocuirii lui Ghiță Popescu de la Creditul ustrial şi de numirea lui Erbiceanu ca director general. S-a declarat de acord. Astă seară ință la Rotary. Acolo am întâlnit pe prințul de Schonburg—Waldenburg.

11 noiembrie 1933

Ziua numelui meu, multe telegrame şi cărți de vizită de la recenții mei devotați. La mineața, Stănculeanu la mine, într-o chestiune fiscală pendinte. La 10 1/2, consulul de xmdra, Gologan, mi-a adus noi documentări în privința valorificării cerealelor şi struirii silozurilor. Apoi nenumărate şi mărunte vizite de tot felul de solicitatori de uri şi demnități. După-amiază, la 3 1/2, Leon Sculy, la mine, cu mici informațiuni fără ortanță asupra crizei, între 4 şi 5, am lucrat cu Cristu Simionescu, în vederea mbărilor ce avem de făcut la Ministerul de Finanțe. La 5, la Duca, sfat intim cu taşii; aceiaşi plus Victor Antonescu. Situația generală politică neschimbată, cu amânare 4 ore, criza declansându-se mâine la ora 12. între 5 1/2 şi 6 1/2, discutat cu George itriu şi Castriş, relațiuni de afaceri între Creditul Industrial şi Stat. La ora 7 am icipat la ultimul Consiliu la Radiodifuziune, între 7 1/2 şi 8 1/2, colonelul Paul iorescu la noi acasă, discutat şi comentat situația politică prezentă şi viitoare.

12 noiembrie 1933

între 9 şi 11 am lucrat cu Cristu Simionescu, discutând asupra problemelor urgente îrsonal şi de procedură pentru Ministerul de Finanțe, îl judec cape un bun tehnician crat, dar lipsit de orizont şi de gândire personală.

Am fost apoi la expoziția de pictură arhitect Cantacuzino, unde am reținut un tablou îxpoziția Steriadi, unde m-am întâlnit cu Osiceanu, foarte grijuliu să nu fie înlocuit la îdinția Uniunii Camerelor de Comerț şi Industrie din Bucureşti prin Dumitrescu-:ari. După-masă, la ora 5, la Duca. Tot statul-major prezent. Inculeț dormita într-un i. Duca, foarte nervos după audiența de consultație avută la Rege, la ora 4. îi este teamă opunerea Regelui privitor la colaborarea cu Goga să nu aibă un caracter mai serios, pta să fie chemat să formeze Cabinetul. Discutat îndelung cu Budurescu problema ersiunii si a desființării impozitului global. La ora 8 telefonează Budurăscu că, după mațiile sale, Duca v fi chemat din nou pentru formarea Ministerului la ora 9. La

ora 9, Damian de la Râmnic pentru chestiuni locale de organizaţie. Primesc de la •odi o informaţie după care s-ar fi ivit greutăţi din cauza refuzului lui Dinu Brătianu de

68

a intra în guvern cu Goga şi chiar cu Franasovici. Dr. Costinescu face naveta în acest moment între Duca şi Dinu Brătianu. La 10 1/4 primesc informaţia că Duca a fost din nou chemat la Palat. M-am dus la el acasă, unde tot statul major aştepta rezultatul audienţei. La 11 1/2 soseşte Duca, profund emoţionat şi cu un aer complet extenuat anunţându-ne solemn şi grav următoarele: „M.S. Regele m-a însărcinat să formez guvernul căutând să mă înţeleg cu dl Georges Brătianu şi Oc. Goga. I-am cerut termen de gândire şi de lucru până astăzi când îi voi aduce răspunsul. în momentul de faţă plec la Titulescu".

Toată lumea avea un simţământ de uşurare cu o nuanţă de îngrijorare.

13 noiembrie 1933

La 8 1/2, Ciufu la mine; discuţiuni asupra organizaţiei. A schimbat complet de atitudinea de acum 10 zile. Mi-a cerut prefectura pentru Protopopescu. L-am refuzat net. Mi-a cerut primăria pentru el şi i-am dat oarecare speranţe. La 10 m-am întâlnit cu Strunga la Creditul Industrial. Mi-a povestit că 1-a acompaniat pe Duca aseară când ieşea de la Palat, însărcinat cu formarea Cabinetului şi că i se plângea de greutăţile ce are şi în afară, dar mai ales înlăuntrul partidului. Greutăţile îi vin mai ales de la Dinu Brătianu, care îi formulează următoarele pretenţiuni pentru a intra în guvern: să nu fie Franasovici la Interne, să intre dr. Costinescu ministru si Ion Pillat sub-secretar de stat. Se pare că Duca ştie că Regele nu primeşte pe dr. Constinescu ministru. Manolescu-Strunga îmi spunea că n-are nici o pretenţie, dar că nu ar putea admite să treacă Budurescu înaintea lui. La 11 1/2 suntem convocaţi la Duca. Participă tot sfatul, inclusiv Dinu Brătianu. A venit şi Oromolu, deplasat şi neinformat ca întotdeauna. Duca ne-a făcut următorul expozeu:

„Potrivit însărcinării date de Rege, am fost astăzi să iau contact cu Georges Brătianu mai întâi şi cu Goga mai în urmă. Georges Brătianu a încercat să mă primească înţepat şi dârz, făcându-mă să aştept unul sau două minute. I-am comunicat scopul venirii mele, la care mi-a răspuns că îl împiedică să participe la colaborarea oferită motive programatice şi de metode, în ceea ce priveşte programul nostru, ar fi informat că sunt curente în partid care s-ar opune la aplicarea lui, la care i-am răspuns că o asemenea obiccţiune este neîntemeiată şi este cel puţin surprinzătoare în gura fiului lui Ionel Brătianu, care cunoaşte disciplina şi coeziunea Partidului Liberal, în ceea ce priveşte deosebirile de metode, Georges Brătianu se referea în primul rând la metoda prin care am venit la guvern, făcând aluzie prin aceasta că am venit prin ajutorul camarilei. La aceasta i-am răspuns că e surprinzător că un om care a trăit în casa mamei sale, vorbeşte în acest chip şi că toate informaţiile la care se referă el ce sontde ragots de cafe. Mai departe Georges Brătianu şi-a arătat surprinderea că din partidul conspirativ de la 8 iunie, am ajuns să fim un partid complet obedient faţă de Coroană. La aceasta i-am răspuns că deosebirea între el şi noi este că noi am aderat cu 15 zile mai târziu decât el la Restauraţie, din respect pentru memoria tatălui său şi este

surprinzător că tocmai fiul lui Ionel Brătianu nu a înțeles această atitudine a Partidului Liberal. „Dealtfel", am adăugat, „eu n-am venit la d-ta să discut aceste chestiuni şi nici nu am intențiunea să-ți spun lucruri dezagreabile. Am avut un mandat, d-ta refuzi, am onoarea să te salut."

Impresia lui Duca era că Georges Brătianu era foarte jenat, foarte încurcat şi foarte dezorientat în toată atitudinea şi gesturile lui.

69

ntâlnirea cu Goga a fost mult mai afabilă şi mai amicală. Toată conversația a avut loc ton de afabilitate şi fără rancună de o parte şi de alta. în tot timpul conversației s-au Duca i-a spus cuprinsul mandatului regal. I-a arătat apoi surprinzătoarele schimbări udine ale lui Goga de ordin programatic de la întrevederea de astă vară şi până acum. cial ultimele lui manifestațiuni politice de extremă dreaptă, de naționalism excesiv, isemitism intolerant, de xenofobie exclud orice colaborare de program cu Partidul îl şi este firesc ca Goga să adere principial la programul liberal, nu vice-versa. fel, în actuala situație externă şi față de ştirile de la Paris, eu nu mă pot prezenta la u d-ta în guvern, pe an astfel de program ca acela pe care 1-ai enunțat, căci d-ta afirmi)ii net hitleriste care ar crea României o situație de îndoială în Franța prin prezența în guvern. Prin urmare, în cazul colaborării noastre, te-aş ruga să faci o declarație ă imediată prin care să retractezi tot ce ai spus".

toga i-a declarat că nu ştie să fi făcut declarațiuni de această natură şi că în consecință :e să retracteze. Apoi Goga i-a cerut propuneri concrete de colaborare, la care Duca)uns: „Nu îți ascund că o foarte mare parte din partidul meu este principial împotriva rării cu d-ta, mai ales de când se ştie că pretinzi Ministerul de Interne". Lucru absolut isibil şi că tot ce poate să-i ofere este un minister şi 20 de mandate parlamentare, -a cerut răgaz de gândire până după-amiază, spunând că doreşte să vadă din nou pe Din impresiile culese ar reieşi că Goga este mulțumit cu această dovadă publică de e regală si că preferă să rămână în opoziție, u urmat discuții dacă este bine şi tactic să aştepte Duca până când Goga vede pe

1 apoi să primească răspunsul lui Goga sau dacă nu este mai bine ca Duca însuşi să ă la Rege înainte de răspunsul lui Goga şi să-1 pună la curent cu rezultatele surilor lui. Duca a spus că sunt argumente şi pro şi contra în privința acestei proceduri rmează să se gândească si să vadă ce va face. Ne-a cerut să-i stăm tot timpul la iție în cursul după amiezei spre a se consulta asupra soluției definitive ce urmează să crizei.

m avut cu Costel Tătăranu o discuție asupra situațiunii de la Râmnic. La ora 3 a venit ; Mitică luca de la Giurgiu, care urmează să intre subsecretar în viitorul guvern. Un treabă care va face servicii partidului. Am discutat chestiuni de partid şi ne-am it unul altuia un concurs frățesc. La 3 1/2 a venit la mine Nae Simionescu-Bârlad. răzut foarte descurajat şi fără nici un îndemn pentru viitor. M-a rugat să-1 numesc rul guvernului la Creditul Industrial, în vederea unei bune remunerații cu care să-şi

2 nevoile. I-am promis tot concursul meu. Am trecut la ora 4 un moment pe la Duca, itul era în linişte şi în aşteptare, iar la 5 fără un sfert m-am dus la Dinu Brătianu care ;fonase şi îmi fixase această oră. L-am întrebat ce părere are asupra situației

politice st moment. Mi-a spus că nu-i place şi că Duca face greşeli de procedură. Nu trebuia lită nici principial colaborarea Goga şi Georges Brătianu ca să nu micşoreze iul partidului. Nu vrea să intre în guvern, dacă intră şi Franasovici, de care are o idee

şi îl socoteşte necinstit. Are datorii prea mari, e omul camarilei şi prin prezenţa lui :rn poate da impresia în ţară că ne-a fost impus de camarilă. I-am răspuns că dacă :este păreri de ce nu le-a formulat mai înainte lui Duca şi tocmai acum în pragul la putere să le aducă în discuţie. Lipsa d-sale din guvernul Duca ar fi o adevărată

70

catastrofă căci guvernul ar fi lipsit de marele lui prestigiu. Dânsul fiind ministru de Finanţe, comandă de fapt întreaga politică financiară şi economică a guvernului, având toată posibilitatea de a controla şi ce face Franasovici la Departamentul Comunicaţiilor, unde ar urma să intre. Dacă eventual ar surprinde la Franasovici greşeli de ordin moral, n-ar avea decât să-i administreze atuncea sancţiunile necesare, dar pentru moment nu cred că este just ca după ce 1-am întrebuinţat pe Franasovici în partid şi în Parlament şi după ce acesta a adus partidului serviciile cunoscute, să fie lăsat la o parte. Refuzul d-sale de a intra în guvern ar periclita guvernul Duca şi ar îndepărta partidul de putere. Nu cred că este bine să-şi ia astfel de răspundere şi apoi în situaţia actuală a ţării, care are nevoie de un guvern puternic şi de prestigiu, nu poate Dinu Brătianu să împiedice ca ţara să fie lipsită de im guvern cu el ca forţă centrală. L-am rugat călduros şi insistent să nu fie intransigent. Nu părea convins de argumentaţia mea. La această întrevedere a mea cu Dinu Brătianu a asistat şi Ion Pillat care abunda în sensul meu, dar pe care de mai multe ori 1-a împiedicat să vorbească cu întreruperi tăioase. Conversaţia noastră s-a terminat prin venirea dr. Angelescu, trimes probabil de Duca ca să-1 înduplece în intransigenţa lui. La 5 1/2 am fost la Duca, căruia i-am comunicat această conversaţie care 1-a impresionat adânc. Duca a chemat pe dr. Costinescu şi a voit să-1 trimită din nou la Brătianu pentru înduplecare. Dr. Costinescu mi-a spus şi mie că Dinu Brătianu va ceda. El este încredinţat că această cedare s-ar face în cazul când şi dr. Costinescu ar intra în guvern. La ora 6 fără un sfert, mare înfrigurare. Se anunţă sosirea lui Goga care venea să aducă răspunsul său după ce fusese la Rege. A sosit la 6 fără 15 minute, însoţit de un şef de cabinet, întrevederea cu dl Duca a durat 2—3 minute. Rezultatul: Pentru motive principiale şi de program nu poate accepta colaborarea cu noi. Duca radios, partidul, prin fruntaşii prezenţi, convinşi că am scăpat de un hop. Prin telefon se ia contact cu Palatul (comandor Fundăţianu) care comunică că Regele primeşte pe Duca la ora 6 1/2. La ora 8 fără 10, Duca soseşte de la Palat, radios dar frânt de oboseală. Pe scară spune în treacăt „ga y est, mais avec unpeu de retard"; asta însemna însărcinarea de a forma un guvern unitar de partid liberal, dându-i-se răgazul necesar să-şi aranjeze Cabinetul în linişte, înlăturând toate piedicile până mâine la 12, când i s-a fixat o nouă audienţă la Rege. Se poate spune că suntem la putere. Pleacă apoi imediat la Titulescu, care se pare că are 38 grade, în urma unei răceli la ureche. Cred că în cursul după amiezei de mâine guvernul va fi instalat.

14 noiembrie 1933

Dimineața, la 9 1/2, am luat contactul cu fruntaşii organizației din Râmnicu Sărat. La Duca se discuta cu uşile închise lista Cabinetului care suferea schimbări din ceas în ceas.

La ora 2 sunt anunțat de Tătăranu să mă prezint d-lui prim-ministru Duca ca sub-secretar de stat la Finanțe. Mă duc şi sunt primit de Duca care îmi comunică oficial vestea. La ora 6 trebuie să depunem jurământul. Din cauza ultimelor schimbări de listă, solemnitatea se amână pentru ora 7 1/2. Mă duc la Palat, luând în maşina mea pe Victor Antonescu, ministrul Justiției şi Mitică luca, subsecretar la Interne. Cunosc personal pe mareşalul Ilasievici, Puiu Dumitrescu, colonel Marinescu Gabriel, colonel Drossu, etc. Solemnitatea depunerii jurământului este cu adevărat impresionantă. Cel dintâi jură dr. Angelescu, ca cel mai vechi ministru; cel din urmă jur eu ca cel mai tânăr deşi este mai

71

decât mine Assan. După jurământ ne fotografiem cu toții pe scara Palatului. Plecăm in corpore în uralele mulțimii spre locuința preşedintelui de Consiliu, unde are loc o consfătuire. Duca ne mulțumeşte pentru toată munca depusă în trecut şi ne roagă să-i tot concursul. Ne citeşte cuvântarea ce va ține la Radio. Ministrul Costică Dimitriu ;şte în numele întregului Consiliu şi-1 asigură de devotamentul şi abnegația noastră. La 3 ne întrunim cu toții la ministerul de Interne pentru desemnarea prefecților. Costel anu reuşeşte împotriva voinței mele să desemneze prefect pe lacob Coşereanu, în timp aş fi dorit să pun pe Leonida Dumitrescu. I-am chemat pe amândoi pentru mâine lar dinția Consiliului de Miniştri pentru a vorbi cu Duca. Astăzi se termină o mare zi din mea.

15 noiembrie 1933

^a ora 9 mă duc cu Simionescu la Dinu Brătianu acasă să i-1 prezint. Acolo găsesc pe Kiriacescu, care mă îmbrățişează şi mă felicită. Discut cu Kiriacescu chestiuni în iră cu Banca Națională. După ce dăm instrucțiunile necesare lui Simionescu, Dinu mu îmi vorbeşte foarte părinteşte arătându-mi că el este un om franc şi că-i place să lucrurile pe față. Mă sfătuieşte să fiu discret si să păstrez pentru mine tot ceea ce ştiu , chiar față de Duca, care este rău înconjurat şi care a făcut mari greşeli la constituirea etului. Plec la Preşedinția Consiliului, unde se ține primul Consiliu de Miniştri în)uca discută chestiunea secretarilor generali, dovedind multă energie. Se opune >ric la numirea lui Valaori ca secretar general la Instrucție si a lui Sergiu Dimitriu ca ar general la Interne. Plec după Consiliu la Ministerul de Finanțe, unde iau mai întâi :t cu inginerul Costache, care îmi dă multe lămuriri utile. La ora 11 vine si Madgearu a Spirtaru, care îmi încredințează dosare secrete de stat, corespondențe în curs şi de la casa de fier. La ora 12 vine şi Dinu Brătianu, împreună cu Simionescu si începe litatea de prezentare şi predare a ministerului. Madgearu îşi face apologia operei lui, unde inginerul Costache elogios, apoi iau cuvântul Brătianu, apoi Simionescu şi în ar cuvântul şi eu exprimându-mi mulțumirea de a lucra sub ordinele lui Dinu nu, după ce am lucrat cu Vintilă Brătianu. Cer funcționarilor să m-ajute în sarcina revine. După prezentare, lucrez cu Dinu Brătianu şi cu Simionescu la diferitele ităţi de început.

a ora două, dejunez cu Dody si Zetta la Taşcă, unde găsesc pe Madgearu cu nevasta ministrul Olandei şi pe consilierul de legație Kirchholtes cu soția lui. a ora 4 m-am întors la minister, unde am lucrat cu directorii Banciu, Brătianu, Giuan, gescu şi Costache. între timp am primit pe prietenii de la Râmnicu Sărat, care au le acord asupra prefecturii lui Coşereanu, iar lista de deputați este următoarea: eu, ia Dumitrescu, Tătăranu, Gheorghe Rădulescu, iar la Senat: Zamfirescu şi Damian. 2 am fost la Preşedinția Consiliului, unde am prezentat prietenii politici d-lui Duca. n ajuns acasă.

16 noiembrie 1933

18 1/2, Consiliu de Miniştri unde se hotărăsc numirile în înaltele funcțiuni şi mici ni de gospodărie. Voi candida cap de listă şi la Galați si la Râmnic Am avut o scurtă dere cu Onose şi Ignat în acest scop.

72

Toată dimineața, la minister, primind audiențe si lucrând cu şefii de servici. Mi s-a prezentat G. Alesseanu, primul preşedinte al înaltei Curți de Conturi. după-masă am lucrat până la 6 la minister. Apoi am trecut la Ministerul de Industrie şi Comerț, unde am avut o consfătuire cu Dinu Brătianu, Tătărescu, Cipăianu şi Assan, de față fiind şi ministrul României la Berlin, Comnen, care ne-a făcut o expunere cam prolixă şi pretențioasă a posibilităților de dezvoltare comercială între România şi Germania. Este vorba de organizarea producțiunii de plante oleaginoase în vederea exportului în Germania, cu o finanțare şi comercializare tip. Am rămas în continuare pentru lunea viitoare. La 6 1/2 m-am prezentat la Creditul Industrial, unde am găsit Consiliul de administrație funcționând în plin. dl Oscar Kiriacescu mi-a ținut o cuvântare elogioasă şi mişcătoare, la care am răspuns arătând toată gratitudinea mea şi mulțumindu-i atât lui, cât şi tuturor consilierilor. Am mai mulțumit si directorului general Ghiță Popescu, care de asemenea mi-a răspuns în termeni foarte curtenitori. M-am reîntors la minister, unde am mai lucrat până la 8 1/2 seara cu directorii. Am vorbit cu Lia Florescu pentru a o angaja ca şefă de cabinet împreună cu Dan Brătianu, fiul lui Dinu Brătianu. Am uitat să scriu că dimineața am primit vizita unui tip îndoielnic care, dându-se drept unchiul lui Puiu Dumitrescu, îmi promitea să îmi aducă unele informatiuni „senzaționale" în legătură cu anumite fraude fiscale. L-am dat pur şi simplu afară. Am mai dat afară pe un domn inginer Dragomirescu, care venea să intervină în favoarea directorului Bonea-Dociulescu de la Personal, care fiind un pungaş, îl voi muta într-un alt loc mai secundar.

17 noiembrie 1933

Am lucrat cu Dinu Brătianu, la el acasă, făcându-i o scurtă expunere asupra celor găsite la minister. Apoi la Consiliul de Miniştri, unde s-au expediat noi numiri de demnitari. După-amiază, tot timpul la minister cu şefii de serviciu.

18 noiembrie 1933

Toată dimineața la minister.

După-amiază am lucrat cu Chirculescu şi Aurel Ion Popescu la Monopolul alcoolului si cu Leon şi Tutuc la Casa de Amortizare. La ora 8 seara am primit vizita lui Auboin, care timp de un ceas şi jumătate m-a întreținut asupra problemei creditorilor şi

mai ales asupra acordului cu Geneva. Mi-a arătat cum a tratat Madgeara această chestiune în ultimul timp, cât a fost de conciliant faţă de creditori şi cum s-a angajat în mod ferm ca în decembrie să facem apel la experţii Ligii Naţiunilor, în spiritul acordului, spre a putea obţine o reducere definitivă de cupon. El ne consideră complet angajaţi şi crede că nu mai putem da înapoi. Căuta să mă convingă că din punct de vedere politic şi intern nu avem sa ne temem căci nu putem fi făcuţi răspunzători ca partid şi ca guvern pentru o operaţie făcută de un alt guvern. I-am spus că nu-i aşa de simplă chestiunea şi că urmează să o discutăm mai în detaliu săptămâna viitoare, după ce va fi avut şi el contact cu Dinu Brătianu, pe care îl voi pune la curent eu mâine.

19 noiembrie 1933

Lucrat astăzi la minister singur la chestiunea împrumutului elveţian şi apoi cu directorul Gane, de la Casa de Depuneri, care mi-a făcut o detestabilă impresie. Apoi am

t, între 11 — 1 1/2, cu Dinu Brătianu la el acasă, punându-1 la curent cu tratativele ce vut cu Auboin în privinţa acordului cu creditorii. Am discutat pe larg chestiunea lului cu Geneva şi acceptarea experţilor străini, el fiind încredinţat că ceea ce n-au să primească naţional-ţărăniştii, autori ai acordului, nu putem primi nici noi. în orice chestiunea aceasta prezintă o mare dificultate de învins, mai cu seamă că termenele ipropiate şi scadenţele fatale. Mâine Brătianu primeşte pe Auboin şi apoi va trebui să i o convorbire inter-ministerială pentru fixarea definitivă a atitudinii guvernului în ;tă chestiune.

20 noiembrie 1933

După un scurt contact luat dimineaţa cu câtiva şefi de serviciu, am trecut la 9 1/2 la Brătianu, unde am rămas până la ora 12. Acolo a venit şi Roger Auboin, care a repetat a lui Dinu Brătianu ceea ce mi-a spus cu o zi înainte la minister, în faţa situaţiunii iţe în care suntem puşi de a aplica acordul cu Geneva, pe care noi 1-am combătut şi pe iu 1-au aplicat cei care 1-au propus, Roger Auboin propunea ca să intrăm de îndată în ive cu Parisul şi Londra, să explicăm situaţiunea, să câştigăm timp şi între timp să am lucrurile în sensul dorinţei noastre. Auboin emitea părerea că este bine ca, îrziat, fie Dinu Brătianu, fie eu, să facem aceste demersuri pentru a ne câştiga simpatia rederea Franţei şi Angliei. Propunerea lui ni s-a părut judicioasă şi cred că vom fa-o. După-amiază, am lucrat tot timpul la minister, pregătind între altele decretul de iale pe noiembrie. La ora 8 1/2 am discutat cu Necşeşti chestiunea Operei din reşti.

25 noiembrie 1933

in ultimele zile am avut convorbiri cu Auboin în legătură cu creditorii străini. El este preocupat să ne împingă către acordul cu Geneva, pe care nu-1 putem accepta sub nici)tiv. A sugerat ca să luăm contact cu cercurile politice franceze şi engleze, prin Dinu mu, şi să solicităm o amânare de tratative, cel puţin pentru epoca electorală. Am fost ulescu acasă, unde faţă fiind şi Savel Rădulescu, am dezbătut trei ceasuri toate rele şi toate putinţele de a ieşi cu bine din încurcătura în care ne-a băgat Madgearu. ia noastră este dramatică, căci, teoretic vorbind, suntem ţinuţi să tratăm noi ieşirea un acord pe care 1-am combătut în Parlament şi pe care ţărăniştii nu 1-au aplicat, deşi i propus.

Titulescu a fost surprins de cât de serios cunoşteam chestiunea şi i-am îs punctele nevralgice situației în care ne găsim.

fanarul Buzdugan a intervenit la mine pentru ca mama sa, d-na regent Buzdugan, să ;ze pe lângă recompensa națională şi pensia obişnuită. L-am refuzat categoric şi i-am t legea în consecință.

eri, (sic!) vineri 23 noiembrie, am avut la Titulescu acasă cu Duca, Dinu Brătianu şi Rădulescu, o conferință tot în chestia creditorilor. S-a stabilit ca Dinu Brătianu să la Paris spre a lua contact cu cercurile politice franceze, declarându-le ritos că nu ge să aplice acordul cu Geneva, dar că admite experți ad-hoc şi vrea să se înțeleagă ditorii. Tot ieri am avut, la Ministerul de Industrie şi Comerț, o conferință în legătură

74

cu acordul comercial cu Italia. Astăzi, sâmbătă 25 noiembrie, am primit vizita lui Comnen, care m-a pus la curent cu stadiul relațiunilor comerciale cu Germania. Am primit pe ataşatul comercial englez, Humphreys şi apoi pe ataşatul comercial al Spaniei, Benieto, căruia i-am plătit bonurile de tezaur de 5 milioane 3 sute mii lei şi am preschimbat alte 5 milioane pentru februarie viitor. Seara la 8, am pus la curent pe Dinu Brătianu cu cele petrecute astăzi la minister, el fiind plecat la Florica pentru parastasul lui Ionel şi Vintilă Brătianu. L-am găsit foarte contrariat de reintegrarea lui Dobrescu la Primărie. Mâine plec la Râmnicu- Sărat, pentru chestiuni politice locale.

28 noiembrie 1933

Lucrat toată ziua la minister lucrări curente. Primit numeroase delegațiuni. Auboin a venit să mă întrebe despre intențiile guvernului în chestiunea creditorilor. Răspuns evaziv. Am primit pe Picharles si Marquet, colaboratorii tehnici ai lui Auboin, cu care m-am întreținut în vederea colaborării tehnice viitoare. Dinu Brătianu, foarte plictisit de reintegrarea lui Dobrescu, amenințând cu demisia dacă Dobrescu nu demisionează. Am impresia că îl montează Costinescu, dincolo de limita rezonabilă. Osiceanu a venit să mă întrețină asupra petroliştilor străini. Ca întotdeauna, interesat şi gol.

După-amiază, la ora 6 1/2, am fost cu Dinu Brătianu şi Simionescu la Curtea de Conturi. Primire destul de pretențioasă din partea lui Alesseanu, care mi-a marcat o vădită ostilitate. Motivul constă în faptul că i-am anulat un credit de 3 milioane pentru mărirea localului. La 6 am mai primit pe Ion S ăvescu, directorul general al Băncii Româneşti, care mi-a vorbit de schimbarea regimului devizelor. La 7 1/2 am primit pe Grigore Filipescu, care mi-a cerut oarecare servicii pentru Discom, apoi pentru Societatea Ceho-Slovacă, apoi am vorbit de chestiunea creditorilor şi în fine de chestiunea politică, plângându-se de Duca că nu s-ar fi ținut de cuvânt să-i acorde câteva locuri în Cameră şi Senat, pentru câțiva prieteni politici.

Am uitat să notez că, azi dimineață, Puiu Dumitrescu, secretarul particular al Regelui, mi-a făcut o intervenție în privința plății taxei de înregistrare la cumpărarea unui imobil pentru soția lui, unde avea dreptate în fond şi nedreptate din punct de vedere strict legal. Am dat o soluțiune provizorie, pentru a nu pierde o încasare importantă pentru Tezaur, rămânând ca soluția definitivă să o dăm la modificarea legii.

l decembrie 1933

La 9 dimineața, Consiliu de Miniştri, în care Dinu Brătianu expune destul de clar obiectivele vizitei sale la Paris. Discuțiune mai animată în jurul problemei armamentului, la care ia parte şi gl.. Paul Angelescu.

După ce am dat lui Dinu Brătianu toată documentația necesară tratativelor de la Paris, la ora 12 m-am dus cu Dody la Regina Măria. Primire cordială din partea d-rei Adela Cantemir. înaintea noastră ministrul Suediei, Henings, apoi o doamnă Constantinescu. Primirea la Regină a fost foarte afabilă. Regina, vorbăreață, ne-a spus de sarcina grea ce avem, arătând simpatie lui Dinu Brătianu şi suqjrinsă ca la vârsta lui, de abia acum ajunge ministru. I-am spus că el s-a ocupat mai mult de chestiunile economice şi bancare private.

75

emenea, a arătat simpatie pentru Victor Antonescu si mai ales pentru d-na Victor lescu, o bună prietenă a ei, pe care o socotea cultivată dar timidă. Regina mi-a vorbit mg de criza morală, de năvala oamenilor nepregătiți şi de o moralitate îndoielnică în a treburilor publice şi de necesitatea de a revaloriza funcțiile publice. A vorbit mult de intențiile şi planurile ei, dar mai ales de rolul ce a jucat în istoria țării. A afirmat j ajutat pe Regele Ferdinand, care fără calități voyante si de strălucire, a ştiut să scrie •na frumoasă şi să se impună tuturor. Mi-a mai vorbit de regretul ei amar de a nu fi ață de regele Carol al II-lea, deşi i-a spus că ea îi dă numai sfaturi bune, căci doar au , se comune de apărat (ale Dinastiei), în gesturi si în accentul vorbii se vedea regretul i nu mai juca un rol, cel puțin de sfătuitoare pe lângă Regele actual. Mi-a povestit ă a lucrat de cinci ani la o autobiografie, în care vorbeşte de viața ei, în trei volume, ria până la venirea în țară, apoi până la suirea pe tron şi până la România Mare. Era ințată că opera ei va avea succes, căci este convinsă că are talent şi gust. în general icut impresia unei femei extrem de voluntare, inteligentă, foarte informată, arzând de de a juca un rol de seamă. La plecare, mi-a urat şansă bună şi ne-a condus foarte î. La ora 5 am condus pe Dinu Brătianu la gară. Am lucrat până la 9 1/2 la minister.

13 decembrie 1933

im fost la Galați duminică, unde mi s-a făcut în gară o foarte frumoasă primire. A ;i dimineață am fost la prefectură, unde am primit diferite delegațiuni, iar la 10 di-ța, împreună cu întreaga organizație liberală din Covurlui, am fost la Sala Central, m avut o prea frumoasă întrunire publică, în fața a două mii de oameni. Se pare că >ul meu a fost bine primit de opinia publică gălățeană. După-masă, la ora 4, m-am dus demia de Export, unde am fost primit de Apostol Popa, I .G. Munteanu, fostul meu le la Banca Românească şi alții. Acolo am făcut declarațiuni economice. Din Galați ;cat în vagonul ministerial al lui Uică, cu care am vorbit tot timpul chestiuni în •ă cu Ministerul Armatei. Mi-a vorbit de nevoile armatei şi în acelaşi timp m-a it lipsa de discernământ în ceea ce priveşte puterile de plată ale statului, salt din partea lui Bibescu, prin mareşalul Palatului, gl. Ilasievici, pentru a i se plăti i de bani în legătură cu Federația Aeronautică Internațională. Duca s-a angajat să : Regelui că nu se poate plăti. Am primit pe doamna Alioth, o femeie foarte oasă, care mi-a adus o scrisoare de la Regina Măria. Duca mi-a spus că nu vrea s-o scă, fiind cunoscută ca o persoană periculoasă. Astăzi, 13

decembrie, am lucrat imiază între 5 şi 8 la Ministerul Armatei cu gl. Uică şi am examinat de aproape ; armatei. Ce am auzit este cu adevărat îngrijorător şi merită să dea de gândit din inelele de vedere.

27 decembrie 1933

-i, a doua zi de Crăciun, am fost la ora 5 la Alexandru Ottulescu acasă, unde am

: cu Minai Romniceanu şi un avocat Eustațiu, principiile legii conversiunii. Astăzi,

1/2, m-a chemat Duca şi mi-a arătat o scrisoare a lui Dinu Brătianu, prin care îi

că că el nu admite decât pe Ottulescu ca guvernator şi dacă Regele nu consimte,

76

este hotărât să demisioneze şi să publice motivele demisiei, socotind refuzul Regelui de a-şi numi colaboratorii săi drept o lipsă de încredere. Duca era profund blesat de această scrisoare şi mai ales de faptul că Dinu Brătianu, în loc să se consulte cu el, când este vorba de o greutate, îi face scrisori cominatorii care îl jignesc. Pe cât am putut, 1-am liniştit, asigurându-1 că Dinu Brătianu este un om care se lasă uşor convins şi că este bine să se atace problema guvernatorului în rate: întâi să se obțină demisia guvernatorului Angelescu şi apoi să se avizeze asupra succesorului cu un interregn al lui Kiriacescu. Am discutat şi alte eventualități de guvernator. După informații, se pare că Regele ar dori pe Tabacovici, ceea ce nici Duca nu poate să accepte, dat fiind trecutul lui la Banca Blank, Am vorbit de Dorel Dimitrescu, despre care i-am spus că sub nici un motiv nu poate fi numit, cunoscută fiind viața lui privată. I-am propus pe Mircea Juvara. îl consideră prea rigid şi nepregătit. Am rămas să mai vorbesc cu Dinu Brătianu si să ne mai gândim asupra altor persoane. Am mai discutat si eventualitatea numirii lui Costică Dimitriu, ca să scăpăm de el din minister şi în locul lui să punem pe Gheorghe Tătărescu, care nu face o figură bună la Industrie şi Comerț, unde nu are destulă pregătire. La 6 1/2 am trecut la Paul Angelescu, Ministrul Armamentului, cu care m-am întreținut asupra nevoilor de înzestrare ale armatei. Mi-a citit raportul lui în chestiunea Skoda, criticând organele tehnice militare care n-au ştiut să arate ce vor. Am impresia că nu are ceva clar în capul lui şi că nu este bine pus unde 1-a pus.

28 decembrie 1933

De dimineață am primit vizita lui Franasovici, cu care m-am înțeles asupra unificării pavilionului românesc pe Dunăre. I-am aprobat toate cererile în legătură cu Ministerul Comunicațiilor. Am primit vizita lui Bebe Brătianu, pe care 1-am rugat să mai intervină pe lângă Dinu Brătianu ca să izbândim la Banca Națională, prin succese în rate. Duca a venit la Dinu Brătianu şi a discutat tot chestia guvernatorului. Dinu Brătianu pare mai calm, dar destul de hotărât. N-am ştiut până astăzi că am pe birou-ul meu călimara lui Ion Brătianu bătrânul şi a lui Mihai Kogălniceanu.

După-amiază am lucrat cu Irimescu si Dinu Brătianu, apoi cu George Assan, care pleacă mâine la Paris; apoi m-am dus la Cezar Mereuță la Căile Ferate, unde am lucrat cu el şi cu Tabacovici la chestiunea operațiunii financiare ce am făcut la Banca Națională, când am luat 350 milioane pentru Trezorerie.

Dinu Brătianu mi-a aprobat planul de construcții pentru percepții şi administrații financiare în Bucureşti şi am şi dat ordine arhitectului Ciortan să-mi pregătească

planurile în consecință. Am numit pe Neagu şi Gheron Netta la Casa de Economie şi pe Tăuşanu, Minulescu şi Leontescu, la Radio-Difuziune.

29 decembrie 1933

Mă găseam la Clubul Rotary când, la 10 1/4, Mereuță este înştiințat prin telefon de la Sinaia, că Duca a fost asasinat cu câteva momente înainte pe peronul gării, de un gardist şi că a murit imediat. Am rămas înlemnit. După ce am alergat de am comunicat acest lucru nevestei mele, m-am dus la Interne, unde în cabinetul lui Inculeț, rând pe rând, au sosit toți membrii guvernului si toți fruntaşii partidului. O consternare generală şi o durere sinceră.

77

•anasovici a cerut să vorbească cu Regele la telefon, cerându-i instrucțiuni. Regele a spuns „să fim calmi, să nu ne pierdem capul şi să vină imediat la Sinaia cel mai vechi ntre miniştri, adică dr. Angelescu". Potrivit acestei dispozițiuni, a şi plecat la Sinaia . Angelescu şi cu Franasovici. Peste câteva momente, s-a mai hotărât de cei prezenți să ai plece la Sinaia câțiva subsecretari, spre a veghea lângă corpul lui Duca, depus la istelul Peles, din ordinul Regelui. Trebuia să plecăm, Manolescu-Strunga, Budurescu şi mine. Neputându-se crea încă un tren special, am amânat plecarea pentru a doua zi mineață la ora 6.

30 decembrie 1933

Am plecat de dimineață cu trenul personal, Budurescu, Strunga şi cu mine la Sinaia, tren am mai găsit si pe Ottulescu, adânc impresionat de cele întâmplate. La 10 dimineața i ajuns la Sinaia, pe o aspră vreme de iarnă. Mi s-a arătat pe peron locul unde a picat, ca adevărat erou, Duca. Existau încă în şănțulețele pavajului urme abundente de sânge curs i corpul lui Duca. Am intrat, conduşi de ofițerul de gardă, până la al doilea etaj şi am sit în camera galbenă, întins pe pat, cu urme de sânge pe el, cu figura crispată, pe Ion ica. Emoția noastră a fost sinceră şi puternică si 1-am jelit cu toții din toată inima. >ctorul Hamat, doctorul Minovici, stau gata pentru autopsie, de făcut în prezența rchetului de Prahova. Mai era de față Costel Tătăranu, care sosise de cu noapte şi care îl ghiase până atunci, în timp ce medicii procedau la autopsie şi îmbălsămare, a sosit fosta soție d-na Nina Duca, care era copleşită de durere şi nu mai putea articula nici un cuvânt, a putut să-1 vadă şi a trebuit să plece căci la ora 12 sosea la Sinaia d-na Nadia Duca. -am dus întru întâmpinarea doamnei Nadia Duca, care avea întipărită pe față adevărata Desperare. Sosise în gara Sinaia cu rapidul de dimineață. Am condus-o la Castel şi, după toate pregătirile erau terminate, şi -a văzut soțul întins în sicriu. Nu se poate descrie scena •e a urmat.

După o scurtă oficiere a stareţului Mănăstirii Sinaia, am scos sicriul lui Duca, cei iva care eram prezenți: Strunga, Matac, Cicero Gorciu, Budurescu, eu, Costel Tătăranu, mutatul Gheorghiu si 1-am aşezat pe un automobil camion, îndreptându-ne spre gară, ie aştepta trenul mortuar. Pe când îl duceam de la automobil la vagon, am auzit o ;nitură şi am crezut la început că este o salvă de onoare. Se întâmplase altceva: deputatul du Polizu găsise nimerit să se facă ridicol şi să tragă un foc de revolver în nstantinescu, asasinul, fără să-1 nimerească. Am pornit la l 1/4 din gara Sinaia şi am

ns la ora 4 în Bucureşti, de unde pe un afet de tun 1-am condus până la Ateneu, unde a t depus în mijlocul rotondei.

Am uitat să spun că în timpul când aşteptam sosirea doamnei Duca, în gara Sinaia, im dus cu Manolescu-Strunga să văd pe asasin. Este un fost elev al Academiei merciale. Arăta cu o înfăţişare brună, părul mare şi vâlvoi, cu ochii mari duşi în fundul iului, destul de liniştit şi sigur de el. L-am întrebat pentru ce a făcut ticăloşia asta, de a orât un om curat, cinstit şi sărac, care putea salva ţara? I-am spus că rni-e ruşine că am it un asemenea elev şi alte câteva asemenea mustrări. Mi-a spus: „Domnuleprofesor, ret ce am făcut. Aţi rămas d-voastră să salvaţi ţara". Când Strunga 1-a ameninţat că va i el răsplătit după fapta lui, i-a răspuns mult mai cutezător: „ Vă rog să începeţi cu mine".

78

După ce am depus corpul lui Duca la Ateneu, am plecat in corpore tot guvernul să prezentăm condoleanţele noastre doamnei Duca. O scenă de jale ce nu se poate descrie.

31 decembrie 1933

La ora 10 1/2 am fost la Ateneu de am făcut de gardă în jurul sicriului, în timpul când doamna Duca venea să-şi revadă soţul ucis. O afluenţă enormă şi o jale generală în jurul corpului lui Duca.

între timp sforile politice încep să se tragă în vederea succesiunii, mai ales că Regele a însărcinat pe dr. Angelescu cu preşedinţia de Consiliu, deşi Dinu Brătianu se găsea la Sinaia în momentul atentatului. Se crează tot felul de curente, unii pentru Dinu Brătianu, foarte puţini pentru doctorul Angelescu şi un curent destul de pronunţat pentru George Tătărescu. Am fost de la început pentru şefia lui Dinu Brătianu, ţinând seama de marea lui autoritate în ţară şi în străinătate, deşi recunoşteam că la vârsta lui înaintată o asemenea soluţie nu putea avea decât pecetea provizoratului, în raport de destin. Dar mi se părea soluţia cea mai logică, cea mai demnă, cea mai politică. Mi se spunea însă că Regele nu poate lucra cu Dinu Brătianu, date fiind deosebirile de mentalitate. Am căutat să stau cât mai departe de intrigile şi sforile ce se trag cu această ocazie.

1934

2 ianuarie 1934

Ziua înmormântării lui Duca. Nu am văzut de când sunt o astfel de înmormântare. O 'arată jale generală şi un fast impresionant. L-am dus până la mormânt; între Calea avei şi cimitirul Bellu am purtat una din panglici, flancat fiind de generalul Henţescu. La Ateneu a vorbit nepotrivit şi fără simţire Patriarhul; a vorbit splendid şi cu bărbăţie %chescu; a vorbit cu multă inimă di. Lupu, a vorbit hotărât Filipescu şi destul de frumos Angelescu şi Dinu Brătianu. După înmormântare, Tătărescu şi Franasovici au plecat la ia, urmând a fi primiţi a doua zi de Rege în audienţă. Ca să se afle în treabă, a plecat la ia şi Victor Antonescu. A plecat şi Dinu Brătianu.

3 ianuarie 1934

Dimineaţa, pe când lucram la minister, au început să apară primele ediţii speciale, prin >e anunţa eventualitatea unui guvern Tătărescu. Peste câteva ore, am aflat că întradevăr ges Tătărescu a fost desemnat preşedinte de Consiliu, iar dr. Angelescu a

demisionat. . Angelescu si Dinu Brătianu au fost profund afectați de acest fapt. După-amiază m-a iat !a telefon Franasovici la el şi mi-a comunicat, din partea lui Tătărescu, care a mai s la Sinaia, că Tătărescu îmi oferă Ministerul de Finanțe în numele Regelui si m-a it să-1 primesc chiar dacă prin aceasta m-aş despărți de Dinu Brătianu. Un refuz al meu ;emna, după el, un act potrivnic Regelui. I-am spus că mă găsesc într-o tragică iune de conştiință şi că nu pot lua o hotărâre de acest fel decât după adâncă reflecțiune. ce caz, mi se pare că se procedează pripit, căci nu ne putem lipsi, în acest moment, de giul, de autoritatea şi numele lui Dinu Brătianu. M-am despărțit de el pe această iune.

^a ora l O seara am fost chemnat la Preşedinție de Georges Tătărescu. Până să vină el, at de vorbă cu Maxim, Budurescu, Nistor şi Strunga, care după atitudinile lor, pare linau pentru soluția plină a lui Tătărescu, şef de partid şi prim-ministru. Strunga chiar iemna într-o formă destul de violentă, să nu mai stau la îndoială. I-am spus că fiecare iză după conştiința lui şi să mă lase să-mi chibzuiesc bine hotărârea. A venit şi ;scu, care mi-a făcut în mod oficial propunerea de a intra în Cabinetul lui ca ministru

80

de Finanțe. L-am întrebat dacă are acordul cu Dinu Brătianu şi al lui Titulescu şi chiar al lui dr. Angelescu şi mi-a răspuns negativ, dar că ar avea intențiunea să formeze un guvern de echipă nouă şi de metode noi, partidul nostru fiind ultima soluție politică pentru Rege, după care ar urma dictatura. I-am spus, referindu-mă la ce-mi spusese la cimitirul Bellu, că soluția viitoare trebuie să aibă în vedere unitatea partidului si salvarea guvernării noastre, să fie prudent, să nu se încreadă cu uşurință în prieteni de ocazie.

MISIUNEA LA PRAGA

9 februarie 1935

Plecarea la Praga, la ora 11,35 seara. Trist. Pe peron: Dumitru Alimănişteanu, zeanu, Fotino, Bogdănescu, Constantiniu, Florian, Romanescu, Alexandru, Lia >rescu, Lazăr lonescu, Anton Minai. N-a venit Mitiță, deşi avea o elementară obligație vină şi el.

10 februarie 1935

în tren. La Curtici, Rață, şeful vămii, îmi spune regretul funcționarilor pentru plecarea a, recunoscând că n-am făcut politică cu ei. La 8 seara, la Budapesta; frig si zăpadă.

11 februarie 1935

La 4 ore la Praga, gara Masaryk. Mă aştepta Emandi, ministrul României, Pereutka, îctorul general al Băncii Naționale şi Loewenstein, directorul general al societății Skoda. scind la hotel Alcron, condus de ministrul Emandi. La 11 ore, în audiență la Ed. Benes; . 1/4 la dejun la Loewenstein.

La Benes am fost cu Emandi în splendidul Palat Czernin. I-am spus obiectul vizitei: siunea asupra Skodei şi ajutor la supracontingent. Foarte clar răspuns: până să se estece în detalii tehnice, va presa asupra lui Loewenstein, căci doreşte ca „afacerea jda" să se termine cât mai repede. Pentru contingente suplimentare, m-a trimis la listrul de resort, fără să-mi ascundă greutățile.

La l 1/4, la dejun, la Loewenstein. De față, Emandi, apoi Trappl, ministrul de Finanțe, Pereutka, director general al Băncii Naționale, Friedman, directorul afacerilor momice din Ministerul de Externe, şeful protocolului. Eram însoțit de soția mea. neile participante la dejun se înfățişau de o rară modestie ca îmbrăcăminte, toate însă brumoasă cultură, cu preocupări artistice (muzică). Trappl — ghebos şi diform — ca şi ;dman — nu mi-au dat mari speranțe. La ora 6 a venit la mine la hotel Alcron directorul ieral Loewenstein, cu care am discutat noile concesiuni ale contractului Skoda. Mi-a ais noi reduceri pe care le-am telegrafiat imediat lui Tătărescu la Bucureşti. Seara, dineu m la ministrul Emandi la Legație cu Cizeck, ataşat de presă, Dăscălescu, ataşat aercial şi consulul general Sorescu cu soția.

82

12 februarie 1935

La 10 dimineața, la dr. Pereutka, la Banca Națională Cehoslovacă. Discutăm convențiunea bancară şi chestiunea transferului în legătură cu contractul Skoda. Din buroul său am vorbit la telefon cu guvernatorul English. La ora 11, la ministrul Hodza cu Emandi. O frumoasă figură de om hotărât, fruntaş agrarian slovac, care poartă politica agrară în Cehoslovacia. Mi-a admis în principiu punctul meu de vedere şi s-a declarat de acord să cerceteze detaliile tehnice .Mi-a arătat că trebuie să ne organizăm mai bine pentru comerțul exterior. Partizan al „Planwirtschafft"-ului, fără de care lucrurile nu pot merge. O impresie puternică de om hotărât, de valoare. Dejun la hotel Alcron. L-am întâlnit pe Ştefan Dumitrescu, care venea de la Londra. Foarte slab şi neîngrijit ca ținută; se prezenta într-o înfățişare oribilă, murdar şi neîngrijit. Cum este posibil să ne prezentăm cu astfel de oameni peste frontieră? îmi comunică că englezii erau montați împotriva noastră pe chestiunea Stelei Române şi el le da dreptate când de fapt nu o aveau. La ora 4 1/2 am fost cu Emandi la ministrul Finanțelor Trappl, cu care am vorbit mai mult probleme de finanțe şi buget. La ora 5 1/2 am fost cu soția mea şi ministrul Emandi la recepția dată de Eduard Benes la Palatul Czemin, actualmente Ministerul Afacerilor Străine. Palatul este o fostă cazarmă ale cărei planuri erau semnate de celebrul arhitect cehoslovac Kervasil. La ora 8 1/2 seara, dineu la Legația română; erau de față: Eduard Benes cu soția, Hodza cu soția, Loewenstein, Trappl, Strumpl, directorul protocolului, Friedman, toți cu soțiile lor; apoi Mitilineu, Christu şi Vălimărescu cu soțiile lor. Am discutat îndelung cu Hodza, Lowenstein şi Benes. Acesta din urmă mi-a dat bune asigurări în ce priveşte transferul. Christu spunea că atmosfera dinainte de conferința Micei înțelegeri era ceva cam încărcată.

14 februarie 1935

La ora 10 dimineața, primesc vizita la hotel a directorului general Loewenstein, însoțit de Fiala. La ora 11 dimineața, am vizitat pe Chancal, secretarul preşedintelui Masaryk; un om de 68 de ani, bogat, vioi, inteligent, jucând un mare rol în timpul războiului ca şef al mafiei antiaustriace. La l 1/2, la dejunul ce mi-a oferit ministrul de Finanțe Trappl, la Spolicentriclub, la care au mai luat parte; Benes cu doamna, Hodza cu doamna, Pereutka, Emandi etc. Preşedintele Benes a dat soției mele câteva cărți privind Praga şi Cehoslovacia. La ora 4 1/2 am fost primit de Malypeter, preşedintele

Consiliului de Miniştri, o vizită de simplă politeţă. Seara am petrecut-o cu dl şi d-na Augenthaler, fost ataşat comercial al Cehoslovaciei în Bucureşti.

15 februarie 1935

între 10 şi 11 3/4, lungă conversaţie cu dr. Karrel English, guvernatorul Băncii Naţionale. O mare personalitate. Am schiţat cu el planul finanţării şi a contractului Skoda. A vorbit în prezenţa mea la telefon cu Benes în acest sens. La ora 12 am fost primit din nou în audienţă la Benes, însoţit fiind de Emandi. în anticameră am cunoscut pe generalul Creyci, şeful Statului-Major cehoslovac. Benes mi-a dat cele mai bune asigurări şi n^-a

83

Iţumit de felul cum am dus tratativele. La ora l 1/2, la Sramota, unde mi se oferă un un dat de guvernatorul English. La rândul meu am dat la ora 8 seara o masă lui Emandi.

16 februarie Convorbire la 10 dimineaţa cu Ionel Christu. La ora 12,50 plec spre Paris.

DIRECTOR GENERAL LA CREDITUL INDUSTRIAL

1 aprilie 1935

Primesc vizita lui Mitiţă Constantinescu, fostul meu sub-secretar de stat la Finanţe, a mai venit să mă vadă de la l februarie, de când am predat Ministerul lui Victor onescu. îl primesc glacial. Aceasta nu-1 împiedică să-mi sară în gât şi să mă îmbrăţişeze, jjectică canaierie. începe prin a-mi spune cât a muncit la buget şi apoi îmi arată cât este lemulţumit de felul cum se comportă cu el Victor Antonescu. Simte probabil ceva din ea acestuia din urmă care, după ce 1-a întrebuinţat, poate că doreşte să-1 îndepărteze, ru foarte firesc pentru firea egoistă si falsă a lui Victor Antonescu, încât nu m-ar dnde deloc. Nu este mai puţin adevărat că şi Mitiţă Constantinescu, pe care 1-am ajutat drumat la Finanţe 13 luni, este o adevărată canalie, mai ales prin atitudinea avută faţă line. Ar dori să se ducă la Banca Naţionala ca director, în care sens ar fi şi vorbit cu irescu. I-am reproşat atitudinea lui în cuvinte acoperite: „Nu mai cred în oameni şi în imentele lor". I-am arătat apoi că am fost dureros surprins că mi se refuză informaţiile te la minister. S-a arătat indignat şi gata să-mi trimită el aceste informaţii. I-am spus că : primesc decât cu autorizaţia lui Antonescu, care desigur că nu mi-o va da. Am primit rrigore Gafencu, fostul subsecretar de stat si acum directorul ziarului „Argus". Mi-a t un credit de 15 milioane ca să-şi consolideze situaţia la ziar. Am luat măsurile

sare. Gafencu este un „domn" şi un adversar loial. A avut totdeauna faţă de mine o dine binevoitoare. Cu prilejul demisiunei mele a avut cuvinte bune la adresa mea.

2 aprilie 1935

Mă vizitează M. Lăzeanu şi mă pune la curent cu amărăciunile lui. Victor Antonescu ce pe planul al doilea. N-a putut obţine audienţă la Rege. Madgearu şi-a schimbat iinea faţă de el şi îi făgăduieşte acum să ia conferinţa de la Academie. Ce joc mai poate ţcesta? Primesc vizita lui M. Maxim, directorul ziarului „Viitorul", fost sub-secretar At. îi comunic impresiile mele asupra situaţiunii si nu-i ascund amărăciunea mea faţă 3sa de solidaritate ce s-a arătat de guvern şi partid faţă de munca şi opera

mea. Mă ;c într-o situațiune falsă căci nu pot ataca politica guvernului din care am făcut parte, : de altă parle sunt atacat de opoziție (rectc de Madgearu), iar Victor Antonescu în loc plice şi să apere politica mea, îl laudă pe Madgearu si îi face tot felul de complimente. iu consideră situațiunca mea morală şi politică, după ieşirea mea din guvern, ca fiind ; tare si am dreptul să nu mă descurajez. Trebuie însă să reacționez iar nu să mă izolez

84

şi să dispar din vâltoarea politică, cum am făcut în ultima vreme, îi arăt dezgustul meu profund pentru lipsa de caracter a prietenilor politici şi lipsa de raporturi oneste între colaboratori. Recunoaşte si el că astăzi se trece peste cadavre când este vorba de interese personale. Mă sfătuieşte să fac o broşură în care să arăt ce am făcut la Finanțe. Această idee o aveam şi eu mai de mult.

3 aprilie 1935

Mă vizitează Ciortan, arhitectul şef al Ministerului de Finanțe, cu care am lucrat la construcția localurilor de percepție şi administrație financiară, îmi arată indignarea lui pentru un fapt cu adevărat grav, ce caracterizează o atmosferă morală în care trăim. S-au terminat patru percepții fiscale. S-au luat în primire. Ar trebui ca funcționarii să intre în ele. Pentru că una din percepțiile care ar dispune de local propriu se găseşte în casa lui Tony Iliescu, pentru care se plăteşte o chirie de 200 000 lei anual, el stăruie să rămână mai departe percepția în casa lui şi în schimb să rămână gol şi neîntrebuințat localul de percepție ce am construit în acest scop. Aceeaşi situație ar fi şi cu administrația financiară de Galben, instalată astăzi în casele d-nei Sabina Cantacuzino, care are localul gata. D-na Cantacuzino n-a cerut acest lucru, dar Cristu Simionescu, pentru a-i complace, stăruie în acest sens. Este pur şi simplu uluitor ceea ce se întâmplă.

La dejun — la Clubul miliardarilor. Am întâlnit pe N. P. Ştefănescu — amabil — pe I. Săvescu, Auşnit, Stern, Gigurtu, Bujoi, Brunelli de la Banca Italiană, Nicu Theodorescu, Halfon etc. Auşnit m-a rugat să intru în consiliul de administrație al Societății Nădrag — Titan — Călan, din partea Creditului Industrial în locul lui Ghiță Popescu, al cărui mandat expiră. Mi s-a plâns că Liviu face propagandă în Cameră pe tema legii modificatoare a Reşiței. La Consiliul bancar, Grigore Dimitrescu a pus în ultimul moment pe ordinea de zi o cerere a unei bănci evreieşti de a constitui o centrală de 50 milioane la Bucureşti. Cererea i-a fost dată de Victor Antonescu, la care a intervenit Blumenfeld—Scrutător. Am reuşit, împreună cu Al. Ottulescu, să amânăm chestiunea. Este formidabilă îndrăzneala evreiască şi slăbiciunea oamenilor noştri politici. Voi studia dosarul şi voi face totul ca afacerea să nu treacă. La Academia Comercială, Madgearu mi-a luat pardesiul meu din gresală şi a plecat cu el la Mihalache. A trebuit să-1 chem cu telefonul să mi-1 aducă înapoi. Curioasă coincidență cu acest domn care, sub masca prieteniei, mi s-a arătat un aşa de mare adversar politic.

Seara am luat masa la Sculy cu Costache Gane, cunoscutul scriitor şi povestitor al vremurilor trecute.

5 aprilie 1935

La dejun, la Henri Catargi. D-na Charles Mitilineu mi-a reînnoit expresia recunoştinţei ei pentru bunele mele aprecieri pentru bărbatul ei în rolul ce 1-a avut la Viena ca reprezentant al României. La ora 6 am fost la U.G.I.R. cu G. Dimitriu pentru a lua contact cu industriaşii. Primire bună. A rămas să stabilim un plan de colaborare.

6 aprilie 1935

Am fost la G. Tătărescu să-1 pun la cure/K cu greşeala ce se face de a se închiria mai departe casele lui Tony Iliescu pentru percepţie „ and localul cel nou făcut de mine este gata

85

ii îşi aşteaptă funcţionarii. I-am mai atras atenţiunea şi asupra faptului că ministrul 'inanţelor a numit pe Tony Iliescu ca arbitru în litigiul cu Discom, ceea ce înseamnă pierderea statului mai dinainte. Mi-a făgăduit că va lua măsuri. I-am atras atenţiunea asupra wliticii dezastruoase economice ce duce prin Manolescu-Strunga si m-am plâns de ngratitudinea şi lipsa de solidaritate cu mine a guvernului. La 8 1/2, la masă la Galantha, ;onsilier de legaţie ungar, unde am întâlnit pe ministrul Ungariei Bardossy (un om foarte rine), H. Catargi, pe Kowalewski etc.

7—8 aprilie 1935

La Cotesti. în tren spre Bucureşti m-am întâlnit cu Panait Crivăţ, senator de Piatra Nfeamţ, care judeca şi el şi prin ce a auzit de la alţii, gestul meu de a pleca din guvern ca al inui om cinstit şi cu demnitate.

9 aprilie 1935

Nimic deosebit. Recepţie la Legaţia franceză în onoarea filosofului profesor îrunschvicg. Mulţi profesori români.

10 aprilie 1935

Primul comitet la Credit. Propun descentralizarea, începând cu Basarabia; propun lumirea lui Missir. La ora 5 trebuia să avem o întrevedere la Banca Naţională cu ;uvernatorul Dorel Dumitrescu, Victor Bădulescu şi CA. Panaitescu de la Creditul Urban, iu a avut loc. întâlnind pe guvernator, îi atrag energic atenţiunea asupra politicii monetare e duce direct la prăbuşirea lui. I-am spus să ia atitudine şi eventual să-şi dea demisia. Era fectat, dar nu îl cred capabil de un gest serios.

11 aprilie

Prezidez Consiliul Bancar. Resping cererea băncilor evreieşti pentru care a intervenit i Max Sanielevici de la Societata Generală. Seara ia masa la mine Mihai Lăzeanu. îeneralul Sichitiu îmi spune că nu a fost lăsat să-şi spună părerea în Consiliul Armatei espre afacerea Skoda.

12 aprilie 1935

Auşnit îmi confirmă cooptarea mea în consiliul Societăţii Nădrag. Voi întreba şi pe liriacescu. La ora 12 1/2 mă întâlnesc cu Tătărescu. îi cer să primească pe generalul ichitiu căci mi se pare gravă comunicarea sa că generalul Angelescu nu 1-a lăsat să-şi pună părerea într-o chestiune ca aceea a contractului Skoda. Mă asigură că Victor intonescu recunoaşte dreptatea mea în chestiunea localului de percepţie şi că după ichiderea Parlamentului, ne mai având nevoie de Tony Iliescu, va strica contractul care

are n mic clenci. Ce mentalitate, ce metode, ce oameni! Fiecare trage pe sfoară pe celălalt în mita posibilului şi în interesul lui personal. Alunecăm mereu pe panta imoralităţii iar îlaţiunile între oameni devin tot mai puţin sigure, tot mai oribile, în cine te mai poţi

86

încrede, în cine mai poţi avea încredere când toţi mint, când toţi te înşală, cu surâsul amical pe buze? Luat dejunul la Leon Sculy cu Smith şi Philipps de la Societatea Explozivi. Seara la 8 1/2, la masă la Otto Stern, director general la Astra Română.

13 aprilie 1935

La ora 11, la Dinu Brătianu unde erau de faţă: G. Tătărescu, Manolescu-Strunga, N. P. Ştefănescu, G. Cretzianu, Constantin (Bebe) Brătianu şi Grigore Dimitrescu. Se discuta memoriul lui N. P. Ştefănescu în legătură cu regimul de devize şi comerţul exterior. Aceeaşi dezordine şi dezorientare în discuţie. N. P. Ştefănescu arată haosul regimului de comerţ exterior şi face propuneri concrete foarte bune. Am arătat şi eu că este inutil să se discute un regim nou de devize când politica comercială este haotică şi duce mereu la deprecierea leului. Regimul de compensaţii constituie o nenorocire economică şi morală. Manolescu-Strunga, cu forma lui brutală şi sălbatică, m-a apostrofat că-1 calomniez. I-am răspuns că este absolut inconştient şi că nu ştie ce face. Gr. Dumitrescu, ca totdeauna pe două tablouri, fără noţiuni precise în cap şi căutând să împace toate ideile şi toate interesele. Primul-ministru Tătărescu, absent ca părere şi căutând să găsească soluţiuni comode şi cu caracter politic: „Dacă vom vedea că nu merge, vom schimba sistemul" spune el. Este desigur dureros să vezi că se poate face o astfel de politică.

8 iulie 1935

Lia Florescu, luând parte la căsătoria d-rei Anca Berindei cu Richard Hillard, a întâlnit pe dr. Costinescu care i-a propus să vină şefa lui de cabinet. La refuzul ei că nu mă părăseşte, dr. Costinescu i-a spus că în două luni tot va veni la Ministerul de Industrie, căci eu voi reintra în minister, întrucât împrejurările mi-au dat dreptate faţă de politica lui Manolescu-Strunga.

9 iulie 1935

Primesc vizita lui Tzigara-Samurcaş. Vine de la Bruxelles unde, în calitate de comisar al guvernului, a organizat pavilionul nostru la Expoziţia Internaţională. Mi-a arătat — dându-mi şi o broşură — că afară de partea artistică, pavilionul nostru se prezintă slab din lipsa de interes a celor puşi să organizeze diferitele secţiuni. Am cheltuit 6 milioane de lei. Cu acest prilej mai mi-a spus că, trecând prin Berlin, a văzut pe Schacht care şi-a arătat sentimentele lui de preţuire şi admiraţie faţă de mine, pentru atitudinea mea, pentru felul cum am ştiut să ies din guvern pentru o convingere, îl întreba pe Tzigara dacă sunt român, căci gestul meu nu seamănă a român. Schacht se arăta indignat pe guvern şi pe Manolescu-Strunga, pentru felul cum nu a respectat convenţiile comerciale recent încheiate.

După-amiază, la 4 1/2, am fost la Malaxa. Ură mare pe ovrei, dar mai ales pe Auşnit, care reuşeşte în toate, cumpărând pe toţi. Vrea să facă o fabrică de tuburi de sondaje şi aici întâlneşte curente potrivnice. Arată că tot planul de armament 1-a făcut

el. Atacă pe Gh. Tătărescu, mult prea larg şi prea concesiv faţă de străini. Spune lupta dusă cu Zbrojwska şi alţii pentru a apăra Copşa Mică şi Cugir. Admiraţie pentru Vintilă Brătianu. Nu ştiu ce să cred de omul acesta. Este sincer sau este fals? îmi arată foarte multă

87

nsideraţiune şi mă judecă drept o „rara avis" în lumea politică de azi, toată coruptă, nţul Calimachi cere o întrevedere pentru mâine la Creditul Industrial.

11 iulie 1935

De dimineaţă primesc la Creditul Industrial vizita lui Constantin Brătianu, care mă ne în curent cu situaţia de partid. Relaţiunile lui cu Gh. Tătarescu sunt încordate în fond >anal de corecte în formă, îl consideră înconjurat rău şi cu o atmosferă rea. Patronează neni necinstiţi şi este prizonierul unei gâşte, îl sfătuieşte să ţină contact cu Dinu îtianu, căci altfel va pierde situaţia şi partidul nu-1 va urma. Umbra lui Georges Brătianu iţe să constituie o primejdie. Crede că Inculeţ îl sapă şi îi va putea face greutăţi căci are eităţi de prim-ministru. Şi-a luat angajament faţă de Dinu Brătianu să debarce din guvern Manolescu-Strunga şi pe Bejan şi să înlocuiască pe prefectul de Ilfov Ghiaţă şi pe cel de ihova, Sfetescu (cumnatul lui). Să excludă din partid pe deputatul Petre Ghiaţă. Ar fi t să debarce şi pe dr. Angelescu, dar se pare că Regele nu i-a admis.

La 12 1/2 primesc pe Pamfil Şeicaru, care vine în numele Societăţii de diodifuziune, să solicite un credit de 80 milioane lei pentru construirea unui cablu care ege postul de emisiune Bod cu Capitala. Cine ştie ce afaceri sunt puse la cale de acest igster? Este dureros să vezi în mâna cui a ajuns Radiodifuziunea românească, la care juie să adaug pe necinstitul de Cârnu-Munteanu, fostul director general al Societăţii şi generalul N. Condiescu, un sibarit si un om care are mari nevoi băneşti şi foarte puţine d tun.

După-amiază la ora 5 primesc vizita colonelului Alexandru Manolescu, aghiotantul iţului Nicolae, cu care discut condiţiile creditului de 10 milioane lei ce vom acorda şei Princiare pentru exploatarea forestieră de la Roznov. îmi spune că prinţul Nicolae î foarte abătut de ce se crede în ţară şi de discreditul nostru peste frontieră. Situaţia ;rnaţională este tulbure iar noi ne pierdem într-o politică internă fără rost. Colonelul nolescu mi-a spus că prinţul Nicolae era indignat de tentativele d-nei Lupescu de a intra elaţiuni mondene. Zilele trecute a fost la Urdăreanu,prefectul Palatului, un bridge-party are au luat parte miniştrii Ugo Sola, Prat y Soutzo, Hauenshield, apoi Savel Rădulescu îrigorcea de la Externe. De asemenea, zilele trecute, mergând Regele la Constanţa, ar sat loc într-o maşină condusă de d-na Lupescu. L-am auzit spunându-mi toate acestea ;olonelul Manolescu şi nu-mi venea să cred. Biată ţară a noastră. Unde am ajuns şi ce * nai poate aştepta în viitor?

ÎS iulie 1935

Audienţa la Principele Nicolae

La 10 dimineaţa, primesc la Creditul Industrial un telefon de la colonelul Alex. nolescu, aghiotantul prinţului, anunţându-mă să mă prezint la 11 1/2 în audienţă la itul Cotroceni. La 11 1/4 eram la Palat. Mă primeşte un aghiotant de serviciu, It. landor /../*, din aviaţie, decorat cu Mihai Viteazul. Foarte simpatic şi foarte modest.

Indescifrabil (n. ed.).

Fusese în război comandant al unui tren blindat, cu care luptase pe frontul Tisa. îmi povesteşte scene de război. Regreta că nu a prins la Nyîregyhâza Statul-Major şi pe Bela Kuhn, dictatorul roşu al Ungariei. La 11 1/2 precis sunt condus la prinț. Locuieşte un modest apartament în aripa dreaptă a Palatului. O scară mică şi îngustă, repede, duce la etajul I, într-un hali, iar în dreapta imediat sunt anunțat la prinț. La anunțarea formulei de către aghiotant, aud o voce limpede de invitație, îl găsesc într-un simplu complet bleu-marine, cu figura surâzătoare şi afabilă. Mă invită într-un fotoliu comod, înaintea unei mese joase, el luând loc pe o canapea confortabilă, îmi oferă imediat o țigară pe care mi-o aprinde cu un gest curtenitor. O aprind, dar nu o fumez. Un moment de ezitare. Aşteptam să-mi vorbească el, deoarece mă chemase în audiență. Văzând aşteptarea lui de a începe eu conversația — poate de timiditate — încep prin a-i spune că trebuie să fie pus deja la curent cu operația financiară ce am făcut cu colonelul Manolescu, pentru punerea în valoare a domeniului Broşteni.

— Bine, lasă aceasta, să vorbim mai întâi de altele.

Vedeam bine că voieşte să se informeze asupra unor lucruri şi apoi avea nevoie să mai împărtăşească şi altora gândurile lui. încep prin a-i spune de ce am plecat din guvern. Curios, îmi repetă şi el această chestiune pe care i-o dezvolt, arătându-i că fiind în dezacord de principii cu Manolescu-Strunga şi nefiind susținut de nimeni, m-am retras de bunăvoie.

— Nu puteam, Alteță Regală, să lucrez împotriva convingerilor mele şi oricât ar fi de puțin obişnuit la noi în țară ca cineva să părăsească guvernul pentru convingere, eu am făcut-o, cu toate consecințele ce puteau să urmeze pentru mine. Eu sunt şi profesor şi nu pot susține un lucru pe catedră şi alt lucru pe banca ministerială.

A avut aerul să mă aprobe si să înțeleagă punctul meu de vedere, fără a stărui prea mult asupra lui. De aici conversația a rulat asupra actualei stări de lucruri. I-am arătat toată îngrijorară mea din cauza greşelilor ce se comit în politica monetară şi comercială. Schimbăm de politică de la o zi la alta. Dacă ar fi vorba numai de politică internă, aceste schimbări ar avea alte urmări, dar când este vorba de politica comercială externă, aceste schimbări ne fac mari neajunsuri şi ne discreditează în ochii străinătății. Suntem rău priviți şi rău judecați. Ne angajăm cu prea multă uşurință şi apoi nu ne respectăm cuvântul. Convențiile noastre comerciale recente vor rămâne de pomină. Ori suntem păcăliți noi, ori căutăm să păcălim noi nerespectând cuvântul (Anglia), îi explic în detalii câteva elemente din convenția cu Germania, îi arăt că francezii nu sunt destul de largi şi de comprehensibili. Prea meschini şi prea injuşti. Prințul este absolut de acelaşi aviz. Mergând mult prin străinătate, şi-a dat seama cât suntem de discreditați. Mai ales în Anglia, unde nu a reuşit să încheie anumite tranzacții personale din lipsă de încredere, îi arăt toată îngrijorarea mea asupra situației generale economice şi accentuez că ceea ce mă îngrijorează si mai mult este criza morală în care ne zbatem şi care amenință cu destrămarea toată organizația noastră. Cu această problemă —criza morală — ne angajăm într-o discuție de peste o oră, în care prințul mi-a arătat ideile lui, în toate direcțiile, cu o franchetă şi o sinceritate impresionantă. Notez aici tot ce mi-a spus si

caut să redau cât mai exact nu numai ideile dar şi forma în care aceste idei au fost îmbrăcate.

89

— Răul este mare, dar nu destul de generalizat ca să producă reacțiunea firească de vare. Nu am ajuns încă destul de departe. Ceea ce apare sunt fapte izolate, care produc nări limitate. Nu este încă vorba de o stare de fapte prea generală si prea adâncă.

Vorbindu-i eu de lipsa de caracter a oamenilor care ne conduc, de oportunismul care caracterizează, de lipsa de curaj a opiniilor, prințul îmi spune:

Eu am avuția un moment dat încredere în Garda de Fier. Am crezut că va putea aduce suprafață forțe noi, oameni de la coadă, care să se impună. Am crezut în vioiciunea şi în erețea lor. Garda de Fier a făcut însă imensa greşală de a ucide pe Duca şi apoi a apucat •jmuri greşite.

La auzul acestor păreri atât de surprinzătoare, i-am răspuns că desigur nu cunoaşte pe îşti oameni, din moment ce le-a putut acorda aceste speranțe. Sunt oameni fără pregătire apoi se dedau la metode de o demagogie revoltătoare, când este vorba de captarea iselor. I-am arătat ce metode întrebuințează, cum urmăresc să creeze mituri şi cum jăduiesc lucruri imposibile, speculând buna credință a păturilor de la țară.

— Tocmai aceste metode de atracție şi mai ales forma de a câştiga sufletele sătenilor, nstituiau tăria lor.

I-am spus că în ultima vreme s-a dovedit că nu toți conducătorii Gărzii de Fier erau iceri, dovada sciziunii petrecute între Codreanu şi Stelescu, din cauze bine stabilite.

Vorbind de relațiile noastre comerciale, prințul Nicolae mi-a spus un lucru foarte npatic: Credința lui în necesitatea de a ne apropia de Germania, de la care putem obține ii mult decât de la alții. I-am arătat că nu socotesc potrivită o astfel de schimbare de ientare, că Germania este izolată din punct de vedere politic şi foarte slăbită din punct vedere economic şi financiar şi că, în consecință, nu văd ce am putea câştiga dintr-o tfel de schimbare de orientare, în orice caz mi s-a părut simptomatică această opinie la re pare că a rămas încă prințul, cu toate că am stăruit îndelung şi i-am arătat ce metode rebuințează Germania de azi şi ce ne putem aştepta de la ea. Am avut impresia că prințul rman nu este suprimat în ființa lui.

Revenind la criza morală, prințul mi-a mărturisit că deşi nu o socoate ajunsă încă la ea intensitate care să provoace reacțiunea, nu-şi poate ascunde impresia adâncă ce are nd constată că „nu i se mai acordă respectul cuvenit şi Familia Regală şi Dinastia nu se ai bucură de considerația de odinioară". De Regele Carol I de abia se mai vorbeşte şi când relevă — destul de rar — de calitățile şi de atitudinile lui, se conchide de obicei cu rmula: „erau alte timpuri", în ce priveşte lipsa de respect ce i se arată, am căutat să i-o plic prin lipsa noastră de educație.

— Da, românului îi place să se bată pe burtă, suprimă distanța cu uşurință, dar altfel te destul de sensibil şi sentimental şi iubeşte Familia Regală şi Dinastia, chiar dacă nu-i înajează unele critici.

Prin mai multe mici etape, ajungem în sfârşit să vorbim şi de Rege. Niciodată nu i-aş fi închipuit să aud din gura fratelui Regelui judecăți atât de severe la adresa

iveranului. Iată în esență ce mi-a spus: îl consideră un om bolnav, îl studiază de mult, cunoaşte de mult şi a ajuns la concluzia că este un om bolnav. Orice s-ar face, va mâne exact aşa cum este.

90

— Este un om invidios. Un egocentrist. Numai ce crede el şi ce vrea el este bine. Nu suferă pe altcineva lângă el şi împotriva părerii lui. Sub aspectul unui om voluntar este un om slab şi influențabil. Şi când face acte sau gesturi de voință, le face ca să pareze propria lui slăbiciune. Este însă uşor influențabil şi permanent influențabil. îl influențează „Jidoavca" — (termenul este al lui, de mai multe ori repetat). Nimic nu face fără să se consulte cu ea. Ce vrea ea, aceea face. „Cum eu sunt antisemit, se înțelege că ea îl influențează împotriva mea şi face să nu ne putem înțelege".

La remarca mea că un om de voința şi autoritarismul său nu poate fi într-atât de uşor influențabil, prințul mi-a replicat:

—Regele aşa a fost cu toate femeile pe care le-a avut. A stat sub influența lor. Şi acum, mai mult ca oricând.

Vorbind de Regina Măria, prințul a avut un gest de amărăciune şi mi-a spus:

— Pentru Regină, Ileana este totul. Ca să poată să obțină aprobarea Regelui să vină în țară Ileana câteva luni, Regina s-a apropiat mult de rege şi 1-a lăsat pe Nicolae.

Nu este exclus ca gestul colonelului Zwiedeneck de a depune cărți la d-na Lupescu, să nu fie făcut cu aprobarea şi din îndemnul Reginei. La un moment dat, avea impresia — spunea prințul — că Regina este cu el. Acum simte cum îl părăseşte tot mai mult. Tot aşa şi cu Elisabeta. Cu trup si suflet cu Regele. Avea aerul că se bucură că a redevenit „Principesa Elisabeta" prin divorț, căci din moment ce nu este grecoaică şi ne mai fiind soția Regelui George, redevine Principesă de România. Spunea toate acestea cu o satisfacție vizibilă, dovedind lipsa de dragoste față de ea, deoarece susține pe Rege. Socoteşte influența d-nei Lupescu atât de primejdioasă încât va provoca pogromuri în țară. De aceasta nu se îndoieşte nici un moment şi aşteaptă faptul cu certitudine. Apoi îmi spune că Regele are obiceiul să „aibă la mână" oamenii noştri politici prin diferitele lor interese materiale. Numai aşa îi stăpâneşte. De altfel tot prin aceste interese materiale îl ține în respect şi pe prinț. El nu are nici un ban listă civilă. I se dau pe sub mână de diferite guverne sume lunare, aprobate de Rege. (Ştiu, de când eram ministru de Finanțe, că i se dau de la Ordinea Publică, 500 000 lei lunar). Spunea că dacă ar avea 4—5 milioane lei siguri pe an, fără să mai cerşească mereu, s-ar mulțumi şi ar trăi foarte liniştit la Snagov, cu florile lui. Nu numai că nu are listă civilă, dar tot ce a întreprins el pe cale personală, ca să-şi pună în valoare averea şi să tragă venituri, a fost sabotat de Rege. A încercat în Anglia, n-a reuşit, în Germania se pare că obținuse (prin concursul lui Manolescu-Strunga) o combinație financiară în vederea construirii unei linii ferate, dar totul a fost răsturnat. D-na Lupescu îl urmăreşte pas cu pas şi influențează pe Rege mereu împotriva lui. îmi spune apoi că i s-au ridicat toate însărcinările, toate comandamentele. Nu mai este nimic, nu mai are nici un fel de atribuție. Este „Consilier tehnic al Regelui" — şi adaugă imediat „D-ta şti ce înseamnă acest lucru". Face Regelui rapoarte în legătură cu aviația, unde are o deosebită competență, dar toate aceste

rapoarte sunt ținute în sertar, date la dosar, fără să se țină seamă de ele. Orice ar face, este inutil. Regele îl urmăreşte cu resentimentele lui şi toate acestea sub influența „Jidoavcei".

91

—Am ajuns la o concluzie şi la o deviză — spunea prințul — pe care nu o voi uita idată: „Pe cine nu laşi să moară, nu te lasă să trăieşti".

Era desigur o aluzie la concursul ce a dat Regelui de a reveni pe tron, răsplătit în chipul it. Vorbind de Restaurație, Prințul mi-a spus amănuntul interesant şi important, că nici i a ştiut exact ziua sosirii. Ceva mai mult: îi scrisese o scrisoare la Paris, ajunsă acolo unie — adică exact ziua sosirii în țară — prin care îi scria să nu facă nici un demers şi tepte liniştit la Paris sosirea prințului Nicolae, cu care avea să aranjeze lucrurile. Maniu nsă de sosirea Regelui mai dinainte. Vorbind de Maniu,îmi spune că are stimă pentru crede foarte abil si un om care nu minte şi nu păcăleşte, dar dacă cineva îl păcăleşte, .zbună cumplit şi nu se lasă până nu-i plăteşte acestuia. Regele a păcălit pe Maniu şi ru aceasta Maniu va plăti Regelui polița. A adăugat că Maniu spune cinstit tot ce Ieste. Lui — prințului — i-a vorbit deschis şi franc. „A fost cu mine — adăugă prințul e o sinceritate dureroasă, dar mi-a spus tot ce gândea".

Aprecieri defavorabile asupra generalului Paul Angelescu, pe care îl consideră plin ifatuitate. „Ca să-ți dau icoana lui Paul — îmi spune prințul — îți voi spune o frază a spusă în fața Reginei Măria şi a mea «Am o idee si ea este foarte bună...» Acesta este 'aul Angelescu".

Aluzii la modul cum a fost avansat şi cum se menține astăzi. De G. Tătărescu a avut ie de simpatie, îl consideră poate prea slab față de Rege, dar nu poate face altfel. Pe .stă chestie nu trebuie să fie acuzat. „După bătălie, mulți viteji se arată", vrând să spună gur prin aceasta că după ce cineva părăseşte guvernul, mulți se laudă cu alte atitudini, f aida îl consideră „tată şi copil". Capabil de un bun sfat, dar în stare să facă şi prostia i copil. Avea aerul să dovedească simpatie, dar nu încredere. Mai mi-a vorbit de rolul n Regență, de un conflict avut cu Măria etc. în chestia Skoda îl crede pe gl. Cihoski novat.

Mi-a cerut apoi, către sfârşitul audienței, dacă ar putea el să-şi procure regulat câteva grame de aur, dar nu cu prețul bursei negre, ci pe acela oficial. I-am spus că nu cred să :ă face operația. Că mă voi interesa dar că nu mă pot angaja la nimic. Probabil că îi cere ;t lucru soția lui (d-na Doletti), al cărei portret în mărime naturală era aşezat pe peretele)ului lui, pe lângă alte numeroase fotografii. O impresie de durere când vezi unde a îs Familia noastră Regală. Prințul farmecă însă prin franchețа şi curajul opiniilor lui. liența s-a terminat la 12,50. La plecare am schimbat câteva cuvinte cu colonelul lolescu.

22 iulie 1935

întors de la Coteşti, După-amiază, mi se telefonează de Mihai Lăzeanu, secretarul erai al Ministerului de Finanțe, că sunt rugat de ministrul Antonescu să dau textul «rdului secret" ce am încheiat în vara anului trecut, ca ministru de Finanțe, cu guvernul icez. Am răspuns că nu am acest Acord, care de fapt cuprinde o declarație ce am semnat

urnele guvernului român, cu ştiinţa şi aprobarea lui Tătărescu, deoarece în momentul d am demisionat, am încredinţat toate hârtiile în această chestiune, inclusiv sultaţiunea ce mi-a dat Jeze, lui Mitiţă Con stan tinescu. în orice caz, mi se pare curioasă

92

intervenţia indirectă a lui Victor Antonescu într-o chestiune atât de delicată, căci un elementar simţ de colegialitate ministerială îl obliga să-mi ceară explicaţiuni personale. Am fost chemat apoi la telefon şi de Mitiţă Constantinescu,în aceeaşi chestiune, care mi-a comunicat că nu are nimic si că nu ştie nimic. Mi-am menţinut informaţia ce i-am dat lui Lăzeanu. Sunt indignat de procedeele acestor vechi colegi de minister.

23 iulie 1935 ','.

Teodorescu de la Banca Naţională şi loan de la Consiliul Superior Bancar vin la mine pentru a aranja definitiv chestiunea salariilor funcţionarilor de la Consiliul Bancar. De dimineaţă la Comitetul Consiliului Bancar, se aduce din nou în discuţiune chestiunea celor 76 de bănci evreieşti ce vor să funcţioneze într-o mare bancă la Bucureşti şi să deschidă în acelaşi timp 76 de sucursale. Săvulescu, de la Banca de Scont,impresionat de intervenţiile guvernatorului, care este insistent rugat de Scrutător, de la „Adevărul", samsarul acestei afaceri, ne prezintă din partea Comisiunei juridice un referat în care conchide în sensul sugestiunilor guvernatorului. Indignat de această procedare, reuşesc să trag de partea mea pe Alex. Ştefănescu şi să hotărâm că operaţiunea este inoportună, deosebit că din punct de vedere naţional constituie o mare primejdie. Am declarat în comitet cu gândul ca această declaraţie să ajungă la urechile guvernatorului, că dacă cumva Consiliul de mâine aprobă fuziunea, eu părăsesc Consiliul Bancar, în semn de protestare.

După-amiază, la 6 1/2, am luat parte la Adunarea Generală a Uniunii Industriaşilor din România. Am fost foarte călduros primit şi salutat cu cuvinte amicale de Nicu Theodorescu, fostul ministru al Industriei. După dezbaterile ce au urmat în Adunare, fiind pus în cauză de directorul general Mircea în legătură cu politica şi intentiunile Creditului Industrial, am luat cuvântul şi am arătat programul meu la Creditul Industrial şi anume: Descentralizare administrativă pe provincii; organizarea creditului industrial pe termen mijlociu şi lung şi organizarea unei secţiuni de devize pentru industriaşi. Am refuzat ideea de a participa la Regimul de Contingentare, dacă nu sunt invitat şi am mulţumit lui Mihai Şapira pentru cuvintele de laudă ce mi-a adresat ca fost ministru de Finanţe, în timpul cuvântării mele a venit şi doctorul Costinescu, interimarul de la Industrie şi Comerţ, care în cadrul unei expuneri privitoare la viitoarea politică comercială a făcut un portret delicios al lui Manolescu-Strunga, arătând imensele greşeli comise şi încurcăturile ce a lăsat la minister.

24 iulie 1935 \/

Azi de dimineaţă am fost rugat de guvernator să-1 vizitez. L-am găsit cu Teodorescu şi Costin Stoicescu. Mi-a acordat 20 000 lei pentru dispensarul de la Coteşti. Apoi mi-a vorbit de chestia fuziunii băncilor ovreeşti, prevenit fiind de părerea mea de Teodorescu. I-am arătat din nou toate aprehensiunile mele asupra oportunităţii operaţiunii, mai ales

în atmosfera încărcată creată astăzi în jurul persoanei lui. I-am dat sfatul să nu insiste în această chestiune pentru că eu mă menţin la punctul meu de vedere, bine cunoscut. A convenit ca După-amiază să vină să prezideze Consiliul Bancar şi să adopte soluţia de amânare fără termen, în vederea formală a studierii chestiunii. După aceea m-a întrebat ce părere am de chestiunea escrocheriei cu devizele. I-am răspuns franc că din ceea ce pot

93

ni dau seama, din ce se spune şi din ce se scrie în ziare, ne aflăm în faţa unui imens idal care a indignat toată opinia publică cinstită din România. I-am adăugat că vingerea mea este că şi Tony Iliescu este angajat în această afacere murdară, oricât ar rea să se apere, adăugând că este profund regretabil ca şi Banca Naţională să fie indirect ajată într-o asemenea panama. Guvernatorul a început prin a-mi face o întreagă imere asupra împrejurărilor în care s-a produs intervenţia lui Tony Iliescu, căutând

01 explice că el n-a făcut decât să dea o aprobare legală şi că nu-1 crede pe Tony Iliescu >vat. Părea indignat de faptul că fratele lui, Barbu Dimitrescu, este şi el implicat pe :ept. Abundenţa de detalii ce mi-a dat şi vivacitatea explicaţiilor sale, învederau o stare uflet foarte bizară şi trădau nevoia sufletească de a se explica. Părea afectat de atacurile

2 fac în presă împotriva lui, căutând să-mi explice că dacă a făcut unele favoruri, a fost ins numai de interesul de a servi prietenii politici. I-am spus de mai multe ori, că este t prea slab şi hatârgiu şi că nu ştie să reziste destul la intervenţiunile ce se pun pe lângă îste imposibil a mulţumi pe toată lumea, iar rezultatul final nu poate fi decât de a se ;a în jurul Băncii Naţionale o atmosferă de suspiciune. Din toate explicaţiile îrnatorului, am reţinut starea lui sufletească foarte frământată şi nevoia de a se explica rice chip. Semn prost pentru el şi dovada evidentă, prin tot ce s-a întâmplat, că nu era it şi indicat pentru locul ce-l ocupă.

După-masă la ora 5, Consiliu Bancar. Prezidează guvernatorul care propune soluţia de nare în chestiunea băncilor ovreeşti. Cum „Adevărul" de după-masă anunţase într-un >rtaj demisia guvernatorului, domnea la Consiliul Bancar o atmosferă foarte curioasă,

toţi se întrebau ce poate fi cu această ştire atât de neaşteptată. Guvernatorul nu avea :1 prea încântat, deşi făcea vădit toate sforţările pentru a face o mină bună. La 9 seara, ;lefon de la Grigore Filipescu. Mă invită la masa pentru săptămâna viitoare, îmi spune 'ictor Antonescu i-ar fi comunicat că nu ştie nimic de demisia guvernatorului, afară de îl când ea s-ar fi produs sau hotărât astăzi la Sinaia, fără să ştie el nimic. Trăim în :aţional, când fiecare ceas aduce situaţii noi şi evenimente noi.

25 iulie 1935

De dimineaţă, la ora 9 1/2 vine la Credit Costin Stoicescu să-mi vorbească de o ere a unui prieten, îmi povesteşte scena penibilă ce a avut loc lunea trecută, cu prilejul tei jud. de instrucţie Tretinescu şi procuror Manea, în chestiunea belgiană. Magistraţii, te integri şi rigizi. Guvernatorul absent de la Bancă, a încercat prin şeful de cabinet să ne predarea dosarelor. Prin atitudinea fermă a magistraţilor s-au dat însă toate relaţiile te. S-a găsit într-un dosar — după câte îmi spune Costin Stoicescu — o ciornă scrisă lâna

lui Vasilescu, care cuprindea „formula de transfer", copiată aidoma prin rezoluția le guvernator. S-a găsit în dosar (S .K .F.) şi ciorna scrisă de guv. Dimitrescu cu acelaşi inut. Acest document este destul de bizar şi de compromițător. Costin afirmă că această ere este una din multe altele.

La 9 3/4, Pennescu Kertsch, la Comitet. Afectat la maxim, îmi comunică că socoteşte ta lui Dorel Dimitrescu pecetluită. I se cere de guvern — silit de Rege — să

' Ruinat, înfundat, din fr. couler, (n. ed.).

demisioneze. Este complet culat* „din bunătate". După toți care vin să mă vadă, reiese că demisia guvernatorului este absolut certă. Avocatul Dragomirescu îmi spune — şi pare că este bine informat — că opinia publică este montată împotriva lui Gr. Dimitrescu, care se pare că şi-a dobândit avere însemnată; Regele este informat de toate manoperele lui, că are documente precise etc. Se vorbeşte de argintărie fabuloasă, bijuterii, o moşie de 400 pog. lângă Bolintin etc. Numirea guvernatorului va întârzia însă până la toamnă cu interimul lui Teodorescu.

După-amiază îl văd pe dl Dinu Brătianu la el acasă. Am vorbit o oră întreagă. La început de agricultură, vie etc. Apoi de Banca Națională. De numirea celor doi administratori noi. Pentru un loc este hotărât Oțoiu, pentru locul al doilea, el susține pe Mihai Romniceanu, căruia îi aduce o singură imputare, că este prea prieten cu Dorel Dimitrescu. îi spun că are o presă proastă şi că am auzit că este om de afaceri, îl socot fără nici o pregătire pentru Banca Națională. Eu i-am propus pe Lăzeanu; îl consideră prea nou în partid. Pentru alegerile de la Bancă, din februarie viitor, este de părere să se realeagă Băicoianu. îi arăt că este lipsit de prestigiu şi incapabil pentru problemele actuale. Dimpotrivă, Brătianu îl crede că reprezintă „tradiția", că este autor de lucrări, că a avut în toate chestiunile curajul opiniei, făcând opinii separate etc. Eu îmi mențin părerea şi continuu a crede că partidul liberal nu poate fi veşnic reprezentat la Banca Națională prin oameni ca Băicoianu. De altfel şi Brătianu este de părere că Consiliul Băncii Naționale este alcătuit din oameni care nu corespund. Pe Kiriacescu îl consideră prea bun şi moale. Are opinii bune de Costin Stoicescu, pe care crede că va trebui să-1 susțină în februarie viitor. Vorbim de Creditul Industrial, îi arăt situația şi greutățile, îmi vorbeşte că este bine să fac un program pe câțiva ani. De aici deduc că în gândul lui trebuie să rămân mai multă vreme acolo. Deşi este vorba de demisia lui Gr. Dimitrescu, trece repede peste acest fapt. Spune că nu este informat de ce se petrece. Cred că este o atitudine. Crede că în afacerea belgiană Dorel Dimitrescu n-a luat bani, dar că în altele a tripotat*. Despre Tony Iliescu are credința că a luat parale, dar nu se poate dovedi. în orice caz nu mai poate fi vorba de vicepreşedinția la Senat. Plecând de la Brătianu, cu o impresie de amărăciune şi deziluzie, intra la el Teodorescu de la B.N.R.

26 Mie 1935

Demisia guvernatorului. Motivarea cu curaj şi dezinvoltură. De fapt demisia i-a fost cerută. Socotesc că în orice altă țară, un om ca Grig. Dimitrescu ar fi definitiv culat. La noi nu se ştie ce poate aduce ziua de mâine.

La 4, plec cu Dody la Predeal.

27 iulie 1935

Vizitez Branul. Dorind să văd castelul Reginei Măria, îl rog pe colonelul Merişanu să-mi dea voie, solicitând încuviinţarea Reginei. Mi se dă voie (eram cu Dody şi fratele meu Liviu, cu soţia şi fetiţa), cu arătarea că după vizitare vom fi primiţi de Regină, în

* A făcut afaceri necinstite, din fr. tripoter(n. ed.).

/ilionul de ceai. Castelul este o minune şi aranjat cu mult gust. După vizită găsim pe gină pe aleile parcului, singură. D-na S. Lahovary ne anunţă. Foarte afabilă, Regina ne meşte cu bunăvoinţă, ne oferă dulceaţă şi se întreţine afabil cu noi. Din tot ce spune se rează o adâncă amărăciune pentru izolarea ei şi pentru faptul că, din motive politice întoarcerea Habsburgilor în Austria), nu s-a permis, din cauza intervenţiei lui Titulescu, ocazia vizitei prinţului Paul al Serbiei la Sinaia, ca Arhiducele Anton şi Ileana să reacă vara în ţară. Regina ne povestea cu emoţie şi tandreţe — era atât de mişcată încât lătinau dinţii — de preparativele făcute în vederea venirii în ţară a Arhiducelui Antdn. pregătise un aeroplan, în care să intre cu soţia, cei trei copii şi bona.

— „Ce legătură poate să fie între bietul Anton si politica Micii Antante?"

în această frază era atâta ironie şi atâta adevăr! Ca să arate amărăciunea ei, încadrată ironie, ne povestea o frază a lui Anton, în legătură cu atitudinea Micii Antante faţă de bsburgi:

„Ich finde dass die Fetite Enlente sehrklein ist',în sensul de kleinlich, adică meschin.

în cursul conversaţiei, Regina a repetat cuvântul de „persoană privată", adică că ea mai are nici un rol şi că tot ce spune are caracter personal şi privat. Când ne-a dat nnalul de plecare, am cerut Reginei voie să-i fac o comunicare. Rămânând singur cu Ea, m împărtăşit impresia mea de la ultima audienţă avută la principele Nicolae. L-am găsit gur şi izolat, cu impresia de abandonat, ceea ce îi dă o stare de spirit puţin favorabilă, mai s în greutăţile materiale în care se zbate. Regina mi-a confirmat această stare de suflet rinţului şi că totul se explică în hotărârea lui de a avea de soţie pe „la Doletti". Ar trebui i se dea un titlu oarecare acestei doamne, spunea Regina, ca să se poată recunoaşte iătoria. Regina n-a primit-o pe d-na Doletti până acum. Totul atârnă de Rege, care este luenţat de „La Juive".

— Şi pe mine mă ţine de scurt cu paralele, căci, deşi am listă civilă, banii îi capăt cu mtate căci administraţia Regelui întrebuinţează banii mei, depunându-i la Bancă şi)fită de dobânzi.

Prinţul Nicolae n-are listă civilă şi atârnă de Rege, în privinţa materială. Am repetat ar fi bine să nu fie lăsat singur prinţul Nicolae, a cărui stare sufletescă este atât de abătută, •ecunoscut că am dreptate si mi-a mulţumit de informaţia ce i-am dat.

28 iulie 1935

Ziarele vorbesc că Tătărescu a prezentat o listă de persoane pentru guvernatorat. în ntea listei mă aflu eu. Nu cred că am nici cea mai mică şansă.

29 iulie 1935

Vine la mine C. T. Teodorescu, noul viceguvernator. Destul de măsurat în atitudine şi rbă. îmi cere să-i spun cum trebuie să vorbească Regelui, căruia i-a cerut audienţă de >zentare. I-am spus să-i vorbească cinstit şi sincer şi să nu-i ascundă Regelui nici un gând. • teamă de Tabacovici ca guvernator. Vrea să-i spună Regelui că socoteşte pe Tabacovici iova! de chestia Băncii Blank, că nu 1-a informat pe Blank de situaţia băncii şi că dacă în :muri normale postul de guvernator este delicat, acum este şi mai greu. Mi-a spus apoi

96

că în întrevederea avută cu Tătărescu, Sassu şi V. Antonescu, la primul ministru acasă, când a fost solicitat să primească locul de viceguvernator, a declarat că el nu cunoaşte problemele de comerţ exterior si monetar şi că s-ar fi ocupat mai mult de chestiunile de credit intern. Deci primeşte numai provizoriu locul de conducere. M. Lăzeanu, venit în acelaşi timp cu Teodorescu, îmi comunică starea lui sufletească din cauza atmosferei de suspiciune şi adversitate ce are la minister pe tema legăturilor cu mine. Crede că Antonescu se opune net la venirea mea la Banca Naţională, mergând până acolo să declare că s-ar retrage de la minister decât să admită o asemenea numire. Şi când mă gândesc că atunci când i-am dat ministerul în primire, m-a întrebat dacă n-aş vrea să trec guvernator, ca să aibă un punct de sprijin serios. Şi Mitiţă Constantinescu şi Neagu şi Cristu Simionescu mă urăsc din răsputeri şi fac tot ce le este cu putinţă ca să-mi bareze drumul. I-am spus lui Lăzeanu că am de gând să îl iau mai târziu la Creditul Industrial ca director, simţindu-mă obligat faţă de el pentru tot devotamentul ce mi-a arătat. Părea atins de atenţia mea. Din toate cele întâmplate, o tristă concluzie şi multă, multă amărăciune pentru tot ce văd şi pentru tot ce mi se întâmplă personal.

31 iulie 1935

Azi a venit la mine col. Alex. Manolescu, adjutantul prinţului Nicolae, pentru a perfecta operaţia de credit ce i-am acordat prinţului pentru fabrica de cherestea şi lăzi de la Roznov (Neamţ). L-am pus la curent cu comunicarea ce am făcut Reginei Măria la Bran, zilele trecute, asupra impresiei ce mi-a lăsat prinţul Nicolae la ultima mea audienţă, simţindu-se izolat şi abandonat de toţi membrii Familiei Regale. Mi-a relatat următoarele în legătură cu demersul ce a făcut pe lângă Tătărescu, preşedintele Consiliului de Miniştri. Zilele trecute Regele a publicat un interview în presa străină, reprodus şi de unele ziare din ţară (nu de toate). Acest interview cuprinde multe lucruri şi aprecieri bizare, între altele Regele a spus că Regenţa era lipsită de autoritate şi prestigiu şi că numai după reîntoarcerea sa s-a reintrat în normal din acest punct de vedere. Această apreciere a Regelui a jignit adânc pe prinţ si pentru a-şi arăta nemulţumirea sa, a chemat pe primul-ministru Tătărescu. Audienţa s-ar fi desfăşurat aşa: Cum a intrat Tătărescu, prinţul 1-a întrebat dacă a citit interview-ul Regelui. Din abilitate şi neştiind despre ce este vorba, Tătărescu i-a spus că nu 1-a citit. Atunci prinţul avându-1 pe masă i 1-a citit şi 1-a întrebat ce părere are ca şef al guvernului. Tătărescu încercând să dea răspunsuri ocolite şi evazive, prinţul i-a replicat:

— Mie îmi place să vorbesc pe față, țărăneşte. Eu protestez în fața d-tale, ca şef al guvernului, cu toată energia pentru aceste afirmații ale Regelui, în privința prestigiului Regenței. Dacă nu eram eu în Regență, Regele n-ar fi venit în țară. Acum regret ce am făcut, dar nu am ce face. Nu mă pot pune în capul curentului de opinie publică, ca să-1 dau jos, dar socot situația generală în care am ajuns ca foarte gravă pentru interesele țării şi țin să-ți comunic ca preşedinte al Consiliului, care este părerea mea în această privință.

După cum îmi spunea Manolescu, toată tensiunea aceasta între Rege si prinț provine de la d-na Lupescu, care îl detestă pe prinț din cauza soției sale. D-na Lupescu are o influență hotărâtoare asupra Regelui, împingându-1 să facă greşeli. Colonelul Manolescu mi-a mai povestit apoi cum Regele, prin Argetoianu, a cerut prințului, în 1932, să declare în scris că este bolnav serios — lăsând să înțeleagă că este nebun şi ca are nevoie să se caute

97

e frontieră. Prințul a semnat această declarație şi apoi, cum a plecat la Viena, s-a entat unui mare doctor, cerându-i să-1 examineze şi să-i dea un certificat de sănătate. ndu-1 perfect sănătos, i s-a dat un certificat arătând că este perfect sănătos, putând face ;aj cât vrea. Iată unde au ajuns raporturile între Rege şi prinț. Biata noastră Dinastie, î 70 de ani de la înființarea ei în țară şi în vremuri atât de tulburi din toate punctele de :re.

La 10 1/2 mă duc la Academia Comercială, unde se pune piatra fundamentală a noului t al Bibliotecii Academiei. Era de față şi dr. Angelescu, Ministrul Instrucțiunii. Nț-a nat de o parte, într-o cămăruță de lângă cabinetul rectorului şi mi-a spus următoarele:

— Am fost ieri la Rege, la Sinaia, în audiență. Situația guvernului este destul de edă, după cele ce se întâmplă. La un moment dat, Regele m-a întrebat de situația de la ca Națională şi ce părere am asupra persoanei viitorului guvernator. I-am răspuns că nu iecât un singur om capabil să curețe noroiul de acolo: Victor Slăvescu, făcându-ți toate iile ce am crezut necesare asupra modului cum ai condus finanțele statului. Regele a t foarte favorabil acestei soluții, făcând şi el elogiul d-tale din punct de vedere al citații, corectitudinii, caracterului etc. Chiar dacă Antonescu — continuă dr. Angelescu a fi obținut încasări mai bune, totuşi trebuie să recunoaştem că Slăvescu, prin tactul i -a produs nemulțumirile de azi, când se urmăreşte cu brutalitate pe contribuabili, chiar [aceştia nu au ce mânca, cum este cazul câtorva județe din Moldova.

Am mulțumit dr. Angelescu pentru bunăvoința ce a avut de a mă pune la curent cu de mai sus. I-am spus că sunt sceptic în ceea ce priveşte numirea mea ca guvernator dat l că nu am adeziunea nici a lui Victor Antonescu, nici a lui Tătărescu. Dr. Angelescu ra la curent cu ce se pregăteşte, dar mi-a spus că a ținut să-mi spuie părerea Regelui re mine şi felul cum a vorbit el Regelui despre mine.

12 august 1935

După trei zile de Coteşti.unde mă simt atât de fericit în familia mea, am plecat la l 1/2 Focşani spre Bucureşti, în Buzău întâlnesc pe dr. Angelescu. Ne închidem într-un partiment şi stăm de vorbă de situația politică. Dr. Angelescu este un mare

nemulțumit. ;e simte solidar nici cu partidul şi nici cu guvernul. Pentru Tătărescu are profunde imente de antipatie, pe care nu reuşeşte să le ascundă. Se complace în atitudinea de şi devotat Regelui", pretinzând că Regele îl consultă si îl prețuieşte. Socoteşte situația :rnului ca foarte precară. Crede că până la 20 septembrie se va produce o schimbare, în ia actuală, echipa guvernamentală nu mai poate continua. Nu este bine ca partidul al să treacă în opoziție, sub impresia ultimelor evenimente (afaceri şi panamale), căci :est caz prestigiul partidului ar fi grav compormis. Ar trebui ca partidul să dea o altă iade. Desigur că fără să o spună, se gândeşte la el ca viitor preşedinte al Consiliului de iştri. în noua echipă ar trebui să intre Dinu Brătianu, Stelian Popescu, eu şi alții, loscuți ca oameni oneşti şi capabili". Va avea zilele acestea o nouă întrevedere cu île şi mă va ține la curent cu noile evenimente. Din tot ce îmi spunea reieşea cu >sință dorința lui de a prezida un guvern şi de a plăti astfel polița lui Tătărescu. Mi-a sstit tot ce se vorbeşte despre afacerile „familiei Tătărescu". Se pare că colonelul rescu, de la cabinetul Min. Ap. Naționale, ar face afaceri enorme şi că şi-a dobândit o

avere însemnată din prevaricațiuni. De asemenea, sora lui Tătărescu, d-na gl. Mărculescu şi un alt domn, Plesoianu, rudă cu Tătărescu, au tripotat în afaceri de devize. Emanoil Tătărescu ar fi obținut pe gratis toate acțiunile Scrisului Românesc etc, etc. Se pare că ziarul „Universul" ar avea multe documente în această privință şi că este hotărât să înceapă campanie de presă. Auzind toate acestea, mă felicit odată mai mult de a fi avut puterea morală să părăsesc prin demisie guvernul.

Seara am luat masa cu N. Budurescu. Am văzut şi pe Mihai Negură, care a venit un moment la masa noastră. Budurescu, abil şi butonat. Vrea să cumpere, fără să vândă nimic. Si-a stabilit reputația unuia care „umblă cu vorbe", vorbind fiecăruia pe plac, ca să fie agreabil. Din calcul, nu din sentiment, este omul lui Tătărescu.

13 august 1935

La 10 1/2 dimineața am văzut la el acasă pe Inculeț, având de aranjat unele chestiuni în legătură cu județul Covurlui. Natural,,am vorbit politică. El socoteşte situația bună. Greutățile nu lipsesc, dar se înving, una câte una. Mi-a spus că a avut mult de furcă până 1-a debarcat pe Manolescu-Strunga. Chiar Regele nu-1 mai putea vedea în ochi, după boroboațele ce a făcut. Chestia Băncii Naționale aşteaptă să fie rezolvată. Când s-a produs demisia lui Dorel Dimitrescu, s-a propus şi s-a discutat la Sinaia de Tătărescu şi Inculeț care ar putea fi numit. S-au pus înainte următoarele nume: Zeuceanu, Nicu Theodorescu, Radu Irimescu şi eu. Tătărescu, spunea Inculeț, s-a gândit în primul rând la mine. (Nu cred, ci a spus-o din flaterie). Mi-a dat să înțeleg că unii se opun la numirea mea. Am înțeles că este vorba de Victor Antonescu. I-am şi spus-o imediat. Inculeț s-a mulțumit să râdă, dar mi-a spus că nu-mi poate spune, în orice caz, aş fi agreat de Rege şi Tătărescu şi că lucrurile se vor tranşa în curând. Impresie de abilitate şi amabilitate de circumstanță, între oameni atât de puțin sinceri este greu să-ți formezi linii de purtare. I-am spus lui Inculeț că înțeleg foarte bine că felul meu de a fi - rectilin şi neşovăitor — nu place şi nu convine multora. Eu nu înțeleg

să mă schimb şi prefer să mă retrag din viața politică. Inculeț mi-a spus că nu trebuie să mă gândesc la aceasta, că trebuie să rabd şi să aştept căci dreptatea mea iese rapid la iveală. Că am dat dovadă că am o concepție economică şi financiară şi că am avut spirit de prevedere etc. în timpul conversației mele cu Inculeț s-a produs o convorbire la telefon între el şi Tătărescu. Am vorbit şi eu cu el câteva cuvinte. A rămas ca lunea viitoare, când mă întorc de la Coteşti, să-i telefonez pentru a ne întâlni. Cred că este al nu ştiu câtelea rendez-vous de acest fel. La ora 5 1/2, Consiliu Bancar. Seara mănânc în oraş cu Al.Grigoriu.

21 august 1935 ;.:

La ora 12, la Dinu Brătianu. începem prin a vorbi de situația politică. Până acum, nu s-a mai produs nici o neînțelegere nouă cu guvernul. Vorbim de guvernatorul la Banca Națională. Dinu Brătianu îmi spune că el nu vede decât un singur guvernator de competență şi autoritate morală: Victor Slăvescu. Tot ce se propune: Irimescu, Tabacovici etc. sunt numai oameni de ai Regelui etc. Crede însă că nu m-ar putea sfătui să primesc o astfel de sarcină, căci în 6 luni ar trebui să plec. în primul rând crede că nu mă pot înțelege cu Victor

99

Eonescu şi apoi acolo este un adevărat viespar. I-am răspuns că îi mulțumesc pentru îrea ce are şi, fără falsă modestie, mă consider singur indicat să ocup acest loc, unde aşi ce prestigiu moral şi competență. Cred că nu mă vrea nu numai Victor Antonescu, dar Tătărescu. în timpul cât vorbeam cu el, vine Const. Brătianu şi vorbim de diferite stiuni la ordinea zilei: Tony Iliescu (excludere) etc., etc. Nu ştiu de ce, conversațiile cu u Brătianu, om perfect loial şi de bună credință, îți lasă impresia de vag şi neprecis.

22 august 1935 ,

La ora 12, la Ministerul Sănătății — văd pe dr. Costinescu în chestia dispensarului îşti. Apoi vorbim chestiunea guvernatorului. El crede că numai eu pot fi guvernator, constată că Victor Antonescu se opune categoric, amenințând cu demisia. Totuşi el le că chiar dacă se opune Antonescu, pe care îl socoate ramolit si înăcrit, leneş şi pabil să-şi ducă singur ministerul, guvernul trebuie să mă impună. M-a întrebat cum cu Regele. I-am spus că foarte bine — după părerea mea — si că ştiu de la Angelescu -ar fi exprimat favorabil asupra mea. Cred — am adăugat — că nici Tătărescu nu mă ine. „Poate că ai dreptate", mi-a adăugat dr. Costinescu. Mi-a spus că va vorbi şi va la pe Rege, în privința mea.

La 6, Delegația Permanentă. Se primeşte demisia lui Tony Iliescu, adusă de lolescu-Strunga. Pentru aşa client, aşa emisar. Se hotărăşte suspendarea unor gazete şi ivuarea ziarului „Naționalul Nou". Bejan are o atitudine obraznică şi necuviincioasă ire Brătianu nu o relevă. Tătărescu face o mică expunere politică abilă. Găseşte nimerit că elogiul lui Grigore Dimitrescu, pentru gestul de a fi demisionat, până la limpezirea iției. Adevărul adevărat este că Regele i-a cerut demisia. Vin acasă cu Vasile Sassu, mănâncă la mine. Mă crede singurul indicat a fi guvernator. A dejunat azi cu Inculeț, inescu şi Tătărescu la Capsa şi au discutat această chestie. Costinescu m-a susținut gic, chiar dacă

Antonescu se opune. Tătărescu menajează pe Antonescu dar şi el teste că eu aşi corespunde foarte bine. Nu ştie dacă eu primesc şi dacă Regele mă va pta. Sunt chemat mâine la ora l la dejun la Capsa de Gh. Tătărescu. Probabil îmi va i de această chestie.

23 august 1935

Dejun cu G. Tătărescu la Capsa. Numai noi doi. La 11/2, când sosesc, era deja acolo, iştepta. După 7 luni de lipsă totală de orice contact, această excesivă politeţă mă inde. Vorbeşte el aproape tot timpul şi mai ales la început, îl ascult cu atenţie, înient dar destul de rece şi de rezervat, începe prin a-mi spune viaţa lui de calvar, ăţile fără număr ce îi apar la tot pasul, lipsa de solidaritate între cei ce ar trebui să fie ari. Aluzie la miniştri şi apoi câteva precizări, în special cuvinte amare la adresa ngelescu, care este „o adevărată pacoste" cu politica lui de învăţământ, judecată ca o rocire etc. Comentează şedinţa Delegaţiei Permanente de ieri 22 crt. îmi spune că ngelescu şi Victor lamandi nu au venit la consfătuire, căci s-au declarat solidari cu Iliescu. Din partea lui lamandi nu este surprindere, dar din partea lui Angelescu mi

se pare cam monstruos. Aceasta dovedeşte cât este de personal şi în acelaşi timp cât este de bizar în atitudinile lui când crede că ar avea un interes de apărat.

Trecem apoi la raporturile noastre personale, îmi aminteşte cât de mult a insistat pe lângă mine să nu ies din guvern, recunoscând că nu mi s-a dat concursul ce meritam. Crede că am făcut o greşală că am plecat şi că, după credinţa lui, eu am părăsit guvernul sub groaza răspunderii şi temerii de a nu putea face faţă situaţiei financiare. A fost la mine — spune Tătărescu — o slăbiciune momentană de suflet pe care, o repetă, face ca aceasta să fi alterat buna lui apreciere pentru mine. Găseşte că nu s-a dat destulă atenţie problemei comerţului şi devizelor şi căTheodorescu a fost un slab ministru. „Nebunul" — este vorba de Manolescu-S trunga — are meritul, după el, de a fi arătat situaţia într-o lumină adevărată. Aprecieri bune despre Dorel Dimitrescu şi proteste împotriva celor care îl acuză că a oprit mersul instrucţiei panamalei cu devizele.

— Şi acum — spune Tătărescu — să revenim la ceea ce voiam să vorbesc cu tine. Vreau să rezolv chestia B.N.R. şi să fac o remaniere ministerială, îri consecinţă, doresc să ştiu dacă eventual primeşti să reintri în guvern sau dacă ai accepta postul de guvernator la B.NJR..

— îmi faci o propunere sau îmi pui o întrebare dacă eventual aşi accepta acest post?

— Nu îţi fac propunere, dar te întreb, căci am nevoie să ştiu. Apoi a continuat:

— De când s-a produs vacanţa la B.N.R., m-am gândit la tine. Vroiam chiar să-ţi vorbesc din primul moment de aceasta. Dar aceasta nu este numai părerea mea. Toată lumea te indică pe tine: partidul aproape în unanimitate, cercurile economice etc. întruneşti toate condiţiile şi eu dacă aş fi să hotărăsc acum, n-aş ezita nici un moment. Sunt partizanii tăi călduroşi în guvern Costinescu şi Vasile Sassu. Se opune Victor Antonescu, care declară că nu poate lucra cu tine. El ar dori să împingă acolo pe Victor Bădulescu, propunând şi pe Mitiţă Constantinescu şi pe Zeuceanu. Regele are şi el candidaţii lui. Doreşte ca la B.N.R. să nu mai fie guvernator un om politic. Soluţiile de

până acum cu oameni politici nu au reuşit. Ar dori un om competent din afară de viaţa politică şi fără legături cu băncile. Ar înclina pentru Radu Irimescu.

Tătărescu ar fi spus Regelui că principiile formulate de Rege ar fi bune, dar cine îndeplineşte condiţiile cerute de Rege? Cine este persoana? Regele ar fi recunoscut aceasta şi că de aceea nu este încă hotărât. Acum că mi-a vorbit, el ar dori ca eu să fiu candidatul lui la Rege şi că va vedea cum poate aranja lucrurile cu Antonescu, căci nu-i poate admite candidaţii lui, dar nici nu vrea să-1 nemulţumească.

După toată această expunere, rezumată aici, i-am răspuns:

— Nu cer acest post, dar dacă mi se oferă, nu îl refuz, oricât ar fi de mari greutăţile momentului, căci înţeleg să-mi servesc ţara mea. Am avut satisfacţia să constat că tot ce este serios în ţară şi partid pronunţă numele meu şi mă consideră cel mai indicat pentru acest post. în amărăciunea mea sufletească de azi, astfel de păreri mă mângâie. Deşi aş fi cel mai indicat să fiu guvernator, nu-mi fac nici un fel de iluzie că voi fi numit. Am adversari în persoana lui Victor Antonescu şi poate şi alţii, care se vor face luntre şi punte să mă înlăture. Cred însă că trebuie pus acolo un om de autoritate morală şi de competenţă, ca să restabilească prestigiul instituţiei si în ţară şi în străinătate. De aceea cred că un Mitiţă

101

;antinescu sau chiar un Victor Bădulescu (prea tânăr şi la Banca de Credit) ar fi

tiviţi. Oricare ar fi soluţia la care se va opri, este bine să nu se întârzie prea mult şi nu

;loc legătura între remaniere şi completarea locului de guvernator, în caz când totuşi

ia politică si atitudinea Regelui permite, este mai bine să se grăbească remanierea

să se aştepte numirea guvernatorului odată cu aceasta.

Je-am despărţit, Tătărescu spunându-mi că are să examineze toate ipotezele şi că vor

sădea/.../*

28 august 1935

,a 8 1/2 seara, la Gh. Tătărescu acasă. L-am găsit obosit şi plictisit. Ca niciodată, it şi nesigur de ziua de mâine. A pierdut din optimismul acela exagerat, care îi dădea icredere. Mi se plângea de greutăţile ce are şi de lipsa de solidaritate care îl înconjură, ica pe gânduri, cu privirea aiurea. Grija de căpetenie — îmi spunea — era să menţină \\ la putere şi să aibă încrederea Regelui. A ajuns ca guvernul lui să aibă cea mai durată de la Restauraţie. Cuvinte grele pentru dr. Angelescu — pe care îl consideră levărată nenorocire a guvernului lui. I-am spus că Titulescu m-a numit delegat în ia pentru Geneva. L-am întrebat dacă — în legătură cu ceea ce mi-a vorbit de Banca \ală — pot pleca şi dacă n-ar fi mai bine să refuz această misiune, deşi nu aş dori să inutil pe Titulescu. Mi-a răspuns că mă sfătuieşte să mă duc şi să mă informez ce acolo şi dacă — cum speră — va putea face numirea mea la B.N.R., mă va chema fie sau telefonic. Numirea de guvernator se va face după 15 septembrie, după ce va u Regele la Poiana, după dezvelirea monumentului Ecaterina Teodoroiu.

29 august 1935

ine la mine ministrul Nistor, spre a-mi cere avizul asupra creditului pentru meseriaşi, ui legii ce pregăteşte, îmi spune cu acest prilej că tot guvernul este pentru numirea guvernator, dar se opune din răsputeri, dar nu pe față, Victor Antonescu. Speră că na va putea felicita în curând. O simplă politeță.

29 august — 2 septembrie)teşti,Pietreanu.

2 septembrie 1935

tren, întâlnesc pe Strunga, în compartiment şi prezidentul Foisoreanu, care a lat mandatul escrocilor cu devizele. Deşi Strunga încerca să apere pe Tony Iliescu, 'oişoreanu declara net că după convingerea lui şi Tony şi Dorel Dimitrescu sunt i. Strunga mi-a spus că Victor Antonescu mă critică pe toate potecile, spunând că o politică financiară dezastruoasă şi că am încheiat un acord rău cu creditorii străini, ie la numirea mea la B.N.R. Strunga îmi spunea că de la început s-a declarat pentru

descifrabil (n. ed.).

mine, socotindu-mă cel mai indicat. Aude că ar fi vorba să facă pe Mitiță Constantinescu la Industrie. Dacă ar fi aşa, îl va lua la bătaie. Mentalitate de ministru tip 1935!

3 septembrie 1935

Savel Rădulescu vine la mine la 3. între altele îmi spune ce impresie rea a făcut Leon la Londra. Plecăm împreună vineri la Geneva.

4 septembrie 1935

Văd pe Sassu şi Negură. Amândoi amărâți de situație. Negură îmi spune cum mă critică Mitiță pe lângă Victor Antonescu. Nu mai ştie ce să facă Sassu ca să mă impună la B.N.R. A ajuns pentru el o obsesie. Dacă Mitiță intră în guvern ca ministru, Negură demisionează. Vine la mine colonelul Alex. Manolescu, care între altele îmi spune că a demisionat din armată, având un nou conflict cu Regele, pe tema prințului Nicolae.

La 8 seara, văd la minister pe I. Costinescu. Vorbim despere regimul comercial, îmi expune un sistem pe care îl socot destul de bine conceput, îmi spune cât este de nul Antonescu şi cum la fiecare pas întreabă pe „băieți" ce să facă. Dinu Brătianu ar fi pentru numirea mea la B.N.R., deşi nu ar vrea ca Regele să aibă prilej să mai demonetizeze un liberal de marcă la B.N.R.

La 10 1/2 soseşte Dody de la Galați, lăsând la Vârlezi pe Mircea, în vederea plecării noastre în străinătate.

6 septembrie 1935

Plecăm la 9,25 cu Simplonul la Geneva. Merg cu noi şi Savel Rădulescu şi Ion Pillat. Pe peron vin să mă vadă Alex. Romanescu, Vlahide, Oghină, Bădulescu şi Berindei de la Consiliul Bancar, Lazăr lonescu, Liviu etc. Găsesc pe peron pe Victor Bădulescu, cu care schimb câteva cuvinte asupra negocierilor de la Paris cu creditorii, îi spun să facă tot posibilul şi să mențină valabilitatea acordului, căci altfel pierdem avantajul reducerii celor 5 1/2 miliarde obținute prin acordul din iulie 1934. Este de acord cu acest obiectiv şi speră că până la urmă vor conveni creditorii asupra unei metode de

aranjament de transfer. Are impresia că creditorii nu doresc să trântească acordul. L-am sfătuit să negocieze încet şi lung şi să uzeze pe creditori prin tratative încete, transferând din când în când mici sume simbolice, pentru a întreţine bunele intenţii. Ajungem la Lausanne la l noaptea şi de acolo cu automobilul la Geneva.

8 septembrie 1935

La Hotel des Bergues. Camera 155, bună. Dimineaţa vizităm puţin oraşul. După-masă, plimbare cu Ion Pillat pe cheiurile lacului. Primesc documentarea pentru sesiune. Mâine, deschiderea Adunării.

9 septembrie 1935

La 1030,deschiderea Adunării. Toate delegaţiile prezente. Lipsesc Laval şi Titulescu. Din delegaţia noastră fac parte M. Djuvara, Vişoianu, Pella, d-ra Văcărescu, Neculcea,

103

l Rădulescu, Const. Antoniade şi eu. întâlnesc pe Rappard, fostul ministru al Elveţiei icureşti şi pe Ugo Sola, actualul ministru al Italiei la Bucureşti. Se realege cu un mare ir de voturi Benes care, din câte se spune, vine pentru ultima oară la Ligă, căci ază să fie ales Preşedinte al Republicii în locul lui Masaryk, care se retrage din cauza neţii. Are 86 ani. Revăd şi vorbesc cu Osusky, ministrul cehoslovac la Paris si cu l Jisersky, fostul ministru cehoslovac la Bucureşti, acum la Berna şi Geneva. Cu a din urmă vorbesc mai mult despre recenta mea vizită din martie de la Praga, :indu-i de miniştrii şi persoanele cu care am tratat: Trappl, Hodza, English etc. după-' la 3 1/2 se adună comisiunile să-şi delege prezidenţii. Eu reprezint ţara la secţia II irnică şi financiară. Se alege prezident ministrul de Finanţe al Poloniei, Zawadski. Rădulescu candidează la prezidenţia secţiei IV (secretariat şi buget). Mare luptă de :, căci candidează şi ministrul Portugaliei, Monteiro, susţinut de ministrul mcellos, cu bune legături la Geneva. Savel Rădulescu foarte nervos si agitat. Se tot ie Const. Vişoianu şi Const. Antoniade şi îi ruga pentru propagandă. El personal are mţine legături. Vişoianu, ca fost funcţionar la Ligă, cunoaşte mai bine lumea şi le. Antoniade, mult mai calm şi mai îndemânatec. în sfârşit, Savel Rădulescu este 134 voturi având 13 voturi contra, date delegatului Mexico, a cărui candidatură apare mul moment. Luptă interesantă la Comisia V, între contesa Apponyi şi principesa mberg. Câştigă d-na Apponyi. Amândouă, femei de mare răsunet prin numele lor şi Dil de mare cultură. Dejunăm la Bergues cu Mircea Djuvara, cu d-na Djuvara şi cu Cumpărăm cărţi. Ne plimbăm seara cu Dody prin oraş.

10 septembrie 1935

!onstat cu surprindere în jurnalul oficial al Ligii de azi că nu mai sunt trecut ca delegat .isia 2-a, iar în locul meu este trecut Eug. Neculcea şi supleant Vişoianu. Desigur o nanevră, care mă amuză, dar care dovedeşte natura omenească a românilor. Bietul ;ea vrea să figureze ca având un rol, el care are o situaţie atât de îndoielnică şi este grabă un miluit al lui Titulescu. La Comisia Il-a prezidează Zawadski, ministrul de e al Poloniei. Se prezintă bine. La ieşire îi fac cunoştinţă, îl întreb de tehnica nulului de înzestrare lansat în mai 1935 de Polonia, după calapodul aproape exact al nulului meu din noiembrie 1934. îmi spune că dacă doresc informaţiuni tehnice mai să vorbesc cu dir. min. Fondurilor W. Baczynski, pe care îl cunosc şi cu care mă i mai multă vreme.

Cunosc pe Momciloff, delegatul Bulgariei, cu care vorbesc de o ață călătorie a mea în Bulgaria. Vorbesc de Bojiloff, guvernatorul Băncii Naționale mei, pe care 1-am cunoscut acum zece ani la Bucureşti. Sunt vecin de comisie cu icellos, delegatul Portugaliei, căruia îi fac cunoştința. Vizitez biblioteca Ligii cu ea.

tâlnesc în hall-ul hotelului pe Jeze, cu care urmează să mă întâlnesc în curând, nția lui prea energică în favoarea Abisiniei îi face lui şi Franței o atmosferă proastă, d n-a venit la dejun. Trebuie să fie o încurcătură la mijloc.

104

11 septembrie 1935

De dimineață la Adunarea Societății Națiunilor ia cuvântul Şir Samuel Hoare, ministrul de Externe al Angliei. Un adevărat britanic. Rece, stăpânit, măsurat, fără gesturi; numai din când în când, degetul arătător ciocăneşte energic pupitrul, atunci când vrea să puncteze sau să sublinieze o idee, o frază, un cuvânt. De multe ori repetă aceeaşi frază — mai importantă — de două ori, privind în sală cu semeție şi hotărâre. Tema cuvântării este apărarea pactului Societății Națiunilor şi prin urmare o atitudine vădit fățişă față de Italia. Gândul cel mai energic şi atitudinea cea mai hotărâtă este îmbrăcată într-o formă abilă, dar totuşi destul de clară, prin transparența ei. A făcut mare impresie. Delegația italiană în frunte cu Aloisi îşi putea ascunde cu greutate impresia de duritate ce primise. Discursul chinezului Jeu, ce a urmat, nu mai interesa pe nimeni. Toată lumea comenta pe Samuel Hoare, arbitrul zilei şi poate factorul determinant al situației de aci.

Dejun la C. Antoniade. Iau parte: Ugo Sola, ministrul Italiei în Bucureşti, Savel Rădulescu, Lugoşianu cu soția, veniți de la Roma ca să vadă pe Titulescu, Vişoianu şi o doamnă Astor Smith, care fusese si în România.

în şedința de după-amiază ia cuvântul delegatul Etiopiei, Hawariate,-ministrul negusului la Paris şi Londra. Vorbeşte o limbă franceză corectă şi chiar cu un foarte bun accent. Toată sala este plăcut surprinsă si impresionată. Un foarte bun discurs, cu tonalitate şi conținut, pregătit desigur de profesorul Jeze, consilierul Etiopiei. Modest, sincer, cald, abil, cerând concurs pentru organizarea țării şi apărând ideea libertății şi independenței țării sale. Excelentă impresie.

Vorbeşte frumos delegatul Norvegiei, despre acțiunea Nansen, (refugiați); provocator vorbeşte gl. Tzanca, delegatul Ungariei, neuitând să amintească chestiunea minoritarilor; interesant vorbeşte şi Berger-Waldenegg cerând egalitatea de tratament pentru toate popoarele (înarmare).

12 septembrie 1935

In şedința de azi am avut o serie de oratori din cei mai interesanți. Cel dintâi, cunoscutul Graeff, ministrul de Externe al Olandei, care apără Pactul, cu demnitate şi într-o formă impecabilă. Urmează Sanders, ministrul de Externe al Suediei, care atacă în plus Italia pe chestia Etiopiei. Apoi Van Zeeland, tânărul prim-ministru al Belgiei (42 ani), care într-o formă impecabilă, cu multă căldură în glas, cu gesturi armonioase dar şi cu multă hotărâre, explică de ce Belgia nu poate să aibă decât respectul cel mai profund pentru angajamentele scrise luate şi în consecință declarând ataşamentul țării sale

pentru Pactul Ligii Națiunilor. O impresie de adevărată încântare sufletească şi de înaltă satisfacere. Fericită țara care are în fruntea ei un exemplar atât de ales de om de stat. Se spune că este prieten intim al Regelui Leopold III, că a fost ales la Banca Națională şi că are multă autoritate în lumea politică fără a fi politician.

La dejun am invitat pe Rappard, fostul ministru al Elveției în Bucureşti, acum la Berna şi la Liga Națiunilor.

După-amiază fac cu Dody o plimbare pe lacul mic, pe un vaporaş „mouette genevoise", din toate punctele de vedere încântătoare.

La 7 seara, un telefon de ia Bucureşti. Mă cheamă Minai Lăzeanu, secretarul general al Ministerului de Finanțe, îmi comunică că, întors din concediu, a găsit la minister o

105

iune şi o atmosferă atât de imposibile încât este silit să demisioneze. A prevenit de ta intenție pe primul ministru Tătărescu, pe care îl va vedea zilele acestea. A ținut să mnțe de intenția lui. I-am răspuns că sunt de acord cu intenția lui şi îl sfătuiesc să ;ioneze, dacă este vorba de demnitatea lui. I-am spus că eram deja informat de >mirescu, în timpul concediului lui, de ceea ce se pregătea şi că vorbindu-i lui ;scu, acesta mi-a desmințit categoric orice intenție de debarcare. Lazeanu mi-a mai iltimele proiecte politice, în curs de pregătire la Bucureşti. Guvernator la Banca nală va fi Mitiță Constantinescu, la Industrie trece luca, iar la Siguranță, în locul lui Stăncescu, care s-a demis singur, trece C. Bursan. Mă bucur de avansarea lui luca, ierită locul fără a avea pregătirea necesară ce i se dă pentru caracterul şi munca lui. rea lui Mitiță este o adevărată provocare si morală şi politică. Dacă partidul liberal a să aibă guvernator la B.N.R. pe un astfel de om, nu ştiu ce mai poate aştepta opinia :ă de la el. Mitiță Constantinescu este omul d-nei L. şi desigur a fost susținut sus şi de de Blank, pe care a dorit să-1 servească în chestia sării. Cum numele meu a fost nțat cu prilejul vacanței de la B.N.R., am o mare satisfacție să văd că dacă nu am fost , guvernul şi partidul n-au putut găsi pe altul decât pe Mitiță Constantinescu. Lazeanu une că Madgearu ar fi indignat de această eventuală numire şi că are de gând să facă mie.

13 septembrie 1935

\ii a vorbit Laval, făcând un discurs cald pentru Ligă si arătând acordul său — voalat Anglia. Prietenos cu Italia, chiar cald, dar toată atitudinea lui dovedea un pas înapoi ^ angajamentele luate anterior. D-ra Văcărescu mi-a dat o formulă foarte sugestivă, a ce priveşte curentele noi naționaliste (vorbind de De la Roques): „în momentul ;le se nasc şi pornesc sunt curate şi bune, ca un râu de munte; cu cât se depărtează de ă, primesc influențe străine — aluviuni — care le alterează conținutul şi de multe ori iază chiar cursul".

)upă dejun, am făcut cu Dody o plimbare pe lac până la Evian. Am stat la Evian 2 ore, atât oraşul, am luat ceaiul la Cazino si ne-am întors seara la 8 1/4 la Geneva.

14 septembrie 1935

'lecat la 7,10 dimineața la Fribourg, unde am ajuns la 930. Un oraş minunat. De o nie exemplară. Am văzut piața, am văzut celebrul tei, catedrala, diferite poduri, am a

Mitre Dame de Lorette etc. După dejun, am plecat la Berna, unde timp de 2 ore izitat lăsându-ne o impresie mai puțin puternică decât Fribourg. La 5,15 am plecat ichâtel (Neuenbourg) cu un tren de marfă-omnibus, unde am ajuns la 6. Oraşul ne-a) agreabilă impresie de linişte, bogăție şi curățenie. Am dormit noaptea la Neuchâtel.

15 septembrie 1935

-a Neuchâtel am vizitat de dimineață Muzeul istoric şi de artă; destul de interesant şi guț. La 12 1/4 am plecat spre Berna şi după ce am dejunat în restaurantul gării Berna, îcat la Geneva, unde am sosit la 5 fără un sfert. La sosire în Geneva găsesc pe

106

Titulescu sosit azi la l de la Bad Gastein. M-am dus să-1 văd în cameră imediat după ce avusese o întrevedere cu Maximos, ministrul de Externe al Greciei. Mi-a spus că a întârziat să vină cu intenție spre a nu se pronunța şi amesteca în conflictul italian. Se pare — spune Titulescu — că în Comitetul de 5, Franța ar avea intenția să dea Italiei un mandat mare în Abisinia; în caz când Negusul nu-1 primeşte, Italia fiind însărcinata Ligii, poate face război, fără să se mai poată vorbi de sancțiuni. Dacă Anglia acceptă — ceea ce nu crede Titulescu — chestia este terminată. Mâine se va şti şi se va vedea. M-a pus în curent cu situația din țară. Se pare că vine aci şi Victor Antonescu să întâlnească pe Laval, spre a-i cere concursul în chestia creditorilor. Cred că este inoportună această vizită. Titulescu este de părere să meargă cu Tătărescu şi Victor Antonescu la Paris şi să facă presiuni pe chestia armamentului şi atunci se va ajunge mai uşor la un acord cu creditorii. Titulescu mi-a spus că acordul meu este bun, dar este legat de problema transferului. Dacă nu-1 executăm, trebuie să depunem cuponul în lei dar integral, altfel cădem în defect. Cred că atunci joacă procedura stabilită — adică experții, în orice caz, lipsa de transfer este datorită marilor greşeli făcute în politica comercială. Titulescu îmi spune că eu am o dureroasă satisfacție în chestia politicii comerciale (Strunga). Vorbind de guvernator, mi-a spus că nu este vorba de Tabacovici, pe care 1-a desfătuit să ia acest post, dat fiind faptul că a fost la Blank. Ar fi vorba de Zeuceanu, dar de care nu vrea să audă Regele. Mi-a vorbit de Urdăreanu, nepotul lui. „Eu 1-am pus acolo, fiind văr/!/ cu mine, ca să devină aghiotant regal, nu aghiotant al Lupeascăi. Nu face politică. Regele ține la el pentru anumite însărcinări".

16 septembrie 1935

De dimineață la Assemblee s-a votat principiul reeligibilității într-unul din posturile semipermanente din Consiliu. Polonia era singura candidată. S-a votat reeligibilitatea. Beck, ministrul de Externe al Poloniei, era încântat. Se spunea că această realegere nu constituie un gest logic al Societe des Nations, după ce, cu un an înainte tot Beck repudiase unilateral tratatul minorităților. Noi am votat contra. După-amiază a fost alegerea lui Titulescu. Un strălucit succes: 50 voturi din 52 şi 2 voturi albe. Se pare că au votat contra Ungaria si Polonia si au dat voturi albe Austria şi încă o altă țară.

17 septembrie 1935

De dimineață, Comisa Il-a. A vorbit frumos şi interesant G. Bonnet, ministrul de Comerț al Franței. Nu se poate învinge criza fără acorduri internaționale. Totuşi nu se face nimic practic.

18 septembrie 1935

Aceiaşi tensiune în ce priveşte conflictul etiopian. La Comisia a Il-a raportul de higiena, cu raportor Subotic — jugoslav — în locul lui Vişoianu. Frumos discurs al bătrânului Gauthier.

La 130, la restaurantul Des Eaux-Vives, dejun oferit de delegația turcă (Riistii Aras şi Cemal Hiisnii) delegației române şi jugoslave. De față: Titulescu, Savel, C. Antoniade,

107

juvara, Vişoianu, Puric etc. La ora 7, conversație cu B. Brănişteanu în hall-ulhotelului e situația din țară.

19 septembrie 1935

\ud că a sosit în Geneva Victor Antonescu, ministrul de Finanțe, spre a se întâlni cu spre a-1 pune în curent cu situația financiară din țară şi a-i cere concursul. Greşită rche căci Laval are azi alte preocupări şi nici nu se înțelege în chestiile financiare. La sia a Il-a, problema alimentației. La Comisia a V-a face o comunicare interesantă Ion (, cerând ca pe lângă Institutul de Cooperație Intelectuală din Paris să se creeze o secție comitet internațional, sprijinit pe comitete naționale, care să decidă traducerea în europene a operelor literare reprezentative din țările cu limbi locale. Dejunez la ies cu Bossy, ministrul României la Helsingfors. Un element distins de mare valoare. se dădea în acelaşi timp, tot la Bergues, un mare banchet de către Asociația presei e lui Benes, ne-am dus într-o odaie vecină să ascultăm discursurile. Acolo am întâlnit ia Titulescu, întovărăşită de Victor Antonescu. Ne-am dat mâna, fără să schimbăm o , a sărutat mâna lui Dody şi atât. La 3 1/2 am fost cu d-na Pella de am vizitat Coppet, i trăit d-na de Stae'l şi Castelul din Nyon, unde este o frumoasă colecție de antichități ie. Seara mi se aduc ziare româneşti, unde găsesc un nou atac al lui Madgearu riva mea, pe chestia acordului din 1934. Nimeni nu-mi ia apărarea, iar Madgearu ă are informații tot de la Finanțe, dar desigur false sau tendențioase. Am dezmințit îrănişteanu. Seara luăm masa cu Savel şi d-na Titulescu, într-o mică cafenea eză, Lodet, cu mult cachet studențesc. Mâine vorbesc mai mult cu Titulescu.

20 septembrie 1935

.a Comisia a Il-a se continuă discuția în legătură cu problema alimentației. Se caută rind alimentația să se atingă 2 scopuri: unul de ordin higienic si altul economic,prin sa consumului de produse agricole. La întoarcerea în hotel, mă întâlnesc cu Victor eseu, care se grăbeşte să-mi spună că vrea să mă vază. Rămâne să ne întâlnim luni, lâine şi poimâine plec în excursie. La 9 1/2 seara, recepție la Benes, în saloanele de gues. Peste 2000 de persoane. Un foarte bun concert. Lumea se striveşte.

21 septembrie 1935

lec cu Dody la 7,45 la Ziirich, unde ajungem la 12,30. Vizităm Muzeul Național, frumos, şi oraşul. Seara dormim în Ziirich.

22 septembrie 1935

lecăm la 9,30 la Lucerna, unde ajungem la 10,30. Pitoresc admirabil. Admirăm .le, vechiul oraş. vizităm un mic muzeu orăşenesc, apoi monumentul leului de aldsen. iar la

12.47 plecăm din Lucerna prin Berna (14,20) la Fribourg, Lausanne-e, unde ajungem la 4,45. Titulescu este plecat la Cap-Martin. Pella îmi telefonează

108

că Săveanu mă roagă să merg la Londra pentru Conferința Interparlamentară de Comerț, îmi rezerv răspunsul după gândire.

23 septembrie 1935

Mă hotărăsc să mă duc la Londra, trecând prin Bruxelles-Paris. Dody se reîntoarce în țară de la Paris, în jurnal aflu numirea lui Mitiță Constantinescu la guvernatoratul B.N.R. Nici autoritate, nici competență, Desigur susținut de Blank, Lupeasca şi alții, încă o numire nenorocită a lui Tătărescu. Djuvara îmi spune: „Este o îndrăzneală să ocupi un astfel de loc ocupat pe vremuri de Carada". La fel dezaprobă Neculcea, Pillat etc. Pillat îmi cere să-i numesc pe ginerele lui, Arapu, avocat la Credit. La dejun la Avenol. Cu ministrul de Externe al Estoniei, cu Ascarata, secretarul general adjoint, cu italieni (Scoppa) şi Savel şi Vişoianu. Antonescu, prin şeful de cabinet, îmi cere să ne vedem azi. După-amiază şi dimineață discuții în jurul problemelor economice de la Comisia a Il-a. Interesante discursuri, dar altceva nimic. După-amiază, d-ra Văcărescu face o frumoasă intervenție în favoarea lui Ciado, la Comisia a V-a. Seara la 8 1/4 vorbesc cu Tătărescu, care îmi vorbeşte de Londra, îi spun că deabia aştept să mă întorc pentru a lichida unele situații. Fac aluzie la chestia politică. Tătărescu îmi răspunde, destul de jenat, că nu am dreptate şi se grăbeşte să rupă conversația. Seara la Kursaal, o mică reprezentație de teatru, întâlnim pe Djuvara.

24 septembrie 1935

La 8 1/2 dimineața o conversație cu Săveanu, care mă roagă să primesc prezidenția delegației parlamentare de la Londra. Vin şi Petrică Dragomirescu de la Iaşi şi C. Moteanu, senator. Accept definitiv. Miercuri sau joi plec la Bruxelles. La Comisia a Il-a, un remarcabil discurs al d-lui Strucki, delegat elvețian. Susține etalonul şi blocul aur.

La l 1/2, dejun la Rappard, fostul ministru al Elveției la Bucureşti. Mai erau dl şi d-na Rappard, profesor la Universitatea din Geneva. M-elle van Eeghen, Kioseivanoff, ministrul de Externe al Bulgariei, etc. La terminarea dejunului întâlnesc pe Antonescu si pe Zeuceanu. îi spun lui Antonescu că constat că a trebuit să existe Geneva ca să ne mai întâlnim, căci de la l februarie, de când i-am cedat ministerul, nu 1-am mai văzut. Zeuceanu, surprins de acest fapt, credea că glumesc. Nu; era exact si aceasta caracteriza relațiile noastre si de partid şi de oameni. M-elle van Eeghen este o intelectuală fină, având o locuință la țară, vecină gard în gard cu Kaizerul, la Doorn. Cunoaşte România din 1927. După-amiază, şedință la Assemblee. îl întâlnesc pe Titulescu, cu care am o conversație în particular, îmi spune că socoate terminată chestia vânzării redevenței pe 10 ani către guvernul francez pentru asigurarea plății cuponului, plus un supra contingent, îmi spune că i-a spus Antonescu că el a propus pe Zeuceanu ca guvernator, refuzat de Rege. Apoi 1-a propus pe Bădulescu, refuzat de Rege, ca om al lui Kaufman. Iar Regele i-a propus pe Mitiță Constantinescu, acceptat de Rege, fiind susținut de Lupeasca. Ca remaniere, trece dr. Costinescu la Industrie, rămâne Nistor la

Sănătate, iar Bentoiu intră subsecretar de stat. Găsesc în jurnalele româneşti atacuri împotriva mea, pe tema pusă de Madgearu.

109

25 septembrie 1935

De dimineaţă, formalităţi de închidere la Comisia a Il-a. La l 1/2, dejun la Beneă, cu ival, Herriot, Titulescu, Rustii Bey, Politis, Maximos, Litvinov, d-na Kolontai, Osusky, anzl Jizersky, Beranger, Leger, Massigli, Rochat, Puric, G. Bonnet etc. După-amiază, la Dmisia Il-a; se discută raportul comitetului de organizare nouă a secţiunilor. La dejunul i Benes cunosc pe G. Bonnet, ministrul de Comerţ al Franţei. Vorbesc cu Maximof ntru o viitoare venire la Atena. Seara luăm masa cu Savel. Titulescu cere şi obţine pentru -igore Filipescu, comandoria Legiunii. Leger face la masă un frumos portret al Iui irthou. După-masă îmi spune că Titulescu vede politica europeană în mare. Aprobă ilitica de legaţii în America Latină, unde se crează legaţiuni şi amiciţii utile pentru Ligă. âine la 7.45 plecăm din Geneva, prin Basel, la Bruxelles.

Luni 11 noiembrie 1935

Dejunăm la d-na Nina Duca cu Drăghicescu, noul ministru al României în Mexic. Mă reb ce caută o legaţie românească în Mexic, afară de preocuparea de a avea voturi pentru ga Naţiunilor şi în orice caz nu se putea găsi în corpul nostru diplomatic, între atâtea :mente de valoare, un bun ministru pentru Mexic? Drăghicescu este un om de cultură, r absolut antipatic la vedere şi lipsit total de toate acele calităţi de fineţă şi deprindere a nii, necesare unui diplomat. D-na Drăghicescu pare o persoană mult mai bine decât el, i toate punctele de vedere. Deschid cursul După-amiază şi la Tehnica băncilor şi la metă. Fiind ziua mea, primesc multe telegrame de felicitare.

Marţi 12 noiembrie 1935

La dejun, la profesorul Tască cu de Weck, ministrul Elveţiei, George Leon, >secretarul de stat la Industrie, profesorul Alex. Rosetti şi V. Vasiliu, ginerele lui Taşcă. şcă îmi spune că aş fi un bun rector. Eu îi spun că nu pot candida căci sunt prea ocupat, îl cred pe el cel mai bun rector. Seara, la 10 1/2, recepţie dansantă la de Weck, ministrul 'eţiei. Vorbesc politică internă cu Stelian Popescu, care detestă pe Tătărescu şi trage lejdea să joace şi el un rol viitor. Ar dori un guvern Brătianu. îi spun că după părerea a ar trebui să ne retragem pur şi simplu în opoziţie dacă nu mai putem continua cu ărescu. Nu ar fi bine să uzăm pe Brătianu, la un sfârşit de guvernare. Vorbesc îndelung Pockhammer, însărcinatul de afaceri al Germaniei, care îmi spune că nu face altceva :ât să negocieze convenţii comerciale cu România şi cum ajunge la sfârşitul lor, nânia schimbă regimul comercial şi negocierile reîncep. Multă ironie în tot ce-mi spune, listrul Spaniei, Prat y Soutzo, îmi arată situaţia din Spania. Consideră regimul ublican insuficient consolidat, îmi face câteva portrete de oameni politici spanioli, isideră pe Alcalâ Zamora, Preşedintele Republicii, ca un mare manevrier politic. Gil }les, şeful partidului popular, este cea mai puternică personalitate politică din Spania izi. Vorbim de Alfons XIII, pe care îl crede condamnat, îmi arată că clearingul cu Spania Funcţionează, căci petroliştii sustrag banii din clearing şi ca urmare, avem arierate în

mia, deşi avem o balanță comercială excedentară. Vorbesc mult şi cu Puric, noul dstru iugoslav, care este de curând în post şi care a fost ministru de Finanțe şi de Externe

110

în Iugoslavia. Făcea parte din partidul radical al lui Pasici. La ora 5 ne întâlnim la Ministerul Cultelor şi Artelor,în cabinetul lui Alex. Lapedatu,cu Stelian Popescu,Tancred Constantinescu, Alex. Donescu, R. Franasovici şi Georges Fotino. Comitetul pentru ridicarea monumentului lui Ionel Brătianu în curtea bibliotecii sale. Statuia va fi făcută de marele sculptor Mestrovic din Zagreb.

Miercuri, 13 noiembrie 1935

La ora 9, Consiliu Bancar. La ora 10, la Ministerul Comunicațiilor, cu parlamentari gălățeni, brăileni şi constănțeni, pentru problemele dunărene şi maritime. La ora 12, la Palatul Cotroceni, Comitetul „Principele Mircea" prezintă felicitări Reginei Măria pentru 60 de ani. Era de față şi Regina Mărioara a Iugoslaviei, mult schimbată şi îmbătrânită în urma dramei de la Marsilia. La ora 12 3/4, la Dinu Brătianu; îmi vorbeşte de manevrele lui Victor Antonescu de a deveni prim ministru. Se duce zilele acestea în audiență la Rege. îmi vorbeşte de regimul devizelor şi armament, îmi spune că la ultima vânătoare, Regele a fost amabil cu el. Nu crede că ar putea fi chemat el în locul lui Tătărescu... Părerea mea — i-am spus — este că nu trebuie să se uzeze acum, la sfârşit. El crede că ar putea, în 6 luni, să facă să se mai aplice ceva din programul lăsat la spate, spre a putea cădea mai onorabil. Și-ar alege o altă echipă de guvern, cu oameni în care ar avea încredere, îmi făcea astfel o aluzie indirectă, la care eu nu i-am dat nici un răspuns. Cred că îşi face iluzii că ar putea fi chemat de Rege. Vorbim de arestarea profesorului Gerota, despre care vorbea şi Gr. Trancu-Iaşi la Palatul Cotroceni, pentru o broşură ce ar fi voit să publice, atacând pe Rege. Se pare că este tratat cu cruzime, într-o cameră umedă la cazarma Malmaison.

La ora 5, Consiliu Bancar General.

1936

16 noiembrie 1936

Vine să mă vadă la Credit, la 11 1/2 dimineața, Mihai Lăzeanu. Pleacă mâine la Paris itru a începe negocierile unui nou acord pentru datoria publică a statului. Dat fiind că la ilie 1937 expiră „acordul Slăvescu", mă pune la curent cu intențiunile lui şi ale comisiei, upra lui Cancicov îmi dă impresii foarte curioase: inteligent, total nepreparat politic în ta acțiunea lui şi preocupat de a mulțumi partidul, inegal ca umoare, ambițios, nefăcând lic fără aprobarea lui Tătărescu. Mi-a povestit o scenă tipică: primind o delegație de alizi, cărora le comunicase că a doua zi începe plata pensiilor, le-a spus la plecare: „Şi im, plecați şi trecând pe la colțul străzii (unde se află cabinetul ministrului) strigați: U". Invalizii s-au executat şi vreo 200 dintre ei, trecând pe acolo, au strigat după unea: „Ura!". Le-a ieşit Cancicov la geam şi le-a făcut semne amicale cu mâna. Ceva a grotesc. De altfel, tot Lăzeanu îmi spunea că are multe trăsături de provincial. O iluzie mai mult, dacă aşa este acest om.

21 noiembrie 1936 (Intrarea în biserică)

Fiind zi de sărbătoare, am lucrat în tihnă la burou, până la 10 1/2. Am luat parte, la 11, la pomenirea de 10 ani de la moartea lui Alecu Constantinescu, la biserica Amzei. ne relativ puţină. Dinu Brătianu, Sassu, Nistor, Patriarhul Miron, Săveanu, Donescu, nolescu-Strunga, etc. A vorbit cald V. Sassu şi destul de sugestiv Dinu Brătianu. Ca leauna Trancu-Iaşi a fost ridicol şi deplasat. Foarte puţini deputaţi (Bursan, Episcopescu). în schimb, mulţi funcţionari de la Domenii. N. N. Botez, destul de mişcat. Ziarul itorul" a publicat un număr special foarte interesant. La 12 am fost convocat la Dinu tianu. Am găsit acolo pe Sassu, Nistor, dr. Angelescu, Djuvara, Tancred Constan-scu, C. Diniitriu, C. Xeni şi G. Cipăianu. Brătianu ne spune că ne-a convocat pentru a .pune cât este de impresionat şi scârbit, — vorbele lui — de ceea ce vede că se petrece iartid, mai ales acum, cu prilejul alegerii buroului Camerii. Atacă violent grupul H. idus pe sub mână de Inculeţ şi S. Dimitriu), pe care deşi 1-a dizolvat formal, el continuă ucreze în scopul de a satisface interesele personale ale celor ce îl compun. N-a vrut să tiească pe cei trei vicepreşedinţi aleşi din grupul H: Petre Ghiaţă, Take Slăvescu şi Radu ;culeţ. Intenţionează să cheme majorităţile şi să le spună punctul său de vedere, să :apă lupta cu ajutorul celor ce nu fac parte din grupuri, iar dacă nu poate aduce ordine

l

în partid, preferă să demisioneze de la şefia partidului şi să nu mai ia răspunderea. Sassu şi Nistor sunt de părere să nu procedeze în public la o astfel de atitudine, dar ca fiecare ministru să reacţioneze împotriva acestei grupări şi să readucă unitatea în partid. Dacă există unitate de vederi între Brătianu şi Tătărescu, s-ar putea uşor opri această acţiune. Tătărescu, deşi este convins de slăbiciunea metodelor de grupuri, se teme să ia măsuri drastice, deşi nu contestă greutăţile ce i se fac. Totul se reduce la aceasta: dualismul în conducere şi lipsa de sinceritate. Consfătuirea n-a dat nici un rezultat. Să se cheme parlamentarii la club, să se ţină contact cu ei etc. Nimic serios şi ca atare situaţia va continua.

La 9 seara am luat masa la G. Leon, fost subsecretar de stat. între alţii era şi profesorul lacobovici, cunoscutul chirurg, care mi-a făcut o excelentă impresie.

22 noiembrie 1936

Dimineaţa, la ora 10, prezidez Congresul ALACI. Atmosferă tinerească. Revendicări profesionale. Nu se putea ca D. R. loaniţescu să nu-şi facă discursul lui, care dealtfel a fost destul de just. La ora 4 primesc vizita consulului Nicolau de la Rusciuk, fost viceconsul la Bruxelles, îmi cere să intervin la Dinu Brătianu ca să-1 avanseze consul general, îmi face confidenţe — până la un punct juste — că a fost persecutat de Titulescu şi Savel Rădulescu, ca fiind „vintilist". Mi-a făcut impresia ca fiind destul de vulgar. Voi vorbi cu Dinu Brătianu să văd dacă îl putem ajuta, căci ştiu că a fost cinstit când s-a ocupat cu stampilarea rentelor la Bruxelles. La 9 seara, banchet în cinstea lui Buşilă, ca preşedinte I.R.E., unde lucrează de 10 ani de zile.

Luni 23 noiembrie 1936

Seara, la 9 1/2, primesc vizita lui Grigore lunian. începem prin a examina împreună cărţile mele vechi privind istoria veche românească. Le admiră cu plăcerea

unui om de gust şi de adâncă înțelegere pentru tot ce aparține trecutului românesc. Vorbim de situație. O socoteşte destul de grea. Critică raportul lui Cancicov către creditorii străini şi constată că tot ce a spus el de la 1932 încoace se adevereşte punct cu punct. Socoteşte că țara nu poate fi salvată decât printr-o echipă de oameni de treabă, plini de abnegație, hotărâți să lucreze cu devotament pentru interesul obştesc, indiferent ce se va întâmpla apoi cu ei. Nu crede că se va ajunge vreodată la o astfel de soluție. Socoteşte pe Tătărescu neserios si nepregătit, dar abil si cu mare noroc. Recunoaşte că la Armament a făcut operă utilă, dar nu urmăreşte ansamblul politicii generale a guvernului. Pentru Cancicov are stimă. Socoteşte că Franasovici şi Vaier Pop nu sunt oameni de treabă. Ar face afaceri şi ar câştiga bani. Mă crede un om onest sufleteşte si exprimă regretul că nu am putut rămâne în guvern. Aceste opinii le-a exprimat şi atunci când am părăsit guvernul. Un om fin, idealist şi hotărât să lupte mai departe, orice s-ar întâmpla. I-am dat câteva documentări în legătură cu problemele la ordinea zilei.

24 noiembrie 1936

La 930, la Cancicov. Foarte amabil. La Paris tratativele merg greu. Nu s-a făcut uz de către creditori de scrisoarea dată de mine (împreună cu Tătărescu), în iulie 1934, către

113

trul de Finanțe, Germain Martin. I-am spus că, fiind informat că guvernul s-a oprit la descu-Strunga, pentru prezidenția Consiliului la C.A.M., îl dezleg de înțelegerea ce n cu el de a mă numi pe mine. Mi-a spus că Tătărescu este acela care s-a angajat peste lui. Este desigur dureros să vezi un om ca Strunga în fruntea unei astfel de nistrații. I-am comunicat că renunț la ideea de a-i face o interpelare în chestiunea ilui cum s-au făcut înaintările la Finanțe. După mine intră la el Argetoianu. Seara, la 9, Consiliul Institutului Social Român, la Buşilă. Participă: D. Guşti,1 ipesa Cantacuzino, Costin, Ficşinescu, dr. Banu, M. Oromolu, Tudor Vianu, ;scu, Bucuța, Taşcă, Duiliu Marcu, Buşilă, Vlădescu-Răcoasa. Am discutat problem'a ;rințelor din acest an: Problema apărării naționale, apoi modul de colaborare cu utul de Coop. Intelectuală, prin dl Wright şi clădirea Institutului. Discuții vii, Guşti >s şi autoritar, d-na Cantacuzino, cu frica războiului. Propun în ciclul de conferințe şi credinței în pregătirea morală, de tratat de I.P.S .S. Bălan al Ardealului. Mie mi se dă tez pregătirea economică în legătură cu apărarea națională,

Miercuri 25 noiembrie 1936

Ieri dimineață am primit vizita inginerului loachimescu de la Cartea românească, care iii să mă întrebe dacă primesc să fiu cooptat în Consiliul de Administrație al Cărții âneşti; am răspuns afirmativ, mulțumindu-i călduros. Astăzi am şi primit de la mionescu, preşedintele Consiliului de administrație, o scrisoare prin care mi se face scut că în şedința de la 24 curent am fost cooptat.

La ora 12 am fost convocați la dl Dinu Brătianu. Erau de față: M. Cancicov, R. Frăției, C. Dimitriu, dr. Titu Gane, Al. Dobrescu, Al. Matac, C. Tataranu, dr. Costinescu mine. Aceiaşi discuție pe chestiunea grupurilor din partid, în special grupul H. •anu a vorbit abil, apărând grupul „Păreri Libere", despre care nimeni nu avea să facă) obiecție

şi arătând că numai „practica" grupului H. este reprobabilă, prin caracterul rsonal în jurul lui Bejan şi Ghiaţă. Nu s-a luat nici o hotărâre. S-a aflat că Bejan este s pe Tătărescu că 1-a făcut ministru plin pe Caranfil, iar el a rămas tot ce este. Brătianu, tdeauna de bună credinţă, a atacat pe Inculeţ, pe care îl consideră ca şef al „grupului lancicov a avut accente dure pentru grupul H, dar după plecarea lui Franasovici, care re că are oarecare afinităţi personale cu grupul H.

La dejunul de la ClubulFinanţei prezidez, vis-â-vis cu dl N. P. Ştefănescu, masa. Am eapta pe Fabricius şi în stânga pe ministrul Argentinei, Amaya, care face o bună esie. Silvio Marino vine să-mi spună că toţi sunt pentru alegerea mea la preşedinţia R-ului. Mă combate însă cu înverşunare Osiceanu, iar Pennescu-Kertsch pare a se ge în faţa mea. Edgar Auşnit mă felicită cu anticipaţie iar Mihai Şapira mă şi primeşte)rbele „Domnule Preşedinte", îi spun că felicitările sunt premature căci eu nu accept t dacă sunt ales în unanimitate. Campania lui Osiceanu mă lasă indiferent, dar ea arată :ă îmi poartă pentru atitudinea mea din timpul ministerului. La Cameră, acalmie, iseală. Sfârşit de regim.

La ora 5 prezidez Consiliul Superior Bancar. C. Angelescu, fostul guvernator, îmi urneşte pentru felul cum am primit pe fiul său Barbu Angelescu, care doreşte un loc de at.

114

La 11 1/2 noaptea plec la Făgăraş să asist, ca membru în Consiliul Soc. de Explozivi, la inaugurarea noii fabrici de trotil. Seara prânzesc la noi Gogu Baştea cu nevasta lui.

Joi, 26 noiembrie 1936

După o noapte de proastă călătorie, am ajuns la 8 1/2 la Făgăraş pentru inaugurarea fabricii Nitramonia pentru fabricarea acidului azotic, în tren era şi primul-ministru Tătărescu, întovărăşit de generalii Petrovanu şi Buicliu, iar în vagonul nostru G.G. Mironescu, fost prim-ministru, Budurescu, Cezar Mereuţă, Costin Sturdza, lotzu, Sculy, etc. La sosirea în gara Făgăraş, obişnuita primire oficială, cu prefect, primar. Apoi am trecut la fabrică, serviciul divin, vizitarea fabricii, cuvântări ocazionale ale lui G. Mironescu şi Tătărescu. Urmează un dejun, iar la 2 plec cu maşina la Braşov, împreună cu Tătărescu şi Mironescu. între Ploieşti şi Bucureşti am convorbirea următoare cu primul-ministru: El mă asigură de toate sentimentele lui afectuoase şi de toată stima lui. Plecarea mea din guvern, cu toate insistenţele lui, a constituit cel mai grav moment de criză din guvernarea lui. Crede că eu m-am îngrozit de greutăţile de tot felul ce îmi stau în cale şi de sentimentele răspunderii. Am fost prea profesor, prea legat de anumite concepţii teoretice, care nu m-au lăsat să ies din ortodoxie, împrejurările erau şi sunt atât de grele încât se impuneau şi oarecari evadări din această ortodoxie, pentru a face faţă situaţiei. I-am răspuns că este adevărat că eu aveam o concepţie unitară din care nu voiam să ies, recunoscând că astăzi chiar în doctrină s-au schimbat multe păreri, îmi spunea că eram prea cantonat în departamentul finanţelor şi nu supravegheam destul restul vieţii economice. Crede că eu de aici înainte, după experienţa făcută şi după ceea ce voi face în viitor, voi da măsura valorii mele. Să ştiu că el razimă pe mine multă

speranță. I-am spus că nu pricep pentru ce Regele nu mă primeşte în audiență. Sunt informat că Regele, deşi m-a apreciat mult, socotea că prea ascult de Brătianu. Tătărescu mi-a spus că nu crede că s-ar fi exprimat aşa şi că Regele are pentru mine înaltă stimă. Va face să fiu primit în audiență, îmi confirmă că Antonescu s-a purtat față de mine „câineşte". îi comunic că nu pot primi locul de administrator la Banca Națională. Nu am nici raporturi cu Mitiță Constantinescu. Adresează lui Mitiță o bună înjurătură românească şi socoteşte că i s-a cam suit la cap de când este la B.N.R.,ca la atâția alții. Despre Manolescu „nebunul", cum îi spune, are cuvinte aspre: „Are o gură păcătoasă de adevărat inconştient". Totuşi ştiu că îi oferă preşedinția la C.A.M. L-am întrebat dacă este adevărat. A evitat răspunsul. Mi-a arătat cum a debarcat pe Titulescu, care vroia să-1 trântească de la guvern. Devenise insuportabil.

Mi-a propus să iau preşedinția unui nou grup metalurgic Malaxa-Astra-Reşița, ce se va constitui şi să primesc a fi vicepreşdinte la Copşa Mică-Cugir, unde va prezida N. Theodorescu. îi spun că mi se oferă preşedinția la U.G.I.R. îmi spune să o primesc şi să mă ocup de ea mai de aproape. Vrea să-mi dea tot concursul. Mi-a anunțat o invitație împreună cu soția. La 7 1/4, ajunşi în Bucureşti, ne-am despărțit. La 9 seara îmi telefonează Costel Motas că azi După-amiază a avut loc şedința comitetului U.G.I.R. şi că, după propunerea lui N. Theodorescu, s-a hotărât ca o delegație de câțiva industriaşi să vină să-mi propună preşedinția. Mi-a spus că Theodorescu n-a fost abil, indispunând în mod inutil pe Pennescu-Kertsch. Bujoi. Sunt încredințat să alegerea mea a indispus în cel mai înalt grad pe gangsterul Osiceanu, care m-a combătut cât a putut.

115

Vineri 27 noiembrie 1936

La ora 9 dimineața prezidez Comitetul de direcție al Consiliului Superior Bancar. La 1/2 merg cu N. Theodorescu şi ing. M. Constantinescu de la Creditul Minieri^ ministrul Ier Pop, spre a-i cere protecția statului asupra acestei întreprinderi româneşti. Ne-a mis tot concursul şi ne-a primit frumos. N. Theodorescu ca şi M. Constantinescu ne pun :urent cu cele ce s-au întâmplat aseară la U.G.I.R. La plecarea de la minister, Silvio, rino vine cu mine în maşină până la Leonida, ca să-mi spună cât a fost de consternat ceanu de alegerea mea ca preşedinte. Carlier şi Marinescu au fost — spune Marino Ț-igi susținători, împotriva opiniei lui Osiceanu. M-am dus apoi la Pennescu-Kertsch, la a biroul lui, în urma telefonului ce mi-a dat că vrea să mă vadă. M-a pus la curent cu rsul şedinței de la U.G.I.R., arătându-mi că el era candidat la preşedinție, fiind susținut jrdeleni şi bucovineni, câtă vreme nu ştia de candidatura mea. Când a aflat de această didatură — pusă de alții - şi-a retras candidatura imediat şi a dat cuvânt de ordine să aleagă pe mine. Domnul N. P. Ştefănescu susținea pe sub mână pe Bujoi şi combătea Kertsch. M-a asigurat de toată prietenia şi loialitatea lui, declarându-se gata să îboreze cu mine ca vicepreşedinte, aşa cum a făcut-o de 9 ani. Mi-a recomandat ca :ctor general pe Gh. Gheorghiu, având vorbe bune şi pentru inginerul Miclescu, pe care scoteşte însă prea tăios. Locul de director general cere suplețe şi perseverență. Mi-a iat şi pe Eros. Ne-am despărțit îrnbrățişându-ne. La ora 12 am primit o delegație a î./..R.-ului la Creditul Industrial, care a venit să-mi ofere preşedinția. Au venit: rheodorescu, C. Buşilă, Max

Auşnit, Pennescu-Kertsch, Costel Motaş, Schmutzller, . M. Constantinescu, Butculescu, Mociorniţă. N. Theodorescu mi-a oferit preşedinţia, mi declarat că o primesc, gata fiind a lucra serios pentru propăşirea industriei. S-a :utat în treacăt numirea lui Georgel Gheorghiu. N. Theodorescu declarând că nu aeşte, s-a stabilit procedura de urmat pentru alegere. La 12 1/4 a venit Mihai Şapira, ; m-a pus la curent cu noua operaţie Astra- Vagoane, Reşiţa, Malaxa. El rămâne cu can. M-a rugat să intru la el în consiliu. Câteva aprecieri tăioase în legătură cu Mitiţă istantinescu şi B.N.R., care au pus la îndoială întrebuinţarea creditului dat de Creditul 'jstrial. La 12 1/2 a venit Anhauch din Bucovina să mă asigure de devotamentul ovinei.

La ora 3 am fost la Academia Română, unde a vorbit N. Bănescu despre o descoperire utină. La Cameră, la ora 4, am avut o lungă convorbire cu Georgel Gheorghiu în chestia J./..R.-ului. Nu vrea să primească din motive politice. Goga a vorbit cu miez despre tica externă, atacând pe Titulescu şi politica externă a lui.

La 8 1/2, şedinţă la Rotary.

Sâmbătă 28 noiembrie 1936

La 10 1/4 a venit la mine la burou Grigore Filipescu să mă roage să-i mai dau ceva ;idii pentru „Epoca". I-am promis. Cu acest prilej mi-a mai făcut si oarecare comentarii gătură cu politica externă şi cele discutate în Parlament. L-am felicitat pentru frumosul rademicul discurs ce a făcut în Senat. Sobru, documentat, obiectiv. Apoi a început: lignat" că Titulescu nu 1-a felicitat şi nu i-a mulţumit. Aceasta nu i-o poate ierta, ignat" de cuvântarea lui Goga, care atacă Mica înţelegere si proslăveşte Germania şi

l

Italia, în aprecierile ce face se vede şi oarecare vanitate personală, deşi are grijă să spună mereu că pe el nu îl preocupă decât problemele, nu oamenii.

La 4 d. a., la Cameră, Gr. lunian vorbeşte la mesaj, cu ironie şi spiritul caustic care îl caracteriza. Am regretat că nu 1-am putut asculta până la sfârşit, fiind obligat să mă duc la Asociaţia Economiştilor. La ora 7 prezidez Asociaţia Economiştilor, unde stabilesc definitiv ciclul de comunicări având ca subiect „Problema crizei economiei naţionale în cadrul crizei internaţionale". Asistă şi Max Sanielevici şi ing. Drăgulănescu. Fixăm primele comunicări până la 15 februarie. La 2 decembrie începe dr. Rottman.

Duminică 29 noiembrie 1936

La ora 5 a venit la mine d. N. Ciotori, fost consilier de presă în Londra, rechemat de Victor Antonescu. Mă aşteptam să tune şi să fulgere împotriva lui Antonescu şi să apere pe Titulescu. Dimpotrivă. Din câte mi-a spus, speră să facă în America câteva conferinţe, bineînţeles cu finanţarea Ministerului de Externe. El n-a avut nimic de la Titulescu. Aşa 1-a găsit, aşa 1-a lăsat. Tot ce s-a făcut mai bun ca operă de propagandă, lui i se datoreşte. Crede că Titulescu a făcut greşeli şi că ar face rău să vină în ţară. Şi Ciotori este un produs al vremurilor noastre. Câtă vreme Titulescu era atotputernic, se prosterna; acum îl judecă şi îşi prepară noi culcuşuri.

Luni 30 noiembrie 1936

După orele obişnuite de curs, m-am dus, la 7 1/4, la C.E.C. unde are loc Consiliul Economiei, din care fac parte ca fost ministru de Finanțe. Expunere interesantă a lui Mândrea, dar cu concluzii deplasate şi cu considerații generale personale nevalabile. Prezidează C. Argetoianu. După cetirea raportului, Răducanu a făcut câteva observațiuni superficiale. C. Brătianu a pus două-trei întrebări din care se vede că nu cunoaşte chestiunea (în surâsul ironic al lui Madgearu), apoi am luat eu cuvântul şi am spus:

„Mersul depunerilor este modest, nu trebuie să ne facem iluzia unui mare progres. Plasamentul C.L".C.-ului este defectuos; prea multe credite statului şi industriei. Nu cred că este bine ca C.E.C. să lucreze direct cu piața. Lipsesc relații asupra rentabilității. Necesitatea modificării legii, după experiențele făcute de 6 ani".

Observațiunile mele au impresionat, chiar dacă au nemulțumit pe Mândrea. Brătianu a propus, Madgearu a fost de acord şi apoi întreg Consiliul, ca față de însemnătatea problemelor ridicate, să se continue discuția marți 8 decembrie la ora 5 p. m.

Din cauza cursului n-am putut să mă duc la recepția de la Legația cehoslovacă, dată în cinstea delegației parlamentare cehoslovace venită pentru sărbătoarea de mâine. La 11 am fost cu Dody la recepția Legației Franței, în cinstea generalului Mittelhauser. Pentru prima oară iau parte de la venirea lui Thierry. Toată lumea politică, mulți militari.

Marți l decembrie 1936

La 10 dimineața, serbare la Arcul de Triumf, pentru inaugurarea lui. Regele poartă mantia albă de Minai Viteazul. Destul de decorativă. Armata se prezintă bine. Delegația cehă şi iugoslavă strigă mereu: „nazdar!" şi „jivio!".

117

La ora 4 1/2, şedință solemnă la Parlament. Săveanu a fost lamentabil şi ca formă şi :a fond. Foarte bine Lapedatu. Interesanți cehii (Sukup, în special) politicii iugoslavi Vukotic), la înălțime Tătărescu. lorga, supărat, stă în fundul sălii. Seara, la 11, recepție la îxterne. Lume multă, amestecată. Căldură, oboseală.

Miercuri 2 decembrie 1936

&

Dejun dat de Săveanu la Athenee Palace. Stau între un deputat bosniac, domnul dustafa Moulalic, prieten de al lui /..f şi un deputat ceh, preot, în față losif S ti viu, redactor ef la „Prava Ludu'% ziar socialist. La 4 1/2, admirabil concert la Ateneu. Dirijează jeorgescu şi cântă minunat Enescu. Vorbit mult cu lunian. M-me Thierry îmi cere la ieşire ă-i aprind o țigară. La ora 9 seara, prezidez prima şedință de lucru de la Asociația Economiştilor. Vorbeşte dr. Rottman despre „Aspectele generale ale crizei".

Joi 3 decembrie 1936

La 11 1/2 dimineața iau parte pentru prima oară la Consiliul Creditului pentru itreprinderile electrice. Prezidează Nae Ştefănescu, care mă salută de bună venire. La 21/4 vine la Credit Manoilescu, cu propuneri noi pentru Şorecani, după vizita la Iruxelles. La ora 6, Consiliu de Credit. Se acordă credit de 120 milioane lui Mica-fitrogen.

Vineri 4 decembrie 1936

La Cameră, P. Şeicaru, într-o formă vulgară, arată lipsa de sinceritate a Sovietelor entru România în chestiunea Basarabiei. Răspuns amabil al lui Bentoiu în chestiunea înzurii. Kiriacescu mă cheamă de dimineață la B.N.R. spre a-mi spune că, văzând pe Dinu rătianu, acesta i-ar fi spus că eu doresc să rămân la B.N.R. şi la Credit, ceea ce nu arespunde adevărului. Hotărârea mea este de a demisiona de la B.N.R. şi de a rămâne umai la Credit. Voi căuta să explic aceasta şi lui Dinu Brătianu. Seara, şedință la Rotary, recedată de un comitet, unde se hotărăşte să ne ocupăm de un sat şi să-1 ridicăm din toate tinetele de vedere. După propunerea mea, se alege satul Călugăreni. Se deleagă Drecea i-1 vadă.

Sâmbătă 5 decembrie 1936

Iau parte la vernisajul expoziției de pictură daneză la muzeul Toma Stelian, în •ezența Reginei Măria, ministrului Biering etc. La dejun, Ştefan Pleşoianu. după-masă ne la mine contele Poninski de la Legația poloneză, împreună cu Ştefan Szalay, Anton aproski şi Sobanski pentru a discuta posibilitatea de propagandă pentru intensificarea lațiilor economice. A luat parte şi ing. Panaitescu, care dealtfel mi-a adus pe aceşti jlonezi la mine.

* Indescifrabil (n. ed.).

6 decembrie 1936

Marino mă cheamă la telefon pentru a mă întreține asupra numirii directorului general de la U.G.I.R. El susține călduros pe ing. Miclescu de la Căile Ferate. La dejun, Georges Fotino, vicepreşedintele Camerei. Ne spune cum i s-a oferit de Tătărescu, cu ocazia remanierii din august, un loc de subsecretar. Ridiculizează pe Tătărescu în metodele lui de a se purta cu oamenii. Ne povesteşte cât este de indignată doamna Brătianu pe guvern, care nu pune diligenta necesară, prin primarul Donescu, de a face propunerile pentru deschiderea grădinii necesare în vederea aşezării monumentului făcut de Mestrovic. A semnat o scrisoare către toți membrii Comitetului pentru ridicarea monumentului, între care mă aflu şi eu, prin care le comunică că socoteşte necesară amânarea ridicării unui monument pentru Ionel Brătianu, până când va veni la cârma țării un guvern „mai sensibil pentru memoria lui Brătianu". O palmă zdravănă. După plecarea mea de la Finanțe, când am dat peste 6 milioane bibliotecii Brătianu, nu s-a dat decât câteva sute de mii de lei la lungi intervale. Fotino mi-a spus că Regele vrea să vină la biblioteca Brătianu. Este vorba să se stabilească procedura, de acord şi cu d-na Brătianu, care nu este împotrivă. Doamna Brătianu socoate că toți oamenii de treabă trebuie să înconjure pe Rege şi să-1 ajute spre a înlătura pe cei necinstiți. Fotino mi-a vorbit de dorința lui de a intra la Universitate, la catedra de drept românesc a lui Peretz. întâmpină opoziția lui M. Djuvara, Fințescu şi C. Stoicescu. La ora 5 primesc pe ing. Ficşinescu, cu care vorbesc despre chestiunea U.G.I.R. El susține pe Cezar Popescu, ca mai bun pentru locul de director general. Plănuim cum să organizăm U.G.I.R. îi propun să fie ales vicepreşedinte. Primeşte.

7 decembrie 1936

Kaufman îmi trimite documentări cu privire la Hefter. Informațiile sunt oribile, după-masă, curs şi seminarii la Academia Comercială.

8 decembrie 1936

Mă scuz la dejunul doamnei Brătianu pentru Comitetul „Principele Mircea". La ora 5, consiliu la C.E.C. Urmează discuții asupra raportului Mândrea. Iau cuvântul: Argetoianu, Răducanu, eu, Madgearu, Brătianu (se raliază la părerile noastre). La ora 7, consiliu la Dacia România. După consiliu, plec cu automobilul cu viceguvernatorul C. T. Teodorescu, cu care vorbesc o oră. Vorbim de Dorel Dimitrescu si Kaufman, de M. Constantinescu, pe care îl susține destul de abil, de Creditul Industrial, criticând pe Kiriacescu, cu aluzii la slăbiciunea lui pentru Năcescu şi soția lui, cu vorbe bune pentru mine şi cu aprecierea că se plătesc prea multe lefuri la unele elemente slabe din Direcția Creditului.

9 decembrie 1936

Dody a fost operată de dr. lacobovici pentru apendicită, la Sanatoriul St. Vincent de Paul.

La ora 5 prezidez Consiliul Superior Bancar. La ora 7 trec la U.G.I.R., unde sunt proclamat ales preşedinte, în aplauzele unanime. Iau cuvântul: N. Theodorescu,Pennescu

119

îrtsch, Ficsinescu, Diamant /.../*, Orghidan. Discuție mare pe chestiunea directorului neral. Două tabere: una pentru ing. Micîescu şi alta pentru Cezar Popescu. Rămâne ca ezidentul să facă numirea, pe baza consultării comitetului central.

10 decembrie 1936

La ora 6, Consiliu la Creditul Industrial. La 8 3/4 mănâncă la mine Eros, secretar neral al U.G.I.R. Dody merge bine. Suportă bine urmările operației.

Vineri 11 decembrie 1936

La ora 3, şedință ia Academia Română, la care participă şi Regina Măria. Vorbeşte neralul Rosetti despre: Un uitat: g-1. Ion Em. Florescu. Asistă diferiți membri ai familiei Drescu. Numai epave fizice si materiale. Fostul ministru Mânu si St. /.../* dintre ei.

La ora 4, la Camera de Comerț, şedință convocată de Răducanu, Madgearu şi mine, a mtaşilor marilor întreprinderi pentru a le da concursul la crearea Şcoalei Superioare de -.hnică Comercială. Vorbesc Argetoianu, Butculescu, etc. Dau toți asigurări de concurs. , ora 5, la Cameră, expozeul lui Victor Antonescu de politică externă. Expune cu caracter istic, fără idei şi fără personalitate. A vorbit bine Gheorghe Brătianu; glumeț, dar nu fără recare dreptate, C. Argetoianu; apoi Cuza, arătând primejdia comunistă şi importanța ordului germano-japonez, apoi Goga subliniind importanța declarației Rosenberg şi ihalache care a apărat pe Titulescu, dând lui Titulescu prilej să facă o intervenție foarte îşită. A amintit şi de manifestul Codreanu.

Seara, la 8 3/4, şedință la Rotary, unde s-a ridicat un toast pentru alegerea mea la G.I.R.

Sâmbăta 12 decembrie 1936

Felicitări de la Kurt Mott şi Martin Schein pentru alegerea de la U.G.I.R. La 10 1/2, Dinu Brătianu. Mă felicită pentru U.G.I.R., dar este contra lui Cezar Popescu. îi comunic nu primesc să intru la B.N.R., ceea ce el înțelege. Propune pe Romniceanu. îi spun că ihai Berceanu mi-a vorbit de nevoia pentru Sassu de a-i asigura un loc şi eventual la N.R. Este absolut contra. N-are nici competență şi nici nu poate fi ales, fiind în guvern, i cere să-i propun pe cineva în locul lui Cioranu, care are 84 ani. îi propun pe M. Lăzeanu el îl acceptă imediat, fiindcă îl socoteşte ca pe un bun element şi foarte serios. M-a torizat să-1 pun la curent şi să-1 vadă acum de sărbători. Ieri, vineri 11 decembrie, a venit mine C. Tătăranu ca să-mi comunice că C. Bursan i-a spus că ar dori să facă o apropiere re mine şi Mitiță Constantinescu, spunând că Mitiță ar fi avut tort** în purtarea lui către ne. I-am spus că n-am nimic contra, păstrând în sufletul meu cele ce cred necesar. Mi-a rbit şi de necesitatea de a ieşi din rezerva mea politică şi de a mai lua contact cu băieții valoare, invitându-i la ceai sau Ia masă. Plănuim o primă listă pentru o masă de seară ntru săptămâna viitoare. Codreanu vine la mine să-mi spună că un grup de deputați >ldoveni, în frunte cu cei de la Iaşi — Ceikovsky, Zipa vor să creeze un grup

* Indescifrabil (n, ed.). ** Vină, din fr. tort (n. ed.).

moldovenesc, sub preşedinția mea, ca să apere mai bine interesele provinciei. Voi studia chestiunea. Când mi-a propus Tătăranu, după sugestia lui Bursan, o apropiere de Mitiță Constantinescu, întâmplarea făcuse să fi luat deja contact cu el. într-adevăr, guvernatorul acordase Asociației Economiştilor suma de 100 000 lei şi atunci m-am simțit dator a-i mulțumi la telefon. El s-a arătat foarte plăcut impresionat de gestul meu şi m-a asigurat că sentimentele lui sunt altele decât cele ce cred. A rămas să ne vedem la întoarcerea sa de la Atena, când îmi va telefona el.

Astăzi, sâmbătă, 12 decembrie 1936, la Dinu Brătianu. Am discutat şi proiectul de lege pentru Creditul meseriaşilor. Erau de față Nistor, Al. Alimănişteanu, Dorel Dimitrescu, Alexandrescu Roman si Mihai Negură. Proiectul este prost studiat. Nistor nu cunoaşte problema, iar Dorel Dimitrescu a căutat să împace toate curentele. Al. Alimănişteanu, prost şi îngâmfat ca totdeauna.

Marți 15 decembrie 1936

Cezar Popescu vine la mine ca să-mi comunice că nu poate primi direcția generală la U.G.I.R. I se spune că ar fi omul minoritarilor şi el nu poate admite acest handicap de prestigiu. De fapt, după cum mi-a spus Madgearu, a vorbit cu Cezar Popescu să intre în politică, să fie ales deputat de Brăila, aşa că acesta este adevăratul argument.

După curs, la Cameră, iau parte la comisia de drept administrativ care ia în discuție legea statutului funcționarilor publici. Bentoiu face o expunere civilizată. Este întrerupt de P. Şeicaru, într-o formă trivială. Plec scârbit de aşa viață parlamentară. La Comitetul Consiliului Bancar luăm hotărârea de a încadra personalul cf. legii.

Miercuri 16 decembrie 1936

La dejun, la Clubul Finanței, vecin cu A. Bentoiu. La ora 5 prezidez Consiliul Superior Bancar. La ora 6, la Al. Alimănişteanu, consfătuire politică la care participă: T.

Constantinescu, N. D. Chirculescu, Em. Dan, Vaier Roman, Ion Pillat, Morariu din Bucovina, Plesea, Constant Georgescu, Şerban din Tulcea. Se propune „strângerea rândurilor" în jurul şefului. AI. Alimănişteanu ne citeşte o notă în care se arată că criza Partidului Liberal este mare, dar temelia este sănătoasă. Cuvântări cu aluzii la dualitatea Brătianu-Tătărescu. Iau cuvântul să spun că recunosc criza din partid şi sunt adânc îngrijorat. Nu mai sunt caractere. Oamenii şi-au pierdut independența materială şi îi fac /sic!/ dependenți. Cei buni sunt izolați şi modeşti, cei răi sunt solidari şi îndrăzneți. Realitățile politice s-au schimbat fundamental în ultimii 10 ani. Ce se întâmplă cu Dinu Brătianu este o adevărată tragedie, dar el dă dovadă de înțelepciune politică şi de mare stoicism, punând interesele de partid peste interesele personale. Solidaritate, da, dar în primul rând caracter. Cuvintele mele fiind spuse cald şi sincer, par a fi impresionat.

Seara, la ora 9, prezidez Asociația Economiştilor, unde vorbeşte dr. Scărlătescu, despre „Prețuri agricole şi prețuri generale".

Joi 17 decembrie 1936

La 9 dimineața, la U.G.I.R. La 6, consiliu Ia Creditul Industrial. La 81/2 — 9 iau masa la mine 10 prieteni deputați de la „Păreri Libere". Lipseşte în ultimul moment A. Bentoiu.

121

iu parte: N. Budurescu, D. Alimănişteanu, C. Tătăranu, Al. Alexandrini, I. G. Vântu, [. Romniceanu, Gr. Duca, Vaier Roman, Ion Floroiu, M. Lazeanu. La 11 1/2 a venit şi urmuz Aznavorian, de la un concert. Discuții politice. Alimănişteanu îmi spune că s-a mvins că Cristu Simionescu este nenorocirea Ministerului de Finanțe.

Vineri 18 decembrie 1936

^

Dody vine acasă de la sanatoriu, după o lipsă de 10 zile. La 9 dimineața, la U.G.I.R. a 10 am o discuție la Credit cu N. Bazilescu, din care mă conving odată mai mult ce tom î nimic este. La 12 prezidez comitetul Consiliului Bancar. La 3, la Academia Română, ide anunț pentru 22 ianuarie 1937 o comunicare despre: Opera economică a lui Ion Ghica. a 4 1/2, la Cameră. La 7, la Şcoala Politehnică, la Vasilescu-Karpen, unde mai erau . Argetoianu, N. Ştefănescu, C. Garoflid, A. Pană, Sescioreanu, Seceleanu, M. Berceanu, . Răducanu, ing. Zlatcu şi cu mine. Discutăm necesitatea organizării unei societăți pentru mstruiri de silozuri.

Sâmbătă 19 decembrie 1936

La 11 dimineața, întrunirea Comitetului Central (delegația permanentă) a P.N.L. la Dinu Brătianu. A luat parte si Gh. Tătărescu. Brătianu ne-a spus că a chemat delegația i să se sfătuiască cu ea pentru intensificarea acțiunii de partid. S-au discutat alegerile miunale şi județene. Tătărescu a comunicat că după închiderea sesiunii actuale şi până la 5 octombrie 1937, în orice moment, se poate retrge de la putere. Nu vrea o guvernare ;onizantă. Dacă partidul este obosit, preferă să se retragă imediat. Doreşte să lucreze cu iergie până în ultimul moment, numai dacă partidul îl urmează cu aceeaşi energie şi)tărâre.

Duminică 20 decembrie 1936

O petrec la Galaţi, discutând situaţia financiară de la primărie, unde dr. Macellariu a cut o bună gospodărie, dar fără ordine financiară. La întoarcere, în vagon, stau de vorbă i Gr. Gafencu şi N. Daşcovici, acesta din urmă făcând o conferinţă la Galaţi, la Academia iberă de Export.

Luni 21 decembrie 1936

La 10 1/2 mă duc la B.N.R. să înmânez guvernatorului Mitiţă Constantinescu demisia ea din postul de administrator delegat al B.N.R., unde fusesem ales în martie trecut, emisia este astfel redactată: „Domnule Guvernator, am onoarea a vă aduce la cunoştinţă i, neputând să-mi exercit mandatul de administrator la B.N .R. ce mi s-a încredinţat prin lunarea generală a acţionarilor din martie 1936, vă rog să binevoiţi a-mi primi demisia n această calitate de administrator, pe ziua de l ianuarie 1937.

Primiţi, vă rog, Domnule Guvernator, asigurarea deosebitei mele consideraţiuni." Guvernatorul, însoţit de Kiriacescu, m-a primit în cabinetul lui Kiriacescu cu multă nabilitate. I-am spus că nu pot primi să viu la B.N.R., neînţelegând să ies din viaţa politică

122

şi nici să părăsesc instituţia al cărui prim funcţionar am fost (Creditul Industrial). L-am rugat însă să-mi dea tot concursul, ca şi până acum, la Creditul Industrial, cea ce el m-a asigurat. Eu vorbeam la persoana 3-a, el îmi zicea „Victore". A şi remarcat aceasta, arătându-mi că de ce îi vorbesc aşa de protocolar. I-am spus că acum la reluarea raporturilor este normal ca eu să mă menţin pe această linie, urmând ca viitorul să permită schimbarea situaţiei. „Ce vreţi, aşa este soarta în viaţă — i-am spus — şi eu sunt dator să mă supui ei". M-a condus cu o extremă politeţă până la uşă şi mi-a spus dacă poate veni mâine să-mi întoarcă vizita la Creditul Industrial. I-am spus că prefer după sărbători, căci acum plec la ţară. I-am mulţumit călduros şi pentru darul ce mi-a făcut la Asociaţia Economiştilor de 100 000 lei, pentru editarea de vechi economişti. Să vedem ce va da această schimbare de raporturi.

La 9 seara prezidez Asociaţia Economiştilor, unde se va face comemorarea lui Duca şi va vorbi Negură.

Marţi 22 — miercuri 23 decembrie 1936

Am fost la Coteşti, unde mi-am încheiat socotelile de sfârşit de an. Găsesc la întoarcere răspunsul B.N.R. prin care îmi face cunoscut primirea demisiunii.

Joi 24 — duminică 27 decembrie 1936

în casă, lectură, cu familia, fără nici o petrecere. A treia zi de Crăciun, 27 decembrie, plec la ora 6 la Galaţi, spre a lua parte la un bal al învăţătorilor. Dau o contribuţie de 5 000 lei pentru ridicarea unui cămin învăţătoresc.

Luni 28 decembrie 1936

Primesc pe Radu Florescu, consilier de Legaţie, care îmi aduce o conferinţă asupra politicii americane. Vorbim mult asupra Americii. Vine şi George Leon, care îmi cere sfatul dacă să mai amâne intrarea la fi JVJ?., unde este ales cenzor, după ce vorbeşte în Cameră la legea minelor, îl sfătuiesc să intre la B.N.R. imediat.

Marți 29 decembrie 1936

Kiriacescu vine la burou să-şi ia rămas bun. Vorbesc cu Mitiță Constantinescu ca luni 4 ianuarie să vină să-mi întoarcă vizita la Credit.

Miercuri 30 decembrie 1936 în casă, lucrez la comunicarea Ion Ghica pentru Academie. \

Joi 31 decembrie 1936

La dejun, Năcescu, Lipăneanu (cu nevestele), Castriş şi Lya Florescu. Revelionul acasă cu nevasta şi Mircea. Citim până la 12 noaptea. Ascultăm cuvântul Regelui la radio. Bem un pahar de şampanie. La ora 6, la Brătianu, cu Lăzeanu, pentru candidatura de cenzor. Dacă nu mai candidează Cioranu, va fi el ales.

123

1937

Vineri l ianuarie 1937 în casă, citesc şi lucrez la comunicarea Ion Ghica. Cărți de vizită, telegrame, etc.

Sâmbătă 2 ianuarie 1937

Văd la „Viitorul" pe Maxim. Aflu că ministrul Caranfil a fost silit să demisioneze, nd acuzat de procedee incorecte în legătură cu o comandă de avioane. O adevărată ibuşire. După ce acum 4 luni fusese împins de Rege la minister, cade acum lamentabil, gele — cu toate intențiile lui bune — n-are mână bună în alegerea oamenilor. Aflu că gele a refuzat decretul de numire ca Preşedinte al Consiliului C.A.M. a lui Manolescu-•unga. Ce degringoladă la un asemenea om, care dealtfel nu ar fi trebuit niciodată să ingă unde a ajuns! Mă întâlnesc cu Eug. Titeanu, care îmi arată splendida instalație agrafică a „Capitalei" şi birourile noii sale agenții telegrafice „Teleka". Un om îndrăzneț ale presei, lipsit cred de orice scrupul, ceea ce îl va ajuta să ajungă departe în presa idernă. Seara, la masă: Nicolae Pillat, de la Paris, cu soția, Alex. Romanescu, Lăzeanu.

Duminică 3 ianuarie 1937

Vine la mine colonelul Paul Teodorescu, care îmi spune între altele următorul fapt raordinar: a întâlnit o doamnă Chouche Ghica care i-ar fi declarat că mă cunoaşte foarte e şi că eu i-aşi fi spus că am demisionat din guvern, căci Regele mi-a cerut 200 milioane u am refuzat să-i dau. Nu cunosc pe această doamnă, prin urmare n-am putut să-i fac o "el de comunicare, mincinoasă pe de-a-ntregul. Niciodată, sub nici o formă, n-am primit i un fel de sugestie bănească din partea Regelui, căruia dealtfel îi păstrez o foarte noasă amintire. Cum se crează legendele!

Luni 4 ian uarie 1937

La burou (CreditulIndustrial); vine Budurescu în chestiuni de afaceri, îl întreb de lisia lui Caranfil şi altele. Butonat, ia pe „nu ştiu" în brațe. Supărat că Dinu Brătianu îl :că pe chestia Oficiului de zahăr, unde are numai 30 000 lei pe lună; îl consideră fără nici >mpetență. Caută un preşedinte pentru Uniunea Generală a Viticultorilor, în locul lui

124

Garoflid, care, având ca şi Berceanu, vie la şes, nu apără cum trebuie interesele viticultorilor, îi propun pe Oromolu, dar nu are opinii bune de el, ca şi mine.

între timp vine Mitiță Constantinescu, guvernatorul B.N.R. Surprins de această vizită — ştia că nu aveam raporturi — pleacă şi ne lasă singuri.

ÎNTREVEDEREA CU MITIȚĂ CONSTANTINESCU

îi prezint personalul de direcție: Dimitriu, Castriş, Năcescu, Lipăneanu, Vrânceanu. Vorbesc de mersul Creditului şi de interesul ce avem de a spori plasamentul şi beneficiile, în vederea amortizării pagubelor. Dimitriu are prostul gust să-i arate ce dobânzi a plătit Creditul Industrial la B.N.R. în timp de 14 ani (peste un miliard) atrăgându-şi un răspuns casant al guvernatorului. După plecarea directorilor, rămân singur cu guvernatorul. Ne explicăm în tot ce s-a întâmplat în ultima vreme şi ne reînnoim sentimente de veche prietenie, îi dau sfatul să fie mai puțin dur şi să nu uite că omenirea este rea şi la o eventuală schimbare de situație va avea multe de pătimit. Recunoaşte, îi cer concursul pentru alegerea lui Lăzeanu ca cenzor în locul lui Cioranu, care va trebui să renunțe, îmi făgăduieşte solemn. Vorbim de construirea palatului Şcolii de Război, potrivit planului întocmit de colonelul Paul Teodorescu. Ne despărțim în termeni deosebit de cordiali, chiar prieteneşti şi afectuoşi.

La dejun, d-na Zaremba şi soții Drapaniotis. La 6 1/2 vine la mine Georgel Gheorghiu, care acum s-a răzgândit şi primeşte direcția generală la U.G.I.R., după îndemnul d-lui D. Brătianu, care nu-1 acceptă pe Cezar Popescu. îi spun că eu îl accept, dar am nevoie şi de concursul industriaşilor. Aşteptăm sosirea în țară a doctorului Costinescu.

Marți 5 ianuarie 1937

La 9 1/2, la U.G.I.R., lucrez cu Eros la pregătirea bugetului. Vine şi Pennescu-Kertsch, cu care discut bugetul si numirea directorului general. Trec pe la librării. La întoarcere spre casă, Victor Dimitriu, deputat, îmi cere să-i dau şi lui o ocupație. Este un băiat de treabă care merită încurajare. La ora 5 soseşte la mine ing. Dinu Buhlea, care mă pune în curent cu stadiul unui conflict între Creditul Minier şi o fabrică cehoslovacă care le-a furnizat rafinăria de la Brazi. Eu sunt arbitrul Creditului Minier şi le dau argumentele necesare discuției preparatorii, ce are Ioc la Viena între ing. M. Constantinescu şi cehoslovaci. Lucrez seara târziu.

Miercuri 6 ianuarie 1937

La dejun Grigoriu cu soția, Lăzeanu şi d-na Lili Bilianu. Primesc informații contradictorii asupra motivelor demisiei lui Caranfil. Pun la curent pe Lăzeanu cu chestiunea alegerii lui la B.N.R. El află de la Băicoianu că Cioranu îşi menține candidatura, ceea ce este prost pentru Lăzeanu. Băiatul acesta, plin de calități, nu are nici un pic de noroc. Lucrez restul zilei la cursul ce pregătesc pentru Şcoala de Război: Potențialul de război economic şi financiar al României. La propunerea colonelului Paul Teodorescu de a ține 8 prelegeri la Şcoala de Război, mi-am ales acest subiect care îmi reclamă multă muncă pentru documentări.

125

Joi 7ianuarie 1937

Lucrez la conferința de la Academie asupra lui Ion Ghica şi la cursul de la Şcoala de ;boi.

La dejun, fratele meu Olivier. La 6 merg cu Dody la ceai la col. Paul Teodorescu. .Inesc pe U. colonel Radu Miclescu, proaspăt venit de la Paris, unde a fost ajutorul atului militar. Băiat cinstit sufleteşte. Vorbesc de cursul de la Şcoala de Război.' Inesc pe Vălimărescu, fostul ministru de la Riga, rechemat de Antonescu. Demoralizat .prăbuşire", ca fiind omul lui Titulescu. întâlnesc pe directorul Zarifopol de la Calea iță, care îmi face impresia unui om al vremurilor. Era şi Nicolae Pillat cu soția lui. Seara ez acasă până târziu.

Vineri 8 ianuarie 1937 Se termină vacanța Crăciunului. Reîncep activitatea.

Sâmbătă 9—duminică 10 ianuarie 1937

La Galați, cu Dody. Aranjez chestiuni locale politice. Prepar alegerile comunale xu martie. Cap de listă Thenea,apoi Onose cu toți parlamentarii. Preşedinte al Comisiei rimare pun pe dl Gh. Dumitrescu, deputat, care va demisiona şi în locul lui de deputat : Dumbravă. Caraman dorea să vină el primar.

Luni 11 ianuarie 1937

încep cursurile. Fac seminarul de doctorat şi apoi prezidez, la ora 9, secția cooperativă ;ociațiunilorEconomistilor,unde: vorbeşte profesorul Cornățeanu.

Marți 12 ianuarie 1937

La Credit vine Aurel Vlad, de la Orăştie, să-mi ceară credit pentru Băile din Geoagiu. beşte cu mult pitoresc. Vine Manoilescu, în afaceri industriale. După-amiază, vine la ' acasă Lăzeanu, care mă pune la curent cu situația alegerii sale la BJV..R. ca cenzor, ianu susține pe Cioranu, aşa că nu mai poate fi vorba de Lăzeanu, decât pentru locul de :or numit în locul lui Ciocârlie. Mitiță Constantinescu i-a făgăduit. Aflu de la Lăzeanu ; oferă preşedinția la CA .M. lui Costel Tătăranu, împins de Blank ca să-i facă afacerea jrea. Tătăranu refuză, deşi Regele i-ar cere aceasta. Ce vremuri am ajuns ca un bancher să numească oameni în marile noastre administrații publice! La Consiliul Academiei, ; discuție pe chestia Scoalei Tehnice. Am fost atacat şi insultat de Alaci. Am luat intui în consiliu, cu gândul de a se ajunge la o împăciuire.

La masă am pe Victor Stătescu, care ne povesteşte din greşelile lui Caius Brediceanu, îl ministru şi din lipsa de tact a noului ministru, Gurănescu.

Miercuri 13 ianuarie 1937

La dejun, la Clubul Finanțd. L-am întâlnit pe Radu Irimescu, noul ministru al Aerului, mi-a comunicat că Caranfil este nevinovat. I-ar fi spus Regelui că a studiat dosarul şi

126

s-a convins de completa nevinovăție a lui Caranfil. La aceasta Regele a răspuns „Se poate să fie formal nevinovat", cu alte cuvinte, că în fond — pentru alte motive — ar fi totuşi vinovat, îl cred o simplă victimă.

La ora 4 am vizitat pe Nadia Duca, chemat de ea, pentru a da un concediu fiului ei, Radu Roşea, de la Consiliul Superior Bancar. Mi-a părut destul de tristă si părăsită. A criticat cu asprime pe Budurescu, care nu mai dă pe la Măldăreşti cu lunile. Mi-a spus că Tătărescu o duce mereu cu minciunile. Nu poate să-1 vadă în ochi pe Inculeț. Se ocupă cu ridicarea satului Măldăreşti, unde se găseşte ca preot un gardist, care o

insultă de câte ori o vede. A fost chemată la o recepție — concert la Palat. Regele a fost amabil, dar rece. Avea aerul să spună că el conduce de fapt toate ministerele. La o frază a d-nei Duca, cum că acum poate să aibă încredere în Partidul Liberal, i-a răspuns: „Mă înțeleg bine cu liberalii", alunecând asupra noțiunii de încredere.

Seara prezidez Asociația Economiştilor, unde mi se fac elogii de către Barbu Solacolu pentru alegerea mea la U.G.I.R. Am răspuns câteva cuvinte. A urmat o conferință bună a lui Pascu, despre Creditul Agricol.

Joi 14 ianuarie 1937

Ajut cu 5 000 lei pe Tăslăuanu, fost ministru, care moare de foame. La Consiliu, discuție mare înjurai chestiunii Grigore Alexandrescu. Dimitriu arată situația de anarhie de la Societatea de Radiodifuziune. Seara, lectură, acasă, cu Dody.

Vineri 15 ianuarie 1937

Dimineața, convorbire la U.G.I.R. cu Pennescu-Kertsch pentru alegerea de director general. Susține încă pe dl Cezar Popescu. La burou, multe vizite. C. N. Popp de la Craiova. îmi cere un loc de avocat pentru viitorul său ginere Oroveanu. Ene mă asigură de devotamentul său pentru ajutorul ce i-am dat ieri la Consiliu. La ora 6, consiliu la U.G.I.R. în chestia tarifelor de cale ferată. Şedința s-a desfăşurat normal, în chestiunile financiare interesând U.G.I.R. mi s-a dat mână liberă. La 8 1/2, la Rotary. S-a decis săptămâna viitoare să se sărbătorească 20 de ani de când Roger Sarret este în țară. Am fost camarad cu el în timpul războiului; el era ofițer francez în Reg. 4 Argeş, iar eu în Reg. 6 Artilerie.

Sâmbătă 16 ianuarie 1937

Mitiță Constantinescu îmi spune la telefon că a vorbit cu Dinu Brătianu în chestia cenzoratului Lăzeanu la B.N.R. Cum Cioranu îşi menține candidatura — deşi are 79 de ani — nu mai poate fi ales Lăzeanu. Cât priveşte numirea lui Lăzeanu, în locul lui Ciocârlie, combinația iarăşi a căzut, căci se pare că Cancicov ar fi primit indicație (de la Rege sau Tătărescu) să reînnoiască mandatul lui Ciocârlie. Iată cum n-am reuşit nici de data aceasta. Cancicov a făgăduit că susține pe Lăzeanu şi acum iese la iveală că era o simplă vorbă în vânt. Din ce în ce mă conving că Cancicov nu este omul ce-1 credeam eu. A venit Mereuță la mine să mă roage pentru a mă interesa de ce nu iese decretul regal, semnat în septembrie, pentru numirea lui în Consiliul de Administrație al C.F.R. I-am spus că am aflat de la Manoilescu că se opune Malaxa, care la rândul lui terorizează pe Franasovici. Se spune că

127

alaxa a reparat şi mărit cu banii lui casa lui Franasovici şi că acum dictează ce vrea. Ce Dare omenească! Constat însă că acestor oameni verosi le merge bine, în schimb cei de ;abă sunt dați la o parte.

Sâmbătă seara, la 8 1/2, am luat masa cu soția mea la Alee. Romanescu şi mama sa -na Fălcoianu), o persoană foarte distinsă, împreună cu Georges Cantacuzino, arhitectul, soția lui (născută Ştirbei), apoi d-ra Golescu (o persoană foarte distinsă) şi Jean amandy. Conversație inteligentă şi uşoară.

i Duminică 17ianuarie 1937

Dejun la Cavallioti, ziua lui Anton.

La ora 4—9 1/2, examen de experți contabili la Corpul Contabililor. Rezultate zastruoase, fiind de o nepregătire rară.

Luni 18 ianuarie 1937

Lucrez cu Th. Nitzu, şeful contabililor al Creditului Industrial, bilanțul pe 1936. Vin nat, Onose si Codreanu, pentru chestii politice de la Galați. Dr. Macellariu trebuie să misioneze mâine din primărie şi înlocuit cu Gh. Dumitrescu.

După-amiază, îmi fac cursurile; conduc seminarul de doctorat unde un tânăr, Horac, ce o foarte bună expunere asupra băncilor. La ora 9 1/2 seara prezidez Asociația lonomiştilor, secția cooperatistă, unde vorbeşte Şt. C. loan despre asanarea cooperației, bună expunere urmată de discuții, la care a luat parte între alții şi vrednicul cooperator .Păunescu.

Marți 19 ianuarie 1937

La 9 dimineața prezidez comitetul Consiliului Bancar, unde între altele se decide unirea de avocat a fiului lui C. Angelescu, fostul guvernator. Fac cursul. Mă duc la uneră, la 4; atmosferă de lâncezeală. Nu pot ține doctoratul lui Dragomirescu, din lipsa i Taşcă, care nu vine. Ce lipsă de simț al datoriei! La ora 6 seara prezidez secția de politică cială de la U.G.I.R., unde se discută modificările de adus legii Asigurărilor Sociale, arbeşte cu miez inginerul Mateescu de la Arad şi inginerul Drăgulănescu de la Câmpina. a am luat parte la Consiliul profesoral, unde avea să se discute Şcoala Superioară de ;hnică Comercială.

Seara, dineu la Legația Franței (Thierry); erau de față şi Mitiță Constantinescu, mnescu-Kertsch, etc.

Miercuri 20 ian uarie 1937

Obişnuitul dejun la Clubul Marei Finanțe. La ora 4 vine la mine Barbu Catargi, care ii povesteşte timp de 2 ore din amintirile sale, în legătură cu trecutul Partidului nnservator. Consideră pe N. Filipescu ca pe un demagog, care dorea să domine Partidul anservator, printr-un şef docil. Aprecieri bune pentru Titu Maiorescu şi Al. Marghiloman,

128

ca şi pentru Carp. Povesteşte amănunte picante din epoca 1911 — 1913. îmi aduce material documentar cu privire la Barbu Catargi, despre care vreau să fac o comunicare la Academia Română.

Seara am prezidat Asociația Economiştilor, unde a vorbit dr. Mantu, despre Agricultura țărănească. A venit la asociație şi dr. /.../', pe care nu 1-am mai văzut de ani de zile, din prietenie pentru Mantu. Conferința destul de mediocră.

Joi 21 ianuarie 1937

Am lucrat la U.G.I.R. între 9—9 3/4. Apoi am primit la Creditpe Răducanu, care a venit să mă pună în curent cu situația conflictului cu ALACI şi cu Şcoala de Tehnică Comercială, între 10 1/2—11 1/2 am stabilit, cu Kiriacescu şi Tancred Constantinescu, bilanțul la Creditpe: 1936 fixând adunarea generală pe anul acesta la 14 februarie.

Dividend 6 1/2 %. Ceikovski îmi vorbeşte de preşedinția unui grup parlamentar moldovean, azi la Cameră.

La dejun am pe Vaier Pop, N. Theodorescu şi M. Constantinescu. Vorbim situația Creditului Minier.

La 4, la Cameră, unde în secția 5 deputații moldoveni mă aleg preşedintele lor. Miercurea viitoare vor lua ceaiul la mine. Luptă parlamentară între Madgearu, lunian şi Tătărescu pe chestia Caranfil. lunian bine până la maximum de ironie, Madgearu violent şi poate nepoliticos, Tătărescu, cu superbă încredere în sine, care nu-i stă bine. Altfel, net si categoric. Mâine continuarea interpelării.

La 6 1/2, la Credit, consiliu obişnuit. La 7 1/2, la Ministerul de Interne, unde discutăm chestiunea alegerilor de la Galați.

Seara, acasă, cu soția. Copilul răcit; a venit doctorul. Din fericire nimic grav, o răceală fără însemnătate.

Vineri 22 ianuarie 1937

Vorbeşte Madgearu în chestiunea Caranfil, cu multe documente din dosar. Scoate în relief bizara situație că un ministru este scos din guvern fără să i se poată face vreo imputare; în schimb, se vorbeşte de tot felul de afaceri ce s-ar fi făcut cu o vânzare de avioane. lunian trage concluzii politice din această chestiune. Tătărescu face un bun discurs politic, acuzând pe adversari de patimă şi aducând elogii lui Caranfil. Ce parodie, în viața aceasta politică! S-a spus tot afară de adevăr. A ajuns generalul Paul Angelescu — ultima expresie a ramolismentului — să lovească într-un om de valoarea lui N. Caranfil, prin ajutorul unei femei. Seara, sărbătorirea lui Roger Sarret, pentru 20 de ani de şedere în țară, la Rotary. Vorbesc şi eu în favoarea lui Sarret, evocând amintiri de război, deoarece el se găsea în aceeaşi divizie (a 3-a) cu mine, el la Regimentul 4 Argeş, iar eu la Regimentul 6 Artilerie.

' Indescifrabil (n. ed.).

Sâmbătă 23 ianuarie 1937

Dejun la d-na FIorescu. întâlnesc pe ministrul Carp, fost în post la Ankara şi Lisabona 36 ministrul Danemarcei;Biering.

După-amiază, la ora 6, Georges Caranfil îmi spune unele detalii în legătură cu demisia telui lui. Lucrez acasă. La ora 6 1/2, la Cancicov, pentru modificarea legii bancare.

Duminică 24 ianuarie 1937

r

Dejun la Cavallioti. Lucrez acasă. Vine Lăzeanu la ceai.

Luni 25 ianuarie — Marți 26 ianuarie 1937

Sunt răcit, totuşi ies pentru a merge la dejun la d-na Duca unde întâlnesc pe Dinu itianu cu doamna, d-na Valența Argetoianu, Mocsonyi, maestrul de vânătoare, Vladimir .vrocordat. Aflu de moartea baronesei Stârcea, soția maestrului de ceremonie de la Palat.

Miercuri 27 ianuarie 1937

Vin la mine parlamentarii moldoveni, la ora 9 seara, pentru a constituit Blocul Jdovenesc. Iau parte: Mircea Costinescu, lancu Zipa, Bădărău, Ceikovsky, Voina, lancu :ez, Bolomey, N. D. Chirculescu, dr. Pascu, Victor Dimitriu, Pr. Bejenaru (Huşi), randa, Onose, Codreanu, etc. Se hotărăşte preşedinţia mea si problemele de aparat itar, căi de comunicaţie Iaşi.

De dimineaţă, la 9, prezidez Comitetul bancar şi la ora 5 Consiliul bancar.

Joi 28 ian uarie 1937

încep cursul Potenţialul de război economic şi financiar al României, la Şcoala erioară de Război. Colonelul Teodorescu mă primeşte la ClubulMilitarsi mă prezintă 'ilor şi colonelului de la cursul de comandament, întâlnesc şi pe colonelul Boiţeanu, ui meu comandant de baterie. Se pare că a produs o bună impresie cursul, după spusele -"aul Teodorescu.

La 4 1/2, la Cameră, Madgearu interpelează pe Cancicov pe chestia reevaluării ului metalic.

Seara, la 6, consiliu la Credit; prezint bilanţul. Seara, la 8 1/2, dineu la Barbu Catargi, ninistrul Angliei Hoare şi ministrul Suediei. Barbu Catargi îmi dă un volum cu ursurile lui Barbu Catargi bătrânul.

Vineri 29 ianuarie 1937

Fac comunicarea mea la Academia Română despre opera economică a lui Ion Ghica. bine apreciată. Profesorul Ion Simionescu mă roagă să fac o mică broşură, în ilioteca folositoare" de la Cartea Românească, despre Ion Ghica. La ora 5, examen mediocru al tânărului Grigorcea la doctorat. Seara, la Rotary. Ţiţeica mă felicită din nou pentru comunicarea de la Academie.

130

Sâmbătă 30 ianuarie 1937

De dimineaţă, la ora 9, la U.G.I.R. La 11 1/2 mă duc cu Sergiu Dimitriu la Mircea Djuvara pentru avansări în magistratură. Lucrez acasă.

Duminică 31 ian uarie 1937

Lucrez toată ziua la cursul meu Potenţialul. Spre seară, Mihai Lăzeanu şi Paul

Teodorescu.

Luni l februarie 1937

Cursuri. Seara prezidez Asociaţia Economiştilor, secţia cooperatistă, unde vorbeşte părintele Dron.

Marţi 2 febraurie 1937

De dimineaţă, la mine acasă, deputaţii Onose şi Codreanu cu jud. Toader Anastasiu, care cere loc de preşedinte la Tribunalul Covurlui. La 11 1/2 vine la mine ministrul Biering al Danemarcei, care îmi cere să-1 ajut la guvernatorul Mitiţă Constantmescu spre a obţine un transfer, îi făgăduiesc.

La l 1/2 luăm masa cu Dody la d-na Lya Brătianu. Erau de faţă ministrul de Weck cu doamna, Adela Cantemir, C. Brătianu, T. Constantmescu, d-na Georgeta Cancicov, Victor Bădulescu,Dumitru Alimănişteanu,Lya Florescu,profesorul Nicolau (sifiligraful) cu

soția şi Ştefan Pleşoianu. Vecin cu d-na Cancicov, îi fac complimente pentru placheta ce a scris pentru prințesa de Wied. Mi-a făcut impresia unei provinciale destul de vulgare.

După-amiază lucrez la cursul de la Şcoala de război, Potențialul.

Seara, la 8 1/2, dineu la Fabricius, ministrul Germaniei. Erau de față: Inculeț, Djuvara cu soția, Nagy de Galantha (ungur), Sergiu Dimitriu, italieni, germani, Delmas, Paraschivescu. Fabricius îmi face impresia unui om foarte bine. Mi-a arătat în camerele de sus colecțiii foarte frumoase.

Miercuri 3 februarie 1937 Consiliu Bancar, la ora 12. după-masă lucrez acasă.

Joi 4 februarie 1937

Dejun la Madgearu cu Th. Emandi, Armând Călinescu, M. Ghelmegeanu, Grigoriu (cumnat cu Madgearu). Aflu că Tătărescu doreşte să prezideze, în octombrie, alegeri generale, căci nu va putea reuşi combinația Vaida — țărănişti. Madgearu socoate această combinație ca o imposibilitate. Ingrijat ca şi Armând Călinescu de Garda de Fier. Se citează şi se citesc explicațiile date de Seba, cu pasagii din cartea sa, al cărui obiect este discuția în Cameră. La 4 1/2 prezidez la Cameră Blocul Moldovenesc din Cameră. Destul de bună atmosferă. Vorbeşte lunian în chestia reevaluării stocului metalic. Atacă pe Madgearu.

La 6, consiliu la Credit. Kiriacescu îmi cere să avansez pe Năcescu şi Lipăneanu la 45.000 lei. Slăbiciuni omeneşti.

La 10 1/4, recepție la Legația elvețiană.

131

Vineri 5 februarie 1937

La 11 — 12 am făcut curs la Şcoala de Război (Cercul Militar). Acelaş bun succes. im felicitat la începutul cursului pe gl. Paul Teodorescu pentru înaintarea lui în grad.

Am avut la dejun următoarele persoane: Tanrioer Suphi Bey, ministrul Turciei, ițele şi contesa Poninski, consilierul legației polone, d-na Polizu-Duca, col. Delmas, sat militar al Franței, d-na Tincuța Caradja, d-na şi dl Pennescu-Kertsch, d-na Lily ianu, Ştefan Pleşoianu. Ministrul Turciei m-a întrebat ce cred de acordul iugoslav-gar. I-am spus că s-^ făcut fără ştirea noastră şi că ne-am găsit în fața unui fapt împlinit, ndamnă imprudența lui Seba de a fi scris ce a scris despre România. După Tanrioer, ja este convins că numai o alianță ceho-sovietică poate scăpa Cehoslovacia din ghiarele rmaniei.

Trebuia să plec mâine la Turnu-Severin să fac o conferință la Ateneul lui Toader stescu. Fiind rău răcit am renunțat. Stau acasă şi lucrez la cursul de la Şcoala de Război, e mă pasionează. Vine Lăzeanu să mă vadă. Acordul cu Parisul este aproape gata.

Duminică 7 februarie 1937

Gl. Rosetti de la Academia Română îmi trimete o pulpă de porc mistreț, îl chem la ii. Lucrez cu spor. Gl. Rosetti vine la mine. Discutăm, față fiind şi gl. Paul Teodorescu, ipre trecutul nostru. Un om de frumoasă cultură şi de un admirabil caracter, îmi este rte drag şi am pentru dânsul o deosebită stimă.

Luni 8 februarie 1937

De dimineață la burou; vine Costel Tătăranu să-mi spună că crede că va fi numit ședințe la C.A M., în urma declarațiilor ce i-a făcut Tătărescu, că din moment ce Regele oreşte, nu se poate opune. M-a întrebat ce zic. I-am spus:

— Şi dacă nu primeşti şi dacă primeşti vei avea neplăceri. Dacă nu primeşti, superi Rege; dacă primeşti, toată lumea ştie că ai fost numit pentru că te-a cerut şi dorit Blank. îți convine să fi protejat de un bancher falit? Şi apoi te cere acolo ca să-i faci cerea cu sarea. O vei face — vei avea neplăceri. Deci nu te felicit. Cred că pentru vremea a în care trăim este bine să nu ai scrupule. Fii mai cinic şi o să-ți meargă bine. A avea ivingeri şi opinii constituie un handicap.

îmi spune că nu are nici o ambiție politică, dar crede că are talent politic.

Fiind răcit, stau acasă. Al. Grigoriu îmi spune că numirea lui Hurmuz Aznavorian la 4.M. este făcută după propunerea lui Zorab, tovarăşul lui Blank de la Discom. Numirea onelului Oroveanu la C.A,M. este rea; îl cred un om de afaceri.

Lucrez în bibliotecă, deşi sunt răcit zdravăn.

Marți 9 februarie 1937

La dejun, la Manoilescu. Erau de față: Ugo Sola, ministrul Italiei, d-na şi ministrul îricius al Germaniei, Montalvao, ministrul Portugaliei, care este rechemat, dl şi ia Darvari. Vorbesc mult cu Fabricius, care critică pe guvernatorul B.N.R.

132

Miercuri l O februarie 1937

Dejun la mine. Iau parte: Al. Lapedatu, preşedintele Senatului, d-na Sabina Cantacuzino, dl şi d-na Taşcă, dl şi d-na Miclescu, dl şi d-na Popescu-Necşeşti, Al. Romanescu şi Minai Lăzeanu. Discutăm cazul Seba, cazul mareşal Averescu. D-na Cantacuzino plină de vervă şi de spirit tăios.

Joi 11 februarie 1937

Fac cursul la Şcoala de Război. Ia parte şi gl. Sichitiu, şeful Marelui Stat Major.

După-amiază, la Cameră, ascult parte din discursul lui Cancicov într-o chestiune monetară greu de apărat din punct de vedere tehnic-monetar; el are un succes politic, ceea ce constituie o dovadă că nu trebuie să fi om de meserie în fața unui Parlament de nivel eterogen.

La ora 6, consiliu la Credit.

La ora 9 vin la mine parlamentarii moldoveni. Iau parte: Chirculescu, Ion Botez, Lăzărescu, Ceikovski, Bolomey, Hozoc, dr. Cazacu, Dimitriu (Tecuci), Berha, Mircea Costinescu, Victor Dimitriu, părintele Bejenaru, lamandi (Huşi). Am discutat politică. S-a pe trecut bine.

Vineri 12 februarie 1937

De dimineață vin la mine gl. Teodorescu şi col. Stoenescu, pentru creditul necesar construirii localului de la Şcoala de Război.

La dejun, Leon şi Marguerita Sculy.

La 3, la Academia Română, unde ascult comunicarea lui C. Rădulescu-Motru despre Psihologia poporului român.

între 4—8, examene la Academia Comercială.

La 9 1/2 mergem la Principesa Alexandrina Canlacuzino; recepție dată în cinstea ducesei de Atholl. Era şi Regina Măria. Lume multă, căldură, program muzical.

Sâmbătă 13 februarie 1937

Dejun la mine. Au luat parte: de Weck, ministrul Elveției, Djuvara, ministrul Justiției cu doamna, Pochhammer, consilierul de legație german, Al. Otetelişanu cu doamna, baronul von Witzleben de la Societatea Bancară, cu doamna şi Al. Ottulescu cu doamna.

După-masă am prezidat o comisie de industriaşi la U.G.I.R., în legătură cu noile taxe pe țesăturile de bumbac.

Duminică 14 februarie 1937

Adunare generală la Creditul Industrial. Câțiva acționari mă felicită că am rămas director general la Credit şi nu am trecut la B.N.R. Dau câteva explicații în legătură cu rezervele Creditului.

Doamna Seulescu ne face o vizită la ora 5. Femeie deşteaptă dar prea lăudăroasă. Cunoaşte multe lucruri din viața politică, dat fiind că Mişu Seulescu a făcut atâta timp politică cu P.P. Carp. Ne povesteşte un episod al diplomației din trecutul țării noastre: Un

Dinat român, Băleanu, aflat în post la Sf. Petersburg, se prezintă la Gorceakov, :elarul Rusiei, spre a-şi lua concediu de plecare. Gorceakov, detesta şi dispreţuia lânia şi avea pentru Regele Carol un sentiment puțin amical. Era supranumit „Leul ei" şi avea o mare putere, în momentul despărțirii, Gorceakov a spus lui Băleanu: es au Roi Charles que le Lion de Russie lui envoie şes salutations". La această enţă, Băleanu i-a replicat, ridicându-se după scaun şi salutându-1: „J'aurai l'honneur ansmettre â mon Auguste Souverain, S.M. le Roi Charles, Ies salutations du roi des laux".

La ora 8 vine generalul Teodorescu la masă. Vorbim de curs. Este impresionat de derea mişcării legionare şi nu admite cu nici un preț violența ca armă de luptă în viața ică. Ştie şi el că în mişcare sunt mulți ofițeri. Câțiva ar fi defilat prin fața cosciugului [oța şi au jurat după un anumit model de jurământ.

Luni 15 februarie 1937

La ora 12 merg la Banca Națională cu gl. Paul Teodorescu, la Kiriacescu şi apoi la ă Constantinescu şi aranjăm modalitatea deschiderii unui credit de 60 milioane lei u construcția Şcolii de Război.

După-amiază fac cursurile mele la Academie si renunț a prezida secția cooperației, obosit.

Marți 16 februarie 1937 Cursul meu de Monetă, între 3—4. Examene, între 4—8 1/2. Seara lucrez acasă.

Miercuri 17 februarie 1937

Examene la Academia Comercială, 9—12. La 12, Comitet de direcție la Consiliul rior Bancar.

[ntors acasă găsesc invitația lui Tătărescu pentru dejunul de sâmbătă 20 februarie. i, din îndemnul lui Dody, invitația fiind făcută prea în ajun si având aerul că ne-a at în ultimul moment, neavând pe cine. De altfel, de la ieşirea din guvern pentru prima ie cheamă la masă cu nevasta. Nu-i cunosc palatul ce şi-a construit, decât anticamera oul, unde am fost de câteva ori.

Via duc la Cameră, la ora 4 1/2, unde ia cuvântul Goga, care caută să explice prezența trilor străini la înmormântarea lui Moța şi Marin. Regret că nu pot audia pe lunian. levoit să plec la Societatea Bancară, unde prezidez consiliul. Mă reîntorc la Cameră it în comisie la dezbaterea legii Sassu, asupra organizării agriculturii. Seara, la 9, prezidez Asociația Economiştilor.

Joi 18 februarie 1937

^a ora 12, în audiență la Cancicov, împreună cu Pennescu-Kertsch şi o delegație de triaşi, în legătură cu noile taxe ce se pun pe pânzeturi.

134

La l 1/2, masă la mine, cu câțiva prieteni ieşeni. Iau parte: N. Simionescu-Bârlad, dr. Cazacu, Botez, Bădărău, Zipa, Ceikovski, Drăghici din Vâlcea. După-masă vine şi senatorul Diaconescu. Se scuză Voina şi Lăzărescu, fiind bolnavi.

Nu fac cursul obişnuit la Şcoala de Război, neavând materialul adunat. La ora 4 — 5 1/2, examene la Academie. La ora 6, consiliu la Credit. Se realege Kiriacescu ca preşedinte. La ora 7 reiau examenele la Academie. Lucrez seara acasă.

Vineri 19 februarie 1937

Lucrez la burou. După-amiază, la ora 3 1/2, la Academia Română, unde face comunicare Ion Răducanu despre: KleinwăchterşiAndreades. Interesantă şi bine expusă. Țițeica îmi spune că era mai interesantă comunicarea mea asupra lui Ghica.

La 9 seara, la Rotary, unde arhitectul Socolescu ne face o foarte frumoasă expunere asupra halelor din Ploieşti.

Sâmbătă 20 februarie 1937

De dimineață, examene; După-amiază examene. La ora 5 1/2, la Sassu acasă, unde împreună cu M. Berceanu, N. Budurescu, Mircea Costinescu şi Sescioreanu, preşedintele Uniunii Camerelor de Agricultură, discutăm şi modificăm art. 136 din legea agriculturii, privind materiile prime agricole.

Seara, la 9, dineu la mine. Iau parte: d-na Alexandrina Cantacuzino, dl, d-na Barbu Catargi, Nicolae Lahovary, Laetiția Ghica, Lya Florescu şi Mihai Lăzeanu.

Duminică 21 februarie 1937

La ora 9, la B.N.R., adunare generală. Discursuri infecte. Bine si cu autoritate, Dinu Brătianu. Pompier şi cu fraze bombastice, guvernatorul. Este dezolantă lipsa de ridicare intelectuală la adunările generale, mai ales ale Institutului de Emisiune. Se votează Kiriacescu pentru realegere, M. Romniceanu în locul meu şi Cioranu la realegere. Dau votul meu lui C. T. Teodorescu şi plec acasă cu Buşilă.

După-masă, la 4 1/2, vine la mine Gr. Filipescu. Furios pe cei doi miniştri străini. Germania ar avea o atitudine mai împăciuitoare. Italia, prin Sola, are o atitudine insolentă. Impresionat de proporțiile mişcării legionare. Critică pe luca pentru felul cum

s-a prezentat la Cameră. Tătărescu nu poate face destulă ordine. Cere ca să se formeze pentru câteva luni un guvern liberal, cu obiectivul restabilirii ordinei interne, în care să intre lorga, lunian, Mihalache, după care să urmeze alegeri convenabile față de legionari. Crede că nu sunt atât de numeroşi pe cât se pare. O dată în Cameră, se va vedea ce vor. De la mine, spune că se duce la Mihalache. Am vorbit apoi de un credit al Telefoanelor la Creditul Industrial. Am vorbit de CA.M. şi de noul preşedinte Tătăranu. Recunoaşte că Blank este tare şi face ce vrea. L-am întrebat dacă este permisă o astfel de situație. Critică pe Maniu, care a dat o telegramă publică lui Moța şi cochetează cu legionarii, îl socoate ca făcând o politică mică, având obiective inferioare, față de alte probleme mari, la ordinea zilei.

Lucrez toată seara acasă.

135

Luni 22 februarie 1937

De dimineață, la Cancicov, cu Tabacovici şi Macovei, pentru tarife. După-amiază, uri la Academia Comercială. La 7 seara, şedința Consiliului la Dacia România, Zvonuri ituație proastă a guvernului.

Marți 23 februarie 1937

De dimineață vine Buduresco la Credit şi îmi spune că este nevoie să capete o nouă idă de încredere din partea Regelui,pentru a face față situației.

La l 1/2 iau dejunul la Capsa, unde se sărbătoresc 50 de ani ai Fabricii Stan Rizescu i Hrăneşti. Mai sunt de față: dr. Costinescu, Vaier Pop, Negură, N. P. Ştefănescu. Dr. inescu ne comunică că se face remanierea. Prim-ministrul ia Internele cu gl. Gabriel inescu subsecretar; luca şi Djuvara rămân fără portofoliu, Bentoiu se întoarce la ție, Bejan la Preşedinția Consiliului, Sassu la Justiție. Impresia mea este că ne aflăm ța ultimei replatrări* a guvernului şi după votarea bugetului ne retragem.

După-amiază fac examene. Seara, la masă, Ionel, Liviu şi Chouchou, care pleacă ie la Berlin. De dimineață vin la mine Auşnit şi Parsons, să-mi ceară un credit de)00 000 lei pentru Telefoane. Seara, la 6 1/2, consiliu la Academia Comercială.

Miercuri 24 februarie 1937

Examene de la 9— 11 1/2. La 12 prezidez Comitetul Bancar. La l 1/2, dejun la Marea Finanța, dl Ştefănescu îmi propune să intru de la Creditul strial, cu 100 milioane, la Petroşani. Vorbesc cu Max Auşnit de chestia Telefoanelor. itual, majorarea capitalului la această societate americană. De asemenea cu Parsons. După-amiază, examene la Academie. La 6 1/2 prezidez Comitetul Central U.G.I.R. şi mic ce rezultate s-au obținut în diferitele intervenții. Modificarea art. 136 din legea de ultură, schimbarea taxării țesăturilor prin taxe pe fire, etc. La 9 seara prezidez Asociația vraiştilor, unde vorbeşte ing. Panaitescu, despre Legiferarea industrială şi criza.

Joi25 februarie 1937 Examene. Consiliu la Creditul Industrial.

Vineri 26 februarie 1937

Examene. La Academia Română, unde face o comunicare dl lorga. Seara, serată la y pentru aniversarea a 32 ani. Vorbeşte Țițeica.

Sâmbătă 27 februarie 1937

Dejun la contele şi contesa Poninski, consilier de legaţie polon, cu Hauenschield, trul Austriei, Vatikioty, consilier la legaţia greacă, Charbonnel, legaţia franceză etc. -,a ora 4, adunare generală a Băncii Româneşti. Acţionarul Secară mă laudă pentru tatea mea la Ministerul de Finanţe.

Spoială, pospăială, din fr.replâtrer (n. ed.).

136

Seara, dineu la legaţia Austriei (Hauenschield) în cinstea mea, cu următorii convivi: Em. Pantazi, dl, d-na Necşeşti, Parsons cu doamna (Telefoane), Radu Florescu cu d-na, Otto Stern cu d-na şi alţi secretari de legaţie austriacă. Film de cinema.

Duminică 28 februarie 193 7

Dejun la Regina Măria, cu gl. şi d-na Samsonovici, arh. Nenciulescu, Adela Cantemir, d-na Procopiu, colonel adj. Brătescu. Am vorbit cu Regina după-amiază peste 20 minute despre Garda de Fier şi i-am arătat primejdia acestei mişcări. Ea însăşi era foarte îngrijorată. M-a rugat să-1 văd pe Rege şi să-i spun acelaşi lucru. Vrea să iasă cât mai mult în lume ca să întreţie vie dragostea poporului pentru ea.

Luni l martie 1937 Cursuri la Academie. Nu pot lucra destul pentru curs.

Marţi 2 martie 1937

Traian Bratu a fost înjunghiat la Iaşi pe stradă de către studenţi. Mare vâlvă. Seara, la 6, avem consiliu profesoral, unde aflu de închiderea universităţilor până la votarea unei noi legi universitare.

Miercuri 3 martie 1937

La 6 1/2, la Cercul Militar, ceai şi concert dat de gl. Teodorescu, comandantul Şcoalei Superioare de Război. La 9 seara prezidez Asociaţia Economiştilor, unde vorbeşte ing. Drăgulănescu de la Steaua Română despre criza petrolului.

Joi 4 martie 1937

Fac curs la Şcoala de Război.

Dejun la mine. Iau parte: d-na, dl Gr. lunian, d-na Emandi, dl»d-na Buşilă, dl, d-na N. Bălăcescu, dl, d-na Radu Mândrea, Castriş şi dl, d-na Bujoi. La ora 6, consiliu la Creditul Industrial.

Vineri 5 martie 1937 Rotary. Discuţie interesantă asupra crizei agricole si crizei agrare.

Sâmbătă 6 martie 193 7

Am luat masa de seară la Al. Romanescu cu dl si d-na Argetoianu, d-na Fălcoianu (mama lui Romanescu), Radu Romanescu şi Lya Florescu. Argetoianu mi-a povestit cum s-a apropiat de Brătianu şi cum s-a ajuns la guvernul Şiirbey, în iunie 1927: avea un bun prieten, doctor la Paris, care 1-a văzut pe Rege în vara anului 1926, când făcea o cură în Franţa. Diagnostic: cancer. Ii spune lui Argetoianu, care rămâne pe gânduri, ştiind situaţia din ţară. (Prinţul Carol plecat la Paris). Cum vine în ţară, se gândeşte să se alieze cu cel mai

137

, deci cu Brătianu. îl caută acasă, îl vede şi îi spune ce ştie de Rege. Brătianu, iformat, dureros surprins. Argetoianu îi spune că îi stă la dispoziţie la orice itualitate.

Brătianu începe pregătirile pentru răsturnarea lui Averescu, pe care îl socotea icjdios, în cazul morții Regelui. Pune la cale un guvern Prezan. Lucrează cît poate la tt, prin Ştirbey, în acest sens. Regele nu vrea guvern Prezan. Regina combate pe Prezan ia se ajunge la guvernul Ştirbey, susținut de Regină.

. Duminică?martie 1937 <.

La 12 dimineața nunta domnişoarei Pennescu-Kertsch cu locotenentul Starostescu, atriarhie. Discurs deplasat al Patriarhului, care socoteşte potrivit să amintească că fata >ptată de Kertsch) este țărancă orfană de război.

La 2, dejun la Gh. Tătărescu cu Dody; de față: marele sculptor jugoslav Mestrovic cu i (o persoană foarte bine), dl, d-na Costinescu, M. Oromolu, Chirculescu, Bujoi, cipele şi principesa Brancovan, Irimescu cu d-na. după-masă, cînd toată lumea pleacă, an de vorbă cu Tătărescu. Vreau să-1 pun la curent cu unele situații dezagreabile. Mă îrupe şi îmi spune: „Ştiu tot, nu pot face nimic acum. Mi-e teamă că voi fi silit să srnăm mai mult decât voi", îi vorbesc de ce se întâmplă la Industrie cu Vaier Pop, de ace Franasovici. îi spun că nu aştept nimic, că nu cer nimic, dar că mă doare sufletul l văd cele ce se petrec, îmi spune că Cancicov este un bun contabil, dar nu ministru de înțe. Cred că nu crede ce spune, îmi confirmă pentru a nu ştiu câta oară că Antonescu este un mare duşman. Vorbe, făgăduieli. O impresie de gol, de nesinceri țațe, de ledie.

Luni 8 martie 1937

Nimic special. Lucrez la cursul de la Şcoala de Război.

Miercuri l O martie 1937 Fac cursul la Şcoala de Război, între 12-1, cu frumos succes.

Joi 11 martie 1937

Curs — a doua oră — între 11 —12. La 6, consiliu la Credit.

Seara, la 9, concert simfonic, dirijat de Georgescu, cu Cortot la pian: Chopin, d'Indy.

l 1/2, recepție la Lya Florescu, secretara mea, care împlineşte 25 de ani.

Vineri 12 martie 1937

Vine la mine de dimineață Manoilescu, care se înfurie auzind hotărârea Consiliului -i scurta amortismentul şi de a-i pune controlor. Bănuieşte persecuție politică. Nu esc să-1 liniştesc. Mare îndrăzneț.

Seara, concert Friedman, cu orchestra Radio, condusă de Ionel Perlea. Execută pin, Ceaikovski, Liszt.

Sâmbătă 13 martie 1937

138

La 11, vizită la Dinu Brătianu. Se ocupă de legea cartelurilor, îi vorbesc de criza morală a cadrelor noastre de partid. Nu îl impresionează. O impresie dezolantă.

Duminică 14 martie 1937

Plec de sâmbătă seara la Galați. Duminică dimineață merg la Independența, unde are loc o conferință administrativă, cu prefectul Ignat si parlamentarii Onose, Codreanu, Caraman, primarul Dumitrescu, Dumbravă. După-amiază pregătesc bugetul primăriei. Seara, la 6.30, plec la Bucureşti în tovărăşia lui Constantin şi Elena Donici.

Luni 15martie 1937

Vine la burou deputatul de Gorj, Nicodim, care îmi vorbeşte în termeni aspri de Tătărescu şi de situaţia rea de la Gorj. Caranfil, fostul ministru, vine în numele Soc. de Gaz şi Electricitate şi îmi cere un credit de 120 milioane lei. Seara, la 6, prezidez o şedinţă la U.G.I.R.

Seara iau parte, cu nevasta mea, la concertul doamnei Klein; destul de acceptabil.

Aflu că, în locul lui Mereuţă, la C.F.R. s-a numit în consiliu tînărul inginer Sever Christescu, director general la Copşa Mică, omul de încredere al lui Malaxa, care devine stăpân efectiv la C.F.R. prin Macovei, Tabacoviei şi ceilalţi. .

Marţi 16 martie 1937

Iau parte, prima dată, la Consiliul Cărţii Româneşti. Atmosferă plăcută.

Seara, la 9, seminar de doctorat la mine acasă. Iau parte vreo 12—14 doctoranţi. Le dau apoi o mică gustare. Văd că pleacă mulţumiţi. Niciodată studenţii noştri nu sunt băgaţi în seamă de profesori, cu care n-au contact personal.

Miercuri 17 marţi e 1937

Vine la mine Manoilescu şi mă pune în eureni cu schimbările de opinii ale lui Kiriacescu. Chestorul Motas vine să mă anunţe că este informat că va fi mutat din Galaţi, pentru a face loc unui chestor prieten intim ca Gabriel Marinescu, care a cununat pe fiica lui. îl cheamă Dumitrescu şi este un om cu rea reputaţie. Fac o sciisoare lui Tătărescu protestînd că se mută un om de treabă şi subţire pentru a face Joc unui om necinstit. La dejun, la Clubul Marei Finanţe. Sunt vecin cu Ssba, care se arată foarte afectat de cele întâmplate. La Cameră, Cancicov îmi spune că a declarat la discuţia bugetului, că mi se impută pe nedrept deficitul bugetar, impumndu-mi-se un buget peste prevederile mele. Casierul Camerei Deputaţilor îmi spune că fostul deputat Duaitrescu, actualul primar de Galaţi, a încasat cu 3100 lei mai mult diurna decât avea dreptul şi că nu voieşte a o restitui. Ce oameni, ce personal politic cu care se pot apăra interesele generale!

La ora 5 prezidez Consiliul Bancar; Ia ora 6, prezidez U.G.I.R.; la ora 9, la Economişti, unde vorbeşte foarte frumos inginerul N Micîescu.

139

Joi 18 martie 1937 Consiliu la Credit.

Vineri 19 — sâmbătă 20 — duminică 21 martie 1937

La Coteşti; pregătesc începutul anului agricol. Duminică seară, sosind de la Coteşti,

.esc vizita lui Lăzeanu, care îmi comunică că seara va fi sărbătorit printr-un banchet

:ea Cancicov. Neputând lua parte, am trimes prin Lăzeanu următoarea scrisoare: (

Iubite domnule ministru şi scumpe amice,

Reîntors acum de la ţară, aud de sărbătorirea d-tale de către amicii noştri politici.

Nu aş putea să rămân insensibil la această binevenită manifestare ce ţi se face, după

ua muncă ce ai desfăşurat şi după frumoasele izbânzi ce ai repurtat.

Deşi rămas în marginile actualităţii politice, ţin să mă asociez, pe lângă ceilalţi amici

ici, la sentimentele ce ţi se exprimă şi să te asigur în mod sincer, câtă parte am luat la

i rodnica d-tale activitate în fruntea Ministerului de Finanţe.

Aducându-ţi deci, pe această cale, toate felicitările mele cele mai călduroase, folosesc

t frumos prilej pentru a te asigura din nou de toate sentimentele mele prieteneşti.

Luni 22 martie 1937

Iau parte, la ora 11, la inaugurarea Expoziţiei Echipelor Studenţeşti de la Expoziţia

lui, unde vine şi Regele. Guşti îmi explică planşele. Vorbesc mult cu Andrei

ilescu. Regele, după deschidere, vine către mine şi îmi întinde mâna cordial. Era de

>i geograful francez de Martonne.

La l 1/2, la dejun, la dr. Costinescu, cu dr. şi d-na Danielopol, Berindey cu d-na (năs-

Tzigara-Sarnurcaş) si G. Corbescu cu d-na (o franceză). Dr. Danielopol ne povesteşte

iţe episoade de la discuţia legii învăţământului superior a dr. Angelescu, din care

ea duplicitatea şi lipsa de caracter a dr. Angelescu.

Seara avem la masă pe scriitorul C. Gane şi d-na Elena Donici (născută Cantacuzino-

ni). Discuţii literare şi cu privire la trecutul de familii.

Marţi 23 martie 1937

Dejun la Marea Finanţăm onoarea lui Seba. Cuvîntare măsurată a lui N. P. Ştefănescu. jsferă tristă. Multă indiferenţă. La ora 6, şedinţă la U.G.I.R., unde cer şi mi se dau ne puteri pentru desemnarea directorului general. Seara, la 9, seminar de doctorat la mine acasă.

Miercuri 24 martie 1937

Cancicov îmi trimete următoarea telegramă de mulţumire: Vă mulţumesc pentru le cuvinte.

140

Primesc vizita ziaristului La Rochefoucauld (scrie la „Marianne") care mă întreabă de situaţia financiară pentru care nu are nici un interes şi nici o pricepere, îl preocupă probleme politice. Se întîlneşte în anticameră cu Manoilescu. îi prezint. Manoilescu îşi ia obligaţia să-i mijlocească o întrevedere cu Corneliu Codreanu.

Găsesc acasă invitaţia pentru concertul de sâmbătă la Palatul Regal.

Joi 25 martie 1937

Buna Vestire. Lucrez acasă.

Seara la concertul sinfornic dirijat de Scherchen. Admirabil (Beethoven, Mozart, Mahler).

Vineri 26martie 1937

Vine Lăzeanu la mine şi mă pune la curent cu cele ce se petrec la Finanțe. Lucrez la cursul de la Şcoala de Război. Seara vine colonelul Petroianu şi îmi cere să intervin la generalul Sichitiu pentru a-i încredința şefia de stat major a Corp l armată. Voi interveni.

Sâmbătă 27 martie 1937

La 9 1/2, la Marele Stat-Major, la generalul Sichitiu pentru Ionel Petroianu. Vorbim de situația pregătirii militare pe timp de vară. Impresia unui om ponderat.

Duminică 28 martie — luni 29 martie 1937

La Coteşti. încep munca la vie. Seara de luni mă duc la expoziția de produse ale domeniului Broşteni. Colonelul Manolescu îmi aduce mulțumiri pentru creditul acordat, în numele principelui Nicolae.

Marți 30 martie 1937

Vine la burou d-na Frosi Nenițescu, într-o chestiune personală. Bună prietenă cu Regina Elisabeta a Greciei, care a şi ajutat-o băneşte, îmi spune că i-a spus Reginei Elisabeta concursul ce i-am dat. La pronunțarea numelui meu, ar fi întrebat: „Care Slăvescu, cel care a fost ministru de Finanțe ? A plecat din minister pentru că a fost om cinstit". O fi adevărat ? La ora 6 seara, consiliu la Banca Ilfov, în noul local. Brătianu se amestecă ca un contabil în toate detaliile gospodăriei băneşti. Seara, seminar la mine cu studenții de la doctorat.

Miercuri 31 martie 1937

Curs la Ş coala de Război, la ora 11 —12.La l 1/2, dejun la mine: Manoilescu cu d-na, G. N. Leon cu d-na, Budeanu cu d-na, Sculy cu d-na, Liviu cu Chouchou. La 5, Consiliu Bancar. Ultimul, până la constituirea unui nou consiliu, după noua lege. La 9 seara prezidez Economiştii, unde face o bună comunicare inginerul Rarincescu, despre Problema energiei.

141

Joi l aprilie 1937

Consiliu la Credit. La 7, consiliu la Academia Comercială în vederea reînceperii irsurilor. La 9 seara cinez cu principele Basarab Brâncoveanu şi Agripa Popescu, la Cina. ii cere un credit de 5 milioane pentru Minele din Banat (Mina Lupac).

Vineri 2 aprilie 1937

Costel Tătăranu vine să se prezinte de plecare, fiind numit preşedintele consiliului CA M. ti spune că la instalare s-a vorbit cu elogii de intenția mea de a construi Palatul CAM.

La ora 3, şedință ultimă la Academia Română. Se discută chestiunea literaturii irnografice. Se hotărăşte să se țină comunicări cu acest subiect (rostul literaturii române) re a se combate tendințele bolnave. La 12 vine la mine Erwin Philipps cu Leon Sculy, ntru numirea unui administrator delegat la Explozivi. Voi fi numit eu, având pe Costin urdza ca supleant, dar el va lucra pe răspundere proprie.

La ora 6, consiliu de administrație la Nitramonia.

Sâmbătă 3 — duminică 4 aprilie 1937 La Galați.

Luni 5 aprilie 1937

Curs la Academie. Audiat la 9 ore un concert simfonic condus de marele dirijor rman Scherchen.

Marți 6 aprilie 1937

Curs la Academie. La Consiliul profesoral la Academie; refuz de a lua parte în isiliul de administrație, unde fiind şi Eftimie Antonescu nu pot să mă înțeleg cu el.

Miercuri 7aprilie 1937

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar. La ora 12, comitet la Societatea Bancară. La : l 1/2, dejun la scriitorul Gane, cu doamna Alexandrina Cantacuzino etc. Seara, la 10 1/2, recepție la legația italiană.

Joi 8 aprilie 1937

Dejun la d-na Nina Duca, care vine la Coteşti. Consiliu la Creditul Industrial.

Vineri 9 aprilie 1937

Dejun la noi. Iau parte: ministru! Prat y Soutzo, ministrul Lucă Sturdza,Poulet Ghica, 3tev, Donici si soția, Lăzeanu şi Lya Florescu.

142

Sâmbătă 10 aprilie — luni 19 aprilie 1937

La Galați, unde fac propagandă electorală. Ies prost. Luăm 19 mandate şi pierdem 17 mandate în favoarea național-țărăniştilor. Gr. Gafencu îmi spune că au fost alegeri elvețiene.

Marți 20 aprilie 1937

Dejun la noi: D-na Nadia Duca, dl, d-na Gr. Duca, G. Cretzianu, G. Gane şi d-na Mărie Arion, principele Basarab Brâncoveanu.

La ora 6, şedință la U.G.I.R. Seara luăm masa la ing. Lipăneanu cu Al. şi Ion Lapedatu, avocatul Ghica, etc.

La 10 1/2, recepție cu muzică la legația ungară, la ministrul Bârdossy. Miercuri 21 aprilie 1937

Consiliu la Consiliul Bancar. Adunare generală la Banca Ilfov, cu inaugurarea noului palat.

Merg cu Dody la tribunal să semnăm actul de cumpărare al imobilului din Aleea Alexandru. După-amiază, vine la mine N. Budurescu. Nu mă duc la întrunirea general Averescu, ca fiind ceva neserios.

Joi 22 aprilie 1937

Dejun la Oromolu, cu tot consiliul Creditului Industrial. Destul de vulgară atmosferă. Interior de parvenit cu lucruri frumoase. După-amiază, la 3 1/2, adunare generală şi consiliu la S.R.D. La 5, adunare generală si consiliu la Soc. de Explozivi. Sunt ales administrator delegat. La ora 6, consiliu la Creditul Industrial. Seara, la 8, ia masa la noi generalul Paul Teodorescu.

Vineri 23 aprilie 1937

Stau acasă şi lucrez. La 11 dimineața, la mine acasă, Virgil Petrescu, secretarul Băncilor Române Unite, care îmi cere să-1 recomand în Consiliul Superior Bancar. La ora 12 vine la mine Gr. Duca, care îmi spune că ar primi preşedinția Cartelului

Uleiurilor, îmi explică relațiile lui cu Blank si îmi confirmă că el a luptat mult pentru plecarea mea din guvern.

Dejun la Li viu.

La ora 3, şedință la Academia Română. Vorbeşte Goga cu mult talent, dar şi în spirit polemic. Nu prea mult ton academic. La ora 5 ia ceaiul la mine Cecropide. Vorbim de Societatea Bancară. La ora 6 vine Lăzeanu. Renunțăm a merge la Ministerul de Externe, la recepția lui Beck.

Sâmbătă 24 aprilie 1937

La ora 9 plec cu gl. Rosetti la Ghergani, să reprezentăm Academia Română la comemorarea a 40 de ani de la moartea lui Ion Ghica. Ceremonie tristă, simplă, numai în

143

drul familiei, la cavoul splendid din parcul conacului lui Ghica. Văd celebrul stejar din :a casei, vizitez apartamentele de sus, unde a trăit Ghica, biblioteca, odaia de culcare în re a murit Ghica, văd tablourile de familie, între care unul străpuns de baionetele Waților germani, care de altfel au devastat casa în 1916.

După-amiază primesc vizita gl. Antonescu care îmi vorbeşte de multe şi mulți. Atacă :ios pe gl. Paul Angelescu, Gh. Tătărescu.

La ora 6 mă duc la U.G.I.R., unde protestez violent împotriva publicării celor doua crete V. Pop fără să ne fi cerut şi nouă părerea, aşa cum s-a obligat. Protestul meu face na impresie. Seara, la 8 1/2, luăm masa la baronul Witzleben cu dl, d-na Madgearu, lelmegeanu, Gafencu, Cecropide, inginer Popescu (cumnatul lui Madgearu) şi 2 ger-mi. Nu sunt invitat la Legația polonă, unde are loc o recepție pentru colonelul Beck, nistrul de Externe polon.

Duminică 25 aprilie — Luni 26 aprilie 1937

Plec la Cotesti, cu Dody şi Mirceaîn vederea sărbătorilor. Luni după-amiază mă întorc ntru a-mi aranja treburile la burou.

Marți 27 aprilie 1937 Lucrări curente la burou.

Miercuri 28, joi 29, vineri 30 mai 1937 La Cotesti, în gospodărie; linişte, în mijlocul familiei. Sâmbătă l mai 1937

Inaugurez dispensarul de la Cotesti, în prezența ministrului Costinescu cu doamna, ia Duca, Tătăranu, Zarnfirescu, etc.

Duminică 2 mai — miercuri 5 mai 1937

Petrecem sărbătorile Paştelui cu doamna Duca, care ne povesteşte mereu de viața lui ca. Dovedeşte din tot ce spune cât de mult 1-a iubit. Arată dezamăgire față de Georges ca, pe care 1-a crescut cu dragoste de mamă şi care se arată rău şi /.../* Nu pomeneşte o ă măcar de doamna Nadia Duca, sora ei vitregă.

Joi 6mai — vineri 7mai 1937

Ne vizitează gl. Paul Teodorescu la Cotesti. încântat de aşezarea noastră, îl fac să iteze ce am făcut eu la Cotesti. îl amuză mult tragerea la semn. După-masă, joi, ne itează pentru o oră doamna Ciuley, profesoara lui Mircea, cu fratele şi fiul ei vitreg.

* Indescifrabil (n. ed).

144

Sâmbătă 8 mai 1937 Vine FI. Stănculescu, arhitectul, pentru a-mi trasa pe teren crama şi clopotniţa.

Duminică 9 mai 1937

Plecăm la Bucureşti. Sfinţesc clopotniţa ce încep la Coteşti. După-amiază, la sosire, mă vizitează M. Lăzeanu.

Luni 10 mai 1937 Parada obişnuită. Mai puţină armată. Impresie bună. ,

Marţi 11 mai 1937

încep activitatea la burou. După-amiază reiau cursul. La 7 vizitez, cu doamna Duca, Dody şi Mircea, tîrgul de expoziţie al doamnei Tătărescu. Foarte frumos.

Miercuri 12 mai 1937

Văd pe Mitiţă Constantinescu, în vederea Consiliului Bancar. Luăm înţelegere pentru vineri. Consiliu la Soc. Bancară. Ia parte /.../* de la Dresdener Bank. Dejun la Capsa. Seara participăm la serbarea de la Ateneu pentru încoronarea Regelui Angliei.

Joi 13 mai 1937

Consiliu la Credit. Văd pe Inculeţ o clipă, după care urmează a ne întîlni altă dată.

Vineri 14 mai 1937

întrevederea cu Mitiţă. Stabilim comitetele la Consiliul Bancar. La ora 6, la U.G.I.R., şedinţă pentru carteluri.

Sâmbătă 15mai — duminică 16mai 1937

La Coteşti. Duminică după-amiază vine la mine ministrul V. Sassu, cu care vorbesc despre mişcarea în magistratură la Galaţi. Facem şi puţină politică.

Luni 17 mai 1937

Primesc vizita lui Corneliu Moldovan, admirator al lui Zelea Codreanu. Gl. Rosetti mă invită la dejun cu câţiva academicieni pentru vineri 21 curent. Jean Diamandy vine să-mi ceară să-1 aleg cenzor la Creditul Minier.

Scriitorul S. Damian mi-a adus ultimul său roman „Gheorghe I" şi îmi cere un ajutor. Scriitorul C. Gane îmi cere să-1 ajut sa ia o slujbă, prin toamnă, dacă pot. îmi spune că se

'Indescifrabil (n. ed.).

145

sparte de Al. Hodoş, cu care începuse revista „Linia Dreaptă". Vrea să facă o revistă oprie la toamnă. După-masă, la Academia Comercială, între 4 si 7. Seara, lectură acasă Dody.

Marţi 18 mai 1937

Primesc la Creditul Industrial actele de proprietate ale imobilului cumpărat cu Dody, Aleea Alexandru 43. Dumnezeu să-mi ajute să-1 pot plăti. Vine la mine la Creditul dustrial domnul Voina să-mi propună preşedinţia Consiliului de Administraţie al meilor lui. Mă roagă să-i dau îndrumarea necesară şi îmi arată situaţia întreprinderilor . Vine la burou Manolescu-Strunga. Mă întreţine o jumătate de oră asupra tuturor cazurilor politice. A demisionat din partid şi de la organizaţia din Roman. Este indignat toţi îl

păcălesc şi îl mint. Atacă violent pe Gh. Tătărescu, pe Victor lamandi (care îl costă nilioane); este decis să se mute la ţară. Tot ce i s-a spus, tot ce i s-a făgăduit, nu s-a lizat. Crede că la Tătărescu minciuna este organică. Câte servicii n-a adus lui Tătărescu. \ pus avocatul Danubianei într-un proces de arbitraj şi i-a adus acasă onorariul de 3.000 lei pentru pledoarie. Tătărescu nu este sincer. Una spune, alta face. Se ducea cu ungă la Dinu Brătianu. Pe drum se înțelegeau: Tătărescu să fie de acord cu Brătianu, în imb îl punea pe Strunga „să se lase cu tancul", adică să combată pe Dinu Brătianu. Când ungă vedea pe Tătărescu cu câtă falsă convingere şi căldură apăra punctul de vedere al lui iu Brătianu, nu-i mai venea la îndemână „să se lase cu tancul", cum era convenit. Oricâtă gerare si patimă pune, cred că multe din ce spune sunt adevărate. Este dezolant să constați ;efi se ridică în partidul nostru şi ce şcoală şi educație se pregăteşte în politica țării.

La ora 3, curs la Academia Comercială. La ora 4, la Academia Română, şedința ultimă sesiunea generală. La ora 7, seminar cu doctoranzii mei la Academie.

La ora 10 1/2, recepție la C. Buşilă. Consilierul de legație polon, contele Poninski,

cere să scriu un articol în „Warszawska Curjer", cu ocazia vizitei preşedintelui scicki în România, asupra potențialului de război român-polon din punct de vedere nomic şi financiar.

Ministrul dr. Costinescu îmi cere din nou să numesc pe Georgel Gheorghiu, director erai la U.G.I.R.

Miercuri 19 mai 1937

Iau dejunul la Nicolae Lahovary, cu Grigore Carp. Atmosferă intimă si plăcută, cu res de afaceri. Gr. Carp va lua preşedinția Consiliului de Administrație al unui grup de ibrici de zahăr, ce se scot din mâna grupului Bodencreditanstalt, prin Ausnit (şi fman) si la care participă şi Casa Regală sau Domeniul Coroanei. Am mai notat această rație cu fabricile Jucica, Lujani şi Crisciatic. Mi se cere o mare finanțare. Nicolae ovary ar deveni administrator delegat. Este vorba să se numească al doilea admi-•ator delegat, în persoana lui Aurelian Ion Popescu (cumnat cu mareşalul Urdăreanu), are 1-am scos de la Monopolul Alcoolului, ca nelegal numit. Am considerat această mnare ca o greşală, fiind un om periculos şi cu rea reputație. Se spune că este ovrei

(Popper). Un scurt popas la Academia Română, unde pentru prima oară văd pe Inculeț. La ora 7 1/2 iau parte la constituirea Consiliului Superior Bancar. Sunt ales vicepreşedinte şi preşedinte al comitetului de direcție, împreună cu Fințescu, Savu şi C. Angelescu. Mitiță Constantinescu îmi face elogii nemăsurate arătînd că a fost colaboratorul meu la Finanțe şi acum mă prezidează. Jean Diamandy, fiul diplomatului Diamandy, îmi cere să-1 pun cenzor la Creditul Minier. Prea speculează memoria tatălui său când nu reprezintă nimic ca valoare personală.

Seara, la ora 9 1/4, prezidez Asociația Economiştilor, unde Barbu Solacolu face slabă comunicare.

20 mai 1937

Aflu că N. P. Ştefănescu este rău bolnav. La dejun, la H. Prost cu Parsons de la Telefoane, Verglas şi V. Nicolaescu, secretarul general al CredituluiHipotecar. Pun la cale cu Prost, care a fost multă vreme în Bulgaria, o călătorie cu automobilul în Bulgaria, între 5 — 15 iulie. La Academia Română, câteva momente. La ora 5 1/2, la Dinu Brătianu, pe care îl găsesc foarte bine îmbrăcat într-o elegantă pijama de mătase albă. Vorbim de numirile de la U.G.I.R., de numirea lui Miclescu la Creditul Metalifer, de numirea lui Portocală la Chibrituri, de numirile în magistratură, de numirea mea în nu ştiu ce comisie petroliferă. Pleacă în Italia şi la Royat.

La 6 1/2, la Creditul Industrial, consiliu.

La 9, la teatrul Regina Măria, Topaze, unde Maximilian are o creaţie admirabilă.

21 mai, Sf. Constantin şi Elena

Lucrez acasă. La 1 dejunez la generalul Rosetti, conservatorul şi bibliotecarul Academiei Române, împreună cu I. Simionescu, Racoviţă (Iaşi), Ţiţeica, Ştefan Ciobanu, Moisil, Mihai Ciucă (medicul de mare reputaţie). Interior tihnit, cu lucruri frumoase şi vechi, multe amintiri de familie, portrete, arme, fotografii şi cărţi destule (multe englezeşti). Dejun simplu, atmosferă prietenească, conversaţie fără pretenţie. Ciucă ne povesteşte din călătoriile lui din Extremul Orient. La ora 3, şedinţă la Academia Română, în care N. lorga ne citeşte un răspuns ce dă lui S. Mehedinţi în care vrea să arate că exista o cultură şi o literatură şi înainte de Junimea şi Maiorescu. După aceea am lucrat acasă. La 9 seara, şedinţă la Rotary, unde G. Ţiţeica ne-a citit discursul ce a ţinut la Paris zilele trecute, la sărbătorirea foştilor elevi ai Şcoalei Normale Superioare. Foarte bine făcut şi simţit.

22 mai 1937

Lucrez acasă la Potenţialul de Război. La dejun, Margherita şi Leon Sculy. La ora 3, la Academie, în jachetă, unde are loc recepţia festivă a lui G. Petraşcu, primul pictor român academician, la care răspunde C. Rădulescu-Motru. Ambii interesanţi. G. Petraşcu donează Academiei, pentru viitoarea ei pinacotecă, un foarte frumos tablou reprezentând atelierul lui de pictură de la Târgovişte. Mă întorc acasă şi citesc. La 730 plec la Galaţi pentru politică.

147

Duminică 23 mai 1937 La Galaţi, unde mă ocup de chestiuni municipale (U.C.G. şi G.A.G.)

Luni 24 mai 1937

De dimineaţă vine la mine la burou ziaristul Simcea de la „Universul", care îmi este :hi cunoscut, îmi spune ce figură face Victor Antonescu la Externe. Este atât de ramolit ât uită şi cele mai elementare lucruri. Aşa, de pildă, mergând la Varşovia a mulţumit tbt pul Prezidentului Republicei polone, Moscicki, pentru decoraţia „Leul Alb" ce i s-a irdat, când aceasta este o decoraţie cehoslovacă (!) şi când el primise de la polonezi ;oraţia „Vulturul Alb"! în ce mâini se găseşte politica noastră externă!

După-amiază, la Academia Comercială, unde îmi fac cursurile. Seara lucrez acasă la şurile de la Şcoala de Război.

Marti 25 mai 1937

Curs la Academie. Se închide anul şcolar.

La 8 3/4, cină la noi. Iau parte: ministrul Statelor Unite si doamna Harrison (cu mna Harrison am luat masa la legația română din Washington în noiembrie 1925, când fost cu Titulescu pentru aranjarea datoriilor de război ale României), ministrul •maniei şi doamna Fabricius, consilierul de legație al Ungariei şi doamna Nagy de antha, domnul şi doamna conte O'Kelly, doamna Duca-Polizu, Costin Sturdza, iistrul Nistor cu soția. Fabricius mi-a spus două lucruri interesante: Mitiță istantinescu, mergând la Schacht la Berlin, a luat angajamentul de a menține prin LR. cursul mărcii germane în jurul cursului de 41 —42 lei. Nu s-a ținut de cuvânt. Marca ;cut până la 33; acum se ridică din nou. Schacht si-a amânat sosirea până în toamnă ca /adă dacă Mitiță îşi ține angajamentul, în ziua când Tătărescu ținea în Cameră ântarea cunoscută în chestiunea conflictului diplomatic cu Italia şi Germania, cu ocazia ormântării celor doi legionari morți în Spania, Fabricius vede la ora 6—7 seara pe Tătărescu, după cum luase înțelegere mai dinainte, dar nu-i spune nimic de cele ce)ise cu o jumătate de oră înainte la Cameră, când făcuse acele declarații atât de grave, seriozitate! Ceva mai mult, îi dădea lui Fabricius asigurarea formală şi liniştitoare că urile se vor aranja!! Mă întreb cum nu-şi dă seama Tătărescu că cu asemenea metode e poate câştiga nici prestigiu, nici autoritate.

Miercuri 26 mai 1937

Donici, de la Băleni, vine să-mi ceară să-i dau un loc în Consiliu la Radiodifuziune. ra 12, adunare generală la Societatea Titan-Nadrag-Călan. Determin pe Orghidan să nu 3ună la alegerea lui Georgel Gheorghiu ca director general la U.G.I.R.

148

La ora 2 iau masa la Capsa, ca invitat al generalului Paul Teodorescu, directorul Şcoalei de Război, împreună cu Mircea Cancicov, Mitiță Constantinescu, Al. G. Donescu, gl. Glatz, subsecretar la Armament, Anastasescu, primar la Albastru şi col. Stoenescu, ca mulțumire pentru sprijinul dat la construirea Şcoalei de Război. Obțin pentru ofițerii care pleacă în călătorii de studii în Franța, ajutor bănesc de la Mitiță Constantinescu şi Mircea Cancicov. Paul Teodorescu îmi mulțumeşte călduros. La 6 1/2, Consiliu la Soc. de Explozivi.

Joi 27 mai 1937

La 9 dimineață, comitet la Consiliul Superior Bancar, unde ne ocupăm de noua organizare dată instituției; încadrare etc. Mă ocup, cu primarul Dumitrescu de la Galați şi cu profesorul I.N. Fințescu, despre afacerea Societății de gaz de la Galați. La dejun, Jean Diamandy. După-masă, vine la un pahar de liqueur Costake Djuvara, care locuieşte vis-â-vis (ginerele lui Gâlcă de la Asigurarea Românească).

La ora 6, consiliu la Creditul Industrial. La ora 8 1/2, banchet la Banca Națională, palatul Chrissoveloni, dat în cinstea guvernatorului Băncii Polone. Sunt aşezat între M. Oromolu şi Al. G. Donescu, primarul Capitalei, în față, Manoilescu, Lapedatu, Byrka. după-masă am o explicație cu Vaier Pop, ministrul Industriei, în legătură cu cele întâmplate cu ocazia legii cartelurilor. Ne împăcăm.

Vineri 28 mai 1937

La ora 9, şedinţă de comitet la Consiliul Bancar. La ora 11, îl vizitez pe gl. Ballif, administratorul Domeniilor Coroanei. Vorbim despre multe actualităţi. Optimism. Apără pe Rege. Se plânge de rea gospodărie la Reşiţa. La 5 1/2 vine la mine Lăzeanu. îmi spune că a fost invitat la o serată la lancu Cosăcescu, avocat samsar al diferitelor interese străine. Prieten cu Franasovici şi căsătorit cu Tanti Bogdan, fostă artistă la Teatrul Naţional. Mai era acolo Prat y Soutzo, ministrul Spaniei, Al. Zamfirescu („Catafalc"), fiul lui Duiliu Zamfirescu şi actualmente ministru la Varşovia, etc. La un moment dat apare d-na Elena Lupescu, pe care Lăzeanu o cunoştea de mult. Foarte simplă şi foarte rezervată. La ora 6, şedinţă la U.G.I.R. Fac numirea directorului general Gheorghiu şi votez bugetul cu cote sporite. La ora 9 seara, la Rotary, unde se discută ultimul articol din „Universul" în care se prezintă Rotary ca o francmasonerie.

Sâmbătă 29 — duminică 30 mai 1937 La Coteşti, îmi văd de gospodărie.

Luni 31 mai 1937

Vine la mine Scheianu, primul preşedinte al tribunalului Covurlui, pentru a-1 susţine la înaintarea la Curtea de Apel. La 9 seara prezidez Asociaţia Economiştilor, unde vorbeşte

149

3ezar Partheniu despre Pas si popas în corporaţia românească. A vorbit deslânat, incoerent. >ed că omul acesta face o boală, după toate aspectele sub care se prezintă. La ora l 1/2 m oferit un dejun la Capsa unui englez Ramsden, secretarul de la British Federation — n fel de U.G.I.R. englez — la care au luat parte: C. Orghidan, C. Budeanu, Margulies, lanoilescu, Zentler, Marino, Eros şi Jacob. Se pare că englezul a fost mulţumit de primirea e i-am făcut.

t Marţi l iunie 1937

La ora 9, Consiliu Bancar. La ora 10 vine la mine domnul Kiriacescu (care a lipsit o Sptămână la Mehadia). îmi spune că are informaţii rele despre Manoilescu şi Malaxa. La ra 6 comitet la Explozivi. La ora 9 seara luăm masa cu Lăzeanu la restaurantul 'ontinental.

Miercuri 2 iunie 1937

La ora 9, examen de doctorat al doamnei Emilia Drăghici, onorabil, începe Mircea :amenele, cu geografia. Dody mai emoţionată decât fiul ei. La ora 10 1/2 instalez pe eorgel Gheorghiu ca director general la U.G.I.R. La 111/4 vine Buşilă şi îmi cere credite :ntru întreprinderile lui. La ora l 1/2, dejun la ClubulMareiFinanţe. Asistă Regard si iat, de la Creditul Agricol francez. La 4 1/2, la Sassu acasă; aranjez avansările de agistraţi de la Galaţi. La ora 5 1/2, Consiliu Bancar sub preşedinţia lui Mitiţă mstantinescu. Vorbărie multă pentru lucruri ce se pot termina în câteva vorbe. La 7 1/4, eritiv la Al. Nasta, în cinstea lui Regard. La 9 seara, dineu la noi: Hauenschield, ministrul istriei cu doamna, Korec, însărcinatul de afaceri al Cehoslovaciei, doamna Vintilă ătianu, doamna Seulescu, domnul şi doamna H. Catargi, domnul, doamna Charles itilineu, Mitiţă Constantinescu, guvernatorul B.N.R.

Joi 3 iunie 1937

La ora 9 dimineață vizitez fabrica D. Voina, unde sunt ales preşedintele consiliului administrație. La ora l 1/2, dejun la N. Bălănescu, director laBanca Națională. Iau parte: Oromolu, Ion Pillat, dr. Dan Berceanu, N. Missir. La ora 6, consiliu la Creditul iustrial. Seara, acasă, lucrez.

Vineri 4 iunie 1937

Comitet la Consiliul Bancar. După comitet am ieşit cu C. Angelescu, fostul guvernator rtizan al lui Vaida), cu care am vorbit de situația politică. Mi-a spus lucruri interesante, •e altele mi-a dat informația că a auzit de numirea lui Virgil Madgearu ca guvernator la V./?., în caz când nu poate intra în guvernul viitor. La spusele mele că îl cred indicat listru de Finanțe într-un guvern Vaida, mi-a spus că nu crede, dat fiind că are inamiciția Ar. Blank, cel mai tare om din țara românească, cu care s-a ciocnit când era guvernator poi crede că Regele nu 1-ar primi după cele întâmplate. Mi-a povestit cum, atunci când stiunea Băncii Blankera în toiul ei, a fost chemat de Rege în audiență comună cu Blank

şi rugat să-1 ajute pe Blank. El i-a arătat situația şi reaua credință a lui Blank, care spune una azi, alta mâine şi părea că convinsese pe Rege. Crede că atitudinea lui dârză nu a plăcut Regelui. Seara la 9 am luat masa la Capsa cu Grigore Carp, cu doamna şi Ernest Eliat, delegatul lui Deutsche Bankîn consiliul Creditului Agricol Hipotecar.

Mircea a trecut examenul de botanică bine.

La ora 3, la Academia Română, comunicarea lui Andrei Rădulescu despre Constituția polonă.

La ora 5, Georgel Gheorghiu mă pune la curent cu U.G.I.R.

Sâmbătă 5 iunie 1937

La ora 9 dimineață vine la mine Vâlcovici, care îmi cere concursul financiar pentru ridicarea „Institutului de cercetări ştiințifice Carol al II-lea", la Cluj (fizică şi chimie) şi Bucureşti (aerodinamică), îi indic ce soluție s-ar putea adopta, dat fiind că părerile lui dovedesc o lipsă de experiență în astfel de lucruri deşi îmi spune că el a ridicat toată Politehnica de la Timişoara.

Trimet contelui Poninski 2 pagini interview pentru ziarul polonez „Warszawska Curjer", asupra colaborării româno-polone pe terenul potențialului de război.

La l 1/2, dejun la legația Statelor Unite la dl şi d-na Harrison, oameni deosebit de distinşi. Erau: Henry Catargi,ministrul Mexicului, Poulet Ghica cu soția,Miclescu-Prăjescu cu soția, colonel Beaune, ataşat militar al aerului francez cu d-na, Della Porta, ataşat militar italian, Houston, secretarul legației şi doamna Thierry, soția ministrului Franței, etc.

La 3 trec la Academia Română, unde în prezența Regelui are loc recepțiunea solemnă a lui Lucian Blaga, căruia răspunde Petrovici. Lucian Blaga face elogiul satului românesc, într-o formă originală şi nouă, la care răspunde Petrovici, combătând parcă unele puncte de vedere filozofice ale lui Blaga. Regele citeşte un foarte frumos şi cald discurs în care face şi el elogiul lui Blaga şi al satului românesc şi are o frază în care

spune că vede în alegerea lui Blaga recunoaşterea literaturii tinere de după război, care chiar când are unele licenţe, are merite mari care trebuiesc recunoscute. Această frază, care condamnă acţiunea lui lorga şi a Academiei Române împotriva literaturii pornografice, înfurie pe lorga, care nu se abţine de a critica această atitudine. Din discursul Măriei Sale, am înţeles că din punct de vedere politic, înseamnă ţărănism, iar din punct de vedere literar înseamnă arghezism. Personal, cred că Regele n-a făcut bine să ia poziţiune într-o chestiune de polemică literară, el trebuind să planeze deasupra acestor frământări. Comentând întâmplarea cu lonescu-Şişeşti, găsea şi el că Regele ar trebui să se sfătuiască cu oameni înţelepţi şi să se ferească de a lua atitudini de frondă sau să se amestece în polemici. După această primire solemnă, am trecut să inaugurăm noua bibliotecă. Foarte puţină lume. lorga a plecat, Goga discută aprins discursul Regelui. După serviciul divin, o lungă cuvântare a preşedintelui Lapedatu şi apoi plecarea Regelui grăbit. Promite să viziteze biblioteca cu altă ocaziune.

La 8 1/2 ia masa la mine Barbu Catargi cu nepotul său, inginerul Ştefan Cantacuzino şi soţia.

151

Duminică 6 iunie 1937

De dimineaţă la 10 mă duc la Argetoianu pentru a-i propune să numim la Societatea Bancară, în vederea românizării, pe Alex. Romanescu de la direcţia financiară a Ministerului e Finanţe. Este de acord şi îmi cere a chema eu pe Witzleben şi a-i spune necesitatea jmânizării personalului şi a renunţa la toţi ovreii cu care a umplut Banca. Trec pe la domnul tefănescu spre a mă informa de mersul boalei. După-amiază stau acasă şi lucrez.

Luni 7iunie 1937

La ora 11, consiliu la S.R.D., unde mă întâlnesc cu Radu Portocală de la Brăila, icântat de succesul ce are la Brăila de a numi prefect pe Matei Sassu. în curând va trece :ful organizaţiei. S-a căzut de acord şi cu Şerban Răducanu. Leonte Moldovanu şi . Demetrescu-Brăila rămân prezidenţi de onoare.

La 4,30 mă duc, în frac şi decoraţii, la parada militară ce se dă în faţa Palatului Regal cinstea Preşedintelui Republicii Polone, Moscicki. Mulţi foşti miniştri, între care Mircea juvara şi D. luca. V. Madgearu mă întreabă dacă este adevărat că între motivele ;misiunii mele de la Ministerul de Finanţe este că m-am opus să se cumpere de către stat aste Iul Peleş. I-am răspuns că niciodată nu am avut să mă ocup de o astfel de chestiune în npul cât am fost ministru de Finanţe. „De altfel — i-am adăugat — trebuie să spun că ciodată şi sub nici o formă, Regele nu mi-a cerut ceva care să aibă un caracter personal". irada frumoasă. Prea multe culori. Trupele în ţinută de război fac o impresie mult mai imoasă si mai marţială.

Marţi 8 iunie 1937

A şaptea aniversare a Restauraţiei. Multe înainte. Unde am fi astăzi, cu luptele noastre ilitice pătimaşe, fără un rege pe tron? Orice s-ar zice, Regele Carol al II-lea dovedeşte că cunoaşte bine meseria regală şi apoi o îndeplineşte cu o adevărată frenezie. Este un luntar, un autoritar, dar şi un mare animator. Dacă oamenii noştri politici ar

avea mai alt caracter, multe nu s-ar întâmpla. La 8,15 dimineață, pe stadionul de la A.N.E.F. Mult icret în frumoase costume. Serbarea foarte reuşită, cu multă rânduială şi avânt. :ontestabil, mişcarea tineretului, aşa cum este concepută de Rege, are marele folos de a produs un mare reviriment printre tineri: îi disciplinează, îi încadrează într-o mişcare de iine şi îi îndrumează spre țeluri precise. Din acest punct de vedere Regele s-a dovedit un ire animator şi un dibaci organizator. O bună impresie face maiorul Sidorovici şi d-ra ssa Cămărăşescu; un caraghios pare Şoimescu. Am asistat tot timpul serbării lângă niştri, având vecin pe Irimescu, care îşi exprimă mari sentimente de admirație față de ge. La 9,30 seara, concert de gală la Palatul Regal în cinstea Preşedintelui Moscicki. mcert foarte frumos, dirijat de Georgescu, cu d-ra Madeleine Cocorăscu la pian, în ncertul Chopin. După concert, conversație în sufrageria de jos. Este amuzant să vezi pe ii şi pe alții cum dau târcoale în jurul Regelui spre a obține o strângere de mână regală.

152

Generalul Paul Teodorescu purta Cordonul dat de Moscicki „Polonia Restituta", fiind ataşat pe lângă Preşedinte. Am văzut între invitați şi pe Calciu, preşedintele Camerei de Muncă, un biet meseriaş. Ce înseamnă politica! Colonelul Beck, foarte activ şi abil, vorbind cu toată lumea. Preşedintele Moscicki face impresia unui ramolit. Vorbeşte rău nemțeşte şi numai polona. Această impresie îmi este confirmată şi de Suphi Tanrioer, ministrul Turciei, pe care îl aduc acasă de la recepție, la ora unu.

Miercuri 9 iunie 1937

încep examenele, cu Tehnica bancară. La 12 vine la mine la Credit, Biering, ministrul Danemarcei, spre a aranja chestiunea unor trate* de la Galați, spre a fi achitate definitiv de Prefectură.

Văd în jurnale că Tătărescu a creat pentru ziua de 8 iunie „Fondul Cultural Regele Carol Il-lea" de l 300 milioane lei rentă 4% pentru a se veni în ajutorul Academiei Române (200 milioane), Eforiei Spitalelor Civile (700 mii.), Eforiei Sf. Spiridon (200 mii.) şi Clinicelor din Cluj (200 mii.). Primul cupon se va plăti la l ianuarie 1938. Abilă lovitură politică şi măgulire regală. Dar ce superficială măsură financiară, cu repercusiuni asupra viitorului guvern, când se vor cere cheltuieli noi pentru armonizarea salariilor şi altele necesitate de deprecierea monetii. Gândul în sine de a ajuta spitalele şi Academia Română este admirabil; frumoasă formulă „Mai multă lumină, mai puțină suferință", dar de ce totul sub forme de linguşitoare atitudini față de Rege, care nu mai are nevoie să fie mereu pus înainte cu toate prilejurile? Ca gest politic, multă abilitate.

La 6, consiliu la Creditul Industrial.

Seara, acasă, citesc.

Joi 10 iunie 1937

'Lai 1/2 — 12,3 1/2 — 7, examene la Academia Comercială.

Seara, la d-ra Cristineta Tuduri. la o mică adunare, unde am întâlnit pe Madgearu cu soția, Tască cu soția, inginerul Săbăreanu primarul de la Galben cu soția, ing. Cosmovici cu soția, Emandi, fost ministru la Praga cu soția, Al. Zamfirescu, ministrul nostru la Varşovia, maiorul Lupu, doamna Sordoni, domniseră Fotino etc.

Vineri 11 iunie 1937

Plec la 8 dimineața cu Otto Stern să văd şantierele petrolifere ale Stelei Române. Văd rafinăria Ploeşti, Boldeşti, unde luăm dejunul, Moreni, Ocnița, Piscuri şi Bucşani şi apoi ne întoarcem prin şoseaua Târgovişte-Bucureşti. O bună organizare, în tot timpul, Stern mă pune la curent cu nevoile industriei petrolifere.

Seara, la ora 9, prezidez şedința Rotary. Ne vorbeşte Boxshall despre ce a văzut la Londra la încoronarea Regelui George al Vl-lea. Lucruri admirabile.

* Poliță, cambie (n. ecl.).

153

Sâmbătă 12 iunie 1937

La 9 dimineața prezidez Comitetul Bancar. Vin la mine deputații de Covurlui, cu nterventii pentru mişcarea în magistratură. Primesc de la M. Orleanu o scrisoare în legătură ;u cele ce se petrec în organizația de Galați. La l 1/2 plec la Coteşti.

Duminică 13 iunie 1937 t

Zi admirabilă la Coteşti. Se montează porțile de fier de la intrare. La 6 seara vine la line Lăzeanu, care îmi comunică că la 8 iunie a văzut şi vorbit cu doamna Lupescu. De semenea, sâmbătă i2 iunie, la serata de la Clubul Finanței a văzut si vorbit cu aceeaşi ersoană.

Luni 14 iunie 1937

Caricaturile lui Ross de la „Adevărul" şi „Dimineața" au fost cumpărate de George atărescu personal, fără concursul fratelui său Em. Tătărescu, de la Scrisul Românesc. O adevărat ?

După-amiază, examene, de la 3 1/2 — 9 seara.

La 9 seara, dineu la mine: Grigore Carp cu doamna, Leon Sculy cu doamna, doamna ina Duca-Polizu, domnul şi doamna Prost.

Marți 15iunie 1937

Burou. La 12, Explozivi, comitet. La 3 —5, examene. La 5 prezidez U.G.I.R., unde eorgel Gheorghiu îşi face debutul, îl împac cu Orghidan. 6—9, examene. La 11, recepție Clubul Militar în cinstea lui Milan Hodza, preşedintele de Consiliu al Cehoslovaciei, •ac, decorații. Suntem invitați pentru vineri la Bastaki, unde vom merge. Suntem invitați ;ntru sâmbătă la o serată la Max Auşnit. Dody pleacă la Predeal, eu plec la Galați. Nu >m lua parte.

Miercuri 16iunie 1937

Examene la Academie. La 5, Consiliu Bancar sub preşedinția de elocință pretențioasă ui Mitiță Constantinescu. Se amână toate dosarele, căci nu admite prevederile legii cu elul la Curtea de Apel şi va cere modificarea legii, altfel se retrage de la Consiliul Bancar. :ea ce spune este just; cum spune este pretențios.

Continui examenele la Academia Comercială până la 8 seara.

La 10 1/2, la Legația cehoslovacă; recepție în onoarea lui Milan Hodza. Am o nvorbire cu mareşalul Palatului, colonelul Urdăreanu, în chestiunea fabricilor de zahăr i Nord (Lujani, Crisciatic, Jucica, etc.) ce urmează a fi cumpărate de un nou grup anciar, în care intră şi Casa Regelui, Auşnit, etc. Ar urma să dăm de la Creditul Industrial mare

împrumut, îi spun că la prețurile actuale ale zahărului, nu cred afacerea rentabilă, i spune că Regele este contra sporirii prețului zahărului, ceea ce este încă o dovadă că are :ocupări de interese generale. Dar atunci de ce se bagă într-o afacere comercială de acest

154

fel? Am o conversație cu ministrul Bejan şi generalul Glatz în chestiunea unei comenzi de trotil dată de Ministerul de Război în Belgia, când am făcut o fabrică în țară, care aşteaptă comenzi. Protestez violent împotriva acestui procedeu. Bejan îmi dă dreptate, iar gl.ul Glatz pare destul de încurcat, îmi spune că contractul este deja încheiat. Cred că mă induce în eroare.

Joi 17 iunie 1937

Inginerul Panaitescu de la Petroşani îmi vorbeşte despre afacerile de la Galați sie Uzinei de Gaz.

Aflu cu durere moartea lui N. P. Ştefănescu, marele meu şef şi îndrumător.

La 12 mă duc la Bejan, cu Sculy de la Explozivi, spre a-i înmâna un protest în ceea ce priveşte comanda de trotil, îmi promite concurs pe lângă primul ministru.

Nu pot vedea corpul lui Ştefănescu.

La 6 seara, consiliu la Creditul Industrial.

Seara, acasă în familie.

Vineri 18 iunie 1937

Primesc vizita lui Malaxa, întovărăşit de Vi orei Tillea. îmi cere credit de 30 milioane lei pentru afacerea Cloşani, recent creată în jud. Mehedinți şi Gorj. îi spun că fără consimțământul B.N.R. nu pot face nimic. Direcțiunea B.N.R. aşteaptă expertiza, în timpul cât Tillea trece un moment alături, Malaxa îmi spune că mă roagă să dau acest credit căci altfel are obligația să dea el aceşti bani. Ce fel de obligație şi de unde provine ? Malaxa îmi anunță că la 28 iunie voi fi cooptat în Consiliul de la Reşița, îi comunic că accept. La 12 1/2 vine Max Ausnit, care mă pune la curent cu cele stabilite cu guvernatorul şi Mândrea pentru finanțarea afacerii celor 4 fabrici de zahăr din nordul Moldovei.

La 4 1/2 — 7 1/2, examene şi un doctorat slab.

La 9 seara iau masa la directorul general Bastaki, directorul general la I.A.R., cu domnul şi doamna Caranfil, fost ministru al aerului si generalul Paul Teodorescu.

Sâmbătă 19 iunie 1937

Dody pleacă cu Mircea la Predeal pentru o lună şi jumătate.

La 9 vine la CreditKiriacescu, cu care dezbat unele chestiuni pendinte. La 10 1/2 mă duc să particip la inaugurarea, în prezența Regelui, a Institutului de Cercetări Agronomice. Foarte frumos vorbesc Şişeşti şi Sescioreanu. Regele nu aduce nici o contribuție nouă. Afirmă numai că agricultura cea nouă are doi reprezentanți şi apărători fireşti: laboratoarele de ştiință si Camerile de Agricultură. Figurez şi eu, alăturea cu alții, între cei ce am dat o contribuție însemnată pentru desăvârşirea acestei opere ştiințifice.

La ora 6 seara iau parte la înmormântarea lui N. P. Ştefănescu la Bellu. Lume multă şi aleasă. Pentru un om ca el guvernul se face reprezentat printr-un secretar general Pârvu. Dacă ar fi fost un politician, ce discursuri oficiale s-ar fi ţinut!

La ora 20 plec la Galaţi, întovărăşit de Doiciu şi primarul Dumitrescu.

155

Duminică 20 — luni 21 iunie 1937

La Galaţi; mă duc în judeţ — văd şoselele. Mă opresc şi dorm la Vârlezi. A doua zi ăd pentru prima oară cum se combat lăcustele. Seara, la 11, sosesc acasă. Găsesc casa goală.

Marţi 22 iunie 1937

De dimineaţă la 10—12, plec cu domnul Zentler să vizitez marele depozit al Distribuţiei de la Băiieasa. O lucrare admirabilă ca tehnică şi organizare. Costă 150 raioane, îmi dă explicaţii domnul inginer Madgearu. După-masă vine la mine prinţul rancovan, care mă întreţine asupra cererii sale de credit asupra unei mine de cărbuni din anat. La 6,30, comitet de direcţie la Explozivi. La 8.20 plec cu Georgel Gheorghiu la ernăuţi pentru a participa la adunarea generală de la Cernăuţi a U.G.I.R.

Miercuri 23 iunie 1937

Cernăuţi. Am plecat la 8.20 seara (marţi) cu Georgel Gheorghiu. în tren, losif inovici, preşedintele U.G.LR-ului Cernăuţi şi Ionel Ghiţescu, decanul Facultăţii de drept ;rnăuţi. A doua zi, la 7,30, la Cernăuţi. După descindere la hotel, la 9 încep vizitarea torva industrii: Industria Sârmei (fost Prutul), Hercules, Postăvăria Română, Nicotania Potsudek (fabrică de mezeluri). Cu excepţia ultimei, care aparţine unei familii de ilonezi harnici şi gospodari, toate întreprinderile sunt ovreeşti. La 11 1/2 vizitez expoziţia iustrială, câteva standuri, de la liceul FonduluiReligionar,în cadrul „Lunii Cernăuţilor". ;stul de simplu, dar interesant. La l 1/2, o agapă cu toţi membrii U.G.I.R.-ului din ;rnăuţi, la Palace Hotel. Cuvântări etc., răspund eu şi Georgel Gheorghiu. Mi se aduc alte laude. Răspund moderat.

La 4 1/2, adunare generală a Uniunii la Camera de Comerţ. Fac o cuvântare mai iplă, în care arăt rolul industriei si necesitatea solidarizării ei în jurul U.G.I.R.-ului.

Seara, la 8 1/2, masă colegială la Clubul Rotary, unde sunt „binevenita!" de ;. Al. Procopovici, Costea Onciul, Max von Anhauch şi Ionel Ghiţescu. Răspund cu toată dura, pentru frumoasele sentimente ce mi s-au arătat. La 11,26 seara plec la Bucureşti, de ajung a doua zi la 9,45 dimineaţa.

Joi 24 iunie 1937

Deabia ajung acasă, primesc pe Gogore Carp, Max Auşnit şi Radu Mândrea (de la 3.C.), cu care discutăm chestiunea acordării unui credit de 475 milioane lei unui grup 4 fabrici de zahăr din nordul ţării. La 12 1/2 iau parte la şedinţa Dacia România, unde ?ă o scurtă comemorare — destul de convenţională — a lui N. P. Ştefănescu,rezolvăm rări curente. Dacă şi peste un om ca Ştefănescu se trece aşa de repede „la ordinea zilei", se mai poate aştepta de la aprecierea contimporanilor? Poate a trăit prea mult şi poate a inut prea lungă vreme unele atitudini, stânjenind pe alţii, aşa încât dispariţia lui a permis lizarea anumitor socoteli.

După-amiază, acasă; lucrez în tihnă. De la Predeal, veşti bune de la nevastă şi copil.

156

Vineți 25 iunie 1937

Mi se aduce de către primarul Bârladului, domnul Buzescu, diploma de onoare a oraşului, fiind ales cetățean de onoare.

Bursan îmi cere credit pentru „Curentul".

La ora 3—6, examene.

La ora 6 seara, consiliu la Creditul Industrial.

La 9 seara, şedință la Rotary. Vorbeşte Busilă despre Electrificarea rurală.

Sâmbătă 26iunie 1937

La 9, şedință la Consiliul Bancar. Plec la Predeal, unde ajung la 1; găsesc nevasta şi copilul bine sănătoşi. După-masă, o mică plimbare la Braşov.

Duminică 27 iunie 1937 în excursie, cu Dody şi Mircea, la Braşov, Giuvala, Rucăr, Câmpulung.

Luni 28 iunie 1937

Sosesc la 10 1/2 la Bucureşti. Sunt ales în Consiliu la Reşița. Nu pot ajunge la Consiliul de administrație, ora 12 1/2, fiind reținut la Credit. Primesc informații despre căsătoria lui Costin Stoicescu. La 3 1/2, examene la Academia Comercială. La 8 seara, Lucia Ciuley îmi aduce notele lui Mircea pentru ci. Il-a liceală, pe care a absolvit-o destul de bine.

Vin la mine colegii rotarieni: Agripa Popescu, Cezar Mereuță, gl. Bădulescu, Andrei Corteanu, Drecea, Busilă, Lazarsohn, ing. Mateescu de la clubul Arad. Discutăm întâmplarea de la Arad, unde un comisar a voit să facă percheziție domiciliară la locuința lui Mateescu, sub motiv că Clubul Rotary ar urmări scopuri potrivnice statului. Apoi s-au ridicat pecețiile ce s-au pus. Hotărâm să protestăm la Ministerul de Interne, ca Agripa să dea un interview în „Universul" spre a lămuri ce este rotarismul şi a explica lui Sassu aceeaşi problemă.

Marți 29iunie 1937

La 8,30 vine la mine Corpaciu, fostul preceptor al fiului meu, în legătură cu studiul de geodezie ce vrea să întreprindă în Elveția. La 9,30 vine Grigore Carp, cu care vorbesc chestiunea zahărului din nordul Moldovei. Şi el găseşte, ca şi mine, că nu face bine Regele că se bagă într-o astfel de afacere, la îndemnul lui Ausnit, care nu bagă nici un ban în această afacere, ci mai degrabă vrea să iasă. La 10 1/2 vin la mine Leon Sculy şi Costin Sturdza, care mă întrețin cu chestiunile la ordinea zilei privind fabrica de Explozivi. La 11 1/2 vine generalul Paul Teodorescu, cu care mă întrețin asupra mersului Şcoalei de Război. Merg cu el la fața locului, unde se construieşte acum Şcoala de Război, pentru care i-am dat un concurs atât de mare. La 3, la Academia de Comerț, fac examene.

157

La 5 1/2, la U.G.I.R., unde am adunare generală. Vorbesc eu Georgel Gheorghiu. Mi aduc mulțumiri de Pennescu-Kertsch, Marcu etc. Se aprobă toată ordinea de zi, fără

nici schimbare. Atmosferă foarte bună. La 7 1/2 mă reîntorc la Academie şi continui amenele până la 9 seara.

Apoi acasă, în burou, cu cărţile şi gândurile mele. Ce urât e singur, departe de ai tăi, ntru care trăieşti şi munceşti din greu.

La U.G.I.R. Auşnit îmi spune că reduce cererea de credit la 250 milioane lei pentru mcile de zahăr din nordul Bucovinei.

Miercuri 30 iunie 1937

Nimic deosebit. Examene la Academie. Le-am terminat. Am uitat Consiliul Soc. mcare. S-a amânat Consiliul Superior Bancar. Nu m-am dus la adunarea generală a uunii Metalurgice şi nici la adunarea generală a cehoslovacilor. Prea mare căldură. Am tt dejunul la ClubulFinanţei, Seara am citit acasă. Mare furtună.

1 iulie 1937

De dimineaţă merg cu Sculy şi Sturdza la guvernatorul Mitiţă Constantinescu spre a ijini unele cereri juste şi legale ale fabricilor de explozivi. La 12 1/2 mă duc la Agripa pescu şi ing. Ştef. Mateescu de la Arad, la Barcă, subsecretar de stat la Interne, pentru a ira rotarismul de abuzurile poliţiei şi de neînţelegerile de care dau dovadă autorităţile. La 12 dejunează la mine Lăzeanu. Preocupat de a se plasa într-un loc bine plătit, din care să jtă face şi politică.

La 6, consiliu la Creditul Industrial. Are loc o discuţie destul de caldă în jurul afacerii jani (creditul de 275 milioane lei redus de la 400 mii.) Costin Stoicescu şi N. Bălănescu tot felul de obiecţiuni, din care unele întemeiate. Kiriacescu apără ideea de a se da dit. La 9 seara vin la mine Agripa Popescu, prinţul Brancovan, Cezar Mereuţă şi zarsohn, cu care stabilim condiţiile şi formele în care voi prelua mâine preşedinţia ibuMRotarydin Bucureşti, La 7 d.a., la Consiliul Cărţii Româneşti. După consiliu, mă ; cu N. Stănescu, distins avocat naţional-ţărănist, care îmi povesteşte multe lucruri ;resante. Operaţia vânzării de către Rege către industriile din Azuga şi Buşteni a murilor pe care sunt instalate fabricile, pe preţul de 60 milioane. Stănescu socoteşte astă operaţie un adevărat şantaj. Punctul de vedere al Regelui îl apără lunian. Fabricile fost nevoite să cedeze. Are vorbe grele la adresa lui Cancicov, pe care îl socoteşte :ligent, cult, dar rău la suflet şi fără caracter. I-a apărat un proces al surorei lui, destul de rdar. Ce să mai spui de tot ce auzi despre fel de fel de oameni.

2 iulie 1937

La 11 dimineaţa m-am dus la Zentler, directorul general al Soc. Distribuţia, să văd :alaţia de benzină de la aerodromul Băneasa, făcută de Distribuţia. Foarte frumoasă. La 1/2 m-am dus cu Agripa Popescu la ziarul „Universul" pentru a vizita pe Zaharof şi >escu-Necşeşti şi a-1 ruga să aprobe publicarea unui interview al lui Agripa Popescu cu /ire la mişcarea rotariană. Ni s-a spus că se va cere în prealabil avizul d-lui Stelian >escu, plecat în străinătate. La 1 1/2 mă vizitează Mihai Şapira, care îmi propune să intru

la toamnă în consiliul unei mari fabrici de tras şi bătut aramă. La 4 d.a. mă duc la Malaxa, unde stau de vorbă cu el până la 5 1/2, discutând chestiuni la ordinea zilei şi situaţia lui pe piaţă. La 9 seara, la Rotary unde sunt ales ca preşedinte pentru noul an.

3 iulie 1937

Plec la 6 dimineaţa la Coteşti. Stau toată ziua la vie şi mă ocup de gospodărie.

4 iulie 1937

La 7 dimineaţa plec la Predeal. După-amiază mă duc cu soţia şi copilul la Azuga, unde vizitez pivniţele Rhein. Impresie mediocră.

Luni 5 iulie 1937

Plec cu soţia şi copilul la Braşov, la 8 1/2 dimineaţa, spre a vizita fabrica de şuruburi Voina şi noua fabrică de muniţii Voina. Apoi trec la Sighişoara, unde mă aşteaptă avocatul Besnea. Vizitez fabrica de mătase Sighişoara. Impresie bunicică, în curs de mărire. După dejunul luat la Sighişoara, plec la Sovata, unde ajung la 5 d.a. Acolo găsesc pe ing. Teodorof, care făcea expertiza societăţii Sovata, în vederea unui credit de 10 milioane lei. Mă primesc Vescan, Taşcă şi dr. Marius Sturdza, care îmi dau şi o masă seara la Cazino. Impresie bună. Spirit de gospodărie. Sentiment românesc pronunţat. Promit tot concursul.

Marţi 6 iulie 1937

Plec prin Gheorghieni la Lacul Roşu (Ghilcos) şi dejunez la vila „Floarea Reginei" (Edelweiss). După ce dejunez, plec prin Cheile Bicazului — o adevărată minune a naturei — la Piatra Neamţ, Bacău, Focşani, Coteşti, unde stau noaptea.

Miercuri 7iulie 1937

Plec la 3 1/2 din Coteşti la Predeal, unde ajung cu familia la 7 1/2 seara. Mâine plec la Bucureşti.

Joi 8 iulie 1937

Sosesc la 8 1/2 la Bucureşti. Găsesc pe burou comunicarea lui Gh. Tătărescu că am fost numit în Consiliul Superior Economic, din partea Uniunii Generale a Industriilor din România. Mâine se face constituirea consiliului. Chestiunea creditului de 270 milioane lei pentru fabricile de zahăr din Nordul Bucovinei la ordinea zilei. Mândrea, care mi-a declarat formal că ne va da credit de 200 milioane, face greutăţi. Vine la mine Auşnit, în aceeaşi chestiune, îmi spune că la Mândrea vorba „Ein Mann, ein Wort" este „Ein Mann, ein Worterbuch". Vorbeşte uşor şi amestecă necontenit numele Regelui. La consiliu, la ora 6, afacerea trece, cu opoziţia lui Bălănescu şi opinia separată a lui Costin Stoicescu. La 9 seara iau masa cu Kiriacescu, invitat de el, spre a vorbi lucruri care mă privesc, îmi spune că

irbind cu C.T. Teodorescu,M. Constantinescu, Gh. Tatarescu şi C. Brătianu, i s-a spus că m-aş ocupa destul de Creditul Industrial, că sunt mult ocupat la U.G.LR.şi că am multe nsilii de administraţie. La acestea, el ar fi răspuns că este mulţumit de mine, că fără mine ar lua răspunderea Creditului, că nu ştie ce consilii am şi că va vorbi cu mine. I-am ;puns că am în mână Creditul, cu ale cărui operaţii sunt la curent; că primesc clientelă litică la Credit, dar puţină, că U.G.I.R.-u\ nu mă ocupă prea mult şi că

consiliile ce am nt datorate prestigiului meu personal, iar nu cu scop de afaceri. Disting în mod net •editulde Consiliu. Voi vorbi cu toți pomeniții de Kiriacescu pentru a vedea de unde rvin toate acestea.

Vineri 9 iulie 1937

La 8 1/2 dimineața, la Tatarescu, chemat de el. îmi spune că vrea să mă numească :epreşedinte al Consiliului Superior Economic, la secția economică (comercială şi lustrială). îl întreb dacă este adevărat că este nemulțumit — din cele ce s-au spus — de ui cum duc Creditul. Mi-a spus că nu are nici o obiecțiune. L-am întrebat dacă doreşte las preşedinția de la U.G.I.R. şi mi-a răspuns că este fericit să mă aibă acolo (împreună

Gheorghiu). L-am întrebat şi 1-am rugat să-mi spună verde în față dacă are vreo mulțumire împotriva mea; şi-a dat cuvântul de onoare că nu are absolut nici una. Am rbit de industria de armament, de Malaxa, de Reşița etc.

La 10 1/2 s-a constituit, la Preşedinția Consiliului de Miniştri, Consiliul Economic, n fost ales vicepreşedinte, alături de Karpen şi Garoflid, preşedinte fiind Cămărăşescu apă indicația Regelui). înainte de constituire am stat de vorbă în cabinetul lui Tatarescu,

el, Cancicov şi Pop. I-am spus de greutățile ce are industria de explozivi din cauza ntingentării şi devizelor. S-a pronunțat Tatarescu în cuvinte aspre despre Mitiță mstantinescu cu care „a rupt relațiile" de două zile. Am uitat să spun că azi de dimineață, el, vorbind de plecarea lui Tabacovici mi-a spus: „Cine se suie prin anumite căi, nu se ațe menține şi cade repede." De la Consiliu am trecut la Kiriacescu, căruia i-am spus nvorbirea cu Tatarescu, din care reiese că tot ce mi-a spus Kiriacescu nu este fondat, ne minte? Kiriacescu mi-a spus să las lucrurile baltă. Nu cumva şi ei este un mic rigant? Şeicaru îmi telefonează spre a-mi mulțumi de bunăvoința ce am de a-i da credit. : fapt Consiliul 1-a refuzat ieri. I-am cerut să-1 văd miercurea viitoare. După-amiază, la 1/2, Tatarescu îmi telefonează şi îmi cere să pun din partea Creditului Industrial la edilul Meşteşugăresc pe Honoriu Bănescu. „Vrea şi Brătianu." I-am spus că locul s-a t lui Dimitriu. Insistă. I-am spus că voi vorbi cu Kiriacescu. La 4 1/2, la Explozivi, milet de direcție. La ora 5, la guvernator, spre a mă înțelege cu el cum să se lucreze la msiliul Bancar în lipsa lui. Mi-a spus că s-a înțeles cu Cancicov spre a suprima apelurile Curtea de Apel. îl întreb dacă a vorbit cu Kiriacescu în chestiunea mea şi dacă şi-a primat vreo nemulțumire de felul cum conduc Creditul. Mi-a spus că nu el a spus acest :ru ci Kiriacescu i s-a plâns şi 1-a rugat să-mi vorbească, ceea ce el a refuzat, căci de abea nat relațiile cu mine şi doreşte să le ție cât mai bune. I-am spus că Kiriacescu mi-a spus mai contrariul şi că nu mai înțeleg nimic. Atunci Mitiță a avut o ieşire violentă împotriva

Kiriacescu, pe care îl consideră un mare intrigant; de câte ori îl vede, ştie că vine cu

ceva intrigi. S-a exprimat la adresa lui în termeni extrem de violenți (chiar cu o înjurătură românească trivială), socotindu-1 în mâna „amorezii" lui, pe al cărui bărbat 1-a cocoțat director la Creditul Industrial. Făcea aluzie la Dan Năcescu. Din felul cum vorbea reieşea că tot ce mi-a spus Kiriacescu ca din partea celorlalți, era de la el, sub

sugestia lui Dimitriu-Năcescu. Nici nu şti în cine să te mai încrezi azi. Toți râd în față si te lovesc în spate.

La ora 6, la Consiliu, la Banca Ilfov. La ora 7 plec la Timişoara, cu Auşnit şi Pennescu-Kertsch, să prezidez U.G.I.R.-ul din Timişoara.

Sâmbătă 10 iulie 1937

La Timişoara, la 7 1/2 dimineața. Descind la Administrația Reşița, între 10 — 12 vizitez câteva industrii cu Lendvay, secretarul U.G.I.R.-ulm local. La 12, adunarea generală, unde fac o expunere de program, în Palatul Lloyd. La ora l, masă comună. La 5 vizitez fazaneria regală „La casa Verde" — o splendoare. La 9 seara, şedință la Rotary, unde mă primeşte Giurcănanu, directorul [de la] Banca Românească.

Duminică 11 iulie 1937

Plec la 8 1/2 la Arad, unde ajung la 9 1/2. Mă primeşte Mateescu. La 12, şedință la U.G.I.R. îmi răspunde Mărcuş. La ora l, masă comună. După-amiază la 4 vizitez Uzina electrică din Arad şi mă duc la Lipova, cu Mateescu şi Şerbănescu, unde vizitez Băile ce sunt hipotecate Creditului. O adevărată mizerie. La 7 iau un aperitiv la dl şi d-na Comşa. La 9^0 plec la Braşov, în tren, Şerbănescu, deputat de Arad.

Luni 12 iulie 1937

Mă opresc la Predeal, la 7 dimineața şi îmi văd familia. Nevasta şi copilul în gară. La 9 1/2 plec cu ai mei si cu Sculy Logotheti şi vizitez Metrom (admirabil), Parola (slab) şi Astra (în curs de montaj). După-amiază, la Sf. Gheorghe, vizitez fabrica de țesături Sf. Gheorghe şi fac cumpărături.

Marți 13 iulie 1937

De dimineață trec la Braşov, unde iau contact cu conducătorii U.G.I.R.-uM din Braşov: Schmutzller, Copony, Flechtenmacher, Sebesy. După-amiază, la 3 1/2, plec la Bucureşti. De la 9 la 12 noaptea stau în burou şi lucrez la hârtiile ce mi s-au adunat de atâtea zile.

Miercuri 14 iulie 1937

Dimineața, la 9 1/2, vine Cretzianu de la Banca Românească şi îmi vorbeşte de propunerea Auşnit de a prelua 100 mii. din capitalul de la Telefoane, în unire cu Banca de Credit, Româneasca şi Creditul. (Ar intra şi Regele, după cele ce spune Auşnit). Măcărescu, din Consiliu, se plânge de lipsa de tact a lui Dimitriu, în legătură cu intrarea lui în consiliu la Creditul Meşteşugăresc. Vine Gh. Spiridon, care îmi anunță că a fost numit director general la Creditul Meşteşugăresc, îl felicit şi îi atrag atenția asupra greutăților ce va avea

161

cauza intervențiilor politice. Nu avea aerul mulțumit. A fost recomandat de . Teodorescu, viceguvernator. După-amiază stau acasă şi lucrez singur.

15 iulie 1937

Am fost la ora 11 la viceguvernatorul Teodorescu, cu care am discutat afaceri curente,, ă care 1-am întrebai dacă într-adevăr a făcut [sic!] domnului Kiriacescu anumite îtiuni în legătură cu activitatea mea la Credit (nu mă ocup destul, prea multe consilii idministrație, fac politică). Foarte violent a protestat împotriva acestor

afirmațiuni ale iCiriacescu, cele spuse fiind părerile lui Kiriacescu, iar nu ale lui. A voit să-1 cheme de iță şi să-1 pună față cu mine, spre a mă încredința că ceea ce spune el este adevărat. Mi-irmat că întotdeauna aşa face Kiriacescu, adică este nesincer în atitudini. Ceea ce mi-a ; Teodorescu confirmă cele spuse de Mitiță Constantinescu. Am impresia că Kiriacescu)lă pe două drumuri. La ora 6, consiliu la Credit.

La 9 seara am luat masa cu Mişu Orleanu într-o grădină de vară.

16 iulie 1937

Am demisionat din următoarele Consilii: a) Creditul pentru întreprinderile Electrice; ianca Ilfov, c) Societatea Titan-Nadrag-Călan. Această demisie din urmă am dat-o lui >nit, cea dintâi ing. Budeanu şi cea de a doua lui Al. Stamatin. îmi pare bine că am plecat consiliul lui Auşnit, căci aşi fi avut neplăceri poate, în felul acesta îmi asigur mai multă ;pendență morală, ceea ce face mult.

Am la dejun pe Mihai Lăzeanu, cu care vorbesc de cele ce se întâmplă.

La ora 5, şedință de comitet de direcție la Consiliul Economic (Cămărăşescu, oflid, Karpen). Citim legea şi discutăm metode de organizare. Găsim că solidarizarea e prevede în lege împiedică angajarea de personal calificat. Comitet de direcție la U.R..

La 9 seara prezidez Rotary Club. Sărbătorim redarea de drepturi politice lui iinescu.

Sâmbătă 17Mie 1937

Colonelul Manolescu vine să ceară sporire de credit pentru întreprinderile prințului olae. îmi spune că prințul este la Venezia, unde 1-a văzut de curând. Moare de dor de dar n-are dreptul să se întoarcă. Gr. Carp vine la mine în afacerea zahărului, îmi spune

auzit că Regele se însoară, ceea ce ar fi cuminte din partea lui (cu o vară a Regelui şiei). Dacă ar fi aşa, câte lucruri bune nu s-ar realiza.

Seara plec la Petroşani cu un tren special la ora 11.10.

Duminică 18 iulie 1937

Ajungem la Tg. Jiu la 8 dimineața. PKîc cu maşina, cu gl. Buicliu şi gl. Petrovanu, prin leul Jiului până la un punct unde are ioc sfeştania pentru începerea lucrărilor liniilor nbeşti-Livezeni. Iau parte: Tătărescu, R. Franasovici, Vaier Pop, Bejan, Macovei,

directorul general al C.F.R. şi mulți alții. Vorbeşte Macovei. Apoi trecem la Vulcan, unde se inaugurează fabricile Anticarbon şi Antigaz, create de Bujoi. Sărbătoare frumoasă. Bujoi are multe merite şi dovedeşte mult talent de organizare. Dejunăm la Petroşani, după care vizităm Viscoza, fabrica de filatură de mătase de la Lupeni. Seara rămân în Petroşani şi vizitez operele sociale de la Soc. Petroşani.

Luni 19 iulie 1937

Plec la 8 dimineața cu Alexandridi directorul la Petroşani, la Sibiu, prin Hațeg, Orăştie, Sebeş. La Sibiu întâlnesc pe Dody şi Mircea. După-masă vizităm fabricile Rieger, Grazioza Mill, Fabrica de creioane etc.

Marți 20 iulie 1937

De dimineață vizitez fabrica Românofir de la Tălmaciu, cu directorul general, inginerul Ştefănescu. Admirabilă fabrică de tors bumbac, până la ață de cusut. Apoi vizitez fabrica Grogo de țesătorie din Cisnădie. La 11 iau parte la deschiderea Târgului

de Mostre de la Sibiu, unde participă şi Vaier Pop. Expoziția mulțumitoare. Dody vizitează Păltinişul cu Mircea. Dejunez cu Pennescu-Kertsch. La 4 plecăm cu automobilul la Predeal prin Făgăraş-Braşov, unde ajungem la 7 1/4 seara.

Miercuri 21 iulie 1937

e

Plec la 6 dimineață din Predeal la Bucureşti, unde ajung la 8 1/2. La 10 iau parte la şedința Comitetului de la Consiliul Superior Economic. Primul-ministru nu vine şi rămânem caraghioşi. Gr. Filipescu mă invită la masă pentru lunea viitoare. La ora 6, Consiliu Superior Bancar. Discuție interminabilă în jurul modificării legii, cerută de guvernator.

Seara, la 9 1/2, ies în oraş cu Leon Sculy şi nevasta lui.

Joi 22 iulie 1937

Seara, la 8,30, iau masa la Vaier Pop. Mă pune la curent cu situația politică. După el, nu poate veni decât guvern Vaida, cu elemente țărăniste (Călinescu, Ghelmegeanu, Costăchescu, Potârcă etc.). îmi vorbeşte de o mare societate de petrol pentru exploatări în care să intre şi Creditul Industrial. Destul de abil în tot ce spune.

Vineri 23 iulie 1937

Vin la mine inginerul silvic Petre loan şi dr. Vasile Mărcuş din partea Fondului Religionar din Bucovina, spre a-mi cere credit. Promit să mă duc personal să văd ce este. Seara la 9 prezidez Clubul Rotary.

Sâmbătă 24 iulie 1937

Plec la Coteşti cu inginerul Teodorof şi arhitectul Florea Stănculescu, spre a examina la fața locului construcția cramei.

163

Duminică 25 iulie 1937 Singur la Coteşti. Cald. Citesc toată ziua şi mă ocup de gospodărie.

Luni 26 iulie 1937

Plec la 630 din Coteşti şi sunt la 9,45 la Bucureşti. La burou, mult de lucru ca după, bători. La 5, la U.G.I.R.; mă ocup de expoziția de mostre de la Belgrad. Voina se oferă participe. La 6 7 1/2, la Consiliul Bancar; mă ocup cu C. Angelescu, Fințescu, umbeanu şi Aronescu de modificările legii bancare. La 8 1/2 iau masa cu Gr. Filipescu. e convins de guvernul Mihalache. Regele ar fi dat făgăduieli formale. Ca totdeauna, Filipescu, apucat, nervos şi personal.

Marți 27 iulie 1937

Kiriacescu vine astăzi la 11 1/2 la comitet, îmi reproşează că 1-am împins să dea intui cerut la Lujani, înainte de terminarea formelor juridice. Am înțeles că are greutăți lanca Națională. După comitet, vorbesc cu el între patru ochi; îi spun ce impresie am it din conversațiile cu Mitiță Constantinescu şi Teodorescu, cum că el şi nu alții avea le păreri la care protestează moale, ceea ce dovedeşte că este adevărat, îi mai spun că ă nu mă înțeleg cu el, prefer să demisionez, decât să am scene ca cea de azi. Mă asigură lici un moment nu se gândeşte la asta şi mai degrabă pleacă el. El termină cariera pe d eu sunt în plină carieră, îmi mărturiseşte că la B.N.R. se vrea ca el să plece de la •dit. îi

comunic că am demisionat din câteva consilii. Ne despărțim lămuriți. Kiriacescu î mulțumit, dar impresia mea este că o coardă a plesnit în relațiile noastre. După-amiază, >ra 6, văd pe Dinu Brătianu. îl pun la curent cu cele vorbite cu Mitiță Constantinescu, idorescu şi Tătărescu. Nu îşi aduce aminte să fi vorbit ceva de aceste consilii. Nu este arat de intrarea mea la Reşița ci de faptul că Reşița a încăput pe mâna a doi oameni. îmi ne că pot rămâne în toate consiliile de întreprinderi româneşti, dar că este bine să plec a Titan-Nadrag-Călan (Auşnit) şi de la Societatea Bancară. Vorbim de propunerea •ietății de Telefoane de a participa la capitalul sporit. Adoptă punctul meu de vedere, de face un program pe mai mulți ani.

Sosesc nevasta şi copilul de la Predeal. Casa se umple de viață şi veselie. Leon Sculy lâncălamine.

Miercuri 28 Mie 1937

Gr. Carp vine la mine în chestia Lujanilor. La 7 seara, comitet la Consiliul Bancar tru modificarea legii.

Pregătesc lui Mircea un tânăr student chimist să vină să-1 întrețină în timpul vacanței oteşti.

Seara, în familie. Văd pe Zetta, mult schimbată şi la fizic şi la moral.

Joi 29 iulie 1937

Dody şi Mircea pleacă la Coteşti cu automobilul. Plec cu inginerul Lipăneanu în ecții industriale în jud. Dâmbovița. Am vizitat următoarele fabrici: Rafinăria Doiceşti,

164

țesătoria Frații Brănescu din com. Dolia, țesătoria Frații Rizescu din Hrăneşti, Fabrica de ciment din Fieni, Uzina electrică din Dobreşti şi barajul de la Scropoasa. Aceasta din urmă mi-a făcut o impresie deosebită. Am dormit la Dobreşti, unde ne-au primit foarte bine inginerul Bulighin şi ing. Beligrădeanu.

Vineri 30 iulie 1937

Arn plecat din Dobreşti la 8 dimineața, peste Muntele Păduchiosu, Sinaia-Bucureşti. La 11 1/2 eram la serviciu.

Primesc de la Costin Stoicescu o scrisoare de protest în legătură cu creditul acordat la Lujani. La ora 6 prezidez Comitetul Bancar, pentru modificarea legii bancare. La ora 9, Clubul Rotary, vizita ing. Herry, fost preşedinte la Rotary — Gând. Am o discuție cu Boxshall, în legătură cu o comandă de pulbere în Anglia.

Cunosc pe scriitorul istoric E. Vârtosu, subdirectorul Arhivelor Statului. Foarte bună impresie.

Sâmbătă 31 iulie 1937

Vizitez, la 8 1/2 dimineața, cu ing. Năcescu, fabrica de clei Mărăşti de la Pantelimon. La ora l plec la Coteşti.

Duminică l august — luni 2 august 1937

La Coteşti. Mă ocup de gospodărie. Construcția clopotniței merge bine. Luni la l ,30 plec din Focşani. Sunt la 5 în Bucureşti. Lucrez acasă până la 9 seara, când mă duc cu C. T. Teodorescu, vice guvernatorul Băncii Naționale, să luăm masa împreună. Aprecieri judicioase asupra oamenilor cu care lucrează la B.N.R.

Marți 3 august 1937

Vine la mine Manoilescu, în afacerea minei Şorecani. Discutăm apropiata criză politică. Vine din nou Carp cu Dragomirescu, în chestiunea Lujani, care nu avansează deloc din cauza B.N.R. Lucrări curente. După-amiază citesc şi lucrez tot timpul la mine acasă. Primesc o telegramă de la nevastă, din Galați unde se găseşte oprită de ploaie, în drumul ei către Vârlezi (cu copilul).

Miercuri 4 august 1937

La 8 1/2 vizitez cu Năcescu fabrica de conserve Zamfirescu şi fabrica de tăbăcărie Talpa. La ora 11 1/2 primesc pe deputatul Drăghici din Tulcea, care vine să-mi anunțe demisia lui Şerban de la şefia organizației liberale şi să mă întrebe dacă nu doresc să iau eu şefia. Refuz, spunându-i că locul şi dreptul este al lui. Diamant, preşedintele U.G.LR.-ului din Cluj, îmi aduce programul vizitei la Cluj între 12—15 august. După-amiază, la 5 1/2, mă chiamă la dânsa principesa Alex. Ghica, care îmi cere să o ajut la construirea liceului ortodox din Galați. Vorbim politică. Este de părere să rămână mai departe Tătărescu decât să vină un guvern Mihalache (ceea ce ar fi constituțional) sau Vaida

165

eea ce ar fi prea slab). La 7 1/2 vine la mine N. Budurescu. Dezamăgit, căci a ieşit din rculația politică. Se plânge de lipsa de aprecieri bune din partea lui Dinu Brătianu, care ar fi exprimat că ar fi ajuns de la un simplu şef de cabinet al lui Duca. Dacă se va menține

situația asta, preferă să se retragă din politică. Prevede că în opoziție vom avea o grea tuație în partid, din cauza luptelor între Tătărescu şi Brătianu. La 8 1/2 vine la mine îmărăşescu, care îmi propune să numim ca secretar general la Consiliul Economic pe ki Costaki, preşedintele Oficiului de Colonizare si fiul lui Lupu Costaki. Obiectez că ;şi este un om inteligent şi cu energie, nu cred că are priviri de ansamblu şi cultură onomică necesară. Recunoaşte că am dreptate. Eventual propune să-i dăm o delegație, na când se va numi unul mai bun. Propun pe Radu Romanescu şi îi spun că a avut recent

conflict cu M. Cancicov, dar că cred că ministrul nu a avut dreptate. La 9 seara iau masa cu Grigore Carp, la Capsa. Vorbim de Reşița, Auşnit, Malaxa etc.

Joi 5 august 1937

La 9 dimineața, Consiliu Bancar. Comitet. La burou, lucrări curente, întors la dejun, mese telefonul lui Cămărăşescu, care îmi comunică că s-a oprit la ideea delegării lui ki Costaki. A vorbit cu Cancicov în chestiunea Romanescu şi s-a opus energic. Propune referenți magistrați, doctori în drept etc. La ora 7.20 plec la Galați.

Vineri 6 august 1937

în Galați, dimineața,între 8—10, vizitez cu Gh. Dumitrescu lucrările edilitare în curs; }i la 10 1/2 plec cu toți prietenii politici în județ. Dejunez la Tg. Bujor (I.G. Duca) apoi itez comunele Crăieşti, Bursucam si Drăguşeni, unde iau măsuri de reorganizare. Seara ng la Vârlezi, unde dorm şi găsesc familia mea.

Sâmbătă 7 august 1937

Plec din Vârlezi şi vizitez comuna Vârlezi, Moscu şi Băneasa unde de asemenea cedez la verificarea organizaţiilor. După-amiază la 2 1/2 plec cu familia spre Coteşti, în omobil, unde ajung la 7 seara. Vreme de ploaie.

Duminică 8 august 1937

La ora l ,45 plec din Focşani cu trenul spre Bucureşti, unde ajung la 5. în tren, Atta istantinescu, cu care schimb câteva cuvinte. Acasă lucrez toată după-amiaza, până seara ;iu. Vreme răcoroasă.

Luni 9 august 1937

Lucrări curente la Credit. Primesc de la Mitiţă Constantinescu o scrisoare de la npulung prin care îmi cere să convoc Consiliul Bancar pentru miercuri 11 august, ceea "ac. La ora 6, Comitet la Consiliul bancar. La ora 9 merg să iau masa cu generalul dorescu, de la Şcoala de Război, în grădina ştrandului Bragadiru. Vorbim de construcţia alei de Război şi de altele.

166

Marţi 10 august 1937

De dimineaţă, la ora 10 1/2, mă duc în audienţă la Mircea Cancicov, într-o chestiune a U.G.I.R.-ului, unde obţin ceea ce cer, cu multă afabilitate din partea lui. îmi spune că situaţia politică se va pune după a doua jumătate a lunii septembrie. După ce la început Tătărescu era hotărât pur şi simplu să se retragă, acum crede că aceasta se va putea face numai dacă nu se va putea găsi altă soluţie. Am impresia că se urmăreşte o prelungire a guvernului, sub noi forme. Soluţia unui guvern de alegeri, este de asemenea luată în vedere. Pennescu-Kertsch vine la mine să-mi arate o scrisoare a principelui Brancovan către Agripa Popescu, în care îşi arată nemulţumirea sa faţă de Kertsch şi mine că nu i-am dat creditul cerut de la Creditul Industrial pentru întreprinderile din Banat. Căutăm un mijloc de a-1 împăca. Creditul lui personal este foarte zguduit. Tot Kertsch îmi vorbeşte de situaţia zdruncinată a lui Mitiţă Constantinescu, din cauza aerelor lui de dictator, din care cauză ar fi nemulţumit şi pe Gh. Tătărescu şi pe Suveran. „Se apropie de verticală", după expresia unui calamburist, dar de verticala de scoborâre, după verticala de urcare. Aşa se întâmplă totdeauna în carierile rachetă ale unor anumite persoane create peste noapte în mari personagii. Fabrica de Explozivi de la Făgăraş s-a închis din lipsă de glicerina. Mă plâng telefonic lui Cancicov, care îmi promite să ia măsuri la B.N.R. să ne dea devizele necesare. După-amiază stau acasă si lucrez. Seara vine la mine Lăzeanu. Vorbesc cu el de Consiliul Economic Superior.

Miercuri 11 august 1937

La 9 dimineaţa vizitez cu ing. Lipăneanu fabricile Drăghiceanu, de ţesătorie, aflate în mâna lui D. Constantinescu, cenzor la Banca Românească. O impresie mediocră, păcat de o întreprindere românească care nu ştie să se ţină la curent cu progresul tehnic. La burou, lucrări curente. La 5, la Consiliul Superior Bancar, unde, sub preşedinţia lui Mitiţă Constantinescu, se discută legea modificatoare a băncilor. Vorbesc cu Mitiţă Constantinescu despre Ştefan Dumitrescu, de care se exprimă în termeni foarte defavorabili. La 8 plec la Cluj cu ing. Năcescu. Pe peronul gării îl întâlnesc pe

Ştefan Dumitrescu, căruia îi comunic convorbirea avută cu guvernatorul, în tren căldură sufocantă.

Joi 12 august 1937

Ajung la Cluj la 8 dimineața cu o întârziere de o oră. Mă primeşte Diamant, preşedintele U.G.I.R.-ului din Cluj. După ce luăm cafeaua cu lapte la Cafeneaua New-York, pornesc mai întâi la fabrica Iris, unde mă primeşte O. Prie şi I. Agârbiceanu (scriitorul), cu o cuvântare de bun sosit. La ora 10 trec la fabrica Dermata, unde Moses Farkaş îmi dă un album cu mersul întreprinderii. La ora 1,30 iau masa la restaurantul Lucullus, la care participă Diamant, R. Schmutzller, Bozermeny, Munteanu, dir. uzinelor din Cluj, Schloser de la Sibiu, Lakatos de la Tg. Mureş etc. La 2,30 plec la Turda. Mă opresc la fabrica de ciment Turda, unde mă primeşte directorul /.../* danez de origină (de

* Indescifrabil (n. ed.).

ani în țară). Foarte frumoasă fabrică, cam uzată de întrebuințare. Trec apoi la anufactura Națională de Porțelan a bancherului Eliescu. Mai slab ca Iris. Mi se oferă un rviciu de ceai de 6 persoane. Trec apoi la fabrica de sticlărie din Turda, condusă de un mân foarte priceput. Cumpăr vase de flori şi un serviciu de masă. Aici mi se oferă o stare foarte copioasă. Trec apoi la fabrica de sârmă din Câmpia Turdei. O impresie celentă. Mari progrese. Pun o lopată la căminul de ucenici. Răspund la cuvântarea lui ilentin Poruțiu. La 9 suntem la Cluj. La 9 1/2 am un banchet la Cercul Automobil Club. >rbesc Munteanu, Diamant, Borbely de la Camera de Comerț, Prie etc. Răspund eu. >rm la hotelul Central. Cameră curată. (

Vineri 13 august 1937

Plec la 7 dimineața din Cluj şi sunt la ora 10 în Oradea Mare. Mă primeşte Theo podoff, preşedintele Camerei de Comerț si directorul Băncii Româneşti, într-o şedință emnă, la Camera de Comerț. Vorbeşte şi /.../*, preşedintele U.G.I.R.-ului orădean. spund cu câteva cuvinte de circumstanță. Plec să vizitez fabricile de bere unde mi se ;ră o gustare, apoi fabrica de blănuri JosifLeichner, apoi întrep. Moskowitz şi fabrica sobus, ce aparține Societății de Material de cale ferată de la Brăila. La l 1/2, un banchet ;lubul Unic, unde întâlnesc pe N. Zigre, fost subsecretar de stat în guvernul Brătianu '22). La ora 3 plec la Careii Mari, unde ajung la ora 6. Vizitez fabrica de hârtie din Careii ri (Weinberg), unde mi se oferă o gustare. Toată fabrica îmbrăcată în brad şi tricolor, aptea la 8 vizitez fabrica de cânepă de la /.../*, foarte interesantă. La 10 noaptea ajung rte obosit la Satu Mare. Acolo mă primeşte preşedintele Camerei de Comerț, Triscă rectorul Băncii Româneşti) şi Grecu, secretar al Camerei de Comerț. Găsesc afişe înțând o conferință a mea pentru duminică, la deschiderea Târgului de Mostre. Satu re, cu mari progrese urbanistice.

Sâmbătă 14 august 1937

La 8 dimineață vizitez Târgul de Mostre din Satu Mare ce se deschide mâine. La 8 1/2 ; la Baia Mare.

Vizitez minele de aur de la Dealul Crucii şi Stația de /.../*. Mă primeşte directorul ărescu, cu toți inginerii. Mă scobor la mină la 315 metri sub pământ. La 11 mă duc la ica Phonix, unde mă primeşte Weiser. O mare industrie chimică. La 2 1/2 un banchet •it de RIMMA şi Phonix, unde directorul Lăzărescu mă salută şi eu răspund. Era şi nărui din Baia Mare. La 4 1/2 vizitez firma Aurum, unde mi se dau câteva bucăți de aur v. La 5 plec cu maşina la Dej. La 8 iau trenul de Apahida, unde la 10 seara iau îleratul de Bucureşti şi ajung duminică 15 august la 9,18 dimineața.

15 august 1937 La ora l plec la Coteşti.

'Indescifrabil (n. ed.).

168

Luni 16august 1937

M-am întors la 5 de la Coteşti. în compartiment m-am întâlnit cu Eugen Comarnescu. Seara la ora 9 am luat masa cu Mihai Lăzeanu, care m-a mai pus în curent cu situația politică.

Marți 17 august 1937

Fac aspre observații avocatului Nicolaescu care întârzie 17 zile peste concediu, fiind luat de N. Theodorescu într-o excursie cu maşina în străinătate. Vine din concediu Georgel Gheorghiu, cu mare întârziere. Seara iau masa în oraş cu Al. Grigoriu.

Miercuri 18 august 1937

Văd pe Vaier Pop, care îmi comunică posibilitatea de a rămâne la guvern şi după octombrie, făcând alegeri generale. Obțin alegeri suplimentare la Camera de Comerț din Arad, spre a mă putea alege în acea Cameră, în vederea alegerii mele ca senator industrial al U.G.I.R.-ului, la Cluj. Aranjez definitiv la B.N.R. şi la C.E.C. creditul Lujani. După-amiază lucrez acasă.

Joi 19 august 1937

La 9.30 dimineața plec cu ing. Lipăneanu şi senator Botez la Piteşti. Ajungem la 11 1/2 dimineața şi sunt primit la gară de Zambaccian de la firma Găvana. Trec să vizitez administrația financiară, construită de mine, unde sunt primit de personalul local cu simpatie. Mi se exprimă recunoştință pentru că le-am dat putința să lucreze într-o clădire igienică. Vizitez Găvana, unde Zambaccian, pe lângă operă frumoasă industrială, face şi o frumoasă operă socială românească. Apoi vizitez fabrica de butoaie a Băncii Viticole, instalată în fostul teatru Uklar. Apoi vizitez fabrica Țesătoria Română, foarte bine instalată si cu o frumoasă operă socială. La ora 7 sunt în Bucureşti. Seara la 9 iau masa cu domnul şi doamna G. Leon şi ministrul Negură.

Vineri 20 august 1937

De dimineață Vrânceanu îmi aduce ştirea că Mândrea renunță la unele clauze leonine din contractul cu Lujani. La 11 1/2 mă duc la tribunal pentru Dacia România, cu celebrul Țibică Romalo. La 9 1/2 dimineața, şedință la Consiliul Bancar. La ora 6, şedință la Explozivi. La 9 prezidez şedința Rotary. Mă înțeleg cu Al. Nasta pentru a merge să vizitez locul ce vreau să iau la Timiş.

Sâmbătă 21 august 1937

La 8 1/2 dimineața mă duc cu Năcescu să vizitez fabricile Mociomiță. La ora l plec la Coteşti. Paul Teodorescu pierde trenul, dar vine cu al doilea, 1,20; ajunge înaintea mea la Focşani, căci locomotiva trenului meu se defectează la Zoița (R. S arat), unde pierdem o oră.

169

Duminică 22 august 1937

La 12 1/2 plec din Coteşti cu Paul spre Focşani, în loc să plecăm la l ,30, din cauza i abordaj la Mărăşeşti, plecăm la 3 30. Ajungem la 8 seara la Bucureşti după o călătorie igreabilă. Cunosc pe lancu Antoniu, primarul din Odobeşti şi soția lui, medic la ibeşti. La 9 seara iau masa cu Mihai Negură şi soția sa. Seară banală. Conversație jidă.

Marți 24 august 1937 <

La ora 9 iau parte la prima şedință a Consiliului Național al Vinului, sub preşedinția •Jegură. Discuții interesante, dar fără efect. La 5 vine la mine generalul Hentzescu, care povesteşte, vreme de două ore, toate neplăcerile lui la aviație. Ce o fi just din ce spune?) seara iau masa cu D.N. Ciotori, care vine din Statele Unite. Destul de inteligent şi de

Joi 26 august 1937

Plec la 9 dimineața cu Agripa Popescu şi cu fiul acestuia (Bernard-Agripa) la Breaza, irințul Brâncoveanu, cu automobilul, în drum ne oprim la Clark, proprietarul Soc. jlia, fabrică de cabluri de oțel de la intrarea Ploieştiului. Ne primeşte foarte bine. Clark ! venit în țară din Rusia, unde înainte de război avea o industrie similară la Baku. Ce lez simpatic şi ce multă bună credință respiră el! Şi-a făcut din soție şi trei copii un lunat „nome" englezesc. Are în spatele fabricei câteva pogoane din care a făcut o mică na. Ne primeşte foarte prietenos. La 12 ajung la Breaza. Casă veche şi foarte frumoasă, bilată după modelul vechilor casteluri franceze. Parcul admirabil. Câteva obiecte de i. Mă explic cu prințul în chestia împrumutului minei sale de cărbuni. La masă cunosc soacra sa, marchiza de Belloy, care vorbeşte de te năuceşte. La 5 plec la Predeal, unde ng pe ploaie. Trag la Chouchou în gazdă. Văd pe Margherita Sculy şi întâlnesc Ia ea pe imna dr. Burileanu şi doamna Frosi Nenițescu.

Vineri 27 august 1937

La 9 dimineața mă întâlnesc cu Nasta în gara Predeal. Plecăm să vizităm locurile de rimiş ce se parcelează de municipiul Braşov. Trecem apoi la Braşov, unde vizităm pe mărul Prişcu, care împarte locurile. Dejunez la l 1/2 la Nasta, la vila lui de la Timiş, le întâlnesc pe G. Cipăianu, cu care discut serios dar foarte glumeț chestiunea Creditului ricol, în care nu am nici o încredere. La ora 5 plec din Predeal, călătorind cu doamna i Alimănişteanu, de la care aflu anumite informațiuni politice, între altele notez pe ungă care ar fi făcut propuneri lui George Brătianu să intre în partid. La 9 seara, prezidez tary. Ia parte şi Clark, Miklosi de la Arad etc.

Sâmbătă 28 august 1937

La Credit, lucrări curente. Plec la l 1/2 la Galați, în tren primarul Dumitrescu şi ctorul Gh. Duca. Ajung la 7 seara. Iau masa cu prietenii politici. Aflu că Mişu Orleanu

170

şi Al. Ghica au fost la Vârlezi şi Băleni în propagandă gardistă. Voi avea lupte politice cu înseşi rudele mele şi tocmai la Galaţi. Frumoasă perspectivă!

Duminică 29 august 193 7

Plec în judeţ. Vizitez comunele Brăneşti, Vlădeşti, Oancea. Vizitez Cahulul, unde iau masa. O impresie de Abisinie. Seara la 10 1/2, acasă.

Luni 30 august 1937

Al. Grigoriu îmi aduce ştirea că mareşalul Urdăreanu şi gen. Gavrilă Marinescu sunt degomaţi, că Prinţul Nicolae s-a întors în ţară pe neaşteptate, spre a cere bani. Că Mitiţă Constantinescu ar avea o situaţie zdruncinată. Aceste informaţii îmi sunt confirmate şi de Georgel Gheorghiu, care vine să-mi povestească cum s-a desfăşurat ceremonia de la Şorecani, unde 1-am delegat din partea [/.G.LR.-ului.

Miercuri l septembrie 1937

Plec cu trenul la Coteşti, în concediu. în sfârşit, pentru o lună sunt al meu şi al familiei mele. îmi pot vedea de gospodărie şi de lectură. Coteştiul îmi este mai drag ca oricând, acum cu îmbunătăţirile ce aduc gospodăriei şi casei mele de acolo.

Luni 6 septembrie 1937

Mă duc cu Dody la Gârbovana, la Grigore Carp. Frumoasă aşezare şi gospodărie. Am văzut burou-ul şi biblioteca lui P. P. Carp.

Joi 16 septembrie 1937

Plec la Bucureşti. în tren întâlnesc pe gl. Rosetti, care ne povesteşte lucruri interesante din război. Vorbeşte cu dispreţ de generalul Averescu şi de slăbiciunile omeneşti ale generalului Iliescu. Seara mănânc cu Al. Grigoriu.

Vineri 17 septembrie 1937

La 9, şedinţă la Rotary. La ora 1 1/2 vine şi dejunează la mine generalul Paul Teodorescu, devenit subsecretar de stat la Ministerul de Război, îmi povesteşte cum i s-a oferit portofoliul Războiului, dar a refuzat. Mi-a spus că s-a îngrozit de prevaricaţiunile ce a găsit la armată şi că vrea să facă rânduială. La 7 vine la mine Sculy. La 7 1/2 vine Georgel Gheorghiu de la U.G.I.R. La 8 1/2, la Rotary.

Sâmbătă 18 septembrie 1937 Plec la Coteşti. • " •'•':•••-.

Vineri l octombrie 1937

Sosesc cu familia de la Coteşti la ora 12. La ora 6, consiliu la Academia Comercială. La 7, şedinţă la Rotary şi apoi şedinţă plenară venind şi Gerbel de la Viena.

171

Sâmbătă 2 octombrie 1937

La Credit, dimineaţa, unde vin deputaţii de Galaţi. La 7,30 plec cu trenul la Galaţi, în ren, Gr. Gafencu. «

Duminică 3 octombrie 1937 ,

Vizitez cu prietenii politici: Rogojeni, Cavadineşti, Găneşti (unde iau masa la 5ourceanu),Slivna,Bereştietc. '

Luni 4 octombrie 1937

La 9 dimineață vine la mine acasă principele Brâncoveanu pentru a mă ruga pentru n credit. Sunt invitat la inaugurarea fabricei Electrostar. Dau o telegramă de felicitare, ticep examnele în sesiunile de toamnă. Sunt invitat la Cercul Militar, la recepția dată în instea generalului Gamelin. Nu iau parte.

Marți 5 octombrie 1937

Vine la mine Manoilescu, care mă face să înțeleg că ar dori majorare de credit, îl fac ă înțeleagă că nu se poate. Vine la mine profesorul Prion, de la Politehnica de la Berlin, entru Ştiința întreprinderilor. Seara, la 6, ține o conferință foarte bună.

Miercuri 6 octombrie 1937

La ora 10, Consiliu Superior Economic. Discutăm organizarea cu Cămărăşescu, raroflid şi Karpen.

Joi 7 octombrie 1937 La ora 9, Consiliu Superior Bancar.

Sâmbătă 9 octombrie 1937 La Galați.

Duminică 10 octombrie 1937 în județ, asist la inaugurarea şcoalei din Cudalbi.

Luni 11 octombrie 1937 Examene la Academie. Consiliu la Academie.

Marți 12 octombrie 1937

Examene la Academie. Adunare Generală la Cartea Românească. Lapedatu îmi cere lucrez mai mult la Academie, spre a putea fi ales membru activ. La 6, Consiliul

172

Academiei Comerciale pentru alegerea profesorului Purcariu. Votez pentru a fi numit conferențiar.

Miercuri 13 octombrie 1937 Seara, la 9,45, plec la Alba lulia. Vecin de cabină cu Gr. Gafencu.

Joi 14 octombrie 1937

La Alba lulia. Solemnitate impresionantă. Vorbesc cu gl. Florescu, comandamentul Corpului de Armată din Cluj, asupra lipsei de caracter în armată.

Vineri 15 octombrie 1937

La ora 3, şedință la Academia Română. Face o comunicare interesantă profesorul Săvulescu despre bogăția pomicolă a României. Seara, Rotary.

Sâmbătă 16 — Duminică 17 octombrie 1937 La Coteşti, cu Dody şi Mircea. Zile plăcute pe o vreme dulce de toamnă.

Luni 18 octombrie 1937

Examene la Academie. Seara, la teatrul Comedia; se joacă „Conu Leonida" şi „O noapte furtunoasă" cu Maximilian, Timică, lancovescu. Piesa învechită, dar bine jucată.

Marți 19 octombrie 1937 La 10 1/2, Consiliu Bancar (comitet), la care ia parte şi Mitiță Constantinescu.

Miercuri 20 octombrie 1937

La 9 1/2, comitet la Consiliul Bancar. La 10, la Tătărescu cu Georgel Gheorghiu pentru a-i vorbi de scrisoarea-apel a lui Vaier Pop în legătură cu promovarea muncii naționale. Tătărescu mi-a spus că circulara Pop este o greşală (aşa este când face omul de capul lui) şi care nu se poate aplica. M-a autorizat să iau contact cu el, în sensul reducerii sensului ei la o aplicare treptată şi corespunzătoare situațiilor locale. La ora 12

m-am dus cu Georgel Gheorghiu la Vaier Pop, căruia i-am expus punctul meu de vedere, cerând să renunțe la termenele şi procentele fixate şi să dea U.G J.R.-ului sarcina de a promova munca națională. Din cele ce mi-a spus, reieşea net că Vaier Pop dăduse înapoi şi era fericit că-i dau prin U.G.I.R. posibilitatea de a ieşi din încurcătură. La l 1/2, dejun la Marea Finanța (la Capsa) până la terminarea localului de la Regina Elisabeta. Stau la stânga lui Argetoianu, preşedintele Clubului, în locul iui N. P. Ştefănescu. La 3 1/2 vine la mine Georgel Gheorghiu, cu care fixez ordinea de zi pentru după-amiază la şedința Comitetului Central al U.G.I.R. La 5 1/2 mă duc, chemnat de Dina BrSîianu, la el acasă, îmi spune că a hotărât să intru în Consiliu la Steaua Română, împreună cu Bujoi şi Cretzianu, pentru a pune ordine acolo şi a supraveghea de aproape gestiunea îndoielnică a lui Osiceanu. Are

173

espre el aprecieri grele. La rigoare, se va cere înlăturarea lui de la conducerea Stelei. rrupul francez a admis imediat pe Cretzianu, acum urmează să-şi dea asentimentul asupra ica şi a lui Bujoi. Brătianu nu admite ca eu să fiu discutat de grupul francez, întrucât nici rupul român nu a discutat pe cei din grupul francez. I-am spus că nu am raporturi ersonale cu Osiceanu, ceea ce Brătianu socoteşte că nu are nici o importanță. Aştept, prin !retzianu, urmarea acestei chestiuni. Mă gândesc ce va fi zicând Osiceanu de perspectiva e a mă avea în Consiliu la Steaua. Ce se mai poate vedea în viață! La ora 6—8 1/2 şedință i U.G.I.R. Fac o expunere a celor vorbite cu primul ministru si Vaier Pop şi le propun Dluțiile ce am adoptat. Se aprobă, după discuțiile avute, în unanimitate. La 9 seara mănânc la Liviu.

Joi 21 octombrie 1937

La 10 dimineața vine la mine Malaxa pentru a discuta chestia Copşa Mică. Rămâne să iergem la Ministerul Apărării Naționale pentru a pune la punct chestiunea financiară în tigiu. La 12 merg cu Sculy la Radu Irimescu, la Ministerul Marinei. Mă primeşte bine şi iscutăm contractele de trotil ale Marinei şi Aviației cu Explozivi Făgăraş. La ora 3 1/2 ine la mine Radu Romanescu, în chestiunea unei societăți de silozuri. La ora 6, Consiliu i Creditul Industrial. La ora 7 1/2, la U.G.I.R., redactez scrisoarea şi comunicatul pentru ;dințadeieri.

Vineri 22 octombrie 1937

La 3, la Academie. Comunicare S. Mehedinți şi N. lorga. O polemică penibilă între ei. itervenție fericită a lui Lapedatu. Examene la Academia Comercială. Consiliu la cademia Comercială pentru program. Discuție deslânată. La 9, Rotary.

Sâmbătă23 octombrie 1937

Discuție înțepată cu Dimitriu. între 10 12 1/2 vizitez cu Lipăneanu Vulcan, în prezența ii Mihai Şapira. Foarte bună impresie. Sculy vine să îmi spună că a fost desemnat la [misterul Aerului pentru a discuta comanda de trotil. Am încheiat înțelegere cu Ministerul erului şi Marinei pentru trotil la 160 lei kg (fără amortizare). La l 1/2 dejunează cu mine mei Petroianu, venit de la Craiova, atras de bomba legii lui Paul Teodorescu pentru ;blocarea cadrelor. Ministrul Turciei trimete la mine pe un profesor turc de la Seminarul tusulman de la Medgidia pentru a-1 ajuta să capete un credit de la

Casa Corpului Didactic }r. Tăuşan). La 8 plec la Galaţi. Nu sunt invitat la serbările de la Sinaia pentru înălţarea rangul de sublocotenent a Voievodului Mihai.

Duminică 24 octombrie 1937

La Galaţi. Iau parte la inaugurarea şcoalei primare de la Pechea, care se va numi . G. Duca". Vorbesc şi arăt nevoia culturii la sate. Seara vin acasă. Pe drum, cu Gafencu, ire nu are — după spusele lui — nici o şansă de a intra în viitorul guvern naţional-r ani st.

174

Luni 25 octombrie 1937

Ascult la radio, cu emoţie, ceremonia jurământului de ofiţer al Voievodului Mihai. Vine la mine Romulus Petroianu, supărat că nu i se dă comanda unui regiment de cavalerie.

Seara vine la mine Hamdulah Suphi Bey — Tanrioer — ministrul Turciei. Pleacă mâine cu Tătărescu la Ankara. Mi se plânge cum este tratată Turcia în relaţiile comerciale şi în chestiunea repatrierii populaţiei turceşti din Dobrogea. Antonescu este judecat ca un ramolit, Bădulescu ca un om prost crescut şi fără educaţie, Vaier Pop ca un mincinos. Turcul părea viu afectat de felul cum este tratat de autorităţi. Cuvinte bune pentru Tătărescu, care 1-a ajutat întotdeauna.

Marţi 26 octombrie 1937

Lucrez toată ziua acasă. Seara merg cu nevasta şi Sculy la Teatrul Naţional, la piesa lui Shakespeare „Poveste de iarnă". Foarte bine jucată şi bine pusă în scenă.

Miercuri 27 octombrie 1937

La burou. Dejun la Marea Finanţa. Aflu de la Argetoianu că la Sinaia a auzit două lucruri bune pe seama lui Mihalache. Una: Mihalache a invitat pe Rege la serbările de la Topoloveni, dar n-a putut merge. Când s-a reîntâlnit, Regele i-a spus că regretă că n-a fost şi apoi adaugă: „Oameni ca d-ta îmi trebuiesc mie în fiecare sat". Se pare că Mihalache a făcut un cap foarte special. Alta: La Sinaia erau într-un fel de grup: Argetoianu, Mihalache, lunian etc. La un moment dat, lunian face o glumă la adresa lui Maniu, la care Mihalache răspunde, pe un ton serios, că este rău cu Maniu. Nu înţelesese că era vorba de o simplă gluma. Atunci lunian răspunde: „Răutatea, domnule Mihalache, este apanajul oamenilor inteligenţi, dar d-ta nu poţi înţelege lucrurile acestea".

La 3 1/2, examene. La ora 5 1/2, Consiliu Bancar, pe care îl prezidez eu, în lipsa guvernatorului, plecat cu Regele la vânătoare, după spusa lui Sassu. La 6 1/2 continui examenele si le termin pentru sesiunea de octombrie. La 7-8, Consiliu la Academie. La 8 1/2 luăm masa la Sculy, unde întâlnesc pe Marcella Karadja, soţia consulului României la Berlin. O femeie inteligentă.

Joi 28 octombrie 1937

La ora 10 vorbesc la telefon cu Inculeţ în chestiunea „Contribuţiei Naţionale", arătând că este rău organizată. La 11 mă duc la generalul Teodorescu şi vorbesc cu el aceeaşi chestiune şi altele. Pentru prima oară îl văd ca subsecretar de stat la Ministerul de Apărare Naţională. La 12 vine Bursan şi îmi cere din nou credit pentru „Curentul" lui

Şeicaru. La 12 1/2 vine Buşilă, cu care vorbesc probleme de interes industrial. Vin Băbeanu şi dr. Di-mitriu, în legătură cu un credit ai Eforiei Spitalelor Civile, La 6 1/2, comitet la Explozivi.

Vineri 29 octombrie 1937

La 9 1/2, comitet Consiliul Bancar. 3, Academia Română. O comunicare fără interes a d-lui N. Bănescu. Apoi, în şedinţă intimă, a reînceput polemica lorga-Mehedinţi.

175

Ltmosferă penibilă. Mehedinţi a atacat din nou, cu violenţă şi răutate, pe lorga, aducând hiar „fac-simile" de pornografii făcute sub formă de glume de lorga. Texte cu citate •unchiate etc. Lapedatu a restabilit, cu mult tact, adevărul. lorga a fost foarte bine, ;spingând cu calm şi demnitate acuzaţiile aduse. Şedinţa a durat pînă la ora 6.

La 6, consiliu la Creditul Industrial. La 8 1/2, Rotary. Primesc pe sculptorul Jalea între Dtarieni. ,

Sâmbătă 30 octombrie 1937

f

La 9 vin la mine la Credit Ficşinescu, Pennescu-Kertsch si Gheorghiu, cu care iscutăm modalitatea de a organiza contribuţia industriei pentru frontiera de vest. Stabilim rincipiile unei viitoare discuţii convocând Comitetul Central pentru vineri 5 nov. Bursan ine la mine în chestia „Curentul". La 4 1/2 mă duc la Grigore Duca. Vorbim de situaţie şi ; oameni. Ne propunem să ne mai vedem. La 7 3/4 plec la Galaţi, în tren vorbesc cu Dan ărăţeanu, dir. general de la Radio, despre situaţia politică. Crede că în viitorul guvern va /ea şi Argetoianu un rol. îmi spune că a venit la el Mişu Orleanu spre a-i cere un loc în mtenciosul Radio-ului, I-ar fi mărturisit că ajurat credinţă lui Corneliu Zelea Codreanu.

Duminică31 octombrie 1937

Toată ziua am petrecut-o la Societatea Ortodoxă din Galaţi, unde se inaugura îraclisul şi noua aripă a şcoalei, în prezenţa d-nei Alexandrina Cantacuzino. Ceremonie ngă şi obositoare, dar foarte frumoasă. Prea multe cuvântări. Am cunoscut pe Nissa ămărăşescu, comandanta falangei străjerilor şi pe d-ra Litzica. După-amiază a avut loc augurarea bustului d-nei Cantacuzino. Am vorbit şi eu aducându-i omagiul cuvenit. A irut foarte mişcată. Seara m-am întors la Bucureşti.

Luni l noiembrie 1937

La ora 11 am asistat la inaugurarea punerii pietrei fundamentale a Şcolii de Război, ra vorba să vină şi Regele, dar n-a venit. A vorbit Paul Teodorescu, arătând că eu am avut ima idee şi 1-am ajutat să îndeplinească această operă. Am felicitat pe noul şef de Stat ajor, general lonescu Ştefan. Am cunoscut pe colonelul Şteflea, noul comandant al :oalei de Război. N-am putut lua parte la deschiderea Academiei.

La 4 1/2, şedinţă la Explozivi. G. G. Mironescu mi-a adus mulţumiri pentru serviciile am adus societăţii. De asemenea Philipps. La 5 1/2, la Club, unde am auzit un frumos pozeu politic al lui Tătărescu. Brătianu m-a tras într-un colţ şi mi-a vorbit de amânarea pun franţujii în a da răspuns cu intrarea mea la Steaua Română. Mi-a vorbit

de intrarea ilui său Dan Brătianu în serviciul Creditului. I-am spus să mi-1 dea să-1 formez ca om de ncă, promițând că mă voi ocupa de el în mod special. Seara lectură cu Dody în fața burou-ai meu.

2 noiembrie 1937

La 10, am avut o convorbire mai lungă cu dl Kiriacescu pentru diferite afaceri curente ; Creditului. La 12 1/2 a venit să mă vadă C. T. Teodorescu, viceguvernatorul B.N.R.,

176

l

întors de curând din străinătate. Mi-a povestit impresii din Germania hitleristă. A vorbit în termeni puțin favorabili de Kiriacescu şi Bălănescu. Doreşte să vină în consiliul Creditului, în locul lui Bălănescu. La expirarea mandatului de administrator la B.N.R. s-ar întoarce cu plăcere ca administrator la Banca Românească.

La 4, câteva examene. Vorbesc cu Andrei Rădulescu despre situația proastă de la Academia Comercială. La 5, şedință la U.G.I.R. cu tinerii ingineri doritori să organizeze un centru pentru raționalizarea muncii în industrii. Câțiva tineri ingineri, capabili şi inimoşi.

Seara, la 9, la Teatrul Comedia, „Atenție la vopsea", cu Maximilian. Restul trupei, slab.

3 noiembrie 1937

Prefectul jud. Covurlui, C. Ignat, îmi spunea că luând parte la consfătuirea intimă a prefecților chemați individual de dl Barcă — în numele primului ministru — li s-a comunicat: Guvernul va demisiona la 13 noiembrie, când va împlini 4 ani de guvernare liberală. Sunt 90% posibilități şi probabilități ca tot Tătărescu să formeze viitorul guvern. Prefecții să nu dea demisie la data demisiei guvernului, ci să aştepte dispoziții. Cine mai poate înțelege ceva? Rămânerea Partidului Liberal o socotesc ca o mare greşală politică. Vom vedea. Vorbesc cu g-lul Zwideneck, mareşalul Palatului Reginei Măria, pentru autorizarea de a da scolii no. 11 de fete din Galați numele Reginei Măria şi pentru a ne semna o fotografie a Reginei, de pus în hall-ul şcolii. Toată ziua au căutat o fotografie a Reginei Măria (dl Ignat şi Caraman) dar n-au găsit. A trebuit să comandăm una. Ce semn al vremurilor de astăzi! la 12 mă duc la gl. Paul Teodorescu si îi predau cecul de 5 milioane, donația Creditului pentru fortificațiile de vest. îmi spune că este îngrozit de cererile personale ale ofițerilor superiori ai armatei. Ce s-ar putea face în această țară, îmi spunea el amărât, dacă toți banii țării ar merge la destinațiile lor. I-am răspuns că dacă el, în aşa scurt timp şi la un singur departament, a putut ajunge la astfel de concluzii, ce pot spune eu după un singur an de experiență pentru toate departamentele.

La l 1/2, dejun la ClubulFinanței. Vecin cu mine, Mândrea, pe care îl pun la loc, la invitația de a veni la Consiliul C.E.C., după atitudinea de om fără caracter ce mi-a dovedit. N-a ripostat nici un cuvânt. Se simțea vinovat. Vorbesc la masă cu Argetoianu (fiind în stânga lui) de situația politică, îmi spune că nimeni nu ştie nimic, dar, după părerea lui, vine o echipă care va lucra sub ordinele lui efective. Are aprecieri de mare

cruzime pentru Tătărescu, cu prilejul expozeului făcut zilele trecute la club. După-amiază stau acasă si lucrez. Primesc următoarea telegramă de mulțumire de la Mitiță Constantinescu, pentru felicitarea ce i-am adresat de ziua lui: „îți mulțumesc, dragă Victore, pentru bunele urări trimise". Şi când mă gândesc că acum un an, pe vremea aceasta, nici nu ne vorbeam! Cum se schimbă lucrurile şi ce false sunt relațiunile între oameni, mai ales în politică!

Astă-seară, la 10, vine mama de la Paris, după o scurtă călătorie.

Joi 4 noiembrie 1937

Dimineața, la 10, vine la mine la Credit, G. Cretzianu, de la Banca Românească, care mă pune la curent cu chestiunea Stelei Române şi intrarea mea în consiliul acestei societăți.

177

li spune, că miercuri 3 noiembrie după-amiază, a primit vizita lui C. Osiceanu, care 1-a îs la curent cu „conflictul" ce a avut cu mine, când eram în guvern (am voit să-1 arestez), i nu se poate opune la intrarea mea în consiliu, dar aşteaptă să vadă ce atitudine voi lua față ; el. Cretzianu 1-a trimes să ia contact cu Dinu Brătianu. Mi-a spus Cretzianu că lucrează ; mai multă vreme la examinarea situației acestei societăți, care este bună şi s-a convins i Osiceanu este inexistent la conducerea societății, mulțumindu-se numai să facă tervenții la ministere. Totul este condus de francezi şi englezi (Roggers). Statul poate uta grupul românesc, ca să-şi impună voința față de străini. Rămâne să mă țină la curent, ii recomandă discreție. Contează pe sprijinul meu moral, căci ceilalți sunt toți comozi şi spuşi să facă concesii străinului. La ora 12, consiliu la S..R..D.,unde se hotărăşte vânzarea ntierului Femic către Reşița, în vederea construirii unui mai mare şantier, cu concursul pitalului germano-olandez. La 4 1/2, Consiliu Superior Bancar, şedință de comitet, îmărăşescu are puțină experiență de treburi publice. La ora 6, Credit Industrial. Costin oicescu mă întreabă de situația politică. Cuvinte de slabă apreciere pentru Kiriacescu. i ora 7 1/2 vine la mine Lăzeanu, revenit de curând de la Ziirich, unde a negociat o inversiune a rentelor româneşti pe piața elvețiană, din ultimele două împrumuturi, 1929 1931. Asupra situației politice, tot felul de zvonuri. Se merge aşa de departe încât se irbeşte si de un guvern Cancicov pentru alegeri. Vom vedea.

5 noiembrie 1937

La 9 1/2, Consiliu Bancar. C. Angelescu îmi spune că rămân liberalii, ca bază a itorului guvern. La 3 1/2, şedință comemorativă la Academia Română pentru Rene îscartes. Vorbeşte frumos Petrovici. Aflu de moartea lui Orest Tafrali, arheolog de la şi. Acum câteva zile mi-a scris o scrisoare ca să-1 rog pe Cancicov să-1 ajute în publicațiile i. Se reîncepe iar, pentru un moment, polemica cu Mehedinți. lorga nu răspunde nimic, tpedatu este foarte energic. Lucrurile se liniştesc.

La ora 6, şedință la U.G.I.R. pentru fixarea contribuției industriei la acoperirea eltuielilor de fortificație pe frontiera de vest. După discuții, se fixează totalul de 200-250 lioane. Eu voi stabili contribuția fiecăruia după criterii obiective (capital, beneficii, cifră afaceri etc.).

La ora 9, Rotary. Salut intrarea în club a lui N. loanițiu (Cartea Românească).

6 noiembrie 1937

La 9, comitet la Explozivi, La 10 vine la mine Mircea Frigator, care între altele îmi munică vestea că este informat de intrarea mea în noul guvern, la Industrie şi Comerț, îi it scepticismul meu. La 12, comitet la Societatea Bancară, cu Pildner, Argetoianu, iroflid, Witzleben, Cecropide etc. La 11 1/2, dejun la Argetoianu, cu cei de mai sus (fără iroflid),pîus Barbu Catargi, d-na Procopiu, Fabricius cu d-na, Al. Romalo, de la Dacia miânia, tânărul Lahovary etc. Vorbesc mai mult cu Fabricius, care îmi spune că la :eputul lunii decembrie vine Schacht. Mă întreabă de situația politică, arătându-i ce cred. ipă-amiază, acasă. La 7 3/4 plec la Galați.

178

7 noiembrie 1937

La 9 1/4 trec cu Petre Ghițescu, delegat de Ministerul Educațiunii Naționale, la inaugurarea şcoalei no. 11 fete Bădălan, căreia i-am dat numele de „Regina Măria". D-na directoare ne primeşte cu flori. Uşa închisă cu o panglică este deschisă de Ghițescu. Apoi trecem în cartier, la şcoala no. 12 de băieți „Miron Costin" si la şcoala no. 12 de fete „Oltea Doamna". Aceleaşi bune şi frumoase impresii,în special la fete, unde este directoare d-na Petrică, foarte destoinică. La 11 1/2 asistăm la ridicarea pavilionului străjeresc la şcoala normală „Costache Negri", apoi la dezvelirea bustului lui Nicolae Longinescu si la sărbătoarea de 60 de ani de la deschiderea şcolii. Vorbeşte bine — îl aud pentru prima oară — dl Toni, preşedintele Asoc. Universitătților, cam demagog si cam încrezut. La masă vorbesc pentru dr. Angelescu, care îmi trimete următoarea telegramă de scuze: „Cu mare părere de rău, nu am putut veni astăzi la Galați, starea sănătății mele fiind încă şubredă, țin însă să-ți exprim toată recunoştința mea pentru marele sprijin ce mi-ai dat întotdeauna la înălțarea şcoalei româneşti. Sufletul d-tale de mare român mi-a fost de mare ajutor în momente grele pe care nu le voi uita niciodată, încă odată îți mulțumesc, dr. Angelescu".

Seara, la 6 1/2, am plecat spre Bucureşti, în tren, Gr. Gafencu; mai descurajat ca oricând, îmi spunea: „Să fi trăit Duca, treceam la liberali".

8 noiembrie 1937

Sf. Minai. Mergem la mormântul copilului. După-amiază, acasă, lectură, studii, cu soția şi copilul nostru.

9 noiembrie 1937

Aflu de la Costel Tătăranu că Regina este pe moarte, având ciroza ficatului. Doctorii nu dau speranțe. Apare în ziare şi un comunicat. Vorbim de criza politică. Crede că vine Mihalache. îmi comunică că ar fi vorba de intrarea mea în guvern, la Industrie (o ştie de la Richard Franasovici), dacă continuăm guvernarea. Trebuia să încep cursurile; din cauza dezordinii de la Academie, amân pentru săptămâna viitoare. Mă întorc acasă şi lucrez cu mare plăcere, singur, în burou-ul meu atât de drag.

Miercuri 10 noiembrie 1937

La 5 1/2, Consiliu Bancar. La 7 mă întâlnesc cu Vaier Pop, care după ce îmi vorbeşte de aplicarea legii muncii naționale, îmi vorbeşte de situația politică. După el,

guvernul Tătărescu ar rămâne în caz când nu se ajunge la o înțelegere Vaida-Mihalache. Pare sigur de el.

Seara iau parte la sărbătoarea lui Brancovici, care atinge limita de vârstă şi iese la pensie. Colegii de la Academie îi oferă un frumos vas de argint. Mama îmi dă de ziua mea un frumos vas Delft.

Joi 11 noiembrie 1937 Ziua mea, felicitări etc.

179

Georgel Gheorghiu îmi vorbeşte de posibilitatea unei împăcări cu Georges Brătianu, vederea unui guvern de partid liberal reîntregit, îmi povesteşte un lucru de necrezut care ivedeste starea degradării morale în care trăim. Acum 2 ani, când s-a decis ca miniştrii să iarte jachetă gris, era ministru de Industrie Manolescu-Strunga. El s-a angajat să procure turor miniştrilor aceste costume. A găsit cu cale să le plătească de la portofoliul misterului de Industrie, din fondul Contingentării. Vrea să zică, miniştrii se îmbracă cu nii statului. Georgel Gheorghiu, venind secretar general la Industrie (sub dr. Costinescu) iat de urma acestei operații neregulate a lui Strunga şi a căutat să o pună la punct. A :eput să ceară de la miniştri prețul jachetelor furnizate. Numai 7 au plătit (Tătăresc'u, Antonescu, Inculeț, Franasovici, Lapedatu, dr. Costinescu şi Vaier Pop). Ceilalți au "uzat. Sassu i-a răspuns că n-are decât să-şi ia jacheta înapoi, căci dacă ştia că trebuie să jlătească, nu o lua. Văzând că nu plătesc şi pentru a pune costul în regulă, Tătărescu, la rerea lui Georgel Gheorghiu, a dispus lui Vlahide să-i dea de la Ordinea Publică .000 lei, cu care s-a pus contul în regulă. Aceasta înseamnă tot cu banii statului s-a plătit :hetele domnilor miniştri. Ce ruşine, ce decădere, ce semn al vremurilor!

La ora l 1/2, dejun la C. Buşilă, cu Octavian Goga, Kirchholtes, fost consilier de ;ație germană şi apoi ministrul Germaniei la Addis-Abeba; Vardala, ing. Petrescu, a cărui ție este scriitoarea Ioana Petrescu, cu cartea ei Fapt divers şi a cărui soacră este doamna creția Petrescu, autoarea piesei Păcat, George Georgescu cu d-na, d-na Constantinescu :. D-na Ioana Petrescu mi-a dat cartea ei cu dedicație. Goga amărât. Pleca la Rege în iiență.

Seara, la 6, consiliu la Creditul Industrial, apoi acasă, lectură si un pahar de şampanie mama, fratele, cumnata şi soția mea pentru ziua mea.

Vineri 12 noiembrie 1937

La 9 1/2, comitet la Consiliul Bancar. C. Angelescu, destul de deziluzionat asupra zei, pare că admite orice soluții de colaborare (chiar cu noi) şi eventual un guvern de geri, numai să iasă din opoziție.

La 3 1/4, Academia Română. O comunicare a lui /.../* asupra românilor din Peninsula Icanică, care produce stupoare la istorici. La 5, şedință la I.R.O.M. (Institutul Românesc Organizare Ştiințifică a Muncii), în vederea unui congres ce se va ține în septembrie 38 la Washington. M-ar tenta mult să revăd America. Mai ales că aşi putea să iau şi pe dy. La 8 1/2, şedință la Rotary. Vizita dr. Naceff, secretarul clubului de la Rusciuk. O ițe bună comunicare a lui A. Nasta despre diferitele forme de proprietate agricolă.

Sâmbătă 13 noiembrie 1937

Vine la mine Gigurtu, ca să mă pună în curent cu diferite chestiuni industriale. Se cam nde peste puterile lui. La 9, comitet la Explozivi. Prietenii politici de la Galați preocupați cri/ă, dar mai ales de situația lor politică de la Galați.

După-amiază, acasă.

* Indescifrabil (n. ed.).

180

Seara, la 8 3/4, masă la Sculy. Erau de față: Fabricius, ministrul Germaniei cu soția sa (o germană levantină foarte inteligentă şi instruită), Octavian Goga, singur, Gr. Duca cu soția, Costea Caradja cu Tincuța Caradja, doamna Roxanda Berindey-Mavrocordato, doamna ing. Fratoştițeanu, general Vălleanu. Se discuta criza politică. Goga, deşi afecta o bună umoare, era destul de dezumflat. Mihalache însărcinat cu formarea guvernului, dar cu condiția să se înțeleagă cu Vaida. Toate şansele pentru Tătărescu.

Duminică 14 noiembrie 1937

Primesc, prin retransmisiune de la Pechea, unde am inaugurat o scoală primară, următoarea telegramă a d-rului Angelescu: „Adânc impresionat de cuvintele şi afecțiunile de care încă odată mi-ați dat dovadă cu ocazia boalei mele, fiind restabilit, vă adresez atât d-voastră cât şi tuturor celor în numele cărora mi-ați telegrafiat, cele mai călduroase mulțumiri şi vă asigur de toată recunoştința mea. Ministrul Educației Naționale, dr. Angelescu".

Lucrez toată dimineața la cursul meu de la Academie. Pe la 5 d. a. vine la mine M. Lăzeanu, preocupat de situația lui, în legătură cu evenimentele politice, îl sfătuiesc să se hotărască să intre în politica militantă şi să candideze pentru Cameră, îi ofer să vină pentru locul al treilea la Galați, cu perspectiva de a trece apoi mai târziu ca şef de organizație într-un județ vecin. Este îngrijorat că nu are bază materială profesională, în orice caz este decis să se retragă din secretariatul general al Ministerului de Finanțe. La jumătate oră după plecarea lui, îmi telefonează că situația politică la această oră este următoarea: Mihalache a depus respectuos mandatul iar Tătărescu a comunicat că a fost însărcinat să formeze guvernul — demisiunea vechiului guvern fiind primită — pe o bază politică mai largă. Aceasta presupune ceva colaborări (Georges Brătianu, lunian, C. Argetoianu). La ora 6 toți foştii miniştri erau convocați la Tătărescu. încep durerile naşterii noului guvern. Sunt liniştit şi senin. Citesc o carte interesantă a lui Joseph Chappey: La crise du capital.

Luni 15 noiembrie 1937

Primesc de la Mircea Frigator, senator, un bilețel în care îmi spune că, mergând ieri la vânătoare cu Dinu Brătianu şi dr. Costinescu, a aflat de intrarea mea în noul guvern, lucru ce mai aflase cu câteva zile înainte. Vine la mine Georgel Gheorghiu, care îmi spune „ultimele vesti". Apoi mă întreabă dacă îl autoriz, fiind preşedintele U.GI.R.-ulm, să candideze la viitoarele alegeri. Vrea să candideze la Botoşani, în speranța de a rămâne acolo şef al organizației în locul lui Răutu, a cărui situație este zdruncinată. I-am spus că principial sunt de acord, dar trebuie să întreb organele statutare.

La 4 încep cursurile Academiei. La eşirea de la prima oră, m-am întâlnit cu Madgearu în cancelarie. Mi-a spus următoarele: „Mihalache a avut o audiență istorică la Rege. Regele 1-a sărutat iar el i-a spus «Majestate, săruți un obraz curat». I-a spus că pentru el, Regele, partidele n-au importanță cât au curentele. Pentru el oamenii politici sunt «utili ca instrumentele de executare ale unui plan stabilit». Deci să ştii, îmi spune Madgearu, „ce rol are Tătărescu". Mi-a spus că generalul Moruzi a refuzat să primească invitația Gărzii de

181

:r de a candida alături de un om (Manoilescu) cu paşaportul nevestei căruia a intrat în ă o femeie nefastă. (D-na Lupescu). Se vor înscrie mulți generali în partid, în mod entativ. Joi se va proclama şef luliu Maniu. Sunt puşi pe luptă dârză. Hotărâți si rezători. Au dat țării dovadă că nu sunt toți lichele în această țară. La ieşirea de la curs, văzut pe Răducanu, care mi-a spus cam aceleaşi lucruri. în plus, a adăugat că Mihalache face o vizită tuturor şefilor de partide (inclusiv Dinu Brătianu) spre a le spun^ nnificația ce dă el anumitor evenimente din ultima vreme.

La 9 1/4, concert Georges Georgescu, Brailowski, invitați de doamna Sabhța itacuzino. în lojă mai erau d-na şi dl Gigurtu. D-na Sabina Cantacuzino ne aduce ştirea jeorges Brătianu nu intră în guvern ci numai în partid.

Marți 16noiembrie 1937

Vine la mine Frigator să-mi confirme convorbirea avută cu dr. Costinescu pentru ntuala mea intrare în guvern. După-amiază, Al. Grigoriu îmi telefonează spre „a mă ;ura că totul este hotărât". Rămân acasă să citesc toată după masa, fără a avea alte ştiri.

Miercuri 17 noiembrie 1937

Vorbesc cu dr. Costinescu, care îmi spune că fac parte din lista ministerială ce icază a fi prezentată Regelui de Tătărescu. în „Curentul" numele meu figurează alături Jujoi. C. Gerota vine să-mi spună că aseară, la „Păreri libere", numirea mea la Industrie st agreată în mod unanim. Lăzeanu îmi telefonează pentru a-mi spune acelaşi lucru. Grigoriu vine şi-mi spune că ar trebui să ies din rezerva ce mi-am impus şi să lupt să ni ia înainte Bujoi. I-am spus că demnitatea mea şi mândria mă opresc de la astfel de iers. Am convingerea că Tătărescu nu mă vrea si că pentru a para la propunerea lui Dinu :ianu a imaginat pe Bujoi, spunând că Brătianu îl doreşte, ceea ce pare a fi fals. Este :a intrigilor si a sforilor, pentru care nu am destul dispreț.

Seara merg la teatru cu Dody şi d-na Sabina Cantacuzino, la Teatrul Național, rnoaia". D-na Cantacuzino este indignată de modul cum s-a format guvernul.

Joi 18 noiembrie 1937

La Credit; Lăzeanu îmi aduce cartea lui de alegător. Comentarii în legătură cu trarea mea în guvern. Le cred false şi interesate. La 6, consiliu la Credit Industrial.

La 9, şedință la mine a comitetului de la Rotary. Sunt la mine: G. Tițeica, Andrei eanu, A. Popescu, Popescu Necşeşti, Lazarsohn, Cunescu, Gheron Netta, Buşilă, 7icşinescu, Landau, ing. Prager.

Vineri 19 noiembrie 1937

Hotărăsc numirea lui Caraman ca prefect, în locul lui Ignat. Ştefănică Pleşoianu vine ă roage să-1 ajut să ia un loc de deputat. Manoilescu vine să-mi ceară un credit. Vorbim egeri. Candidează la Arad ca „invitat" al lui Zelea Codreanu. Caraman vine după

182

depunerea jurământului şi îi dau instrucțiuni în vederea alegerilor. Al Grigoriu îmi cere de asemenea o colaborare la viitoarele alegeri.

La 3, la Academia Română. O comunicare dezlânată a d-rului Marinescu şi una plină de nerv a lui Vâlcovici. Mă întâlnesc cu lonescu Şişeşti, pe care îl felicit călduros pentru numirea lui ca ministru al Agriculturii, îmi spune că are deja greutăți cu Manolescu-Strunga, care procedează fără tact. Nefiind decât fără portofoliu şi eventual însărcinat în conducerea Oficiului de In şi Cânepă, nou creat — (Ministrul Cânepii), el nu are să se amestece în restul ministerului, care este al lui Siseşti. Dealtfel, numai cu această condiție a primit să facă parte din guvern, având asigurări formale ale lui Gh. Tătărescu. Dacă ar şti Şişeşti ce bază se poate pune pe „asigurările formale" ale lui G. Tătărescu ! Mai mi-a spus Şişeşti că vrea să ia pe Păsăreanu de la C.A.M. ca secretar general. L-am încurajat, fiind un element excelent. La 5, am trecut la Richard Franasovici. N-am putut vorbi decât în treacăt cu el, deoarece era cu toată comisia electorală (cu partidul Vaida şi Goga). Am vorbit un moment cu Bebe Brătianu despre nevoia de a nu-mi da un vaidist. Nu admite pe Lăzeanu decât peste cei 2 ce îmi cere centrul. La 6 fără un sfert vine la mine Lăzeanu pe care îl pun la curent cu noua situație. Este destul de impresionat, îl încurajez. La 6, la Dinu Brătianu, unde se găsea Radu Portocală, noul subsecretar de stat de la Interne, îl felicit. Se pare că Brătianu n-a fost pentru intrarea lui în guvern şi totuşi Tătărescu 1-a făcut. Intru la Dinu Brătianu, care îmi povesteşte fazele crizei, spunându-mi că m-a propus pe mine la Industrie şi pe Cipăianu la Agricultură. Tătărescu a pus pe Şişeşti şi pe Bujoi. Elemente bune dar nu oameni de partid, îmi spune că nu are încredere în Tătărescu, care îl păcăleşte mereu. Ca să poată înlătura pe Inculeț si Pop, a trebuit să amenințe cu ruptura. Chiar dacă nu mă urmează decât zece — îmi spunea Brătianu — îmi iau libertatea de acțiune. Numai cu asemenea amenințări a putut reuşi. Am vorbit de candidatura lui Lăzeanu, pe care a primit-o cu cuvinte de laudă. Mi-a dat dreptate în chestiunea Vaida. Am rămas în continuare pe chestiunea U.G.I.R. I-am spus că după alegeri voi examina situația, căci mă gîndesc să mă retrag din politică dacă se menține situațiunea de azi.

La 8 1/2, la Rotary. Ia parte prima oară Georges Cretzianu, dir. Băncii Româneşti, ce va fi ales în curând membru al Clubului.

Sâmbătă20 noiembrie — Duminică 21 noiembrie 1937

Vreme urâtă, burniță de ploaie. Plec cu ai mei (Dody şi Mircea) la Coteşti, spre a vedea stadiul lucrărilor ce se fac. Stăm în casă, citim, robotim prin casă. Duminică 21 noiembrie la 4 1/2 suntem înapoiați. La 6 ore după-masă vin îa mine Busilă şi ing. Mateescu, cu care discutăm candidatura de senator a U.G.I.R, de la Cluj. Voi candida eu, rămânând ca să optez pentru Covurlui şi apoi să dau locul lui Busilă. în acest caz va trebui ca el să fie cooptat în Camera de Comerț din Arad. Vine Mihai Lăzeanu. Mâhnit şi îngrijorai pentru situația lui. Caut să-1 încurajez, îndemându-1 totuşi să facă politică.

La 6 1/2 vine Elena Donici (născută Cantacuzino-Băleni), care îmi cere să iau în Partidul Liberal de la Galați pe bărbatul său Constantin Donici, până acum devotatul lui C. Argetoianu. îmi va da concurs în alegeri în regiunea Băleni. Curios demers al unei femei în favoarea bărbatului ei. Ea este o femeie cu scaun la cap, cred că şi Donici este un element din care se poate face ceva. Vine mâine să mă vadă.

183

La 9 1/2, comitet Ja Explozivi. Costin Sturdza va candida (ca filipescan) al doilea pe

a Bacău, după Costăchescu. îl sfătuiesc pe Leon Sculy să se abțină de a candida. La

mese raportul noului prefect Caraman, care îmi spune ce s-a petrecut duminică la

, unde Garda de Fier a ținut prima întrunire (noaptea de la 10—12 1/2) în prezența

lime, Ion Zelea Codreanu, profesor universitar, preot Christescu etc. La 10 1/2 vin

;ii de la Galați. Discutăm lista. Abandonăm două locuri la centru. La Cameră va mă/

a dr. Lazăr, Durr bravă, Petrescu-Dâmbovița, Ion M. Munteanu. La Senat rămân

Codreanu. Va candida probabil Cristache Teodoru şi M. Lăzeanu. Stabilim detalii

i. Atmosferă bună. Vine la mine avocatul Calavra, care trece de la georgişti cu câțiva

. îi comunic că îl primesc cu plăcere. Vine Ja mine Manoilescu care îmi spune că a

;at lui C. Zelea Codreanu dorința mea de a face alegeri libere, dar cu ordine şi

e. îmi spune că se aştepta la atitudinea aceasta din partea mea, ştiind şi tradiția ce

Covurlui de pe timpul lui Orleanu. Dacă se va întâmpla ceva, este bună o luare de

Vine Donici, cu care mă înțeleg. Pentru moment, ajutor electoral, în scurtă vreme

organizare.

'4—7, cursuri la Academia de Comerț.

1/2 vine gl. Paul Teodorescu, cu care vorbesc de toate cele ale armatei până la aptea. PJin de zel. îmi spune ce enorme abuzuri se întâmplă în administrația

23 noiembrie 1937

110, la Clubul Liberal, adunarea şefilor de organizație, în vederea stabilirii de . O atmosferă apăsătoare, de târguiala, de calcule şi sfori. Fiecare urmărind i. Am cerut în fața comisiei electorale (R. Franasovici, C. Brătianu, D. luca, V. Dimitriu, Mircea Cancicov) să-mi dea pe Lăzeanu în locul lui /. J* la Cameră >e Chr. Teodoru — vaidist — la Senat). Am rămas în continuare. 5 am luat parte la consiliul de la Cartea Românească. La 7 am fost din nou la

m reuşit, după o discuțiune aprinsă, să obțin candidatura lui M. Lăzeanu. La

st la Arad.

Miercuri 24 noiembrie 193 7

ijung la Arad. Mă primeşte în gară ing. Mateescu şi secretarul Camerii de curaru. La 11 ore merg la şedința Camerii de Comerț din Arad. Depun :vântări de ocazie. La 12 1/2 vizitez Soc. Arad a Băncii Româneşti, unde mă orul leşanu, cu tot personalul. Iau dejunul la Mateescu. La 3 1/2 vizitez în rextilă Arădeană, unde mă primesc tinerii Neumann. La 4 1/2 plec cu trenul

l (n. ed.J.

Joi 25 noiembrie 1937

Sosesc la 6.15 dimineața de la Arad.

La 9 fac cursul de la Academia de Comerț. La 10 1/4, comitet la Consiliul Bancar. La ora 11 1/2 mă duc cu d-nii Pennescu-Kertsch, Ficşinescu, G. Gheorghiu, Orghidan, Margulies şi Eros la noul ministru Bujoi spre a-i prezenta felicitări în numele U.G.I.R.-ului. Schimb de cuvinte amabile. La 12 1/2, scurtă şedință la U.G.I.R. cu Ficşinescu, Kertsch si Orghidan în jurul candidaturilor de la Senatul industrial. Discutăm candidatura nepotrivită ce se anunță a lui Manoilescu. La ora l chem la mine la Creditpe Manoilescu,pe care îl rog să nu vie marți la Comitetul U.G.I.R. si să nu ceară să candideze căci îl voi combate. Spune că are dreptul. Mă amenință că va veni la Galați. I-am spus că va fi învins. La l 1/4 vine Gr. Gafencu, cu care discut putința unei candidaturi a lui la U.G.I.R. din Galați. Numai cu ajutorul lui Auşnit are şanse.

La l 1/2 iau dejunul cu un englez Scott la M. Oromolu, împreună cu comitetul I.O.R.M.-ului (Kertsch, Bujoi, Ficşinescu, Păsăreanu, Agripa Popescu, Orghidan). Vulgar amfitrionul şi mai ales doamna Oromolu. Englezul face figură bună.

La 6, consiliu la Creditul Industrial. Măcărescu îmi spune scene de la comitetul central țărănist. Cuvinte grele pentru mulți. Griji pentru viitor.

Seara, acasă, în familie.

Vineri 26noiembrie 1937 , .

Vine Gr. Gafencu la mine si din nou vorbim de candidatura sa la Galați, la colegiul industrial, fi cer să vină la mine cu Auşnit pentru a vedea exact ce gândeşte acesta. Vine la mine generalul Orescovici, fost comandant al corpului teritorial din Sibiu, trimis de generalul Paul Teodorescu ca să-i dau eventual o întrebuințare industrială. Mi-a făcut o impresie excelentă. Avea lacrimi în ochi si multă demnitate în atitudine. Voi face tot ce se va putea pentru el.

La dejun, M. Lăzeanu, trist şi abătut, îngrijorat de viitorul lui. după-masă, îmi spune că îl torturează frica de a rămâne fără o existență sigură, dacă pleacă de la Consiliul Legislativ pentru un loc de deputat într-o guvernare nesigură. Nu vrea să-mi creeze nici o situație neplăcută. După toate intervențiunile ce am făcut, mă întreabă încă odată ce să facă. Dându-si demisia d-lui Sassu, acesta 1-a întrebat dacă si-a făcut bine socotelile, lăsând o situație sigură pentru una politică, atât de aleatorie, în fața celor expuse, i-am spus că îi înțeleg tortura sufletească si cum nu pot să iau răspunderea carierii lui politice, îl desleg de cuvântul dat si în consecință voi interveni să nu i se primească demisia şi să cer alt candidat pentru Galați. Vorbesc un cuvânt cu Bebe Brătianu, care îmi propune pe tânărul Fărcăşanu, de-abia ieşit din şcoală. Nu-1 primesc. Cer pe Fințescu. Rămâne la 5 1/4 să văd pe Dinu Brătianu să-mi dea alt candidat. Mă duc la 4 1/2 la Sassu. Obțin retragerea demisiei lui Lăzeanu. Vorbim apoi de consiliile de muncă si comerț de la Galați, îmi spune că situația în guvern este lamentabilă, că miniştrii nu se înțeleg, că nimeni nu ia treaba în serios. Ar dori să găsească o ieşire onorabilă, ca să se poată retrage. Mă surprinde ce îmi spune căci ştiu

că a cerul să rămână în guvern. Opina către mine că (*.<*" u;-anumite motive pe care nu le-«"'» -•- ^

;ea ce văd şi consider că este greu a se mai face politică în condiţiile actuale. El socoate n mare prestigiu şi că intrarea mea în guvern ar fi dat multă autoritate guvernului. Că rescu i-a spus mai de mult că se gândeşte la mine sau la Bujoi pentru Industrie, la care îi răspuns că, fără îndoială, eu merit în primul rând. Sassu pare a-mi arăta afecţiune enească şi consideraţiune.

La 5 1/4 mă duc la Dinu Brătianu care îmi aprobă lista, îmi dă pe Finţescu în locul lui anu. îşi exprimă teama că nu vom avea 40 %. Se teme că cartelul cu Vaida poate să ne nult de lucru şi că este posibil ca el să intre la liberali sau ca viitorul guvern să se fac^ aida cu concursul lui Inculeţ, Pop etc. I-am spus că socot situaţia grea şi că în orice ;u voi face alegeri libere. La 7.30 plec la Galaţi.

Sâmbătă 27 noiembrie 1937

Dimineaţa la 9 ore vizitez noul club al partidului de pe Calea Domnească. Foarte 4 instalat. Fixez lista de alegeri astfel: Cameră: Victor Slăvescu, Gh. Onose, leodoru (vaidist), Finţescu, dr. Lazăr, Gh. Dumbravă, Petrescu-Dâmboviţa. La Senat: ~odreanu (votul universal) şi C. Ignat (Consiliile comunale). La Camera de Comerţ: toi Popa. La Camera de Agricultură: Al. Doiciu (ameninţat). Iau contact cu Thenea, re îl rog să renunţe la candidatură. Acceptă şi-mi promite concursul. Iau contact cu reodoru, şeful vaidiştilor. Mă înţeleg cu el. îmi cere să-i dau o maşină căci nu are cu)lăti. La ora 3 depun în faţa primului preşedinte Constantinescu lista candidaturilor, impresie bună candidatura lui Finţescu. La ora 4 primesc solemn la club pe noi veniţi: aa, Radu, Buchholtz, Panaitescu (şi alţi 200) de la georgişti şi câţiva noi înscrişi eodoru etc.) Stabilesc ordinea de luptă pentru alegeri.

\casa, înainte de a pleca la gară, am cu dl Orleanu o discuţie dureroasă şi crudă. Este . de participarea la propaganda de alegeri a lui Mişu Orleanu în Covurlui, din partea i de Fier. îi spun că găsesc inadmisibil, ca în judeţul în care el a activat 40 ani pentru Iul Liberal, aşa încât numele lui a intrat în tradiţia şi istoria liberală locală, să vină fiul lui să combată pe cumnatul lui (pe mine), care de fapt continui această tradiţie, nentară etică politică obligă pe tânărul Mişu Orleanu să-şi apere ideile sale politice, ie, dar nu în Covurlui. dl Orleanu îmi spune că el nu îl poate împiedica să facă gandă gardistă. Că tot ce a făcut este să-1 împiedice să candideze; mai mult nu poate, spus că nu pot admite aceasta şi îl rog să-1 împiedice. La aceasta mi-a răspuns că inea mea este pornită din răutate pentru fiul său şi că el crede că viitorul aparţine i de Fier. în faţa acestei atitudini i-am răspuns că nu-mi rămâne decât să plec din casa ci nu pot admite această situaţie politică, în faţa opiniei publice care ne judecă. Am at că nu mă aşteptam, după 15 ani de când am intrat în familia lui, să fiu astfel tratat, ridicat să plec. O vizită a pr. Bădărică m-a mai reţinut câteva momente. După ia violentă şi casantă ce am avut cu socrul meu, am avut impresia că şi el şi-a dat că a mers prea departe. M-a condus până la uşă. Ne-am despărţit destul de rece. Sunt id afectat de atitudinea socrului meu, din ce în ce mai bizar şi mai izolat în părerile găseşte total sub

impresia ideilor de dreapta, din dispreț ce are pentru partide, după ăit în Partidul Liberal 40 de ani, care i-a dat toate onorurile.

La 635 plec la Bucureşti, condus de prieteni, în tren, cu colonelul An. Soreanu, fostul meu coleg de clasă. Ajuns la 11 1/2 seara acasă povestesc, sub impresia emoției, tot ce mi s-a întâmplat, soției mele, care pare adânc afectată de cele ce-i spun. Ca întotdeauna, mă linişteşte prin cuvintele ei de blândețe şi bunătate. Scumpa mea soție şi tovarăşe de viață! Cât mă înțelege şi cât mă ajută în viață! Tot gândul meu şi toată inima mea pentru ea.

Duminică 28 noiembrie 1937

Acasă, citesc, lucrez. După-amiază vine la mine Radu Romanescu, cu care discut problema silozurilor, de care se ocupă cu multă pasiune.

Seara, iau parte la căsătoria d-rei Irinița Caradja cu tânărul Emandi. Vorbesc mult cu ministrul Belgiei, Guillaume. Socoteşte şi el situația noastră ca destul de serioasă.

Luni 29 noiembrie 1937

Chem pe Mişu Orleanu şi îl rog să renunțe de a face propagandă contra mea, în favoarea Gărzii de Fier, la Covurlui. Mi-a răspuns că nu poate renunța, că dacă i se va da un astfel de ordin, el îl va executa fără murmur „căci aşa este la noi în Gardă". Convorbirea a avut loc pe un ton întins. Figura lui era crispată. Vorbeam ca doi duşmani de moarte, nu ca doi cumnați, dintre care eu n-am făcut decât să-1 ajut. I-am spus că iau notă de atitudinea lui şi ne-am despărțit, eu dându-i mâna.

La 12 vine la mine Otto Stern, de la Societatea Astra Română, cu care discut şi pun la punct chestiunea contribuției societății sale la U.G.I.R. Mă conving de intriga urzită de Osiceanu împotriva mea. Gafencu vine din nou la mine şi îmi cere să intervin la Ausnit să nu mai susțină pe Orghidan la Galați, la locul de senator industrial.

La l vine la mine Max Ausnit, care îmi spune că el este angajat față de Orghidan şi ca atare îl susține pe acesta.

între 4—7 sunt la Academia de Comerț, unde îmi fac cursurile.

La 8 1/2 seara, la Teatrul Național (cu Al. Grigoriu), la premiera piesei „Ion al Vădanei", comedie de Al. Kirițescu. Actul I foarte bun, celelalte mai slabe. Atmosferă românească. Pop Marțian bine în rolul lui. Tot aşa Sonia Cluceru. Apoi supăm la Capsa.

Marți 30 noiembrie 1937

La 8 dimineață vine la mine fostul deputat de Iaşi, Ceikovski, care îmi cere să intervin pentru el la Dinu Brătianu spre a-1 pune candidat la senatoria Camerii de Muncă. Refuz categoric; să intervină Victor lamandi. La 9 1/2, Consiliu Bancar. C. Angelescu optimist asupra rezultatelor apropiatelor alegeri.

La l 1/2, dejun la Sculy, cu G. Leon, Paul Zotta (acum venit de la Berlin), Fărcăsanu, dl, d-na ing. Cantacuzino (fiul lui N.G. Cantacuzino, ea o suedeză).

La ora 4, doctoratul lui Ion /.../* La 6, consiliu la U.G.I.R. pentru fixarea candidaturilor: Kertsch la Bucureşti, Orghidan la Galați, Vinovrci la Cernăuți, eu la Cluj.

'indescifrabil (n. ed.).

osferă bună. La 7 1/2, la consiliul Academiei Comerciale, împiedicăm numirea lui ;nnescu ca conferenţiar de contabilitate prin recomandare şi hotărâm concursul. La 8 1/2, acasă; lectură, pace de familie.

Miercuri l decembrie 1937

La 9 1/2 dimineaţa vine la mine acasă (fiind sărbătoarea Unirii, stau acasă şi lucrez), ;ni, fostul ministru, ca să mă roage de un nou contract al lui Mihai Şapira, de la Vulcan. era natural, vorbim de situaţia politică. Socoteşte ieşirile lui Corneliu Zelea Codreanu, stul de caracteristice. Cu cât va vorbi mai mult, cu atât opinia publică îşi va da seama 3sa lui totală de pregătire pentru a juca rolul ce pretinde, de conducător al ţării, teste greşită îndrumarea dată politicii actuale de Rege. Are asupra Regelui o judecată ipreciere rea. îl crede fără judecată, deşi nu-i contestă anumite calităţi, îl crede iurat. Crede că se socoate cel mai mare monarh pe pământ. Conversaţiile avute cu el, stat ministru, 1-au făcut să înţeleagă ce gândeşte şi ce vrea. Vorbind odată de războiul ican şi Xeni lăudând pe Lloyd George, exprima părerea că războiul general din 1914 18 este cel mai mare cataclism al istoriei şi că el a fost provocat de germani. Atunci le îl întrerupe şi îl întreabă: „Dar ce, Xeni, d-ta crezi că germanii au provocat iul?". „Dar cine, Sire ?". „Englezii". „Cum puteau englezii să provoace războiul când ;au o armată de gardişti de stradă, în timp ce germanii erau înarmaţi până în dinţi ?". id părerea ce avea, Regele n-a mai adăugat nimic şi budându-1, audienţa a luat sfârşit, lată, fiind chemat de Rege să vorbească de procesul asasinilor lui Duca (1934) îl bă Regele dacă crede că complicii (cei din complot) sunt sau nu vinovaţi. Xeni spune :ă îndoială, sunt vinovaţi. Atunci Regele i-a spus că a cerut să i se aducă dosarele de isiliul de Război şi că el s-a convins că nu sunt vinovaţi. Xeni îşi explica astfel de co ;t achitaţi cei inculpaţi, deşi generalul Uică declara că se împuşcă pe mormântul lui dacă nu vor fi condamnaţi. De altfel, spunea Xeni, este clar că achitarea s-a făcut din îl Regelui, care aprecia că Garda de Fier este o mişcare tinerească de entuziasm, ce i bunăvoinţă. Câte nu se explică când încep să se cunoască din aceste triste ubturi! Cu toată critica severă ce făcea Regelui, recunoştea că regalitatea şi dinastia bsolut necesare în ţară şi fără ele am merge la prăpastie. Am avut impresia că pentru i avea oarecare simpatie în lupta lui contra camarilei şi a d-nei Lupescu. -a dejun, au venit la mine la masă Fărcăşanu şi Paul Zotta, fostul meu şef de cabinet, de la Berlin, unde a luat doctoratul economic. O impresie bună.)upă-amiază, cu soţia mea, citim tot timpul în burou.

Joi 2 decembrie 1937

a 9 dimineaţa îmi fac cursul. La l 1/4, comitet de direcţie la Explozivi. La 6, consiliu iit. La 7,45 plec la Galaţi cu profesorul I.N. Finţescu pentru alegeri.

Vineri 3 decembrie 1937

a 10 dimineaţa primesc în club ca membru al organizaţiei pe Finţescu. Atmosferă :ă. Face impresie bună. După-amiază pregătesc organizarea luptei politice ce începe.

Sâmbătă 4 decembrie 1937

Plec cu prietenii politici în judeţ, întrunire la Cavadineşti, dejunăm la ruda lui Dumbravă, apoi la Găneşti la Bourceanu. Centru puternic de Gardă de Fier, singurii noştri adversari. Când mă întorc seara la Galaţi, soseşte cumnatul meu Mişu Orleanu, aderent al Gărzii de Fier. întrevedere rece. Ne dăm mâna, dar nu-i adresez nici un cuvânt. Mă retrag în cameră. Foarte îndrăzneţ şi provocator.

Duminică 5 decembrie 1937

Are loc la Galaţi o mare întrunire gardistă la care participă Ion Zelea Codreanu, Gr. Forţu, invitatul Gărzii de Fier, să candideze ca senator la Galaţi. Pe scenă, fără să ia cuvântul, ia loc şi Mişu Orleanu. Frumos debut de carieră politică, cu oameni care atacă coroana şi împing ţara la război civil! După-amiază Garda de Fier ţine o întrunire la Frumuşiţa. Acolo ia cuvântul si Mişu Orleanu care spune că ştie de la tatăl său să-şi iubească ţara şi neamul si că pe temeiul acestor sentimente se găseşte în Gardă. Bătrânul Zelea Codreanu face elogiul lui socrul meu. Zelea Codreanu laudă pe dl M. Orleanu senator, care permite fiului său să-şi manifeste opiniile politice, în timp ce ministrul M. Berceanu, având şi el un fiu gardist, 1-a dat afară din casă. Copilul Berceanu a preferat să plece din casă şi să-şi câştige singur existenţa dar nu a încetat de a fi gardist. Iată în ce chip se atrag copiii neformaţi în viaţa politică, înrolarea tânărului Orleanu în Gardă m-ar lăsa indiferent, convins fiind că îşi va reveni din rătăcire. Dar ca el să facă politică gardistă la Covurlui, unde activez eu si urmez tradiţia bătrânului Orleanu, mi se pare o imoralitate politică, căci tânărul Orleanu nu este decât un instrument în mâna conducătorilor, spre a aduce tulburări în spiritele liberale din Covurlui. Amintirea lui Orleanu, cu recunoştinţa atât de trecătoare, se va topi cu vremea la Covurlui, aşa că trebuie luptat cu tânărul Orleanu, ca şi cum ar fi un oarecare, bineînţeles cu adâncul regret de a ne dădea în spectacol politic, ca membrii ai aceleaşi familii, în timp ce se petreceau toate acestea, eu am mers cu prietenii mei politici la Bereşti, unde am avut o frumoasă întrunire, oprindu-mă un moment si la Folţeşti.

Luni 6 decembrie 1937

I. N. Finţescu pleacă la Bucureşti, căci i-a luat casa foc, având pagube de 2 milioane. Plec pe o vreme mizerabilă la Şendreni, Independenţa, Pi seu unde fac întruniri frumoase. După-amiază am o întrevedere cu Chr. Teodoru, cu prietenii politici, iar la 6,35 plec la Bucureşti.

în tren, Sergiu Dimitriu, venind de la Ismail, îmi spune că este foarte bine. Crede şi el că Garda este foarte puternică. Al. C. Cuza se plânge (din partea partidului Goga-Cuza) că se împart cărţile de alegător prin primării, în loc prin judecători. Un mare abuz.

Marţi 7decembrie 1937

Dimineaţa, la Credit. Vine la mine Lăzeanu care îmi spune că Mitiţă Constantinescu îi oferă insistent să intre cenzor la B.N.R. (de asemenea şi Bursan). El crede că ordinul este

189

:at de sus (Regele sau d-na Lupescu). Acceptă, dar să fie imediat cooptat spre a putea isi Consiliul Legislativ. Pleacă la Viena, trimes de minister, în chestiuni financiare.

Miercuri 8 decembrie 1937

La 9 1/2, comitet la Consiliul Bancar. La 10 1/2 vine prefectul Caraman şi mă pune în ;nt cu situaţia politică de la Galaţi. Garda de Fier — activă si provocatoare; ai noştri ui de comozi. Este chemat să primească instrucţiuni de la Ministerul de Interne. La l vine la mine acasă din nou Caraman, spre a-mi spune că la Interne Franasovici le-ă dt oficial şi în cuvinte rotunde; Sergiu Dimitriu le-a spus că trebuie să iasă guvernul şi i nu execute unele ordine ce sunt nevoiţi să dea, din cauza opoziţiei; în sfârşit, dl general riel Marinescu le-a vorbit mai „cazon". Că sunt „mari interese în joc" (face aluzie la iţia Regelui, personal angajat în această situaţie şi luptă politică), că trebuie să se edeze energic; că orice vor face prefecţii, vor fi apăraţi de miniştri; să aibă curaj, să nu ise intimidaţi şi terorizaţi de gardişti, care sunt „nişte laşi". Din câte înţeleg, se iţionează să se facă alegeri tari, ceea ce nu-mi convine, neintrând în mentalitatea mea jrea legilor. Recunosc că ne găsim în faţa unei nebunii colective ce s-a răspândit în dar nu cred că prin mijloace brutale o astfel de mişcare poate fi canalizată. Voi merge capul meu.

La 5 1/2, Consiliu Bancar, sub preşedinţia lui Mitiţă Constantinescu. La 6 1/2 văd pe asovici la minister, îmi spune că situaţia pe ţară este bună. „Garda" nu va avea mai de 350 000 voturi. Vrea alegeri libere, nepătate, îi spun ce instrucţii categorice a dat iei Marinescu si îi arăt că nu sunt dispus a face astfel de excese, îi arăt că am o situaţie că voi avea 10—12 000 voturi faţă de 8 —10 000 voturi gardiste, celelalte partide inexistente. Nu aveam impresia că vorbea sincer. I-am spus că „vânătorile" lui anu sunt rău văzute şi impresionează prost. El mi-a adăugat că Regele a rugat pe anu să facă declaraţiuni de solidarizare şi susţinere a partidului şi guvernului în lupta ;rea, dar că el nu face nimic, în anticameră era Costel Tătăranu, destul de preocupat rentul gardist.

La ora 7,20, la U.G.I.R., unde mă întâlnesc cu Ficşinescu şi Gheorghiu. Ficsinescu mc la curent cu discuţiunile furtunoase ce a avut cu Osiceanu atât direct cât şi în sânul iaţiei de Petrol, pe chestiunea cotizaţiilor de la U.G.I.R. Osiceanu a căutat să mă eze în ceea ce priveşte noile cotizaţii. Ficşinescu a luat discuţia şi cu Osiceanu nai şi în Asociaţie si a declarat că întreprinderile asociate acceptă cotizaţia, căci au :s să rămână în U.G.I.R. Cu toate protestele lui Osiceanu, cele mai multe din dnderi au acceptat noile cote. Osiceanu este afectat de noua hotărâre, care îl izolează let. Toată atitudinea lui se explică prin ura mare ce o are pe mine. Graţie acţiunei lui lescu şi Stern, am izbutit să oblig întreprinderile petrolifere să accepte cotele, icscu a venit cu propunerea ca Asociaţia de Petrol să ne dea o sumă anuală globală •00 000 lei, care, repartizată între întreprinderile petrolifere, să corespundă cu cotele la U.G.I.R. Forma îmi este indiferentă de moment ce fondul este atins. Vcasă, la 8, am o conversaţie la telefon cu Dinu Brătianu, în ce priveşte candidaturile latori profesionali, îmi pune pe Ştefan de la Constanţa împotriva lui Apostol Popa,

190

aprobat mai de mult, ceea ce nu-mi convine. Caut să susţin şi pe Doiciu împotriva lui Damian. Sassu m-a păcălit pentru a-şi pune oamenii lui. Brătianu este slab şi fără activitate. Seara, acasă, citesc si prepar cursul.

Joi 9 decembrie 1937

La 9-10, curs la Academie. La 10, ing. Orghidan îmi cere concurs la alegrile de la Galaţi. La 11 1/2 mă duc — chemat fiind — la d-na Eliza Brătianu. îmi vorbeşte de Georges Fotino, rugându-mă să intervin la Finţescu şi la fraţii Rarincescu ca să nu admită chemarea profesorului Mototolescu de la Iaşi, pentru a ocupa catedra de drept român vacantă prin moartea lui Peretz, ci să-i dea suplinirea lui Fotino şi să facă concurs pentru ocuparea catedrei. Caldă intervenţie. Vorbim de situaţia politică. Spune că ceeea ce vede nu-i place sau poate — adaugă ea ironic — „nu mă înţeleg eu". Critică pe Dinu Brătianu, care nu ştie şi nu vrea să conducă partidul. Este comod şi egoist. Când unii se îmbogăţesc, alţii mint şi alţii vânează, nu se poate aştepta decât la situaţia de azi. Nu are nici o încredere în Corneliu Codreanu, dar din mişcare poate ieşi ceva. Fond curat, acţiune rea şi mijloace omeneşti proaste.

La 4 vin la mine Ficsinescu şi Ionel Marinescu, reprezentanţii Asociaţiei de Petrol, cu care discut baza de înţelegere financiară şi de colaborare profesională între această asociaţie şi U.G.I.R. Noua înţelegere înseamnă o nouă lovitură morală pentru Osiceanu. La 4 1/2, şedinţă de comitet la Consiliul Superior Economic cu Cămărăşescu, Vasilescu-Karpen si Garoflid. Discutăm organizare, burou-uri etc. La 6, consiliu la Credit. Costin Stoicescu are o ieşire violentă împotriva lui Gigurtu de la Mica, pe care îl acuză că apare ca un naţionalizator de întreprinderi străine, când de fapt urmăreşte să se îmbogăţească. Anunţă că mandatul fiind la termen, nu ştie dacă va mai reveni. Desigur că guvernatorul nu-i va mai da lui acest mandat.

Vineri 10 decembrie 1937

La Dinu Brătianu, la 10 dimineaţa, pentru candidaturile de Cameră profesională de la Galaţi. Discuţie destul de caldă şi întărâtată. Sper să obţin locul pentru Camera de Agriculturăin favoarea lui Doiciu. La 11 1/2, la „Viitorul", unde găsesc pe Maxim foarte amărât şi decepţionat de tot ce se întâmplă. Aflu că Titulescu şi-a pierdut cu totul buna judecată şi face numai greşeli. Grigore lunian, rău bolnav, îi depun o carte la Sanatoriul Elizabeta.

La 7 3/4 plec la Galaţi pentru alegeri. Plec cu inima strânsă de oroare şi grijă.

Sâmbătă 11 decembrie — miercuri 22 decembrie 1937

Am stat la Galaţi, în campanie electorală, întovărăşit de profesorul I. N. Finţescu din Bucureşti, pe care 1-am candidat al patrulea pe lista liberală. Mergem mereu în judeţ în diferite centre unde ţinem cuvântări. Impresia generală este că ne găsim în faţa unui singur mare şi primejdios adversar: Garda de Fier, sub forma politică a partidului Totul pentru Ţară. Toţi avem aceeaşi impresie. Propaganda acestora este destul de abilă şi cu nuanţe demagogice, dar organizaţia pare a fi excelentă, răzimată pe supunere oarbă si disciplinată.

; partizani: foarte mult tineret. Duminică 12 decembrie, mare întrunire la Central, unde in ce am făcut şi ce vreau să fac pentru oraşul Galaţi. Sinceritate şi energie. Se pare că) impresie favorabilă. Finţescu a făcut o expunere doctrinală, care produce bună •esie. Izbucneşte, în plină campanie electorală, polemica guvernului liberal cu iţescu, pe chestiunea dizolvării Gărzii de Fier în decembrie 1933, de pe urma căreia a asasinat

Duca. Titulescu, cu o lipsă de cavalerism totală şi dezgustătoare, aruncă anderea acestui act politic pe Duca, când de fapt şi acesta este adevărul: Titulescu a t dizolvarea şi Duca s-a opus din răsputeri, necedând decât sub ameninţarea ieşirii din ;rn a lui Titulescu. Impresia a fost penibilă. Grigore Duca adresează tuturor membrilor ;abinetul Duca o scrisoare, apelând la buna noastră credinţă, pentru a combate pe eseu. Scrisoarea lui Duca soseşte la Bucureşti. Mi-o aduce soţia mea la Galaţi şi îndată u cunoştinţă de ea, dau următoarele telegrame:

Prim-Ministru Tătărescu

Sunt de acord cu d-voastră ca toţi membrii guvernului Duca să facă o declaraţie comună asupra

ilui în care Garda de Fier a fost dizolvată, pentru restabilirea adevărului.

V. S.

Domnului Grigore Duca

Vă mulţumesc pentru scrisoarea ce mi-aţi trimis. Vă asigur că voi lucra pentru ieşirea adevărului

nină.

V.S.

Polemica a continuat, sub imboldul unei patimi personale şi a unei laşităţi, care mă să pierd orice iluzii asupra lui Titulescu şi să înţeleg cât este de jos din punct de vedere îl, când este vorba de nemăsurata lui ambiţie personală. Campania politică continuă an tempo destul de viu, dar în deplină libertate şi cu /.../* unui spirit de completă i ţaţe.

Luni 20 decembrie. Zi de alegeri. Galaţi

O vreme mizerabilă. Ninge, umezeală, lapoviţă. La prefectură stau cu prefectul, tor general Dimitriu, şeful de stat major Raţiu, It. col. de jandarmi Mânecuţă, maiorul lescu şi cu I. Finţescu. Facem inspecţie în toate centrele de votare din oraş. Mă iese cu toţi şefii opoziţiei: Gr. Mihăilescu, Gr. Trancu-Iasi, Ion Zelea Codreanu, ncu, etc. Vorbesc cu Zelea Codreanu care îmi mulţumeşte şi mă felicită pentru :atea şi legalitatea alegerilor. Am impresia că mulţi din ofiţerii de gardă militară au iţii gardiste. La 5 1/2 dimineaţa, după o încordare nervoasă fără seamăn, se totalizează ţaţele: Garda de Fierîn frunte, bate guvernul obţinând 37 % din voturi. Iată rezultatele treg judeţul:

Liberalii:	9.276	lunian:	1.712
Cuza-Goga:	1.301	Averescu:	697
Ţărăniştii:	4.495	Evreii:	350
Georgiştii:	1.929	Socialiştii:	241
Legionarii:	11.689	Argetoianu	467

* Indescifrabil (n. ed.).

Rezultatul este uluitor. Curentul legionar este formidabil; noi dovedim slăbiciune în organizaţie şi lipsă de concurs din partea autorităţilor. Am impresia că funcţionarii au mers în masă contra noastră.

Marţi 21 decembrie 1937

Din rezultatele ce apar în alte judeţe, situaţia este aceeaşi: mare biruinţă legionară. Unde mergem?

Miercuri 22 decembrie 1937

Alegeri la senatul universal, în luptă numai liberalii, eu cu Emil Codreanu şi Garda de Fier cu Gr. Forţu. Ovreii ne dau mult concurs. Codreanu iese cu 5 000 voturi faţă de 5 080 voturi la Garda de Fier. Luptă grea şi aceeaşi impresie de dezolantă descurajare. Aflu că guvernul nu a întrunit 40% pe ţară. Aceasta constituie o situaţie de o gravitate excepţională. Cine poate şti unde ajungem şi ce drum luăm? Suspendarea Constituţiei, dictatură... ce va f i ?

Joi 23 decembrie 1937

Plec la 6 dimineaţa din Galaţi, în tren, M. Ghelmegeanu, care se întoarce deputat de Ismail,după ce a avut să suporte multe neajunsuri din partea lui Sergiu Dimitriu,pe care îl califică în termeni foarte aspri, întâlnesc pe Tohăneanu, căruia îi fac aspre observţiuni de felul cum conduce liceul „Alecsandri", încât elevii sunt gardişti şi ajung să fluiere listele de candidaţi ce apar la cinematografe. Refuz să-i primesc explicaţiile şi îi întorc spatele. Trec un moment la burou, unde îmi văd colegii cu care comentez situaţia politică. Mulţi din funcţionarii Creditului Industrial m fost şterşi din listele electorale. Mă duc cu Nazarie şi Mantu la Auşnit la Reşiţa să aranjez comanda caloriferului pentru Palatul Cultural „V. A. Urechia" din Galaţi. După-amiază vine la mine M. Lăzeanu, care îmi spune câtă dezorientare este în guvern în urma rezultatelor obţinute. Nimeni nu ştie ce poate aduce ziua de mâine.

Seara vine la masă Paul Teodorescu. Mi s-a părut îngândurat şi de proastă dispoziţie. Socoate guvernul slab. Nu trebuia să ajungă în această situaţie, îi spun nemulţumirea mea de felul cum s-au comportat ofiţerii. îi arăt că ofiţerii sunt nemulţumiţi de legea înaintărilor. Aceasta îl indispune. Pledează cu căldură pentru legea lui. îi spun că a fost prea brutal si că n-a ţinut seama de psihologia ofiţerilor, conducându-se numai de principii abstracte.

24 decembrie 1937

Vine la mine, la 9 1/2 dimineaţa, Radu Romanescu care mă pune la curent cu mersul lucrării lui pentru silozuri. Seara, ministrul Turciei la mine; mă întreabă asupra situaţiei. Fratele meu botează băiatul lui, Mihnea.

25 decembrie 1937

Dejun în familie, la maica. După-masă vin Leon Sculy si Dan Năcescu. Seara, lectură în familie.

193

26 decembrie 1937

Vine Finţescu, care mă pune în curent cu diferitele interpretări ce se dau legii ;ctorale.

La dejun, Ştefan Pleşoianu cu fiul său. Pretenţios, gol, critic, antipatic, căci are o prea na părere de el, în deosebire de ce cred alţii de el. La 5 seara vine dr. Asra Bercovici, de „L'Independance Roumaine". Foarte dezorientat. Crede că în curând vom avea regim ;ionar. îmi anunţă că generalul Paul Teodorescu a căzut în dizgraţia regală,

căpătând un ncediu de 3 luni. îmi pare rău de eşecul lui. I-am spus să fie atent şi prudent şi să ia totul tact şi prin etape succesive.

Seara, la G. Aznavorian, îmi spune că repartiția de mandate se face pe țară, ceea ce ;eamnă un dezastru pentru partid. Prevede un guvern lorga-Vaida. Ce va putea da ?

2 7 decern brie 1937

Aflu că situația guvernului este zdruncinată. Tătărescu ar fi avut o audiență dramatică Rege.

Plec la Galați la 7 3/4. în tren, deputatul de Buzău, Remus Nestor, colaboratorul •ului Angelescu. îmi spune că vine de la dr. Angelescu, care i-a confirmat demisia vernului. La el se găsea Traian Cotigă, de la Garda de Fier, cu care are relații şi căruia îi mmică ce se întâmplă. Cotigă asigură pe dr. că dl Corneliu Codreanu ar sprijini guvernul erai, în sensul unei politici de aşteptare şi de critică obiectivă, încă odată se dovedeşte litica duplice şi personală ce face dr. Angelescu. în ura lui către Tătărescu nu-1 eresează decât persoana lui. în gara Galați sunt primit de prietenii mei politici, dornici ştie ce se petrece. Le arăt situația ca foarte serioasă.

28 decembrie 1937

Alegere de Senat, consilii comunale şi județene. Candidează C. Ignat. Secții de votare: .lați, Pechea, Tg. Bujor. Nici un fel de emoție față de calitatea alegerii. Primesc tot felul oameni. Discut situația politică locală cu Codreanu, Caraman şi Dumbravă. La 635 plec •e Bucureşti, în tren mă întâlnesc cu Virgil Grosu, deputat țărănist de la Brăila, care îmi antă guvernul Goga cu transfugii țărănişti: Armând Călinescu, V. Potârcă, D. Simian şi Rădulescu-Mehedinți. Ajungând la 11 1/2 seara acasă, aflu rezultatul alegerii de la nat: înscrişi, 610; votanți,563; liberali,485; țărănişti, 67; georgişti, 10; anulat, 1.

La radio aflu noul guvern Goga care mă uluieşte. Notă bună: intrarea în guvern şi ibilitarea generalului Antonescu. După cum se vede, o idee morală şi o atitudine demnă 'mg totdeauna, chiar după multă suferință.

29 decembrie 1937

La burou, la 10 dimineața. Linişte ca în ajun de sărbătoare.

La 11, parastas la biserica Visarion pentru 4 ani de la moartea lui Duca. Asistă toți icționarii liberali, întrevedere rece şi de simplă politeță cu Gh. Tătărescu. După parastas, ie la mine Mihai Negură, care îmi împărtăşeşte grija lui de situația creată prin noul

194

guvern şi de condițiunile în care ne-am retras. Vine la mine şi Georgel Gheorghiu, cu care comentez situația şi evenimentele. Mă duc la Cecropide, la Societatea Bancară, unde îmi aranjez valuta pentru plecarea în Germania. După-amiază, la ora 6, comitet la Soc. de Explozivi.

La 7 seara, vizită la d-na Nina Duca, îngrijată de situație, îmi vorbeşte de greaua ei situație materială.

Seara,în familie.

30 decembrie 1937

Examinez situația de sfârşit de an. Vine G. V. Măcărescu, care îmi dezminte intrarea în guvern. Vine Buşilă, dornic de informații. Apoi Ion Cămărăşescu, cu care

discutăm situația Consiliului Superior Economic. Sfătuiesc să aşteptăm până după limpezirea situației. Comentăm evenimentele.

La dejun, familia Cavallioti, ing. Racoviță, fratele meu etc. Vine şi U. colonel Petroianu, preocupat de situația lui militară.

La ora 5, comitet la U.G.I.R. Discutăm noua situație creată de noul regim. Hotărâm să mergem în delegație la noul ministru de Industrie, ing. Gigurtu.

Seara acasă, în familie; lectură.

31 decembrie 1937

La 9 1/2 vine la mine Radu Romanescu, care mă pune la curent cu mersul studiilor în legătură cu silozurile. :La 10 1/2—12 vine la mine Nicolae Roşu, noul director al revistei „Decembrie", legionar, cu care vorbim despre această doctrină politică, îi arăt că nu cred că o țară se poate schimba de pe o zi pe alta, fără o profundă schimbare a moravurilor. Şi moravurile nu se pot schimba pe cale de lege de la o zi la alta. îmi face un portret destul de caracteristic al lui Corneliu Zelea Codreanu. Nu are cultură si nici cultul ideilor. Crede că o țară poate căpăta un curent politic prin supunere oarbă față de şef. Nu admite ca cineva să aibă alte idei decât ale lui. Autoritar, violent şi impulsiv. Este în stare să facă acte necugetate în momente de mânie. Se pricepe la regizoratul politic. După prima impresie dureroasă la moartea lui Moța şi Marin, s-a gândit cum să facă din înmormântarea lor un mare act politic, de natură să impresioneze țara. Dacă mâine ar fi suprimat căpitanul, mişcarea moare imediat. El este sufletul mişcării. Căpitanul conta pe 15 000 cuiburi, adică pe 150 000 legionari organizați. Diferența până la 450 000, cât reprezintă voturile obținute la 20 decembrie, urmează a fi organizate, pentru ca în viitoarele alegeri să se obțină un milion de voturi. Nefiind deci gata cu organizarea, căpitanul nu se grăbeşte să ia sau să ceară puterea. O mare lipsă a mişcării legionare este că nu dispun de cadre tehnice, de specialişti în diferite domenii. Căpitanul nu apreciază calitatea individuală a legionarilor. Pentru el toți sunt egali. Mulți din ei — spune Roşu — au idei şi bazaconii în cap, care te îngrozesc. Aşa i s-a întâmplat să constate, când a ținut o conferință la un cuib al ing. Cristescu din strada Ankara. Era să ajungă la ceartă mare, reproşându-i-se că distruge cuibul cu astfel de idei. Deşi avea astfel de idei, totuşi dl Roşu pare a fi un legionar destul de convins. Caută acum să constituie o doctrină legionară. Roşu consideră că Codreanu a

195

;asinat pur şi simplu pe Moța, trimițându-1 în Spania, făcând enorma greşeală de a expune ; primul său aghiotant, cerebral, cult, dar mistic şi dornic să se sacrifice pentru Cruce, acă aceasta era psihologia lui Moța, cum 1-a asasinat Codreanu? Socoate de asemenea că ;iderea mişelească a lui Stelescu a produs o impresie oribilă în mica burghezie ăşenească şi a fost o faptă oribilă, îmi comunică că asasinarea lui Duca s-a făcut tot din dinul căpitanului! Ce oroare! Despre Roşu, o impresie amestecată.

Mi se comunică la telefon alegerea lui Apostol Popa la Senatul comercial şi a lui Diciu la Senatul agricol. Mă bucur.

La dejun, Mihai Lăzeanu şi Lya Florescu. La ceai, Sculy, Zotta şi Nicolae Pillat, nsilier de legație comercială la Paris.

Seara, beau un pahar de şampanie pe burou-ul meu, cu soția şi copilul meu, în cinstea iului an. Auzim cuvântarea Regelui la radio.

Aud şi cuvântarea lui Goga.

193»

1 ianuarie 1938

Acasă. Dejunez cu fratele meu. După-amiază, Leon Sculy.

Vine Caraman de la Galați şi mă pune la curent cu situația. Intrigi contra mea din partea lui Macellariu. Dispreţul meu. Seara, lectură.

2 ianuarie 1938

La 9 1/2 vine la mine Ştefan Dumitrescu, asistentul meu. îi dau instrucțiuni pentru cât voi lipsi. Mergem la cimitir, la mormântul lui Mihai. Vine Lya să-i dau ordine. La 1,25 plec cu Dody la Berlin.

NOTE ŞI ÎNSEMNĂRI ZILNICE

COORDONATORUL COLECȚIEI „BIBLIOTECA BĂNCII NAȚIONALE"

Ptof. univ. dr. Mugur Isărescu

COLECȚIA „BIBLIOTECA BĂNCII NAȚIONALE'

Victor Slăvescu

NOTE ŞI ÎNSEMNĂRI ZILNICE

II

2 ianuarie 1938 — 31 decembrie 1939

Ediție îngrijită, cuvânt înainte şi indice de Georgeta Penelea-Filitti

Editura Enciclopedică 1996

Coperta colecției: arhitect Alexandru Chialda

ISBN general: 973-45-0160-7 ISBN voi. II: 973-45-0175-5

CĂLĂTORIA ÎN GERMANIA 2 ianuarie 1938

Plecăm din Bucureşti cu Nord Express la l ,25 din Gara de Nord. La gară, Georgel Gheorghiu, Dorin Castriş, Paul Zotta, care ne aduce şi un teanc de ziare. Pe drum vine în compartiment Victor Dimitriu, cu care comentăm evenimentele politice la ordinea zilei. Drum greu, frig, viscol; avem de la început (până la Ploieşti) prima întârziere, în gara R. Sărat asist la primirea lui C. C. Brăescu, cu coruri şi drapele cu zvastică. Şi până a fi venit la putere acum era profund detestat, pentru alegerile din 1927. Seara, după masa luată în Wagons Lits românesc, ne culcăm şi ne trezim a doua zi dincolo de Lemberg. La graniță (Orăşeni, fost Gr. Ghica Vodă) mult zgomot. Zăpadă şi frig. întârzierea creşte. Ajungem la Beuthen (granița germană) cu întârziere de 2 1/2 ore, pierzând legătura cu Berlinul, în loc să ajungem la 8,40 seara, vom ajunge la 10 1/2 în Schlezische Bahnhof. La frontiera germană, severi dar politicoşi, mai ales pentru monetă. în tren citesc romanul lui Demostene Botez înălțarea la Cer. (Interesant).

Ajungem la Schlezische Bahnhof la 10,40 iar la 11 ore seara la Bristol Hotel. Ocupăm camera 217, etaj II, reținută de von Witzleben cu 22 M. pe zi. Găsim flori în odaie, depuse de von Witzleben şi o scrisoare de invitație pentru a doua zi la teatru. Mâncăm în odaie şi ne culcăm.

Marți 4 ianuarie 1938

La 9 1/2, telefon cu Witzleben. De asemenea cu consulul Karadja. La 10 mergem la Dresdner Bank să ridic banii. Fac o vizită la directorul /.. ./* profesor dr. la Hochschule de Cooperație, „Parteimann" al lui Hitler la Bancă, întreținere foarte cordială, îl invit în România. Discutăm guvernul Goga. Vorbim de relațiile comerciale germano-române.

Cunosc şi pe Knobloch, şeful de serviciu pentru România de la Dresdner Bank. La 11 1/2 ies cu Dody în oraş. Vizităm palatul Kaiser Wilhelm I, modest, încărcat cu fel de fel de daruri de la țarul Rusiei, fără prea mult gust. Cultul trecutului dezvoltat. Apoi trecem la Muzeul Pergamon, pe care îl revedem cu plăcere. Dejunăm la Bristol. La 4 1/2 vine la hotel să mă viziteze ataşatul comercial român Geormăneanu, care mă pune la curent cu noul acord comercial germano-român, încheiat de Wohltat la Bucureşti, stabilind la 130 milioane RM /.../* de relații comerciale. Ieşim pe stradă — Wilhelmstrasse,

* Indescifrabil (n. ed.).

jzigerstrasse — privim etajele şi ministerele. La 8 mergem cu Witzleben la operă — itstheater — unde asistăm la două minunate opere, cântate şi montate în mod strălucit, valeria Rusticana" şi „Paljazzo". Fac parte din companie şi Wohltat, Victor Brabețeanu >ția sa (născută Grigorescu, vară cu Gh. Tătărescu). După operă mergem la restaurantul 'cher (Berlin W 62), Lutherstrasse 21, o minune de rafinament, unde ni se oferă un 3e foarte ales. Semnăm în cartea de aur. Acolo vin Herr Goring şi alți fruntaşi politici, besc mult cu Wohltat asupra relațiunilor noastre comerciale. Are bune sentimente tru noi şi pare un om apropiat. O seară plăcută până la l dimineața.

Miercuri 5 ianuarie 1938

De dimineață vizităm Kaiser Friederich Muzeum — pictură veche italiană, spaniolă, ceză (slab), engleză (slab), germană. La 2 ore mergem la dejun la Victor Brabețeanu — rissenstrasse 3 — interior îngrijit şi bine prezentat. Mai lua parte la dejun von zleben, Const. Karadja şi Reichsminister a.D. Hans von Raumer. Este prezidentul .ierei de Comerț germano-române; a fost ministrul Tezaurului în guvernul Stressemann 20 — 21). Foarte la curent cu ultimele evenimente politice din țară. Ştia şi procentul de iri (8,6%) avut de Goga-Cuza la alegeri. Pentru el venirea la guvern înseamnă „ein itsstreich". Vorbim mult de Schacht şi de concepțiile lui monetare. O politică monetară aculoasă. Foarte curajos în opinii, e gata să plece oricând pentru ideile sale. Se poate icurn, în martie, când îi vine rândul să i se reînnoiască mandatul, să nu mai fie reales, rte simpatic bătrân. Va veni în curând în Bucureşti. M-a poftit la masă pentru mâine ~ă, cu câteva personalități de marcă. După dejun Dody face cumpărături. Seara la 8 ore •gem la operă, la „Traviata" cu Karadja. Presa de aici se ocupă mult şi susține pe Goga. rauenzierstrasse, la un fotograf, am văzut fotografia lui Goga. Am impresia că presa mană, din ordin, susține guvernul antievreiesc din țară.

Joi 6 ianuarie 1938

De dimineață vizităm muzeul de pictură germană modernă. La ora 2 dejunăm la sulul general Karadja — Brandenburgischerstrasse 20 — care ne arată frumoase cărți anabule şi alte obiecte de artă, cumpărate aici. Seara, la 8, luăm masa la fostul ministru "ezaurului Hans von Raumer (Griinewald), în compania a 4 perechi de persoane. Am nut numele Graf von der Golz, nepotul mareşalului, fost ofițer de gardă, cu piciorul tăiat ăzboi. Are 9 copii. După război s-a făcut avocat şi a intrat în partidul nazist. A apărat în i instanțelor de judecată pe Goring şi pe Goebbels. A fost coleg la Potsdam, în regiment, legele Carol II. Apoi pe directorul general de la Siemens-Schukert, apoi pe von Bissing, iotul generalului von Bissing, fostul guvernator al Belgiei sub ocupațiunea germană şi domn membru în Reichbankdirectorium, prieten intim al lui Schacht. Interior german mare distincție, oameni de cultură şi de educație aleasă.

Vineri 7 ianuarie 1938

Vizităm Palatul Imperial. Revăd burou-ul lui Wilhelm al II-lea, unde a semnat bilizarea germană la l august 1914, ora 5. Frumoasă colecție de vechi odoare germane.

206

Palatul încărcat şi fără prea mult gust. Dejunăm la Kranzler. Vizităm o mică expoziție de război, pentru educarea tineretului. La 8 1/2 seara dinam la Karadja cu Witzleben, Brabețeanu, prof. Leers cu doamna şi prof. von Arnim, ambii fruntaşi în partidul nazy. Leers este istoric şi profesor la Universitatea din Jena. A scris mult despre evrei. Cunoaşte bine ce se întâmplă acum în țară, problema minoritară. A cunoscut acum 2 ani pe Goga, la Berlin, când acesta a făcut o vizită de studii. S-a prezentat şi lui Adolf Hitler, de la care are o fotografie. Mă întreabă asupra relațiunilor noastre comeciale cu Germania şi ce s-ar putea face pentru o propagandă prin presă, în vederea apropierii româno-germane. Profesorul von Arnim, din cea mai autentică şi vechea aristocrație germană, a fost şi el ofițer activ în garda Imperială. „Ich bien ein Potsdammer" (era căpitan în regimentul unde servea Regele Carol al Il-lea ca tânăr sublocotenent). Are ambele cruci de război: „eiserne Kreuz" şi „Pour le merite" pentru mari fapte vitejeşti. N-a voit cu nici un preț să-mi spuie ce anume „Heldenthat" a făcut. După război a fost concediat cu gradul de maior, a studiat economia politică la Wiirzburg, a intrat în partidul nazist cu 2 ani înainte de „Machtubernahme" şi apoi a fost numit profesor de „Wehrwirtschaft"— economie de război — la Technische Hochschule, unde este şi rector de 4 ani. Mi-a spus organizația acestei adevărate universități tehnice cu 5 facultăți, din care una de tehnică militară, condusă ca decan, de un general activ german. La venirea la guvern a lui Adolf Hitler, numai 15 profesori universitari din 5 000 erau partizanii mişcării. „Acum sunt mult mai mulți", îmi adaugă el cu un surâs special. Mi-a vorbit de lupta între stat şi biserica catolică, care provoacă mereu guvernul Adolf Hitler, care dă dovadă de multă răbdare. Mi-a vorbit de dorința de pace a Germaniei, căci socoate că orice revendicare teritorială pentru câteva sute de mii de naționali, înseamnă sau bună înțelegere sau război. Război înseamnă „Weltkrieg" adică 2 milioane de tineri duşi la moarte sigură. Mai bine să se obțină totul prin negocieri. Dovadă: ce a obținut Adolf Hitler în patru ani. Au 36 diviziuni şi în 1941 vor fi gata cu înarmarea. Viitorul război va

fi un război aerian. La întrebarea mea cum se explică că poporul german nu mai ține la Kaiser Wilhelm Il-lea, mi-a spus că deşi avea o inimă bună, avea două mari defecte: era „tactloss in der Politik" şi prea „Theatral", plăcându-i serbările şi manifestațiunile pompoase." Poporul iubeşte un suveran liniştit şi serios". Apoi felul cum a părăsit țara şi armata, în momentul pericolului din noiembrie 1918, lăsând-o fără nici o conducere, este socotit ca o adevărată dezertare. Este adevărat — spune Arnim — că el n-a voit, dar Max von Baden credea că prin abdicarea lui va stăpâni poporul revoltat, iar Hindenburg şi Groener 1-au înşelat spunându-i că nu mai pot răspunde de armată. Un singur general, von Schulenburg, a fost de părere că nu trebuie să abdice. Acest Arnim mi-a făcut o foarte bună impresie şi mi-a vorbit cu multă sinceritate. La sfârşitul mesei a venit la Karadja fosta principesă de Wied, măritată cu vărul ei, principele Schonburg—Waldenburg, care are moşia de la Fântânele din Bacău. O impresie bună. Ştiu că a studiat economia politică. Am stat la Karadja până la 12 1/2 noaptea.

Sâmbătă 8 ianuarie 1938. Dresda.

Am plecat din Berlin la 9,58 prin Annhalter Bahnhof la Dresda, unde am ajuns la 12^0. Am tras la Hotel Bellevue, aşezat pe Elba. Camera, 20 mărci. Am dejunat la hotel şi apoi am plecat de am vizitat oraşul, admirând în special magazinul de porțelan „Stattliche

irik" şi „Postschapel Porzellan Fabrik". Seara, la 7 1/2, am mers la operă unde cflote" de Mozart. O punere în scenă îngrijită şi artişti cu joc de scenă şi voci

Duminică 9 ianuarie 1938

12 am vorbit cu Mircică la telefon la Bucureşti. Ce plăcere să auzi vocea
u la atâta depărtare, după ce nu 1-ai auzit de multă vreme. Binecuvântată
ehnică modernă pentru menținera contactului între spirite şi mai ales suflete. La
să vizităm „Gemälde Galerie", care este una din cele mai bogate colecții de
sică, în care există celebra „Madona Sixtină" a lui Rafael; apoi Rubens,
., Correggio, Tiziano, Tintoretto, Teniers, Häis, van Dyck etc. Apoi am vizitat
al al lui August, cu numeroase camere mobilate cu destul gust, parcă mai mult
rlin. După-amiază am vizitat părțile mai caracteristice ale oraşului: Frauenkirche
Albertinum,BruhlTerasseetc. Seara, bună reprezentație de operă cu „Aida",
scenă, costume, joc de scenă foarte bune.

• Luni l O ianuarie 1938

iimineață, între orele 10 — 1, am vizitat muzeul Johaneum cu „Historisches
" si „Porzellansammlung". Interesant şi instructiv şi apoi „Grtinegewolbe", cu o
jlecție de opere de artă germane, nu de prea mult gust. Interesante şi decorațiile cu
;umpe. După-amiază am vizitat expoziția de porțelan „Staatliche Porzellan
.", unde am cumpărat un serviciu de desert de 18 farfurii. Seara, la operă,
n", cu artişti si punere în scenă splendide, în special Carmen în actul I a fost ceva
ăl.

Marți 11 ianuarie 1938

; dimineață am vizitat, între 10 — l ,,„Neue Gemälde Galerie" şi muzeul de sculptură

'num. Am comandat la fabrica de porțelan „Postschapell", ce ne lipsea din serviciul

;ă. La 4,05 minute plecăm la Leipzig. Vreme urâtă. Ninge, umezeală.

a ora 5 1/2, la Leipzig. Scoboram la Hotel Astoria, în fața gării principale (o

rată minune arhitectonică). La 6 ieşim în oraş — Goethestrasse, Augustus Platz,

naischestrasse etc. Seara, la 8,15, la „Crystal Palace", teatru de varietăți cu program

Miercuri 12 ianuarie 1938

De dimineață vizităm Universitatea, Muzeul de Artă, Paoliner Kirche, Thomas be, vechea Primărie, vechea Bursă, monumentul lui Goethe când era tânăr; mâncăm la rsbachlceJler. Din cauza vremii rele plecăm la 5,19 de la Leipzig la Weimar. Ajungem la 7,05 la Weimar. Ne instalăm la hotel, ‚Erbrinz", unde ocupăm camera cu ~* •>- ~.~;„i TT în ,,cesl hotei> mic şi vechi (200 ani) au locuit Johann Sebastian

ftnrnll. Camerele ocupate

de ei poartă pe uşă mențiunea acestor oaspeți. Mobilierul vecm a. i^- r...

hali am văzut frumoase mobile Empire. Mâncăm seara în restaurantul hotelului, care, deşi

mic, ne serveşte o masă excelentă.

Weimar, joi 13 ianuarie 1938

La 9 dimineața pornim să vizităm: Schillershaus, Goetheshaus, Goethe Muzeum, Lisztshaus, das Schloss — partea privată, adică rămasă familiei princiare si partea oficială rămasă statului, unde are loc o expoziție nazistă pentru opera îndeplinită. Vizităm apoi biserica Staadtskirche (St. Paul und Peter), teatrul, primăria, casa lui Cranach etc. Tot oraşul este o grădină şi vara trebuie să fie o splendoare. Vreme urâtă. Mai apoi se face mai cald, se simte primăvara. La 7,06 plecăm la Frankfurt am Main, unde ajungem la 11,12 seara.

Frankfurt, vineri 14 ianuarie 1938

Deschidem la Frankfurter Hof, camera 371, 20 RM pe zi, pe Beutehn Strasse. Dimineața la ora 10 pornim să vedem oraşul. Vedem: Kaiserplatz, cu monumentul lui Gutenberg, apoi Katarina Kirche (admirabilă biserică gotică refăcută în Renaissance), apoi Kaisersaal (unde se încoronau împărații germani),pe piața Romer, St. Paul Kirche,Domul, Romershaus, Goetheshaus und Goethe Muzeum şi tot cartierul vechi plin de farmec. După-masă vizităm galeria de pictură Staedliches Muzeum, pe malul Mainului, cu o frumoasă colecție de pictură veche şi modernă. Foarte frumoşi Halşi. Seara stăm în hotel.

Sâmbătă 15 ianuarie 1938

Vizităm de dimineață Domul cu un admirabil van Dyck, Wahlkapele şi Städtisches Historisches Muzeum, bogat în obiecte de artă şi amintiri privind istoria oraşului. La 6,37 plecăm la Niirnberg, unde ajungem la 10,48.

Nurnberg, duminică 16 ianuarie 1938.

Locuim la Grand Hotel, vis-ă-vis de gară, camera no. 146 cu 20 RM pe zi. La 10 dimineața pornim în vizitarea oraşului, văzând Lorcnzkirche, Rathaus, AdolfHitler Ptatz, Burgul din secolul al XIV—XV-lea reconstruit, Sebaldus Kirche, Clara Kirche,

Hirschvogel, diferite cartiere vechi, podurile de peste Pegnitz etc. După-masă ne-am plimbat de-a lungul vechilor fortificații începând cu Frauenthorgraben până la Neuuntergraben, revăzând din nou partea veche a oraşului. Fiind duminică, străzile erau liniştite, numai populația în haine de sărbătoare umplea plimbările.

Luni 17 ianuarie 1938

De dimineață vizităm das Germanische Muzeum, o imensă instituție instalată într-o veche mănăstire de franciscani, la care s-au adăugat părți noi. O adevărată minune de bogăție artistică şi de prezentare ştiințifică muzeografică: etnograf ie, pictură, sculptură religioasă, mobile, costume, arme etc. Am stat trei ore pentru a vedea repede şi fără prea

209

ă aprofundare. Regret că din lipsă de vreme nu pot vedea Verkehrsmuzeum şi alte z. La 4,21 plecăm cu un F.F.D. Zug (Femfiihrende D. Zug) la Miinchen, unde ajungem 72. Descindem la hotelul Vierjahreszeiten pe Maximillianstrasse, ocupăm camera no. entresol cu 18 mărci pe zi. Seara mergem la Bayerstaats Theater (Theater am tnerplatz) unde se juca „Venus im Seide", o foarte drăguță operetă, cu arii bine scute. Subreta şi dansatoarea bune, tenorul slab, baletul mijlociu, cu scenă turnantă.

Marți 18 ianuarie 1938

La 10 dimineață mergem la Alte Pynacothek. Admirabile pânze de Rubens, brandt, van Dyck, câteva Rafael, un Leonardo da Vinci şi apoi pictură mai modernă, în secolul al 19-lea. Trecem apoi la Gliptotecă, unde găsim sculptură veche greacă şi mă, de copii vechi după cpere ce se găsesc în alte muzee. Slabă. Trecem apoi la tsgalerie, unde găsim numai pictură modernă. Vedem o expoziție de desene şi pasteluri Georg von Dills, foarte bună. Vedem „Das braune Haus", cu cele două cimitire în aer unde sunt îngropați în sicrie de fier cei 16 eroi ai mişcării naziste. Vedem monumentul : 30 mii de bavarezi morți în Rusia cu mențiunea că şi ei au murit pentru eliberarea ei, deşi erau în armata franceză. Dejunăm la hotel. DupăTamiază vedem primăria, fichaels Kirche; apoi mă duc la libraral meu, pe care nu 1-am mai văzut de 25 de ani. i am intrat, Seitz, directorul, m-a recunoscut imediat. Facem apoi o plimbare pe imilianstrasse până la podul peste Isaar şi până la Maximilianeum. Seara rămânem în l, unde citim şi stăm de vorbă. Dody face cumpărături de cadouri şi pentru copil, căruia im o cutie de mecanică.

Miercuri 19 ianuarie 1938

La 9 1/2 dimineața — pe vreme urâtă — mergem cu taxiul la Deutsches Muzeum, • rămânem 3 ceasuri, vizitând 2 din cele 4 etaje. Ceva extraordinar de interesant. Apoi ;m şi vizităm o expoziție de propagandă, originală şi impresionantă „Derewige Jude", bogată documentare antievreiască. După-masă am mai văzut nițel oraşul; vreme rea.

Seara, la Theater am Gărtnerplatz, am văzut opereta „Dar Land des Lăchens"de Franz ir. Bine.

Joi 20 ianuarie 1938

De dimineață vizităm „Das Bayerisches National Muzeum", o minune de bogăție şi şezare ştiințifică. Multă pictură şi sculptură bisericească germanică veche şi opere de biriceşti, între altele, o celebră cutie a Sf. Cunegunda de origine scandinavă din anul O d. Ch. Trecem apoi la Rezidenz Palast, unde vizităm tezaurul de splendide bijuterii ivoare

şi nesfârşite saloane; de un gust îndoielnic. Seara mergem la Operă. Se joacă •bierul din Bagdad", de Verdi. Vizităm după-amiază şi Freauen Kirche de dimensiuni Dzante.

Vineri 21 ianuarie 1938

Ne sculăm la 6 1/2. Plecăm la gară la 7 1/2 şi la 8 1/2 părăsim Munchenul cu Orient ress. In tren întâlnim pe Robert Furnaraki şi pe d-na Oliva Parsons, soția directorului

210

general de la Telefoane. Cu compania lor, trenul merge repede şi timpul trece pe nesimțite. Citesc memoriile lui Goebbels.

Sâmbătă 22 ianuarie 1938

La 12,30 sosim la Bucureşti. Pe peron, familia. Apar Georgel Gheorghiu, directorul general la U.G.I.R. si Ionel Fințescu. Mă pun repede la curent cu reîntregirea ce s-a făcut între P.N.L. si ramura Georges Brătianu. Din ziare văzusem ceva, dar nu prea înțelegeam bine. Ce vreme nouă se deschide de aici înainte în viața de partid! La 25 februarie avem alegeri județene la Galați, la 2 şi 4 martie alegeri parlamentare şi la 20 martie alegeri municipale, îmi aranjez corespondența sosită în lipsă. Găsesc copilul bine, mulțumit cu ce i-am adus, cărți si jucării mecanice. La ora 6 1/2 vine la mine şi mă pune la curent cu cele întâmplate I. N. Fințescu pentru reîntregirea partidului. Georges Brătianu a cerut să reintre în partid fără condiții, împreună cu prietenii lui. Brătianu a consultat individual pe principalii exponenți din delegația permanentă care au fost de acord. Mai târziu, s-a încercat de către intimii lui Georges Tătărescu să se opună. Când Dinu Brătianu s-a declarat gata să-şi reia libertatea de acțiune, toți au fost de acord pentru reîntregire şi chiar Georges Tătărescu a făcut propunerea în fața delegației permanente, la Club, unde a avut loc solemnitatea reîntregirii. Aceasta a făcut o bună impresie în opinia publică, dar în partid se vor produce multe frământări, până la adevărata unificare.

^

Duminică 23 ianuarie 1938

La 10 1/2, la Dinu Brătianu, unde sunt pus la curent cu cele ce s-au petrecut. Bine dispus şi loial față de mine. îmi arată ce dificultăți are. Trec la 11 1/4 la Franasoviei, unde după ce vorbim de impresiile mele din recenta mea călătorie, discutăm evenimentele zilei. Recunoaşte că fuziunea s-a făcut cu violentarea voinței lui Tătărescu, care a trebuit să se supună în fața primejdiei de a se produce o nouă sciziune, în orice caz, Tătărescu este abătut, descurajat, „car ii est tombe de tres haut". Crede că ar fi bine pentru unitatea de conducere a partidului, ca acum Dinu Brătianu să se retragă de la şefia partidului, să rămână numai şef de onoare şi să ia în mână partidul chiar Tătărescu, care ar trebui să iasă din izolare şi să se ocupe de partid. Comentăm pe larg situația guvernului (slabă) şi probabilitatea reuşitei în alegeri. Regele este prea mult angajat şi se angajează mereu spre dreapta. Ar fi cazul unei strângeri de rânduri a tuturor partidelor democratice pentru a face un front comun şi eventual un guvern de uniune națională. Mişcarea legionară merge mereu înainte. Ultima hotărâre, de a constitui corpul de luptători „Moța-Marin", ar fi un gest de capitală însemnătate, spune

Franasovici (cel mai important de la uciderea lui Duca), întregirea pune grele probleme. Acțiunea Ghiață-Bejan este foarte rea. Au de gând să înființeze un partid nou — Partidul Liberal /. G. Daca, ceea ce provoacă protestele familiei Duca (Nadia şi Grigore). Vine şi Grigore Duca şi Constantin Brătianu şi comentăm mereu împrejurările. La dejun, Lya. După dejun, Mihai Lăzeanu, care:mă pune la curent cu cele întâmplate, îmi telefonează Georges Brătianu, rugându-mă sa dau locul 2 pe listă lui Deleanu şi să iau contact cu ci la sanatoriul Coleniina unde zace bolnav (are o paralizie), îi făgăduiesc că la ora 5 voi fi la el ia sanatoriu. La 5 mă duc la sanatoriu şi acolo întâlnesc

211

Georges Brătianu. Am un schimb de cuvinte şi de idei cu Deleanu şi cădem de acord ie. La 6 vine la mine Georgel Gheorghiu care mă pune la curent cu situația. La 7 1/2 la Galați spre a vedea situația.

Luni 24 ianuarie 1938

La 9 1/2, întâlnire la Club cu toți prietenii politici. Le fac o expunere asupra situației cer să se ridice peste măruntele chestiuni personale, când probleme grave în legătură xistența țării aşteaptă rezolvarea. La 11 1/2 mă duc cu prietenii din burou-ul lizației la Onose, care este bolnav, spre a aranja candidaturile. Onose cere locul 2 pe la Cameră, înainte de Deleanu. De aici toată dificultatea, căci si Deleanu cere acelaşi Stabilim alte candidaturi la comună şi la județ. La 4 vine la mine Scarlat Rădulescu, este aghiotantul lui Deleanu. Mi-a făcut impresia unui om pretențios şi suficient. La nouă consfătuire la Club pentru reorganizare. Găsesc la Orlcanu pe fiul său Mişu mu, care are o atitudine destul de provocatoare la adresa mea, fiind legionar, în tren mă iese cu dl Cristache Teodorii, şeful Frontului Românesc, cu care ne întreținem asupra ției politice.

Marți 25 ianuarie 1938

La Credit îmi reiau ocupațiile şi pregătesc lucrările de bilanț. La 11 mă duc la Academia Română, unde sunt convocat cu Răducanu, la Delegația :rală (Țiteica, Lapedatu, Rădulescu-Motru şi Andrei Rădulescu), pentru organizarea ibilității. La 12, la Kiriacescu la BJVJ?., pe care îl salut de prezentare din concediu, un la curent cu unele chestiuni curente. Manoilescu vine la mine şi îmi arată situația ;rată în care se găseşte la Minele Șorecani, cerând noi ajutoare, ce nu i se pot acorda. 1/2—6 1/2, Credit. Lucrez la bilanț. Consiliu de administrație pentru bilanț. La 7 seara uc la Deleanu, căruia îi spun situația de la Galați, îi cer să se gândească la locul 3 la sră, loc l la Senat şi cap de listă la Municipiu. La 8 1/2 seara vine la masă gl. Paul orescu, subsecretarul de stat la Ministerul Apărării Naționale. Mă pune la curent cu ica şi principiile lui Antonescu. Sever, energic, plin de el însuşi. Ură mare pe eseu, gl. Paul Angelescu, Glatz etc. Stăm de vorbă asupra situației şi planurilor lui la 12 1/2 noaptea.

Miercuri 26 ianuarie 1938

La 8 1/2, la Academia Română. Luăm contact cu burou-urile. La 9 1/2, Consiliul rior Bancar, unde mă întâlnesc cu C. Angelescu, foarte afectat de cele întâmplate. Vin ie Manoilescu, Busilă, George Strat, Georgel Gheorghiu, Mihai Ghelmegeanu (foarte ât de situația creată şi criticând pe Maniu). La dejun, George Assan, ministrul de la nhaga. Vrea să reintre în Parlament şi în politică, în care scop ar dori să candideze la de -enator

industrial prin concursul U.G.I.R.-ului. Vom vedea ce se poate face. La 4 Scarlat Rădulescu de la Galați, care îmi spune că Deleanu şi Georges Brătianu cer cu chip locul II pe lista Cameră. Discutăm pe larg această chestiune de bucătărie locală id că nu pot sacrifica pe Onose. Vorbesc la telefon în prezența lui Scarlat Rădulescu,

. 212

cu Georges Brătianu căruia îi spun că nu pot impune lui Onose locul III. Voi căuta să-1 conving, dar nu pot garanta. Georges Brătianu are aerul ferm, eu îi spun că altfel nu mai pot candida cap de listă şi prefer să mă retrag.

La 5 1/2 prezidez Consiliul Superior Economic. La 6 1/2 mă duc la Deleanu sa-i vorbesc. El crede că ar ceda, dacă 1-ar lăsa Georges Brătianu. Scarlat Rădulescu îmi face o foarte rea impresie. Seara vine la mine fratele meu Oliviu cu soția.

Joi 27 ianuarie 1938

La 9—10 reîncep cursul la Academie, după vacanță şi după greva studenților. Elevi puțini, atmosferă rece.

La ora 10 îl văd pe Argetoianu, chemat fiind de el, care îm spune că la vârsta lui nu-1 mai preocupă decât interesele țării. A fost de 8 ori ministru, nu mai are nici o veleitate dar îl îngrijorează starea țării. M-a rugat să-1 sondez pe Brătianu dacă ar dori să-1 primească înapoi în partidul liberal. Dacă în principiu este de acord să-1 vadă, dacă nu, nu este nici o supărare şi el ar desminte în caz când s-ar produce vreo indiscreție, înțelege să trateze această chestiune numai cu Dinu Brătianu şi să se lege numai de el. îi spun că voi vorbi de îndată cu Dinu Brătianu şi îl voi anunța, în acelaşi sens îmi vorbeşte şi Dan Sărățeanu, arătând gradul de dezorientare ce există în rândurile prietenilor lui Argetoianu. La 10 1/2 vine la mine fostul ministru Hațieganu (trecut de curând de la vaidişti la Maniu) şi mă întreabă ce cred de viitorul întreprinderilor evreieşti industriale (în cazul special Dermata) sub regimul actual, îi spun că este bine să se ia o atitudine moderată şi să se aştepte desfăşurarea lucrurilor. La 12 1/2 îl văd pe Tătărescu la el acasă, îl găsesc în conversație prietenească (taclalele moldoveneşti) cu Vaier Pop, Inculeț şi Franasovici, la care s-a adăugat apoi şi Manolescu-Strunga. Ca singur subiect de vorbă: dacă are sau nu şanse să ia 40% guvernul Goga față de Garda de Fier. Toată grija pentru progresele enorme ale Gărzii de Fier. în anticamera lui Tătărescu găsesc pe Blumenfeld! Foarte semnificativ şi simbolic. Tătărescu mă primeşte cu aceleaşi vorbe amabile pline de nimic cu care crede că mai poate întreține relații prieteneşti. Se înşală dacă crede că prin aceste metode mai poate capta bunăvoință. Mi-a spus că vrea să stea mai mult de vorbă cu mine şi mi-a anunțat o viitoare poftire la masă. Dacă Georges Brătianu ai" putea să fie un adevărat conducător, poate că multe s-ar putea schimba.

După-amiază, la 4 1/2, comitet la Explozivi. La 6 1/2, consiliu la Creditul Industrial.

Seara lucrez acasă.

Vineri 28 ianuarie 1938

La 8 1/2 dimineața, la Academia Română, împreună cu I. Răducanu; examinăm organizarea contabilă a instituției. Mai mult decât vetustă.

La 9 1/2, la Comitetul Bancar cu Finţescu şi Porumbeanu. La 111/2, G. Gheorghiu de la U.G.I.R.

La dejun, Romulus, Zoe, Anişoara şi mama.

La 3 1/2, la Academia Română, vorbeşte Ţiţeica despre Haret. Vorbesc un moment cu bătrânul A. C. Cuza şi îl întreb dacă are de gând să facă imposibilă intrarea opoziţiei în

213

lament şi în special a reprezentanţilor intereselor profesionale, îmi spune vorbe amabile dresa mea şi că va vorbi cu cei în drept (?). Nu poate hotărî chiar el? Vorbesc cu justi, care îmi făgăduieşte noile publicaţii ale Academiei făcute cu ocazia expoziţiei a Paris, îl felicit pentru frumoasa operă ce a făcut la Paris.

La 5, la Clubul Liberal. Adunarea şefilor de organizaţii din ţară. O atmosferă rimantă, apăsătoare. Văd pentru prima oară georgişti de seamă la Club. Vorbesc cu îiurescu, Arta Constantinescu, Bordeeni,Toma. Am o conversaţie cu Georges Brătianu. :ăt toate pierderile ce am, deşi recunosc că din punct de vedere moral are dreptate, dar u am greutăţi locale numeroase. Mai târziu suntem chemaţi fiecare şef de organizaţie tru a ni se da semnu'. Din nou discuţie pe chestia Deleanu. Georges Brătianu insistă din .Dl Dinu Brătianu îmi cere să fac act de autoritate. Tătărescu tace. Plec spunând că voi ta să aranjez lucrurile.

La 9 seara iau masa cu nevasta la Grigore Carp. (Bd. Dacia 15).

Sâmbătă 29 ianuarie 1938

Tânărul Dan Brătianu vine la mine la burou să-mi anunţe că doreşte ca pe l februarie nceapă să lucreze la Creditul Industrial, îl încurajez şi îl îndrumez.

La l 1/2 dejunez la Prost cu Alex. Nasta, Verglas, Vlad Georgescu şi Ştefan Pleşoianu.

La 7 1/2 plec cu Dody la Galaţi, în tren cu noi Finţescu şi mulţi oameni politici de vincie. Ghelmegeanu, A. C. Cuzin, vechi coleg economist şi astăzi fruntaş naţional-ştin la Cetatea-Albă, vme să-mi propuie să mă ajute să ies senator la colegiul comunal jalaţi. I-am mulţumit şi i-am spus că singurul colegiu ce aş dori să ocup este acela de ator industrial de Cluj, în calitate de preşedinte U.G.I.R. Mi-a spus că va vorbi cu Goga 'uza. Vom vedea. Nu prea am încredere în Cuzin, care dealtfel are o reputaţie îndoielnică u vreau să se spună mâine că am devenit senator cu concursul lui.

Duminică 30 ianuarie 1938

La Galaţi. Frecături politice în jurul ordinei pe liste, în timp ce alte formaţiuni politice redesc disciplină şi hotărâre, noi ne dăm în spectacole de acestea mărunte.

în familie. Vizita lui Dody face mare plăcere părinţilor. Ce păcat că armonia şi frăţia familie au dispărut odată cu alunecarea tânărului Mişu Orleanu pe panta politică ionară. Deşi în tren cu noi, n-am stat împreună. Ce spectacol trist. Ce păcat de acest ir, rău îndrumat în viaţă!

Luni 31 ianuarie 1938

La 9 1/2, la Academia Română; lucrez cu Răducanu la reorganizarea administrativă ontabilă a instituţiei. Metode vechi în oameni limitaţi.

La 11 vine la mine Cretzianu, care mi se prezintă pentru luarea conducerii generale a icii Româneşti. Vorbim de Steaua Română, unde este vorba să intru în Consiliu. Mi se ne că Salem de la Pays-Bas s-ar fi plâns de atacurile mele în plin Consiliu de Miniştri, sigur, intriga lui Victor Antonescu. Dorel Dimitrescu a reintrat în Banca Românească cu ijinul d-rului Costinescu. La 12, vine la mine Ficşinescu, cu care discutăm problemele

industriale la ordinea zilei, în legătură cu U.G.I.R.-ul şi situaţia politică actuală. Multă îngrijorare.

După-amiază, între 4—7, la Academia Comercială, îmi fac cursul. La 9 seara, la Asociaţia Economiştilor, alegem preşedinte pe G. Taşcă în locul meu, care trec vicepreşedinte cu Leon şi Constant Georgescu.

Marţi l februarie 1938

La 9 1/2, Consiliu bancar. La 10 3/4 merg la Savu, ministrul Finanţelor,cu o delegaţie în numele U.G.I.R.-ului (Buşilă, Orghidan,Bujoi, Ficşinescu). îi arăt greaua situaţie creată industriei prin măsurile ce se iau împotriva elementului evreiesc si pericolul ce există de a ne trezi cu o viaţă economică complet paralizată. Bugetul statului se va resimţi şi atunci totul se destramă şi se anarhizează. Recunoaşte că avem dreptate şi ne face o expunere asupra intenţiilor sale, plină de bun simţ. A făcut tuturor impresia unui om cu simţul realităţilor şi cu bune intenţii. Nu are nici o pregătire si cred că nici autoritate în sânul Consiliului de Miniştri. I se zice „boul Apis", ca limitat şi prostănac. Cred că lumea îl judecă greşit. La 12 1/2, cu Leon Sculy la generalul Antonescu, ministrul Apărării Naţionale, îl felicit călduros pentru victoria lui morală. Are aerul satisfăcut, îi facem o expunere a situaţiei fabricei de Explozivi. Ceea ce nu am putut obţine de 3 luni, se face în câteva minute. Pare hotărât, plin de încredere în el şi decis să facă ordine şi gospodărie cinstită. Am mare încredere în el.

La l 1/2, la dejun la Sabina Cantacuzino, cu dr. Angelescu, Mircea Djuvara cu d-na, Mândrea şi d-na ministru Filodor. Se face şi se vorbeşte numai politică. D-na Cantacuzino, ca totdeauna autoritară, agresivă şi cu pretenţia de a regula şi îndruma totul. Interior vechi dar cu mobile frumoase.

La ora 3, la ing. Deleanu, la sanatoriul Colentina. Discuţie politică locală Galaţi.

La 6 convoc la U.G.I.R. reprezentanţii fabricelor de pielărie, textile şi postav, spre a le arăta nemulţumirea armatei asupra calităţii şi preţului fabricatelor livrate. Industriaşii îmi dau explicaţii. Cred că armata are, în parte, dreptate.

Seara, la 9, luăm masa ca invitaţi ai lui Gr. Duca la restaurantul Continental, cu Gr. Carp şi soţia si ing. Soutz-o cu soţia. Glume,petrecere amicală.

Miercuri 2 februarie 1938

La 9 1/2, la Brătianu. îi vorbesc de propunerea Argetoianu de a intra în partid. Stimă pentru omul Argetoianu, rezervă pentru omul politic. Chestiunea a fost discutată şi în conducera partidului şi refuzată.

La 10 1/2, consiliu la Banca Ilfov. La 12 vin la mine Ficşinescu, Buşilă, Bujoi şi Şişeşti şi discutăm cumpărarea ziarului „Excelsior". Discuţia în continuare. La 6 1/2 vine la mine Ionel Marinescu de la Concordia şi discutăm listele de candidaturi la

Camerele de Comerţ şi Senat Industrial, îi propun să candideze la Bucureşti, el îmi propune să candidez la Cluj.

La 8 1/2, dineu la de Weck, ministrul Elveţiei, cu Gigurtu, Veverka, ministrul Cehoslovaciei, Hoare, ministrul Angliei, Baitz de Beodra, ataşatul militar ungur, Ormoy,

215

;retar de legaţie francez, Buşilă, Georges Caranfil. Vorbesc mult cu Veverka. îmi arată iţă îngrijorarea lui pentru politica externă ce facem, cochetând cu Italia şi cu Germania îărăsind aliaţii din Mica Antantă. „Ori cu unii, ori cu alţii, nu se poate cu toţi". Rusia nu aţe să rămână indiferentă dacă România se apropie de axa Berlin-Roma. Gestul lui yadinovic la Berlin nu poate decât să desguste pe germani, care au nevoie de materiile me iugoslave. Cehoslovacia merge înainte pe drumul ei, inspirând respect Germaniei. Se inge de lipsa de acţiune a Franţei şi Angliei la Bucureşti. Crede că Hoare ar putea face un mers serios, dar nu îl face. Hoare, comentând situaţia politică internă, îmi spune că numai irea partidelor mari poate aduce ordinea. Conversaţii impresionante ca ton şi idei.

Joi 3 februarie 1938

La 9—10, curs.

La 10, la Argetoianu, căruia îi comunic răspunsul lui Brătianu. îmi cere să vorbesc la ătianu pentru un demers colectiv la Rege, al tuturor şefilor de partid sau eventual un ;moriu colectiv, în care să se arate primejdia situaţiei. Vin industriaşii din Moldova şi Ing situaţia lor tristă sub prigoana administraţiei. Vine la mine Ion Cămărăşescu; ;cutăm situaţia Consiliului Superior Economic şi situaţia politică pe care o crede gravă.

La l 1/2, dejun la G. Gheorghiu, cu dr. Costinescu, Bujoi, Pascal Toncescu, Nina zca.

La 5, convorbiri cu Ionel Marinescu în chestiunea U.G.I.R. La 6, consiliu la Creditul dustrial. Aflu de arestarea lui Carp de la I.A.R.

La 9 seara luăm masa cu Lăzeanu la Capsa.

Vineri 4 februarie 1938

La 10 1/2 vine la mine Şapira, îngrijorat de situaţie. La 12 vine Mândrea să mă nsulte pentru o finanţare de silozuri. La 12 1/2 vine la mine Margulies să-mi explice miturile la armată. La l 1/2 dejunez la Liviu cu Ionel Ghiţescu de la Cernăuţi. La 5—6, U.G.I.R., aranjez candidaturile la Camerele de Industrie, îmi dau mâna cu Osiceanu. dustriasii se plâng de persecuţii.

La 9 seara, dineu la N. Caranfil, fostul ministru al Marinei, /sic!/ cu Hauenschield, inistrul Austriei, Hoare, ministrul Angliei, general Paul Teodorescu, Bujoi, ministrul trp, tatăl lui Carp arestatul, d-na Mavrocordat etc. Hoare îmi spune că îşi menţine opinia, anunţ că se prepară un front al partidelor de opoziţie. Pare mulţumit. Caranfil comentează zul lui Carp, pe care îl susţine. Ciiranfilii au un foarte frumos interior.

Sâmbătă 5 februarie 1938

La 9 1/2, Consiliul Bancar. La 10 1/2, la Irimescu, care atacă violent pe Carp, că ar fi icat motoarele. Obţin de la el comenzi pentru Explozivi, îmi cere să-1 ajut la L A.R. şi eu dau făgăduieli. La l 1/2 dejunează la mine Leon Sculy, G. Cantacuzino şi

Constantin onici cu nevestele lor. La 6 vine la mine G. Assan, cu rugămintea de a-1 candida senator dustrial. Mare ambițios. La 7 3/4 plec la Galați.

216

Duminică 6 februarie 1938

Pe drum, cu lunian, discutăm situația politică. Este pentru un regim de concentrație națională, cu încetarea luptelor politice şi cu gospodărirea țării onest şi priceput. Povesteşte multe amintiri din viața lui politică. Mult dispreț pentru Mitiță Constantinescu.

Tot timpul la Galați mă ocup de aranjarea listelor de alegeri, de acord si cu concursul lui Fințescu şi al ing. Deleanu, noul nostru prieten, prin fuziunea cu Georges Brătianu.

Luni 7 februarie 1938

De dimineață, la Credit. Grigoriu îmi spune că se prepară o nouă formațiune ministerială, față de incapacitatea lui Goga de a domina situația. După-amiază fac cursurile mele la Academia Comercială.

Marți 8 februarie 1938

La 9 1/2, comitet la Consiliul Bancar. La 10 vine la mine It. colonel Tănăsescu de la Şcoala de Război să-mi propună să țin şi anul acesta un curs economic asupra potențialului la Şcoala de Război. Accept pentru începutul lui martie. La 11 1/2 vine la mine legionarul Nicolae Roşu, directorul revistei „Decembrie". Cu multă îndrăzneală şi aroganță vorbea de „falimentul Partidului Liberal", deşi venea pentru a-i da subsidii pentru revistă. L-am concediat destul de brusc, aproape 1-am dat afară. Prea era îndrăzneț. La 12 vine Ia mine Radu Romanescu, care mă întreține pe chestiunea silozurilor.

După-amiază lucrez acasă.

Vine la mine în intimitate Tanrioer, ministrul Turciei, cu care discutăm probleme curente politice la ordinea zilei. Comentăm dispariția lui Butenko, însărcinatul de afaceri sovietic. Crede că sau a fugit singur, sau 1-au furat sovietele, sau rusii albi, mai puțin probabil. Nu are nici o simpatie pentru Ostrovski, care a dat dovadă de lipsă de tact în timpul misiunii sale. Pleacă mâine la Ankara, cu Istrate Micescu, să ia parte la Conferința înțelegerii Balcanice.

Miercuri 9 februarie 1938

Vine la mine Culianu, ziarist de la „Viitorul", care îmi dă unele detalii asupra situației din țară. Pretutindeni revolte, ciocniri, abuzuri, bătăi. Se pune la cale un guvern de uniune națională.

La l 1/2 iau parte la inaugurarea Clubului Marei Finanțe, în fostul palat al Reginei Elisabeta a Greciei. Prezidează Argetoianu, care îmi spune că tratativele pentru uniunea partidelor ar merge foarte bine. La ora 4 vine la mine Puiu Angelescu, care îmi comunică că este autorizat să mă întrebe dacă primesc să mă ocup serios de casieria partidului, îmi rezerv răspunsul.

La 5 1/2, Consiliul Bancar. La 7 vine la mine inginer Deleanu cu fratele lui, spre a discuta situațiunea politică de la Galați.

La 10 mergem la recepția d-nei Elena Perticari, unde întâlnesc pe Fabricius, ministrul Germaniei. Acesta îmi spune că nu trebuie să ne îngrijească boicotul Germaniei căci Germania este dispusă să ne cumpere tot ce avem de vânzare. La rigoare ne trimite şi

217

;ustori germani care să ne organizeze comerțul şi să ia locul evreilor. Ce concepții şi ce spective ne-ar aştepta! G. Fotino îmi vorbeşte de situația generală. Atacă şi critică pe ărescu.

Joi 10 februarie 1938

între 9—10, curs la Academie. La 10, la Academia Română, unde discutăm cu lucanu, la Delegație, organizarea financiară a Academiei.

La 12 1/2 mă duc. cu Kiriacescu la Mitiță Constantinescu şi reuşesc să-1 conving să mțe la reducerea dobânzii de la 7 1/2% la 7%. Un mare succes, față de încăpățânarea lui iță.

La l 1/2 am la mine comitetul Rotary, la dejun. Iau parte: ministrul Gigurtu,

onescu-Şişeşti, Agripa Popescu, Țițeica, Ficşinescu, Pennescu-Kertsch, Lazarsohn,

ta, dr. Băltăceanu, ing. Cunescu, ing. Prager şi Andrei Corteanu. Discutăm felul cum

m acoperi fondurile necesare ridicării unui dispensar la Merişani (jud. Argeş), la moşia

ricsinescu. Discutăm mult şi situația politică, dezordinile din țară, avântul Gărzii de

etc. Gigurtu, optimist, afirmă că după alegeri totul se va schimba.

La 6, consiliu la Creditul Industrial. Kiriacescu anunță că am obținut de la Mitiță

stantinescu să renunțe la reducerea dobânzii pentru acest an. La sfârşitul consiliului,

ină este chemat la telefon şi i se comunică că guvernul a demisionat. Ne informăm si

n că ştirea este reală, întreb la telefon pe Georges Tătărescu. Mi se spune că este la

:. Mă duc imediat la Dinu Brătianu, pe care îl găsesc cu Victor lamandi. îmi spune că

t chemat cu o oră înainte, la 2 1/2, la audiență la Palat şi i s-a cerut ca Partidul Liberal

a concursul unui guvern prezidat de Patriarhul Miron, în care să intre ca miniştri fără

ifoliu toți foştii prim-miniştri şi la departamente să se numească oameni de meserii,

de Rege dintre foştii miniştri. Se amână alegerile, se modifică Constituția, se vor lua

:ri drastice de ordine. Brătianu îmi spune că a făgăduit Regelui concursul Partidului

•al, dar că este bine să nu se dizolve partidele politice, ci să se suspende activitatea lor

termen dat, că schimbarea Constituției să nu se facă prin decret, ci prin largă discuție

că şi printr-un Parlament. Regele nu era prea bine fixat ca detalii. Vrea să ridice la

i dreptul de vot, să introducă în Cameră şi elemente profesionale etc. Victor lamandi,

tsista la acesta conversație, povesteşte toate erorile comise de guvernul Tătărescu şi

:uleț, în chestiunea Gărzii de Fier.

seara, la 9, vine la mine Lăzeanu, după ştiri. Tot ce ştiu îi spun. Am stat până la tptea ^primind telefoane si informațiuni. Intrăm într-o perioadă nouă. Ce se va pla? în primul rând dorim linişte internă şi destindere, cu suprimarea temporară a politice.

Vineri 11 februarie 1938

:e dată istorică pentru schimbrea de regim ce începem astăzi! Un apel al Regelui către e pune el înainte. Cred că andosează* direct prea mari răspunderi. Echipa este bună. eleg prezența unui om imoral în politică, ca Armând Călinescu la Interne. Cred că

A lua asuprăşi (din fr. emlosser) (n. ed.).

Victor lamandi nu are destulă autoritate morală pentru a fi pus în fruntea şcolii. Ce curios să vezi în acelaşi minister pe gl. Antonescu şi Gh. Tătărescu, duşmani de moarte. Vine la mine Manoilescu, la Credit, în chestiunea Sorecanilor. Pare destul de dezorientat de situația politică. Socotea că era mai normal un guvern legionar! (Ce concepție, ce judecată!) Socoate guvernul actual un Cabinet Tătărescu cu colaborarea liberală-vaidistă şi Argetoianu.

La l 1/2, la dejun, la baronul von Witzleben. Iau parte: ministrul Elveției, de Weck si d-na, d-na Procopiu, doamnă de onoare a Reginei Măria, Virgil Madgearu cu d-na, M. Ghelmegeanu cu d-na, Baitz de Beodra, ataşatul militar al Ungariei, Chrissoveloni, Hans Otto Roth etc., col. Dombrowski, prefect de Ilfov. Discutăm situațiunea politică. Madgearu se dă în spectacol prin violența de limbaj, acuzând Partidul Liberal că a dat ajutor pentru suprimarea Constituției. Afirmă greşit că Garda de F/ereste în scădere, împreună sau fără Garda de Fier, vom lupta să dărâmăm această situație. Ca totdeauna, fără simț al realităților şi de o mojicie în expresii, cu adevărat oribilă.

La 5 1/2, la un concert de violoncel Steiner, la Legația germană. Fabricius, foarte surprins de schimbarea neaşteptată de guvern. Cunosc pe noul ministru al Portugaliei şi doamna (nu ştiu cum îi cheamă), Bastos.

La 8 1/2, şedință săptămânală la Rotary.

Sâmbătă 12 februarie 1938

La 9 1/2, Comitet Bancar, fără C. Angelescu, care între timp devine ministrul Lucrărilor Publice. La 10 1/2 vine la mine Bastaki şi mă pune la curent cu situația de la I.A.R. îmi spune cazul Carp. La 12 vine la mine Manoilescu, în chestiuni de afaceri. La l 1/2, dejun la Mavrocordato cu Cretzianu de la Banca Românescă, Miclescu-Prăjescu, de la Telefoane, d-ra Drina Bellu şi Georges Fotino.

La 4 vine la mine acasă d-na şi dl Ion Carp, cu Aurel Perşu şi mă pun la curent cu cazul Carp. Promit să văd pe gl. Antonescu şi Paul Teodorescu. La 8 1/2 seara, dineu la

Alex. Romanescu cu Radu Romanescu, dl, d-na Gr. Ghica şi dl şi d-na Durma, fost secretar general la Finanţe, îmi spune că i se propune să revină; el cere ca să nu mai fie numit Chr. Simionescu, prea mare bandit.

Duminică 13 februarie 1938

De dimineaţă găsesc în ziare noile hotărâri ale Consiliului de Miniştri: suspendarea inamovibilităţii în magistratură, suspendarea statutului funcţionarilor etc. Măsuri grave ca impresie şi ca aplicare. Numai să dea rezultatele dorite şi aşteptate.

La 10 1/2, adunare generală la Credit Industrial, unde ni se aduc laude pentru chibzuinţă în administraţie, îmi pare bine că se alege cenzor N. Simionescu-Bârlad.

La l 1/2 avem la dejun la noi pe Finţescu, Năcescu, Lipăneanu şi Grigoriu cu soţiile lor. Toată după-amiaza acasă, citesc şi lucrez.

Luni 14 februarie 1938

La 9 1/2 vine la mine Ignat să-mi spună situaţiunea de la Galaţi, după noile evenimente politice, îmi cere să intervin la noul prefect, colonelul Subotin Pompiliu, pentru a pune

219

îtenii noştri ca primari de sate. Nu accept propunerea. La 10 vine la mine Deleu, fostul izor al Creditului, spre a-şi lua rămas bun. Cu acest prilej îmi spune toată grija lui (el ; prieten cu luliu Maniu) asupra situaţiunei create. Crede că nu este bine să se amestece erica şi armata în politică (prin prezenţa Patriarhului şi a coloneilor ca prefecţi). Poporul admite să i se răpească dreptul de vot. Garda de fier era în scădere în Ardeal, din cauza nagogiei şi Partidul Naţional-Ţărănesc ar fi avut multe voturi. Socoate că Regele face e de nebunie care îl pot costa tronul. Maniu ar fi primit şi un guvern Dinu Brătianu, mai să nu se ajungă la suspendarea Constituţiei. La 11 vine la mine Măcărescu, care îşi iţă aceeaşi îngrijorare asupra situaţiei politice, susţinând atitudinea lui Maniu.

La 12, Comitet de direcţie la Explozivi, între 4—7 seara, la Academia Comercială, ; curs. Tot felul de zvonuri de demisia guvernului şi de formarea unui guvern Tătărescu. ara, vin la masă d-na Nina Duca şi Lăzeanu.

Marţi 15 februarie 1938

Manoilescu mă vizitează în chestiuni de afaceri. Ziaristul Culianu îmi spune că onurile de criză de guvern de ieri aveau următorul temei: Patriarhul ar fi dorit să misioneze, sub îndemnul lui Stelian Popescu şi al lui Octavian Goga, nefiind de acord cu ele măsuri luate de guvern şi nedorind să cheme Sinodul pentru deslegarea de jurământ >oporului şi pentru împiedicarea preoţilor de a mai lua jurăminte politice. Se bănuieşte că itriarhul ar avea simpatii gardiste. Se spune că Patriarhul ar fi dat un interview la Iniversul" şi „Curentul" în acest sens şi că guvernul a ocupat cu armata aceste tipografii re a nu apare ziarele cu acest interview. Că Regele ar fi fost sculat din somn noaptea şi el ar fi ameninţat cu abdicarea, dacă nu i se dă concursul. Ar fi ţinut un langaj energic itriarhului, ameninţându-1 cu caterisirea şi că acest fapt ar fi potolit pe Patriarh. Toate estea indică ce situaţie tulbure avem şi la ce ne putem aştepta. La 11 1/2 vine la mine natorul ungur Gy arf as, care îmi aduce 2 cereri juste ale unor bănci ungureşti din

secuime, ;ndinte la Consiliul Bancar. La 12 vine la mine ing. Săbăreanu, fostul primar la Galben, ii cere să-1 pun în vreun consiliu de administrație, îmi spune că a fost propus să fie numit imar al municipiului, ceea ce nu cred. Acuză pe Donescu de proastă administrație nanciară. La l vine la mine Ion Cămărăşescu, cu care discutăm situația politică. Foarte grijorat. Crede că Regele îşi ia prea mulți duşmani în față (magistrați, funcționari etc.). După-amiază, acasă, citesc şi lucrez.

Seara, dineu la noi. Iau parte: C. Argetoianu cu doamna, Fabricius, ministrul ermaniei, cu d-na, G. Cretzianu, Parsons, dir. la Telefoane, Leon Sculy cu d-na, Lăzeanu Lya Florescu, Al. Romanescu. Argetoianu ne spune, cu humorul lui obişnuit, în reazența lui Fabricius şi numai între noi, câteva detalii amuzante asupra situației: face arte dintr-un guvern care nu poate să cadă, căci preşedintele Consiliului de Miniştri nu oate pleca, fiind Regele însuşi. Constituția se va promulga în 8 —10 zile, va cuprinde umai principii generale. Tot ce este detaliu se va rezerva legilor speciale. Vor fi două feluri e legi: ordinare şi cele cu caracter constituțional. Deosebirea va fi în ce priveşte numărul olurilor şi quorumul cu care se va vota. Chiar organizarea Parlamentului se va face prin ;ge specială. Despre presă se va vorbi foarte puțin, se va spune că se asigură libertatea ândului, dar în ce constă aceasta este altă poveste. Despre guvern se exprimă cu multă

220

ii

ironie. Nu se poate întruni decât sub preşedinția Regelui, căci altfel încep neînțelgerile între miniştri, s-ar bate între ei. Vaida şi dr. Angelescu se plângeau Regelui că nu au ce face, atunci Regele a spus Patriarhului să-i cheme la Preşedinție în comisie şi să le dea de lucru: de ex. distribuirea permiselor de cale ferată la ziarişti; ambii miniştri s-au declarat satisfăcuți! După ce miniştrii noului Cabinet au depus jurământul, la primul consiliu ținut imediat la Palat, Regele le-a citit proclamația sa către țară, atrăgându-le atenția că înțelege să le-o citească, dar să nu o discute căci nu va schimba nici o vorbă. Aşa a şi făcut. Toți miniştrii au tăcut. Le-a cerut miniştrilor să-şi facă declarația de avere. Au ridicat proteste timide G. G. Mironescu şi dr. Angelescu, cărora pare a nu le conveni arătarea quantumului averii. (Ce ocazie fiscală!) Auzind tot ce spune Argetoianu, începeam să pricep mai bine ce schimbare a avut loc. Nu cumva mergem prea repede pe acest drum nou, fără o suficient de serioasă pregătire a unui plan general? Nu cumva se improvizează prea mult şi se gândeşte prea puțin?

Miercuri 16 februarie 1938

Vine la mine laburou Kiriacescu, cu care discutăm chestiuni de serviciu şi între altele cazul Manoilescu. La 12, la Societatea Bancară, comitet de direcție cu Mitilineu, gl. Ballif, Witzleben şi Cecropide. Discutăm bilanțul. Voi pleca la Berlin la începutul lui martie, pentru bilanț.

La l 1/2, la Clubul Marei Finanțe, la dejunul obşnuit. Prezidează, ca de obicei, C. Argetoianu, de astă dată ministrul Industriei. La sfârşit ridică un pahar pentru el N. Theodorescu, la care răspunde C. Argetoianu.

„Să nu-1 cureți şi pe dl Argetoianu, cum 1-ai curățat acum o lună pe Gigurtu",îi spune Stănculeanu lui Theodorescu (Naşu),în hohotul de râs al comesenilor.

La 5 1/2, Consiliul Bancar, prezidat de Mitiță Constantinescu. La 6, Consiliu la Creditul Industrial. Se prezintă prima oară cenzorul ales N. Simionescu-Bârlad.

La 7 1/2, la Dinu Brătianu, şedința Delegațiunei Permanente a P.N.L. Am ajuns târziu. Era vorba să se discute o circulară pe care şeful partidului trebuia să o dea şefilor de organizații în legătură cu atitudinea partidului față de guvern. Din câte am înțeles, Georges Brătianu şi Vasile Sassu erau împotriva miniştrilor liberali din guvern şi cereau desolidarizarea de ei. Am auzit pe dr. Costinescu ținând un langaj foarte ferm şi foarte categoric, arătând că Partidul Liberal a cerut Regelui să amâne alegerile, că i-a promis concursul pentru acest guvern din frică pentru Garda de Fier şi acum, după o săptămână, schimbăm poziția. „Eu sunt în serviciu comandat şi servesc țara, dar sunt şi rămân liberal". Mi-a plăcut foarte mult atitudinea lui. Georges Brătianu ar fi adresat prietenilor lui o circulară să nu accepte nici o situație dacă li s-ar oferi. Dinu Brătianu, ca totdeauna calm şi ponderat, obiectiv şi impersonal, arată că chiar dacă activitatea politică este acum suspendată, trebuie să se țină contact cu prietenii politici. Abundă în sensul că trebuie să se susțină guvernul. Pleacă sâmbătă la Pystian. Foarte bine.

Joi 17 februarie 1938

Vine la mine arhitectul Gheorghe Cantacuzino, care îmi spune că G. Brătianu stă în rezervă şi se bucură că G. Tătărescu se uzează în guvern. Toată grija lui Georges Brătianu

221

: ca opinia publică să nu vadă în prezența atâtor liberali în guvern, o solidarizare a tidului Liberal cu guvernul de dictatură şi ca toate nemulțumirile să fie canalizate spre u Maniu şi Garda de Fier. Cred că asemenea calcule politice, cel puțin pentru un ment, nu îşi au locul, când este vorba să se asigure liniştea şi ordinea în țară. Vin la mine ițenii: Caraman şi Dem. Gheorghiu, destul de preocupați de cele ce se întâmplă. Le spun jentru moment nu se poate face nici o acțiune politică. Cel mult ținerea contactului sonal cu prietenii politici.

La l 1/2, dejun la d-na Lilly Mişu Seulescu. Iau parte: Ugo Sola, ministrul Italiei, ițele Poninski, însărcinatul de afaceri al Poloniei cu d-na, consilierul de legație casiewicz, d-na Mariella Seulescu (fostă soția lui Osvadă şi a ministrului Juraşcu) si a şi dl Sandu Seulescu (soția sa, fiica doamnei Stere, din căsătoria cu Al. G. Radovici). ia Lilly Seulescu se laudă peste măsură, îmi arată frumoasa bibliotecă economică (ediții î) a lui Mişu Seulescu. Sola mă acoperă de complimente. Mă îndeamnă să mă duc în ia, unde voi fi primit ca un ministru în funcție. Aflu că la Roma va fi trimis Al. Duiliu nfirescu de la Varşovia. După spusa lui Lukasiewicz a făcut o carieră la care nu se spta nici el. Tot Lukasiewicz îmi spune că Grigorcea de la Londra n-a reuşit la postul , căci nu iubeşte pe englezi si nici nu-i înțelege. Sola pare încântat de intrarea lui rescu Comnen ca sub-secretar de stat la Externe.

La 6,45, consiliu la Dacia România. Demisionează G. G. Mironescu. Se cooptează bo Boerescu, fostul ministru al țării la Berna. Are reputația de moravuri invertite. La 7,

nitet la U.G.I.R. Le cer să-mi aprobe construcția Palatului U.G.I.R. Determin cum-area terenului. Ovreii Diamant şi Margulies, preocupați de legea revizuirii cetățeniei eilor. Osiceanu ia parte destul de rezervat.

La masă vin la mine G. Onose şi E. Codreanu, foşti deputați de Galați. Discutăm noul ;ret—lege prin care se stabileşte cine mai poate face politică şi cum se mai poate face itică. Acest decret-lege echivalează cu dizolvarea partidelor.

Vineri 18 februarie 1938

La 9 1/2, Comitet Bancar.

La 11 vine la mine Hans Otto Roth, şeful partidului german, acum senator de drept, •e îmi spune că aprobă noul regim căci demagogia amenința să tulbure sufletele si să ice la suprafață tot felul de elemente îndoielnice. Vine la mine Kiriacescu, care îmi cere :edez o parte din terenul ce doresc să cumpăr pentru U.G.I.R., în favoarea familiei sale igorescu. îmi vine greu să-1 refuz, dar mi se pare cererea lui cu totul intempestivă şi ustificată.

La l 1/2 dejunăm la Jockey-Club, ca invitați ai lui Laptev, cu colonelul Dombrowski ml prefect de Ilfov), Georges Caranfil cu doamna, ministrul Raicoviceanu cu doamna, stinescu de la Bacău cu doamna. Dombrowski ne povesteşte multe din abuzurile ce a >it la Prefectura de Ilfov.

La 4 d.a. îmi telefonează Radu Irimescu, care îmi spune că i se oferă legația de la Jshington şi că dacă ce i-am spus eu, că ar avea perspective să ia conducerea unei mari :. petrolifere, de ex. Steaua Română, ar refuza postul de la Washington. îi spun că după mă voi interesa, îi voi da răspunsul.

222

La 8 1/2, Rotary. Primesc oficial pe Georges Cretzianu şi salut ca oaspete pe gl. Cănciulescu, despre care am proaste informații.

La 10 şi jumătate seara, recepție-cascando la Leon Sculy. Cunosc pe principele de Wied, fostul Rege al Albaniei, văr cu Margherita Sculy. Vorbesc mai mult cu Fabricius, de Weck, Baitz de Beodra etc. Sola, un dansator infatigabil. Petrecere ştearsă.

Sâmbătă 19 februarie 1938 Plec la Coteşti cu soția şi Mircea. Frig mare pe drum.

Duminică 20 februarie 1938

Coteşti. Cunun cu Dody pe chelarul din curte, care trăia în concubinaj şi avea 2 copii. Fac un act creştinesc. Sunt foarte mulțumit. La 11/2 plec la Bucureşti, unde ajung la 5 1/2. Frig. Seara,în casă; citesc.

Luni 21 februarie 1938

Când citesc de dimineață jurnalele, dau peste noua Constituție. O parcurg cu grabă spre a-i vedea conținutul, în general, impresie bună, dar de acum încolo încetează viața de partid şi viața parlamentară. Vine la mine la burou Kiriacescu, care îmi cere să-i cedez 200 m. p. din terenul ce voi să iau pentru U.G.I.R. O intervenție prea delicată. Făgăduiesc să aranjez lucrurile. Vine Georgel Gheorghiu în aceeaşi chestiune. Lăzeanu vine în treacăt să schimbăm câteva reflecții în legătură cu Constituția cea nouă.

După-amiază, la Academia Comercială, unde fac cursurile.

Mi se trimite scrisoarea ce Maniu a adresat Patriarhului, cu ocazia noului guvern. Este foarte impresionantă.

Seara primesc de la Tătărescu, următoarea telegramă:

„Vă rog a comunica din parte-mi tuturor prietenilor noştri că au datoria, ca buni români, să răspundă cu însufleţire la apelul Regelui şi să voteze noua Constituţie a ţării — difuzând acest apel în toate straturile societăţii. Gh. Tătărescu".

Marţi 22 februarie 1938

La 12 mă duc la Academia Comercială, unde discut cu Răducanu principiile raportului ce trebuie să facem la Academia Română, îl redactez eu. Răducanu îmi spune că Garda de Fier se auto-dizolvă.

La dejun, la I. Pillat. Iau parte: Georges Brătianu, Mircea Djuvara cu d-na, Atta Constantinescu, Lily Bilianu, Ilie Arapu cu d-na (ginerele lui Pillat), Constantin Brătianu (Bebe). Discutăm situaţia politică. Ironii la adresa noii Constituţii. Georges Brătianu vorbeşte la telefon la Pystian cu Dinu Brătianu. Vrea să înainteze un memoriu la Palat, aşa cum a făcut şi luliu Maniu şi Gr. lunian, dar are nevoie de aprobarea lui Dinu Brătianu. Pune la cale o întâlnire-consfătuire pentru mâine, în casele lui Dinu Brătianu, a unui grup de „prieteni siguri", care să redacteze un proces verbal ce trebuie să fie înaintat şefului partidului. Am impresia că Georges Brătianu este dezorientat şi ros de ambiţie, dar şi furios

situaţia lui Georges Tătărescul Nu suntem în stare, nici în momentele cele mai grele, să ridicăm peste patimile personale.

După-amiază, examene; sesiunea de februarie.

Seara, dineu la noi. Iau parte d-na baroană de Hauenschield, ministreasa Austriei, ia Veverka, ministreasa Cehoslovaciei, Em. Pantazi, dl, d-na Cămărăşescu, Georges itino, Mihai Lăzeanu, Radu Romanescu, d-na Elena Perticari, Georges Cantacuzino, >stin Sturdza.

Miercuri 23 februarie 1938

Avocatul Mihail Munteanu din Galaţi vine şi îmi aduce veşti din fostul meu fief ;ctoral. A fost de curând în sector. Lumea mulţumită, liniştită, îşi vede de treabă şi curoasă că a scăpai de politică. Depoliticianizarea a început...

D-na Lisette Greceanu, văduva lui Paul Greceanu, îmi adresează o mişcătoare risoare, rugându-mă să aprob să i se cumpere casa pentru Consiliul Economic Superior.

Primesc demisia din partid a d-rului Macellariu din Galaţi.

La dejunul Clubului Marei Finanţe. Introduc pentru prima oară pe Sculy. Vorbesc cu rgetoianu pentru construirea unui local comun cu U.G.I.R. Este de acord.

La 4, examene. La 5 1/2, Consiliul Superior Bancar. La 7, la Biblioteca Academiei amerciale, consiliu cu Răducanu şi Andrei Rădulescu. Dezordine financiară â la îducanu. îl întreb pe Andrei Rădulescu dacă este adevărat că va fi numit prim-preşedinte Casaţie, îmi spune că nu ştie, dar că a auzit şi el. Modest dar ambiţios.

Joi 24 februarie 1938

La 9 mă duc să votez la o şcoală primară din str. Al. Vlahuță „pentru Constituție". La masă lungă, câțiva funcționari tineri scriau pe liste numele cetățenilor. Nu ți se cere nici i act justificativ. S-ar putea vota în 20 secții. Lângă mine, când am votat, era CJLeonida, ; la firma cu acelaşi nume (de automobile).

La 9 1/2 vine la mine Răducanu spre a citi raportul ce am făcut pentru reorganizarea mtabilității Academiei Române. Mergem împreună la Academie,unde are loc Delegația -apedatu, An tipa, Andrei Rădulescu, Țițeica). Se aprobă propunerile noastre. La 11 1/2 ă duc la Soc. Bancară,unde examinez cu Cecropide bilanțul pe 1937. Clar şi bine alcătuit.

După-amiază, acasă; lucrez.

La 8 1/2, la dineu la Barbu Catargi. Iau parte: avocatul Rosenthal, Gr. Duca, h. Cretzianu, It. col. Bossy, tânărul Catargi (ataşat de legație), d-ra Marietta Catargi şi o ta persoană în vârstă, al cărei nume nu 1-am reținut (o maimuță îmbrăcată în mauve). La acere, am întâlnit trupele cu torțe care făceau manifestație pentru plebiscitul Constituției.

Vineri 25 februarie 1938

Plebiscitul are mare succes. Numai 5 000 voturi contra, față de 4 300 000 voturi. Dejun la noi. Iau parte: dr. Costinescu cu d-na, von Witzleben cu d-na, G. N. Leon cu -na, N. I. Herescu cu d-na, Castriş, Cecropide, colonelul Ghica, Gheorghiu (U.G.I.R.). La 4, examene la Academie.

224

La 8 1/2, \aRotary.

La 10, recepție la N. Mavrocordato, unde am văzut cum înțelege societatea românească să petreacă. Băutură şi pelotare*.

Sâmbătă 26 februarie 1938

Ministrul Danemarcei vine la mine să se intereseze asupra situațiunei. I-o descriu în câteva cuvinte. Socoate că Regele ia mari răspunderi şi că se expune mult. îmi vorbeşte mult de situația din Iugoslavia, pe care o cunoaşte bine, căci a fost 4 ani în post. Respect şi admirație pentru Stoiadinovic, pe care îl socoate mare om de stat. Dispreț pentru ceilalți oameni politici (Duzonovic, Jeftic, Jinkovic). Despre prințul Paul, o impresie spălăcită. Nu cunoaşte pe sârbi. A trăit mult în străinătate. Regele Alexandru era autoritar şi voluntar. Dar nu iubit.

După-amiază, examene. Dinu Ghica îmi restituie o parte din datorie.

Seara, dineu la C. Donici cu Gr. Gafencu, Adrian Nanu, d-na Soutzo (măritată acum cu Krupenski). Vorbesc cu Gafencu desrpe o viitoare a mea colaborare la „Timpul".

Duminică 27 februarie 1938

între 9—12 1/2, examene la Academia Comercială.

în timpul dejunului aud la radio felicitările Corpului diplomatic prin nunțiul Cassulo, pentru Constituție.

Toată ziua, acasă. Seara, la masă, d-na Kita Carp, Leon şi Margueritte Sculy.

Luni 28 februarie 1938

Pamfil Şeicaru mă cheamă la telefon şi mă roagă pentru creditul cerut pentru „Curentul". Ing. Săbăreanu îmi dă următoarea informație privind pe Şeicaru, de la dr. Costinescu: Şeicaru s-a prezentat la Reginald Hoare, ministrul Angliei, spunându-i: „Sunt de vânzare". Hoare a respins oferta, după ce s-a informat asupra personajului. Abject.

După-amiază, cursuri. Seara, acasă, lectură şi studii.

Marți l martie 1938

La 8 1/2 vine la mine Romulus Petroianu, căruia îi dau o scrisoare la Argetoianu spre a fi numit primar la Craiova. La 9 vine la mine Radu Irimescu, care mi se plânge de lipsa de stabilitate în cariera lui. A făcut de toate, în aer, pe pământ, pe apă şi sub apă şi acum se găseşte din nou în fața unei alte perspective. I se oferă legația din Washington; el ar vrea să rămână în țară, în America ar găsi o situație rea, din cauza lipsei de plată a cuponului şi din cauza evreiască. Mi-a spus între altele că atunci când în vara trecută fusese vorba să fiu numit ministru de Război, el a vorbit Regelui şi m-a propus călduros. Regele a strâmbat din nas la auzul numelui meu şi el a schimbat imediat conversația. Am acum o confirmare

"A linguşi din interes (din fr. peloter) (n. ed.).

;ură a aprecierii Regelui asupra mea. Mă întreb de ce şi cum a ajuns la o astfel de reciere.

La 9, Consiliu Bancar.

La 12 1/2, la gl. Antonescu, ministrul Apărării Naționale, unde era de față şi gl. Paul odorescu. Vorbim de finanțarea prin Creditul Industrial cu 450 mii. a construirii de zărmi pe granița de Vest. Antonescu este de părere că fortificarea prin linii continue a mtierei de vest este o nebunie, căci ar costa 60 miliarde. Este mult mai util a avea trupe ii multe pentru care trebuie cazărmi şi apoi linii ferate cu debite mari spre a aduce trupele i interior. Pentru aceasta ar fi suficient construcții noi de C.F.R. de circa 6 miliarde lei. re a avea dreptate.

La 4, examene la Academia Comercială.

La 6, consiliu la Academie.

La 8 1/4, dineu la noi. Iau parte: R. de Weck cu d-na, Madrid, ministrul [Statului] iile cu d-na, N. Caranfil cu d-na, C. Buşilă, N. Lahovary, Baitz de Beodra, ataşatul militar Ungariei, d-na Lily Bilianu, N. Chrissoveloni, Jean Diamandy.

Miercuri 2 martie 1938

La 9, la gl. Rosetti, la Academia Română, unde îi predau volumele lui Ion Ghica. La 1/2, la C. S. Bancar, unde iau jurământul funcționarilor. La 12 vine la mine Manoilescu.

La l 1/2, dejun la d-na Eliza Brătianu cu Gr. Duca, R. Mândrea, Fotino, d-ra Ioana >setti (foarte inteligentă şi instruită).

La 4, consiliu economic la Creditul Industrial. La 5 1/2, la U.G.I.R., unde decidem mpărarea unui teren şi ridicarea Palatului U.G.I.R.

Seara, în casă.

Joi 3 martie 1938

Plecat la Berlin din Gara de Nord cu „Arlbergul", la l ,45, cu Leon Sculy. La gară, ția, Mircea, Georgel Gheorghiu. Vreme urâtă. La Câmpina viscoleşte, în tren Mihai urdza cu d-na, născută Mavrocordato, fost ministru la Riga. Convins gardist de fier. Am rbit mult de situația politică. Apără Garda de Fier şi pe Codreanu. îmi spune următorul lănunt interesant: Goga ar fi făcut apel la Lucă (Mihai) Sturdza să-1 apropie şi să-1 facă se înțeleagă cu Codreanu, cerând acestuia să nu-1 combată la alegeri, aşa încât să poată ține 40%, în schimb Goga să-i recunoască lui Codreanu situația de prim partid de oziție. Lucă Sturdza a vorbit lui Codreanu în acest sens. Atunci Codreanu, fără să accepte Dpunerea de înțelegere formală făcută de Goga, a dat acel manifest în care arăta că nu va mbate un guvern „național şi creştin", aşteptându-1 să-1 vadă la lucru şi va fi fericit să-i ieplinească programul lui, sau măcar o parte din acel program. După aceste evenimente ui întâmplat ciocnirile electorale cunoscute, după care au căzut 2 legionari morți. Faptul impresionat mult pe Codreanu. A dat dispoziție să se retragă din lupta electorală, cidentul acesta a mişcat profund pe Goga, care a cerut din nou lui Mihai Sturdza să-i ijlocească o întrevedere cu Codreanu. Lucă Sturdza ar fi mijlocit această întrevedere oate că la el în casă, dar nu mi-a spus). Convorbirea a durat 3 ore. Despre această

226

întrevedere a aflat Armând Călinescu, care a raportat Regelui că Goga se înțelege pe sub ascuns cu Codreanu. Aceasta a fost de ajuns şi în 48 ore Goga a fost concediat. Noul guvern având ca prim obiectiv distrugerea Gărzii de Fier. Tot Lucă Sturdza mi-a mai spus că Codreanu ar fi adresat o scrisoare tuturor miniştrilor (afară de lamandi şi Călinescu) în care le arată ce înseamnă pentru el acest guvern anti-național şi de sperjuri. Tot Lucă Sturdza mi-a spus că deşi Codreanu a cerut paşaport, nu avea nici o intenție să plece din țară. Acum acest paşaport i-a fost retras.

Vineri 4 martie 1938

Ajungem la 11 1/2 la Viena. Vreme frumosă. Mă duc cu Leon Sculy la Oesterreichische Nationalbank să luăm banii. Nu veniseră. Descindem la Grand-Hotel. Camera 155 cu baie — 19 Sch. întâlnim pe /.../* de la Fabrica de Explozivi. Dejunăm cu Philipps de la DynamitNobel. La 3 1/2, şedință la el pentru Explozivi—Făgăraş. Seara mă duc la Operă. Aud „Meistersinger von Niirnberg" cu conducerea lui Furtwängler. Apoi mergem la Cafe de Paris (o oroare), mănânc ceva în cafeneaua „Fensterguker" de pe Kartnerstrasse. La l noaptea mă culc destul de obosit.

Sâmbătă 5 martie 1938

Ies de dimineață să mai văd „Alt-Wien", adică regiunea din jurul Hofburgului. Vizitez „Die privaten Appartaments" adică piesele locuite de Franz Joseph, împărăteasa Elizabeta. Triste. Câteva obiecte care amintesc de trecerea lor pe acolo: pupitrul la care Franz Joseph sta în picioare, când primea audiențe, cu o listă de audiențe din ziua de 3 ianuarie 1910, camera lui de culcare de o simplicitate dusă până la lipsă de gust. De asemenea, apartamentul împărătesei Elizabeta. Câteva fotografii, câteva „menu"-uri de la dineurile celebre, câteva scrisori etc. Sala Tronului, destul de banală, este transformată în sală de concert „Oricine o poate închiria" — îmi spune conductorul

muzeului. Câteva gobelinuri frumoase în apartamentele Măriei Tereza şi ale contelui Radetzky. Vizitez Stephanskirche, Michaelskirche, Augustinerkirche, mă plimb la soare prin grădina din fața Hofburgului, cu statuia lui Erzog Karl şi a lui Radetzki. Multă sărăcie, multă tristețe. Dejunez cu Philipps la Grand-Hotel. îngrijorat de pericolul anexiunei hitleriste. După-masă mai hoinăresc pe străzile Vienei cu Leon Sculy. îmi cumpăr un pardessus Loden de toată minunea. La 7,15 plec la Leipzig, prin Passau.

Duminică 6 martie 1938

Ajung la Leipzig la 6 1/2 dimineața. O noapte bună în W. L. al Mitteleuropei. în gară, o lume nebună. Ne interesăm de locuință, căci avem camere în oraş, ne mai găsindu-se camere la hotel. Camera mea este într-un cartier îndepărtat „Neue Globus", unde ajung cu greutate. Costă 7,50 M. La 8 1/2 suntem la Expoziție — târg — Messe — cu caracter tehnic-industrial. Numai cine vede o astfel de expoziție — ce se repetă în fiecare an — înțelege ce reprezintă Germania industrială şi tehnică şi ce progrese face în fiecare an.

Indescifrabil (n. ed.).

.227

janizare, avânt, progres. La 4 fără trei minute plec la Berlin, unde ajung la 6 fără un rt. Descind la Hotel Bristol, camera 269. Seara mă duc la Wintergarten, teatru de ietăți, cu program reuşit. La 11 1/2 seara mă culc mort de oboseală.

Luni 7 martie 1938

De dimineață sosesc Cecropide şi von Witzleben. Cecropide vine la mine în cameră na pune la curent cu programul de mâine. Mă plimb prin vechiul Berlin. La 11/2 dejunez Bristol cu dl, d-na von Witzleben. După-amiază, în cameră. Seara la Deutsches Theater i o piesă, de Shakespeare, acum dezgropată, „Der Sturm". O punere în scenă minunată Reinhardt, astăzi acest mare om de teatru fiind dat afară de aci, fiind ovrei. După teatru, Horcher — Martin Lutherstrasse — cu Cecropide şi Witzleben. Liviu este în Berlin. ne să mă vadă. Ocupat cu comenzile de maşini de la Reşița.

Marți 8 martie 1938

La 12 ore, şedință pentru Soc. Bancară la Dresdner Bank. Iau parte: Pildner, Eugen ndel, „Vorstandsmitglied der Commertz und Privat Bank" Baron von Holtzing, numit izor. Explicațiile de bilanț par a mulțumi pe cei de aici. La ora 2 ni se oferă un dejun la liserhof de Pildner, la care iau parte: Bandei, Witzleben, Holzing, Wohltat. Seara merg Cecropide şi văd în Teatrul Metropol, o operetă numită „Masken in Blau" în care se narea o subretă unguroaică, vulgară şi țipătoare. După-masă mă duc la d-na Corina imbart — Humboldtstr. 35 a. O femeie inteligentă, cu mult farmec, vorbind o jldovenească frumoasă. O intelectuală nelipsită de feminitate. Biblioteca lui Werner imbart este impresionantă şi ea are un burou aranjat cu mult gust. Prof. Sombart plecat să odihnească singur. Au doi copii. Nu ştiu româneşte. Băiatul are talent la desen.

Miercuri 9 martie 1938

Mă duc de dimineață şi revăd muzeul de artă veche, Pergamon Muzeum, secția eacă, etruscă, egipteană. Dejunez ca invitatul lui Eugen Bandei, de la Commertz-ivatbank, la restaurantul Pe/tzcu Witzleben, Cecropide şi un director de la aceeaşi

bancă, apă-masă vine la mine Sculy. La 5 mă duc la Karadja, unde întâlnesc pe d-na Sombart, colonel şi d-na Petre Antonescu, ataşat militar la Berlin, fost coleg al meu de clasă şi marad de regiment în război. Karadja antipatic prin felul cum se exprimă la adresa ţării, re 1-a adoptat cu atâta largheţă. Seara merg cu Witzleben şi Cecropide la teatrul snaissance, unde se joacă o piesă „Victoria Regina" cu Irene von Meyerdorf şi von lellmann (f. bine). Seara supăm la Hotel Eden, unde întâlnesc pe Lazarus, fost consilier : presă la legaţia din Bucureşti a Austriei, acum la Berlin. Ne comunică hotărârea lui ;huschnigg de a face duminică un plebiscit în privinţa soartei Austriei. Comentarii dacă :easta a fost^ hotărât la Berchtesgaden sau înseamnă o hotărâre de om de stat-â la :huschnigg. în orice caz, cercurile hitleriste de aci sunt foarte impresionate.

Joi l O martie 1938

Ziarele nu vorbesc nimic de plebiscitul din Austria. Dl. Butculescu, bărbatul Liletei op, pe care 1-am cunoscut de 2 zile, mi-a lăsat aseară la portar o scrisoare prin care mă

228

roagă să-i dau 50 Mr. căci a rămas fără bani şi pleacă acum în ţară. I-am dat. Bizară purtare, când îl cunosc de 2 zile. Vine să mă vadă băiatul lui Răducanu, care studiază şcoala politehnică la Berlin. La 11 mă duc la Gemiilde Galerie. Văd din nou şcoala flamandă si italiană. La dejun, la Bristol Hotel cu Cecropide şi Witzleben. Seara văd „Hamlet" cu marele artist Griindgens. O impresie din cele mai puternice.

Vineri 11 martie 1938

La 11, la Dresdner Bank, unde am o convorbire cu dr. Pildner asupra politicii de personal ce trebuie urmată la Soc. Bancară. Dejunez la col. Petre Antonescu, ataşatul militar al României la Berlin. La ora 5 mă duc la d-na Corina Sombart, cu care vorbesc de multe şi de tot felul. La 8 1/4 văd „Blaufrichs", o foarte bună piesă bine jucată de d-ra Cehova. Merg apoi să luăm masa la Stockler.

Sâmbătă 12 martie 1938 La 9,45 plec spre Bucureşti, prin Breslau, Cracovia, Lemberg.

Duminică 13 martie 1938 Ajung acasă la 5, cu întârziere de o jumătate de oră.

Luni 14 martie 1938

La 10 1/2 vine la mine Cămărăşescu, cu care mă duc la judecătoria V urbană, unde depun jurământul de credinţă, ca vicepreşedinte al Consiliului Economic. La l 1/2 vine la mine Georgel Gheorghiu care mă pune la curent cu cele întâmplate în lipsa mea de la U.G.I.R., în legătură cu cumpărarea terenului necesar clădirii palatului.

După-amiază,între 4—7, sunt la Academia Comercială.

Se decomandă dineul la care eram invitaţi de către baronul Hauenschield, ministrul Austriei, din cauza recentelor evenimente. Ce tristă soartă pentru un om care îşi încheie cariera odată cu dispariţia ţării sale. Se pare totuşi că Hauenschield avea sentimente naziste. Aşa o fi?

Marţi 15 martie 1938

La 9 seara, dineu oferit de noi lui Biering, ministrul Danemarcei, Oliveira Bastos, ministrul Portugaliei, contele Poninski, consilier la legaţia polonă, profesor dr. Danielopol, colonel Bossy, prinţul Karadja, Cecropide.

Miercuri 16 martie 1938

De dimineață mă duc la Sculy, unde discutăm propunerile ce ni se fac din Germania de a ne finanța pentru o fabrică de pulbere pentru armată. Dacă putem ajuta Statul ar fi foarte bine. Hotărăsc să plece Sculy la Berlin pentru informații.

229

La ora 4 vine la mine Georges Brătianu, cu care am o discuție mai lungă politică, îmi vesteşte toată odiseea unei circulare ce a dat în legătură cu plebiscitul, cum lorga îl atacă, :ându-i reclamă, dar în schimb nu-i publică răspunsul de explicație. Aşteaptă sosirea lui nu Brătianu pentru a vedea ce este de făcut, îi spun că nu este bine să dea impresia că :e o politică personală, de luptă cu Tătărescu, căci aceasta nu face impresie bună. Nici oziția aceasta regală nu este recomandată şi în orice caz eu nu o admit. Nu trebuie să ibim o instituție de bază — Monarhia şi Dinastia — în țară. Partidul trebuie să-şi revadă ;ologia, să facă un program şi să discute concepțiile noi de partid, care sunt absolut cesare. Oamenii trebuie verificați şi triați căci nu se mai poate merge înainte cu aceleaşi rtode şi aceiaşi oameni compromişi. Declară că este de acord.

La 5 1/2, Consiliu Bancar.

La 8 1/2 vine la mine gl. Paul Teodorescu; îl pun la curent cu planul ce avem de a lanța o fabrică de pulbere, îi atrag atențiunea că de când gl. Antonescu este în capul nisterului, acțiunea de înzestrare a țării a încetat. G-lul Antonescu a concentrat totul în ina lui şi aceasta îngreunează mult activitatea. Recunoaşte că am dreptate. Cred că wdorescu judecă obiectiv pe gl. Antonescu; îi recunoaşte părțile bune dar mai cred că -i displac greşelile de care poate speră să profite, în sensul de a-i lua locul. Cred că Paul :odorescu este destul de preocupat de el şi cariera lui, deşi îl cred şi îngrijat de bunul mers armatei. Ca prieten cred că nu se poate pune prea mult temei pe el, Georges Brătianu îmi unea că a refuzat să ducă Regelui o scrisoare a lui spunând că i s-a interzis a se amesteca treburi politice.

Joi 17 martie 1938

Depun la Banca Națională, în fața lui Mitiță Constantinescu, jurământul pentru litatea de membru în Consiliu Bancar.

La 9 —10, curs la Academia Comecială. La 10 1/2 lucrez cu Răducanu la proiectul de Drganizare a contabilității Academiei Române.

La l 1/2, dejun la colonelul Baitz de Beodra, ataşatul militar al Ungariei, cu Lady jare, generalul Sănătescu, subşef de Stat Major, dl, d-na Darvari (Marie-Nicole, nebună), col. Radu Davidescu, de curând noul ataşat militar român la Budapesta si noul consilier legație ungur, Reniay.

La 4 1/2, examen de doctorat la Academia Comercială, pentru tânărul /.. ./*. Slab.

La 7, consiliu la Creditul Industrial.

La 8 1/2, dineu la ministrul dr. Costinescu cu italianul Ugo Sola, apoi ministrul poniei (cu soția îmbrăcată în costum japonez), principesa Cantacuzino, Petrescu, fratele nei Marghiloman, Charles Mitilineu cu soția şi fiica.

Vineri 18 martie 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar.

"Indescifrabil (n.ed.).

La 12— l vorbesc la Şcoala de Război, unde îmi inaugurez cursul de Potențial. Ia parte şi col. Şteflea, comandatul Şcolii şi gl. lacobici, un distins ofițer provenit din armata austriacă. La l 1/2, dejun la mine: d-na Amelie Ştefănescu, d-ra Cantemir, d-na Orleanu şi mama. La 4, comitet la Explozivi. La ora 5—7, examene la Academie. La 8 1/2 prezidez clubul Rotar)'.

Sâmbătă 19 — Duminică 20 martie 1938 La Coteşti; pregătesc noua campanie viticolă. Vreme caldă, agreabil, singur.

Luni 21 martie 1938

Vine la mine dr. Beuthe, de la uzinele Solvay, care îmi propune să intru în consiliul acestei societăți. Fiind vorba de o mare întreprindere, curată şi creştină, accept.

între 4—7, curs la Academie. La 7 1/2, la d-na Mariella Seulescu, care îmi arată frumoase cărți ale tatălui ei,prof. M. Seulescu.

La 9 1/2, la Gr. Gafencu, unde mi se arată noul aparat Belinograf, pentru transmiterea fotografiilor prin telefon la mari distanțe.

Marți 22 martie 1938

Vine la mine Stambuliu, din partea d-lui Şeicaru; cere să-mi vorbească de un credit mare pentru ziarul „Curentul", îi arăt obiecțiunile mele. La 10 1/2, la Delegația Academiei Române, unde arătăm programul de reorganizare al contabilității. Voi da eu funcționari în ajutor. La 11 1/2, consiliu la Creditul pentru întreprinderi Electrice, la Buşilă. La 12 vine la Credit dl O. Kiriacescu.

La l 1/2, dejun la Th. Ernandi, fostul ministru al României la Praga, împreună cu Veverka, ministrul Cehoslovaciei, Ducic, ministrul Iugoslaviei, Reuterswärd, ministrul Suediei, Stelian Popescu, Mihai Popovici, fostul ministru. După-masă, acasă. Seara, la Studio-ul Teatrului Național, o reuşită farsă de I. C. Aslan.

Miercuri 23 martie 1938

La ora 12 vine la mine gl. Ignat, fost inspector al Geniului şi astăzi ieşit la pensie, împreună cu dl Mociorniță, cerându-mi să-i găsesc întrebuințare într-o industrie, îi făgăduiesc să intervin la o fabrică de tricotaj cu capital italian.

La l 1/2, dejun la Clubul Mărar Finanțe. Are loc adunarea generală şi sunt ales în comitet sub preşedinția lui Argetoianu.

La 6, consiliu la Academia Comercială. Ef. Antonescu vine după mine să mă întrebe de ce mă port atât de rece cu el. îi spun că m-a jignit într-un consiliu anterior, îl consider un om bolnav, irascibil şi foarte nervos. La ora 7, şedința Comitetului în legătură cu construcția Palatului U.G.I.R. La ora 9 seara, la Economişti, unde vorbeşte ing. Gr. Vasilescu despre căile de comunicație pe apă.

Joi 24 martie 1938 între 9—10, curs la Academie.

La 10 1/4, comitet la Consiliul Bancar.

La 11 1/2 mă duc cu Georgel Gheorghiu la Mitiță Constantinescu, cu care discut estiuni privind U.G.I.R. şi Creditul Industrial. Amabil în formă, distant şi pretențios, plin el. Aşa este omul care se simte tare şi susținut. La 6, consiliu la Creditul Industrial.

La 8 1/2, la legația Danemarcei, unde întâlnim pe Cassulo, nunțiul papal, Gh. Tă-rescu cu d-na, Reuterswărd, ministrul Suediei, Mitilineu etc. Vorbesc mai mult cu issulo şi apoi cu Gh. Tătărescu. îi spun că noroc că mai putem să ne vedem prin legații, ci altfel nu mai există prilej de a ne mai întâlni. El mă acoperă de complimente, la care răspund că toate aceste aprecieri verbale nu sunt niciodată urmate de realități, aşa că mă treb ce valoare au. La aceasta mi-a răspuns că eu sunt de vină căci „am dezertat de bună)ie de la muncă", făcând aluzie la plecarea mea din guvern. îi răspund că îmi pare bine că trebuințează această expresie, ce reprezintă aprecierea lui asupra mea şi că această :presie a mai fost pronunțată şi de Rege, probabil după ce a fost întrebuințată prima oară t de el. Numai aşa îmi explic atitudinea Regelui față de mine, care nu m-a primit niciodată audiență, de când am ieşit din minister. „N-a mai primit nici un fost ministru", mi-a spus . „Mie îmi plac relațiunile sincere între oameni, de aceea am rămas îndatorat d-nei ătărescu, care 1-a dejunul ce mi-ați oferit, după plecarea mea din minister, mi-a spus: «Je 3us en voeux â mort pour ce que vous avez fait». Şi s-a ținut de cuvânt". La aceasta ătărescu mi-a spus că n-am înțeles bine ce a vrut să spună, neştiind ce răspuns să-mi dea. oată conversația s-a purtat pe tonul acesta si el căuta cât putea să-mi fie agreabil. Cum nu ;te niciodată sincer, nu pot să-1 iau în serios. Este atât de fals, de egoist şi de mincinos, cât nu se poate pune nici un preț pe ceea ce spune. De altfel am avut impresia că era destul ; plictisit şi nu ezita să spună că pleacă, spunând miniştrilor străini să ia contact cu iccesorul său. O impresie proastă.

Vineri 25 martie 1938

Sărbătoare. Stau acasă şi citesc. La 12 vine la mine Bebe Brătianu să mă pună la curent a situația politică, arătându-mi greşelile grave comise de Tătărescu, autorul în bună parte . situației de azi. El a încurcat pe Rege şi acum Regele nu-1 mai apreciază, ceea ce îl face i se apropie de partid. Socoteşte că va trebui să se procedeze la reorganizarea partidului, strivit noii Constituții, pe care nu putem să nu o admitem. Vizita lui Brătianu a avut mai mit de scop să mă pună la curent cu situația de partid.

Seara, la Rotary. Hotărâm să alegem guvernatori ai ClubuluiRotary din țară. La 9 1/2 ;ara, la legația germană, unde auzim concertul pianistului Kempff. Admirabil.

Sâmbătă 26 martie 1938

La ora 12, adunare generală la Dacia România.

La ora l 1/2, consiliu la Explozivi, unde prezidez eu, în lipsa lui G. G. Mironescu, evenit ministru. Kaufman îmi vorbeşte de nevoia de a lua asupra Creditului Industrial jată finanțarea întregii industrii, pentru decongestionarea băncilor.

După-amiază, d-na Sabina Cantacuzino ne invită la un ceai concert. Nu iau parte. Jumai Dody se duce şi vine cu impresii agreabile. Seara, la 9 1/2, recepție la principesa

232

Alexandrina Cantacuzino, unde face o causerie principele Dimitrie Ghica, fost ministru plenipotențiar, despre diplomația de-a lungul secolelor. Agreabilă ca prezentare

dar foarte superficială ca conținut. Foarte puțin de trecutul nostru, unde solii români au avut şi ei rolul lor frumos.

Duminică 27 martie 1938

La 12 vine la mine generalul Buicliu, fostul secretar general al Ministerului Armamentului, care îmi povesteşte toate peripețiile prin care a trecut părăsind secretariatul general şi fiind nevoit să demisioneze din armată. Gl. Antonescu, deşi brusc, a fost sincer şi franc. Gl. Paul Tedorescu, mult mai fals şi mai abil, 1-a lucrat pe sub mână cât a putut. La dejun, la Al. Grigoriu, cu Malaxa şi dr. Bercovici. Frumoasă colecție de porțelanuri. Atmosferă de mică burghezie.

După-amiază, Leon Sculy la mine.

Luni 28 martie 1938

La 12, consiliu la Soc. Bancară. Văd pe D. Guşti. La 12 1/2 vine la mine Kiriacescu, care îmi povesteşte supărarea lui Bălănescu pentru pensionarea fratelui său, casierul Creditului.

între 4—7, curs la Academie.

La 8 1/2, dineu la Liviu cu mama.

Marți 29 martie 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar. Fințescu îmi spune de un grav conflict între gl. Antonescu şi Tătărescu, pe chestiunea înarmării țării. C. Brătianu (Bebe) vine la mine să mă roage în favoarea unui prieten politic, Nistor, din Timişoara. La ora 12, ing. Runcan de la Malaxa vine să-mi ceară credite de 250 milioane lei pentru această întreprindere.

La l 1/2, d-na Ghețu, colega mea de la Academia Comercială, ia masa cu noi. îi propun să traducă din limba engleză pe David Ricardo. Acceptă. După-amiază, acasă.

La 8 1/2, dineu la noi. Iau parte: Hoare, ministrul Angliei, d-na Alexandrina Cantacuzino, Georges Brătianu, Laptev, d-na Clairette Mavrocordat, Leon Sculy, Romanescu, Radu Brătianu. G. Brătianu vorbeşte mult cu Hoare. înainte de dineu primesc de la Tătărescu următoarea telegramă:

„Vă rog să veniți negreşit să mă vedeți în ziua de joi 31 martie, ora cinci După-amiază la mine acasă. Amicițiii. Tătărescu." G. Brătianu ştia de această telegramă şi m-a întrebat dacă am primit-o. I-am confirmat-o. Tot mai pronunțată ura între el şi Tătărescu. Ce lucru trist şi pentru țară şi pentru partid.

Miercuri 30 martie 1938

La ora 9, comitet la C.S.B. La ora 10 vine la mine Bălănescu, care mă ține o oră şi jumătate pe chestia fratelui său.

233

La l 1/2, dejun la Georges Leon, cu Fabricius, Mircea Djuvara, Antipa. Provocat de uvara, Fabricius ne spune că Germania aşteaptă de la România să facă un gest amical :ă de Germania, oricâtă admirație ar avea pentru Franța. Relațiile economice nu se zvoltă suficient. Germania dă, dar România nu. Germania nu este imperialistă. Are voie de România şi ar vrea să o întărească împotriva Rusiei. Ar fi bine ca să se pornească tcțiune de apropiere către Germania, din cercurile noastre.

La 5 1/2, Consiliu Bancar, pe care îl prezidez eu, căci Mitiță Constantinescu, devenit nistru de Industrie, rămânând şi guvernator, devine „micul Schacht" al țării.

La 6 1/2, ceai la d-na Ghețu.

Demisia guvernului. Doi noi fripturişti: Ghelmegeanu şi Ralea. La radio ni se anunță toarea dizolvare a partidelor. Sibiceanu, la telefon, mă invită în numele lui Tătărescu ntru marți 6 aprilie la dejun. Se cunoaşte că nu mai este ministru.

Joi 31 martie 1938

9—11, curs la Academie.

La 10 vin la mine gl. Prodan şi gl. Zadig, preşedinte şi administrator delegat la I.A.R., vizită de prezentare. Discutăm operațiunile curente. Le dau sfaturi şi îndrumări. La 1/2, şedința consiliului economic la Creditul Industrial. Iau parte: Ion Cămărăşescu, Garofild, N. Vasilescu-Karpen şi N. Lupu Costaki. Tătărescu îmi telefonează să mă /ițe la dejun pentru miercurea viitoare. Cum sunt deja prins, rămâne să ne vedem lunea toare, la 9 dimineața la el acasă. Se cunoaşte că nu mai este la putere şi caută sprijin si ietenie între cei pe care i-a uitat sau neglijat.

Vine la mine ing. Runcan, din partea lui Malaxa, să-mi ceară 36—190 milioane [!] pentru fabricile lui. Semne rele?

La l 1/2, la dejun la Bujoi cu Bardossy, Pockhammer, Pillat, Costinescu, inginer Ionel lUtzo. Bardossy mă roagă în favoarea unor bănci ungureşti din Ardeal, pe care Mitiță le rsecută. Are dreptate. Costinescu părea încântat că a scăpat din guvern. EI socoate pe itărescu abil manoeuvrier, pe Georges Brătianu un prost iar pe Dinu Brătianu destul de rios bolnav.

La 4 1/2, Comitet la Explozivi. La 6, consiliu la Creditul Industrial. Se acordă lui mfil Şeicaru un credit de 15 milioane lei; o dovadă în plin de vremurile ce trăim şi de helismul ce ne caracterizează.

La 9 seara, concert simfonic, condus de Ionel Perlea, cu d-ra Ginette Neveu la vioară, listă. Program Brahms. Foarte bine.

Vineri l aprilie 1938

La 10 dimineața, la Kiriacescu; discutăm chestiuni de serviciu, îmi face impresia că iblă câteodată pe două tablouri, neavând atitudine fermă. La 10 1/2, cu Georgel icorghiu la Mitiță Constantinescu. îl felicităm că a devenit „micul Schacht" — dictatorul mânesc. Făcea o mină modestă. Mi-a spus programul lui în legătură cu organizarea misterului de Economie Națională.

La 12—l, curs la Şcoala de Război.

234

La l 1/2, dejun la colonelul Ghica, cu Sculy, Grueff, Christopol.

La 3, la Academia Română. Foarte frumoasă comunicare a lui Sadoveanu despre Ion Creangă şi o comunicare a lui Octavian Goga despre o privire retrospectivă asupra Austriei. Arată ce duşmană ne-a fost Austria. La urmă, o şarjă contra ovreilor, fără tact, sub cupola Academiei. Multă lume (doamne), prieteni politici de ai lui Goga. Impresie proastă.

La 7, comitet la Biblioteca Academiei Comerciale. La 7 1/2, comitet la Rotary; discutăm dispensarul de laMerişani. La 8 1/2, şedinţă. Vine gl. Minai lonescu, preşedintele C.F.R., pe care îl salut. Emil Ottulescu îmi spune că a aflat de arestarea lui C. Xeni pentru contrabandă de aur, în complicitate cu Flavian (fiul d-nei Xeni) şi cu faimosul Lică Buzdugan. S-ar fi făcut o descindere la Xeni şi s-au găsit la el acasă 7 milioane lei aur. Comentând faptul cu Necsesti, îmi spune că nu-1 surprinde căci era meschin, lacom şi fără caracter. Cum se prăvălesc reputaţiile în această dezolantă criză morală prin care trecem!

Sâmbătă 2 aprilie 1938

Dejun la noi: Sabina Cantacuzino, C. Brătianu, Stelian Popescu cu doamna, Ştefan Plesoianu, Pennescu-Kertsch cu doamna, A. Nasta cu doamna, Lily Bilianu, Mircea Djuvara cu doamna. S-a vorbit mult de cazul Xeni. Stelian Popescu îl apără, d-na Cantacuzino îl atacă.

La ora 6, reuniune la Dinu Brătianu. Plecând la Galaţi nu pot lua parte. Se discută atitudinea partidului faţă de decretul de dizolvare. Plec la Galaţi.

Duminică 3 aprilie 1938

Dimineaţa la 9, la Codreanu, la un ceai cu câţiva prieteni. Le arăt situaţia, le recomand rânduri strânse.

La 11, la Academia Liberă de Export, unde conferenţiază Taşcă despre Aspecte politice externe ale României. Foarte titulescian. în tren, cu Dan Sărăteanu, care mi se plânge de mizeriile ce îndură la radio, între generalul Ştefănescu-Amza şi Mugur.

Luni 4 aprilie 1938

La 9 1/2, la Tătărescu, cu care vorbesc o oră asupra situaţiei politice. Decis să se opună politicei lui Brătianu, cu care îi este milă să mai vorbească politică, atât este de bătrân. Pentru Georges Brătianu cuvinte aspre: „cretin etc.". Crede că în câteva luni partidul cel mai liberal va fi la putere. O prefacere totală în toate direcţiile. Vrea să plece în Franţa. Crede că ar fi bine sa întreprindă o călătorie în Germania, spre a vedea mai multă lume. Face un sondaj asupra părerilor mele cu privire la situaţie. Cred că Regele trebuie susţinut, dar el trebue să se retragă cât mai repede de pe planul de primă răspundere. Este de acord. Alţi oameni. Va trebui să revizuiască mult din prietenii ce are. Este de acord. Cred că Tătărescu se pregăteşte să ia conducerea unui nou partid ce se va înfiinţa în curând. Impresia mea este că îşi caută puncte de sprijin.

La 11, mă duc cu Leon Sculy la G. G. Mironescu, pe care îl punem în curent cu mersul întreprinderii, îi atrag atenţia de marea lipsă ce are planul nostru de înarmare, din faptul că

avem o fabrică de pulbere, îl rog să vorbească Regelui, îi propun să-i alcătuim un moriu, pe care să-1 supună Regelui. Este gata să o facă.

La l 1/2, la dejun la Veverka, ministrul Cehoslovciei, cu Argetoianu, Anton Bibescu, illaume, ministrul Belgiei, Reuterswărd, ministrul Suediei şi câţiva cehi. C. Argetoianu vorbeşte de viitorul Consiliu Economic, cu întinse puteri.

După-amiază, curs la Academie.

La 10 1/2, recepție cu muzică la legația Italiei; lume multă.

Marți 5 aprilie 1938

Comitet la Consiliul Bancar, la ora 9 dimineața. La 10 1/2 Manoilescu vine şi îmi •beşte de imposibilitatea de a mai continua exploatarea de la Şorecani. La 11 vine satul comecial al Turciei, care îmi propune să iau preşedinția Camerii de Comerț nâno-turce. Accept. La l 1/2, la dejun, Ion C. Diamany, care îm aduce documente în sstiunea Carp şi I.A.R.

La 5, şedința Comitetului P .N .L. la Dinu Brătianu. Brătianu a făcut o lungă expunere ;lor ce s-au întâmplat în ultima vreme, de când trăim sub un nou regim politic. Se plânge s-a procedat la dizolvarea partidului liberal, pe care el nu vrea să o recunoască; ^aprobă pe Cancicov şi lamandi că au intrat în guvernul cel nou şi critică pe Tătărescu, care fără să-1 numească îl acoperă de multe învinuiri, de lipsă de loialitate şi sinceritate.

Ne citeşte un proiect de circulară ce vrea să trimită şefilor de organizație şi cere orizația de la Delegația Permanentă de a înainta un memoriu Regelui, protestând pectuos împotriva dizolvării partidului, pe care îl vor semna şi ceilalți şefi de partid, icuțiile au fost calde, animate, câteodată violente. Nimeni nu vrea să admită ca protestul care în principiu îl aprobă Delegația Permanentă) să se facă cu Maniu & Co. iar :ulara este socotită inoportună, căci se dovedeşte prin lansarea ei că partidul continuă a tcționa, deşi este legal dizolvat. Sunt nevoit să plec înainte de ora 8, căci eram angajat la sa de seară.

La 8 1/2, la dineu la Otto Stern, cu Kessler, dir. gen. la Royal Dutch, împreună cu nand Călinescu cu doamna, I. M. Mitilineu, ministrul Olandei, Hoorn, Pantazi, Emil ulescu etc. Armând Călinescu îmi spune că este hotărât să procedeze cu mână tare Dotriva Gărzii de Fier, mergând cât de departe, chiar cu pericolul vieții, socotind că icedând astfel aduce mari servicii țării. Pleca seara cu Regele într-o inspecție în jud. mânați.

Miercuri 6 aprilie 1938

Lică Buzdugan s-a împuşcat azi dimineață, fiind implicat în afacerea traficului de aur. ;i o pagubă. Este curios ce împărțite sunt părerile oamenilor asupra acestei patente ături necinstite.

La ora 12 mă duc să fac o vizită generalului Prodan, la I.A.R. La l 1/2, dejun la Icovici cu Manolescu-Strunga. La 3 1/2 mă duc cu Kiriacescu la Bujoi, la Petroşani, e a pune la cale colaborarea sa la societatea Minele Şorecani. La 5 1/2 prezidez Consiliul ncar.

La 9, dineu la dr. Danielopol, unde se mai găseau Savel Rădulescu, Prat y Soutzo, ministrul Spaniei — Franco, Dem. Chrissoveloni, Bossy etc. Am o conversație lungă cu Savel Rădulescu, care îmi face o proastă impresie. Vrea să dovedească fermitate de caracter şi îmi arată îngâmfare prostească.

Joi 7 aprilie 1938

La ora 9, curs la Academia Comercială. La ora 12, adunare generală la Banca Ilfov. La ora l 1/2, dejun la ministrul Arczizewski, cu lume multă. La ora 4 comitet la Explozivi. La ora 5 iau parte la ceaiul dat de petrolişti în cinstea lui Kessler. La ora 6, Credit Industrial: consiliul decide luarea în posesiune a Minelor Şorecani.

Vineri 8 aprilie 1938

La 10 vine la mine Manoilescu, destul de deprimat. La 11 1/2—12 1/2, curs la Şcoala de Război, la care ia parte şi gl. Paul Teodorescu, cu care apoi mă întreţin mai mult. Regretă plecarea de la Ministerul Apărării Naţionale şi critică plecarea lui Antonescu şi numirea lui Argeşanu („Ghiţă Soldatul").

La l 1/2, dejun la Marea Finanţăm cinstea lui Kessler. Mrazec are un mic accident căci se taie la cap într-un geam de cristal. Caranfil îmi spune că a vorbit cu Paul Teodorescu şi i-a propus numirea mea ca preşedinte al Consiliului de administraţie I.A.R.

La ora 4, consiliu la Creditpentru întreprinderile Electrice. La ora 5, şedinţă la legaţia turcă pentru viitoarea Cameră de Comerţ turco-română, al cărui preşedinte voi fi eu.

La ora 7, la d-na Eliza Brătianu, la comitetul pentru ridicarea monumentului lui 1.1. C. Brătianu. Vedem monumentul care este grandios. La ora 9 seara, şedinţă la Rotary. Vine ministrul Filotti de la Ankara.

Sâmbătă 9 aprilie — Duminică 10 aprilie 1938 La Coteşti. Ce plăcere în sânul naturii renăscânde!

Luni 11 aprilie 1938

La ora 9 dimineaţa prezidez comitetul de la Consiliul Bancar. La 10 1/2 primesc la Credit o delegaţie de ingineri si funcţionari de la Uzinele Şorecani, care mă pun la curent cu situaţia critică a acestei întreprinderi, condusă de fraţii Manoilescu. La ora 11 vine la mine la burou gl. Paul Teodorescu, ministrul Aerului şi Marinei, care mă solicită să-i recomand conducători şi consilieri la LA .R. Mă întreabă dacă n-aş primi să intru în consiliu, îi răspund că mi-ar fi greu să mă prezideze gl. Prodan. îi promit tot concursul meu pentru a pune la punct această întreprindere atât de utilă şi atât de ameninţată cu decăderea, prin intrigile celor ce o conduc.

între 4—6, la Academia Comercială.

La 6, consiliu la Credit, decide luarea în posesiune a firmei Şorecani.

Marţi 12 aprilie 1938

Plec cu D. Voina şi avocatul Grozdea la Braşov, unde vizitez fabrica de armament Voina pentru mortierele Brand. Asist la exerciţiile de tragere. Seara mă opresc la Sinaia,

237

rămân la Pallace Hotel, întâlnindu-mă cu ing. M. Lipăneanu. Vizitez terenul Filitti i se oferă pe Cumpătul, dar nu-mi place.

Miercuri 13 aprilie 1938

Vizitez cu Lipăneanu fabrica Metrom şi Astra Vagoane. Sunt bine primit şi capăt bune ssii. Dejunez la Sinaia. La 5 1/2 ajung la Bucureşti şi prezidez Consiliul Bancar. La , la Explozivi. La 7 lucrez cu Gheorghiu.

La 9, oferă un dineu intim dl Mihail Ralea, ministrul Muncii, la care participă: leodorescu, C. Osiceanu, I. Bujoi, Ficşinescu, Schmutzler, Orghidan, Bubi Anhauch, ea lonescu şi Georgel Gheorghiu. Vorbim chestiuni curente.

Joi 14 aprilie 1938

La 9 —-10, curs la Academia Comercială. Luăm vacanță de Paşte.

Invitat la dejun de dr. C. Angelescu,în numele Academiei de Ştiințe; nu mă duc. Ştiu

;re fonduri pentru construirea palatului Academiei de Ştiințe. La 5 1/2, adunare

raia la S.R.D. Un consiliu de oameni de 75 ani în sus: amiral Coandă, Sgardelli (86

Fernic, H. Fulga. Câțiva de valoare: Pantazi, Portocală. Băicoianu ridică chestiunea

>ectivelor de navigație pe Dunăre, după instalarea Germaniei la Viena. La 6, consiliu

'it Industrial.

La 8 1/2, dineu la mine, la care iau parte: Philipps de la Explozivi, gl. Paul Teodorescu,

i Sculy, Costin Sturdza, Zotta etc.

Vineri 15 aprilie 1938

12—1, curs la Şcoala de Război. La l 1/2, dejun la Sculy, cu Philipps etc. La 4 1/2 — , adunare generală la Explozivi şi Nitramonia. La 6, şedință de comitet U.G.I.R. La 8 Rotary.

Sâmbătă 16 aprilie 1938

Familia pleacă pentru Paşti la Coteşti cu automobilul.

Primesc pe Manoilescu şi Kiriacescu la Credit în chestiunea Şorecani. La ora 11 1/2,

iță inaugurală a Consiliului Superior Economic. Discursuri, serviciu religios, o primă

iță de constituire. Argetoianu face impresie de diletant şi la tot pasul face indiscrețiuni

île ce vorbeşte cu Regele. Ne împărțim în comisiuni. Şi se amână şedința pentru

lai, când se reîntoarce din străinătate C. Argetoianu.

Dejunez la Capsa singur. Nicolaescu îmi dă câteva manifeste şapirografiate ce circulă

gătură cu evenimentele.

La ora 5, comitet la Explozivi. La ora 6 mă vizitează E. Wolff. La ora 7 mă vizitează

:anu. Dinez seara la Continental: vine la masa mea N. D. Chirculescu.

Duminică 17 aprilie 1938

Mă duc la Merişani (Argeş), unde în calitate de preşedinte al Clubului Rotary, pun a fundamentală la dispensarul ce construim acolo.

238

Luni 18 aprilie 1938

Plec la Coteşti de sărbători. Mă duc cu atâta plăcere să petrec câteva zile de linişte la gospodăria mea!

Marți 19 aprilie 1938

Vine la mine la Coteşti generalul Bădulescu cu arhitectul Teodosiu pentru a fixa pe teren planul unui poligon de tragere. îmi vorbeşte cu entuziasm de cele ce se petrec în educația fizică a tineretului german, îmi dă informația că înaintarea maiorului Sidorovici în fruntea Străjii Țării se explică prin faptul că soția sa este evreică şi rudă cu d-na Lupescu.

Miercuri 20 aprilie 1938 Gospodărie. Vine la noi de Paşti, mama şi cumnata mea Chouchou cu copiii.

Joi 21 aprilie 1938

Sosesc la mine la dejun ministrul Elveției, de Weck, cu Necşeşti şi copilul său. îi fac o primire cu străjerii, care cred că îl mişcă.

Vineri 22 aprilie 1938 Gospodărie.

Sâmbătă 23 aprilie 1938 Soseşte fratele meu de la Bucureşti. Nu trimet nici o felicitare de Sf. Gheorghe.

Duminică 24 aprilie 1938

Ne vizitează tinerii Zamfirescu de la Focşani.

Luni 25 aprilie 1938 Vin pentru 24 ore la noi Leon Sculy cu soția şi inginerul Paul Zotta.

Marți 26 aprilie 1938 Pleacă Sculy.

Miercuri 27 aprilie 1938

Mergem la Şerbăneşti (Tecuci) unde ne întâlnim cu papa Orleanu şi maman. Vizităm gospodăria de la Şerbăneşti.

Joi 28 aprilie 1939

Soseşte Mihai Lăzeanu.

/

239

Vineri 29 aprilie 1938

Merg cu Lăzeanu şi dejunez la Costel Tătăranu la Măicăneşti. Foarte simpatică Ddărie.

Sâmbătă 30 aprilie 1938 Plecăm la Bucureşti.

Duminică l mai 1938

Dejunez singur, la Crevedia, la Virgil Alimănişteanu, cu d-na Corina Sombart, Dilescu etc.

Luni 2 mai 1938

Reîncep activitatea după vacanță. Dimineața, la ora 10, vine la mine Malaxa, cu care esc mai mult despre diferitele probleme industriale la ordinea zilei, îi cer să mă țină la it cu situația financiară a Soc. Reşița şi Astra Vagoane, cărora le-am dat prin Creditul strial un miliard lei credite şi mai sunt şi în consiliul lor de administrație, îmi iuieste. îi atrag atenția că n-a convocat niciodată aceste consilii, ceea ce constituie un . Recunoaşte că este aşa, dar îmi arată că aceste consilii fiind mobilate cu tot felul de îni fără competență, impuşi din diferite considerente, nu poate face expuneri petente si clare. Cum i s-a atras atențiunea şi de Kaufman în acelaşi sens, îmi spune că cătui un

comitet financiar, în care voi figura şi eu. îmi cere să-i dau un bun contabil ru Reşiţa; îi făgăduiesc a-i da unul din funcţinarii mei superiori de la Credit.

Marţi 3 mai 1938

Vine la mine Kiriacescu, cu care mă întreţin asupra problemelor curente şi în special

ra cazului Manoilescu.

La 11 1/2 fac curs la Şcoala de Război.

La 8 seara mănâncă la mine C. Gane, binecunoscutul serilor, cu care discut îndelung

ra Gărzii de Fier, al cărei partizan este (face parte din „Senatul Legiunii"). Recunoaşte

e din imputările ce aduc acestei mişcări; crede totuşi în izbânda ei vitoare. îmi arată că

într-o situaţie financiară critică, căci nu mai poate scrie, şi el „din condei trăia".

Miercuri 4 mai 1938

Gane îmi cere să-i găsesc editor pentru al 3-lea volum Trecute vieţi de Doamne şi miţe... Vine la mine Fotiade, conducătorul Minelor Sorecani şi unul din colaboratorii lanoilescu. îmi face proastă impresie. Rămâne sfântă vorba: „Greca fides, nulla fides". ; la mine dl Beuthe, de la Uzinele Solvay, care îmi aduce la cunoştinţă că am fost)tat în Consiliul societăţii. Mă vizitează Cecropide, de la Soc. Bancara şi mă pune la nt cu mersul băncii.

240

Dejunez la Clubul Finanţei. Stănculeanu, de la Banca Românesacă, îmi spune demersurile ce au făcut de a deschide Athenee Palace, închis pentru motive sanitare. „De fapt", spune el, „este o răzbunare de concurenţă a concernului Schwartz—Galerie Lafayette, Gabriel Marinescu şi d-na Lupescu, care au în exploatare (sau în proprietate) GrandHotel. O fi adevărat? Dacă ar fi adevărat, triste moravuri! Tot Stănculeanu îmi spune că Dinu Brătianu va merge în calitate de Preşedinte al Consiliului Băncii Româneşti la Armând Călinescu să ceară deschiderea hotelului, deoarece 80% din acţiuni aparţin Băncii Româneşti. Cred că asemenea vizită constituie o greşală de tact şi o slăbiciune de prestigiu din partea d-lui Dinu Brătianu.

La 5 1/2 prezidez Consiliul Bancar. De unde în şedinţele anterioare se luase hotărârea să se dea în judecată şi să se pună în lichidare toate cooperativele ovreişti din Basarabia şi Moldova, în urma intervenţiunii Angliei, prin Hoare, s-a amânat această sancţiune; în schimb aceste cooperative şi-au luat obligaţia să se lichideze singure. La cea dintâi intervenţie a Foreign O/fice-ului, toată dârzenia lui Mitiţă Constantinescu s-a topit şi a trimis vorbă să se amâne judecata cooperativelor ovreieşti. După consiliu, am o conversaţie cu Eugen Savu de la Banca Naţională m legătură cu naţionalizarea unor cariere de piatră ungureşti din Ardeal. Cu acest prilej, Savu mi-a arătat greşita politică ce am dus în materie de comerţ exterior cu Ungaria şi mi-a prezentat pe Ion Lapedatu într-o lumină foarte puţin favorabilă. Se pare că este un mare maghiarofil, că are multe relaţii de prietenie la Budapesta, că are o avere imensă, trăind meschin şi ca un avar. Ca

semn particular, pe burou-ul lui are în permanenţă portretul lui Vintilă Brătianu, căruia îi poartă o mare recunoştinţă.

La 9 seara merg cu Dody şi mama la piesa „Miss România", localizare de Muşatescu. Vulgară şi un public infect.

Joi 5 mai 1938

între 9 şi 10, curs la Academia Comercială.

La 12 vine la mine Manoilescu, care îmi arată trista sa situaţie materială. Nu mai are decât leafa de la Politehnică. Se va muta într-o casă mică şi îşi va vinde casa soţiei; îmi cere să-i dau de la Şorecani ceva pe lună, pentru întreţinerea burou-ului şi a fraţilor săi.

La l 1/2, dejun la Uniunea Industriei Metalurgice şi Miniere, ca invitat al lui Orghidan. Aflu de la Gigurtu, că aseară Goga a avut un acces de paralizie şi că este foarte grav.

La 6, consiliu la Credit. Obţin pentru Manoilescu plata a 100 000 lei lunar pentru întreţinerea burou-ului şi a sa personală, îi comunic la 9 seara buna ştire la telefon, îmi răspunde cu vibrante accente de recunoştinţă în glas. Cred că se simte foarte singur, în aceste grele momente pentru el. ,,,,.-,

Vineri 6 mai 1938

La 11 1/2—12 1/2, curs la Şcoala de Război. La l 1/2, dejun la Al. Grigoriu, cu N. Maxim, N. Budurescu cu d-na, Em. Tătărescu cu d-na. Seara, dineu la Rotary. N. loaniţiu, de la Cartea Românească, îmi spune că simte începutul unei prigoane din partea autorităţilor publice, îi promit să mă interesez.

241

Sâmbătă 7 mai 1938

Plec cu Dody la Coteşti. Seara, la radio, moartea lui Octavian Goga, care mă ssionează enorm. Ce tranziţie bruscă! La l ianuarie vorbea cu atâta însufleţire, ca -ministru al ţării, pentru ca după 4 1/4 luni să ajungă un pumn de cenuşă. Oricâte :iuni omeneşti a putut avea ca om, rămâne o figură frumoasă a culturii noastre şi a aiului. Aud la radio comunicarea lui Armând Călinescu în legătură cu administrarea Tocmai în ziua când Goga murea, adversarul său vorbea ţării de mizeriile cianiste din administraţie. Mă întreb dacă A. Călinescu are destulă autoritate morală ;ă critica administrativă de sub partide, când el a fost atât de abuziv politican, cel puţin u judeţul lui.

Duminică 8 mai 1938

Mă întorc de la Coteşti. Stau cu Dody acasă şi citim. Presa cuprinde multe articole nate lui Octavian Goga.

Luni 9 mai 1938

Jalea, sculptorul, îmi cere să-1 ajut să ia o lucrare la Şcoala de Război. Vorbesc cu Paul orescu. Primesc vizita lui L Simionescu, profesor universitar şi membru al Academiei ane, preşedintele Consiliului Cartea Românească, îl rog să editeze pe Gane (voi. III domniţe). Mă amână din cauză că este legionar. Nu vrea să aibă plictiseli, mai ales i când Cartea este atât de urmărită, între 4—7, curs la Academia Comercială.

Marți 10 mai 1938

Parada militară. Atmosferă tristă. Absență totală a oamenilor politici. Dintre foştii stri: lunian, Mirto, Mrazec etc. Profundă impresie produce defilarea regimentului 32 ea, în pas alergător şi îmbrăcați în bluze. Mă înscriu la Palat. Depun cărți şi mă înscriu ;uința lui Octavian Goga. în casă citesc cu soția mea dragă.

Miercuri 11 mai 1938

La 11 1/2 mă duc la Academia Română, spre a prezenta Delegației Academiei noul

;ct de buget, după organizarea cea nouă. Erau de față: Al. Lapedatu, G. Țițeica,

tosetti şi Andrei Rădulescu. Au aprobat fără nici o modificare proiectul şi noile

;ipii, mulțumindu-mi şi felicitându-mă.

La l 1/2, la dejun, gl. Paul Teodorescu cu dl şi d-na sculptor Jalea. Doream să-i pun

mtact pentru ca să capete Jalea lucrările de sculptură de la noua Şcoală de Război ce se

in construcție, gl. Paul Teodorescu mi-a spus că s-ar putea da lucrările mai mici, căci

ru cele mari ar vrea să se adreseze lui Mestrovic.

La ora 7, comitet la Rotary, ținut în buroul lui Leonida et Co.

242

Joi 12 mai 1938

La 10 1/2 ne întâlnim toți membrii Academiei Române spre a merge în corpore la Ateneu unde era depus corpul lui Octavian Goga. Merg cu mine în trăsură gl.ul Rosetti şi Sextil Puşcariu. Ceremonie simplă, impresionantă. Multe flori, în mod neaşteptat vine şi Regele şi Marele Voievod. După terminarea serviciului divin, Regele exprimă condoleanțe d-nei Goga, zdrobită de durere lângă catafalc.

La 6, consiliu la Credit. La 7, consiliu profesoral la Academia Comercială pentru schimbrea regulamentului.

La 9, dineu în cinstea mea, la legația turcă. Cretzianu îmi anunță apropiata înlăturare a lui Osiceanu de la Steaua Română.

Vineri 13 mai 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar. La ora 11, iarăşi şedință a Delegației Academiei Române pentru budget. Andrei Rădulescu îmi spune într-un colț că ar fi vorba să fiu ales membru activ al Academiei Române, îi mulțumesc de atenție dar socot că este prea mare şi prea grăbită cinstea ce mi se face. Sunt tânăr şi pot aştepta. Nu aş vrea să dau impresia că mă îmbulzesc. Prefer să se lase locul de economist liber şi, între timp, să mai lucrez ceva. Andrei Rădulescu îmi dă dreptate, dar că aceasta se va discuta şi între membrii Academiei, îmi cere avizul asupra noilor membri corespondenți. Vorbim de Leon şi Madgearu. Se pare că Leon este susținut de unchiul lui, Antipa. Pe drept s-ar cuveni locul lui Madgearu, dacă n-ar fi atât de antipatizat şi de pretențios. Vom mai vorbi.

La ora 3, şedință publică la Academia Română. Al. Lapedatu face elogiul lui Goga, după care, la o mică pauză, ia cuvântul I. Pillat pentru a face comemorarea de 20 de ani

de la moartea lui Coşbuc. Erau de faţă şi soţia şi sora lui Coşbuc. Foarte frumoasă cuvântarea lui Pillat. Apoi vorbeşte C. Marinescu, istoricul de la Cluj, asupra lui Despot Vodă. După aceea vorbesc cu el şi constat cu plăcere că am fost camarazi la liceul Brătianu din Piteşti, eu fiind un an mai vechi decât el. O foarte bună impresie. Un cap clar, sistematic, voluntar, sigur pe ceea ce afirmă.

La 5 1/2, Consiliul Bancar, care nu poate să se ţină neîntrunindu-se numărul membrilor.

La ora 6, la Armând Călinescu, la minister, în localul primăriei de Verde, în sala de aşteptare numai colonei prefecţi. Mă duc la el spre a salva pe Motaş, un coleg al meu de liceu, năpăstuit de organele superioare, deşi face cinste poliţiei noastre. Cu acest prilej, vorbim de situaţia generală, pe care el o priveşte cu încredere, fiind hotărât să-şi facă datoria, îmi arată harta noii împărţiri administrative a ţării, îi cer să nu sacrifice Galaţiul în favoarea Chişinăului. îmi făgăduieşte. La ieşire văd pe Grigore Duca, cu care schimbăm câteva impresii asupra situaţiei.

La ora 7, comitet la Explozivi.

La ora 8 1/2, şedinţă frumoasă la Rotary. Se alege ca succesor al meu la preşedinţie, ing. Gigurtu.

243

Sâmbătă 14 mai 1938

La ora 12 fac o vizită la Camera de Comerţ turco-română, unde sunt preşedinte. La l vizită lui A. Beuthe, director general la Uzinele Solvay, unde sunt ales membru în iliu.

Duminică 15 mai 1938

Plec la Constanţa cu soţia mea spre a închiria o casă pentru vară. Vizităm Mamaia, s-au făcut lucruri foarte frumoase. Seara la 10 1/2, acasă. Zi frumoasă, de intimitate tească lângă soţia mea, în cadrul unei naturi minunate.

Luni 16 mai 1938

îmi telefonează generalul Rosetti de la Academia Română, rugându-mă să-1 văd un tent. îl văd şi îmi cere oarecari detalii asupra noului budget ce am alcătuit, îl lămuresc, si pe prof. Racoviţă, amabil, foarte „domn". O adevărată plăcere să mai întâlneşti astfel tmeni. Vine C. Gane, care îmi cere să-1 ajut materialmente, căci nu are cu ce trăi. Bietul ;e păcat că frumoasa lui activitate literară suferă din cauza greşitei păreri politice ce a tat. N. Maxim vine la mine şi îmi propune pe Alex. Grigoriu, ca viitor director general G.I.R.-ului, după plecarea lui Georgel Gheorghiu la Reşiţa. Cu acest prilej facem un îxamen al situaţiei politice, îmi spune că Tătărescu este preocupat şi îngrijat de faptul rmand Călinescu urmăreşte cu anchetele pe foştii demnitari administrativi (prieteni noştri), pe care caută să-i compromită. Aceasta ar însemna o discreditare a guvernării :eea ce nu-i convine, îmi spune că s-a comentat foarte nefavorabil faptul că Inculeţ a jt cu toată familia în Occident într-o splendidă maşină, stând acolo vreme îndelungată, ista înseamnă cheltuială mare şi lumea se întreabă, de unde? De asemenea, Franasovici •ea o situaţie morală destul de grea, căci, cu ocazia recentelor fraude de la Poştă, s-ar ;stat un fost şef al lui de cabinet, care a mărturisit că într-adevăr lua comisioane pentru itări şi permutări, dar le împărţea cu d-na Franasovici. Poate aşa

se explică luxul ei şi a plecă ca primul nostru ambasador la Varşovia. Ce se va zice acolo? Ce prestigiu ru ţară, în străinătate? Fostul şef de cabinet al lui Costinescu este de asemenea un hoţ derat şi totuşi se bucură de patronajul lui Costinescu. Aceasta nu provoacă indignare? După-amiază, la ora 3, se începe sesiunea ordinară a Academiei Române. Lapedatu elogiul lui G. Marinescu. îi predau textul împrumutului, îl rog să renunţe la ideea de alege membru activ, căci nu vreau să risc să cad, când personal nu am nici o veleitate, l tânăr corespondent. El îmi spune că ştie el ce face, că a vorbit cu mulţi colegi şi că nu :xpune unui eşec. De altfel I. Petro viei îmi spune că s-a luat hotărârea de a mă alege ibru activ, îi repet dorinţa mea de a fi lăsat în pace. Atunci el adaugă în glumă: „Vei'fi mă noastră şi tot te vom alege". De asemenea părintele Lupaş îmi spune în treacăt: citări anticipate". M-ar supăra tare un eşec şi pe de altă parte am sentimentul că nu mi ivine acum o astfel de situaţie şi dacă este aşa, nu-mi face plăcere. La 7, la Academia Comercială, consiliu pentru regulament.

244

Marţi 17 mai 1938

La 11 1/2 mă duc la C.F.R. unde am o întâlnire cu directorul general Macovei şi cu preşedintele Consiliului de administraţie, gl. Mihai lonescu. Discutăm relaţiile financiare ale C.F.R. cu Creditul Industrial, recunoscându-se ajutorul ce le-am dat mobilizând 900 milioane obligaţii C.F.R., emise în decembrie 1935. Este vorba să se repete din nou operaţia. Mă plâng că nu plătesc pe constructorii liniei Bumbeşti-Livezeni, pe care eu îi finanţez, îmi spune că Marele Stat Major, sub influenţa gl.ului Antonescu, cât era ministrul Apărării Naţionale, a socotit că acesta linie nu mai este de primă importanţă strategică, cum o socotea guvernul Tătărescu şi că era mai importantă dublarea liniei Apahida-Teiuş, ceea ce a obligat calea ferată să înceapă acum această lucrare, lăsând mai încet linia Bumbeşti-Livezeni. Este curios şi în acelaşi timp profund dureros să vezi cu câtă uşurinţă se schimbă la noi programele şi concepţiile, chiar în problemele vitale ale ţării, după cum se schimbă conducătorii şi după luptele personale ce se dau între ei (în cazul de faţă, lupta între Tătărescu şi gl. Antonescu).

Al. Grigoriu vine la mine şi îmi cere să-1 pun pe el director general la U.G.I.R., dacă pleacă Gheorghiu. La ora l vin la mine dl şi d-na Ion Carp (împreună cu gl. Păltineanu) ca să-mi aducă copii fotografiate după scrisorile favorabile ce firmele italiene dau pentru Petre Carp. Mă roagă să fac atmosferă favorabilă înjurai lui Carp, cu ocazia procesului. Ştiu că va veni director general la LA.R. ing. Perşu, un prieten al lui Carp.

La l 1/2, dejun la consilierul de legaţie Radu Florescu (însurat cu fata bancherului Szopkez) la care mai participă Ducic, ministrul Iugoslaviei, d-na Constance Cantacuzino, Dombrowski cu d-na etc.

La 4 trec un moment la Academia Română unde Lupaş îmi vorbeşte din nou de alegerea mea la Academie.

La 7, şedinţă de comitet la U.G.I.R.

Miercuri 18 mai 1938

La ora 3, înmormântarea lui dr. G. Marinescu. Mă duc la Facultatea de medicină cu gl. Rosetti.

La 9 1/2, Consiliul Bancar.

La 10 1/2 dimineața mă duc la Andrei Rădulescu acasă, unde discut asupra alegerii mele de la Academia Română, arătând că nu primesc să fiu discutat, decât dacă voi fi ales sigur, îmi spune că D. Guşti mă combate, preferând pe Răducanu.

La 7 seara vine la mine G. Brătianu, pe care îl sfătuiesc să iasă din sterilitatea politică actuală şi să se apropie de Rege. Este de acord.

Joi 19 mai 1938

Fac curs la Academia Comercială. Vorbesc un moment cu Răducanu, care îmi cere concursul pentru a acorda credit unei fabrici de ciment din Bucovina, total evreiască (Putna).

245

Vine C. Gane. îi spun că nu-i pot găsi creditul dorit din cauză că toate băncile îl refuză. Iau 10 000 lei în împrumut. Jenat, gata să refuze, acceptă. Este păcat ca un astfel de talent fie condamnat la sterilitate pentru credințele sale politice. Vine la mine Georgel leorghiu, care îmi propune pe Costel Tătăranu ca înlocuitor al său la conducerea G./././î.-ului. Recunoaşte că nu are nici o pregătire şi că nu are disciplină în muncă, îl ;de totuşi „cu suprafață". Ce curioasă mentalitate au unii! Dacă fac politică, se cred jabili pentru orice.

Dejunăm la Pennescu Kertsch cu prof. cehoslovac Neuwirth de la Brno (rotarian venit participe la congresul rotarian de la Ploieşti). Un om bine, ca şi soția lui.

După-amiază vine, la ora 4, Eugen Savu, administrator la B.N.R. şi fost ministru de lanțe. Vorbim de organizarea Consiliului Economic, lipsit încă de un cadru legal precis.

La 6, Consiliu la Credit.

La 8 1/2, dineu la Leon Sculy, cu d-na Aretia Tătărescu şi fiica ei, Bujoi, G. Fotino, rcăşanu, Zotta, Caradja.

Vineri 20 mai 1938

La ora 10 fac cursul la Şcoala de Război. La ora 11 mă duc la Tătărescu, cu care rbesc asupra situației politice şi mai ales economice, îi arăt greşelile ce se fac. Le :unoaste. îmi arată că nu s-au pus destul în valoare bogățiile țării. Conversația nu are un racter intim. Ce vorbeşte cu mine, vorbeşte cu oricine. Nu am impresia că între noi există evărate relații de prietenie, la 12 vine la mine V. Madgearu pentru o intervenție, îl întreb că ar primi să fie ales membru corespondent al Academiei Române. Dacă ar fi sigur de cces, ar primi, îi e teamă de opoziția lui N. lorga.

Dejunează la mine d-na şi dl prof. Neuwirth, cu dl şi d-na Cunescu, dl si d-na Nasta, nnescu Kertsch, Lily Bilianu, dl şi d-na Buşilă.

La ora 4 1/2 iau parte la şedința Consiliului Economic Superior, sub preşedinția lui Argetoianu. Ni se anunță apropiata lege reformatoare a Consiliului. Se face discuție apra metodei de lucru. Argetoianu ne citeşte o expunere de principii — avem impresia neală că încă nu s-a stabilit nici cadrul nici temeiul legal.

La 6 1/2, la d-na Eliza Brătianu, unde întâlnesc pe Ducic, ministrul iugoslav. Ni se zveleşte monumentul lui Ion I. C. Brătianu, făcut de Mestrovic, care este cu adevărat

andios. Revedem din nou biblioteca. La 7 1/2 trecem la Costin Sturdza, care îşi serbează sătoria cu d-na Niculescu-Ianca.

La 8 1/2, la Rotary, unde ia parte şi Neuwirth.

Sâmbătă 21 mai 1938

Plec la 9 1/2 cu ing. St. Mateescu şi N. Missir la Ploieşti,unde are loc congresul anual rotarienilor din țară. Foarte reuşită convenție.

Mă întorc la dejun, căci avem la masă pe Gr. Carp şi d-na, Gr. Duca cu d-na şi na Nina Duca. Grigore Carp vorbeşte cu multă siguranță de Banca de Credit. Critică ministrația Reşiței, unde cei doi proprietari acționari, Malaxa şi Auşnit, o sug şi o ploatează în folosul propriilor lor afaceri. Când o vor epuiza-o, o vor vinde statului. Şi nd te gândeşti că până acum câteva luni era director la Reşiţal

246

Seara, mergem la logodna fiicei lui Nasta, unde întâlnesc multă lume. Aflu de evenimente grave în Cehoslovacia. Toată lumea este îngrijată. Vorbesc mai mult cu Savel Rădulescu, care găseşte expresii fericite pentru a arăta în fața lui Prost politica mioapă ce duce în Orient şi în România.

Duminică 22 mai 1938

Conducem pe soții Neuwirth să vadă oraşul. Pleacă la l 1/2 la Brno. Vine la mine Codreanu de la Galați. Neinteresant.

Seara mănâncă la mine S avei Rădulescu. Trecem în revistă atâtea evenimente, atâtea amintiri. Este complet dezorientat şi descurajat. Nu vede nimic înaintea lui. Şi ce morgă avea cândva!

Luni 23 mai 1938

La 9 dimineața vine la mine acasă prințul G. Valentin Bibescu, care îmi vorbeşte de figura ce i-a făcut Mitiță Constantinescu, care nu 1-a primit în audiență, deşi a aşteptat o oră şi jumătate. Caut să-1 potolesc.

La ora 10 mă duc la Andrei Rădulescu acasă, care mă pune la curent cu situația de la Academia Română, în legătură cu alegerea mea. îi atrag atenția că nu primesc să fiu jignit inutil şi dacă sunt rezerve, primesc să aştept. Mă îndeamnă şi el în acelaşi sens. Mă sfătuieşte să mă duc să-1 văd pe A. Lapedatu, preşedintele Academiei Române. Găsesc pe Lapedatu în cabinetul lui presedințial de la Senat, îi repet convorbiră avută cu Andrei Rădulescu. El mă asigură că ştie pe ce contează şi că după-amiază chiar voi trece în secția istorică, îi repet din nou rugămintea mea de a nu fi expus şi cred că este mai bine să aşteptăm.

Vine la mine D. Voina, marele industriaş, pe care îl sfătuiesc să fie prudent față de greutățile financiare în care se găseşte statul.

La l 1/2, la dejun la Ducic, ministrul Iugoslaviei, cu dl şi d-na Ion Petrovici, Tanrioer, ministrul Turciei, Victor Eftimiu, Radu Florescu etc. Petrovici mă asigură din nou de alegerea mea la Academie, îi spun că doresc să mai aştept.

între 4—7, curs la Academie.

La 7, la Consiliul profesoral, un penibil incident cu ocazia discuțiunii noului regulament, între D. R. loanițescu şi Ef. Antonescu. Ambii violenți şi vulgari. Antonescu

îl acuza că din secretar de avocat a ajuns, prin Take lonescu, profesor universitar — iar D.R. loanițescu îl acuza de hatâr şi slăbiciune, cucerindu-şi gradele în magistratură pe căi piezişe.

La 8 îmi telefonează Andrei Rădulescu că alegerea mea s-a amânat, odată cu toate celelalte, din cauza atmosferei încărcate produsă de alte candidaturi, îmi va explica verbal.

La 8 1/2 vine la masă d-na Nina Duca. Vorbim ca de obicei mult de I. G. Duca.

Marți 24 mai 1938

La 11 dimineața vine la mine colegul Bungețianu de la Academia Comercială, cu care am explicații asupra bănuielii ce are că 1-aş deprecia în munca lui ştiințifică. Ne înțelegem, îi aprob lucrarea de doctorat a cumnatului lui, Scurtu; destul de slabă.

247

La 12 1/2 mă duc la Mitiță Constantinescu, ministrul Economiei Naționale,împreună jeorgel Gheorghiu şi ing. Bolomey, din partea Sindicatului Cimentului. Mitiță primeşte junăvoință întâmpinările noastre şi le promite împlinire. Să vedem.

La 5 1/2, şedință festivă la Academia Comercială pentru inaugurarea Camerei de merț turco-română. Ia parte Tanrioer, ministrul Turciei, Mitiță Constantinescu, iucanu (care face o conferință dezlânată şi rău preparată). Eu vorbesc după următorul t: (anexa — a se copia)*.

La 8 seara, mergem la puțină conversație de familie la fratele meu Olivier.

Miercuri 25 mai 1938

Vine la mine fostul ministru Voicu Nițescu (vaidist şi om de treabă), care îmi cere ijinul în favoarea unei afaceri forestiere slabe.

La ora 12, comitet la Societatea Bancară cu Argetoianu, Ballif, Garoflid şi D. Guşti, esta din urmă mă bate rece.

Dejun la Marea Finanța. Max Auşnit, lângă mine, îmi anunță intrarea mea în imitetul financiar de la Reşița, aşa cum m-am înțeles şi cu Malaxa, îmi cere un nou credit. După-masă, şedință solemnă la Academia Română. Face discursul de recepție Bănescu şi răspunde, foarte cald şi măgulitor, N. lorga. Cum mă vede, gl. Rosetti îmi plică ce s-a întâmplat luni cu urmarea alegerii mele. îmi povesteşte intervenția lui lorga potriva alegerii gl. I. Antonescu, sub cuvânt că se opune Regele, îmi atrage atenția că idrei Rădulescu nu este un om sincer şi mă sfătuieşte să fiu rezervat cu el. Cum termin nversația cu gl. Rosetti, mă trage într-un colț Andrei Rădulescu şi mă sfătuieşte să fiu sevat cu gl. Rosetti. Ce mici patimi personale mai rod pe nemuritorii noştri! în fond ambii nt oameni de treabă şi poate ambii au dreptate. Chestiunea gl. Antonescu mă mâhneşte, tervenția Regelui nu este potrivită şi nu este regală.

La 5 1/2, consiliu la Consiliul Bancar. La 7, comitet de direcție la Explozivi.

Joi 26 mai 1938

Gl. Rosetti mă roagă să trec pe la el, înainte de a merge la burou. îl găsesc în cabinetul i de conservator al Bibliotecii Academiei, îmi povesteşte din nou toată scena cu lorga şi . Antonescu, căruia el i-a propus să intre la Academie. A trebuit să meargă să-1

informeze. s pare că Antonescu a primit cu calm şi sânge rece ştirea respingerii lui. Frumoasă itudine. îmi dă un studiu voluminos asupra Turtucaii, scris de Zagoritz şi îmi cere opinia.

La 10 vine la mine ing. Vidrighin, care mă pune în curent cu noile lucrări ale societăţii stra Vagoane. Se pare că secţia de vagoane de la Braşov va deveni tot secţie de muniţii, primit comanda unui tren regal de 9 vagoane care va costa 120 — 150 mii. lei. Nu cumva •a mai prudent şi mai potrivit să se amâne o astfel de cheltuială somptuoasă angajată în ;gătură cu apărarea naţională?

La 10 3/4 mă duc la Delegaţia Academiei şi examinăm şi aprobăm budgetul, după oua lui tehnică. Sunt chemat la telefon de G. Taşcă, care mă întreabă dacă primesc să fac

' Lipseşte din mss. (n. ed.).

parte din Academia de Ştiinţe, secţia ştiinţelor sociale, ce se înfiinţează acum. îl întreb dacă nu este incompatibil cu situaţia mea la Academia Română. El crede că nu. îmi spune că ar fi situaţie identică între Institut de France şi Academie Francaise. îi cer statutele şi îmi rezerv răspunsul.

La ora 4, la Academia Română, şedinţă intimă. Asist la o discuţiune destul de pătimaşă în chestiunea direcţiunii Şcoalei de la Roma. lorga vrea să-1 scoată cu orice preţ pe Panaitescu, iar ceilalţi îl susţin. Până la urmă lorga este învins, având cu el numai pe N. Bănescu, A. C. Cuza şi lonescu-Şişeşti. Mihai Berceanu îmi cere să intru ca fondator la noua Casă culturală Ion C. Brătianu, care va avea proprietatea ziarului „Viitorul", îi cer lămuriri şi termen de gândire.

La ora 6, consiliu la Creditul Industrial.

La ora 9 iau parte la masa oferită câtorva industriaşi de către ministrul M. Ralea. Stând în dreapta lui, îmi spune, în legătură cu procesul lui Corneliu Codreanu, că se va termina cu o condamnare sigură (15 ani). Tot el îmi spune că a văzut cu ochii lui piesa de acuzare, ce constă dintr-o telegramă adresată către Hitler (prin legaţie) cu următorul cuprins: „Te aşteptăm stăpâne, cu capetele plecate". Dacă este adevărat, este foarte grav şi dovedeşte inconştienţa concepţiei lui politice. La masă au loc discuţiuni între Ralea şi diverşi industriaşi asupra viitoarei organizări muncitoreşti. Propuneri retrograde din partea industriaşilor (în special Gigurtu, Kertsch, Osiceanu trivial). A trebuit să interviu şi să le cer să înţeleagă că nu se poate face marche ardere. Ralea pleacă cu mare decepţiune şi pe drept cuvânt. Regret că din cauza acestei invitaţii a lui Ralea, nu pot lua parte la inaugurarea marei fresce de la Ateneu, făcută de dl Costin Petrescu, în prezenţa Regelui.

Vineri 27 mai 1938

La ora 9, Consiliu Bancar. Comitet. La 10 1/2 vin la mine d-nii de la Camera de Comerţ turco-română. Stabilim programul de lucru. Vine la mine Manoilescu. îmi spune că dacă îi tăiem ajutorul de 80 000 lei ce dau minelor Sorecani, se împuşcă. Are o situaţie materială oribilă. Urmărit de creditori şi fără existenţa asigurată, îmi spune impresii de la „simulacrul de proces" al lui Corneliu Codreanu. îmi spune că toţi

generalii au fost favorabili lui Codreanu şi chiar gl. Antonescu, care la întrebarea ce i s-a pus: dacă consideră pe Codreanu trădător, ar fi răspuns: „gl. Antonescu nu poate da mâna unui trădător".

La ora 3, la Academia Română. La ora 6, şedinţa de buget şi bilanţ la U.G.I.R. La ora 9 seara, şedinţa la Rotary. Propun să trimitem o scrisoare de îmbărbătare rotarienilor cehoslovaci.

Sâmbătă 28 mai 1938

La 8 1/2 dimineaţa mă duc la Sculy, la Explozivi, care mă pune la curent cu mersul convorbirilor ce a avut cu gl. Glatz şi grupul francez Dynamit Nobel Francaise, pentru construirea unui complex de fabrici de pulberi. La 10 sunt convocat la Comitetul Societăţii Bancare,cu Argetoianu, E. Ballif,D. Guşti şi C. Garoflid. Ballif, când mă vede,îmi spune: „Unde eşti d-ta, este siguranţa pentru mine", dar nu în sensul rău (instituţia de stat) cât în înţelesul că îi dau liniştea că totul se va face în bune şi în curate condiţiuni. Desigur o

eciere măgulitoare, de la un om de probitatea lui Ballif. Suntem convocaţi ca să ne dăm ementul ca Banca să subscrie 100 mii. bonuri de tezaur din totalul de l 400 mii. lei scris de 5 bănci pentru „Fondul Apărării Naţionale". Sunt de acord dar arăt comitetului situaţia financiară a statului mi se pare şubredă şi merită o observaţie de aproape.

La 11 mă duc la Kiriacescu, cu care vorbesc diferite afaceri curente ale Creditului. La consiliu la Reşiţa. Este prima şedinţă la care iau parte. Un adevărat parlament, cu tot îl de oameni fără valoare. Sunt ales, în calitate de creditor, cu Kaufman şi Săvescu, în nitetul financiar ce se va întruni o dată pe lună, la 15 ale fiecărei luni, pentru a cunoaşte rsul afacerilor. Iau înţelegere cu Malaxa pentru a ne întâlni lunea viitoare, spre a discuta stiunea fabricilor de pulbere. La ieşirea din consiliu, schimb câteva cuvinte cu Gauthier, sgatul lui Banque de Paris et des Pays Bas, cu care am negociat în 1934 acordul meu cu ditorii francezi. Vorbe amabile, după furtunoasele discuţiuni avute cu 4 ani în urmă. e dispus a negocia conversiunea definitivă a rentelor noastre.

Al. Lapedatu, preşedintele Academiei, vine la mine acasă, după consiliul Reşiţa şi mă ie la curent cu dezbaterile de la Academie, în legătură cu alegerile de membri activi. *ele n-a fost în mod formal împotriva lui Antonescu, socotind că n-a scris destul şi că u mai indicaţi mareşalul Averescu şi Prezan. Mă pune la curent cu chestiunea Casei de tură I. C. Brătianu, ce urmează să se facă pentru a administra averea Clubului liberal. A jzat să intre membru fondator şi ştie că şi eu am refuzat pentru a nu mai alimenta zâzania partid.

La l 1/2, la dejun la ministrul Elveţiei, de Weck. Erau de faţă Vatikioty, Dem. rissoveloni, Baitz de Beodra, Cassulo, nunţiul papal cu secretarul lui.

După-masă, acasă. Vine la mine Sculy, care mă ţine la curent cu cele vorbite cu Glatz, care îmi pare a ne fi binevoitor.

Duminică 29 mai 1938

Plec cu ceilalţi membri ai Academiei Române în pelerinaj la Curtea de Argeş pentru spune coroane pe mormintele regale. Suntem primiţi de colonelul Cameniţă, prefectul

ețului Argeş, în gară. Mergem cu maşinile la mănăstire, unde ne primeşte Ep. Grigore D frumoasă cuvântare. Se face serviciul de pomenire, după care luăm masa la seminar, r frumos şi bine' condus. Vorbeşte din nou Grigore Episcopul, Al. Lapedatu şi I. Lupaş, e făcând elogiul lui Octavian Goga, amintea că chiar în ziua aceea murea la Răşinari, mă lui Goga, d-na Amelia Goga, o româncă de mari virtuți morale. La 4 plecăm spre cureşti. La Curtea de Argeş întâlnesc pe vechii mei profesori: M. Mihăileanu, Dumitrescu şi Boerescu. La 6 seara ajungem acasă.

Restul zilei, în familie.

Luni 30 mai 1938

La ora 3, şedință solemnă la Academia Română, sub preşedinția Regelui. Traian /ulescu îşi^ face discursul de recepție vorbind binişor de ştiința ce reprezintă: «patologia, îi răspunde vioi şi colorat Ion Simionescu. Regele dă mâna cu toții membrii ademiei, deci şi cu mine. Se opreşte un moment la N. Bănescu, S. Mehedinți etc. O

scenă: ia parte şi dr. Gerota, care are cunoscuta lui atitudine față de anturajul Regelui. Văzând că Regele face turul tuturor academicienilor, în mod foarte discret, a trecut un pas înapoi, ca să nu pună pe Rege în situație dificilă. Regele a făcut un gest larg, întinzându-se peste masă ca să întindă mâna dr. Gerota, care s-a plecat curtenitor, vădind o mare satisfacție de atenția Regelui. Cred că Suveranul a făcut un gest regal iar Gerota a dovedit cuviința şi deferenta cuvenită Regelui.

La ora 6, recepție la legația engleză. Vorbesc mai mult cu dl Paw, directorul lui Bank ofRoumania.

La 7 1/2 vine la mine Malaxa, căruia îi propun să-mi dea concursul pentru ca, împreună cu Soc. Explozivi şi Nitramonia, să facem mari fabrici de explozivi pentru armată. Acceptă şi este gata să ne dea concursul necesar. Rămânem în continuare.

31 mai 1938

La ora 9 dimineața prezidez comitetul Consiliului Bancar.

La ora 10 1/2 mă duc la d-na Erbiceanu, soția fostului meu coleg, ca să aranjez cu dânsa angajarea fiului său, tânăr inginer, la Creditul Industrial. La ora 12, adunare generală la Creditul pentru întreprinderi electrice. Văd cortegiul ambasadorului polon Raczynski, care se întorcea de la Palatul Regal. La ora 3, şedință la Academia Română care votează bugetul Academiei, după structura propusă de mine. La ora 6 1/2, întâlnire la mine cu Malaxa şi Sculy, în chestiunea fabricilor de muniții. Cădem de acord asupra metodei de urmat. Se face forte să obțină de la stat contractul necesar.

La 8 1/2, dineu la mine. Iau parte: ministrul Ungariei, Bardossy, Bujoi cu d-na, generalul Dombrowski, Văllimărescu, Sculy. Toți cu soțiile, Savel Rădulescu, Drina Bellu, Zotta, Zineta Filodor.

l iunie 1938

Vine la mine Manoilescu, cu care discutăm dezagreabila chestiune a Şorecanilor. La ora 11 primul consiliu la Solvay la care iau parte. Cunosc pe Lefevre, delegatul belgian; Răducanu, fără tact şi grosolan. Lefevre ne propune ca Uzinele Solvay să dea l mii. lei pentru cercetări ştiințifice în domeniul chimiei. Răducanu îi face sugestia de a dona

suma, sporită la l 1/2 mii. lei, la Academia Română. Vine la mine Paw, directorul de la Bank of Roumania. îi vorbesc de necesitatea ca englezii să ia o parte mai activă în viața economică. Este de acord. Sculy mă pune la curent cu cele ce a studiat în legătură cu fabrica de muniții. Dejun la Marea Finanța.

La 3 1/2, Academia Română. Se votează însărcinarea mea de a supraveghea contabilitatea.

La 5 1/2, Consiliu Bancar. La 6 1/2, consiliu la Creditul Industrial. La 8 1/2, masă la Al. Nasta cu Regard şi alt francez de la CreditulHipotecar.

Joi 2 iunie 1938 Sărbătoare. Ziua Eroilor. Stau acasă.

251

La 10 vine la mine Vintilă Paraschivescu, preşedintele Oficiului Național de Turism. vorbeşte de programul său în legătură cu construirea de hoteluri turistice, îmi spune utățile ce întâmpină. Se plânge de Dim. Dimăncescu, care îl persecută în mod xplicabil. La 11 vine la mine Vaier Pop, cu care discutăm politică, îmi cere concursul tru finanțarea unei mine — Jibou — care nu face doi bani.

La 11/2, dejun la mine cu d-na Eliza Brătianu, gl. Rosetti, d-ra Ioana Rosetti, ministrul :ic al Iugoslaviei, d-na Nina Duca, Paul Zotta. Conversație intelectuală, de adevărată fatare.

La ora 4 vine la mine Voicu Nițescu, fostul ministru. Discutăm situația politică; o este rea. Ardealul nu este reprezentat. Crede necesară unirea tuturor forțelor pe baza d program mai dinainte stabilit.

La ora 6 1/2 mergem cu Dody la d-na Eliza Brătianu, unde se face o expoziție cu :ile donate Bibliotecii Brătianu de către C. Argetoianu. Discursul delicat al lui George tianu şi răspunsul emoționat al lui Const. Argetoianu. Vedem monumentul lui Brătianu.

La 7 1/2, o scurtă apariție la Laptev unde întâlnesc pe Savel Rădulescu. Sărățeanu de Radiodifuziune mă invită la dejun, cu Dim. Dimăncescu, pentru a discuta finanțarea de sluri turistice. Pe săptămâna viitoare.

Seara, acasă, citesc cu Dody în fața mea la burou. Atmosferă dulce de viață de familie dtă.

Vineri 3 iunie

La 12 merg cu Năcescu şi Kiriacescu la Bujoi spre a aranja nenorocita chestiune a ecanilorlui Manoilescu. La l 1/2 dejunează la noi Lefevre, Beuthe, Răducanu (de la Uzinele Solvay), Sculy

La 5 prezidez Consiliul Superior Bancar. La 5 1/2 merg la Consiliul Superior momic, unde luăm în dezbateri principiile planului economic, îmi spun opinia în itură cu principiul de libertate economică şi ordine monetară.

La 7 mergem la legația polonă, unde facem cunoştința noului ambasador Raczynski. am, dăm mâna şi ieşim pe altă uşe.

La 9, la Rotary, în Clubul Marei Finanțe. Vine Meisner de la Iaşi şi un profesor grec irtă antică.

Sâmbătă 4 iunie — Duminică 5 iunie 1938

La Coteşti, cu Dody şi Mircea. Natură splendidă. Fixăm pe teren noua clădire ce struiesc la cramă.

Luni 6 iunie 1938

Dinu Ghica vine la mine să-mi propună să îndemn pe papa Orleanu să-şi cedeze urile spre exploatare unui grup belgian. Refuz intervenția.

^Iarăşi zvonuri de criză ministerială. La ora 7, consiliu la Dacia România. Aflu că "retzianu este decorat cu „Virtutea aeronautică" şi astăzi a fost la Băneasa la serbarea

252

aviației, îmi spune că este vechi prieten cu Regele, dar se menține în rezervă, căci nu poate uita că este nepotul lui Barbu Ştirbey şi nu vrea să vadă pe d-na Lupescu.

La 7 1/4 vine la mine Budurescu, la U.G.I.R., să mă pună în curent cu cele întâmplate la Club cu punerea sub sequestru a averii partidului. La 7 1/2 discut cu Eros problemele curente.

Marți 7 iunie 1938

La 9, comitet la Consiliul Bancar. Expediez o telegramă Regelui, ca preşedinte al U.G.LR.-u\ui. La 10 1/2 vine la mine ing. Perşu, noul director general de la I.A.R, îi dau sfaturi si îndrumări, pe care le primeşte cu plăcere.

La 12, comitet la Societatea Bancară. Berlinul ne cere să dăm afară un procurist evreu. Acceptăm. Witzleben se opune. La ora l vine la mine ing. Mareş, de la Uniunea Camerilor de Agricultură, spre a-mi explica operațiile cu sfoara de Manila, despre care eu am acuzat pe Muncel că face afaceri, îmi dă un memoriu.

La 6 mergem la mormântul lui Mihai şi al lui Ticu şi ducem flori.

La 7, la d-na Brătianu, care mă roagă să controlez dacă Andrei Rădulescu vrea să ia catedra de drept românesc a lui Peretz spre a bara drumul lui George Fotino.

La ora 9, şedință la Consiliul Economic până la 11 1/2. Lipsesc din această cauză de la serata lui Radu Florescu.

Miercuri 8 iunie 1938 Iată textul telegramei ce am dat Regelui din partea U.G.I.R-ului:

„Uniunea Generală a Industriaşilor din România foloseşte prilejul zilei de astăzi pentru a ruga cu adânc respect pe M. V. să binevoiască a primi cele mai calde urări de lungă şi fericită Domnie, asigurând-o de întregul ei devotament.

Industria țării, organizată prin Uniunea ei Generală, este astăzi hotărâtă şi gata ca totdeauna să răspundă la chemarea M. V., sporindu-şi şi încordându-şi toate puterile ei spre a îndeplini tot mai bine rostul şi menirea ce are în economia noastră națională, înțelegând astfel să-şi încadreze activitatea ce desfăşoară în noul program de reorganizare şi ridicare a țării.

V. Slăvescu Preşedintele U.G.I.R. din România"

De dimineață, pe când mă pregăteam să plec la serbarea tineretului, îmi telefonează V. P. Sassu dacă îl iau şi pe el în trăsură, fără să-mi fie teamă să nu mă compromită. Natural, accept. Pe drum, până la stadion, schimbăm câteva păreri asupra conflictului ivit pe tema averii partidului,pus sub administrație. La stadion lume multă. Vine Regele, Voievodul şi începe serbarea. Dar o ploaie abundentă ne udă pe toți şi sparge serbarea.

Copiii sunt uzi la piele. Regele, vădit contrariat, îşi citeşte discursul scris, pe o ploaie cu ropote. Plecăm acasă uzi leoarcă.

După-amiază, acasă,în sânul familiei.

La 101/2, recepţie la legaţia Italiei, în cinstea subsecretarului de stat italian, aviatorul Vale. îl văd de aproape. Vioi, pare destul de hotărât, tâmplele albite. Mă întâlnesc la recepţie cu ministrul Bulgariei, dl Kiroff, care mă roagă, cald şi umil, să nu persecutăm prea tare băncile bulgăreşti din Cadrilater, spunând că noi suntem atât de mari şi puternici,

253

î putem admite şi câteva bănci bulgăreşti pe teritoriul nostru, fără mare primejdie, îmi îrbeste de toate acestea, în calitatea mea de preşedinte al Consiliului Bancar, îi spun că mosc cazul unei bănci din Bazargic ce am pus în lichidare, din cauza dovezii ce s-a făcut i era subvenţionată de către o mare bancă din Sofia spre a face iredentism, ceea ce nu este ;rmis. în orice caz, i-am spus că sunt gata să revăd chestiunea dacă mă sesizează şi îmi ce dovadă contrarie. Mi-a mulţumit cu umilinţă şi efuziune. Cred că este la mijloc o mare Isitate, dat fiind că acţiunea iredentistă a acelei bănci din Bazargic este de mult cunoscută, orbesc mai îndelung cu comandantul aviator Jienescu, care, cu vorbă domoală, dar cu uită amărăciune în glas, îmi spune de multele slăbiciuni ale aviaţiei. „Primele de zbor" nu ; plătesc pentru orele de zbor pe aparate militare, ci pe aparate de şcoală, ceea ce nu este ;al. Spiritul moral .al aviatorilor ar fi bun, dacă ar fi mai multă dreptate. Vorbeşte bine de .. Teodorescu. Mai multă stimă pentru Caranfil decât pentru Irimescu.

Dau şi personal Regelui, următoarea telegramă:

„Cu adânc respect rog pe M. V. să binevoiască a primi odată cu caldele mele urări de ingă şi fericită domnie, asigurarea sentimentelor mele de sincer devotament."

9 iunie 1938

Vizitez, cu colonelul Constantin, care mi-a făcut o excelentă impresie, clădirea în curs ; construcţie a Şcoalei de Război, de pe Şoseaua Pandurilor. Ceva monumental, on'.inuându-se azi Serbarea Tineretului, în locul zilei de ieri, serviciul la Bancă este itrerupt.

La l 1/1 dejunăm la ministrul Carp, fiul lui P.P. Carp si tatăl ing Pierre Carp de la ibrica de avioane I.A.R.. Mai era de faţă ing. Bujoi cu d-na, ing. A. Persu cu d-na şi /ocatul Gorski. Interior sobru şi cu mult gust. Vorbim mult şi de apropiatul proces. La lecare mi se dă un memoriu de apărare a lui Pierre Carp.

La 3 1/2 încep examenele de sesiunea de iunie la Academia Comercială. Slabe ;zultate.

La 6, consiliu la Creditul Industrial. Kiriacescu îmi anunţă plecarea pe 2 luni în răinătate.

La 10 1/2, recepţie la elveţieni (Legaţie). Vorbesc îndelung cu colonelul Delmas, :aşat militar al Franţei, asupra lucrării mele de la Şcoala de Război, pe care o găseşte utilă, istructivă şi bine documentată, îi spun că prepar completarea ei, îmi cere

să ne mai itâlnim spre a discuta, îmi atrage atenția asupra importanței rețelei de şosele pentru cărarea națională.

Vineri 10 iunie 1938

Mircea începe examenele de ci. a IlI-a. După o jumătate de oră, se comunică amânarea >r cu o zi, din cauza serbărilor de ieri.
•

La 9, comitet la Consiliul Bancar.

La 10 1/2 mă duc la d-na Sabina Cantacuzino, chemat de dânsa şi n-o găsesc şi atunci ine dânsa la mine la burou spre a-i da concurs material pentru chestiunea unei orgi la .teneul Român, din inițiativa lui Enescu. Dau personal 5 000 lei. Trebuia să mă duc la

254

serbarea lui G. G. Mironescu la Facultatea de Drept, pentru 30 de ani de profesorat. Fiind reținut la burou, n-am putut lua parte, ceea ce regret, căci am toată stima şi simpatia pentru acest om de treabă.

La ora 3, continui examenul la Academie. La 5 1/2, Consiliul Superior Economic. Sosesc cu nițică întârziere, din care cauză aud numai finalul cuvântării lui Mitiță Constantinescu. Fraze, fraze, când de fapt între el şi Argetoianu este o adevărată prăpastie. Mai sunt de față lonescu Şişeşti,ministrul Agriculturii, şi gl. Marinescu, ministrul Sănătății. Discutăm încă câteva puncte principale din program. Am impresia că facem o muncă sterilă.

La 7 1/2 primesc acasă pe bătrânul negustor şi scriitor Dimitrie Z. Furnică, care îmi cere să-1 pun în Comisiunea Internațională a Camerei de Comerț din Bucureşti, din partea L/.G.I.R.-ului. îmi vorbeşte cu mare respect de Regele Carol I şi de munca lui de a face muzeul comercial de la Camera de Comerț din Bucureşti.

La 9,prezidez şedința Rotary.

La 10 1/2, recepție la legația germană în cinstea ofițerilor care participă la concursul hipic internațional. La plecare, Fabricius îmi vorbeşte de greutățile ce are cu Mitiță Constantinescu, doreşte să-mi vorbească „privat". O lungă convorbire cu Biering, ministrul Danemarcei, care pleacă pentru 2 luni în concediu.

Sâmbătă 11 iunie 1938

Plec la Coteşti singur. Cumpăr un hectar de pământ de la vecinul meu Mihai Antonescu. Ziua o petrec în gospodăria mea. Primesc o delegație de la „Straja Țării", care vrea să facă o tabără lângă mănăstirea Coteşti.

Duminică 12 iunie 1938

Vine la mine A. Marinoaiei, secretarul primăriei Focşani, care îmi vorbeşte de bogățiile Putnei.

La 4 1/2 sunt acasă, în Bucureşti. Seara, Ion Diamandy îmi aduce un memoriu al lui Pietre Carp.

Mircea a făcut ieri examenul la limba română, aşteptând o zi întreagă, ca să fie interogat la 8 1/2 seara, învățământul nostru este rău organizat şi fără conducere.

Luni 13 iunie 1938 Regele îmi răspunde la telegrama mea U.G.I.R. aşa:

Victor SlăvescuU.G.I.R. — Loco

„Mulțumirile mele U.G.I.R.-ulm pentru caldele urări. Carol."

şi îmi răspunde la telegrama personală: „Mulțumiri pentru caldele urări. Carol."

La 10 1/2 vine la mine N. loanițiu, director la Cartea Românesacă, care mă pune la curent cu noua situațiune creată la Cartea prin demisiunea lui loachimescu, rău bolnav. Ar

255

•ea să intre în consiliu şi n-ar vrea. Preferă statu-quo, de teamă să nu ia alții situațiunea la treprindere. Ar vrea să ție un loc vacant, în caz când Regele ar cere un loc în consiliu, în ta ordine de idei, îmi vorbeşte de educația Voievodului Minai, care este coleg cu fiul lui. ste bun camarad. Nu-i plac serbările, la care ia parte împins de Rege. Iubeşte mult pe lena, mama lui si este fericit când se află lângă ea.

Mă cheamă la telefon Sarret, ataşat comercial al legației Franței, care îmi cere să-i >un dacă am dat adeziunea mea la o Cameră de Comerț franco-română. îi răspund negativ, ;ea ce are aerul să-i convină fiind pe urmele unui domn care face falsuri în această ivință.

Marți 14 iunie 1938

De dimineață, Minai Şapira vine să-mi ceară credit de 120 mii. pentru Larometşi îmi •opune să intru în consiliu. Mă derobez.* Vine la mine Atta Constantinescu — oribil ca fățişare — care intervine în favoarea ing. Gabrielescu, omul lui Malaxa, care îmi cere •edite pentru construirea de drumuri, îmi povesteşte că prin el, (Atta) Georges Brătianu a at contact cu Urdăreanu, prin ajutorul lui Flondor, actualul Mareşal al Palatului şi uriaşul lui. Georges Brătianu ar fi dat Regelui, prin Atta Constantinescu, un memoriu mpra situației. Atta dispus să împingă pe Geoges Brătianu să se apropie de Rege, îmi mne că nu cunoaşte pe d-na Lupescu, vecina lui. îmi povesteşte întâmplarea scandaloasă mătoare: pe când Strunga era ministru, a fost chemat la d-na Lupescu unde era de față şi egele. Bând un pahar de vin mai mult i-a făcut Regelui aluzia că el a cunoscut destul de .tim pe d-na Lupescu, cu câțiva ani în urmă. Regele a părăsit imediat casa d-nei Lupescu a cerut lui Tătărescu să debarce pe Strunga. Ce om vulgar, din care s-a putut face un inistru! Vine la mine N. Budurescu,care îmi spune de greutățile ce are în mandatul său Casa Partidului Liberal, din cauză că M. Berceanu şi C. Brătianu au refuzat să dea din mii partidului ce se află pe numele lor la Banca Românescă, spre a se constitui o societate ; acțiuni pentru editrea ziarelor „Viitorul" şi „L'Independance".

La ora 3 încep examenele.

La 10 seara mă cheamă la telefon Mitiță Constantinescu pentru a-mi comunica că este î acord a se acorda creditul necesar cerut de Laromer-Şapira.

Miercuri 15 iunie 1938

La 9, comitet la Consiliul Bancar.

La 10 1/2 vine la mine, cu figura descompusă, Manoilescu, în legătură cu hotărârea jastră de a scoate în vânzare Minele Şorecani. La 12, primul comitet financiar la Reşița care iau parte: Malaxa, Auşnit, Kaufman, Săvescu şi eu. Ni se arată situația. Kaufman şi uşnit îmi vorbesc de intrarea în capitalul Societății Telefoanelor cu 100 mii.

lei a 'reditului Industrial. Am subscris noi 50 mii. din care 25 mii. le-ar lua Regele. Am cerut i vorbesc şi cu Mitiţă Constantinescu.

între 3—5, examene la Academie. Elemente foarte slabe.

* Mă sustrag (din fr. se derober) (n. ed.).

256

între 5—6, Consiliul Bancar, pe care îl prezidez.

La 6, consiliu la Credit. Manoilescu are o întrevedere cu Kiriacescu, destul de caldă.

La 9, dineu la Marea Finanța. Dr. Costinescu îmi spune indignarea lui de atitudinea lui Tătărescu pentru sechestrarea averii Clubului, cu ajutorul lui lamandi. Tătărescu ar fi cerut lui Armând Călinescu să facă acelaşi lucru şi la Clubul Partidului Țărănesc. A refuzat, preferând să plece din guvern şi el şi Ghelmegeanu, dacă i se cere aşa ceva. încă o dată Tătărescu a făcut o mare greşală şi o mare inelegantă.

La comitetul Clubului decidem o serbare pentru 30 iunie.

Kiriacescu pleacă pentru 2 luni în străinătate.

Joi 16 iunie 1938

Vine la bureau C. Gane, scriitorul istoric bine cunoscut, spre a mă ruga să-1 ajut din nou, căci unde bate spre a obține colaborare găseşte numai uşi închise. I-am dat zece mii lei, aşa încât cu totul îmi datoreşte 20 000 lei. Dacă nu găseşte editor până în toamnă, mă va achita „în natură", dându-mi cărți din biblioteca lui. Tristă situație. Vine şi gaze-tarul-cărturar Streitman, care îmi arată greaua lui situație, de a nu putea găsi nicăeri un mijloc de existență, îi dau 5 000 lei. Vine Atta Constantinescu şi îmi cere să ajut pe prințul Şerban Cantacuzino, care se află în mare nevoie, cumpărându-i hărți vechi ce le are din familie şi care datează de 2—300 de ani. Accept cu plăcere şi obțin lucruri foarte frumose.

După-amiază fac examen la Academie. Studenți foarte slabi.

Vineri 17 iunie 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar.

La 10 1/2, parastas pentru N .P. Ştefănescu, un an de la moartea lui. Serviciu divin meschin, cu un singur preot, fără cor, fără lumânări. Lume puțină. Mai mult bătrâni, din cei care au colaborat cu el. Se vede că n-a fost simpatizat, chiar dacă a fost stimat.

Vine iar Manoilescu. îmi spune între altele, că dacă va fi nevoit de împrejurări, se va expatria şi se va instala sau în Italia sau în Portugalia. Curioasă mentalitate. Ce foloseşte o frumoasă inteligență, dacă nu este dublată de un spirit de echilibru?

Văd pe viceguvernatorul Teodorescu, cu care discutăm chestiuni curente ale Creditului Industrial. Vorbeşte cu destul de puțină stimă despre Kiriacescu, pe care îl socoteşte slab şi slăbit.

Vine Emil Ottulescu la mine într-o chestiune de afaceri. Om fin şi manierat.

După-amiază, examene la Academie.

La 5 1/2, Consiliul Superior Economic. Se ia în discuție raportul agrar al lui Garoflid, dar discuția degenerează şi se atacă problema monetară. Tendințe de libertate monetară. C. Angelescu, fostul guvernator, abundă în acest sens. Savu şi cu mine îl combatem energic. Rămânem în continuare.

La 9, şedinţă la Rotary.

Sâmbătă 18 iunie 1938

La 8 1/2 dimineaţa mă duc la Explozivi, unde Sculy îmi face un raport asupra celor obţinute în călătoria de la Budapesta, Berlin şi Paris, pentru fabricile de pulbere.

257

La 10 1/2 vine Vaier Pop, cu care discut problema minei Jibou.

Directorul Camerii turco-române îmi aduce o bogată documentare asupra Turciei, ide voi face o călătorie de studii în august. După-masă, acasă, lucrez.

Seara, recepţie şi dineu dat de Petrescu-Comnen în cinstea lui Beyen, preşedintele onsiliului de Administraţie al Băncii de Reglemente de la Basel. Un tânăr simpatic, •udent, dar fără prea mare strălucire.

Duminică 19 iunie 1938

Vine la mine acasă C. Dobrescu, cu care alcătuiesc planul de reorganizare al stabilităţii Academiei Române.

Seara, dineu şi recepţie la Banca Naţională date de Mitiţă Constantinescu în cinstea lui eyen. Cordonul meu olandez „Orange-Nassau" frapează pe Beyen. Mă invită, dacă trec in Bale, să-1 vizitez.

Luni 20 iunie 1938

Ca după sărbătoare, vizite multe şi obositoare la burou.

Generalul Gabriel Marinescu vine şi stăruie la mine în favorarea unei fabrici de ciment in Putna-Bucovina, pe motiv că aceasta i-a dat 100 vag. gratis la construcţia Palatului refecturii Capitalei. Vine ing. Vidrighin de la Astra să-mi ceară noi credite pentru lucrări iC.F.R.

La 3—6 1/2, examene la Academia Comercială.

La 6 1/2, la d-na Eliza Brătianu acasă, care mă roagă din nou să vorbesc în favoarea ii Georges Fotino să fie numit profesor de drept român, îl susţine cu o dragoste de mamă.

La U.G.I.R., o scurtă consfătuire în vederea expoziţiei agricole din toamnă. Se pare mpul scurt.

Marţi 21 iunie 1938

La ora 9, comitet de direcţie la Explozivi. Scurtă discuţiune vie şi animată cu gl. Felix, supra colaborării noastre la construirea fabricilor de pulbere pentru stat. La 10 1/2, onferinţă la Ministerul Agriculturii, sub preşedinţia lui G. lonescu-Şişeşti, asupra xpoziţiei de agricultură din toamnă de la Bucureşti. O expunere metodică, clară a lui iişeşti asupra ţelurilor urmărite şi mijloacelor de realizat. C. Argetoianu propune ca xpoziţia să devină permanentă şi să se invite la ea cât mai mulţi ţărani. Eu aduc adeziunea ndustriei, ca prelucrătoare de materii prime agricole, ca furnizoare de maşini agricole etc. /lai vorbesc: P. Şeicaru, Manoilescu, A. Nasta, Brancovici etc. Sescioreanu va fi comisar ;eneral. Stănculescu va fi arhitect etc.

între 3—5 1/2, examene.

La 5 1/2—l, şedinţă la Consiliul Superior Economic. Expunerea lui C. Garoflid. viul te idei de mare proprietar antebelic şi multe dovezi de om interesat, îl credeam

mai :apabil să se ridice peste interese mărunte pentru a vedea mare şi departe. Sescioreanu îmi ;onfirmă relele impresiuni ce îmi face C. Garoflid.

La d-na Brătianu, la ora 8, care îmi vorbeşte iar de Georges Fotino. Nu-i place ititudinea lui Anibal Teodorescu (Armeanul, cum îl numeşte).

258

Seara, dineu la Emil Ottulescu, la care întâlnim pe Weck, dr. Danielopol, H. Catargi, Radu Florescu, d-na Elena Perticari şi N. Malaxa. Pentru prima oară îl întâlnesc în lume pe acest „potentat". Vorbesc mult cu H. Catargi. despre Petre Mavrogheni, „oncle Petrache", pe care 1-a cunoscut bine, ca pe un om subțire şi inteligent.

Miercuri 22 iunie 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar.

La ora 10 1/2 vine la mine ing. Dan Perieţeanu şi amiralul Buchholtzer de la şantierul de la Galaţi, care îmi cer credite pentru noua industrie ce urmează să construiască submarine la Galaţi, cu concursul unei firme germano-clandeze.

La ora 11 vine la mine N. Malaxa cu Leon Sculy şi discutăm împreună rezultatele călătoriei lui Sculy la Paris şi Berlin, în legătură cu fabricile de pulbere. Este de acord cu ce s-a obţinut. Se va întocmi oferta dat fiind că el a vorbit cu „cercurile oficiale" şi că ele sunt de acord. Misterios ca totdeauna, nu a precizat ce sunt „cercurile oficiale". La ora 12 vine la mine Quin, noul director general de la Telefoane, Parsons şi Miclescu-Prăjescu, spre a-mi vorbi de o participare a Creditului Industrial la sporirea de capital la Telefoane. îmi rezerv răspunsul după ce iau contactul cu guvernatorul M. Constantinescu.

La 12 1/2, la Dinu Brătianu, cu care mă întreţin asupra noilor fabrici de pulbere ce voim să construim. Mă pune la curent cu situaţia de la Steaua Română. Intrarea mea şi a lui Bujoi în Consiliu este amânată, deoarece Regele cere să se numească Urdăreanu şi Guşti. Argetoianu, ori face intrigă, ori vrea să fie agreabil Regelui. Pentru a putea intra şi noi, se va mări numărul consilierilor. Mai apoi Dinu Brătianu mă pune la curent cu situaţia creată prin dizolvarea „Casei Partidului". îmi citeşte scrisoarea şi memoriul ce a adresat Regelui, după ce n-a fost primit în audienţă, deşi cu o magistratură amovibilă nu se poate aştepta să obţină dreptate.

între 3—5, examene la Academie. Sculy îmi aduce în clasă textul ofertei. Cer să fie modificat.

între 5 — 51/2 prezidez Consiliul Superior Bancar. Trec la Explozivi, unde văd textul definitiv al ofertei pentru pulbere. La 6 1/2 prezidez o consfătuire la U.G.I.R. în legătură cu noile taxe puse de Caranfil pe apă şi gunoaie. O indignare generală.

La 8 1/2, masă la Marea Finanţa. Abordez pe C. Argetoianu, pe chestiunea Steaua Română, îmi explică situaţia, exact în felul cum mi-a spus-o şi Dinu Brătianu. Cere să intre în consiliu şi Victor Antonescu. Doreşte să intrăm noi (eu şi Bujoi) şi Argetoianu spune că suntem singurii care îl ajutăm la Consiliul Economic. Amabil şi cu aspecte de sinceritate. Recunoaşte că la Steaua grupul românesc a fost exploatat dar a semnat convenţii care îl leagă. Sculy îmi povesteşte că a dat lui Malaxa textul ofertei, cu care era

de acord. Mâine se va semna oferta şi se va înainta Ministerului. Impresionat de cadrul burourilor lui Malaxa.

Joi 23 iunie 1938

Trebuia să merg astă-seară la Barbu Catargi la masă la moşia lui de lângă Băicoi, unde eram invitaţi la masă. Fiind reţinut de prea multele mele ocupaţii, i-am telegrafiat, scuzându-mă.

259

La 10 1/2 iau parte la inaugurarea „Lunii Cărţii" care are loc într-un „palat" construit i-hoc din paiantă, pe fundaţiile neterminate ale Senatului, întâlnesc pe Andrei Rădulescu, reşedinţele înaltei Curţi, care îmi comunică, între altele, că a cerut Regelui să cedeze jnstrucţia Senatului, rămasă în părăsire, pentru a se ridica pe ea Palatul Curţii de Casaţie, egele ar fi dorit să se ridice aci Palatul Cărţii dar el, Andrei Rădulescu, 1-ar fi convins. Ia întâlnesc cu Cioculescu, de la „Revista Fundaţiilor Regale", care îmi repetă rugămintea î a colabora la revistă. Ceremonia a fost frumoasă dar discursurile prea lungi şi prea multă imâie la adresa Regelui, care cred că apreciază la nota justă valoarea ei. După terminarea iscursurilor, Regele, îndreptându-se către standurile de cărţi, trece pe lângă locul unde ram şi întinde mâna lui I. Simionescu şi mie.

La ora l 1/2 vine la mine la Credit, ministrul Mişu Ghelmegeanu, care mă pune la arent cu programul lui de construcţii de şosele, la finanţarea căruia ar trebui să ia parte şi Ireditul Industrial. Cădem de acord.

între 3—5 fac examene la Academie.

între 5—6, la Consiliul Cărţii Româneşti, unde ni se prezintă bilanţul. Fac câteva bservaţii. Mă întâlnesc cu Alex. Lapedatu, cu care iau înţelegere să ne vedem săptămâna iitoare.

La 6 1/2, şedinţă la U.G.I.R. Modific statutele şi se aprobă darea de seamă pe 1937.

Când mă întorc acasă, aflu cu bucurie că Mircea a terminat ultimul examen şi acuma trecut în ci. a IV de liceu. Mare bucurie părintească, îl duc să vadă „Moşii" decăzuţi amplet.

Vineri 24 iunie 1938 — Sărbătoare

între 9 — 11 f ac examene la Academie.

întors acasă, am o conversaţie telefonică cu Caranfil, director la U.C.B., pentru îscumpărarea uzinelor de la Dobreşti, despre care îmi vorbise primarul general ieri la Luna Cărţii". Apoi am o conversaţie la telefon cu guvernatorul M. Constantinescu, în ;gătură cu participarea Creditului la sporirea capitalului Soc. de Telefoane. Iau oră cu el entruluni.

La ora 3, şedinţă la Academia Română. O foarte frumoasă comunicare a lui Vasile trecu. După şedinţă, la Delegaţie (C. Rădulescu-Motru, Petro viei, Lapedatu şi Ţiţeica) bţin toate aprobările necesare reorganizării contabilităţii.

La ora 5 —7, Consiliu Superior Economic, sub prezidenţia lui C. Argetoianu. Vorbeşte Jsiceanu în chestiunea petrolului (pretenţios şi interesat) si Ionel Bujoi, vioi şi documentat supra bogăţiilor miniere.

La ora 9, dineu la profesorul N.I. Herescu cu rectorul Universităţii, C. Stoicescu (cu oua lui soţie, o ovreică, faţă de bucătăreasă) si profesorul P. P. Negulescu, cu soţia; acesta in urmă îmi vorbeşte mult de opera lui pregătită asupra urmărilor crizei şi de amintiri itorice. Tip de savant plin de el; altfel un om demn de toată consideraţiunea.

Sâmbătă 25 iunie — Duminică 26 iunie 1938

La Coteşti. Vine dl Orleanu. Cumnata mea, de curând operată; merge bine. Primesc a Coteşti vizita primarului din Focşani, prim-preşedintele Ţincu, care îmi povesteşte de

260

cele ce a găsit la primărie. Mă roagă să-1 ajut să facă o nouă uzină electrică. Mă întorc cu trenul la 12 noaptea acasă.

Luni 27 iunie 1938

Vine la mine ing. Gâlcă, care îmi aduce un studiu al său asupra silozurilor, atrăgându-mi atenţiunea că se pune la cale o mare greşeală în felul cum vor să se construiască silozurile. Primesc pe ing. Fotiade de la Şorecani, căruia îi pun în vedere să demisioneze, altfel fiind silit să-1 demit pentru activitate politică nepermisă. Chem pe Tancred Constantinescu la Comitet, îl pun în curent cu oferta de la Societatea de Telefoane, de a subscrie la noua sporire de capital. Este de acord. La 12 1/2, consiliu la Societatea de Asigurare Dacia România. Prezidează G. G. Mironescu, revenit din nou în consiliu, după ce a fost în guvern. La 11/2 am o conversaţie cu Mitiţă Constantinescu la minister, cu care discut chestiunea participării noastre la Societatea de Telefoane. Este de acord. I s-a vorbit de către Urdăreanu că ar fi şi părerea Regelui ca să intrăm în capitalul Societăţii de Telefoane, în vederea românizării lui. Din participarea noastră de 140—150 milioane am ceda Casei Regale circa 25 milioane lei. îi spun că Banca Româneascăn-ar intra ci numai Banca de Credit. Se angajează să vorbească lui G. Cretzianu în sensul participării.

între 3—4 1/2 fac examene la Academie.

între 4 1/2—6 iau parte la şedinţele de la Nitramonia şi Explozivi, la care participă şi Philipps şi discutăm preţurile trotilului, la cererea de scădere a M.A.N. prin general Petrovanu şi participarea la construirea unui complex de fabrici de pulbere. Vorbesc cu Kaufman despre chestiunea Telefoanelor. Philipps îmi spune că el a recomandat lui Lefevre de la Solvay să-mi propună să intru în consiliu.

între 61/2—81/2 continui examenele.

La 8 1/2 iau masa cu Lăzeanu în oraş. Vine la masă şi Savel Rădulescu, rău dispus şi descurajat.

Marţi 28 iunie 1938

La 9 dimineaţa Mitiţă Constantinescu îmi telefonează la burou că a vorbit cu G. Cretzianu şi Banca Românească merge în sindicatul pentru Telefoane. Ing. Gâlcă îmi face o expunere întreagă asupra problemei silozurilor. Radu Romanescu vine la mine si mă roagă să-1 ajut să-şi găsească o ocupaţie. Moare de foame. Trăieşte din datorii. Munca lui pentru construirea de silozuri n-a dat rezultate. Cancicov regretă că 1-a înlăturat de la minister. Vine la mine G. Cretzianu, mă pune la curent cu ce a vorbit cu Mitiţă Constantinescu. Stabilim condiţiunile ce s-ar putea accepta, îi vorbesc în favoarea

lui R. Romanescu. Vine profesorul Herescu, de la Facultatea de Litere şi îmi propune să intru în comitetul de onoare al unui Institut de Studii Latine, cu Cancicov şi Gr. Carp. îi arăt surprinderea mea şi îi mărturisesc incompetenţa mea. Spune că este un omagiu ce-mi aduce culturii mele literare. Discuţiune penibilă cu Vrânceanu şi Mişu Orleanu, asupra participării lui ca apărător al celor 20 de legionari daţi în judecată, îi atrag atenţiunea că nu are voie să facă acte politice câtă vreme este funcţionar la Credit şi îl rog să nu mă pună în situaţiuni penibile. Foarte arogant, dar puţin stăpân pe el. îmi spune că el nu poate refuza asistenţa

261

liciară unor „prieteni dragi" şi că dacă nu aprob ce face, n-am decât să-1 dau afară. El nu misionează de la Credit, nu-şi mânjeşte el conştiinţa şi nu renunţă la concepţiile lui litice. Vrânceanu îi face o morală, îl socot greşit îndrumat şi pierdut, cu toate frumoasele calităţi. Să nu devină ca maiorul Orleanu, sau dr. Orleanu. Ce nenorocire în familia astră!

Vine la mine T. Constantinescu şi îl pun la curent cu mersul afacerilor de la Telefoane. te de acord. La ora l, vine la mine Kaufman şi G. Cretzianu să stabilim condiţiunile astre. Ne vom întâlni mâine cu americanii la Credit.

După-amiază, între 3 — 5, examene. La 5 prezidez Consiliul Superior Bancar, între 72—9 fac examene. Le termin. Vine Dody şi cu Mircea de la Coteşti, în vederea plecării Constanţa.

Miercuri 29 iunie 1938 (Sf. Paul şi Petre)

Deşi zi de sărbătoare, mă duc la burou, unde lucrez pentru afacerile curente.

între 10 — 11 1/2 am o conferinţă financiară cu d-nii Quin, Parsons şi Miclescu de la vietatea de Telefoane, Georges Cretzianu şi Kaufman, în vederea participării noastre la louă emisiune de capital de 796 milioane lei la Societatea de Telefoane. Băncile ar bscrie câte 25 milioane lei, iar restul de 144 milioane lei am subscrie noi, din c?"e am da 25 milioane Casei Majestăţii Sale. Am discutat îndelung condiţiunile subscripţiei, stul de favorabile (500 lei de acţiune si dividend garantat de 7%) cu reprezentanţi în msiliu. Am cerut anumite condiţii pe care americanii nu le puteau da fără consimţământul Ionelului Behn de la New York. Ne-am despărţit în aşteptarea acestui răspuns. Peste are, îmi telefonează Parsons că Quin a vorbit cu colonelul Behn, care acceptă unele opuneri şi altele nu. Rămânem în continuare, în orice caz, în 2 ore s-au putut pune de ord, pe cale de telefon, două pieţe la atâtea mii de kilometri, pe calea telefonului. Ce oca trăim!

La ora 12 vine la mine Malaxa, care îmi comunică că a remis locului în drept oferta >astră cu privire la fabrica de pulbere şi în consecinţă putem chema cele două grupe iustriale interesate, îmi mai spune că se iveşte o singură dificultate: apariţia la orizont a ei firme concurente: Gute Hoffnungshiitte, pe care o reprezintă în ţară fratele lui •dăreanu. Va trebui să-i luăm în tovărăşie cu noi sau să-i despăgubim într-o formă sau :a.

Dejunează la noi Miss Logan, angajată pentru vară la Mircea.

între 7 — 8 seara se întruneşte la mine Comitetul Rotary: Panaitopol, Lazarsohn, ereuţă şi Al. Pop, Necşeşti. Hotărâm cele necesare pentru predarea gestiunii mele pe ziua

l iulie în mâinile lui Gigurtu. Necşeşti ne dă informaţii în legătură cu evenimentele tidiene.

Joi 30 iunie 1938

Plecăm cu toţii cu automobilul la Constanţa, prin Turtucaia, Silistra. Drum frumos ir obositor din cauza căldurii, îi instalez în casa unui ovrei în str. Maior Şonţu nr. 8. La seara plec la Bucureşti.

Nu iau parte la balul Marii Finanţe, fiind obosit.

262

Vineri l iulie 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar. Mi ti ţa Constantinescu mă cheamă la telefon în chestia cooperativelor ovreieşti, fiind presat de intervenţiuni diplomatice (engleze şi americane).

La 10 1/2 se prezintă la mine prof. dr. Bungeţianu şi N. Pennescu de la Uniunea Camerelor de Comerţ şi de la Camera de Comerţ din Bucureşti, spre a-mi notifica numirea lor. Schimb de vorbe amabile.

La ora 11, întâlnire cu americanii, Cretzianu şi Kaufman, în chestiunea Telefoanelor. Cădem de acord, cu mici excepţii. La ora 12, consiliul Creditului Industrial, unde expun chestia Telefoanelor şi obţin aprobarea necesară.

Voina îmi telefonează că mă roagă să vin mâine la Braşov, pentru a primi pe Rege, în calitate de preşedinte al Consiliului de administaţie. Accept să mă duc. Amân plecarea la Brosteni pentru marţi.

După-amiază, la ora 6, banală adunare generală la U.G.I.R. Lume puţină. Expediez cât mai repede ordinea de zi. Georgel Gheorghiu îmi anunţă că, de acord cu Malaxa, nu va intra la Reşiţa decât la l august şi că prin urmare să nu-i cer demisiunea înainte. Convin şi la aceasta.

La ora 8, la Georges Tătărescu, chemat de el. La intrare, în prag, mă întâlnesc cu Eugen Titeanu, care prin urmare ţine legătura cu Tătărescu şi acesta îl apreciază sau întrebuinţează. Intrăm în conversaţie. La început Tătărescu mă roagă să-1 iau pe lângă mine pe N. Sibiceanu.fostul lui şef de cabinet, care acum nu are ce face şi nu-i poate oferi nimic, până peste l —2 ani, când s-ar întoarce iar la guvern. Curios că în situaţia ce are, să nu poată plasa un director de cabinet, îi făgăduiesc să mă ocup. Apoi îmi vorbeşte de rezultatele vizitei sale din Londra. Speră că a convins cercurile englezeşti să se intereseze mai mult de bazinul Dunării şi de noi din punct de vedere economic, spre a putea rezista „puhoiului german". Englezii par a fi dispuşi să intre în mari afaceri. Trebuie să redactăm, cu Mitiţă Constantinescu, un plan de ansamblu prin industria ce reprezint la U.G.I.R. De la francezi nu se aşteaptă la mare lucru, îl pun la curent cu sforţările mele de a monta un complex de fabrici de pulbere cu concursul german şi francez. Laudă iniţiativa mea de a putea grupa cele două ţări într-o astfel de colaborare şi îmi făgăduieşte să mă ajute, dacă voi avea greutăţi, îmi vorbeşte de Societatea Cloşani, de care trebuie să se ocupe după porunca Regelui, care ar fi plasat acolo 10 milioane lei. îi spun că din câte cunosc eu, afacerea nu este grozavă şi că Tillea nu este omul indicat, îl pun la curent cu participarea noastră la Telefoane şi cu faptul că Regele a subscris 25

milioane lei. îmi exprim îndoiala, dacă este bine ca Regele să plaseze averea sa în astfel de afaceri; el crede că decât să-şi plaseze averea peste frontieră mai bine să o țină în țară. Şi acesta este un punct de vedere. îi spun în treacăt că nu mi se pare potrivit pentru el să intre preşedinte de consiliu la Banca de Credit Română a lui Kaufman şi că este mai indicat să se țină la o parte, spre a-şi păstra intact prestigiul şi autoritatea. Recunoaşte că este aşa, dar îmi declară că i se cere (de către Rege) şi el nu poate refuza. Cred că nu are dreptate, dacă ceea ce îmi spune este sincer. Ne despărțim în termeni mai amicali, dacă aceasta se poate spune cu Tătărescu.

263

La 9, şedință la Rotary. Trec preşedinția lui Gigurtu. Țițeica îmi face un mic discurs „proslăvire". Gigurtu îmi declară că este nițel cam imobilizat şi ar avea nevoie de vreo i milioane lei plătibili până la toamnă. Vorbim de Cloşani. îmi spune că a propus numirea i Traian Pârvu,pentru conducerea generală în vederea construirii liniei ferate.

Seara mă întorc acasă cu Sarret, care îmi vorbeşte de rolul jucat de Pochhammer în stribuirea fondurilor străine către Garda de Fier.

Aflu la Rotary, cu adâncă îndurerare, condamnarea la 2 ani închisoare, a lui Petre irp. Ce mizerie şi ce nedreptate! Din nou au învins cei răi şi mizerabili.

După-amiază, la ora 5, vine la mine Şeicaru în chestiunea creditului, împreună cu :ambuliu.

Sâmbătă 2 iulie 1938

Plec la 7 1/2 dimineața cu automobilul cu Voina şi gl. Trăilescu la Braşov în vederea imirii Regelui, care vine să viziteze, între altele, fabrica de armament si fabrica de [Ortiere Brandt a lui D. Voina. La ora 2 d. a. soseşte la fabrică, îl primesc şi îi urez bun >sit, prezentându-i pe cei prezenți. Vizitează cu amănuntul. Pune întrebări foarte iteligente şi cere răspunsuri clare. Generalul Petrovanu se încurcă în câteva explicații, .trag atențiunea lui Urdăreanu că Regele a pus degetul pe rană şi că din cauza întârzierii î a se face caietele de sarcini pentru balistică, precum si din cauză că fabrica Brandt n-a imis la timp unele piese necesare asamblajului, fabricația este în întârziere. La plecare, egele a semnat în registru. Deşi eram acolo în calitate de preşedinte al Consiliului de iminsitrație şi 1-am primit ca atare, nu mi-a adresat nici un cuvânt în tot timpul vizitei, 'esigur, mare atenție şi politeță pentru mine! Nu este jignitor şi de natură să te descurajeze? >rice s-ar întâmpla, merg înainte, pe calea mea. După vizită, mă întorc în oraş şi înainte e a pleca cu automobilul la Făgăraş, mă întâlnesc cu Alex. Lapedatu şi N. N. Săveanu care lecau la gară, la Praga, la congresul Sokolilor. Seara, la ora 7 1/2, la Făgăraş, la Explozivi, nde rămân peste noapte.

Duminică 3 iulie 1938

Toată ziua, la Făgăraş. Vizitez Nitramonia. Vorbim de planurile şi devizele noii îbrici. Seara la 9, acasă, pe o căldură nesuferită.

Luni 4 iulie 1938

Sunt chemat de Tătărescu la el acasă. Mă întreabă, curios, ce a văzut Regele sâmbătă a industria de armament şi ce impresie a avut. I-am relatat cele întâmplate şi i-am atras din lou atenția de greutățile ce se întâlnesc în executarea contractelor.

Organele militare nu unt coordonate între ele; lucrează încet, formalistic, din care cauză lucrurile tărăgănesc. Caietele de sarcini se fac încet si fără pricepere, de multe ori se pun clauze inutile, „ca să ie", de unde apoi urmează tot felul de şicane. Am cerut lui Tătărescu să se informeze mai nult şi să pună la curent şi pe Rege. îmi spune că ar trebui un ministru al armamentului :ivil, în locul lui Glatz.

Conversații la telefon cu Cretzianu şi cu Miclescu în afacerea Telefoanelor.

264

Vine la mine delegația Camera de Comerț turco-română, care îmi raportează ce au făcut în Turcia, cu ocazia ultimei călătorii, în vederea dezvoltării relațiilor comerciale româno-turce. Este vorba să importăm de la turci cupru, crom, bumbac, cocs,în schimbul petrolului şi cherestelei.

Primesc de la Kiriacescu o afectuoasă carte poştală din Lausanne, unde îşi petrece concediul.

Vine la mine Dimitriuc, şeful serviciului de studii de la B.N.R., cu Păunescu, directorul agenției B.N.R. din Cernăuți, spre a mă consulta asupra oportunității creării unei bănci româneşti la Cernăuți. Sunt de acord, dacă se găseşte un bun conducător.

După-amiază, la ora 5 1/2, vin la mine Malaxa şi Sculy în chestiunea fabricilor de pulberi. Spunem lui Malaxa că germanii vin imediat dar că francezii nu pot veni decât la sfârşitul lui septembrie. Şi aici francezii se dovedesc a nu fi la înălțime. Malaxa ne spune toate greutățile ce are din partea militarilor, pentru care are cuvinte aspre. Toți umblă după ciupeală etc .Ne povesteşte cât a fost de bine primit la Goring, chiar în ziua lui de naştere şi cu ce promptitudine 1-a servit. Mi-a cerut Malaxa un nou credit de 200 milioane Iei pe obligații C.F.R.

Toată după amiaza, acasă. Citesc cartea lui E. Heroveanu: Călătorul romantic. Interesantă.

„Universul" a fost trei zile suspendat. Se speră prin aceasta să se ajute ziarul „România"?

Marți 5 iulie 1938

La 9 dimineața, comitet la Consiliul Bancar. Redactăm hotărârea în chestiunea coop. evreieşti care ne-a dat atât de lucru, din cauza intervențiunilor diplomatice engleze şi americane.

La 10 1/2, şedință de comitet la Credit, cu Tancred Constantinescu. La 12 1/2, şedință cu delegații Soc. Telefoane, Cretzianu şi Kaufman, asupra condițiilor de subscriere. Cretzianu, intransigent pe clauze mărunte de rentabilitate, Kaufman căutând să găsească formule care să împace ambele poziții. Cretzianu îmi propune să vedem pe guvernator şi pe Urdăreanu.

La 3 1/2, la Georges Tătărescu, convocat pentru afacerea Cloşani. Erau de față Bujoi, Gigurtu, V. V. Tillea, Traian Pârvu, Al. Alexandrini şi Murgăşanu. Arăt situația Cloşani, aşa cum reiese din expertiza de la Credit şi imposibilitatea pentru noi de a finanța. Tătărescu arată că acesta este si punctul de vedere a lui Mitiță Constantinescu. Trec un moment cu Gigurtu la el la burou la Mica, unde întâlnesc şi pe C. Bursan, despre care aflu că va intra în consiliul Căilor Ferate, în locul lui Georgel Gheorghiu, din

partea Ministerului Economiei Naționale (Mitiță). Era normal ca Mitiță să dea o satisfacție personală lui Bursan, dar mă întreb dacă în „era nouă", de lipsă de politicieni, se poate admite un om ca Bursan în consiliul unei astfel de administrații publice. Ce decădere morală şi ce domnie de bun plac! Revoltător şi descurajator! Tot de la Gigurtu aflu că el, împreună cu Bujoi (Petroşani), Scrisul Românesc (Em. Tătărescu) Dorel Dimitrescu etc. au cumpărat „Adevărul" şi „Dimineața". Până să apară altceva la tipografiile respective se tipăreşte „Semnalul" şi „România", spre desperarea lui Şeicaru, care spera să aibă el această gazetă

265

ficială pentru tipografia lui de curând făcută, cu banii creditorilor şi furnizorilor. Ni se repară o „Românie Nouă" de cea mai pură speță!

La ora 5, Consiliu Economic. Se continuă examinarea „Orientărilor". Argetoianu a us în aceste „orientări", tale-quale, tot memoriul lui Osiceanu, care reprezintă punctul de edere al capitalului străin din petrol. C. Argetoianu, fiind preşedinte la Steaua, face jocul irăinilor cât poate. La protestele lui C. Angelescu şi ale mele (mai timid Gigurtu şi Bujoi) î taie multe pasagii.

La ora 7, la Dinu Brătianu; discuție caldă pe chestia Telefoanelor. Părerea lui este să u intre Creditul Industrial ca acționar minoritar. Nici nu este de părere să intru eu în onsiliul Telefoanelor, fiind o societate străină, îmi spune că duşmanii mei i-au atras atenția ă am prea multe consilii şi că el ține mult ca să-mi mențin intact prestigiul meu moral, îi răt că în toate aceste consilii reprezint interesele Creditului. La plecare îmi dă sfatul să icrez mai puțin, să-mi cruț sănătatea, că aşa a făcut şi Vintilă Brătianu şi la 63 de ani a iurit, pe când el, care s-a menajat, rezistă bine. Despărțirea a fost caldă, afectuoasă.

La ora 8 vine la mine Georgel Gheorghiu, în legătură cu afacerile curente ale /.GJ.jR.-ului. La ora 9 vine la mine Alecu Grigoriu, care mi se plânge de intrigile lui Iheorghiu, de a nu ajunge director general la U.G.I.R., inventând tot felul de contra-andidați.

La 11,40 seara plec cu colonelul Manolescu (fostul adjutant al prințului Nicolae) la omeniul Broşteni (Roznov-Broşteni).

Miercuri 6 iulie 1938

La 6,30 dimineața, în Bacău (gara în curs de reparație). La 7,30 la Roznov, vizitez ibrica. La 12 1/2, la dejun la Broşteni. Vizitez după-amiază domeniul. Prind păstrăvi pe iahna. Foarte agreabil. La Broşteni, domeniul este instalat în fostul conac al boierului ilccu Balş (fostul caimacam), admirabil ca stil, cu camere spațioase etc.

Joi 7 iulie 1938

Plec din Broşteni la 6 dimineața. Ajung la 8 1/2 la P. Neamț. La 11 1/2 la Bacău şi la 1/2 d.a. la Bucureşti.

La ora 5, Consiliu Superior Economic. Continuarea discuției „Orientărilor". !. Argetoianu atacă mereu politicianismul şi partidele. Atacă pe Spiru Haret. Protestez cât ot.

La ora 7 vine la mine, un moment, C. Angelescu, fostul ministru şi guvernator. rorbim de situaţia politică pe care o vede sumbră.

La ora 8 vine la mine Georgel Gheorghiu, care îmi spune că are mandat de la 'ătărescu să-mi propună ca director general la U.G.I.R. pe fostul lui şef de cabinet, I. Sibiceanu. Ii spun că nu pot să-1 accept fiind angajat cu Grigoriu, dar că în orice caz nu-1 red potrivit. Georgel Gheorghiu umblă cât poate să împiedice pe Grigoriu; a avut acesta reptate când mi-a spus acest lucru alaltăieri. Gheorghiu îmi apare într-o lumină foarte uţin frumoasă.

266

Vineri 8 iulie 1938

La 9 dimineaţa, comitet la Consiliul Bancar.

La 10 vin la mine Quin, Miclescu, Kaufman şi discutăm din nou condiţiile participării noastre la sporirea capitalului Telefoanelor. Colonelul Behn de la New York schimbă în forma şi conţinutul condiţiilor, ceea ce mă obligă la o ieşire energică, arătând că colonelul Behn nu poate să ne impună condiţiile ce vrea, sau altfel nu participăm. Protestul meu are efect căci văd pe americani dispuşi să ţină seama de cerinţele noastre.

La 11 vine la mine G. Cretzianu care îmi spune că a pus la curent pe Mitiţă Constantinescu cu cererile noastre şi ne-a dat dreptate să stăruim în garantarea dividentului. îl pun la curent cu ce am vorbit cu Dinu Brătianu. Eventual hotărâm să-1 punem în gardă şi pe Urdăreanu, ca să apere lângă noi pe acţionarul regal ce reprezintă.

La ora 12 mă duc la U.G.I.R. — unde am convocat pe arhitecţi în vederea pregătirii planurilor Palatului U.G.I.R.-ului. Se prezintă Moşinski, Dragu şi Doicescu. Facem formalităţle de începerea concursului.

La 11/2 vine la mine Miclescu de la Telefoane şi recunoaşte că am avut dreptate să mă supăr de schimbările continue ale propunerilor colonelului Behn. îmi aduce o nouă notă.

La 5 1/2, Consiliu Economic. Se revăd ultimele capitole de „Orientări".

La 7,40 plec la Constanţa, unde ajung la 10,30 seara. Căldură mare, voyage agreabil — găsesc familia bine instalată într-un apartament de pe str. Maior Şonţu nr. 8.

Sâmbătă 9 iulie 1938

Petrec dimineaţa în sânul familiei. După-amiază vizitez Eforie-Carmen Sylva şi mă bucur sincer de progresele făcute din punct de vedere urbanistic. Public inferior, de mică burghezie ajunsă la opulenţă, fără educaţie. Costume indecente. Seara luăm masa la restaurantul noului hotel „Grand Hotel Rex" de la Mamaia. După-amiază vizitez cu fiul meu Mircea noua fabrică în curs de montare a lui Apostol Popa — pentru industria iutei. Mă bucur sincer de această iniţiativă românească. Ce păcat că alţi tineri, în loc să-şi piardă vremea în ideologii greşite, nu lucrează efectiv pe ogorul economic al ţării!

Duminică l O iulie 1938

Dimineaţa, la plajă, la Mamaia. Dejunăm la Cazino. La întoarcere, incident dezagreabil cu locotenent Tăutu — ofiţer secund pe yachtul regal „Luceafărul", care se ia la harţă cu şoferul meu, într-o formă vulgară, pentru locul de aşezare a automobilului. Mă duc la comisariat, unde am explicaţie: îi arăt regretul meu pentru cele întâmplate, el

cere sancţiuni contra şoferului, pe care nu le pot da. Ne despărţim invitându-mă să vizitez yachtul regal.

La ora 7 plec la Bucureşti. Cald, îmbulzeală pe tren. Călătoresc cu arhitect Ciortan, cu care am construit percepţiile. Este acum deblocat.

Luni 11 iulie 1938

Convorbire telefonică cu Mitiţă Constantinescu,'devenit interimar la Finanţe, căci Cancicov a plecat la Paris, să-şi caute sănătatea.

267

Dody îmi telefonează că şoferul meu este chemat la Comenduirea Pieţii pentru mâine, ceasta înseamnă că locotenentul Tău tu continuă harţa. Mă duc la gl. Paul Teodorescu, ide găsesc şi pe c-dor Gheorghiu, secretar general al Ministerului Aerului, îi explic cazul, l linişteşte, chemând la telefon pe gl. Macici, comandantul diviziei 9 la Constanţa şi indu-i ordine în consecinţă. După-masă comandorul Gheorghiu îmi spune la telefon că a iernat la Bucureşti pe locotenentul Tăutu spre explicaţii. Cer să fiu şi eu de faţă. Ce istorie treagă pe o chestie de harţă între şofer şi ordonanţă!

După-amiază lucrez acasă. Seara ies în oraş cu soţii Al. Grigoriu. Răcoare, a plouat.

Marţi 12 iulie 1938

Ora 9, comitet la Consiliul Bancar.

La 10 1/2 vine la mine Barbu Solacolu de la U.G.I.R., care mă pune la curent cu anurile Târgului de Mostre de la Salonic, unde am hotărât să-1 trimit pe el.

La 11, comitet la Credit cu Tancred Constantinescu; cereri multe de credite, ca ciodată.

Ora l, convorbire cu Mitiţă Constantinescu la Banca Chrissoveloni, în chestia îlefoanelor, arătându-i punctele care ne despart de americani. Se angajează să vorbească i Cretzianu, Urdăreanu şi Brătianu. Vorbim de înfiinţarea unei bănci în Bucovina, cu) mii. capital,în colaborare cu FondulReligionar, apoi de colaborarea Camera de Comerţ rco-română şi de un import de cupru din Turcia. Este de acord.

După-amiază, la 5 1/2, la Ministerul Educaţiei Naţionale, comisiunea pentru ganizarea unui târg de mostre internaţional. Prezidează Gică lonescu, noul procuror de Curtea de Casaţie. Stabilesc principiile generale, adoptate de întreaga comisiune.

La 8 1/2 iau masa cu N. Budurescu. Vorbim de toţi şi toate. De la o vreme îmi arată uită prietenie, mă întreb ce interes are?

Miercuri 13 Mie 1938

Mitiţă Constantinescu mă cheamă spre a-mi spune că este de acord cu punctul de dere al lui Cretzianu şi va ruga pe Urdăreanu să intervină la americani în acest sens. Vine mine Cretzianu şi îl pun Ia curent. Vine la mine Kaufman şi îl pun la curent. Chicoş vine n nou şi îmi cere locul de director general al U.G.I.R.-ului.

General Paul Teodorescu îmi spune la telefon că din ancheta făcută la Constanţa, iiţă şoferul este vinovat din incidentul avut cu It. Tăutu şi în consecinţă crede că este bine -l schimb cu altul pe 15 zile, ca să se aplaneze lucrurile. Mare plictiseală, dar n-am :otro.

General Linteş, fost comandant al Corpului de Armată din Galați, vine la mine şi îmi re să intervin spre a fi numit guvernator la Galați.

Costel Tătâranu vine la mine spre a interveni în favoarea lui Sibiceanu ca director neral la U.G.I.R. Aflu de la el că Gheorghiu i-a propus să vie la U.G.I.R. şi nu el a cerut, fuzând mereu oferta, iar mie Gheroghiu îmi spunea exact contrariul. Iese la iveală plicitatea lui Gheorghiu şi puterea lui de intrigă. Este un vulgar ambițios şi un sforagiu re mă indignează, îmi vorbeşte Costel de caracterul meu prea bățos, ceea ce mi-a făcut

268

mult tor şi că este bine să fiu mai maleabil, căci aş putea mai bine reuşi. Crede că aş putea juca iar un rol politic dacă aş fi altfel. Mă roagă pentru Sibiceanu şi mă imploră să nu fac greşeala de a refuza pe Tătărescu. îi spun că sunt angajat cu Alex. Grigoriu. Vorbeşte rău de el (om de afaceri). Budurescu vine la mine şi îmi propune să cumpere pe chilipir o moară de la R. Vâlcea. Apare interesul. Dejunez la Grigoriu cu Budurescu şi Costaki Lupu. Atmosferă vulgară.

Găsesc acasă o scrisoare de la Tătărescu prin care îmi cere să numesc pe Sibiceanu la U.G.I.R.. Mâna lui Gheorghiu se vede.

La 5 prezidez Consiliul Bancar.

La 7 1/2 vine la mine Malaxa, cu care stabilesc întrevederea de mâine cu delegații germani veniți pentru fabrica de pulberi. Aflu de la Sculy că cu acelaşi avion au sosit şi delegații unei alte societăți germane.

La ora 9 luăm masa împreună cu Mihai Lăzeanu şi Costel Tătăranu.

14 iulie 1938

Cum ajung la burou, dimineața, Mitiță Constantinescu îmi cere date asupra DomeniuluiBrosteni, în care Prințul Nicolae are aşa de mari interese.

La 10 1/2 se întrunesc la mine Malaxa, delegatul fabricii Koln-Rothweil, Sculy, spre a discuta planurile fabricii de pulbere.

Aflu că Comenduirea pieței din Constanța urmăreşte mai departe pe şoferul meu, pe chestia incidentului cu It. Tăutu. Intervin din nou la generalul Paul Teodorescu.

Vine la mine G. Gheorghiu, căruia îi pun în vedere că nu mai pot aştepta până în toamnă cu numirea unui director general şi îi recomand să nu se mai ocupe de cine va fi succesorul său. îi fac aluzie la tribulațiunile ce face în această privință, căutând să-mi impună pe cine vrea. Văd că atitudinea mea îl impresionează. La 7 seara vine la mine şi îmi aduce demisia. Avem o explicație pe chestiunea atitudinii lui. îi imput lipsa de franchețǎ şi loialitate. Caută să-mi dovedească contrariul. Impresia mea este că ambiția lui nemăsurată şi abilitatea pe care crede că o are îl fac să aibă purtări care nu-1 fac simpatic, obligându-te la prudență şi rezervă.

Seara, la 8 1/2, iau masa în oraş cu Sculy, dr. ing. Bende şi Smeu, la restaurantul „Luzana". O cârciumă infectă.

15 iulie 1938 <

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar. La 10 1/2 vin la mine Quin şi Miclescu în chestiunea Telefoanelor. Continuarea discuției asupra condițiilor de subscriere.

La 12 1/2 vine prințul Georges Valentin Bibescu cu Petroniu pentru a-mi cere un credit de 15 milioane în vederea măririi fabricii de ciment de la Comarnic.

La l mă duc la ing. Vidrighin, la Soc. Astra Vagoane, pentru a mă informa asupra situației întreprinderii. De acolo vorbesc din nou cu generalul Paul Teodorescu, căruia îi comunic că şoferul meu rămâne arestat, când tot el îmi dăduse alte informațiuni. A rămas

269

î mă informeze, după ce va lua contact cu general Macici, comandantul diviziei a 9-a Constanța.

Când ajung acasă, la ora 2, găsesc pe Jean Diamandy, care îmi aduce un memoriu al d Petre Carp, în chestia I.A.R.

La ora 5, Consiliu Superior Economic, sub preşedinția lui C. Argetoianu. Fac o serie e propuneri de modificare de texte, având discuții contradictorii cu C. Garoflid şi escioreanu. Impresia mea este că „Orientările" ce s-au alcătuit sunt slabe şi vor produce rea impresie. Noroc că cenzura va împiedica unele comentarii.

La ora 7, Sculy mă informează cum au mers negocierile la Ministerul Armamentului a gl. Spacu, în chestiunea pulberilor.

La 8 vine la mine Jean Diamandy şi îmi povesteşte detalii dureroase de la procesul ! arp.

La 9, la Rotary. Vin acasă cu Gigurtu.

Sâmbătă 16 Mie 1938

Plec la 9,30 la Constanța cu trenul aerodinamic. Impresia ce îmi face trenul este ^reabilă. Cum ajung la Constanța, mă interesez de soarta nenorocitului şofer intrat pe lâinile Parchetului militar. Aflu că 1-a pus în libertate. Gl. Macici n-a fost la înălțime, îmi ;lefonează comandor Gheorghiu, secretar general al Ministerului Aerului şi Marinei, din artea lui Paul Teodorescu, că s-au luat măsurile necesare pentru punerea în libertate (fapt ideplinit); să nu am nici o teamă că întâmplarea nu va avea urmări, căci după terminarea ichetei dosarul se va trimite Parchetului civil, unde va fi închis. Aceasta înseamnă că ceea ; militarii găsesc grav, civilii închid pur şi simplu dosarul. Ce logică militară! în orice iz, după cum îi răspund lui Gheorghiu la telefon, înțelege că sunt mâhnit de tot ce s-a itâmplat. Şi aşa şi este. Paul Teodorescu, cu toată bunăvoința lui de a mă servi, nu se putea îsbăra de mentalitatea lui de militar.

După-amiază îmi telefonează de la Bucureşti Miclescu de la Telefoane spre a mă mnța că colonelul Behn vine la Bucureşti luni 25 iulie şi ar dori să ştie dacă mă poate îdea, în chestiunea cunoscută. Venirea lui Behn la Bucureşti face dovada de ce importanță :ordă participării capitalului românesc la Soc. de Telefoane. Vizitez portul Constanța, îara, la Cazino.

Duminică 17 Mie 1938 Pe plajă la Cazino, în familie. La 7 plec la Bucureşti.

Luni 18 Mie 1938

Sculy mă ține la curent cu cele discutate cu nemții. Pennescu Kertsch îmi propune pe tavri Cunescu ca director general la U.G.I.R. şi îmi cere să-i dau lui în seamă organizarea cpoziției naționale de la toamnă. Cretzianu mă pune la curent cu cele

vorbite cu Miclescu i chestiunea Telefoanelor. Murgăşanu, de la Mica, îmi comunică de intenția lui Gigurtu

270

de a face o societate de studii miniere în Turcia, îl sfătuiesc să se astâmpere. Hodoşan de la Camera de Comerț turcă îmi comunică acordul Ministerului de Comerț asupra importului de aramă, crom şi cocs.

După-amiază, la ora 6, vin la mine Malaxa şi Sculy şi discutăm ultima situație a tratativelor cu nemții.

în momentul când ies, aflăm moartea Reginei Măria, la ora 5,38. Impresie profundă. Regrete sincere. Toată admirația mea pentru femeie şi Regină. Moarte tragică.

Marți 19 Iulie 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar. Trimitem o telegramă Regelui pentru moartea Reginei. Expediez o telegramă de condoleanțe, una personală şi alta din partea U.G.I.R.-ului. La 10 1/2 mă prezint la Palatul Regal, unde semnez în registru, întâlnesc pe contele Poninski, Gr. Gafencu, Victor Bădulescu; mă întovărăşeşte Lipăneanu. Lucrări curente. La 2 1/2 plec cu maşina la Coteşti, unde ajung la 6 seara.

Miercuri 20 — joi 21 iulie 1938

La Coteşti. Mă ocup de gospodărie si de construcția poligonului. Joi trece de la Țiganca la Predeal, prin Coteşti, cumnata mea Chouchou, cu copiii.

După amiaza de joi, la 7 ore, sunt în Bucureşti. Găsesc răspunsul Regelui la telegramele de condoleanțe. Personal îmi răspunde: „Vă mulțumesc pentru profundele condoleanțe. Carol R."

Pentru Consiliul Bancar îmi răspunde: „Vă mulțumesc pentru sentimentele ce mi le adresați, în numele Consiliului Superior Bancar, în marea durere ce m-a lovit. Carol R."

Vineri 22 iulie 1938 Plec la 1,35 la Constanța spre a-mi vedea familia.

Sâmbătă 23 iulie 1938

La Constanța. Dejunăm cu Sculy la Cazinoul de la Mamaia. Seara, la 7,10, plec la Bucureşti, în drum, conversație banală cu Bujoi-bătrânul.

Duminică 24 iulie 1938

Zi impresionantă: înmormântarea Reginei Măria. La ora 8, în sala Tronului, splendid decorată în mauve, în grupul foştilor miniştri, un adevărat batalion eteroclit. Atmosferă de reținută jale. Cortegiul impunător. Mult public, sincer îndurerat. Invalizi şi străjeri în genunchi. Afetul de tun admirabil decorat. Regele afectat dar stăpân pe sine. La ora 12 ajungem la Mogoşoaia, de unde porneşte cortegiul regal spre Curtea de Argeş. Mă întorc zdrobit acasă, în maşină cu Necşeşti, Nistor şi Budurescu.

Seara, la ora 9, mănânc cu Lăzeanu la Continental. După-masă, D. Alimănişteanu si Floroiu.

271

Luni 25 iulie 1938

La 10— 11, conferință la B.N.R. cu vice guvernatorul Teodorescu asupra situației reditului. La 12 1/2 vine la mine Nichifor Crainic, care intervine în favoarea unui învățător are vrea să facă o fabrică de țiglă.

Seara, la ora 9, iau masa cu Grigore Carp.

La înmormântarea de ieri a Reginei nu iau parte următorii foşti miniştri: gl. Averescu,)rleanu, Titulescu, Madgearu, Kiriacescu, Manoilescu, Lapedatu. I uca, Tăslăuanu, Aurel Iad, Gr. lunian, V. P. Sassu, Djuvara, A. C. Cuza, gl. Mărdărescu, G. Cipăianu, Mrazec, 1. Antonescu, G. N. Leon, Gr. Gafencu, Ion Petrovici, N. Maxim, Savel Rădulescu, !-tin Brătianu (Bebe), în schimb ia parte Georges Brătianu, deşi n-a fost ministru.

Marți 26 iulie 1938

La 9, comitet Consiliul Bancar.

La 10 1/2 vine la mine Hodoşan, director al Camerei de Comerț turco-română, pentru ixarea programului. La 11, adunare generală la Reşița (Camera de Comerț). Prezidează ;. Argetoianu. Discuțiunea bilanțului foarte joasă ca nivel. gl. Burileanu pretențios şi gol, eilalți detestabili. Omagii sincere pentru Regina Măria. Răspunde scurt şi abil M. Auşnit. jpseşte Malaxa.

La l 1/4 vine la mine Sculy, care mă pune la curent cu mersul afacerilor. Glatz ontinuă să ne arate inimiciții în chestia pulberilor. Al. Lapedatu îmi vorbeşte la adunarea enerală de la Reşița de participarea la conferința interparlamentară de comerț de la 'arşovia (începutul lui septembrie), la care voi participa, între 6 — 8 mă întrețin la mine casă cu Ficşinescu asupra diferitelor chestiuni (U.G.I.R., Petrol, Rotary).

Seara iau masa la Colonade cu Sculy şi soția lui.

Miercuri 27 iulie 1938

Primesc de la Mitiță Constantinescu, ministrul Economiei Naționale, o adresă prin are îmi face cunoscut că m-a numit, în calitate de preşedinte al U.G.I.R.-ului, în omisiunea pentru pregătirea unei noi legi industriale.

La ora 10, mă duc la Victor lamandi (str. Vasile Lascăr 70, etaj I) ministrul Justiției, pre a-1 ruga în favoarea câtorva magistrați merituoşi din Galați. Ia notă şi îmi făgăduieşte. 'rimire foarte amicală, caldă chiar, îmi vorbeşte de greutățile ce are de învins. Crede că în eea ce priveşte Garda de Fier, ea este la pământ ca organizare, dar ca curent de gândire şi ieologie a rămas neatinsă. Cei închişi în lagărele de concentrare sunt mai dârzi ca oricând. 4i se plângea de debandada de la închisorile statului. Directorii de penitenciare erau devărați complici ai deținuților politici. Asasinii lui Duca trăiau mai bine ca la ei acasă. Mâncare, băutură, chefuri, femei, ieşeau în oraş etc. Un adevărat scandal. Deşi condamnați î muncă silnică nu fac nimic. A luat măsuri energice de schimbare. Mergând la Aiud să nspecteze închisoarea, asasinii lui Stelescu puseseră la cale să-1 prindă în celulele lor şi ă-1 arunce peste fereastră, de la etajul II. Au făcut mărturisiri complete în acest sens. Mi-spus că în magistratură a găsit multe cazuri de patentă corupție: Climescu, de la Chişinău,

de 20 de ani teroriza Basarabia luând bani de la magistrați etc. lamandi mi-a făcut impresia unui om mult evoluat, ca om politic, vorbind cu siguranță şi încredere în el. Interior îngrijit; multe cărți etc.

La 10 3/4 mă duc la Uniunea Camerelor de Comerţ spre a întoarce vizita lui Bungeţianu. L-am găsit într-un burou rău aranjat, lucrând la burou, cu uşile spre coridor deschise, ca un biet impiegat. O impresie rea. Nu îl cred la înălţime.

La 12 vine la mine Manoilescu, ca să mă roage dacă nu i-aş putea găsi un credit de 150—200 000 lei, pe ipoteca casei soţiei lui, până la toamnă, când vrea să vândă această casă. Nu are nici existenţa zilnică asigurată. Ce întorsătură dramatică în viaţa acestui om!

La 12 1/4 vine la mine Nichifor Crainic spre a mă ruga în favoarea unui învăţător din judeţul Baia care vrea să facă o fabrică de ţigle. La 12 3/4, Ernest Ene îmi arată reaua situaţie a fabricii Grigore Alexandrescu. La l vine consilierul Raicoviceanu de la Consiliul Legislativ care îmi cere să-1 introduc la V. lamandi.

Judecătorul Naumescu de la Galaţi află de la mine buna veste că va fi înaintat preşedinte de tribunal după făgăduiala lui lamandi. Cristoforatu, de la Galaţi, îmi aduce vestea că mă reclamă gălăţenii mei.

După-amiază, la ora 5, prezidez Consiliul Bancar. La ora 6 1/2 vine la mine la burou Max Auşnit, cu care vorbesc despre cele întâmplate în timpul absenţei lui în străinătate, îmi spune că, într-adevăr, Anglia ar avea interes mai mare pentru Orient şi România, dar în orice caz, într-un tempo mai lent. Capitalurile engleze s-ar interesa de gazul metan, pentru negru de fum. Eventual s-ar putea construi conducte de gaz până la Reşiţa şi Ferdinand spre a se economisi lemne şi petrol, ce am putea exporta. Vorbim de Telefoane, Astra, Reşiţa etc. îmi promite concurs nelimitat pentru ridicarea Palatului U.G.I.R.-ului.

La ora 9 iau masa cu M. Lăzeanu şi N. Budurescu. Mica şi meschina bârfeală asupra evenimentelor cotidiene.

Joi 28 iulie 1938

Vine la mine C. Bursan, cu care mai comentez ultimele evenimente politice. Mă acoperă de complimente si îmi prevede un apropiat şi strălucit viitor. Primesc vizita ministrului României la Londra, dl Grigorcea. Un om foarte bine, care inspiră stimă si merită laudă. A reuşit foarte bine la Budapesta în postul ce a avut. îmi spune că Tătărescu a fost bine primit la Londra, în ultima lui călătorie, şi a lăsat o bună impresie, îmi confirmă că cercurile englezeşti ar avea interes pentru viaţa economică a bazinului dunărean, pe care vrea să o studieze încetul cu încetul. Nu se va trece probabil la acte concrete prea repede şi în orice caz nu înainte de a se termina cu chestiunea cehoslovacă (lordul Runciman) pentru a nu indispune pe germani şi a le da impresia unei politici agresive.

Secretarul general al Ministerului de Industrie şi Comerţ — alias al Economiei Naţionale — Iordan, îmi comunică că tot ce a raportat Camera de Comerţ turco-românăîn privinţa importului de aramă şi crom din Turcia, ar fi de domeniul fanteziei. Guvernul turc, invitat de guvernul român să confirme acest acord, ar fi dat cea mai completă dezminţire. Rog pe Iordan să-mi trimeată pe ataşatul comercial al României din Turcia, Al. Mănescu, spre a-mi da lămuriri şi în acelaşi timp chem pe d-nii Hodoşan,

Moldovan şi Adem, de la Camera de Comerț turco-română, în acelaşi scop. Vin la mine cu toții. Fiecare îşi susține

273

inctul de vedere. Cer atunci verificarea faptelor şi aştept. Mi se pare, în orice caz, curios ; se întâmplă.

La 12 1/2 vine la mine colonelul Manolescu, procuratorul prințului Nicolae, care îmi mfirmă zvonul unei împăcări a prințului cu Regele Carol. Lucrurile vor mai trena nițel ir merg bine. Regele a pus pe prinț la curent cu situația. Prințul va pleca pentru scurt timp Veneția, unde are afaceri (casă, soție) şi apoi, către începutul toamnei, vine în țară.

După-amiază, între 5 1/2—7 1/2, lucrez cu ing. Lipăneanu la Credit la verificarea tuației plasamentului.

Seara, la Teatrul Vesel, cu familia Grigoriu.

Vineri 29 Mie 1938

Vine de dimineață la mine N. Budurescu pentru chestiuni de afaceri.

La 9 1/2 mă duc să văd pe Tătărescu la Banca de Credit Român. Voiam să am cu el o Kplicațiune pe chestiunea numirii lui Sibiceanu la U.G.I.R. Spunându-i că am auzit (de la Irigorcea) că a fost bine primit la Londra, unde a lăsat o bună impresie, îmi spune la rândul ii ce s-a vorbit pe socoteala lui Vansittart, subsecretar de stat la Externe, ar fi spus de el că r fi un amestec de urs cu vulpe. Părea încântat de cum a fost primit si că modestia lui îl npiedică să spună adevărul, dar dacă şi eu ştiu, îmi poate confirma. Vorbim de situația enerală. Foarte încrezător în el. Cuvinte amare la adresa lui Mitiță Constantinescu, care ar criticat unele acte ale guvernului Tătărescu, ceea ce el nu admite. „I s-a cam suit la cap", ste expresia ce întrebuințează. Vorbim de situația economică şi îi arăt punctele slabe ce par la orizont. Se exprimă elogios la adresa mea şi îmi comunică că de curând ar fi fost itrebat de Rege despre mine şi că ar fi răspuns că are „astăzi o opiniune de l 000 de ori mai una decât acum 4 ani". La neîncrederea mea mărturisită asupra acestor aprecieri, față de titudinea glacială a Regelui față de mine, mi-a spus că aşa este el de felul lui, față de mitele griji ce are. Evident, Tătărescu m-a asigurat că voi face parte „din viitoarea echipă", icru ce mă lasă rece, ştiut fiind ce preț se poate pune pe vorbele lui. în genere, o întrevedere micală şi călduroasă. Teatru? Izolarea? Lupta cu Brătianu? Intenționează să refacă partidul e alte baze. Trebuie ca fiecare om politic să cunoască anumite probleme. A trecut epoca retorilor". M-a rugat să mă ocup de Sibiceanu, pentru alte întrebuințări.

La 10 1/2—11 1/2, comitet cu Tancred Constantinescu. La 12 1/2, adunare generală i Astra Vagoane. Intru în Comitetul de direcție. La 6 1/2 întrevedere la Credit cu colonelul iehn, preşedintele L T.T. şi ceilalți colegi bancheri români, în locul lui Kaufman vin Carp i Durma. Colonelul Behn mi-a făcut o impresie excelentă. Cădem de acord cu noile iropuneri. Pe baza participării noastre la capital, vom obține în decembrie 10% acțiuni ;ratuite. Seara, Max Auşnit ne oferă un dineu la el acasă. Interior de „nouveau riche".

Sâmbătă 30 iulie 1938 •'

Neînţelegerile cu turcii se limpezesc. Camera turcă a spus adevărul. Voi aştepta :onfirmarea.

Cumpăr 300 acţiuni Cartea Românească.

La ora 12 1/2 vine familia mea de la Constanţa.

274

Duminică31 iulie-Luni l august 1938

La Coteşti. Supraveghez construirea poligonului de tragere. Plănuiesc organizarea unei cantine şcolare, în tren, la întoarcere, cu ing. N. Miclescu care îmi povesteşte lupta de la Răzoare, unde s-a purtat eroic. Ajutăm (cu Miclescu) două tinere poloneze care veneau în ţară pentru Constanţa.

Marţi 2 august 1938

Vine la mine dl Wormser din partea Soc. de Telefoane şi îmi aduce protocolul şi acordul semnat de ceilalţi în legătură cu sporirea capitalului. Afacerea este acum complet terminată. Sculy îmi telefonează şi îmi comunică că doreşte să participe şi el cu societăţile respective la această subscripţie.

Am cu Georgel Gheorghiu o explicaţie în legătură cu ultimele mele constatări asupra caracterului său. Atitudine politicoasă şi respectuoasă în formă, dar destul de agresivă în fond.

Vine la mine Leon Furnaraki şi îmi arată ce greutăţi şi mizerii întâmpină la C.F.R. pentru a li se prelungi contractul pentru furnizarea acumulatorilor necesari terminatului trenurilor, din cauza unei concurenţe neloiale ce îi face Soc. Rova a unui evreu Rozenthal, susţinut de Puşcaru, ginerele lui Buchman (de la Palat) pe care îl teme generalul M. lonescu, ca o adevărată primejdie, spre a nu-şi pierde locul. Este păcat că şi în actuala situaţie politică se continuă acelaşi sistem de protecţie interesată, de oameni care se bucură de protecţii înalte, pe care le speculează în favoare proprie.

După-amiază — acasă. Seara, la Teatrul Cărăbuş —- revista „De lemn Tănase". Mult regres şi multă vulgaritate, care place mult publicului.

Miercuri 3 august 1938

La ora 8, comitet la Consiliul Bancar. Mă înţeleg cu dl C. Angelescu, administrator delegat al Băncii Urbane, să-i cedez 4 000 acţiuni de la Societatea de Telefoane, în aceleaşi conditiuni ca cele ce am subscris la Credit. Pare foarte încântat de gândul meu de a-i oferi şi lui şi acceptă. La 11 1/2 mă duc la Banca Românească, unde împreună cu celelalte bănci stabilim condiţiunile de colaborare financiară la Societatea de Telefoane. G. Cretzianu are un fel dur şi casant de a trata afacerile care îl fac puţin simpatic, deşi are atâtea incontestabile calităţi.

O nouă conversaţie cu Georgel Gheorghiu, de astădată mai amicală. Azi a luat contact cu Auşnit, Malaxa şi Orghidan în vederea unei colaborări la Reşiţa.

4 august 1938

îmi telefonează de dimineaţă Poenaru latan, povestindu-mi indignat câte greutăţi are pentru a obţine câteva devize pentru Carlsbad. Fac o intervenţie pentru el la Lapedatu, care îl serveşte imediat. Vizitez cu ing. Lipăneanu noua fabrică de muniţii Wolfde. la Filaret, care îmi lasă o foarte frumoasă impresie. Colonelul Manolescu îmi cere

urgent să-1 ajut cu 2 milioane la Broşteni. Nu cumva o fi vreo nevoie financiară de a prinţului Nicolae?

275

Chem pe dl Al. Săvulescu, directorul Băncii de Scont şi îi ofer acţiuni Telefoane. ;ceptă în principiu. Vin la mine artiştii dramatici Mişu Fotino şi Vasiliu-Birlic, care joacă grădina de vară „Teatrul Vesel", rugându-mă să-i ajut. Le dau 5 000 lei fără bilete. Erau riciţi la culme. La 5 1/2 d.a. vine la mine acasă Buşilă spre a-mi vorbi de creditul treprinderilor sale. La 6 1/2 vine G. Gheorghiu, director general U.G.I.R., care îmi anunţă îstarea lui Bonciu, inginer de la U.G.I.R. La 7 1/2 plec la Galaţi cu ing. Miclescu de la înfiere.

5 august 1938 — Galaţi

De dimineaţă vizitez Şantierul naval de la Dunăre, primit fiind de ing. Miclescu, Dan ;rieţeanu, ing. Neamţu. Se construieşte noua cală pentru 2 submarine şi un vas puitor de ine. Aspect general defavorabil. Situaţia financiară complexă. Este vorba să vină Regele bată primul nit, deşi nu este încă nimic gata. După-amiază vizitez Teatrul V. A, Urechia, isa lui Cuza Vodă, muzeul Pasa etc. Deşi nu mai avem viaţă politică de partid, intrigile nu mtenesc.

6 august 1938

Plec la 7 dimineaţa din Galaţi cu socrul meu şi, prin Buzău, ajungem la 11 1/2 la oteşti. Ne primeşte în gară Dody. Papa îmi vorbeşte cu amărăciune cum nici unul din >piii lui nu iubeşte pământul şi de aceea îi este teamă că vor risipi averea ce el a ştiut să istreze. Mă sfătuieşte să am întotdeauna bani gata, pentru ca eventual să cumpăr eu partea >r. Vorbim şi de Zetta, pe care îi spun să o ajute, căci se află într-o rea situaţie, îmi spune t o face mereu. Adaogă de proasta influenţă ce exercită asupra lui Mişu Alexandru Ghika. conduc la 7 la Mărăşeşti, unde găsim gara plină de lume ce se întorcea de la pelerinajul î la Mausoleu.

7 august 1938

Mă duc cu nevasta, Mircea şi miss Logan să vizităm noul mausoleu de la Mărăşeşti, 3oi cel de la Mărăşti şi apoi Soveja. O impresie adâncă, care îmi răscoleşte toate vechile nintiri. Igniominia omenească face ca nici până acum să nu fie făcută inaugurarea lausoleului de la Mărăşti. M-a izbit neplăcut faptul că în mijlocul eroilor de la Mărăşti, î lângă mormântul g-lului Mărgineanu, şi în viitor al lui Averescu şi Văitoianu, s-a pus şi lormântul d-nei Averescu. O femeie, oricare ar fi ea, într-o criptă de război, mi se pare eplasat.

8 august 1938

La Coteşti. Mă ocup de poligonul de tragere ce construiesc. Seara, la 8 1/2, plec din ocşani şi ajung seara la 12 în Bucureşti. Răcoare, aer mai bun.

9 august 1938. Bucureşti

Mă cheamă la telefon Mitiţă Constantinescu spre a-mi comunica că pot da curs cererii e credit a întreprinderii Broşteni ce aparţine prinţului Nicolae. Pentru mine, un semn bun

276

şi de împăcare între Rege şi prinţul Nicolae. Mă vizitează Sculy, care îmi povesteşte vizita ce a făcut lui Tătărescu, la Poiana, cu soţia sa şi Andrei. (Nu cumva se gândesc la o căsătorie cu fata lui Tătărescu, Sanda?) îmi descrie interiorul vilei de la Poiana, modest dar cu gust şi impresia de speriată ce dă d-na Tătărescu. Primire amabilă şi atentă. Vine la mine Manoilescu, în chestiunea împrumutului personal ce urmează a-i procura, pe casa d-nei Manoilescu. îmi povesteşte de gravul incident ce a avut loc la Curtea de Argeş, pe peronul gării, cu ocazia parastasului pentru Regina Măria, între C. Argetoianu şi Mitiță Constantinescu, pe chestiunea publicării acelor „Orientări" de la Consiliul Economic. Apoi tot Manoilescu îmi spune că Parchetul face noi descinderi la Steaua Română pe baza unor operaţii cam în felul Grosz-Gagero.

La l vine la mine Mihai Ralea, ministrul Muncii, spre a-mi aduce anteproiectul unei legi sociale, dorind a cunoaşte avizul meu, ca preşedinte la U.G.I.R. Delicată atenţiune, îmi spune că Armând Călinescu a făcut descindere la sediul societăţi I.G. cu numele Romanoil, unde s-au făcut descoperiri uluitoare în legătură cu finanţarea de către guvernul german a mişcării Gărzii de Fier. S-ar fi găsit lista persoanelor care primeau bani în acest sens, în frunte cu Nae lonescu. O ediţie revăzută a dosarului „Giinther". Se vor da la iveală în curând piesele găsite. Codreanu se găseşte la Doftana, la regim sever; este căzut într-o stare de misticism religios şi este obligat să împletească coşuri de paie.

La l 1/2 mă duc la U.G.I.R. să văd planurile noului palat.

La 6 1/2, comitet la Explozivi, care decide subscrierea a 10 milioane la Telefoane. La 8 vine la mine Malaxa şi împreună cu Sculy discutăm situaţia fabricilor de explozivi. Va participa şi el la Telefoane.

10 august 1938

La ora 9, comitet la Consiliul Bancar.

La ora 10 vine la mine Buşilă, cu care discutăm chestiuni de afaceri. Participă si el la Telefoane. La 11 vine la mine Gogore Carp, cu care facem programul pentru Istanbul. La 12 1/2 mă duc la Mitiță Constantinescu în chestiuni de afaceri, îmi confirmă conflictul cu Argetoianu (cu mare indignare), descinderea de la Steaua şi descinderea de la sediul lui /. G. Farbenindustrie. îmi dă 500 000 lei pentru construcţia Palatului Urechia de la Galaţi.

După-amiază, prepar conferinţa ce voi face mâine la Vălenii de Munte: Teritoriul ca factor economic în apărarea naţională.

11 august 1938

Plec la ora /.../* la Vălenii de Munte, cu maşina lui Sculy pentru conferinţă. Ajung la 10,40; mă duc la secretariatul Universităţii populare, la dl C. Ardeleanu, care îmi dă un însoţitor pentru a-mi arăta drumul la sala de curs. înaintea mea vorbea dl Constantinescu-Delabaia. O sală, cam ca la o sală de clasă, cu o scenă în fund. Public tânăr, studenţi, învăţători, chiar elevi de liceu; multe fete şi câţiva oameni în vârstă. O impresie rea de acest public eterogen şi eteroclit. Am vorbit 40 de minute destul de fără plăcere. O căldură

* Loc liber în text (n.ed.).

isuferită. După conferință m-am dus să-1 văd pe N. lorga, care tocmai arăta aşezămintele i episcopului Grigorie Leu al Argeşului. Ne-a purtat prin tot Vălenii, apoi ne-a dus la el asă, unde ne-a dat o dulceață. M-a condus la o expoziție de ceramică, unde mi-a dat să iau Jeva vase. (2 000 lei). Mi-a prezentat un profesor de la Universitatea din Utrecht)landa), Glondeys şi m-a rugat să-1 ajut să scrie o carte despre România. M-am întors la iicureşti cu episcopul Grigorie al Argeşului şi cu profesorul Crețu din Tg. Mureş, mort ; oboseală.

Vineri 12 august 1938

Diferiți clienți la burou. Vorbesc mai mult cu Dan Periețeanu în legătură cu Şantierul î la Galați.

Ataşatul comercial al Franței, Roger Sarret, îmi cere să-i răspund dacă am dat ;entimentul meu de a figura în Camera de Comerț franco-română. Răspund negativ.

La l 1/4 mă duc la Urdăreanu spre a aranja participarea Casei Regale la Telefoane. a subscrie 25 milioane lei. Mi-a spus că este foarte ocupat cu partajul averii lăsate de egina Măria, având aerul să spue că are greutăți să-i împace pe „moştenitori", căci fiecare Dcoteşte şi evaluează, ca să nu fie păcălit de ceilalți. Ce langaj de ministru al Curții! Ce ulgaritate oribilă! Am vorbit câteva cuvinte de situație. Mi-a anunțat că se va face un ecret care să statueze Consiliile de administrație. Unii au prea puține şi alții prea multe, npresia unui om încrezut, vulgar dar nu lipsit de inteligență.

Dejunez cu Chirculescu, altă vulgaritate ramolită.

La 4 1/2 lucrez la Credit pentru bilanț. La ora 6, la U.G.I.R. Comitet pentru localul us la concurs. Reuşeşte arhitectul Moşinski.

La 9, Rotary. Agripa Popescu ne face un raport de călătoria din Statele Unite, în lipsa reşedintelui, prezidez eu şedința.

Sâmbătă 13 august 1938. Coteşti

Plec la Coteşti, la 9,40, unde ajung la 12,40 prin Focşani. La 4 1/2 primim la Coteşti ie neaşteptate vizita lui Constantin Karadja, consului general al României la Berlin, cu oția sa Marcella, cu prințesa Măria Eleonora Schonburg, născută zu Wied şi cu un istoric libliograf german, Werner. Stau la noi şi par încântați de gospodărie. Pleacă a doua zi spre îinaia — Alba lulia, unde se duc să studieze incunabulele de la biblioteca Teleki din Alba ulia.

Duminică 14 august 1938

Mă duc cu Dody la Răcăciuni, la moşia lui Leon Furnaraki. Frumoasă crescătorie de raci, vie, gospodărie. După-amiază, vizite de prieteni din împrejurimi.

Luni 15 august 1938

La Coteşti. îmi văd de gospodărie. Seara, la 8,45, plec la Bucureşti, în tren, Ernest Sne, Mircea Costinescu, care mă invită la moşia lui Răcătău.

Marți 16 august 1938

La burou — ca după sărbătoare. îmi pregătesc călătoria în Turcia; paşapoarte, devize etc. Ing. Borneanu, de la Uzinele Chimice, vine să-mi vorbească de o afacere ce se

pregăteşte la Ministerul de Război, în legătură cu o comandă de cauciucuri, îmi vorbeşte de corupția ce domină la Ministerul de Război.

Soseşte mama mea de la Călimăneşti.

Leon Sculy îmi comunică ultimele informațiuni în legătură cu fabrica de explozivi. La 7 vine la mine ing. Perşu de la LA .R. Mă pune la curent cu toate greutățile ce are la întreprindere, din cauza amestecului insolit al militarilor. Aviatorii de la Ministerul Aerului sunt împărțiți în bisericuțe de interese, fiecare apărând — etpour căuşe — anumite tipuri de aeroplane şi motoare. I.A.R. a trebuit să dea multe bacşişuri — cea 4 milioane lei pe an — sub conducerea lui Bastaki, spre a obține cele necesare. Gl. Paul Teodorescu este cinstit şi de bună credință, dar are mentalitate de militar şi e sub influența burourilor. Impresie dezolantă că I.A.R. se îndreaptă către un arsenal nu către o industrie care se ține în pasul vremii, îmi povesteşte că samsarul Cosăcescu şi Mielu Marinescu, oamenii lui Gnome şi Rohne, sunt stăpâni pe Ministerul Aerului. Colonelul ataşat militar francez Beaune este omul lui Weiller, de la Casa Gnome şi a luptat din răsputeri contra lui Carp.

Miercuri 17 august 1938

Vine la mine ataşatul comercial român în Turcia, care îmi aduce informații în legătură cu apropiatul meu voyage la Istanbul.

Plutarc Cotam, omul lui Madgearu şi duşmanul meu, vine la mine să-mi ceară concursul de informații de la U.G.I.R. — pentru Asociația de Conjunctură, îi spun că nu cred să-i pot da vreun concurs, în orice caz îl îndrumez la Solacolu de la U.G.I.R. Se prezintă arhitectul Mosinski, care a luat premiul la concursul de planuri pentru Palatul U.G.I.R. Vin la mine Hodoşan şi Moldo van de la Camera turcă, în legătură cu viitoarea mea călătorie la Istanbul. Ing. Vidrighin, de la Astra- Vagoane, vine să-mi ceară un nou credit. La ora 5 prezidez Consiliul Bancar. La ora 6 1/2, comitet de construcție la U.G.I.R.

La 8 1/2 iau masa cu Savel Rădulescu, ca invitat al lui, împreună cu Mihai Lăzeanu. Savel Rădulescu îmi spune că a epuizat toate rezervele băneşti şi că acum îl ține mama lui. I s-a oferit postul de prim director la Banca de Scont, îmi cere să-1 ajut să ocupe o funcțiune, căci are datorii mari în străinătate si nu are cu ce trăi. La masă vine şi fostul ministru Vişoianu, care îmi cere un articol pentru „Viața Românească".

Joi 18 august 1938

La 8 1/2 fac o vizită la Uzinele Chimice cu Borneanu.

La 10 1/2 vine la mine Quin de la Telefoane, în chestii de afaceri. Vine la mine generalul Zadig de la I.A.R. şi mă pune la curent cu situația de la fabrică (proastă).

După-masă, la mine, Leon Sculy, apoi Malaxa, cu care discutăm fabrica de pulbere. După plecarea lui Leon Sculy, Malaxa îmi spune că ar vrea să aibă cu mine o colaborare financiară permanentă. Când se va întoarce de la Carlsbad, după 15 septembrie, îmi va

ine că va fi în stare să precizeze ce înțelege prin această colaborare şi ce îmi cere. Voi lea atunci. La 9 iau masa cu Cecropide la Continental. Vorbim chestiuni de bancă.

Vineri 19 august 1938

La 9, comitet la Consiliul Bancar.

La l 1/2 plec la Coteşti cu Savel Rădulescu.

Sâmbătă 20 — Duminică 21 august 1938 La Coteşti. Seara, la ora 8, acasă, în tren, cu gl. Schina.

Luni 22 august 1938

Vine Kiriacescu din concediu, îi fac o expunere cu cele făcute. Seara la 7,40 plec cu Ddy la Istanbul şi cu Grigore Carp cu d-na. Ne îmbarcăm pe vasul Dacia sub comanda 't. Alexandrescu, la 12 noaptea. Părăsim portul la ora l noaptea. Mare lină. Ocup cu Dody cabină de lux, aşezată pe punte. Din cauza zgomotului adormim greu.

CALA TORIA LA ISTANB UL

Marţi 23 august 1938

Ajungem la Istanbul, după o călătorie agreabilă, la 4 1/2 făcând halta necesară la uiuk Dere. La debarcader ne aşteaptă întreaga legaţie: Telemaque, dl şi d-na Lukasiewicz, >nsulul general, Marinescu-Eliad cu doamna, consilier de legaţie, col. Teodorescu cu d-a, ataşat militar, Tanriorer cu d-na, ministrul Turciei la Bucureşti etc. Mare îmbulzeală si îzordine la debarcader, îmi iese înainte Onceanu, reprezentantul nostru la S.M.R. — itanbul. Mergem la ParkHotel, unde avem un apartament rezervat, nr. 75. După instalare, icem o primă plimbare cu automobilul lui Telemaque până la Florya, plaja nouă creată e Atatiirk. în drum vizităm o moschee Enicami. Impresie potrivită. Mâncăm în hotel,

Miercuri, 24 august 1938

De dimineaţă, împrenă cu soţii Carp, vizităm oraşul: moscheea Sf. Sofia, astăzi iuzeu, în curs de renovare, moscheea Ahmed, hipodromul, tezaurul, Marele Serai, unde vem o impresie îndoielnică. După-masă am o conferinţă cu directorul de la Steaua lomână, Tanrioer şi Telemaque. Apoi mergem cu Tanrioer şi vizităm moscheea iuleimanie, muzeul Ifcaf. Impresie puternică. Seara mergem la Terapia, prin Enykioi, spre L lua masa la hotelul Tokatlian. Impresie detestabilă.

280

Joi 25 august 1938

Vizităm de dimineaţă muzeul de antichităţi şi fosta biserică Sainte Irene, unde este instalat Muzeul Militar. Primesc la hotel doi negustori de petrol americani care se plâng de felul cum funcţionează clearingul cu Turcia. Oferim cu Carp un dejun la Park Hotel legaţiei noastre (cei de la debarcader) plus Tanrioer. La ora 5 mergem la Moda în Asia, la Clubul Diplomatic, unde întâlnesc pe Numan Menemencioglu, secretar general al Ministerului Afacerilor Străine, care îmi face o impresie admirabilă. Tour d'horizon politique. Chestiunile economice,în treacăt. Seara,dineu laTelemaque în cinstea noastră. Iau parte şi ambasadricea Franţei, d-na Parisot, Muamer Ens, directorul B ăncii Ich Bankasi etc.

Vineri, 26 august 1938

La 10 1/2, la Ministrul Economiei Naţionale, Kessebu, care îmi face impresia unui om cumpătat. Plecăm la 12 la Prinkipo, cu un mic vaporetto, invitaţi de directorul de la Steaua Română. Dejunăm foarte bine. Facem o scurtă plimbare pe insulă, unde întâlnim

pe Tănase cu trupa lui. Mare plăcere pentru succesul repurtat. La 6 seara ne întoarcem cu cursa. La 7 văd pe Hassan Sacca, vicepreşedintele Camerii şi preşedintele Uniunii Balcanice Economice. La 8 1/2 seara ni se oferă un dineu de către Tanrioer la Moda, la care iau parte şi ministrul Turciei la Atena, Unaydin şi cel din Praga.

Sâmbătă 27 august 1938

Vizităm Edi Kule, biserica Kahne, o splendoare bizantină — zidurile exterioare. La 5 plecăm cu vasul România, căpitan Mărăcineanu.

Duminică 28 august 1938 La 10 1/2 dimineaţa în Bucureşti. Stau cu Dody acasă.

Luni 29 — Marţi 30 august 1938

Coteşti. Seara la 8 sunt în Bucureşti. Călătoresc cu d-na Alexandrina Cantacuzino şi arhitectul Cristinel, care a făcut mausoleul de la Mărăşeşti. D-na Cantacuzino îmi anunţă că Armând Călinescu va fi în curând suprimat. Vorbe de femeie.

31 august 1938

Ing. Prager îmi vorbeşte de afacerea Banloc, în care principesa Elisabeta are 10% participare din brut. G. Cretzianu îmi vorbeşte de finanţarea Telefoanelor. La 5 vine la mine G. Gheorghiu şi mă pune la curent cu mersul lucrărilor de construcţie. La 7, maiorul Pătraş de la Galaţi îmi cere un serviciu şi îmi vorbeşte de cele ce se întâmplă la Galaţi.

Iau masa cu Grigoriu la Răcaru.

281

l septembrie 1938

La 9, Consiliu Bancar.

La 10 1/2, lungă conversaţie cu Kiriacescu asupra Creditului Industrial, însărcinez pe Donici să-mi cumpere casa lui Suţu pentru Credit. Sculy mă pune la curent cu mersul aţivelor la Berlin.

Dejunez cu Chirculescu.

La 5, comitet de construcţie la U.G.I.R. Dăm planurile antreprenorilor.

La 7 1/4, la Maxim, mă roagă să-1 ajut materialiceşte.

La 8 vin la mine Ignat şi Onose. La 9 vine la mine Manoilescu.

Vineri 2 septembrie 1938

La 8 vine Paul Teodorescu.

La 9 1/2 plec din Bucureşti cu rapidul, îndreptându-mă spre Varşovia. La Focşani Unesc pe soţia mea.

VARŞOVIA

3 septembrie 1938

Sosim la 7,40 dimineaţă în gara aflată în reparaţie; ne aşteaptă Grigoriu de la basadă şi Ivanowski de la Conferinţa Interparlamentară. Descindem la Europenski Hotel mera 234—235). Vizităm de dimineaţă Palatul Regal, Catedrala, Vahva, Piaţa, câteva îrici. După-amiază, Belvedere, Rydz Smigly — Parcul Chopin, Ambasada.

4 septembrie 1938

La 9,15 plecăm la Poznan, unde ajungem la l 1/2. Vizităm oraşul: vechea primărie în Renaissance, cu o fântână şi un monument al Regelui Stanislas, apoi alte câteva

biserici, atul Regal reconstruit. Piața Poloniei Restituia. Facem o plimbare cu trăsura prin noile tiere. Aspect de oraş german. Ordine şi curățenie. Vedem Monumentul Ulanilor morți evoluția din 1919. Seara la 11 1/4, plecând la 5,25 cu un tren personal, ne reîntoarcem /arşovia.

Luni 5 septembrie 1938

Dimineața vizităm Palatul Lasienski — o adevărată bijuterie, cu parcul înconjurător rte frumos. Apoi vizităm muzeul de artă de pe strada Korolenska. Dejunăm la hotel, le vine la masa noastră, la cafea, dr. Lupu, care înjură pe Rege. Se plânge că n-are parale. 3 1/2—4 depunem o coroană la monumentul Eroului Necunoscut, cu toată delegația lânească: N. N. Săveanu, Al. Lapedatu, Alimănişteanu, Damian, C. Zamfirescu,Petru igomirescu, Răducanu, Botez, Lupu. Unii din ei erau îmbrăcați alandala. La ora 4

282

deschiderea conferinței la Seym — Parlamentul polonez, în prezența preşedintelui Moscicki. A vorbit bine N. Săveanu. La masă a venit să ne salute Arczizewski, fostul ministru polonez în România. Seara, dineu la ambasadă dat de Franasovici. Participă N. Lupu şi polonezul Miroslawski. Seara, la ora nouă, recepție la Beck. Lungă conversație cu Arczizewski, care îmi explică situațiunea internațională din punct de vedere polonez. Neutralitate şi „văzând şi făcând". Cunosc pe deputatul belgian partizan rexist al lui Degrelle. Atacă guvernul belgian că nu face economii.

Marți 6 septembrie 1938

Vizităm cu Al. Lapedatu muzeul Național Narodova, unde se găsesc multe colecții frumoase privind istoria civilizației poloneze, între altele şi câteva opere egiptene, greceşti, găsite de o cercetare arheologică poloneză în Egipt. Avem invitat la dejun pe Miroslawski. Un băiat inteligent şi instruit şi grație lui pot pleca la Danzig. La 4 plecăm la Danzig, unde ajungem la 111/4 seara. Descindem la Hotel Continental, în fața gării. Mediocru. Camera 304 etajul 3. Zece zloți.

Miercuri 7 septembrie 1938

Vizităm Danzigul. Turnul de tortură — Stock Turn, Rathaus, biserica Sfintei Marii (PfarerKirche), Zeughaus, o casăpatriciană, apoi cu o maşină vizităm portul vechi; o stație balneară la Marea Baltică, Heubude, apoi mergem la Catedrala si castelul Oliva. La 11 plecăm cu autocarul la Sopot, unde, după o scurtă vizitare a stațiunei foarte frumoase, trecem cu alt autocar polonez, cu vamă în regulă, la Gdynia. Impresie mare prin măreția operii îndeplinite. La 3,25 plecăm spre Varşovia, unde ajungem la 10 seara.

Joi 8 septembrie 1938

Dimineața ne invită la masă Arczizewski, la care refuzăm fiind invitați la Kovalewski. La 11 ore iau parte la închiderea conferinței. Ne plimbăm din nou în vechiul cartier. Luăm dejunul la Kowalewski (ora 3), unde întâlnim pe ministrul Poloniei la Sofia, un om foarte bine. Seara cu toți românii din delegație am luat masa la un reputat restaurant polonez, invitați de către delegația polonă (Ivanowski etc.). Lupu a vorbit bine. Seara la 11 1/2 plecăm la Cracovia. Ne întovărăşeşte toată legația la gară.

Vineri 9 — Sâmbătă 10 septembrie 1938. Cracovia

Rămânem în acest oraş două zile pentru a-1 vizita mai bine. Găsim veche şi frumoasă argintărie. Vizităm multe biserici, între altele, Sainte Barbe. Apoi lângă primărie găsim o expoziție de urne în care s-a adus pământ din toate colțurile Poloniei pentru movila lui Pilsudski. După-masă vizităm din nou Wavelul şi câteva vechi biserici. La 7 plecăm la Lemberg. Cunosc în tren pe deputatul polon /.../* şi directorul de tramvaie din Cracovia.

" Indescifrabil (n. ed.).

283

neni foarte bine. Ajungem la Lemberg la 12 noaptea. Din cauza târgului de mostre, lţă lume. De abia găsim o cameră pentru câteva ore la hotel CracowsM (nr. 206).

Duminică 11 septembrie 1938

Dimineața vine să ne vadă inginer agronom Sebastian, comisarul guvernului român la ioziția-târg din Lwow, fost coleg al meu de serviciu militar. Drăguț şi serviabil, între 8

0 dimineața vizităm oraşul, piața Romerski, Casa Sobieski, Casa Neagră, câteva ;rici. între 10 şi l stăm în expoziție. Dejunăm foarte bine la un restaurant de mare nament. La 5 plecăm cu wagon-lit spre țară. La ora 9 la Zniatyn si la 10 la Cernăuți, în ă, şeful de vamă Georgescu.

Luni 12 septembrie 1938

Sosit la 6 1/2 dim. în gara Focşani, unde ne primeşte copilul nostru Mircică, după care cămlaCoteşti.

Marți 13 — Miercuri 14 septembrie 1938 Coteşti. Miercuri la 5 d.a. plec la Bucureşti, unde ajung la ora 8 seara.

Joi 15 septembrie 1938

Vine la 8 dimineața la mine Sculy, care mă pune la curent cu afacerea pulberii de boi. Firma germană Koln Rothweil, care trebuia să ne aducă oferta pentru nitroceluloză, a scris că renunță la proiect, fiind obligată să lucreze în alte direcții. Situație gravă în ualele împrejurări, căci fără pulbere, cu ce se umple muniția ce se face? Telefonez lui itz, să mă primească. La 12, la generalul Glatz, cu Sculy. îi arăt grija mea de a vedea tot nul de a face o fabrică de pulbere complet căzut în apă prin retragerea germană. Nu pare oc mişcat, ca şi cum nu ar fi vorba de un instrument de mare valoare pentru apărarea ională. Ori inconştiență, ori nesimțire; în orice caz, tristă impresie îmi face un om în na căruia sunt concentrate interesele naționale de apărare.

La 5, la U.G.I.R.; examinez ofertele pentru construirea noului local. Cel mai ieftin, novici. La 6, la Creditul Industrial. La 7 1/2, la Tătărescu, pe care îl găsesc într-o udine de completă beatitudine. Nu îi este teamă de război, îmi cere să-1 plasez pe liceanu undeva.

La 8 1/2 la Teatrul Național: „Hagi Tudose" de Delavrancea. Bun spectacol.

16 septembrie 1938

Vine la mine Sculy, cu care continui examinarea problemei fabricării de pulbere. La 9 mă duc la Liceul pedagogic Titu Maiorescu pentru înscrierea lui Mircea la liceu, ;1. a IV-a. Lungă conversație pedagogică cu Pogoneanu, directorul liceului. La 9 1/2, Consiliu Bancar. La 10 1/2 vine la mine Kiriacescu. Chestiuni de serviciu.

1 vine inginerul Runcan, pe care îl rog să comunice lui Malaxa noua situație cu fabrica pulbere.

284

La l 1/2, dejun la Capsa cu Cisholm, directorul lui „Financial Times", invitat de Al. Zănescu, cu Gr. Duca, Ficşinescu, Orghidan etc. La 3, şedință la Academia Română. Vorbeşte lorga.

La 5 1/2, Consiliu Bancar.

La 6 1/2, Lăzeanu la mine.

La 7, Al. Ciurea de la Brăila îmi cere să primesc un nepot al lui de la Creditul Minier.

17—18 septembrie 1938. Coteşti Stau la țară. îmi aduc familia la Bucureşti.

19 septembrie 1938

Astăzi Mircea merge pentru prima oară la şcoală. Să fie într-un ceas bun şi să-1 ajute Dumnezeu să treacă cu bine prin ea, drăguțul de el.

La 11 mă duc la Quin, directorul general de la Telefoane, să-i întorc numeroasele lui vizite. La 12 vine la mine Vidrighin, în chestiuni de afaceri. La l vine la mine Ionel Ghițescu de la Cernăuți. Discutăm chestiunea Băncii de Credit. La ora 6, U.G.I.R., cu Ficşinescu.

Seara, la 9, la teatru: „Ape vii", cu Tony şi Lucia Bulandra.

20 septembrie 1938

La ora 12 mă duc cu Ficşinescu la ministrul Sănătății, gl. Marinescu, în chestiunea dispensarului de la Merişani.

La l 1/2 dejunează la mine Ionel Ghițescu.

La ora 5, consiliu de bilanț la Cartea Românească.

La ora 7 vine la mine ing. Vineş (trimis de Ciurea) de la Creditul Minier, mă pune la curent cu situația întreprinderii.

La 9, la teatru, cu Dody: „Jocul de-a vacanța".

21 septembrie 1938

gl. Rosetti vine la mine şi subscrie la acțiuni Telefoane. La ora 4, la Academia Română, mă ocup de mersul contabilității. La ora 5, Consiliu B ancar. La ora 7 vine la mine Manoilescu si mă roagă mereu în nenorocita lui situație.

22 septembrie 1938

Vine la mine G. Cretzianu în chestiunea Telefoanelor şi susține pe Romanescu. Vine gl. Samsonovici, preşedintele Consiliului de administrație de la Cugir, împreună cu gl. Teodorescu şi discutăm situațiunea întreprinderii. Plănuim să mergem la Cugir.

Lăzeanu îmi comunică că se vorbeşte de un guvern de concentrare având în vedere situația externă.

La 6, consilu la Creditul Industrial.

285

La 9 seara, masă oferită de dl M. Ralea industriaşilor pentru a discuta chestiuni ile. Foarte atent si politicos cu mine.

. 23 septembrie 1938

La ora 3, la Academia Română. Vorbeşte gl. Rosetti. Laora9,,Rofary.

Sâmbătă 24 — Duminică 25 septembrie 1938. La Cotesti.

Duminică seara iau masa la Mişu Constantinescu de la Creditul Minier, cu Watson, edintele Camerii de Comerț Internaționale, Bujoi, M. Romniceanu, de la B.N.R., seur, secretarul Camerii de Comerț Internaționale, N. Pennescu, Ionel Stănescu.

Luni 26 — Marți 27 septembrie 1938

Cu gl. Samsonovici la Cugir. Bună impresie. Samsonovici, un om simpatic, cam >n şi autoritar.

Miercuri 28 septem brie 1938

La 9 dimineața, comitet la Explozivi. La 11, la gl. Paul Teodorescu, unde suntem vocați pentru a ceda acțiunile de la I.A.R. către stat. Sunt de acord. Teodorescu este intat.

Lăzeanu vine la mine îngrozit de perspectiva războiului. Mă duc la Kiriacescu spre)une la curent cu ce am văzut la Cugir.

Ionel Miclescu de la Nitrogen îmi spune că Glatz nu poate să vadă Nitramonia, pe ; ar vrea să o etatizeze. Ticălosul, toate acestea pentru că i-am tăiat din unghie într-o ;ere de trotil. Vine ing. Christescu de la Cugir, cu care stabilesc noul credit al sprinderii.

Administratorul meu Ilaş a murit în noaptea aceasta, după o grea agonie, de o paralizie ;brală.

Joi 29 septembrie 1938

Deleu, de la Cluj, vine la mine în chestiunea Şorecanilor, spre a mă informa. La :are îmi cere două vagoane de cărbuni gratis. Manoilescu vine din nou să-mi ceară :or neavând nici existența de fiecare zi.

La 4, serviciu religios pentru Ilaş la sanatoriu, îl trimit cu camioneta la Cotesti.

La 6, consiliu la Credit.

La 9 vine la mine gl. Paul Teodorescu la masă. Conversație banală.

Vineri 30 septembrie 1938

Bujoi vine la mine la burou şi într-un expozeu de o oră şi jumătate îmi arată toată lația întreprinderilor ce conduce şi planurile ce are. Are nevoie de noi credite. La 11 1/2

286

vine Manoilescu care îmi repetă rugămintea de a-I ajuta (prin Bujoi şi prin Credit) fiind ultima expresie a strâmtorării.

La 3, şedință la Academia Română; aranjez cu Țițeica unele chestiuni în legătură cu organizarea contabilității.

La 5, la U.G.I.R., şedința Comitetului Central prin care se primeşte demisiunea lui Gheorghiu. Cuvinte de laudă, discursuri; mi se dau depline puteri pentru alegerea unui înlocuitor. Mi se vorbeşte de Ficsinescu şi Kertsch, pentru Stavri Cunescu. Susțin pe Grigoriu.

La 9, şedință la Rotary, sub preşedinția Iu Nasta.

Sâmbătă l octombrie 1938. La Coteşti

Asist la parastasul d-nei Tătăranu. După-amiază iau parte la înmormântarea lui Ilaş, administratorul meu.

Duminică 2 octombrie 1938

Primesc la Buzău pe socrul meu Orleanu, pe care îl conduc la Coteşti. Discutăm organizarea administrației moşiei si pădurilor după moartea lui Ilaş. Mi-a părut foarte bătrân şi foarte detaşat de tot ce este pământesc, îl conduc la Mărăşeşti şi la 10 1/2 seara ajung acasă.

3 octombrie 1938

Ziarele îmi aduc ştirea morții mareşalului Averescu. Strălucită figură militară; nu ştiu în ce măsură a fost util în politica țării. L-am cunoscut personal numai acum câțiva ani, în casa lui Al. Otetelişanu, când din cauza vârstei înaintate nu mai putea face nici o impresie.

Lungi negocieri în biroul Creditului cu Vassalopol, directorul Băncii Chrissoveloni, pentru vânzarea unei întreprinderi (Hermes).

C. Donici vine să-mi aducă oarecare precizări în legătură cu vânzarea imobilului Soutzo, vecinul Creditului, pe care doresc să-1 cumpăr. Are grijă să-mi precizeze drepturile lui de intermediar. N. Budurescu vine la mine după veşti. Eu caut să aflu de la el cât mai multe, neavând nici o informație. Banal, fals. Manoilescu vine din nou la mine cu S.O.S. înainte. Se găseşte într-o situație dramatică, gl. Linteş îmi cere să intervin la Paul Teodorescu pentru a-i da o întrebuințare. La 7 seara vine la mine acasă Savel Rădulescu pentru a afla ştiri în legătură cu plasarea lui. Nu mai are morga de altădată.

4 octombrie 1938

De dimineață am o întrevedere cu Soutzo şi Donici în chestiunea imobilului. La 6, şedință la U.G.I.R., pentru construcția Palatului din str. Lahovary. Ne decidem să chemăm pe loanovici şi Prager ca antreprenori. Nu mai văd pe Malaxa, care se scuză la telefon.

5 octombrie 1938

La 9, comitet la Explozivi. La 9 1/2 vine la burou Ene, care îmi descrie situația grea a întreprinderilor Gr. Alexandrescu. La 11 vine scriitorul Gane, care mii aduce o carte, în

287

ni banilor ce îmi datorează. La 12 vizitez „Curentul", unde mă primesc Stambuliu şi

aru. Instalații noi însă gospodărie țigănească, ca dezordine şi murdărie.

La 5, Consiliu Bancar, pe care îl prezidez.

La 6 vine ing. Mârzescu, fiul fostului ministru, cu Georgel Gheorghiu, spre a mă ruga

găsesc altă ocupație căci la Ministerul Aerului nu se mai simte bine. La 7 vine

Moşinschi, cu care discut situația lui loanovici, despre care arh. Dudescu mi-a dat

mații care îl prezintă ca hrăpăreț şi procesiv.

La 8 1/2 seara mă duc cu nevasta la Studio-ul Teatrului Național, unde văd o frumoasă

i: „Clovnul" de Roggers, jucată de Finteşteanu, O. Brădescu etc. Bun spectacol.

6 octombrie 1938

înmormântarea mareşalului Averescu, la care nu iau parte. Din jurnale văd demisa lui Benes. Cehoslovacia îşi prepară o nouă politică.

Stau acasă ca să lucrez. Nu este chip, căci vizitele se țin lanț.

La ora 9 soseşte ing. Prager, care îmi vorbeşte de oferta sa la construcția Palatului

J.,R.-ului. La 9 1/2 vine la mine ing. I. Bujoi, care îmi vorbeşte că a fost chemat de Paul iorescu, spre a-i cere colaborarea la I.A.R., ce va deveni regie autonomă, după înalta :stie ce a primit. El (Bujoi) arată lui Paul Teodorescu că soluția aleasă nu este bună jcrație, lipsă de libertate etc.) şi că el i-a propus să lase I.A.R. sub formă de •prindere pe acțiuni, în mâna unui grup românesc de încredere (Banca română, Credit istria], Banca de Credit Român etc.), cu oameni corespunzători (Bujoi, Cretzianu, eu

. în timp ce îmi relată aceasta, primesc un telefon de la Malaxa, care se anunță la mine, ;are cauză el a plecat imediat, urmând a ne revedea după-amiază.

La 10 1/2 vine la mine Malaxa. Vorbim din nou de planul fabricii de pulberi, în liții ce s-au schimbat, de colaborare cu Gutehoffniingshiitte. Face o aspră critică ului de înzestrare a țării, al lui Tătărescu, pe care îl consideră descusut şi nearmonizat, ntind ce concurs a dat el lui Tătărescu pe această chestiune. Mi se plânge apoi de ecția ce se dă unor grupuri străine (Concordia), care n-au făcut nimic până azi în nea livrării de armament. De asemenea critică pe cehi, care au început să se obrăz-ască — vorbind de Cugir. îmi cere să-i vând lui acțiunile Creditului Industrial de la -ir.

La 11 1/2 vine la mine ziaristul Jacques Pelczinski de la „Kurjer Porany" (Varşovia). bim generalități economice, schimbul comercial între cele două țări, apoi conflictul)-polon, pe care îl susține în sensul politicii lui Beck. îi dau a înțelege ce impresie bizară Ddus în România atitudinea polonă în această chestiune.

La 4 mă duc la Bujoi, la Petroşani, care îmi dă noi detalii în legătură cu orgnizarea pe ;noi a I. A .R .-ului.

La 4 1/2 mă duc la Dinu Brătianu, care mă roagă să numesc la U.G.I.R. ca director îral, pe ing. Dan Costinescu de la Letea. îi răspund că mă previne cam târziu, dar că avea consfătuiri cu industriaşii. Apoi mă duce în salon, unde mă găsesc într-un grup de ii liberali bătrâni, unde se citeşte proiectul de memoriu ce se va trimite Regelui. Erau ață dr. Angelescu, Sassu, Cipăianu, Dimitriu, Al. Lapedatu, Al. Ottulescu, Djuvara, >e Brătianu, Em. Dan, Gh. Brătianu etc. Memoriul întocmit de Dinu Brătianu era

288

respectuos şi cerea ca să se acorde efectiv măcar libertățile ce sunt prevăzute prin noua Constituție. Se citeşte si un proiect de memoriu, redactat de Gheorghe Brătianu, tot respectuos, în care se face mai multă politică externă.

La 6, la consiliul Creditului Industrial. La 7, comitet la U.G.I.R. în legătură cu construirea Palatului U.G.I.R.-ului.

La 8 seara iau masa la noi Savel Rădulescu şi Lăzeanu. Conversație banală.

7 octombrie 1938

La ora 9 prezidez comitetul la Consiliul Bancar. La 11 1/2 iau parte la şedința Societății Bancare, la care iau parte C. Argetoianu, D. Guşti, gl. Ballif, I. M. Mitilineu, von Witzleben etc. Cecropide ne raportează că a fost chemat la Titeanu şi i-a cerut să

contribuie la fondul de propagandă al presei, din ceea ce se cheltuia înainte de Bancă „pentru publicitate". Această cerere, susținută de altfel şi printr-o adresă scrisă, a făcut o detestabilă impresie. Băncile străine să alimenteze fondul de propagandă şi de publicitate a statului!

La 12 1/2, consiliu la Dacia România.

La l 1/2 dejunează la noi consulul general Lukasiewicz cu d-na şi Leon Sculy cu d-na.

La 4 1/2 vine la mine acasă ministrul Muncii, M. Ralea, cu care discutăm unele proiecte de lege ce pregăteşte („plasarea muncitorilor" etc.) îi atrag atențiunea asupra unor dispozițiuni ce nu convin patronilor şi este dispus să le schimbe. Vorbim apoi de eventuala numire a d-lui Cunescu la U.G.I.R. şi îmi cere să-1 las cel puțin pentru o lună spre a-şi termina lucrările curente. Relațiile de prietenie cu Ralea se leagă tot mai mult.

La 5 1/2—7 1/2, la ferma de la Cernica a fratelui meu.

La 8 1/2, şedința la Rotary.

Sâmbătă 8 octombrie — Marți 11 octombrie 1938

La Coteşti, unde îmi văd de gospodărie.

Marți la 6 seara, întors de la Coteşti, am o nouă şedință la U.G.I.R., în legătură cu construcția Palatului U.G.I.R.. Discutăm fațada si antreprenorul, înclin spre Prager, având rele informații despre loanovici.

Miercuri 12 octombrie 1938

La 9 dimineața vine la mine Ionel Bujoi să mă pună la curent cu ce a vorbit cu Malaxa, în ce priveşte Gazul metan, vizat de Auşnit, împreună cu un grup englez (lordul Melchet — alias Mond). Este vorba să se exproprieze capitalul particular de la Sonametan, să se înlăture Motaş şi ca grupul străin englez să pună mâna pe acest combustibil. Trebuie organizată apărarea, mai ales că Auşnit urmăreşte organizarea unei conducte până la Reşița, trecând pe la Ferdinand, în timp ce ar fi mai economic să ne îndreptăm spre Braşov şi Bucureşti. Față de însemnătatea problemei,făgăduiesc să mă ocup de aproape şi să dau tot concursul.

, vine l a mine ing. Prager, cu care discut chestiunea Palatului U.G.I.R .-ului. La
la mine Motaş să-mi spună că a primit prin Georgel Gheorghiu invitația lui
se întâlni, îl previn de cele ce mi-a spus Bujoi şi îl sfătuiesc să caute să se
lalaxa, care va lupta pentru apărarea Gazului, de atacul Auşnit, având şi interes
rețeaua de conducte de gaz spre Ploieşti, Braşov şi Bucureşti, pentru a-şi plasa
mă duc la chestorul Botez de la circulație spre a-mi salva maşina de la rechiziția ;. Un om foarte bine. Mi-a arătat noua judecătorie de circulație, prin care se va mediat orice abatere.

vine Sculy să mă pună la curent cu mersul lucrărilor. De la minister nu vin decât ;reutăți. Glatz nu ne poate suferi. Afacerea de pulbere pentru moment stagnează te un element hotărâtor în organizarea apărării noastre. a 4, adunare generală la Cartea Românească. La ora 5 prezidez Consiliul Bancar. ra 6 vine la mine N. Budurescu spre a afla noutăți. Sunt rezervat, căci de obicei mează spre a informa pe alții. împreună cu el

merg la Titeanu, la Ministerul Presei andei, spre a lămuri chestiunea contribuțiunii de dat de către întreprinderi pentru idă. Ralea a informat pe Armând Călinescu, care a făcut observațiunile cuvenite iu.

7, comitet de construcție la U.GI.R. Hotărâm definitiv ca construcția Palatului să ui Prager.

8 seara luăm masa la Capsa, cu Savel Rădulescu si Lăzeanu.

r • • i •• '

Joi 13 octombrie 193 8

19 dimineața vine la mine C. T. Teodorescu, viceguvernatorul, să se intereseze de l său, dl ing. Erbiceanu. îmi cere să-i fac nepotului său o anumită leafă, ceea ce de am şi făcut. Apoi m-a rugat să-i indic pe cineva care să ia locul său de preşedinte al rației, el fiind prea ocupat. I-am făgăduit că mă voi ocupa.

a 9 1/2 vine la mine C. Bursan, care îmi spune că Mitiță ar fi aflat că 1-aş fi criticat itica lui economică (la Varşovia), ceea ce 1-a afectat mult. Dezmint categoric şi îi că dimpotrivă în ultima vreme mi-a arătat foarte multă prietenie, ceea ce mi-a servit a Credit.

r'rezidez, la ora 10 dimineața, comitetul Consiliului Bancar, îi vorbesc lui Fințescu ar primi să preia preşedinția Cooperației, îmi răspunde afirmativ, dar se teme de ozitatea lui Mitiță Constantinescu.

La ora 11 vine la mine ing. Pavelescu, care mă pune la curent cu neregularitățile de la iera Turcă, în care ar fi amestecați, pe lângă Hodoşan, directorului Camerei şi aman, ataşatul comercial al Turciei, acesta din urmă făcând operațiuni de devize în L ilicit cu ajutorul lui Hodoşan. Aştept întoarcerea lui Tanrioer, pentru a lua măsurile îsare.

La ora 12 vine la mine Costel Motaş, care mă pune la curent cu cele vorbite cu * -i ~„ „ T _Qr f, nrjmit bine, i-ar fi arătat fabricile sale şi i-ar fi propus colaborarea la Gaz

La 12 1/2 vine la mine Costel Tătăranu, cu care discutăm poiiuca »i »,,------

diferitele evenimente la ordinea zilei. îmi spune că va merge la Tătărescu şi îi va cere să-şi precizeze situația, socotind că atitudinea lui Dinu Brătianu, care cere să se aplice cel puțin actuala Constituție, este justă şi găseşte ecouri adânci. îi spun că Tătărescu face eroarea de a nu-şi apropia buni prieteni complăcându-se în garda pretoriană cunoscută (Bejan, Ghiață etc.), care îi fac mult rău. După-amiază, la mine, Georgel Gheorghiu care — numai silit de mine — îmi mărturiseşte că a făcut legătura între Motaş şi Malaxa.

La 9 1/2 seara vine la mine Malaxa, care îmi anunță demisia lui Glatz şi Argeşanu. Mă bucur sincer de debarcarea acestor incapabili caraghioşi. Vorbim mult de problemele de armament. Atac din nou împotriva lui Tătărescu, Auşnit etc. Vorbim pe larg de Gazul Metan şi îmi precizează cum înțelege să colaboreze, cerând un rol precumpănitor. Admite să formăm,împreună cu Creditul Industrial şi cu grupul Bujoi, un grup solidar românesc. Rămâne să vorbesc cu Motaş şi Bujoi si apoi să ne întâlnim din nou.

Vineri 14 — Sâmtătă 15 octombrie 1938 La Cotesti, cu soția mea.

Duminică 16 octombrie 1938

Plec la 8 dimineața din Cotesti. Mă opresc la Râmnic, unde am o întrevedere cu prefectul județului, colonelul Stănculescu,în chestiunea alegerii de primar la Cotesti. La ora 12 1/2 ajung la Bucureşti.

Telegrafiez Regelui în numele meu şi în numele U.G.I.-R.-ului pentru cea de a 45-a aniversare.

Din partea U.G.I. R .-ului, telegrama este astfel concepută: . ^

„M.S. Regelui — Sinaia, • '•'•' '• ''''

Industriaşii țării, organizați şi întruniți în Uniunea lor generală, roagăț* Maiestarea Voastră să binevoiască a primi cele mai calde şi adânci respectuoase felicitări pentru aniversarea de astăzi, asigurând-o de întreaga lor credință şi de tot devotamentul lor.

V.S.

Preşedintele U.G.I.R."

La 2 1/2 vine la mine Leon Sculy, care îmi spune aprecierile pieții, în ceea ce priveşte plecarea celor doi miniştri militari şi alegerea lui Ciupercă şi lacobici ca succesori. Glatz ar fi ieşit pentru deficiența în ceea ce priveşte organizarea înarmării, ceea ce este grav. La ora 5 vine la mine Bujoi, cu care vorbesc de condițiunile colaborării la Gazul Metan; la 6 vine şi Costel Motaş, care ne aduce un memoriu pentru a arăta ce a făcut el la Gazul Metan, propunând crearea unei societăți de transport de gaz în legătură cu Sonametan şi cu eventualii consumatori (primăriile), îi spun planul Malaxa, care înțelege să intre la Sonametan cu capital şi rol hotărâtor şi tot Sonametan să aibă şi concesiunea de transport şi debitare de gaz. Motaş pare impresionat de această propunere; se teme de situația lui personală, propune fel de fel de combinații, din care reiese preocuparea lui de a-şi salva situația personală, îl sfătuiesc să privească lucrurile în mare şi departe căci altfel duşmanii lui (Auşnit et Co.) îl mănâncă. Pleacă foarte impresionat, rămânând să se mai gândească.

291

Luni 17 octombrie 1938

Vine la mine, la ora 9 1/2 dimineața, d-na consilier Costin (fiica lui Grigore :xandrescu) şi ing. Baldovin, care îmi arată situația desperată a întreprinderii şi dorința î o vinde lui Dermata (Moses Farkaş — Cluj), îi desfătuesc la aceasta şi cred că ar fi i bine să facă o colaborare cu Ministerul de Război. Ce păcat că aceste firme româneşti, doua generație, ajung deja în aşa de mari greutăți. La 12 vine la mine Motaş si îmi aduce gramul lui. Ne vom întâlni După-amiază. A fost la Lapedatu, pe care 1-a pus la curent iituația. Vine la mine la burou ministrul Ralea, care îmi cere să-1 las pe Cunescu încă o ă la minister, înainte de a-1 lua la U.G.I.R. căci are nevoie de el. îi răspund că nu mă pot ine, mai ales că nu am luat nici un fel de hotărâre şi față de Cunescu nu sunt deloc ;ajat. Apoi îmi comunică că s-a hotărât în Consiliul de Miniştri ca fiecare ministru să ia seamă un sat, de care să se ocupe. El a ales satul unde are via — Dobrina — din județul ciu şi îmi cere concursul bănesc, îi dau 20 000 lei, ceea ce îl încântă.

După-amiază aflu de la Moldovanu şi ing. Pavelescu noi detalii asupra celor ce se implă la Camera de Comerț turco-română.

Ing. Năcescu îmi spune că s-a întâlnit cu Neagu, directorul general de la Banca aprinderilor Miniere şi Metalifere, care 1-ar fi rugat să-mi spună dacă îl primesc să vină 11 Portocală, preşedintele Consiliului de administraţie, spre a-mi arăta planul lor, voind na asigure că nu au nici o intenţie agresivă faţă de Creditul Industrial, îi spun că nu pot iza vizita unui director general de bancă care conduce o întreprindere creată de B.N.R., că faţă de „omul" Neagu, îmi rezerv total atitudinea, faţă de purtarea lui faţă de mine.

La 7 1/2 vin la mine acasă Motaş şi Bujoi, în chestiunea Gazului Metan. Citim punerea alambicată şi nesinceră a lui Motaş. îi propun două modificări esenţiale: la rirea capitalului societăţii statul să capete acţiunile gratuit, iar noii acţionari să nească acţiunile fără primă. Motaş este nevoit să accepte că am dreptate, Bujoi a fost de rd cu propunerea mea. A rămas ca Motaş să-şi refacă memoriul ce va fi bază de discuţii Vlalaxa.

Marţi 18 octombrie 1938

De dimineaţă, la burou, vine Finţescu, întors din Bucovina şi îmi comunică primele iresii de la constituirea Consiliului Băncii de Nord din Cernăuţi. Mitropolitul Visarion ipus în comitetul de direcţie pe un om al său de încredere, Constantinescu, despre care am proaste informaţii, în ce priveşte cinstea lui. Directorul Stinghie pare prostuţ. Banca •a instala pe un picior mare. Ar fi vorbit cu rezidentul regal G. Alexianu, care i-a arătat gramul său naţional, arătând cum elementul românesc este în continuă scădere.

Fostul ministru Chirculescu vine la mine să-mi ceară un serviciu banal, îmi spune că lanamaua de la Ungheni ar fi amestecat până în gât Sergiu Dimitriu, pe care Victor landi îl va da în gât spre a se răzbuna pe Inculeţ. Se pare că se pregăteşte şi o chestiune an, care ar fi declarat că dacă se va atinge de el, va trage după el mulţi granguri! Ce puri şi ce moravuri! într-o astfel de mocirlă cine poate să mai facă politică utilă ţării?

La ora 11, şedinţă cu domnii de la Telefoane, Banca de Credit şi Banca Românească, eea ce priveşte operaţiunile de devize. La 12 vine la mine Ottulescu, trimis de Societatea

Bancară, în chestiunea Hermes; îi arăt cum pierde creanţa şi regretul meu de a nu fi putut să-i ajut aşa cum am făgăduit lui Pildner la Berlin. O astfel de demarşă a băncii prin Ottulescu mă supără; le voi trimite demisia mea din consiliu. Cu această ocaziune discutăm şi niţel politică. Crede că Georges Brătianu va avea un rol de jucat în cazul aproape sigur al schimbării de orientare de politică externă, în orice caz, vechiul partid politic a murit pentru a începe o altă fază politică. L-am găsit pe Ottulescu foarte slăbit. Nu îl paşte vreo boală?

La 12 1/2 vine la mine ing. Vasilescu-Karpen, în fruntea unei delegaţiuni de profesori de la Politehnică — D. Pompei, Macovei, Stinghie, pentru a-mi cere ajutor spre a termina construcţia Şcoalei Politehnice.

La ora l vine C. Dimitriu, fostul preşedinte al Senatului, care îmi cere să găsesc locuri de câştigat o pâine pentru Ion şi Victor Dimitriu, fraţii lui. îmi arată toată îngrijorarea lui asupra situaţiei interne şi externe şi în special cu înarmarea ţării.

Primesc invitația de a participa la Galați la inaugurarea Şantierului Naval de la Galați, în prezența Regelui, pentru sâmbătă 22 octombrie. Mă voi duce.

La ora 6, la U.G.I.R., şedință de comisiune pentru materii prime. La ora 9, şedință la mine cu Malaxa, Motaş şi Bujoi, în chestiunea Gazului Metan. Expun principiile de bază ale înțelegerii: fuziune între U.E.G. şi Sonametan, deci dublarea capitalului Sonametan de la 160 la 320 milioane lei, apoi din nou dublarea capitalului Sonametan la 640 milioane, statul primind gratis acțiuni pentru 125 milioane lei iar restul se împarte între 35 milioane vechii acționari şi 160 milioane noii acționari (CreditulIndustrial, Malaxa, grupul Bujoi). Emisiunea a 500 lei valoare nominală. După mici discuțiuni de detaliu, Malaxa cere termen de gândire până a doua zi. La ieşire, între patru ochi, mă felicită cu căldură pentru rezultatele ce am obținut: „Nici nu mă aşteptam să reuşeşti o aşa de bună combinație". La rândul lui, Motaş este mulțumit de acceptarea în principiu a lui Malaxa.

Miercuri 19 octombrie 1938

între 9 şi 10 1/2 stau în comitet la Explozivi şi Nitramonia. Hotărâm însemnate investițiuni în legătură cu noile şi viitoarele comenzi. Vorbesc cu ministrul Turciei Tanrioer şi ataşatul comercial Haitaman si stabilesc o întâlnire pentru mâine la legația turcă în legătură cu Camera de Comerț turco-română.

La 11 vine H. Prost, de la CreditulHipotecar, care îmi cere din partea lui Charron de la Societatea Națiunilor, detalii asupra Creditului Industrial pe termen mijlociu, îi dau situația Creditului Industrial.

Ing. I. Miclescu de la Nitrogen vine să-mi vorbească asupra intențiunilor Nitramoniei de a se ocupa în viitor de îngrăşăminte chimice, ceea ce ar indispune mult pe Nitrogen, îi dau asigurările necesare spunându-i că pentru moment suntem ocupați numai cu pulberi de război.

La 12 vine Malaxa, care îmi spune că de când cu negocierile duse cu Gazul Metan, a descoperit în mine un alt om față de care el va avea de aici înainte altă atitudine. Până acum eram pentru el o icoană de profesor, acum vede în mine şi un luptător al cărui ceas va veni. îi atrag atenția asupra necesității de a-şi atrage în partea sa pe Motaş, ca un aliat care este excelent specialist şi un om de treabă. Este necesar să-i dea liniştea sufletească şi materială

293

itru o viitoare colaborare şi atunci va putea fi sigur de izbândă, îmi spune că este gata să-i i toate asigurările şi chiar să-i facă o scrisoare în acest sens. îl chem pe Motaş, îl pun de >rd cu Malaxa şi se înțeleg pe loc. Este vorba să semnăm un protocol cu acționarii vechi ici şi să ne angajăm la punerea în aplicare a programului stabilit. Toată lumea de acord, moilescu îmi telefonează din nou strigând după ajutor. Vorbesc din nou cu Bujoi care îmi ;ăduieşte să-i trimită 150 000 lei. Vine la mine Th. Ficşinescu, care îmi cere un memoriu punctul de vedere al întreprinderilor cu capital străin din petrol, îmi cere ca atunci când discuțiunile ce se vor desfăşura în sânul comisiunei însărcinate cu redactarea legii nelor, se va vedea că Mişu Constantinescu, de la Creditul Minier, va lua-o razna, să fac pe arbitrul şi împăciuitorul pentru a se ajunge mai repede la acord.

La ora l vine viceguvernatorul Teodorescu, cu care vorbesc de Cooperație, îi reco-md pe Fințescu; el ar fi de acord, va vedea însă ce zice Mitiță Constantinescu. S-a gândit Victor Bădulescu şi la G. Strat. Cred că cel dintâi este mai bun. îi spun de proastele mele brmații asupra modului cum înțelege să înceapă Banca de Nord din Cernăuți. Este gata ia măsurile necesare.

Chem la mine acasă pe Bujoi să-1 întreb cât poate subscrie din cele 160 milioane lei i care 130 milioane le va acoperi Malaxa şi alții (R) şi 30 milioane noi (Creditul Indus-aT). îmi spune că nu are lichid, îmi propune să băgăm şi Banca Românesacă. De a^ord, b rezerva întâlnirii cu Malaxa.

Vine la mine ing. Şeibulescu, succesorul lui Cezar Popescu la Direcția Industriei. Va :ra în consiliul Creditului Industrial. Vorbim de proasta reputație a Camerii de Comerț rco-române. (Haitaman ar cere comisioane). Apoi de comisiunea însărcinată cu noua je industrială, îmi face o impresie mediocră.

La ora 6 vine la mine Kiriacescu, pe care îl pun la curent cu afacerea de Gaz Metan şi ii dă aprobarea necesară. Apoi vorbim de Creditul Minier şi îmi propune să iau eu eşedinția Consiliului de administrație, având toată autoritatea necesară a-1 pune la punct Mişu Constantinescu. Ar fi vorbit cu guvernatorul, căruia i-a propus întâi pe Costin oicescu şi apoi pe mine. Guvernatorul a cerut timp de reflexiune. Eu i-am spus că nu aş ea să iau o astfel de sarcină fiind prea ocupat. La despărțire mi-a spus că ar fi bine să tept să fiu rugat de guvernator.

Vine, chemat de mine, Dinu Cecropide cu care pun la punct chestiunea Hermes şi înțelegerea ce a avut loc prin intervențiunea dl Ottulescu. îi anunț demisiunea mea, stolerând nici cea mai mică discuțiune în legătură cu felul cum i-am ajutat să-şi poată aliza creanța Hermes. Cecropide face toate eforturile să mă convingă că nimeni nu şi-ar putut permite să-mi facă cel mai mic reproş.

Seara, la ora 9, iau masa cu Dody, cu Savel Rădulescu şi cu Mihai Lăzeanu la Capsa.

Joi 20 octombrie 1938

Convorbiri telefonice cu Bujoi asupra mersului afacerii Gaz Metan. Idem cu Motaş. şteptam textul protocolului de semnat, ce redactează Malaxa. La 11 vine N. Malaxa cu :est protocol, pe care eu îl aprob precum şi cu textul scrisorii lui către Motaş prin care îi anfirmă menținerea în toate drepturile lui cu o majorare de 100%. Chem pe Motaş. îl pun i curent cu cele primite şi îl trimit la Malaxa spre a se înțelege asupra procedurii. Vorbesc

294

cu Lapedatu de la B.N.R., care este şi preşedintele Sonametan şi îi cer acordul şi discretiunea sa. La ora 12 mă duc la legația turcă, unde am o întrevedere cu Tanrioer, ministrul Turciei şi Haitaman, ataşatul comercial. Mă plâng de neregulile ce s-au produs la Camera de Comerț turco-românăşi de lipsa de tact a lui Haitaman. Hotărâm îndepărtarea tuturor funcționarilor abuzivi, mutarea sediului Camera în mod provizoriu la legația turcă şi pornirea la un nou program. Nu pierde prilejul Tanrioer să se plângă că miniştrii noştri nu se țin de cuvânt şi nu respectă angajamentele, în special pe Mitiță

îl vizează. Socoate că România nu ține destul seamă de amiciția turcă care i-ar putea fi utilă. România face o politică internă şi externă după capriciul unui singur om, (R.), pe care îl crede „nebun" şi „degenerat". Protestez împotriva acestei opinii şi îi spun că nu cunoaşte calitățile suveranului. După părerea sa, clasa conducătoare este sub orice aşteptări. Crede că apropierea noastră de Germania este inevitabilă şi afirmă că „gardiştii" au văzut just. Cuvinte grele pentru Franța şi Anglia. Mai mi-a spus că în cazul când Atatiirk moare, îi va urma Inonii la preşedinția republicii. El probabil se va reîntoarce în Turcia şi ar dori să preia preşedinția Camerii, spre a avea „conducerea morală a țării". Nu 1-ar interesa preşedinția de Consiliu. Părea îngrijorat şi trist.

La 4 chem la Creditul Industrial pe Mişu Constantinescu de la Creditul Minier şi îi cer să voteze sporirea de capital la Gazul Metan, îmi promite.

Consiliu la Credit. Acordăm 3 milioane Şcoalei Politehnice pentru clădirea sa, în doi ani. Malaxa a dat 5 milioane lei.

La 7 mă duc la Cretzianu, la Banca Românească; îl pun la curent cu chestiunea Gazului Metan şi îl rog să voteze sporirea de capital, arătându-i lupta ce duc pentru a scăpa Gazul din mâna lui Auşnit. îmi făgăduieşte tot concursul, urmând a pune la curent pe dl Dinu Brătianu.

La 7 1/2 prezidez o şedință de petrolişti şi cimentări în legătură cu noile taxe puse pentru Fondul de aviație.

La 8 1/2 dinează la noi Coca şi Nicuşor Racoviță, Liviu, Chouchou, maica.

Comunic la telefon lui Vasilescu-Karpen hotărârea Creditului Industrial de a da 3 milioane lei pentru Politehnică, îmi răspunde emoționat, cu vii mulțumiri.

Vineri 21 octombrie 1938

La ora 9 prezidez comitetul la Consiliul Bancar.

La ora 12 vin Malaxa, Motaş şi Bujoi si iscălim protocolul cu privire la acțiunea ce facem pentru menținerea gazului metan în mâini româneşti. Malaxa este foarte fericit, îi spun că participă cu numele său la cea mai frumoasă acțiune românească, la care îmi răspunde că această operă s-a făcut sub preşedinția mea. Hotărâm cea mai deplină discrețiune si acțiune promptă şi energică.

Primesc pe Leon Sculy, căruia îi comunic ceea ce mi-a spus Miclescu în privința temerii ce are Nitrogen de intrarea Nitramoniei în câmpul îngrăşămintelor chimice.

Primesc doi francezi de la Societatea Bumbăcăria românească.

Vine bătrânul Leon Furnaraki şi îmi cere ajutorul pentru o luptă nedreaptă ce duce la calea ferată cu acumulatorii săi cu o firmă ovreiască (Rova), pe care o protejează Bursan şi Puşcariu. îi promit concursul meu.

295

Vine Mihai Lăzeanu pentru câteva momente, îmi spune că ar fi demisionat Cancicov, z din cauza sănătății, fie dintr-un conflict cu Mitiță Constantinescu.

între 3 şi 8, examene de octombrie la Academie. Aceleaşi rezultate dezolante.

La ora 9, la Rotary. Cretzianu îmi spune că îmi va povesti odată ce a pătimit cu siceanu la Steaua Română. Este ceva inimaginabil. Demisiunea i-a fost primită, icşinescu m-a pus la curent cu mersul tratativelor între cele două grupuri petrolifere în

irul legii minelor si m-a rugat să-1 determin pe Mişu Constantinescu să fie mai concesiv mai înţelegător.

Sâmbătă 22 octombrie 1938

Plec la 8,50 cu „aerodinamicul" sau cum îi spun eu, „Malaxina", la Galaţi, vagon

Decial, spre a participa la inaugurarea Şantierului Naval de la Galaţi, devenit acum şantier

e mare însemnătate militară căci în el se va construi un submarin şi două puitoare de mine.

ui parte, în acest vagon special: Malaxa, Auşnit, generalul Prodan, preşedintele I.A.R.,

ieorgel Gheorghiu, contraamiral Gheorghiu, secretarul general al Ministerul Aerului şi

'latinei, Mitiţă Constantinescu şi alţii mai mărunţei. Am o lungă conversaţie cu Mitiţă

bnstantinescu, care s-a desfăşurat în cele mai bune condiţiuni de atmosferă amicală, după

e în prealabil ne-am explicat din nou asupra ultimelor intrigi ce s-au încercat în ultima

reme, despre care mi-a vorbit şi Bursan. M-a întrebat ce am făcut în Turcia şi 1-am pus la

urent cu constatările şi impresiile mele, cu care s-a declarat de acord. Relaţiile comerciale

u Turcia pot fi intensificate; ar trebui trimis acolo un ataşat comercial direct căci deşi

/[ănescu este bun, stă prea mult la Atena şi prea puţin la Ankara. L-am pus la curent cu

curăţenia generală" ce am făcut la Camera de Comerţ turco-română şi s-a declarat de

cord. Apoi am vorbit de legea minelor şi de situaţia Creditului Minier. Mi-a arătat, într-o

ormă destul de sentenţioasă, care sunt principiile pe care le doreşte, de colaborare între

;rupul capitalist străin şi cel românesc, dar în cadrul armonic al intereselor de stat. îi arăt

ă Creditul Mmr'erîmi inspiră mari îngrijorări, că nu văd în această întreprindere numai o

facere particulară dar şi un bastion românesc în industria de petrol. De aceea nu îmi place

lolitica şi atitudinea lui Mişu Constantinescu. Pare impresionat de cele spuse şi,

leclarându-se de acord cu temerile mele, va aviza la mijloacele de reformare. Vorbim apoi

le Banca întreprinderilor Miniere si Aurifere, unde este director gl. Neagu şi îmi spune că

iceastă întreprindere nu taie drumul Creditului Industrial, ci are rolul de a crea întreprinderi

ici şi de a face explorări şi exploatări noi. Vorbim de Creditul Agricol, creat pe timpul

;uvernării Tătărescu, pe care îl socoteşte că intră în domeniul cooperației; de aceea îi va

;chimba destinația spre a lucra la valorificarea produselor agricole de tot felul. Vorbim de

:ooperație, încă în faza de reorganizare, îi propun să întrebuințeze pe I. N. Fințescu şi pe

B. Caraman de la Galați, îi notează şi îmi promite să- i întrebuințeze. Vorbim de Creditul

Industrial, îmi promite să prelungească mandatul lui Kiriacescu şi să numească pe Eugen

savu în locul lui C. Bălănescu în Consiliul Creditului Industrial. Vorbesc de Savel

ilădulescu şi îi cer să se intereseze la Rege dacă există vreo prevenientă față de el, căci ar

fi bine să fie întrebuințat într-o întreprindere, dat fiind că nu mai are mijloace de existență.

îmi vorbeşte în cei mai buni termeni şi îmi făgăduieşte să se ocupe şi de Savel Rădulescu.

Dezbătând toate aceste chestiuni de aproape 2 ore, Mitiță Constantinescu se arată foarte

296

satisfăcut de conversația avută şi de acordul de păreri ce avem împreună. Ajungem la 12 la Galați. Mă duc la socrul meu, Orleanu, unde dejunez si unde stau până la ora 3 1/2 când plec la şantier, dat fiind că serbarea începea la ora 4.

întâlnesc pe primul preşedinte Hozoc, pe procurorul general Paraschivescu şi pe primul procuror Lupaşcu, cu care mă întrețin asupra magistraturii de la Galați. Cu o mare întârziere şi pe o vreme de ploaie, frig şi mare umezeală începe solemnitatea, în prezența Regelui. Bate cu un ciocan de aur care se îndoaie fiind de aur pur (99,9%) primul bulon. Regele se întreține numai cu miniştrii pe estradă; nici o atenție pentru ceilalți după estradă. Vorbesc câteva cuvinte cu Paul Teodorescu, Mihai Ghelmegeanu (în uniformă de căpitan), gl. Ştefan lonescu, şeful Statului Major, gl. lacobici, noul ministru al înzestrării, pe care îl felicit călduros, gl. inspector Florescu etc. Solemnitatea se desfăşoară repede sub biciul rece al ploii. După solemnitate mergem la vagon, unde în aşteptarea plecării mâncăm şi bem. Conversație banală, fără interes.

La 10 1/2 ajung la Bucureşti, unde Malaxa îmi propune să mă ducă acasă. Pe drum, în automobil, Malaxa îmi arată regretul lui că nu a putut vorbi cu Regele din cauza grabei în care s-a desfăşurat solemnitatea, îmi mai adaugă că după convingerea

lui ar trebui să mi se încredințeze mie Ministerul Armamentului spre a se face cu adevărat o operă serioasă. Şi el nu se va lăsa, în 2—3 luni, până când o astfel de schimbare utilă țării nu se va îndeplini. îi mulțumesc de gândul lui şi îi spun că mă interesează a lucra pentru apărarea țării, dar mă îndoiesc de putința împlinirii acestui program din multe cauze.

Duminică 23 octombrie 1938

La 10 dimineața îmi telefonează Malaxa spre a mă întreba dacă aşi primi să intru în consiliul societății lui, Socotub, pentru fabricarea tuburilor de sonde, îi mulțumesc dar îi spun că tocmai pentru că am putea colabora pe planuri de interes mai general şi pe planuri mai înalte, nu este bine să figurez într-un consiliu al unei afaceri personale a sa. Nu se va judeca aceasta bine şi atunci colaborarea noastră viitoare ar putea fi îngreunată, îmi dă dreptate şi nu mai insistă.

Stau acasă şi lucrez în linişte, când, pe la 4 1/2, mă cheamă la telefon Malaxa ca să mă roage să merg să-1 văd la el acasă (locuința de la Băneasa, unde are un manej şi o mică locuință de lemn), între 5 — 8 stau de vorbă cu el asupra celor ce urmează: m-a întrebat de ce am plecat de la Finanțe, pentru ca să ştie exact şi cât mai complet motivele şi cauzele. I-au spus că am demisionat nefind susținut şi ajutat de colegii mei în frunte cu Gh. Tătă-rescu şi apoi aveam în Manolescu-Strunga un partener la Industrie şi Comerț care ducea o politică economică care îmi primejduia moneta. Eu eram prea rectilin si de bună credință în toată acțiunea mea, pe când toți ceilalți mă păcăleau şi îmi dădeau lovituri din spate. Eram păcălit la fiecare pas, mințit, înşelat, eram cu adevărat crucificat. Tătărescu m-a sfătuit, m-a rugat cu lacrimi în ochi să nu-1 las, dar din moment ce aveam convingerea că nu era sincer, am plecat din guvern scârbit, deziluzionat, după toată sforțarea cinstită ce făcusem. De Rege m-am despărțit în termenii cei mai buni; m-a chemat la masă cu soția mea şi mi-a mulțumit pentru toată munca mea, recunoscând că am făcut multe lucruri bune; dar de la plecarea mea din guvern nu m-a primit niciodată în audiență deşi i-am cerut de

297

ouă ori, iar în ocaziunile când îl întâlneam, nu îmi adresa niciodată nici un cuvânt. Ştiu ă ar fi spus odată lui Manoilescu despre mine că sunt un băiat bun, dar că prea ascultam)t ce îmi spunea Brătianu. îi spun apoi lui Malaxa că deşi s-a răspândit zvonul că aşi fi lecat din cauză că nu am voit să dau ceea ce mi-a cerut Regele, trebuie să recunosc cinstit ă niciodată, sub nici o formă, nu mi s-a cerut nimic şi deci nu am dat nimic, îi spun că am at afară pe Aureliu Ion Popescu, cumnatul lui Urdăreanu, şi că poate aceasta mi-a atras ra acestuia, ceea ce pe mine mă lasă indiferent. Aceasta impresionează pe Malaxa. Vorbim poi de calitățile unui om rămas neîntrebuințat şi de durerea lui de a se vedea lăsat de o arte, în timp ce alții conduc viața publică. Malaxa, vorbind mereu de problema înarmării, ni face următoarea destăinuire care mă uimeşte: Acum câteva zile, întâlnindu-se cu atărescu şi vorbind de înarmarea țării, Tătărescu spunea lui Malaxa: „Numai doi oameni ot salva şi asigura înarmarea țării: dumneata, domnule Malaxa, în care caz ar trebui să-ți inzi toate fabricile ce ai, sau Victor Slăvescu". Ce surpriză pentru mine! Această sugestie lui Tătărescu, spunea Malaxa, m-a făcut să

mă gândesc la d-ta pentru Ministerul Armamentului si de aceea am voit să ştiu cum stai cu Regele. I-am atras atenția că eu nu ițeleg să am nici un fel de obligații luând departamentul şi înțeleg să lucrez numai după onstiința mea. îmi plac situațiunile netede şi clare, căci pe mine nu mă interesează ituațiile şi vanitățile omeneşti decât în măsura în care sunt în armonie cu conştiința mea. unt un om fără avere, de aceea la această armonie şi echilibru sufletesc în care mă găsesc stăzi, nu înțeleg să renunț pentru nimic în lume. Atitudinea mea pare a influența şi npresiona pe Malaxa. Vorbim de relațiile între oameni, de prieteni, prietenii; îmi o vesteşte legătura lui cu Alex. Periețeanu, afirmând că, în afară de el, nu a mai întâlnit ică un om de o mai mare curățenie sufletească ca mine. Vorbim şi de Mitiță Constan-nescu, asupra căruia însă el nu emite nici o opinie rea. Ne promitem reciproc o prietenie snceră şi ne despățim în forma cea mai călduroasă. Seara luăm masa la fratele meu.

Luni 24 octombrie 1938

De dimineață la 9 1/2 vin la mine d-na Costin, Ernest Ene şi Baldovin de la firma rr. Alexandrescu, cu care discut metodele de asanare ale firmei.

Malaxa vine la mine să stabilească repartiția celor 160 milioane lei din noua emisiune e la Sonametan: el cu 135 milioane, Creditul Industrial cu 12 1/2 si grupul Bujoi cu 12 1/2)rmând împreună un holding.

Ştefănescu de la Românofir îmi cere concursul pentru a pune în picioare fabrica Vtenia de la Craiova. Pentru o afacere românească îi dau tot ajutorul.

Ştef. Chicoş, de la Consiliul Legislativ, vine să mă întrebe dacă este bine să emisioneze pe baza legii celei noi de pensii, îi dau sfatul să stea pe loc.

Colonelul Solacolu, fostul prefect, venind la mine pentru a susține o bancă ovreiască, ice elogiul lui Fianu. Ce ramolit!

Ing. Mareş îmi cere să ajut antreprenorii liniei Bumbeşti-Livezeni pe lângă Cancicov. iind bun prieten cu gl. Antonescu, îmi spune ce stimă mare îmi poartă mie Antonescu.

Apoi îmi povesteşte că Antonescu ar fi primit de la Rege mandatul să facă pe Corneliu Codreanu să ceară Regelui o audiență şi că acesta ar fi refuzat. Aşa o fi?

După-amiază, între 3—8, examene la Academia Comercială.

Seara mănâncă la mine colonelul Ion Petroianu, cu care vorbim chestiuni militare.

Marți 25 octombrie 1938

De dimineață soseşte, pe la 9 1/2, von Witzleben cu Cecropide spre a-mi relata din nou asupra conflictului înjurai afacerii Hermes, pentru care voiam să-mi dau demisiunea. După multe explicații şi plate scuze, ne împăcăm şi renunț la ideea demisiunei. Vorbim în schimb asupra viitoarelor relațiuni comerciale germano-române, arătând că dacă găsesc ca aceste relațiuni să fie strânse, nu înțeleg să fie sufocante, cu atât mai mult cu cât Germania nu ne poate da tot ce ne trebuie, deosebit de faptul că avem angajamente financiare cu alte țări (Anglia, Franța etc.), pe care nu le putem respecta decât tot prin export de mărfuri. Witzleben îmi spune cu multă mâhnire cum toate avansurile ce ne-a făcut Germania au fost zădărnicite de intervențiile franceze şi că

aşa se va întâmpla şi în viitor, îmi anunţă sosirea lui Clodius, la viitoarele negocieri comerciale cu Germania. Ne promite să ne întâlnim spre a rediscuta aceste chestiuni.

Vine gl. Linteş, care mă roagă din nou să-i găsesc ceva, vreo ocupaţie cu care să-şi completeze bugetul.

Vine Malaxa să-mi aducă al doilea protocol în legătură cu Gazul Metan. Vorbim unele detalii în această afacere, îmi spune din nou că are ferma convingere că în foarte scurtă vreme voi fi ministrul înzestrării Armatei, îi spun că am auzit că Cancicov ar dori să se retragă din motive de sănătate, ceea ce îl surprinde. Va controla informaţia.

Am chemat de la Galaţi pe C. Ignat pentru a primi de la Malaxa însărcinarea de a trata cumpărarea terenului Gotz-Foresta din portul Galaţi, îi pun faţă în faţă şi Malaxa îl însărcinează pe Ignat cu negocierile necesare. Malaxa ar avea intenţiunea să facă pe acest teren furnale înalte şi metalurgie spre a combate la sânge pe Auşnit cu Titanullui. între ei este o luptă pe moarte şi pe viaţă.

La ora 12 mă duc la Cancicov, împreună cu o delegaţie de antreprenori care lucrează la linia Bumbeşti-Livezeni, spre a ne plânge de felul cum C.F.R. îşi ţine angajamentele. Găsesc pe Cancicov foarte schimbat la faţă, slab, palid, cu o mină de om pe care îl roade o boală grea. Pare foarte obosit, îmi spune sub o formă deghizată că se gândeşte la odihnă şi retragere.

între 3 şi 8 după-amiază, examene la Academia de Comerţ. Studenţi slabi şi nepregătiţi. La 8 seara, acasă, în familie.

Miercuri 26 octombrie 1938

Sf. Dumitru. Felicit pe Mitiţă Constantinescu.

La 10 dimineaţa plec la Merişani, împreună cu colegii rotarieni spre a asista la inaugurarea dispensarului şi căminului cultural ce am ridicat cu cheltuiala noastră. Două vagoane speciale ne duc acolo. Aproape toţi prietenii rotarieni. Vin şi miniştrii dr. Marinescu şi Gh. lonescu-Şişeşti. în tren aflu de la Al. Popescu-Necşeşti ce s-a întâmplat la deschiderea cursurilor Universităţii din Cernăuţi. Socotindu-se necesar să se lase să

orbească şi un student, acesta ar fi imputat conducătorilor că ţin studenţii în închisoare şi cerut eliberarea lui Corneliu Codreanu. Studenţii din sală au început să ceară în cor liberarea lui Codreanu şi apoi au cântat imnul legionar. Formidabilă impresie. O dovadă î mişcarea merge înainte cu toate măsurile luate de guvern.

Otto Stern, directorul general de la Astra Română, îmi propune să intru în consiliul :estei mari societăţi petrolifere din grupul RoyalDutch. îi mulţumesc,în principiu nu pot :fuza. Cred că este bine să se aştepte până apare noua lege minieră spre a putea face în ;plină libertate acţiunea mea de apropiere a celor două puncte de vedere între itreprinderile străine şi naţionale. Este de acord cu punctul meu de vedere şi va aştepta, poi vorbim de noile principii de bază ale viitoarei legi.

Serbarea inaugurării dispensarului de la Merişani se desfăşoară într-un cadru foarte umos, spre mulţumirea generală. La ora 6 ne reîntoarcem în Bucureşti, în tren vorbesc delung cu Sarret, ataşatul comercial francez, asupra politicei economice franco-române, răgându-i atenţiunea asupra acţiunii germane.

La 7 seara, Mihai Lăzeanu îmi anunță la telefon că mi s-a pus candidatura la utomobil-Club Român iar alegerea mea va avea loc la 5 noiembrie.

în tren, Gigurtu îmi vorbeşte din nou de fabrica de la Diciosânmartin Nitrogen şi de •ogramul de viitor. Rămânem în continuare.

Seara lucrez acasă.

Joi 27 octombrie 1938

La 10 1/2 mă duc cu avocatul Costin Sturdza la G. lonescu-Şişeşti, spre a-1 ruga într-o acere a societății Explozivi.

La ora 10 vine la mine dl Donescu, fostul primar al Capitalei, spre a-mi solicita un edit pentru întreprinderea sa Petrol Block. îi spun franc că nu are nici o şansă.

La 11 vine belgianul Boulvain de \aElectrobeIcu care discut situațiunea întreprinderii i Manoilescu, Petroşani*

Fințescu mă pune la curent cu cele vorbite cu C. T. Teodorescu, viceguvernatorul, în lestiunea Băncii de Nord din Cernăuți. Nici un cuvânt despre Cooperație. Abilitate sau >să de sinceritate?

La ora 12, comitet financiar la Reşița cu Max Ausnit şi Ion Săvescu. Lipseşte Malaxa, re a avut vizita Regelui la fabricile sale. Ausnit ne prezintă situația financiară a Reşiței, m imobilizată din cauza neplății C.F.R. îmi cere noi credite. Săvescu pare mai bine, deşi mplet îmbătrânit. Pare profund afectat de înlăturarea lui de la Banca Românească.

între 3—6, examene la Academie.

La 6, consiliu la Creditul Industrial. Ia parte şi Şeibulescu, noul director delegat al misterului Economiei Naționale. După consiliu, mă întrețin mai mult cu Kiriacescu upra Creditului: prelungirea mandatului său, alegerea lui Savu în locul lui Bălănescu. ii face impresia, dezamăgit şi obosit, îmi spune că la Banca Naționalănu i se mai dă nici ntrebuințare serioasă (Viramentele şi Controlul) şi că la Credit mai rămâne numai până

* Evidentă eroare. Citeşte Şorecani! (n. ed.).

la terminarea mandatului, când va avea 72 de ani. Peste câteva zile împlineşte 70 de ani. Tristă este bătrânețea, mai ales când vine cu atâtea dezamăgiri. După consiliu, continui examenele la Academia Comercială. Seara, acasă,în familie.

Vineri 28 octombrie 1938

La ora 8 sunt la burou, unde mă ocup timp de o oră cu reorganizarea serviciilor de Casierie şi Ordonanțare.

La 9, comitet la Consiliul Bancar. Comentăm eventualitatea numirii lui C. Angelescu ca ministru de Finanțe. Pare radios de aceasta şi ne spune că dacă i se oferă, primeşte, ne mai putând refuza pe Rege.

La ora 10 vine Şapira Mihai de la Vulcan să-mi ceară să intervin pentru a se obține ca industria metalurgică să lucreze mai mult.

La ora 10 1/2 vine G. V. Măcărescu, consilierul Creditului Industrial, să mă roage să-1 ajut să-şi repună industria lui forestieră de la Piatra Neamț în mişcare, intervenind la Şişeşti să obțină lemn de la stat.

La ora 11 vine Mişu Constantinescu de la Creditul Minier, cu care vorbesc de acordul ce s-a făcut între cele două grupe de întreprinderi petrolifere (străine şi româneşti) cu privire la principiile de bază ale viitoarei legi a minelor, îi repet din nou necesitatea reorganizării Creditului Minier si el se declară de acord.

La ore 12 vine Malaxa, care îmi povesteşte cum s-a desfăşurat vizita regală-privată ce a primit la uzinele sale (Regele, Voievodul, prinţul de Hohenzollern şi ministrul Palatului). Regele i-a mulţumit şi i-a spus că va trimite tot guvernul să viziteze uzinele sale. Părea satisfăcut la maxim, deşi se plângea de oboseală şi răceală. (Puţină falsă modestie de om satisfăcut în vanitatea lui de creator). Apoi, trecând la altă ordine de idei, mi-a spus că a vorbit de o eventuală trecere a mea la Finanţe. N-a obţinut nici răspuns negativ nici răspuns pozitiv. Pentru el aceasta înseamnă că nu există prevenire sau rea dispoziţie la Rege faţă de mine. Apoi m-a întrebat dacă eventual aşi accepta Ministerul Economiei Naţionale. I-am spus că situaţia actuală mi se pare extrem de grea şi mă întreb ce aş putea face. Sincer vorbind, pe mine mă interesează sau Finanţele sau Armamentul. Acolo aş lucra cu pasiunea mea întreagă şi cred că aş putea fi util. Malaxa mi-a făcut un elogiu „pornit din adânca lui convingere" că eu sunt chemat să mă ridic în curând sus şi că sfatul lui este „să joc tare", adică să-mi susţin pretenţii corespunzătoare valorii mele şi să nu mă autodepreciez. Acţiunile mele sunt în continuă şi vădită creştere. Plin de soare şi de aur. Să nu mă mulţumesc cu orice. Mai bine să aştept căci ceasul meu va veni. Şi el este de părere să nu accept Economia Naţională şi să cer sau Finanţele, care astăzi poate fi un adevărat rug, sau Armamentul, care înseamnă pentru mine un „soclu" de glorie. Se vor cere viitorului ministru de Finanţe soluţii eroice pentru a dobândi mijloace noi. Neputându-le găsi, de aceea va pleca Cancicov. Sănătatea este un pretext. „Joacă tare, aşteaptă şi ceasul dumitale va veni văzând cu ochii", îmi vorbeşte rău de lacobici (ci. II). Aceasta este în esenţă convorbirea cu Malaxa.

Vine la mine Georgel Gheorghiu să mă previe că ing. Panteli ar face intrigi contra mea la alegerea de la Automobil Club.

301

La ora 3, la Academia Română. Şedinţă de secţie până la ora 5. Prezint Delegaţiei .cademiei situaţia trimestrială a budgetului Academiei şi primul bilanţ al averii sale. roduce o impresie bună. Mi se aprobă toate propunerile.

La ora 5 prezidez Consiliul Bancar. La ieşire vorbesc cu C. Angelescu, care mă roagă, acă va fi numit ministru de Finanţe, să-1 ajut, întrebându-mă dacă eventual aşi intra în linister. îi spun că sunt gata să-i dau personal tot concursul, dar că în Minister nu aş intra ecât la Armament.

La 6, examene la Academie.

La 7, consiliu profesoral. Răducanu — lamentabil ca totdeauna — ne comunică textul oului anteproiect de lege pentru refonna universitară. Se desfiinţează multe catedre, între are a lui Madgearu, I. Gr. Dimitrescu, Eftimie Antonescu, Cezar Partheniu, N. lorga. La Iţe catedre se adaugă conferenţiari şi asistenţi noi. Mie mi se dă încă un asistent. Impresie ribilă.

La 7 1/2—8 1/2, la d-na Zoe Gheţu. Mă ocup de traducerea lui David Ricardo.

La 8 1/2, la Rotary. Necşeşti îmi spune că în săptămâna viitoare are loc sigur îmanierea cu C. Angeîescu la Finanţe, Franasovici la Externe şi Guşti la Instrucţia Publică i poate şi cu plecarea lui Şişeşti.

Sâmbătă 29 octombrie 1938

Plec la 9 1/2 cu gl. Bădulescu la Coteşti pentru poligonul de tragere de acolo, rl. Bădulescu este încântat de ceea ce găseşte la Coteşti şi îmi dă noi indicaţiuni. Restul ilei mă ocup de gospodărie.

Duminică 30 octombrie 1938

La Coteşti. Zi frumoasă de toamnă, cum numai în România se poate avea. Mă ocup de ospodăria mea care creşte şi se completează după metode moderne şi civilizate, lupă-amiază mă întorc acasă la Bucureşti, unde îmi petrec restul zilei în mijlocul alor mei.

Luni 31 octombrie 1938

La 10 1/2 mă duc cu ing. Mareş, Prager şi C. Vasilescu la ing. Macovei, director eneral al C.F.R., cu care discutăm contractul acestor antreprenori cu C.F.R. pentru onstruirea liniei Bumbeşti-Livezeni. Macovei este foarte respectuos şi serviabil, ca urmare intervenţiei ce am făcut la Cancicov. La discuţie asistă şi Puşcariu, sub-director general inanciar. Cădem de acord pe punctele hotărâte. Creditul Industrial va da o finanţare orespunzătoare.

La 11 1/2 mă duc la Otto Stern, directorul general de la Astra Română, cu care discut Itimele chestiuni în legătură cu legea minelor. Recunoaşte meritul ce am de a fi ajutat la soluţie comună între cele două grupe de întreprinderi. Vorbim din nou de intrarea mea în onsiliul de administraţie al Astrei şi îi arăt temeiurile morale pentru care nu pot intra, cel uţin acum, în acest consiliu. Le înţelege şi îmi dă dreptate, îmi spune că de multă vreme

302

dorea să mă aleagă şi că aşteaptă oricât, numai să intru. Pentru el sunt deja consilierul Astrei. Ne despărţim în termeni curtenitori.

La 12 1/2 lucrez cu Eros de la U.G.I.R.

La l 1/2 mă duc la Mişu Ghelmegeanu, ministrul Comunicaţiilor, care îmi spune că doreşte să-i dau concursul la administraţia C.F.R., intrând în consiliul acestora, în calitatea mea de preşedinte la U.G.I.R. şi fost profesor de Transporturi ca şi de personalitate. Sunt chemat să mă ocup mai ales de chestiuni financiare şi de tarife, de care se simte mare nevoie spre a fi bine îndrumate, îi mulţumesc şi ne despărţim cordial. Mă roagă să păstrez discreţiune completă. De mult doream să lucrez la calea ferată. Aceasta îmi dă o mare satisfacţiune, căci sunt sigur că voi putea fi util.

După-amiază, între 2,45 şi 7, fac examene la Academia Comercială. La ora 7, comitet la Explozivi, cu englezii Philipps şi Smith.

La ora 9, dineu la Costin Sturdza cu englezii de la Explozivi.

Marţi l noiembrie 1938

Lya Florescu, secretara mea, îmi comunică logodna ei cu baronul Emanuel Kapri din Bucovina.

G. Tătărăscu îmi telefonează ca să-mi anunțe că la întoarcerea sa de la Poiana vrea să se întâlnească cu mine spre a vorbi mai îndelung (sistemul lui perimat) şi apoi îmi cere din nou să acord credit societății Cloşani, rugându-mă să primesc pe Tillea în acest scop.

La 9 3/4 vin m-me Costin, Ene şi Baldovin, cu care discut reorganizarea societății Gr. Alexandrescu. La 10 vine Manoilescu cu mici rugăminți în chestiunea Sorecanilor.

La 11, deschiderea solemnă a Academiei Comerciale pentru 25 de ani de funcționare. Prezidează G. G. Mironescu. Vine M. Cancicov. Nici un delegat al Ministerului Educației Naționale. Serbarea destul de prost organizată. Numai Răducanu singur pe estradă. Profesorii răspândiți în bănci. Nu a vorbit nici un delegat al Asociației Licențiaților, cu care Răducanu nu are raporturi personale; nici un student. Darea de seamă a rectorului Răducanu, bine făcută, Cancicov a vorbit cald şi frumos.

Lăzeanu îmi comunică, din cea mai bună sursă, că Regele s-a exprimat în termeni elogioşi asupra mea şi că a declarat că sunt rezerva lui. Ralea a confirmat această informație. Ce va fi oare?

La telefon, acasă, Tillea îmi cere de îndată întâlnire.

La l 1/2, dejun la mine cu Phillips, Smith, Leon Seuly cu d-na, Costin Sturdza cu d-na.

între 3—5, examene.

între 5 — 6, consiliu la Nitramonia şi Explozivi.

între 6—7, examene.

între 7 — 8 1/2, la Clubul Automobil, unde fac vizite în vederea alegerii de sâmbătă. Primire foarte bună.

La 9, masă colegială la Academie cu colegii profesori, pentru cei 25 de ani de aniversare. Lipsesc mulți profesori: unii supărați (Taşcă, Madgearu, Eftimie Antonescu), alții în doliu (Andrei Rădulescu).

303

Miercuri 2 noiembrie 1938

Kiriacescu îmi telefonează de dimineață spre a mă ruga să aranjez cu Malaxa ora izitei la uzinele sale. La ora 9, comitet la Consiliul Bancar. La ora 10 vorbesc cu Malaxa, i cer un ajutor pentru poligonul de tir. îmi dă 50 000 lei.

Vine Ion Cămărăşescu într-o mică intervenție. Se interesează de Consiliul Economic.

Conversație cu belgianul Boulvain pentru afacerea Electrobel-Şorecani.

G. V. Măcărescu vine să mă roage din nou în chestiunea lui de a-1 ajuta să obțină ;mne din pădurile statului pentru fabrica lui.

Gl. Linteş îmi cere să nu-1 uit si să-i dau o întrebuințare.

N. lorga cere credit pentru a cumpăra o ogradă la Văleni, pentru aşezarea unui cămin.

După-masă, între 3 1/2 şi 6 1/2, vizită la uzinele Malaxa cu cei de la B.N.R. Impresie xcelentă.

La 6 1/2—8 1/2, examene.

3 noiembrie 1938

Vine, la 10 dimineața, ing. Bunescu de la C.A.P.S., pe care îl rog pentru Măcărescu. ujoi vine şi mă pune la curent cu demersul făcut pe lângă el de către Auşnit în legătură cu oul laminor ce plănuieşte. Vine ministrul Conțescu spre a interveni în favoarea manu-icturii de porțelan Iliescu de la Cluj. Mă roagă să ajut ca la Sulina, dacă sombrează* Jijie, i vină o firmă românească, pentru a exploata uzina electrică, îi promit. Consilierul :onomic Haitaman, de la legația turcă, vine la mine în chestiunea Camerii de Comerț jmâno-turcă. Vine Weiser de la Phonix şi se plânge de felul cum îl amenință Neagu, în şea ce priveşte Topitoria de zinc.

între 3 — 8, examene. La 6, consiliu la Credit. Se sărbătoresc modest 15 ani de mcționare a Creditului Industrial. Oromolu relevă cei 15 ani de preşedinție neîntreruptă lui Kiriacescu, care îi mulțumeşte, şi apoi relevă că şi eu împlinesc 15 ani de muncă la 'reditul Industrial, cu excepția timpului cât am stat ministru. Chiar în această perioadă, levăTancred Constantinescu,am adus servicii instituției,prin convenția ce am încheiat, ;nindu-i în ajutor pentru anumite pagube. Kiriacescu aminteşte cum m-a rugat şi chiar m-implorat să revin în fruntea instituției, după ce am ieşit din minister.

La 7 1/2 m-am dus cu M. Lipăneanu la Clubul Automobil pentru vizitele de rigoare în :derea intrării în club.

La 8 1/2 mănâncă la mine Savel Rădulescu. Ne povesteşte diferite episoade din emea când era la Externe.

Vineri 4 noiembrie 1938

Primesc acasă decretele de autorizare pentru a purta „Legiunea de Onoare" şi „Orange assau".

Generalul Rosetti, de la Academia Română, mă roagă să-i trimit 10 000 lei făgăduiți ;ntru tipărirea lucrării colonelului Zagoritz asupra Turtucaiei.

' Se prăbuşeşte, din fr. sombrer(n. ed.).

Ing. Țânțăreanu, fost director al Minelor şi scos de acolo de Gigurtu pentru a fi trecut la Institutul Geologic, vine la mine spre a-mi cere locul de director general la U.G.I.R. îmi vorbise de această vizită şi cerere ing. Bujoi. I-am răspuns evaziv că nu pot să iau nici un angajament, având multe competițiuni. în realitate îl cred un om incorect.

Motaş — Gaz Metan — vine să-mi vorbească de stadiul tratativelor cu ministerul în chestiunea Gazului. Malaxa i-a trimis nişte americani spre a vizita şantierul. Nu ştie ce rost au. Avocatul Ignat de la Galați vine să mă informeze asupra stadiului cumpărării terenului de la Foresta Gotz din Galați, îl chem pe Malaxa să-i dea explicații. Cu Malaxa am convorbiri în chestiunea discuției Max Auşnit-Bujoi. Vorbim de naționalizarea Petroşanilor, care 1-ar interesa, îmi cere să-i dau note informative complete. Voi vorbi cu Bujoi.

La l 1/4 vine Prost, care îmi aduce nota ce a redactat asupra Creditului Industrial, ce va trimite la Geneva, la Cheron, prietenul lui de la Ligă. împreună mergem la legația bulgară, unde sunt invitat de ministrul Bulgariei, dl Sava Kiroff, la dejunul ce oferă în cinstea guvernatorului Băncii naționale bulgare, Dobri Bojiloff. Pe acesta îl cunosc din

1926, de când a venit ca viceguvernator şi când a vizitat Creditul Industrial. M-a recunoscut îndată, şi-a amintit de intenţia mea de a vizita Sofia şi mi-a repetat această invitaţie. Mai erau de faţă la dejun: Mitiţă Constantinescu, C. T. Teodorescu, vice guvernatorul I. Lapedatu, Gigurtu, M. Romniceanu, Oţoiu şi alţi câţiva. De la legaţie m-am dus la examene la Academia Comercială (3 1/2—7 1/2). După aceea am fost un moment la Clubul Automobil pentru o ultimă vizită înainte de votul de sâmbătă. Apoi, la 8 1/2, la banchetul oferit de Mitiţă Constantinescu lui Bojiloff. Multă lume. în frac şi cu decoraţii. Am stat la masă lângă Mihai Popovici (ramolit şi nu aude bine) şi Gigurtu. Am vorbit mai mult cu Madgearu şi Costin Stoicescu asupra situaţiei.

Sâmbătă 5 noiembrie 1938

Plec la Coteşti. Iau cu mine pe Hartular de la Râmnic şi asistăm la parastasul d-nei Tătăranu. Ziua mă ocup de gospodărie. Seara citesc în biroul meu de la conac şi-mi aranjez biblioteca. Petrec ore delicioase în singurătatea gândurilor mele.

Duminică 6 noiembrie 1938

Primesc telegrama dată de Lăzeanu şi Georgel Gheorghiu pentru alegerea mea la Automobil Club. Nu am avut decât 11 voturi contra.

După-amiază la 5 mă reîntorc la Bucureşti.

La ora 6 primesc vizita lui Viorel V. Tillea, care vine să-mi vorbească de un credit de multe zeci de milioane lei pentru Societatea Cloşani. îi spun net ce se poate si ce nu se poate. Vorbim apoi politică. Iată opiniunile sale asupra situaţiei: Guvernul este izolat de ţară, provoacă pretudindeni nemulţumiri, care sunt canalizate de Garda de Fier. Aceasta lucrează înainte. Se pregăteşte un partid unic prin înţelegerea câtorva fruntaşi (Vaida, Tătărescu, Călinescu), după sugestia Regelui. G. Brătianu şi Atta Constantinescu sunt plecaţi în Germania; (li s-au dat paşapoarte diplomatice din ordinul Palatului) spre a lua contact cu căpeteniile politice. Se ştie că Hitler a făcut odată declaraţiuni foarte categorice lui Georges Brătianu în chestiunea Basarabiei şi a frontierelor noastre. Aţa Constantinescu

;ste în termeni buni cu Lipski, ambasadorul Poloniei la Berlin, care la rândul său este intim)rieten cu Goring. în chipul acesta accesul lui Georges Brătianu la Hitler va fi foarte uşor. 'e de altă parte, cred eu, Hitler va avea tot interesul să aibă un Georges Brătianu în jocul ui politic în ţară. Tillea îmi spune că, după întoarcerea Regelui de la Londra, se vor produce ;chimbări şi între altele şi trecerea lui Georges Brătianu la Externe. La plecare, Tillea mi-a :erut să intru în comitetul de onoare al Societăţii anglo-române.

La 8 1/2 seara iau masa la noi Ana şi Ionel Bujoi. Cu Ionel Bujoi vorbesc îndelungat liferite chestiuni de afaceri la ordinea zilei, îmi arată lupta lui de a scoate pe unguri de la 'etrosa.ru, fără să reuşească. Acum va intra într-o producţie de aur (un adevărat Peni) ceea :e va spori hotărârea ungurilor (Chorin şi Fuchs) de a nu vinde participarea de la Petroşani. Se teme de Malaxa spre a-1 câştiga ca aliat. Ar dori să obţină concursul Regelui. Speră ca fătărescu să-i poată fi de folos. Eventual, participare de capital englez. în orice caz, situaţie ;rea, delicată şi pentru moment fără soluţie.

Luni 7 noiembrie 1938

Facem punte. Stau acasă şi lucrez.

Marcus de la „Bursa" îmi cere un articol pentru legăturile noastre cu Anglia, înainte le plecarea Regelui la Londra.

După-amiază, examene, între 3 — 5, la Academia Comercială.

La 7, consiliu profesoral, unde se discută nemetodic şi dezlânat, sub preşedinţia ectorului Răducanu, noua lege universitară şi putinţa de a ne adapta ei. Fiecare profesor cu iroblema lui personală.

La 7 1/2, la Automobil Club, unde mulţumesc celor prezenţi pentru alegerea de âmbătă. Seara, în familie.

Marţi 8 noiembrie 1938

Sf. Mihai, ziua copilului nostru pierdut. Mergem la cimitir cu câteva crizanteme albe. "elegramelaMihai.

Dejun oferit în cinstea lui Clodius, ministrul plenipotenţiar german, cap al delegaţiei ;ermane pentru o nouă convenţie de comerţ. Iau parte: N. Theodorescu, I. Gigurtu, I. Bujoi, f. Malaxa, Pennescu-Kertsch, Ficsinescu, Sculy, Witzleben, Cecropide, Carp, Lăzeanu, ^ostin Stoicescu, Gh. Ath. Gheorghiu. Atrag atenţiunea lui Clodius asupra greşelii de a se rea valoarea mărcii. Conversaţie animată între comeseni. Ficsinescu îmi povesteşte reaua dmire ce le-a făcut Mitiţă Constantinescu petroliştilor care au dat lui Mitiţă proiectul de iropuneri pentru legea minelor. I-a atacat şi insultat pe toţi. Ce enormă greşeală! Tot •icşinescu mi-a spus că Ralea ar fi comunicat lui Cunescu termenii favorabili în care s-ar i exprimat Regele la adresa mea. Am fost un foarte bun ministru de Finanţe, împiedicat ă fac mai mult din cauza mediului infam în care m-am aflat (mediu de partid) etc.

Mă înscriu la Palat pentru ziua Marelui Voievod.

Seara, la 9, concert de vioară Georges Enescu.

Miercuri 9 noiembrie 1938

Gl. Şteflea, comandantul Şcolii Superioare de Război, îmi telefonează pentru a mă ruga să reîncep cursul meu de Potenţial, continuând cursul de anul trecut. Voi fixa data începerii.

I.Botez, senator de Iaşi, vine să-mi ceară servicii personale, acum, după pensionare, strămutându-se la Bucureşti.

Manoilescu îmi telefonează rugându-mă să mai cer lui Bujoi încă 150 000 lei pentru el de la Şorecani.

Henri Catargi vine să-mi ceară o consultaţie fiscală: îi spun părerea mea că nu are dreptate şi numai după aceea îmi mărturiseşte că aceasta a fost şi opiniunea avocatului său. Complimente pentru mine până la saturaţie. Destul de obosit, îi ofer să subscrie acţiuni Telefoane. Vrea să ceară aprobarea soţiei sale („ministrul de Finanţe").

Stavri Cunescu vine să-mi spună că M. Ralea i-a comunicat bunele aprecieri ce Regele a făcut asupra mea.

La ora 12, comitet la Societatea Bancară cu Mitileneu, Ballif, Garoflid şi Guşti. Fac câteva observațiuni în legătură cu afacerile făcute. Guşti, amical cu mine, îmi cere să-i telefonez spre a ne întâlni.

Dejunează la noi Lya Florescu cu logodnicul ei, baronul Emanuel Kapri (foarte simpatic), d-na Nina Duca si Mihai Lăzeanu. între 3—5, examene la Academia Comercială. La 5—6 prezidez Consiliul Bancar. La 6, la U.G.I.R., comitet de construcție. Examinez contractul de încheiat cu Prager. La 8, dineu la Clubul Finanței. Vecin cu Tabacovici. îl invit pentru luni la masă.

Joi 10 noiembrie 1938

Henri Catargi cu d-na vin la Credit să le dau 620 acțiuni Telefoane.

La 12 1/2 mă duc la Quin, director general de la Telefoane, pentru a cere numirea lui M.Fărcăşanu.

La l, cu Miclescu, la Mitiță Constantinescu pentru o chestiune a Telefoanelor. Destul de amabil dar şi acru în răspunsuri.

între 3 —5, examene la Academia Comercială. La 6, consiliu la Credit. La 7, şedință de budget şi lucrări curente la U.G.I.R.

La 8 aflu moartea lui Atatiirk. Telefonez lui Tanrioer şi la 9 1/2 mă duc la legație unde prezint condoleanțe, îmi anunță alegerea lui Ismet Inonti ca succesor al lui Atatiirk.

La 10 1/2, la recepția Witzleben, dată pentru delegația germană Clodius, venită pentru tratatul de comerț. La recepeție vorbesc mai întâi cu Fabricius, care se scuză şi regretă că nu a putut veni la dejunul ce am dat lui Clodius. Vorbim apoi de mersul tratativelor comerciale — destul de greu. Ar trebui să semnăm întâi şi apoi să negociem, atât este de necesar şi de sigur să ne înțelegem. Cursul mărcii, asupra căruia se discută mai mult, este o chestiune de prestigiu, îi atrag atențiunea că urcarea acestui curs va fi o piedică pentru importul din Germania şi nu cred că Germania are inters să-1 împiedice tocmai acum când începe o nouă eră în relațiile noastre economice. Chiar dacă cursul mardi germane va fi mai jos decât îl apreciază ei, eventualele pierderi de prețuri se vor putea uşor compensa, căci pe când noi trimitem mărfuri de prețuri mondiale, ei ne trimit mărfuri monopol (maşini, chimicale, culori etc.). Nu pare convins şi vorbeşte destul de țanțoş dar politicos.

307

ai spune că argumentele mele le-a auzit şi de la Mitiță Constantinescu, cu care ştiu că nu e bune raporturi („1-ar fi mințit").

Hans Otto Roth, senatorul de drept sas şi şeful partidului săsesc, îmi vorbeşte de)litica internă. Rămân rezervat, îmi arată ce repede a dispărut faima unor oameni politici, :um de când viața politică a încetat, îmi spune că dictatura este primejdioasă când este)rba să ieşi din ea şi îmi citează ce i-a povestit fostul ambasador german de la Roma, entzell, când Regele Carol al II-lea s-a întâlnit în 1930 cu Regele Alexandru al goslaviei, imediat după revenirea în țară, în legătură cu dictatura: „I-a fost uşor să o facă, ir nu a ştiut cum să iasă mai repede din ea".

Manolescu-Strunga mi-a povestit — evident cu adăugiri de minciuni ce mă făceau să ed — cum a reuşit el să determine pe Rege, pus de Tătărescu, să accepte pe lamandi ca inistru. Regele ar fi admis numai dacă îl făcea şi pe Mavrodi. între timp Mavrodi a murit lamandi a devenit ministru plin.

Vineri 11 noiembrie 1938

Ziua mea. Malaxa îmi trimite un braț de crizanteme. Tot aşa Nicu Theodorescu.

La 10 dimineața vine la mine ing. I. Bujoi, cu care vorbesc afaceri industriale curente, re nevoie de credite multe pentru afacerile lui.

La ora 12 vine italianul filator Poss, cu care vorbesc despre industria de filatură, îmi ață cât sunt de neloiali concurenții lui.

La 12 1/2 vin C. Ignat şi Şipos, director general de la Foresta, cu care discut prețul renului ce Malaxa vrea să cumpere la Galați pentru o viitoare mare întreprindere etalurgică (furnale înalte). La l vorbesc cu Malaxa în aceeaşi chestiune.

După-amiază, examene la Academia Comercială. La ora 6 vine Savel Rădulescu să .ă felicite. La 7 vine Malaxa, cu care vorbesc de chestiunea terenului din Galați, îmi)munică că s-a aprobat fuziunea Sonametan cu U.E.G. şi mărirea de capital. Pare încântat. ;ara luăm masa la mama, cu Liviu şi soția lui. în familie.

Multe telegrame şi cărți de vizită, între altele de la dr. Lupu, Mihai Popovici, Eduard [irto, Al. Lapedatu, G. Tătărescu etc.

Sâmbătă 12 noiembrie 1938

Nu mai plec la Coteşti, ca de obicei, fiind mult ocupat.

La 9 vin ing. Baldovin cu Aristid Hartular, cu care fixez condițiunile colaborării ;estuia din urmă la fabrica Gr. Alexandrescu.

La 9 1/2 vine ing. Bujoi cu avocatul Constantinescu, fiul lui Tancred Constantinescu, i care discutăm bazele preluării minelor Şorecani de către soc. Valea Agrişului. Apoi itrevedere Bujoi-Malaxa. Discutăm pe larg chestiunea armamentului si nevoia.unei nanțări străine. Bujoi crede că Regele ar trebui să ceară din Anglia un mare împrumut 10 milioane lire sterline). Malaxa găseşte ideea foarte bună, şi va sugera aceasta Regelui, tfel sântem obligați a învârti fabrica de bilete de bancă, înarmarea țării este urgentă şi ea ebuie făcută cu mijloace eroice, între a pierde țara, neputând-o apăra, şi a pierde moneta linând-o, nu încape alegere. Totuşi trebuie căutat a se găsi mijloace străine (fie în Anglia,

fie în Germania). Malaxa ne spune confidențial că ieri Horthy ar fi făcut declarațiuni grave la Kosice, în ceea ce priveşte minoritatea din România. Totul s-a cenzurat iar postul de radio a făcut tot felul de emisiuni de unde spre a împiedica să se audă posturile ungureşti.

Bujoi mi-a spus, de la Tătărescu, că Regele ar fi desemnat două persoane, între care una este Al. Lapedatu, de a sonda cercurile ungureşti pe chestiunea pretențiunilor lor. Nu este o greşeală?

După plecarea lui Bujoi, vorbesc cu Malaxa chestiunea terenului din Galați.

La 12 1/2 vine şi C. Ignat cu Şipos si îi comunic noile dorinţe şi cerinţele lui Malaxa, fără a-1 numi.

După-amiază, toată ziua, examene.

Aflu de la Dody, prin Zeta Ghica şi Zozo Sturdza, că Cantacuzino ar fi evadat din nou cu complicitatea unui comisar de poliţie. Complicitatea este mai gravă decât evadarea.

Mişu Ghelmegeanu îmi telefonează că îmi va trimete o situaţiune a executării planului de construcţie de şosele şi textul legii de reorganizare a C.F.R.

La ora 9 1/2 seara vine la mine Madgearu. Vorbim de situaţia economică şi financiară de astăzi şi cădem de acord că este grea. Dictatura lui Mitiţă a dat faliment valutar şi în comerţul exterior, îl întreb dacă nu este cazul să se facă o nouă echipă economică, pe baza unui program comun şi a garanţiei de continuitate de lucru. La Armament ar trebui un civil, căci militarii s-au dovedit incapabili. Este de acord, îmi spune că nu ar intra într-o echipă tehnică fără ca să se dea situaţiei politice o soluţie normală. La 50 de ani nu mai vrea să se compromită. Nu are vanităţi. Are 12 cordoane. A fost ministru. Nu vrea să fie prim-mi-nistru. Iar a fi azi ministru înseamnă a lucra cu Urdăreanu, care dă ordine şi prin care Regele vorbeşte cu miniştrii săi. Regele este complet izolat, nu ia contact cu nimeni din lumea politică, pe care dealtfel o dispreţuieşte, şi stăruie în drumul ce a apucat. Crede că-1 ameninţă mari primejdii, în special pe plan extern, căci atunci când se va pune mâine chestiunea fruntariilor, el nu are nici un suport în ţară şi în popor, iar de restul lumii conducătoare este complet izolat. Dacă vom pierde teritorii, poporul nu-i va admite aceasta şi va fi silit să plece. Nimeni nu este împotriva Regelui şi a dinastiei. Nici Maniu. Dar se cere ca Regele să nu mai indice oamenii de guvernământ ci să lase să guverneze ţara un om de autoritate, în legătură şi cu încrederea poporului. Partidele politice — organizate pe baze noi — cu o viaţă parlamentară reală şi serioasă, în comisiuni, nu în plenul Adunării, ar îngădui o nouă viaţă politică, în care Regele să fie numai un arbitru. Altfel nu mai are nimic de aşteptat. Preferă să se retragă la vie şi să stea la o parte decât să se compromită, în tot ce spunea, reieşea marea lui amărăciune şi decepţiune. Dar şi oarecari observaţiuni juste.

Duminică 13 noiembrie 1938

Dody primeşte de la socrul meu Orleanu o lungă scrisoare de familie care îmi pricinuieşte multă amărăciune. Stau acasă şi lucrez.

Luni 14 noiembrie 1938

La 10 dimineaţa vine să mă ia de la burou ing. Bujoi spre a mă conduce să vizitez fabrica Campsom, de materiale metalice pentru spitale, a lui Davidoglu. Impresie bună.

309

La 12 1/2 vine Emanuel Tătărescu, proprietarul Soc. Scrisul Românesc din Craiova,

re îmi cere să-i vând vreun local de industrie ce avem la Creditul Industrial, necesar

ntru a muta la Bucureşti o parte din instalaţiile ce are la Craiova. Se plânge de loviturile

i-a dat Armând Călinescu prin monopolul cărților şcolare (10 milioane), după ce 1-a curajataletipări.

La l, la Kiriacescu, în legătură cu cumpărarea imobilului Soutzo. După-amiază vizitez rma de la Otopeni a d-nei L. Ciuley. îmi cumpăr o vacă Schwyz pentru viitoarea mea rmădelaCoteşti.

La ora 5 vine Ch:rculescu, care mi se plânge de modul inelegant cum a fost scos de la eşedința comitetului Monopolului Alcoolului de către M. Cancico v, fără să-1 preavizeze. ii arată că se găseşte într-o situație materială proastă şi îmi cere să-1 ajut. Vorbindu-mi de trarea lui Malaxa în capitalul Băncii Agricole,îmi cere să-1 rog să nu-1 îndepărteze şi să-i igure o remunerație cuviincioasă, îi făgăduiesc să vorbesc cu Malaxa.

Georgel Gheorghiu îmi aduce textul „Actului de fundație" ce a redactat pentru a fi îs la temelia Palatului U.G.I.R.-ulm. Cu mici modificări îl aprob. Apoi discutăm afaceri irente ale Reşiței.

Găsesc acasă textul adresei ce-mi trimite dl Dimitrie Guşti, preşedintele Serviciului acial, spre a-mi comunica că am fost numit de el „membru în comitetul de organizare al istitutului de Cercetări Sociale al României".

Seara iau masa la noi Savel Rădulescu şi N. Tabacovici. Vorbim numai de educația)piilor.

Marți 15 noiembrie 1938

La 8 1/2 dimineața, gl. Rosetti îmi telefonează spre a-mi cere să dau d-nei Bals, minata lui, şi familiei, 2 600 acțiuni Telefoane, îi aprob.

La 9 1/2, la Dinu Brătianu. Mă cheamă ca să-mi repete rugămintea pentru Dan ostinescu la U.G.I.R. şi apoi să-mi spună că vrea să retragă pe Dan Brătianu de la Creditul idustrial spre a-1 numi director la Banca Wtico/ăreorgnizată. Mă opun categoric şi îi spun i ar fi o greşeală pentru cariera băiatului lui. Renunță la idee.

Nenişor, fostul secretar particular al lui N. Titulescu, îmi cere l 000 de acțiuni 'elefoane. I le dau.

La ora 5, la mine acasă, Sarret, consilier economic al Legației Franței, cu care vorbesc espre negocierile comerciale germano-române ce se duc şi de actualul stadiu al relațiilor •anco-române. Recunoaşte că Germania le-a distras situația economică din țara noastră. . făcut acum un plan nou pentru reorganizarea acestor relațiuni pe baze noi.

Seara ia masa la noi Puiu Angelescu cu familia lui.

Ziarele publică scrisoare mea către gl. N. Marinescu, ministrul Sănătății, prin care mă feream să mă îngrijesc de copiii de la Coteşti.

Miercuri 16 noiembrie 1938

La 9 1/2 vine la mine Motaş — Gaz Metan — spre a mă pune la curent cu ce s-a mai acut la minister în chestiunea sa. Totodată îmi arată o publicație după care la Uzina Malaxa

ar fi o participare de capital englez şi el se întreabă dacă nu cumva pe acesta cale ar intra englezii şi la Gaz Metan. Cred că temerea lui nu are nici un temei, îmi propune

să-mi trimeată textul unui viitor „gentleman agreement" între acționarii viitoarei Societăți de Gaz şi apoi să ne întâlnim spre a discuta cu Malaxa. Accept şi aştept.

La 10 1/2 vine Costin Stoicescu de la B.N.R., pe care îl pun la curent cu situația de la Creditul Minier, unde el va intra ca administrator delegat.

La 12 1/2 vine la mine Constant Georgescu, care mă pune la curent cu ce a făcut la Haga, la un congres financiar internațional.

La ora l primesc vizita generalului Partenie, comandantul Corp. V Armată, care îmi cere să-i dau o contribuție pentru construirea unui cerc militar impozant la Braşov.

La l 1/2 dejunez ca invitatul lui Quin de la Telefoane, împreună cu un american din serviciul Telefoanelor, cu Pantazi, Grig. Carp, Durma şi Ionel Miclescu.

La 3 1/2 pun piatra fundamentlă la Palatul U.G.I.R.-ului. Foarte multă lume industrială. Vorbesc puțin, dar hotărât.

între 4—5 lucrez cu Eros la noul buget al U.G.I.R.-ului.

întrre 6—7,Consiliu Bancar.

La 9 iau parte la şedința Economiştilor, unde se stabileşte noul ciclu de conferințe în jurul Planului Economic al României.

Joi 17 noiembrie 1938

La 10 1/2 vine la mine Puşcariu, subdirectorul gl. C.F.R. pentru chestiunile financiare, cu care discut posibilitatea Creditului Industrial de a interveni pentru finanțarea antreprenorilor care construiesc linia ferată Bumbeşti-Livezeni. Inteligent, dar nu destul de franc.

Vine Nicu Budurescu; îmi vorbeşte de încurcăturile create în legătură cu dezvelirea monumentului Ionel Brătianu. Tătărescu a scris şi el la „prietenii" politici pentru a participa la serbare.

La l 1/2, la dejun, la M. Ghelmegeanu, cu Fabricius, Armând Călinescu, Malaxa, Caranfil şi d-nele lor, plus d-na Dombrowski. Interior modern, plăcut, sobru, cu destul gust. Burou cu multe cărți. Ghelmegeanu mi-a comunicat că a vorbit cu Regele pentru intrarea mea în Consiliul Căilor Ferate. Şi-ar fi dat agrementul în aşa fel încât a înțeles că mă agrează în chip deosebit, ceea ce îl face să creadă „că am lucrat" la Rege, ceea ce este inexact. L-am dezmințit imediat.

După-masă, Armând Călinescu mi-a comunicat în mod cu totul confidențial că este foarte îngrijorat de ascendența Gărzii de Fier, care a început să se dedea la excese, în Bucovina s-ar fi incendiat 5 fabrici de cherestea evreieşti. Este decis să ia măsuri extreme, nedându-se înapoi de la nimic. Mi-a spus că la Galați, în timpul manevrelor, a fost întrebat de Rege ce opiniune are asupra lui Slăvescu. Armând Călinescu i-ar fi spus că deşi am fost adversari politici, nu se sfieşte să aibă opiniunile cele mai favorabile, făcându-mi un portret foarte agreabil şi favorabil. La acest portret, Regele a răspuns: „Aceasta este şi părerea

ea". Apoi tot Regele ar fi vorbit cu Urdăreanu în această chestiune şi că ar fi admirat liritul obiectiv al lui Armând Călinescu.

La ora 4 m-am dus la Academia Română, unde am cercetat depozitul de publicații şi n luat măsuri pentru inventarierea lui.

La 6, şedința consiliului la Creditul Industrial.

La ora 7 am asistat la şedința consiliului profesoral la Academia Comercială, pentru egerea de rector. Am votat pentru Răducanu. Cred că va fi desemnat.

La 9 seara, am luat masa la Grigore Carp (în smoking) cu Gr. Duca, diplomatul lădescu cu d-na, dr Ressig de la Banca de Credit Român si d-na Margareta Brătianu. upă-masă a venit şi ataşatul comercial al Germaniei, dl Klughist. Vlădescu tuna şi fulgera apotriva stăpânirii că nu i se dă o legație. Inteligent dar pretențios.

Vineri 18 noiembrie 1938

De dimineață vine avocatul Mora cu sora lui, Piuța Gingir, spre a mă ruga să dau o :upație avocatului Gingir. La 10 dimineața vine N. D. Chirculescu, care mă roagă să itervin mai repede la Malaxa în favoarea lui, chiar dacă intrarea lui Malaxa la Banca gricolăîntârzie, îmi aduce vestea falsă că Regele a renunțat la restul de vizite în Franța Germania, şi se întoarce precipitat în țară.

Vine Vidrighin si mă pune la curent cu situația de la Astra Vagoane. Vine prințul allimachi şi îmi cere să dau o ocupație avocatului Răteanu, ginerele său. Apoi îmi orbeşte de situația Băncii Generale — excelentă, şi îmi cere sfatual dacă este bine să leargă cu piețele occidentale sau să răspundă atențiunii Berlinului, îi recomand să stea în szervă, până la clarificarea situației. Se plânge că este împins la fuziune cu Banca de Scont. spun de intrarea lui Malaxa la Banca Agricolă, îl impresionează. Vine colonelul Petrescu, irectorul general al armamentului de la Reşița şi Astra. Vorbim de situația generală, de rr. lunian (ar fi pierdut încrederea în el) şi de Garda de Fier. Vom continua.

La ora 3, la Academia Română. Foarte bune comunicări N. lorga şi Georges Brătianu. la înțeleg cu Georges Brătianu să ne vedem săptămâna viitoare. La Delegația Academiei bțin personal pentru inventarierea publicațiilor.

La ora 7, la Academia Comercială, şedință pentru constituirea „Institutului de ! ercetări Sociale". Iau parte toți intelectualii de seamă din Bucureşti, în fruntea cărora rezidează, cu vădită satisfacție de vanitate împlinită, D. Guşti. Citez pentru documentare vremii: C. Rădulescu-Motru, Gr. Antipa, N. Vasilescu-Karpen, L. Mrazec, Anibal Teo-orescu, Virgil Madgearu, Ficşinescu, Buşilă, G. K. Constantinescu (zootehnie), G. Şişeşti, -ra Galitza, I. Răducanu, G. Strat, Costin, Al. Rosetti, dr. Banu, C. A. Stoianovici (?!!), M. rulcănescu, Herseni, Ştirbu, ing. Teodorescu de la Politehnica din Timişoara, Mircea)juvara, Victor Vâlcovici, Budeanu. Se pregătesc statutele, se vorbeşte de un program linimal, de viitorul congres de sociologie de la Bucureşti etc.

Acasă, la 8, primesc telefonul lui Mitiță Constantinescu, care mă roagă să iau contact u delegații misiunii franceze economice — Alphant etc. — si să-i pun la curent cu situația, i făgăduiesc tot concursul.

Seara la 9, concert la Ateneul Român dat de George Enescu. Admirabil.

312

Sâmbătă 19 noiembrie 1938

Scrisul Românesc se oferă să-mi editeze ediția a Il-a a cursului meu de Moneră. La 10, şedinţă cu Puşcariu şi antreprenorii liniei Bumbeşti-Livezeni. Vine la mine ing. Pribo-ianu spre a mă întreba dacă vreau să iasă el de la /car. I-am spus că nu avem dreptul să ne amestecăm întrucât nu suntem acționari. Ing. Bulgaru 1-a indus în eroare. Critică aspru pe gl. Paul Teodorescu.

La ora 12 iau parte pentru prima oară la Consiliul Telefoanelor. Prezidează Em. Pantazi. Cunosc pe Buchman, secretarul particular al Regelui şi pe prințul Şerban Cantacuzino.

La dejun, miss Logan.

La ora 31/4 vine la mine Gr. Duca, care mă roagă să-1 numesc membru în consilii de administrație pe la diferite societăți, spre a-şi putea asigura un buget cât de modest. Se găseşte în consiliu la Banca Ardeleană, de unde ar vrea să plece, deşi a fost invitat acolo de Mocsonyi, căci nu-i convine atmosfera, îi promit tot concursul meu. Apoi vorbim de situația generală. Suntem de acord în a o vedea destul de rea, mai ales prin progresele Gărzii de Fier. Ca şi mine, crede că Tătărescu este de o vanitate şi suficiență personală care îl paralizează în orice acțiune politică. Nu este sincer şi nici destul de serios. Foarte superficial în tot ce f ace.

La ora 5 vine la mine Andrei Rădulescu, prim-preşedinte al Curții de Casație. Pentru prima oară intră în casa mea. Facem o examinare a situației generale, îmi vorbeşte îndelung de „unificarea legislativă", care s-a întârziat prea mult şi astăzi această întârziere constituie un argument în favoarea ungurilor. Critică însă şi unificarea prea pripită, cum este aceasta a Codului de Comerț. Se plânge de prea multe schimbări ce s-au făcut în magistratură. Jumătate din Casație este nouă. Au ajuns în fruntea magistraturii elemente prea tinere şi neexperimentate. Despre lamandi spune că nu se consultă destul şi cum nu este jurist, face greşeli. Face prea mult moldovenism. Vorbim de Curtea de Apel din Galați si suntem de acord că este foarte slabă. Hozoc, un element nesigur. Vorbeşte de Viforeanu ca un element necinstit şi imoral, în termeni aspri critică numirile de rezidenți regali. Pe Marta de la Timişoara îl crede cu suflet maghiar şi devotat lui Maniu. Pe Gane îl crede şi mai slab. Dacă n-ar purta numele tatălui său, nu ajungea mai sus ca judecător de şedință. Crede că ar trebui să se arate Regelui greşelile ce se fac spre a se evita multe neajunsuri. Vorbim şi de Academia Română, îi arăt ce gospodărie rea se face în averea ei. Crede că ar trebui să-şi dea mâna câțiva oameni pricepuți, care sub conducerea Regelui să lucreze pe baza unui plan, la redresarea țării. Foarte cordial şi prietenos, cum nu 1-am văzut de mult.

La 6 1/2, ing. Th. Ficşinescu, care mă pune la curent cu marile greutăți ce se fac Societății Colombia la exportul de produse petrolifere, îi promit tot concursul meu prin U.G.I.R.

Duminică 20 noiembrie 1938 La Cotesti, cu soția şi copilul. Mă ocup de gospodărie. Timp frumos, dar rece.

313

Luni 21 noiembrie 1938

La ora 4 1/2 mă întorc de la Coteşti.

La 5 vine la mine ing. C. Motaş, de ia Gazul Metan, care îmi aduce propunerile lui în pătură cu noua Societate de Gaz si programul ei. La 6 vine Leon Sculy, alarmat de unele .pozițiuni ale Codului de Comerț. La ora 7 mă duc la D. Guşti, în noua lui locuință de pe şeaua Jianu. Interior de mare lux, mobile moderne, gust din zilele noastre. Stare materială ;entă. La etaj, buroul lui Guşti, luxos, îmbrăcat în biblioteci. Pe o etajeră un portret cu dicație a lui Mussolini. într-un colț, mascat de un vas fără flori, portretul soției sale.)rbim de Serviciul Social, de noua organizare, îi atrag atențiunea că se lucrează în prafață, nu în adâncime si că masele sunt încă inerte. El se arată optimist. Totul depinde oamenii pe care îi caută, îi arăt mica mea experiență de la Coteşti şi îi cer să-mi dea ncursul şi oameni de îndrumare, îmi făgăduieşte, îi atrag atențiunea că este obiectul unor icuri obscure şi că este bine să se păzească, îmi arată că a lucrat gratis la expoziția de la ris (400 franci francezi diurnă pe zi) şi tot aşa lucrează şi la New York. Drept răsplată, ;gele 1-a băgat în câteva consilii de administrație. La plecare, mă roagă să ne vedem mai s, părând că regretă izolarea socială în care se află.

La 9 seara, la Tătărescu. îl găsesc singur şi stau de vorbă cu el până la 11 noaptea, •coteşe situația proastă, dar nu de gravitatea despre care se vorbeşte de prietenii noştri litici, rămaşi fără ocupație politică. A pus pe Rege la curent asupra chipului cum vede el uația. La întrebarea mea dacă a văzut de curând pe Rege, îmi vorbeşte jenat, se încurcă spune în treacăt: iulie — când de fapt ştiu că nu 1-a văzut de foarte multă vreme. De fapt, transmite prin dl Urdăreanu ce are de spus Regelui, îi spun că personal înțeleg să rămân el în termenii cei mai buni, dar politică nu vreau să mai fac şi pe o acțiune politică a mea nu mai conteze. Ceea ce a fost nu mai poate învia şi de altfel, felul cum se face la noi litică nu mai mă interesează. Nu vreau să devin saşiu, uitându-mă în două părți (aluzie lupta Brătianu-Tătărescu) şi eu înțeleg să rămân om de caracter si de linie dreaptă. >rbim îndelung de armament, din care el îşi face un titlu de glorie. Pare încântat de :unoaşterea regală de la Galați, îi spun că nu este indicat să bată prea multă monetă pe îastă recunoaştere, care poate fi o abilitate sau o tactică politică. Critică sever pe Glatz îfirmă că de când a plecat el nu s-a mai făcut nimic. Crede că numirea g-luîui lacobici la mament este o catastrofă. Că acolo trebuie pus un civil şi că el a recomandat Regelui să i pună pe mine. I-am spus că aceasta a spus-o lui Malaxa, nu Regelui. El îmi repetă că i-a as-o şi Regelui. I-am spus că şi Bujoi a primit de la el o asemenea ofertă. La care îmi ipunde că pentru Bujoi vrea altă întrebuințare, în altă ordine de idei, mi-a spus că a municat Regelui că îi stă la dispoziție, dar că nu cere puterea. Chestiunea partidului unic î pare o prostie. Crede că se merge spre un guvern de concentrare, cu oameni de seamă i toate partidele. „Ce ai zice de un guvern în care să intre Istrate Micescu, P. Papacostea, lelmegeanu, tu (eu)"; „de Ralea am informații rele" îmi adaugă el „şi alți câțiva". Nu m dat nici un fel de răspuns la astfel de gânduri. L-am găsit pe Tătărescu tot aşa de plin el ca şi până acum. („Cariera mea este unică în istoria politică a României, poate 2—3 meni au mai jucat rolul lui!!"). Destul de meşter în a-şi ascunde gândul, dar cu oarecare iri sincere. De câteva ori 1-am făcut să roşească şi să se bâlbâie când 1-am pus în fața

propriei lui contraziceri. I-am spus între altele: „Fii mai sincer în raporturile tale cu oamenii, ca să poți să le dobândeşti încrederea. Nu mai umbla cu atâtea abilități". „Dacă nu făceam aşa, nu stăm 4 ani la guvern față de toți cei care mă lucrau, în cap cu Brătianu". „Pe Dinu Brătianu ştiu că 1-ai păcălit sistematic şi nu ştiu dacă ai făcut bine". Râdea cu îngâmfare. O impresie amestecată, în orice caz, nu este omul în care te poți încrede.

Marți 22 noiembrie 1938

Em. Tătărescu îmi cere să-i vând o fabrică veche, pentru a se instala cu Scrisul Românesc. Umblă după chilipiruri. La ora 5, consiliu la Cartea Românească. 1.1. Stănculeanu ne omoară cu o conferință asupra noului Cod Comercial. La 6 1/2, consiliu la Academia Comercială. Fixez cursurile mele.

La 8 1/2, dineu la Puiu Angelescu.

Miercuri 23 noiembrie 1938

La 10 dimineața vine la mine ing. Elie Bujoi — bătrânul — tatăl lui Ionel Bujoi, spre a mă întreține asupra ajutorării meseriaşilor. Multă energie pentru vârsta lui şi mult dor de a sprijini pe meseriaşii români. La 101/2 vine ing. M. Constantinescu de la Creditai Minier, care îmi aduce oarecare documentări asupra situației Creditului Minier şi îmi cere să arbitrez un conflict între Creditul Minier şi o firmă austriaco-germană. Doreşte să participe la capitalul noii Societăți de Gaz Metan.

La 12 vine G. Leon, fostul subsecretar de stat, cu care vorbesc mai mult asupra revistei „Analele Economice". La 12 1/2 vine Malaxa, cu care discut câteva chestiuni în legătură cu noua afacere de gaz metan, îl pun la curent cu cele ce am vorbit cu Motaş asupra „acordului" de încheiat între viitorii acționari, îmi confirmă informația că va intra la Banca Agricolă — cumpărând un stoc mare de acțiuni — spre a avea „banca lui", cu care să facă operațiuni comerciale, îi vorbesc de posibilitatea de a se uni cu Banca Generală, amintin-du-i de vizita lui Callimachi. Despre Chirculescu îmi spune că este omul lui Auşnit, de la care primeşte leafă lunară, arătându-i dispreţul lui.

La 5 prezidez Consilul Bancar.

La ora 6 mă duc la Legația Franceză, la Sarret, unde am o întrevedere cu Alphand si Champin şi ceilalți francezi veniți în delegația economică. Discutăm posibilitatea exportului de produse industriale româneşti în Franța. Posibilitate redusă, afară de negru de fum. Vorbim de situația monetară, de posibilitatea negociabilității francului francez, pentru o proporție oarecare. Mitiță admite negocierea pentru procentul de 40%, dar numai la produsele exportate, altele decât petrolul. Negocierile merg greu. Sarret părea foarte amărât.

Seara, la 8 3/4, dineu la Legația Franței, invitat de Spitzmiiller, însărcinatul cu afaceri în locul lui Thierry.

Joi 24 noiembrie 1938 La 9, comitet la Explozivi.

315

La 10 dim. soseşte la mine la burou Costel Motaş, fericit la culme, după întrevederea iță cu Malaxa, care i-a dat cele mai complecte asigurări. Aceasta, după ce de dimineață scrisese o scrisoare alarmată despre intențiile lui Malaxa şi greutățile ce se

întâmpină facerea gazului metan. Totuşi, în fundul sufletului său Motaş are teamă de Malaxa.

La 10 1/2, ing. Rallet, de la Unirea (petroliferă) din Ploieşti vine să mă pună la curent afacerile veroase ce se fac la Creditul Miner, în legătură cu achiziţiile de terenuri rolifere, de către Ciocârdel şi Bolgiu. Chem pe Costin Stoicescu la mine, îl pun în itact cu Rallet şi provoc o discuţie interesantă. Vorbisem cu Stoicescu pentru numirea Rallet ca director general la Creditul Minier. I-a făcut o foarte bună impresie.

La 11 1/2 vine C. Donici, procuristul prinţului Suţu, care se interesează de stadiul rtei ce ne-a făcut pentru cumpărarea imobilului alăturat celui al Creditului.

La 12 1/2 vine la mine Malaxa, îl pun la curent cu cele ce mi-a comunicat Motaş. îmi ne că i-a dat asigurări formale. „Cine îmi face mie un bine sau un serviciu, nu rămâne ăsplătit. Nu-1 las în drum". Vorbim apoi de ce se întâmplă la Armament şi îl pun la ent cu lâncezeala şi lipsa de coordonare de la Departamentul înzestrării Armatei, îmi ne că este de acord şi că de îndată ce va veni Regele, îl va pune la curent.

Dejun — ca invitat al lui G. Cretzianu, la Clubul Finanţei, cu bancherii francezi: llock Laine, Fitz Henry şi Candrelier de la Paris Bas. Iau parte: Pilidi, Cantacuzino, iolu, Nasta, Gr. Carp. Conversaţie banală.

La 6, consiliu la Creditul Industrial.

La 8 1/2 seara, la masă, C. Gane scriitorul. Vorbim mult de Garda de Fier, al cărui tizan este. Judecata sa politică este inferioară.

Vineri 25 noiembrie 1938

La 9 dim., conferinţă cu Barbu Solacolu şi Suciu, pentru organizarea unei biblioteci ustriale pe lângă Creditul Industrial şi U.G.I.R. La ora 10 primesc o delegaţie de jectori de la Consiliul Bancar, care îmi cer sporirea de salarii. La ora 10 1/2 primesc pe :ropide, de la Societatea Bancară, care mă pune la curent cu ce a vorbit la Berlin, unde întâlnit şi cu C. Argetoianu. îi comunic dorinţa lui Madgearu de a intra din nou în isiliul Bancar. Nu pare încântat, îmi anunţă vizita lui Pildner pentru 5 —7 decembrie. La 11 vine Pennescu-Kertsch, pe care îl însărcinez să mă reprezinte într-o comisiune itară. La 11 1/2, C. Dobrescu; mă pune la curent cu mersul organizării celei noi ce am it la Academia Română. La 12, chimistul G. Gane, fratele scriitorului, îmi cere să-1 ajut iitre la Creditul Minier sau aiurea, îmi vorbeşte de un brevet nou la fabricarea toluenului petrol. La 12 1/2 vine la mine Al. Romalo, de la Dacia Română, spre a-mi cere cursul în legătură cu un proiect de lege privind casele de asigurări şi de pensii :iculare. La ora l vine la mine Kiriacescu pentru mărunte chestiuni de servicii şi pentru rvenţii de interes personal (Năcescu, Staţi, Gr. Cantacuzino avocatul, care vrea să-şi dă un tablou).

La ora l 1/2, dejun la Leon Sculy cu N. Missir şi Costin Sturdza.

La ora 3, şedinţă la Academia Română. Şedinţă intimă de secţiune, cu o proastă mnicare a lui Moisil. Discuţie interesantă. Pr. Lupaş mă roagă din nou să-i dau ferinţa mea de Amintiri de la Finanţe. lorga îmi dă o broşură cu dedicaţie.

La ora 5, şedinţă la Comisiunea industrială la Ministerul Economiei Naţionale. Le arăt că nu poate fi vorba de un elaborat serios, dacă nu ni se dau de către ministru liniile mari de concepţiune. Urmează să mă prezint la Mitiţă, spre a-1 ruga în acest sens.

La 6, şedinţă la U.G.I.R.

La 9, concert Enescu. Ceva dumnezeiesc. Mi se prezintă o vecină, d-na LV. Gruia, fiica colonelului veteran Focşa, din regimentul 2 Artilerie, când făceam armata (1910).

Sâmbătă 26 noiembrie 1938

Comitet, la Consiliu Bancar.

La 10,15 vine Bujoi, care mă pune la curent cu ce a făcut la Budapesta. Tancred Constatinescu s-a dat cu ungurii şi încearcă să saboteze toate operele create sub egida grupului românesc: Viscoza, Antigaz, Acticarbon etc. îi cer lui Bujoi să lupte ferm, fiind hotărât să-1 ajut.

La 12 vin la mine foştii mei prieteni de la Galaţi, în legătură cu inaugurarea de mâine a monumentului lui Brătianu.

La ora l, la Cancicov, care mă refuză politicos (amânare), în chestia ajutorului ce îi cer pentru terminarea bibliotecii Ureche din Galaţi. Se plânge de lipsa de coeziune dintre membrii guvernului şi de cheltuielile ce se fac peste capul lui (pentru satul Dioşti, 40 mii., pentru Şcoala de Război, 250 mii. lei).

La l 1/2, dejun la mine: Costin Stoicescu, Bastaki, Năcescu, Lipăneanu, cu soţiile.

La 4 1/2 semnez la Tribunal contractul cu Prager pentru U.G.I.R. Judecătorul de acolo îmi mulţumeşte pentru concursul ce i-am dat spre a fi numit în magistratură.

La 6 vine la mine ministrul Ralea, care îmi aduce proiectul de lege a asigurărilor sociale, îmi spune următoarele lucruri interesante: a) Vorbind cu Regele şi comunicându-i că a găsit la patronat o mare înţelegere şi în special la mine, acesta ar fi spus: „Slăvescu este un element excelent. A fost integrat într-un sistem de partid, care 1-a împiedicat să lucreze şi să dea tot ce putea", b) Radio Berlin a anunţat, cu câteva ore înainte de a se produce, „excesele antisemite" din România, cea ce este dovadă că erau puse la cale; c) Ribbentrop ar fi recunoscut că Germania a ajutat Garda de Fier, dar nu a înţeles să ducă o luptă împotriva Regelui. Dacă au apucat pe acest drum, îi priveşte si cu un gest arată că se scutură de ei. Preferă să se înţeleagă direct cu Regele şi cu conducătorii din ţară; d) Ciano se făcea că nu ştie — în iulie — că Codreanu este arestat. Apoi arată lui Ralea că Codreanu nu avea simpatia italienilor, fiind mai degrabă omul nemţilor; e) că el este pentru partidul unic şi ca şi Tătărescu s-a declarat pentru această soluţie, cu condiţia ca să fie el „secretar general" al partidului. Mie mi-a spus exact contrariul; f) la Londra, Regele a obţinut participarea capitalurilor engleze la bazele navale de la Mare şi Dunăre, apoi în exploatări miniere (aur, cupru etc.) şi apoi finanţare privată la comercianţi. Nici un împrumut de stat. M. Ralea mi-a cerut îngăduinţa să mă invite la el şi a acceptat să ia masa la mine cu câţiva industriaşi.

La 7,30 vine C. Dobrescu, care îmi aduce dovada furtului de 147 997 lei, făcut de funcţionarul C. lonescu de la Academia Română, prin încasarea unor sume de bani de la Cartea .Româneascăpentru cărţile vândute. Mi-a dat o declaraţie, prin care recunoaşte furtul, o poliţă de acoperire şi făgăduiala de a depune banii.

317

La 8 vine Eros, cu care aranjez raportul către U.G.I.R. pentru buget. La 9 1/2 mă duc oidrei Rădulescu acasă şi îl pun la curent cu furtul de la Academie. Vorbim îndelung ă la 11 noaptea despre Academia Română, Academia Comercială şi situația țării.

Duminică 27noiembrie 1938

Iau parte, la 11 1/2, la dezvelirea monumentului lui Ion I. Brătianu. Solemnitate noasă, fără a fi fost impunătoare, deoarece cadrul nu a fost destul de grandios. Prea iliar şi prea în familia partidului liberal. A vorbit minunat mitropolitul Bălan, în numele idului a vorbit Şişeşti, apoi dr. C. Angelescu, lung, repetându-se, apoi Lapedatu din ea comitetului şi scurt dar corect gl. Dombrovski, primarul oraşului. Am stat la monie între Maniu şi Madgearu. Am condus apoi pe Madgearu în buroul lui Ionel danu şi în bibliotecă. Părea impresionat.

După-amiază, la 5, se anunță la mine şi vine gl. Rosetti, pe care îl pun la curent cu al lui lonescu de la Academia Română. Apoi discutăm viitoarea organizare internă a demiei. între 6-8 stau de vorbă cu Costel Tătăranu, cu care examinăm situația politică, spune că am avut abilitatea să pun oarecare atule la Rege, care are acum o foarte bună liune de mine. îi spun că nu aşi putea primi să fiu omul lui Malaxa şi că dacă este vorba itru în guvern, trebuie să mă asigur că pot lucra. M-ar interesa Armamentul, în nici un Economia Națională, de la care nu pleacă Mitiță. Vorbim lung de Tătărescu şi regretăm er că nu este la înălțime. Nu ştie să apropie deloc oamenii şi îi păcăleşte sistematic. La loment dat, vorbind de diplomație, îmi face mărturia că i-ar convenit o legație şi crede r reuşi. Dar îşi dă seama că are un mare handicap: „N-are nevasta care îi trebuie". Am it repede, căci vedeam că suferă. Conversație bună, prietenească.

Luni 28 noiembrie 1938

La 12 1/2 soseşte Regele din străinătate. Tot oraşul pavoazat. Şcolile pe străzi, •iciul suspendat. Nu se exagerează cam mult cu acest spectaculos? Serviciul la bănci endat, pentru ca funcționarii să poată participa la sosirea Regelui. Mă reîntorc acasă şi îz în linişte. La Radio, un reportaj exagerat de linguşitor la adresa Suveranului, care oate să producă bună impresie.

Dejunează la noi Li viu şi Chouchou. Liviu îmi spune că Georgel Gheorghiu merge la Reşița. După-amiază, un moment, la Credit. Primesc vizita lui Anibal Teodorescu, în chestia

La 6 deschid cursul de Moneră.

La 7, acasă. Vaccinez copilul împotriva scarlatinei, prin dr. Albescu de la Institutul :acuzino.

Marți 29 noiembrie 1938 La 9, Consiliu Bancar, împuşcarea lui Goangă.

318

Gl. Linteş îmi arată fotografiile Muzeului Cuza de la Galați, ce se va inaugura la 24 ianuarie 1939, când se împlinesc 80 ani de la Unirea Principatelor. Mantu, de la Galați, vine la mine în chestiunea bibliotecii Ureche de la Galați.

La l 1/2, dejun la Asociația Finanței, dat în cinstea delegației italiene, venită să negocieze o nouă convenție comercială. Am în dreapta pe ambasadorul Gianini şi în

stânga pe dr. Costinescu. Prezidează N. Theodorescu cu Ugo Sola la dreapta şi Mitiță Constantinescu la stânga.

După-amiază, între 6-7, curs la Academia Comercială, în cancelarie, Madgearu îmi anunță demisia lui Ar. Călinescu şi Victor lamandi. Ar lua locul gl. Gabriel Marinescu.

La 7 1/2 prezidez comitetul central al U.G.I.R.-ului, care îmi votează bugetul pe 1939.

Miercuri 30 noiembrie 1938

La 9 dim. mă duc la gl. Rosetti, la Academia Română, cu care vorbesc chestiuni de gospodărie ale instituției, în legătură cu delapidarea lui lonescu. îmi dă dosarul cu hârtii de la Petre Mavrogheni şi rămâne să le cercetez mâine.

La burou, vizite banale.

La l 1/2, dejun la Capsa, invitatul lui Clodius, cu Costin Stoicescu cu d-na, Leon cu d-na, N. Theodorescu, Klughist, Reihardt, von Winterfeld (fiul fostului ataşat militar francez la Berlin din 1914). Eram la dejun şi cu Fabricius, Dody. Când ieşim de la dejun, la 3 1/2, aflăm din ziarele ieşite că Corneliu Codreanu, cei trei asasini ai lui Duca şi cei 10 asasini ai lui Stelescu au fost executați, sub pretext că ar fi voit să fugă. O impresie profundă şi un sentiment de adâncă îngrijorare, de ceea ce poate da o astfel de măsură.

La ora 5 prezidez Consiliul Bancar, în fața căruia vin să pledeze Emil Ottulescu şi Filderman. La ora 6 iau parte la Consiliul Economiei de la CEC. Iau parte Madgearu, Răducanu, Taşcă, C. Angelescu, Ion Ghițescu etc. Fac câteva observațiuni, care sunt bine apreciate. Vorbim de evenimente. Hotărârea guvernului este aprobată de V. Madgearu; C. Angelescu crede că ar fi cazul unui guvern de destindere.

La 9 seara, dineu la C. Busilă. Erau de față d-na Ghelmegeanu (ministrul lipsă), Weck, marchiza de Belloy, col. Della Porta, M. Râmniceanu, d-ra Lalu. Busilă îmi povesteşte intrigile lui Karpen şi ale lui Manoilescu, ca să nu fie rector la Politehnică. Părea destul de amărât. Mi-a spus că are 61 ani; nu credeam. De Weck căuta să-şi dea seama de impresia ce a putut să producă executarea lui Codreanu, admiră spiritul de deciziune al lui Călinescu, care este totdeauna prompt în deciziunile ce ia.

O zi tristă, plină de fapte ce pot aduce grele urmări. S ă dea Dumnezeu să avem linişte.

Joi l decembrie 1938

Tristă aniversare a 20 ani de la Unire. Radio ne plictiseşte cu o literatură ocazională ce nu se mai poate asculta.

La 9,30 mă duc la gl. Rosetti, spre a începe să lucrez la dosarul Mavrogheni. îmi prezintă pe asistentul universitar Bogdan, al lui P. P. Panaitescu, care citeşte cu uşurință scrisorile lui Mihalache Vodă Sturdza către nepotul său Petrachi Mavrogheni. Găsesc

mente şi decrete interesante, ce voi fotografia şi reda în anexele comunicării mele la lemia Română, asupra lui P. Mavrogheni.

La ora 6 vine Puiu Angelescu. Mă pune la curent cu mici nimicuri politice şi cu toate ;ile în legătură cu dezvelirea monumentului Brătianu.

La 9 seara iau masa cu Dody la Alex. Romanescu, cu fratele lui Marcel Romanescu ui şi diplomatul întors din Danemarca), cu M. Lăzeanu şi alte două persoane. Mihai mu îmi spune că legionarii de ieri au fost executaţi la Jilava. Li s-a dat o masă bună, ircotice şi după ce au adormit, au fost executaţi fiecare în celula lor. Autorul ar fi rul sau colonelul Hociung. Corneliu Codreanu ar fi spus că îşi dă seama că va fi itat, ceea ce îi este indiferent deoarece misiunea lui este îndeplinită. Oricare ar fi ea ce poţi avea, nu poţi să nu fii impresionat de astfel de atitudine, într-adevăr, ceva . Ce păcat că un astfel de om nu a avut alt rost în această ţară, mai folositor. Impresie nică, gânduri triste, grijă de ziua de mâine.

Vineri 2 decembrie 1938

Vine la burou colonelul Georgescu Gheorghe din Geniu, deblocat la 51 ani, trimis de 'etrescu pentru o eventuală întrebuinţare, îmi povesteşte că anul trecut, în ziua de t., a aflat din ziare că a fost scos din armată, pe aceeaşi zi. A fi cineva scos din armată .ta brutalitate, după ce şi-a servit ţara 30 ani şi a făcut războiul, nu cred să fie o bună ia. Spiritul armatei poate slăbi, ceea ce este primejdios.

^a 10 1/2 vin la mine ing. Gigurtu şi Miclescu de la Nitrogen, împreună cu Leon , cu care discutăm posibilitatea de colaborare între Nitrogen şi Nitramonia în materie rogen (acid azotic), nitroceluloză şi pulberi. La 11 1/2 mă duc cu ing. Năcescu şi cu i şi ing. Prager la C .F.R. la directorul general Macovei, spre a perfecta acordul în ceea veste finanţarea liniei Bumbeşti-Livezeni.

.a l 1/2, dejun la Ionel Miclescu-Prăjescu, administrator delegat de la Telefoane, cu Bujoi, Leon Sculy şi G. Cretzianu, cu doamnele lor. Interior vechi boieresc, liniştit, plăcut. Lungă conversaţie cu Cretzianu, cu care plănuiesc o întrevedere cu Malaxa, .a ora 3, şedinţă publică la Academia Română. Vorbeşte Ion Nistor şi filologul ieşean i. Iau parte la Delegaţia Academiei, pentru a lămuri unele chestiuni în legătură cu daria financiară a Academiei şi cu ultimele fraude descoperite. ,a ora 6, consiliu la Creditul Industrial.

-a ora 9, dineu cu Dody la Costin Stoicescu; erau de faţă d. Guşti cu doamna, nescu cu doamna, Em. Pantazi, d-na Margareta Ghelmegeanu şi d-na Cantacuzino-iu. D. Guşti, cu care am vorbit mai mult şi înainte şi după şi în timpul mesei, mi-a mpresia unui om cu nervii distruşi. Vorbind mereu surexcitat, neputând suporta cea ică replică, încrezut, suficient, vorbind de „imensa lui experienţă", lăudându-se la ui că nu vrea să ţină socoteală de nimeni şi nimic decât de Rege, cu care înţelege să ; direct, vorbind de toată lumea de rău, atacând cu înverşunare pe Cesianu de la Paris, lalache etc. O impresie detestabilă din toate punctele de vedere, înţeleg acum de ce >m este atât de detestat de toţi câţi îl apropie, prin brutalitatea şi suficienţa sa. îmi ine că 1-am văzut sub această lumină, pentru ca să ştiu pe viitor cum să mă port cu el.

320

Sâmbătă 3 decembrie 1938

Nu mai pot pleca la Ceteşti, spre adâncul meu regret.

La burou primesc pe G. Măcărescu, care mă roagă să intervin la Nedelcovici de la Casa Pădurilor, în favoarea lui. îmi spune că mă bucur de mare autoritate. Acasă găsesc

diploma de onoare a oraşului Balcic, ce mi-o trimite cu o scrisoare amabilă George Fotino.

Seara, la 6, primesc vizita lui Corneliu Moldovan, scriitorul, care îmi aduce lucrările lui. Vorbim de situație, socoteşte represiunea necesară, dar acum trebuie să se organizeze destinderea. Vede un guvern Maniu.

Duminică 4 decembrie 1938 ,.

Lucrez acasă la comunicarea mea asupra lui Petre Mavrogheni.

La dejun, Suphi Tanrioer, căruia îi dau la plecare volumul cu frescele domnitorilor noştri, scos la Sibiu, în 1930. Socoteşte represiunea necesară, dar mişcarea nu este omorâtă. Prevede zilele grele pentru țară.

După-amiază, acasă.

Seara, iau masa cu fratele meu şi colonelul Ionel Petroianu, care mi se plânge cât sunt de stângaci organizate cursurile Şcolii de comandament.

Luni 5 decembrie 1938

La 10 1/2 vine la mine ing. I. Miclescu de la Nitrogen, care mă pune la curent cu modificările legii căilor ferate şi tarife de transport. La 11 vine ing. Mareş, în chestiunea liniei Bumbeşti-Livezeni. La 11 1/2 vine ing. Bastaki, care îmi vorbeşte de participarea Creditului Industrial la Societatea /car. La 12 vine Em. Tătătărescu, care îmi vorbeşte din nou de chestiunea cumpărării imobilului Berindei, pentru Scrisul Românesc, îmi spune că nu crede să mai plece Tătărescu în străinătate, din cauza evenimentelor. Se impune o schimbare de guvern. Deci, Tătărescu trage nădejde să vină repede la guvern. Cred că se înşeală.

La 12 1/2 vine Cecropide, cu care pun la cale dejunul în cinstea lui Pildner.

La 1 1/2, dejun la generalul Dombrowski, cu Flondor, mareşalul Palatului, M. Ghelmegeanu, gl. Mihail, aghiotant regal, gl. Rusescu, cu d-nele, d-na ministru Pangal şi Răuțoiu, şef de cabinet al gl. Dombrowski. Ghelmegeanu îmi spune din nou de intrarea mea în consiliile de administrație de Transporturi şi Cale Ferată. Vorbind de represiune, îmi spune că s-au mai făcut şi alte executări, despre care nu se vorbeşte. Multe cucoane din lumea bună au fost invitate la poliție, câteva chiar aranjate „cu fustele în cap", între care şi d-na Mariella Seulescu. Sunt informați prin agenți informatori din toate cercurile... Impresie de grijă, de teamă, dar de hotărâre. S-au luat măsuri întinse, prin toate autoritățile.

La ora 6, curs la Academia Comercială.

Seara, masă acasă, cu Ionel Petroianu şi Ionel Ghițescu, de la Cernăuți.

Marți 6 decembrie 1938

Sf. Nicolae. îmi fac telegramele obişnuite şi depun cărțile de rigoare, > .

321

Stau acasă şi lucrez la comunicarea mea de la Academia Română: Petre Mavrogheni.)ă-amiază, la Cartea Românească pentru cărți. Aflu de atentatul de la Cernăuți asupra meiului Cristescu.

Seara, în familie.

Miercuri 7 decembrie 1938

La 9, la Consiliul Bancar.

La 12, şedinţă la Societatea Bancară, de faţă fiind şi dr. Pildner. D. Guşti mă roagă dau ajutor financiar la Expoziţia din New York.

La l 1/2, dejun la H. Prost, cu colonelul Delhomme, ataşatul militar al Franţei, Negre, clorul agenţiei Havas, Mircea Hiott, Mavrojani, Enăşescu, Paquelin, Sarret.

La 4-5, cu Malaxa. Vorbim de situaţie, îi spun de crearea unui grup românesc cu •ca Românească, Bujoi, Motaş etc., în vederea apărării intereselor economice româneşti, esc să fac o apropiere între Malaxa şi Nitrogen, îi surâde ideea. îmi spune că pot deveni tunet de raliere a tuturor energiilor româneşti; că pot face şcoală, că am datoria să o fac fiind prestigiul, autoritatea şi curăţenia mea sufletească. Apoi Malaxa s-a lansat într-o • >ă tiradă, la adresa mea, arătându-mi calităţile ce am şi cota în continuă ascensiune ce

„Vei fi rugat într-o bună zi şi va trebui atunci să primeşti". Mi-a vorbit iar de lament, dar nu trebuie să pretind numaidecât reparaţie integrală, căci ea va veni de la . (Face aluzie la plecarea mea de la Finanţe şi la revenirea mea tot acolo). Mi-a spus că >acă pe „calul câştigător Victor Slăvescu" şi este convins de izbândă. Mi-a vorbit de ;sitatea de a-mi dobândi independenţa materială, care permite a avea o atitudine sigură iată.

La ora 5 prezidez Consiliul Bancar.

La ora 6, la Credit Industrial; am convocat pe toţi viitorii mei colaboratori pentru lioteca Industrială. Foarte bun rezultat.

Seara,în familie.

Joi 8 decembrie 1938

La 10 1/4, consilierul de la Casaţie Costin. îmi vorbeşte de chestiunea firmei Alexandrescu, în care este interesat prin soţia lui.

Vine Miclescu-Prăjescu de la Telefoane să mă pună la curent cu noua situaţie ce se reea la Telefoane, dacă se numeşte ca preşedinte Dinu Cesianu, rechemat de la Paris, e se face ambasadă. Colonelul Behn ar vrea să propună Regelui pe Em. Pantazi şi pe e, dar se opune să vină altcineva. Ar fi să se prezinte lui Urdăreanu o listă de 5 —6 ;oane, din care Regele să aleagă pe unul. Cădem de acord — dat fiind că eu nu accept tfel de preşedinţie, pe următorii: G. G. Mironescu, C. Argetoianu, Em. Pantazi, ing. eţeanu etc. Făgăduiesc să vorbesc în acest sens şi lui Malaxa, care ar putea interveni la ăreanu.

Gl. Rosetti îmi telefonează spre a mă pune la curent cu cele ce a făcut la Academia nană, în legătură cu delapidarea lui lonescu.

Dejun la mine, dat în cinstea lui dr. Hans Pildner. Erau de faţă: I. M. Mitilineu, C. Garoflid, I. Gigurtu, D. Guşti, Witzleben, Cecropide, Savu, C. Stoicescu, D. Castris şi Sculy.

După dejun, la Malaxa cu Hans Pildner şi asist la conversaţia lor. Malaxa cere lui Pildner să lucreze prin Bancara mai activ. Pildner este de acord. Se vorbeşte şi de o eventuală colaborare anglo-germană. Malaxa făgăduieşte să viziteze pe Pildner la vizita ce va face la Berlin. La ieşire, Pildner îmi mulţumeşte pentru marele serviciu ce i-am făcut de a-1 pune în contact cu Malaxa. Mă reîntorc apoi la Malaxa, îl rog în chestiunea

Telefoanelor, îmi spune că nu poate face nimic, căci numirea lui Cesianu este hotărâtă. Când ieşeam de la Malaxa, se găsea în sala de aşteptare Tătărescu, noul nostru ambasador la Paris. Nu ne-am întâlnit. De numirea lui Tătărescu îmi spune D. Guşti în mare secret, dar văd că toată lumea cunoaşte deja evenimentul.

La 6, şedinţă de consiliu la Credit.

La 7 merg la Automobil Club şi votez pentru Năcescu.

9 decembrie 1938

La 9 1/2 mă duc să văd pe Mişu Orleanu la Spitalul Brâncovenesc, unde s-a operat de apendicită.

La 10, conversaţie cu Baldovin, în chestiunea Gr. Alexandrescu.

Dejun la Stelian Popescu, cu Biering cu d-na, ministrul Danemarcei, Suphi Tanrioer, ministrul Turciei, d-na Sabina Cantacuzino, Ion Lugoşianu, d-na Popescu-Necşeşti (acum divorţată), secretarul legaţiei suedeze (?) etc.

La 3, şedinţă la Academie. Se primeşte G. Duhamel, care face o cuvântare fără nici un relief. Primire rece. Comunicări N. lorga şi gl. Rosetti. Delegaţia aprobă propunerile mele cu privire la fondurile Academiei.

La 6, şedinţa Consiliului profesoral la Academia Comercială.

La 9 seara, dineu la H. Catargi, cu ministrul Comnen, baron Guillaume (al Belgiei), Buşilă, Ch. Mitilineu, Hibbart, secretarul legaţiei americane, dl şi d-na Davidoglu etc. Lungă conversaţie cu Comnen care îmi spune că în Consiliul de Miniştri, ţinut la 6 la Palat şi de la care se aşteptau mari schimbări, n-a ieşit nimic. îmi confirmă că Georges Brătianu a refuzat legaţia de la Berlin. Cuvinte bune pentru Savel Rădulescu, căruia i-ar da o legaţie. Destul de „fuyant"* în conversaţie.

Sâmbătă 10 —Duminică 11 decembrie 1938

La Cotesti. La întoarcere, duminică, primesc pe col. Ghica, care vine să-mi propună să iau preşedinţia Comitetului de construcţie al liceului Titu Maiorescu. Primesc cu plăcere.

Luni 12 decembrie 1938

Miclescu îmi telefonează spre a mă pune la curent cu cele vorbite la telefon la Budapesta, cu colonelul Behn. Numirea lui Cesianu este inevitabilă.

Lunecos,din fr. fuir(n. ed.).

Vine Ep. Nifon al Huşilor care îmi repetă rugămintea de a plasa pe ginerele lui, 'opescu, specialist în boli de copii.

La ora 12, şedinţă a Consiliului de administraţie la S.R.D. Pantazi mă pune şi el la ;nt cu cele hotărâte pentru numirea lui Dinu Cesianu ca preşedinte la Telefoane.

La ora 5, şedinţă la Fundaţia Principele Caro/(Latină 8), la D. Guşti, în legătură cu jziţia de la New York. Dau indicaţiuni ce anume produse industriale se pot exporta în îrica.

La ora 6, curs la Academia Comercială.

La ora 7, şedinţă la U.G.I.R., pentru construcţia palatului şi alte lucrări curente.

13 decembrie 1938

Dan Athanasescu, director la Banca Generală, mă pune la curent cu situațiunea Băncii î tratativele cu Banca de Scont pentru o eventuală fuziune.

La ora 10, şedință cu Kiriacescu şi Bujoi pentru afacerea Şorecani. Hotărâm să mă la Bruxelles cu Fințescu, pentru a aranja lucrurile cu Electrobel.

La l/1/2, dejun la Dinu Brătianu, cu următoarele persoane: dr. Angelescu, C. Dimi-, V. P. Sassu, Tancred Constantinescu, Cipăianu, Chirculescu, Djuvara, Ottulescu, Costinescu, Georges Brătianu şi C. Brătianu. Discuție banală, în jurul numirii lui irescu ca ambasador la Paris. Lipsă de sinceritate între cei prezenți.

La 5—7, curs, seminar.

La 9, dineu la M. Ralea cu Bujoi, Georgel Gheorghiu şi Mircea lonescu, cu soțiile lor. rior agreabil, simplu. Conversație politică. Ralea ne anunță apropiata creere a partidului

Miercuri 14 decembrie 1938

La 9 dim. vine la mine N. Malaxa, cu care vorbesc chestiuni curente, în legătură cu tierul de la Galați şi cu Gazul Metan. S-au făcut toate formalitățile necesare fuziunii)r două societăți. Acum urmează sporirea capitalului, îmi spune de încercările de otare făcute de Max Auşnit, prin capitalul străin. Edgar Auşnit s-a dus în acest scop în ierica, pentru a studia negrul de fum etc. îmi spune, în altă ordine de idei, că situația îrnă este proastă. Chestiunea ucraineană este actuală şi în primăvară poate deveni gravă, ea foarte preocupat, îi dau un număr special din „Frankfurter Zeitung" în care se beşte de politica comercială germană în sud-estul european, îl va duce Regelui, la care rge chiar acum de dimineață.

Vine prof. englez Fisher, de la Institutul de înalte Studii din Londra, însoțit de Paul :ta. îl pun la curent cu organizarea comerțului exterior german în România şi alte menea probleme. Pare interesat de ceea ce îi comunic şi îmi mulțumeşte călduros la care.

La 12, adunare generală şi consiliu la Telefoane. Se ratifică intrare mea în consiliu. ;gerea lui Dinu Cesianu ca preşedinte este sigură, îi spun lui Pantazi că aşi dori să mă •ag din Consiliu, îmi dă sfatul să nu mă grăbesc, căci „multe se pot întâmpla".

324

La l 1/2, dejun la noi, cu gl. Samsonovici, Victor Vâlcovici şi ing. Budeanu, cu doamnele lor.

La ora 5 prezidez Consiliului Bancar.

La 6, acasă, citesc, studiez, în sânul familiei. Aflu de ambasada Vaida la Berlin.

Pregătiri pentru plecare la Bruxelles.

La 10 seara telefonează Mitiță Constantinescu, rugându-mă să-1 văd mâine la Bancă. Ce o fi, căci prea era uns cu toate unsorile în voce şi în politețe ?!

Joi 15 decembrie 1938

La 9 3/4 trec un moment pe la Kiriacescu, în aşteptare de a-1 vedea pe Mitiță. îmi cere să ajut un prieten al lui pe lângă Victor lamandi. îl chem la telefon pe acesta, care îmi făgăduieşte să-1 servească.

La 10 dini., la Mitiță Constantinescu, în cabinetul lui. Foarte dulce, începând cu „dragă Victore", îmi propune să fac parte din cei 20 — 25 de fondatori ai „Frontului Renaşterii Naționale"(partidul unic, despre care se vorbea atât de mult în ultimul timp). Numai membrii acestui „front" vor putea activa politiceşte şi dintre ei se vor recruta viitorii membri ai Parlamentului. Şeful real al acestui front este însuşi Regele țării. Programul este aplicarea Constituției, în spiritul cel mai național, îi răspund că intențiunea mea este de a nu mai face politică militantă, mulțumindu-mă să activez numai în sectorul meu economic, la Credit şi la U.G.I.R. — unde am un atât de mare câmp de acțiune. Nu mai pot suferi viața de partid, cu toate mizeriile ei morale, de care sunt sătul până în gât. Cred că alții sunt mai indicați decât mine să ia inițiativa formării acestui „front" sau partid unic. Eu nu sunt împotriva regimului de astăzi şi stau cu plăcere la dispoziția Regelui, dacă are nevoie de mine, fără a face politică militantă. Mitiță îmi răspunde că nu mai este vorba de politica de partid de altă dată. Voi rămâne numai în câmpul „technicității economice" căci trebuie să servim şi să salvăm țara. Dacă este vorba să reprezint instituțiile ce conduc şi să am numai o acțiune pur tehnică economică, fără nici o altă acțiune politică, desigur că nu pot refuza adeziunea, mai ales că nu pot părăsi interese ce apăr. Am plecat foarte tulburat şi îngrijorat de ceea ce poate da această nouă formațiune.

La burou primesc vizita d-lui Winterfeld, reprezentantul în România al grupului Fero-Wolff. Mă pune la curent cu activitatea lui în țară. Este fiul colonelului von Winterfeld, ataşatul militar al Germaniei la Paris în 1914 şi singurul ofițer german căruia nu i s-a retras „Legiunea de onoare" de către guvernul francez.

La 12 1/2 am la Ministerul de Interne o întrevedere cu Armând Călinescu în aceeaşi chestiune a „Frontului Renaşterii Naționale", îi comunic acelaşi răspuns de adeziune principială, cu precizările deja notate. Ne despărțim cordial.

Dejun la „Principele Mircea".

Mi se comunică de la țară că băiețelul din curtea mea, Tudorel, de care mă ocupam cu multă dragoste, a căzut în fântână şi s-a înecat. Adâncă impresie la soția mea şi mine pentru moartea năprasnică a acestui copilaş.

La 6, şedință la Consiliul Superior Economic, care a avut loc la Preşedinția Consiliului de Miniştri, în însăşi sala de şedințe a miniştrilor. Camera aceasta îmi aduce mie cele mai triste amintiri, pentru tot ce am suferit în ea. Prezidează C. Argetoianu. Ne vorbeşte de

mtinuele intrigi ce se fac împotriva Consiliului Superior Economic şi de pretinsele mflicte cu guvernul. Se propune să se studieze noul cod de Comerț şi să se facă propuneri ; modificări, înainte de punerea în aplicare (l iunie 1939). Lungă discuție asupra iblicării unor referate alcătuite de referenți. Opiniunile împărțite.

La ora 6, consiliu la Creditul Industrial. Măcărescu ne comunică conținutul emoriului înaintat de Maniu Regelui, semnat de şefii de organizație din Ardeal (cu Lcepția lui Serdici şi I. Lugoşianu). Se hotărăşte să plec la Bruxelles, cu Fințescu, pentru pune la punct chestiunea Şorecam'-Manoilescu.

La 9 seara, banchet dat de funcționarii U.G.I.R.-ului pentru pensionarea lui Meyer.

Vineri 16 decembrie 1938

La 9, şedință de comitet la Consiliul Bancar. Vorbesc cu C. Angelescu, care a semnat el adeziunea lui, despre Front. El este încântat şi aprobă complet ideea. La 10 1/2, iriacescu îmi telefonează şi mă felicită pentru adeziunea mea la Front. La 11, .g. N. Miclescu îmi spune că va adera şi el la „Front".

Dejun la G. N. Leon cu Miclescu-Prăjescu şi alți câtiva.

La ora 3, la Academia Română. Vorbeşte Al. Lapedatu. Djuvara îmi spune că crede i va semna şi el „Frontul".

La 8 seara plec la Bruxelles cu Fințescu. în gară, Grigoriu, cu care vorbesc asupra rontului şi îi arăt grija si îngrijorarea mea.

în tren, G. G. Mironescu, Em. Pantazi, Al. Em. Lahovary, M. Constantinescu — 'redit Minier.

Duminică 18 decembrie 1938. Bruxelles

Ajuns la Bruxelles la 11 dim., cu 2—3 ore întârziere. Descind la Palace Hotel — Place ogier, în fața Gării de Nord. Camera 506 — 80 fr. pe zi. Un frig zdravăn, cu ceva zăpadă. Tasul închis, ca în zile de sărbătoare. Ieşim cu Fințescu şi vedem nițel oraşul; în primul ind „La grande Place", unică ca gust şi proporție, cu vechea Primărie. Dejunăm la dmosul restaurant: „Au filet de sole". După-amiază vizităm muzeul de pictură „Des eaux Arts" de pe Rue de la Regence. Apoi vedem un frumos film: „La Vierge foile" de enry Bataille, cu Francinne, admirabil. Seara mergem la Theâtre Royal de la Monnaie, ude asistăm la reprezentația operetei „L'amour tzigane" de Franz Lehâr. Pentru un astfel î teatru, o piesă slabă (altfel cu muzică bună) şi prost jucată.

Luni 19 decembrie 1938

La 9 dim. merg la sucursala Băncii de Paris et des Pays Bas, unde ridic banii. La 10 ine să ne ia de la hotel, Boulvain, director la Electrobel, spre a merge la sediul acestei jcietăți, unde cunosc pe Spindler şi Franken, cu care încep negocierile în afacerea lui lanoilescu — Minele Şorecani. Le fac propunerile hotărâte la Bucureşti, în Consiliul Creditului, spre a-i determina să nu ne pună piedici în executarea de la 9 ianuarie. Ajungem i un punct mort al negocierii, urmând a ne revedea după-amiază. întors la hotel, telefonez ii Kiriacescu la Bucureşti, cu care mă pun de acord. La telefon vorbesc cu consilierul de

326

legație Zarifopol. Foarte amabil. Mă invită la ceai, dar refuz, fiind ocupat la Electrobel. La 5 mă reîntorc cu Fințescu la Electrobel, unde rămân până la 9 seara, căzând de acord asupra tuturor punctelor si redactând un protocol. Textul definitiv, a doua zi. Obosit de o zi întreagă de negocieri, după ce luăm o masă frugală, într-o tavernă de pe Avenue Max, ne întoarcem la hotel.

Marți 20 decembrie 1938

La 9 dim. la Electrobel; redactăm definitiv acordul si-1 semnăm. Toată lumea pare încântată. Spindler şi Franken în special. La 10,47 plecăm la Paris, cu trenul Pulmann „Oiseau bleu". Are o întârziere de o oră la plecare. Sosim la Paris pe la 4 1/2. Scoboram

la Hotel St. James. Camera 334—80 franci francezi pe zi, cu sală de baie. Serviciu prost. Rău încălzit. Seara mergem la Theatre de la Madeleine, unde vedem piesa lui Sacha Guitry „Un monde f ou", jucată de autor şi Elvira Popescu. Joc admirabil, piesă fără conţinut. După teatru, mergem la Cafe Weber să luăm ceva de mâncare, întâlnesc pe Săveanu cu doamna. Este la Paris la Consiliul Astrei. Mă întreabă cum am semnat pentru Front. I-am răspuns: „Cu mâna mea". Are aer dezorientat, îmi spune că Tatărescu stă la Hotel Meurice, aşteptând să plece Cesianu de la legaţie. Se pare că Cesianu este mojic cu Tatărescu, nici nu i-a ieşit înainte la gară. îl rog să-i comunice că sunt la Paris — indicând adresa — şi că aşi dori să-1 văd.

Miercuri 21 decembrie 1938

De dimineaţă telefonez din camera mea lui Tatărescu. Nu reuşesc să-1 pot avea la telefon, îi las vorbă să mă caute. Plec la Louvre, unde rămân între 10—12 la Galeriile de pictură, aşezate cu mai multă ordine. La 12 trec din nou pe la hotelul Meurice să-1 văd pe Tatărescu. Mă anunţ. Mă roagă să-1 aştept puţin. După o jumătate de oră de aşteptare, îi las cărţile şi plec. în holul hotelului, întâlnesc pe Mihai Şapira — Vulcan, cu care schimb câteva cuvinte. Mă felicită pentru „Front". Se va înscrie şi el. îl va primi ? Dejunăm la Rotisserie Perigourdine, în Place St. Michel. Apoi pornim să flanăm prin Cartierul Latin — „Rue Soufflot". Mergem la Facultatea de Drept, unde între 3 1/2—5 1/2 ascultăm două cursuri ale lui Louis Baudin despre „Fiziocraţi" si Bertrand Nogaro despre „Finanţele de război ale Franţei". Nu mi s-au părut grozave ca conţinut, însă foarte pedagogice. Luăm ceva cărţi. Apoi luăm ceaiul la Cafe Rumpelmeyerpe rue de Rivoli.

Seara, la Theatre de la Michodiere, unde vedem pe Victor Bouchez în piesa „Le maître valet". Gustăm ceva la Cafe de la Paix.

Joi 22 decembrie 1938

De dimineaţă, mergem la W.L., unde contra unui bacşiş de 20 franci schimbăm locurile rele ce aveam, pe locuri bune. Prin urmare, pretutindeni, aceleaşi mijloace. Acolo găsim pe Săveanu, care îmi dă un mic comision pentru Bucureşti. Dimineaţa facem cumpărături. Dejunăm la Pninier.

După-amiază, la Comedie Francaise vedem „Leş fourberies de Scapin" şi „Leş surprises de Famour" de Marivaux. Minunat jucate, dar pentru un public de copii de şcoală.

327

a 7,55 am plecat din Paris cu Orient-Express. în gară, C. Bursan; mergea în ţară. îmi 3unea că mă caută de 2 zile Tătărescu şi nu mă putea găsi. Curios!

Vineri 23 decembrie 1938

Dimineaţa, la 8, eram la Châlons sur Marne, cu 8 ore întârziere, în tren, principesa liga, soţia prinţului Paul Karagheorghevic. Toată ziua în tren.

Sâmbătă 24 decembrie 1938

în tren. La ora 12 ajungem la frontiera românească cu 12 ore întârziere. Aflu din ziare larele număr de aderenţi ai Frontului. Sosim la l 1/4 dimineaţa în Gara de Nord. Din :ricire iarăşi acasă, între ai mei.

Duminică 25 decembrie 1938 — Crăciunul

Zăpadă mare. Dar nu frig. La 11 1/2 mă duc cu soția la cimitir pentru a depune, în ceasta zi de sărbătoare creştinească, flori pe mormântul copilului nostru Mihai.

La l 1/2, dejun la noi, d-na Nina Duca cu mama.

La 3 1/2 vine la mine Mihai Lăzeanu, care mă pune la curent cu cele întâmplate în ipsa mea; curent mare pentru Front, îmi povesteşte că, la ultimul consiliu profesoral al Academiei Comerciale, Răducanu a propus ca toți profesorii să se înscrie in corpore în ;ront. Madgearu a protestat violent, spunând că aceasta este o violare de conştiință şi că el iu semnează, părăsind sala. Dacă legea sau regulamentul îl va obliga ca funcționar public, ra adera de nevoie.

Restul timpului, cu ai mei acasă.

Luni 26 decembrie 1938. A doua zi de Crăciun

La 10 dim. vine la mine G. Dimitriu, de la Creditul Industrial, îl pun la curent cu ce am acut la Bruxelles şi îi dau textul acordului, cu rugămintea de a-1 prezenta d-lui Kiriacescu. /ine la mine Malaxa, la 10,30, şi mă pune la curent cu următoarele: Duminica trecută a tat mult de vorbă între 4 ochi cu Regele şi a pus la punct „cazul Slăvescu". Nu mai există lici o rezervă. S-a uitat tot trecutul. „Ce trecut, ce rezervă, ce are să-mi impute Regele?" -am întrebat eu. „Nu vorbim acum de asta, mai târziu îți voi spune. «Eşti un om dificil», :ra între altele părerea Regelui. I-am spus Regelui — continuă Malaxa —"că eu, care eprezint 85% din înarmarea țării, nu mai pot lua răspunderea sarcinii ce mi-am luat, dacă a Ministerul Armamentului nu este un om cinstit, priceput, bun român şi dinamic şi că icest om este Victor Slăvescu. Regele s-a declarat de acord şi este probabil ca în jurul lui 15 ianuarie să devii Ministrul Armamentului. Te rog să ții această informație ca secretă, ;ăci dacă se face vreo indiscreție, totul cade. Am plăcerea să-ți dau această veste, ca să te pregăteşti în consecință. Cancicov a demisionat. Şi-a dat seama de ce probleme se pun centru viitorul buget şi a preferat să plece. A avut loc o discuție într-un Consiliu de Miniştri 36 chestiunea financiară şi el, ca om fin şi pătrunzător ce este, şi-a dat seama ce se va .ntâmpla şi a preferat să plece. Când am vorbit cu Regele, duminica trecută, nu se punea

problema Ministerului de Finanțe, căci nu ştiam de demisiunea lui Cancicov. Altfel îi puneam chestiunea Ministerului de Finanțe pentru d-ta. Ca prieten sincer ce îți sunt — continuă Malaxa — nu sunt de părere să preferi azi Ministerul de Finanțe. Este mult mai mare rolul d-tale la înarmarea țării. Vei face să cadă mulți miniştri de Finanțe, față de nevoile de 40 miliarde pentru armament".

— De cine poate fi vorba ca ministru de Finanțe?

— De Mitiță Constantinescu.

— Cred că ar fi mai indicat C. Angelescu. în orice caz, dacă se pune Mitiță Constantinescu, trebuie pus alt guvernator, căci ar face o rea impresie şi în țară şi în străinătate ca acelaşi om să cumuleze şi Tezaurul statului şi fabrica de bilete a B.N.R.

A rămas pe gânduri la această obiecție şi a tăcut. I-am spus că am intenția să plec la 2 ianuarie 1939 pentru 15 zile la Paris. Mai pot pleca în această situație?

— îți voi putea spune în două zile dacă poți pleca sau nu.

Ne-am despărțit, eu rămânând îngândurat, el vesel că mi-a adus o astfel de bună ştire. Ce se va întâmpla? Ce se va întâmpla? apoi vorbim de Gazul Metan cu Malaxa, în timp ce se găsea la mine Malaxa, mă chiamă la telefon Kiriacescu pentru a-mi mulțumi si a mă felicita pentru acordul încheiat la Bruxelles.

La 111/4 vine la mine Savel Rădulescu. îi spun de ce mi-a comunicat Comnen pentru o eventuală rechemare în diplomație, îmi comunică unele zvonuri în legătură cu mişcarea diplomatică. Preocupat de situația sa materială. Se va înscrie în „Front". Va scrie lui Titulescu şi îl va îndemna să se înscrie şi el. îl încurajez în acest sens.

La l 1/2, dejun la maica, în familie. După-amiază, acasă, lectură. Seara, luăm masa la fratele meu.

2 7 decern brie 1938, a treia zi de Crăciun

Ninge abundent. Iarnă dulce. Stau în casă. Studiez Ministerul Armamentului şi altele.

La 6 seara vine la mine Andrei Rădulescu, prim-preşedintele Curții de Casație, cu care discutăm situația țării, îmi povesteşte scena de la Academia Română, între lorga şi Rădulescu-Motru, pe chestia înscrierii membrilor în „Front". lorga este contra şi protestează că a fost cenzurat. Nu este bine ca să nu existe raporturi normale între Rege şi lorga. Aprobă Frontul, îngrijorat de situația externă ce se pune în primăvară pentru fruntariile noastre.

La 9 seara vine la noi Grigore Carp cu soția lui Kyta, născută Cerkez. Vorbeşte îndelung de situația de la Banca de Credit Român, unde nu are o situație clară din cauză că Kaufman nu-i trece mâna, ca director general, aşa cum era convenit acum un an. Tătărescu 1-a păcălit, lăsându-1 în mijlocul drumului şi plecând la Paris, fără să se fi înțeles cu el. Mi-a spus apoi ce a vorbit mai îndelung cu Mitiță Constantinescu, în ce priveşte românizarea Băncii de Credit Român şi că acesta 1-a asigurat de noua acțiune, în care scop să fie aliați. Mi-a spus că a tot căutat să-1 vadă şi să-1 pună la curent cu situația pe Urdăreanu, dar nu a reuşit, îmi spune că se vorbeşte de o largă remaniere în care portofoliul Economiei Naționale mi s-ar da mie. Desigur, vorbe fără temei. Vorbind de o eventuală trecere a lui Mitiță Constantinescu la Finanțe, era si el de acord că nu poate rămâne în acelaşi timp şi

329

/ernator. Cine poate fi guvernator? C. Angelescu? în acest caz, va lupta el contra lui ufmann. îmi cere să-1 susțin la Mitiță cât mai mult. Pune multă bază pe aceasta!

Miercuri 28 decembrie 1938

La burou; mă ocup de chestiunea avansării personalului la Creditul Industrial. Vine la ie ing. Mareş pentru un credit în legătură cu construcția liniei Bumbeşti-Livezeni. Cu ;st prilej îmi spune că gl. Antonescu a căzut iar într-un bucluc. Enric Otetelişanu, îctorul Institutului Meteorologic, cu puternice sentimente gardiste, a fost condamnat la ani închisoare, pentru răspândire de manifeste revoluționare, între altele, el spunea în ste manifeste că singurul om care poate salva țara este generalul

Antonescu. De aici, scandalul. Pe urmă, lucrurile s-au lămurit. Generalul Antonescu stă acum la Predeal, la poziția Ministerului.

Ing. Rallet, de la Unirea, căruia îi vorbisem pentru o eventuală trecere la Creditul nier, vine să-mi spună că Krupenski, directorul Minelor din minister, i-a comunicat în p confidențial cum că Mitiță ar avea pe cineva în vedere, pentru acest post. îi spun că nu i nimic, dar că mă voi informa.

După-amiază vine la 3 la mine Nicu Chirculescu, să-mi aducă ştirea că la Sinaia de îători se vorbea insistent de intrarea mea în guvern la departamentul Finanțelor, sau al momiei Naționale. Apoi mi-a cerut — scopul principal al vizitei — să-i dau ceva consilii tdministrație, căci nu are cu ce trăi. Mi-a povestit apoi greutățile ce îi face Malaxa la intrarea la Banca Agricolă. La 5 1/2 vine Lăzeanu să-mi aducă aceiaşi veste că la Sinaia se vorbea stent de intrarea mea în guvern, la Departamentul Economiei Naționale. La 7 vine la mine >rgel Gheorghiu, care îmi aduce aceleaşi ştiri de la Sinaia. Aprobă că am intrat în Front.

Joi 29 decembrie 1938

La 10 dimineața vine la mine Cecropide de la Bancara să-mi spună că va concedia :ă pe toți evreii din bancă.

La 11 dim. iau parte la parastasul de cinci ani a lui Duca. Nu ştiu dacă erau jersoane: Buduresco, Fotino, Nikaki Botez, Take Slăvescu, Puiu Angelescu şi familia ;a, în frunte cu Grigore Duca. O adevărată ruşine. La ieşire, câțiva fotografi s-au ruşinat nicul grup si au renunțat la fotografie. Ce repede se uită oamenii şi cât de efemeră este ria omenească! La parastas întâlnesc pe Al. Grigoriu, care îmi spune că în oraş se beşte de trecerea mea la Departamentul Armamentului.

La 12 vine la Creditai O. Kiriacescu, cu care aranjez chestiunea personalului la •dit. îmi spune că a auzit de intrarea mea în Minister, ceea ce îl îngrijorează mult. îi n că nu aşi putea primi decât Ministerul Armamentului, în care caz înțeleg să rămân şi :ctor general al Creditului Industrial. Voi cere ca decretul să fie făcut ca atare, în nici :az nu pot primi Ministerul Economiei Naționale. Nu cred ca, dacă trece la Finanțe, iță Constantinescu să rămână şi guvernator, îmi spune că a auzit că el se opune să devină listru de Finanțe Constantin Angelescu. Este de acord să fiu şi Ministrul Armamentului lirector general al Creditului Industrial. Ne-am despărțit cordial, rugându-1 să nu bească nimic. Are păcatul de a vorbi prea mult.

330

După-amiază, la 4 1/2, vine la mine Em. Codreanu de la Galați, îmi aduce ştiri politice locale mărunte, fără însemnătate. Toată organizația liberală s-a înscris în Front.

Seara, la 9, nunta Lyei Florescu cu baronul Kapri. îl întâlnesc la recepție pe Dombrovski, care mă felicită călduros la ureche, pentru ceea ce ştie el (intrarea în Minister!!). Colonelul Miclescu, comandantul Regimentului Călăraşi de la Galați, mă felicită pentru cursul meu de Potențial de la Şcoala de Război.

30 decembrie 1938

La 9 dim. vine la mine Georgel Gheorghiu, care mă roagă pentru avansarea lui Teodoru. La 9 1/4 trec drumul la Malaxa, chemat de el, pentru a mă pune la curent cu

unele chestiuni în legătură cu Gazul Metan. Chestiunea ministerială se va pune după întoarcerea Regelui de la Sinaia la Bucureşti.

Vin la mine Ene şi Baldovin, în chestiunea firmei Gr. Alexandrescu. Penibilă discuțiune cu Manoilescu în chestia Şorecanilor. Violent, agresiv, fără control. Cred că este ultima noastră întrevedere. Mi-a cerut să amân vânzarea de la 9 ianuarie. Refuz net. Discuțiune cu ing. R. Gabrielescu în chestia drumurilor. Omul lui Malaxa. Rămâne să discutăm după sărbători programul de viitor.

La dejun, C. Gane. îmi cere să-1 mai ajut cu 5 000 lei, până când scoate voi. III din Trecute vieți.

La 5 vine Miclescu de la Nitrogen la mine să mă pună la curent cu unele oferte de firme cehe, pentru construirea unei pulberării, îi spun ce mi-a spus Sculy în legătură cu oferta unei firme germane singure, acceptată în principiu de Ministerul Armamentului.

Li viu îmi aduce o brichetă cadou. Vorbim de diferite afaceri industriale. La 9 seara, Rotary. Banal.

Sâmbătă 31 decembrie 1938

La 10 dim. vine la mine Budurescu ca să-mi vorbească în legătură cu eventuala mea intrare în guvern la Departamentul Apărării si înzestrării armatei. Felicită pe Rege, guvern şi țară de a avea un astfel de ministru la cel mai important departament azi şi mă consideră perfect pregătit pentru un astfel de post. Se întreabă însă dacă cu caracterul meu intransigent şi dificil voi putea să înghit anumite situațiuni grele în care mă voi găsi, ținând seama de marile probleme în joc. Deci mă sfătuieşte să mă gândesc bine ce fac,înainte de a accepta, îi mulțumesc de grija ce îmi poartă şi de toate argumentele ce mi le invocă, îi răspund că m-am gândit la toate şi că voi lua toate măsurile şi voi pune anumite condițiuni înainte de a primi. Voi încerca o mare participare de personal civil şi de fixarea unui program clar. îi cer să mă ajute, dacă voi face apel la el. El îmi făgăduieşte călduros.

La 11 dimineața vine la mine Klughist, secretar la legația germană, îmi cere să-1 ajut intervenind la P. Andrei, ministrul Educației, ca să nu reducă numărul de 650 de studenți români ce se găsesc acum în Germania şi cărora guvernul german le dă un schimb de mărci cu 20 lei marca. Vorbim apoi de politică, îmi spune că executarea lui Codreanu a produs o impresie rea în Germania, căci la Obersalzberg Regele ar fi făgăduit lui Hitler să-1 pună în libertate. Desigur dacă Codreanu s-ar fi făcut vinovat de vreo mişcare sediţioasă, da,

331

cutarea era admisibilă, dar aşa nu. în orice caz, astăzi situația este întinsă, dar se va îa schimba, îl întreb dacă crede că Cehoslovacia ar vinde astăzi din materialul ei de >oi disponibil, îmi spune că crede că da.

La 12 vine Sculy pentru felicitări, îmi anunță voiajul lui în Italia spre a vizita câteva rici de pentrită. La l, dejunează la mine fratele meu Liviu. La 3, mergem cu Dody la itir. între 5-8, stă la mine Biering, ministrul Danemarcei, îmi spune că a trimis doi ezi, la cererea guvernului român, în România ca să studieze cooperația şi comasarea, •be bune asupra săteanului nostru.

Seara, revelionul în familie, cu mama, nevasta şi Mircea. într-un ceas bun.

1939

1 ianuarie 1939

De dimineață am dat Regelui următoarea telegramă, ca preşedinte al U.G.I.R.-ului: „Rog respectuos pe Maiestatea Voastră să binevoiască a primi cu prilejul Noului an, în numele tuturor industriaşilor țării, întruniți în Uniunea lor, omagiul neclintitului lor devotament şi asigurarea hotărârii lor nezdruncinate de a înconjura pe Maiestatea Voastră cu toată dragostea lor sinceră şi caldă. Să trăiți, Sire, la mulți ani, spre fericirea şi propăşirea scumpei noastre Patrii.

Preşedinte U.GJ.R. - V. SI."

Dejun în familie (mama şi fratele). La 4 vine M. Lăzeanu, cu care vorbesc îndelung de eventualitatea intrării mele la Departamentul înzestrării Armatei.

Seara, acasă, în familie, lectură, linişte, pace.

2 ianuarie 1939

Fotografiile miniştrilor în noile uniforme.

La burou.

Vine A. Hartular cu propunerea de a cumpăra 5 pogoane de vie ale fraților Tătăranu. Cădem de acord pentru 400 000 lei. îi dau 100 000 lei spre a face primele forme.

Vine C. Angelescu, fostul ministru, cu care discutăm asupra situației politice.

La dejun, Şt. I. Plesoianu, cu fiul său. Dody cu Mircea pleacă la Galați cu rapidul de 730.

La 7, ședință a Comitetului U.G.I.R.-ului pentru construcția Palatului.

Seara, singur, acasă, lucrez cu mare plăcere.

V. Antonescu, I. Răducanu, Sauciuc-Săveanu, C. Vişoianu se înscriu în Frontul Renaşterii Naționale.

Marți 3 ianuarie 1939

Vine la mine consilierul Costin de la Casație spre a-mi vorbi din nou în chestiunea Gr. Alexandrescu. îmi mulțumeşte pentru concurs, dar caută a limita garanțiile, ceea ce refuz hotărât. Avocatul Gianni, de la Banca Cerealiştilorşi Ionel Boambă, de la Banca de

idit Român, vin să-mi vorbească în afacerea minelor Şorecauj'-Manoilescu. Le spun :er gândul şi am o atitudine fermă şi francă.

Dinu Ghica — slab, jigărit, nemâncat, respirând mizerie neagră — vine să-mi ceară l ajut să intre avocat la Casa de Compensație şi de Amortizare ce s-ar fi înființat şi unde îs fi mare şi tare. îi spun că nu cunosc a fi într-o astfel de întreprindere, îi făgăduiesc i găsesc un loc de avocat, dacă are nevoie, îmi mulțumeşte cu o mişcătoare privire în iii mei. Nenorocitul, este victima soției!!

Leon Sculy îmi aduce lista personalului care lucrează la Ministerul înzestrării Armatei mi dă informațiuni asupra fiecărui ofițer.

Lăzeanu vine să-şi ia rămas bun. Pleacă mâine la Paris, cu alții, în comisiunea trimisă trateze o conversiune cu creditorii străini. Atacă violent pe lamandi, care printr-

un ;ret-lege a făcut incompatibilă situaţiunea de consilier la Consiliul Legislativ cu aceea cenzor la Banca Naţională. lamandi a făcut din Consiliul Legislativ o instituţie burou înregistrare, unde a plasat mulţi ieşeni de-ai lui. îmi declară că dacă intru în guvern şi am foie de concursul lui (nu crede că Regele va admite subsecretar tot civil) — îmi stă la poziţie, dar cu condiţia să-şi păstreze postul de cenzor.

Ieri am uitat să notez că am felicitat pe Bădulescu, în prima lui zi de instalare la VJ?., ca administrator delegat. A părut mişcat de atenţiunea mea.

După-amiază, fiind răcit, am stat în casă şi am lucrat la Mavrogheni.

La ora 6 am primit acasă o delegaţie de întreprinzători cimentări, veniţi să protesteze potriva intenţiunii curioase ce ar avea C.F.R. (sub instigaţia lui Pârvu şi Strunga) de a di o fabrică proprie de ciment. Iau parte: ing. Grigoriu, Raicu, Budurescu, Gerngert şi un ticez Warnaud, de la Ciment Titan. Discutăm cum se poate înlătura o asemenea iniţiativă e propun să se încheie o convenţie cu C.F.R. prin care cimentării să se oblige a furniza istora şi tuturor întreprinderilor de stat ciment în condiţiuni de preţ convenabil, în limbul renunţării la ideea de a mai înfiinţa o nouă fabrică. Admit propunerea mea. Voi e demersurile necesare la Mitiţă Constantinescu.

La ora 7 trec la Malaxa, care mă primeşte în apartamentul de sus. Un mare lux, dar i gust — sobru, îi spun că niciodată nu am avut cinstea să stau pe un scaun atât de luxos, i răspunde că prea sunt ironic şi sarcastic. Trecem la fondul conversaţiei:

— Cum ai petrecut anul Nou şi cu ce impresii te-ai întors de la Sinaia?

Amărât, abătut, îngrijorat, cu figura îngrijorată mi-a răspuns că situaţia este serioasă :ă mari primejdii externe ne ameninţă. Atitudinea agresiv-duşmănoasă a Germaniei faţă noi, şi în special faţă de Rege, dă mult de îngrijit. „Zugravul" — Hitler — nu iubeşte pe ge, care vorbeşte cu demnitate şi ca om şi ca ţară. Hohenzollerni are el destui în rmania, dar nici nu se uită la ei. Tot aşa se poartă şi cu Regele nostru, pe care nu-1 poate ieri de când cu executarea lui Codreanu. Aveau nevoie de un om ca Codreanu din care facă instrumentul lor de robire a ţării, iar nu de un om cu demnitate ca Regele, pe care îl ;ultă: „Canalia de Carol", „omul Lupeaschii", „vândut jidanilor", „fanionul Iudaismului România" etc. Germanii vor un rege în România, dar aşa cum îl vor ei. Nori negri se una asupra României. Cât era de bună situaţia ţării în septembrie, căci Germania se gajase să nu lase Ungaria să ne atace, chiar dacă era împinsă de Italia, pe atât de izolaţi ntem astăzi.

334

— Să dea Dumnezeu să putem serba Anul Nou 1940 în aceleaşi condiţiuni normale ca anul acesta.

— Chestiunea internă este acum secundară pe lângă cea externă.

— Totuşi nici situaţia internă nu este bună.

De acord şi Malaxa. Niciodată nu 1-am văzut pe Malaxa atât de abătut şi îngrijorat, strivit parcă de povara gândurilor şi informaţiilor ce avea. Mi-a spus — la plecare — că mă va ţine la curent cu cele ce va şti şi afla. Va pleca în curând în Germania. Vizita aceasta m-a impresionat, căci desigur Malaxa nu mi-a spus decât o parte din cele ce ştia şi îl durea pe inimă.

La 11 noaptea primesc de la Rege două telegrame, răspuns la felicitările de Anul Nou:

Pentru mine personal:

„Toate mulțumirile pentru urări". Carol R. Pentru mine ca preşedinte al U.G.I.R.-ului:

„Mulțumirile mele U.G.I.R.-ului pentru devotatele urări şi calde sentimente patriotice ce mi le exprimați cu prilejul noului an". Carol R.

Ce va aduce ziua de mâine pentru biata şi scumpa noastră țară, ai cărei conducători sunt astăzi atât de învrăjbiți?

Miercuri 4 ianuarie 1939

Stau în casă, fiind răcit. Aflu că tanti Felicia este rău bolnavă. S-a transportat la sanatoriu.

Lucrez la cartea mea asupra lui Mavrogheni.

Vine Leon Sculy, care îmi aduce acțiunile subscrise de la Nitramonia. Pleacă mâine în Italia. La 4 1/2 vin la mine Bastaki şi Costin Stoicescu, cu care vorbim de chestiunea participării Creditului Industrial la sporirea de capital a Societății /car. îmi arăt toate rezervele mele. Mi se oferă preşedinția Consiliului de administrație. La 9 1/4 vine la mine Grigoriu cu ultimele ştiri.

La 11 1/2 vin de la Galați Dody şi Mircea. Dody revine impresionată de situația fizică şi morală a lui papa. Nu-1 mai interesează nimic. Pare absent. Nici măcar nu a întrebat ce fac. Ce se mai poate spune de o astfel de atitudine? Am fost pur si simplu scos din familie. Ni s-a dat dar o jardinieră frumoasă, stil Louis XV.

Joi 5 ianuarie 1939

La 11 vine Barbu Solacolu de la U.G.I.R., cu care stabilesc programul pentru 1939. La 12 1/4 vine Costel Motaş, cu care vorbesc chestiunea Gazului Metan şi colaborarea cu Malaxa.

După-amiază, în casă, lucrez la Mavrogheni. Seara, la fel. Felicia mai bine.

Vineri 6 ianuarie 1939 Bobotează, în casă. Studiu. Lucrez la Petre Mavrogheni.

335

Sâmbătă 7 ianuarie 1939

în casă, nimic însemnat. Citesc şi lucrez la Petre Mavrogheni.

După-amiază, la 5, vine la mine N. Budurescu. îmi aduce ştirea că Tătărescu s-a întors la Paris — 1-a văzut pe Rege — pleacă pentru două zile la Poiana şi apoi stă câteva zile Bucureşti. Crede că Franța vrea să-şi revizuiască politica externă, abandonând centrul şi ientul Europei. Vrea să denunțe alianța cu Polonia. Noi suntem complet izolați. Misiunea i o vede limitată: cel mult să grăbească trimiterea de armament. Nu este de acord cu rmula „Frontului". Crede că este o soluție pripită. Vedea mai bine un guvern de ncentrare națională — prin personalități — din cele două mari partide şi elemente de sapta. în orice caz, nu este încântat de formula ce s-a dat şi care totuşi trebuie să işească, căci altfel urmează haosul.

La 10 1/4 seara cere să mă vadă Tanrioer, ministrul Turciei, îl primesc, îmi cere să-i duc câteva pasaje dintr-o carte scrisă de un bulgar asupra artei naționale bulgare,

vrând -l combată pentru afirmațiunile lui cu privire la influența turcească în Bulgaria. Vorbim situația din țară. Are cuvinte de critică pentru manifestările noastre politice neserioase, mia exhibițiunilor. Regele este considerat ca nenormal, îl combat şi îl fac să înțeleagă uația grea ce străbatem. Va fi numit ambasador aci, deşi se teme să nu fie trimis la Berlin i la Londra.

9 ianuarie 1939

Reîncep activitatea la burou, după sărbători. Fostul deputat Take Slăvescu vine să mă na la curent cu informațiuni politice de provincie. Malaxa îmi cere să-1 văd către seară. Maxim — slab şi cu față de om bolnav — vine să-mi vorbească de situație. A auzit, şi iță piața vorbeşte, de intrarea mea în guvern la Ministerul Armamentului. Nu se putea :e de către Rege o numire mai bună, dat fiind calitățile ce am. Să nu cumva să refuz, icine este dator să dea astăzi concurs Regelui, îi propun să treacă în locul meu la fabrica >ina, de unde voi demisiona. Acceptă.

Li viu dejunează la mine.

La 6 reiau cursul la Academie.

La 8 vine la mine N. Malaxa, cu care vorbesc despre putința colaborării capitalului *lez cu armamentul nostru. Vorbim apoi de firma Rodcomp a lui Ramiro Gabrielescu, iținută de el. Va pleca în curând la Paris spre a lua contact cu Champin. Mi-a spus că tărescu a chemat la Paris pe Bujoi şi Gigurtu, cu care speră să înființeze un grup anciar, prin care să aducă capital englez în România.

La masă vine colonelul Petroianu.

La 10 1/2 seara vine Al. Grigoriu şi-mi spune că a auzit de la Sinaia de intrarea mea guvern la Ministerul Armamentului. Luptă mare din partea lui Mitiță Constantinescu să intre în guvern la Finanțe C. Angelescu, în cazul demisiunii lui Cancicov. A auzit de carea de la posturile lor a rezidenților regali Gane, Alexianu si Cădere. Acesta din urmă rece ambasador la Ankara. Gl. Dombrovski nu ar face figură bună la Primărie şi ar pleca.

336

Marți l O ianuarie 1939

Dl. loan de la Consiliul Bancar vine cu proiectul de buget pe 1939/1940. Eros de la U.G.I.R. îmi aduce lista adeziunii industriaşilor ugirişti la „Frontul Renaşterii Naționale". Comunic lui Ar. Călinescu la telefon şi îmi cere să i-o trimit urgent, Ing. Petrescu — LA.R. îmi spune că este obligat să plece la Braşov, îi spun să se ducă, dar dacă am nevoie de el, îl voi chema.

Vine C. Gane, scriitorul gardist, căruia îi mai dau un ajutor de 5 000 lei.

Primesc vizita a doi parlamentari englezi, conservatori, A. R. Wise şi colonel Pitcher, pe care îi întrețin asupra situației externe văzută din România. Admit ca normală intrarea Germaniei în Ucraina. După cinci ani de pace, Anglia va fi destul de puternică să dea revanşa Germaniei. Socoteau Anschluss-ul şi Sudeții ca soluții normale.

Vin Caraman şi Gheorghiu de la Galați, care mă pun la curent cu toate micile intrigi politice de la Galați, în legătură cu noua situație politică. Le recomand răbdare.

Comunic tânărului Reschowsky că doresc să demisionez de la D. Voina.

La 12 1/2 mă duc la Mitiță Constantinescu. îi cer să-mi bonifice diferența de scont, de la 3 mai între 4 1/2 şi 3 1/2; îmi făgăduieşte; îi cer să ajute pe d-na Danielopol, văduva fostului administrator delegat G.G. Danielopol. Mă refuză pe chestiunea interzicerii fabricii de ciment a C.F.R. şi pe chestiunea accesului [/.G.LR.-ului în birou-urile Contingentării. Destul de rău dispus şi destul de casant în răspunsuri. Cred că, aceasta, din cauza viitoarei mele intrări în guvern sau ştiu eu din ce cauză? La ieşire, găsesc în anticameră pe gl. Paul Teodorescu, care mă întreabă dacă este adevărat ce a auzit (intrarea mea în guvern la înzestrare), îi răspund că aşa sunt şi eu informat, dar nu ştiu nimic oficial. Are aer foarte încântat. Sincer? Mă îndoiesc.

La 6, curs la Academia Comercială.

La 7, seminar la Academie.

11 ianuarie 1939

La 11 vine la mine Costel Motaş, cu care vorbesc despre eventualul holding sau „gentlemen's agreement" de făcut între acționarii de la Gazul Metan. Maiorul Marinescu, de la Ministerul înzestrării Armatei, vine să-mi vorbească de o colaborare între U.G.I.R. şi minister, pentru mobilizarea industrială. La 12 1/2 vine N, Btidurescu spre a mă pune la curent cu ultimele informațiuni politice — Cancicov nu mai revine la Finanțe; a închiriat o vilă la Nice pentru 6 luni; s-a despărțit rece de Rege, care în schimb nu 1-a decorat. Mitiță Constantinescu doreşte să rămână la B.N.R. şi deci nu trece la Finanțe, C. Angelescu este dispărut din circulație; „nu rămâi decât tu la Finanțe, departament mai bun decât Armata".

Văd că de câteva zile, numele meu este în continuă circulație.

La ora l vine ministrul H. Caîargi, care în cuvinte simple şi mişcătoare îmi cere să-1 autoriz a-mi da câteva cărți vechi ce are de la tatăl său şi pe care le doreşte în mâna unui iubitor de carte ca mine, căci copiii lui nu le apreciază, îmi spune că simte nevoia să facă acest gest față de felul cum m-am purtat eu cu el.

La l 1/2, la dejunul dat de Tanrioer în cinstea lui Comnen, ambasadorul de la Sf. Scaun. La masă: Prat y Soutzo, ministrul Spaniei Franco, I. Pillat, Poninski, d-na Lugoşianu etc. Conversație banală. Hai taman, ataşatul comercial al Turciei, îmi

mimică că fostul director al Camerei de Comerț turco-română a escrocat o firmă turcă 1001 oz/?/

La ora 5 prezidez Consiliul Superior Bancar. C. Angelescu îmi spune că toată lumea rbeşte de trecerea mea la Ministerul Economiei Naționale.

La 6—7, comitet la Credit. Kiriacescu îmi spune că Mitiță împinge la Finanțe pe Savu, nul lui". Ce putere!!

Colega mea, d-na Zoe Ghețu, îmi telefonează de trecerea mea la B.N.R. ca guvernator.

La 8 1/2 îmi telefonează „ambasadorul" Tătărescu, invitându-mă la el acasă, îmi rbeşte de situația grea în care ne găsim. Nu a admis formația „Frontului", dar odată iințat, el trebuie ajutat.

îmi vorbeşte de Armament şi mă îndeamnă să accept portofoliul dacă mi se oferă, i vorbeşte că pleacă la Paris cu Malaxa. Gigurtu, Bujoi, spre a pune la cale o operaţie anciară în legătură cu armata, în anticameră, când plecam eu, aştepta... Dorel mitrescu.

Impresie de gol sufletesc total.

Joi 12 ianuarie 1939

La 10 dimineaţa, vine la mine Bujoi. îmi spune că trebuia să plece la Paris cu tărescu, dar că i s-a comunicat de la Palatul Regal să rămână în ţară. Ştie că va intra în rern la Economia Naţională. Mă întreabă ce secretar general să ia. I-am recomandat pe :şinescu — el se gândea la Neagu. I-am spus toată opinia mea detestabilă ce am de acest livid oribil ca om şi caracter. Am vorbit de o întreagă serie de probleme industriale.

La 11 vine Anibal Teodorescu să-mi ceară pentru Via un credit. I. Ciocârlie, de la plozivi, ca să-mi spună că a fost la Sinaia şi a văzut pe Buchman, care i-a spus de intrarea a în guvern la înzestrare. Dimitriu mă întreabă dacă aş primi prezidenţia la Lares. I-am îs că acum am alte preocupări, mai serioase.

Vine Onose de la Galaţi. Mai lichea ca niciodată, la mine. îmi aduce ştiri banale litice. L-am lichidat în câteva cuvinte cu tot dispreţul necesar.

La 4 1/2 mă duc la liceul Titu Maiorescu, unde cunosc pe directorul liceului, eorghiu. Bună impresie. Mi-a vorbit frumos de copilul meu. Ce plăcere mi-a făcut!

La 6, la Credit Industrial. Ia parte la consiliu, pentru prima oară, Eug. Savu. După isiliu, Savu îmi spune că se vorbeşte de trecerea mea la Departamentul Finanţelor sau al anomiei Naţionale. Nu ştiam că este cumnat cu Silviu Dragomir.

între 7 1/2—9, la Paul Teodorescu, la Ministerul Aerului. Vorbim de intrarea mea în binet, la înzestrare. Dacă nu mă înşel, ca impresie, nu era prea încântat în adâncul Ierului, deşi spunea că da, căci îmi spunea că se înţelege bine cu lacobici (pe care îl da) şi cu Ciupercă. Se plângea că toate planurile nu fac nici un ban, dacă nu sunt bani. -a vorbit despre o serie întreagă de lucruri mărunte; i-am combătut ideea cu portul saul. Despărţire bună. Cred că prietenia noastră este mai superficială decât se'putea de.

La 9 1/2 vine la mine Malaxa care îmi spune că în câteva zile se face remanierea: tiţă la Finanţe (rămânând şi la B.N.R. ceea ce este o greşeală), Bujoi la Economia ţională şi eu la înzestrarea Armatei. Poate că ies episcopul Colan şi chiar Şişeşti. M-a

rugat să iau secretar general pe gl. Negrei, pe care mi 1-a lăudat. Pe g-lul Ştefan Dumitrescu îl consideră un bou, iar pe Petrovanu, ca foarte fricos. Am vorbit apoi de un „gentlemen's agreement" în chestiunea acţiunilor Gaz Metan. Pleacă pentru 10 zile la Paris. Acasă, cu nevasta mea.

Vineri 13 ianuarie 1939

La 9 dim. prezidez Comitetul Consiliului Bancar.

La 10 1/4 vine Al. G. Donescu, fostul primar, într-o chestiune de Credit Industrial (I.R.D.P.). Cu această ocaziune îmi vorbeşte cu adâncă durere şi cu lacrimi în ochii lui care clipesc mereu, de măsura luată de guvern de a suspenda „Vremea", opera de fiecare zi a fiilor săi Vladimir şi C. Al. Donescu.

La 10 1/2 vine ing. Pennescu-Kertsch, care îmi spune că este la curent cu intențiunea ce se manifestă (de către Mitiță Constantinescu), de a nu mai fi reales în Consiliul de administrație al CredjfuMdupă31 dec. 1939. îl pun la curent cu eventualele schimbări ce se pot întâmpla şi îi cer ca, în ipoteza când eu va trebui să mă retrag de la conducerea [/.GJ.R.-ului, îl voi propune pe el preşedinte. Foarte măgulit, acceptă. Nu ar accepta secretariatul general de la Ministerul Economiei Naționale sub Bujoi, dar 1-ar primi sub ministeriatul meu!

La 11 vine d-na George Danielopolu, care îmi cere să intervin la Mitiță Constantinescu să-i dea un ajutor sau o pensie kmară, fiind singura văduvă de administrator al B.N.R. în viață.

La 11 1/2 vine Oswald Racoviță, fostul primar al laşilor, îi promit că dacă împrejurările îmi vor permite, voi avea grijă de el.

La 12 vine Ion Pillat, căruia îi spun marele meu regret de a afla că dl Dinu Brătianu este supărat pe mine că am acceptat să fac parte din fondatorii „Frontului". Dacă aş fi aderat simplu, nu se supăra — îmi spune Pillat, pentru că „Dinu Brătianu ținea mult la tine. O să-i treacă". Să-i fac o scrisoare explicativă. Refuz această sugestie. Apoi îmi descrie situația ca foarte grea şi că Regele ar avea o situație disperată, neştiind ce să facă. Aprecieri în care se vede felul de a gândi al familiei Brătianu. Toate aceste aprecieri se reazămă pe informațiuni care nu ştiu cât suni de exacte, îi propun să mă înlocuiască în Consiliul Băncii Ilfov, de unde vreau să demisionez.

La ora 3, la Academia Româna, şedință intimă, în şedința de secție, se împart lucrările pentru referate de premii, îmi cad câteva, l orga declară: „Nimeni nu are dreptul să-mi pună mintea mea la închisoare", făcând aluzie Ia cenzură. Tot îimpu! face aluzii ironice la adresa lui S. Mehedinți şi alții. Vorbesc cu Al. Lapedatu, să-mi dea un sfat, dacă este bine să intru la Departamentul înzestrării. Opinia lui este să accept si în orice caz să mă conduc după conştiința mea. Mi se aprobă do Academie sa fac comunicarea mea asupra lui Petre Mavrogheni.

La 7 1/2 seara, acasă, îmi telefonează rezidentul regal Victor Cădere, dacă accept să iau parte la întrunirea Frontului de ja 15 ianuarie 1939 (Dwninica). îi răspund negativ. Trebuia să iau parte duminică la inaugurarea Băncii /"v» r/iî/a; clin Cernăuți; deleg pe Dimitriu şi pe Fințescu.

La 8 1/2 seara, la Rotary, unde prezidez eu şedința, -im lipsa altor prezidenți.

339

Sâmbătă 14 ianuarie 1939

Plec la Coteşti, cu Hartular, spre a vedea locul ce am cumpărat de la Tătăranu. Toată î mă ocup de gospodăria mea. Prezidez şi alcătuiesc comitetul pentru cantina şcolară a Coteşti, ce am înființat.

Duminică 15 ianuarie 1939 Mă reîntorc la 12 acasă. După-amiază, în familie. Lucrez.

16 ianuarie 1939

Fințescu vine să-ini comunice impresiile sale, destul de puțin favorabile, de la ugurarea Băncii Nordului din Cernăuți. Mitiță a ținut la discursuri până la sațietate. .

Flondor, preşedintele Băncii Nordului, îmi telegrafiază omagiul Băncii, cu prilejul agurării. Răspund telegrafic cu urări de izbândă. La 10 dim. vine Georgel Gheorghiu, cu ouă cerere de credit a Reşiţei. Vorbim de situaţia politică. Intrarea mea în guvern este ară.

Prof. D. Caracostea, de la Academie, îmi aduce pe c-dor Verbiceanu pentru a-i da o •ebuinţare, la şantierele de la Galaţi.

Minai Condruş, cunoscutul deputat bătăuş, îmi cere să-1 recomand la Societatea "icară, pentru o afacere cu o firmă germană, îmi mărturiseşte că de abia o duce, căci nu nici un venit sigur.

La ora 12 vine ing. Vidrighin, care mă pune la curent cu mersul Astrei. La 12 1/2, . Gabrielescu-J?odcomp îmi cere noi avansuri. La l, Grigoriu îmi comunică conversaţia Pennescu-Kertsch. îmi aduce ştirea de trecerea lui C. Angelescu la Finanţe sau Banca ţională.

La dejun, Frossi Neniţescu. Propune lui Dody să intre în Consiliu la I.F.C.A.

La 6, curs la Academia Comercială.

La 7, acasă, lectură, în familie.

17ianuarie 1939

La 10 dim. vine la mine Eros, cu care lucrez la expedierea lucrărilor curente ale j.JJ?.-ului. îi spun de intenţia mea de a pune pe Grigoriu la conducerea [/.G./JR.-ului. ibal Teodorescu şi ing. Costake vin din nou la mine, în chestiunea Via. Em. Tătărescu ire în chip de samsar în favoarea unor ovrei: arendaşi ai fabricii româneşti Oltenia. Noroc îl pot contracara prin Ştefănescu—Romănofir. Acum înţeleg de ce se oferea cu atâta abilitate să-mi reediteze cartea de monetă, cu un drept de autor de 20% din preţ. Este ocupat să-şi facă avere cu orice preţ.

La dejun, la Ion Pillat, cu Ducic, ministrul Iugoslaviei, Poninski, consilier de legaţie onez etc. Ducic ne spune că i s-a semnat decretul de ambasador al Iugoslaviei în mânia. Primul ambasador iugoslav — şi în România! Pillat îmi spune că a vorbit cu iu Brătianu, care continuă a fi supărat că am aderat la Front şi că fac chiar propagandă itru Front, îndemnând industriaşii să se înscrie, îi spun că este o obligaţie quasi-legală

şi că o fac prin U.G.I.R. Pillat mă asigură că o să-i treacă şi c-ar fi bine să-i scriu o scrisoare explicativă. Nu pot face aceasta.

între 6—8, curs şi seminar la Academia Comercială. Studenţii mă urmează cu multă atenţie.

Seara, mănâncă la noi Savel Rădulescu. Natural, vorbim politică externă si diplomaţie. Se plânge că tot ce a fost diplomat bun a fost înlăturat, iar generaţiile noi de secretari şi consilieri sunt slabi. Aşteaptă de la mine să-i pot da o ocupaţie într-un consiliu de administraţie, căci are o situaţie financiară proastă.

18 ianuarie 1939

Dimineaţa, pregătesc bilanţul Creditului Industrial pe 1938. Fac 76 mii. amortizări şi arăt un beneficiu de 47 milioane lei.

La 12 1/4 mă duc la Comitetul Societății Bancare. Mare discuție în jurul nevoii — invitație de a participa Banca cu 100 mii. lei la o nouă subscripție de Bonuri de Tezaur de 2 miliarde necesare statului. Pildner, în numele Societății Bancare, ne telegrafiază că nu este de acord. Tot Comitetul crede contrariul, în caz când hotărârea noastră nu va fi confirmată de adunarea generală, vom demisiona în bloc. Cred că această operație trebuie legată şi de un viitor reescont la B.N.R. al Societății Bancare. Am o atitudine foarte energică şi categorică. Idem în chestiunea unui credit Sisa, unde îl combat pe Garoflid, care este interesat. Gl. Ballif îmi mulțumeşte pentru atitudinea mea şi mă asigură că el face totdeauna ce zic eu, căci vede cum prezint lucrurile de bine.

La dejun, la l 1/2, la belgianul A. Beuthe, de la Solvay, cu Guillaume, ministrul Belgiei, Tonglet, Salmon etc. Vorbesc mult cu Guillaume de situația noastră, pe care o vede serioasă. Astăzi trebuie să sprijinim toți pe Rege, altfel se poate întâmpla o catastrofă. Nu este vremea de discuțiuni ideologice de partid. Germania are față de noi o atitudine inadmisibilă, amestecându-se în politica internă a țării. După dejun vine un moment la mine şi îi dau nişte cărți (Tabouis).

La 5 prezidez Consiliul Bancar. Ghiață îmi spune că lamandi i-a spus că voi intra în guvern la Armament şi Bujoi la Industrie. Că pe o listă de liberali ce i s-a prezentat, a avut cuvinte elogioase la adresa mea. Ghiață mi-a vorbit chiar de putința unui guvern Călinescu. I s-a spus de către lamandi să nu-mi spună nimic. Secret ridicul. Toată lumea îmi vorbeşte.

La Clubul-Automobil, Jean Mitilineu îmi vorbeşte că ştie că voi intra în guvern si mă felicită pentru ideea mea. Bine fac că-mi servesc țara.

Văd pe tanti Felicia, care este pe patul de moarte. Biată femeie! Astăzi, aniversarea zilei de naştere a copilului meu drag Mihai, ce am pierdut acum 8 ani. Niciodată nu-1 voi putea uita si cât voi trăi voi avea acest ghimpe în sufletul meu rănit de părinte.

Joi 19 ianuarie 1939

Motaş vine la mine si îmi aduce textul „acordului de boieri" — „gentlemen's agreement" ce i-a dat Malaxa, în chestiunea Gazului Metan. Ridică mici obiecțiuni, din care reiese neîncrederea lui în atitudinea de mai târziu a lui Malaxa, îi atrag atențiunea că merge pe un drum greşit şi că atunci când se hotărăşte să meargă cu cineva la drum, trebuie

341

ubă încredere. Malaxa mi s-a plâns de aceasta şi are dreptate, căci el are cele mai bune :nțiuni de viitor. Motaş recunoaşte că am dreptate şi îmi promite să telegrafieze sau să foneze prin Runcan lui Malaxa acordul său principial asupra textului trimes. Cred că aşa face.

Sculy vine să-mi comunice rezultatele şi impresiunile sale din Italia si Viena, unde a t să vadă instalațiuni de fabrici de explozivi — pentrită — şi alte produse. Italienii au at eforturi onorabile şi au realizări interesante. Foarte amicali. Italienii au arătat totul, au şi mostre de fabricație şi toate detaliile, în timp ce germanii de la Blumau, mai închişi lai rezervați. Toată lumea vorbeşte de război şi tuturor le este teamă că în primăvară va ea izbucni ceva serios, în special italienii sunt mai îngrijorați.

La dejun, la mine: Spitzmiiller, secretar la legația Franței, colonel Delhomme, cu soția, sat militar al Franței (f. bine), Gr. Duca cu doamna, Castriş, Al. Romanescu, Costin rdza,Nicolae Lahovary cu doamnele, Lily Bilianu.

La 5 vine la mine Puiu Angelescu să-mi spună că a trecut câteva zile grele până a TUŞ şi ars 10 000 broşuri vechi ale partidului, păstrate în pivniță, cu care se combătea pe muri prințul Carol. A fost din nou numit sechestrul averii Partidului Liberal.

La 6, consiliu la Credit. Prezentat bilanț pe 1938; foarte frumos. Se hotărăşte dividend

La masă, Ionel Petroianu. îmi aduce ordinea de bătaie a Ministerului înzestrării. Simt l o atitudine de invidie, la ideea că voi lua un departament militar, atât de important. Ce it oamenii!

Vineri 20 ianuarie 1939

Prezidez comitetul Consiliului Bancar. C. Angelescu îmi spune că a fost chemat de Călinescu ca să-i propună rezidența regală de la Bucureşti, în locul lui Gane, care nu espunde, având şi o soție care nu este la înălțime. Evident, a refuzat. Ce amărăciune itru el. El se aştepta să fie ministrul Finanțelor şi i se oferă un astfel de post!!

Bastaki vine la mine în afacerea I.C.A.R. îmi povesteşte întâmplarea următoare: se ea în cabinetul lui Sarret, consilier comercial la legația Franței, când Sarret este chemat elefon de Thierry, ministrul Franței. La acest apel telefonic, Sarret răspundea: „C'est icien ministre des Finances du cabinet Tătărescu" — vorbea de mine căci se auzea •babil de trecerea mea la Armament. Bastaki, înțelegând despre ce era vorba şi ştiind srmația, îi spune: „Vous pariez probablement du futur ministre de 1'Armement, vescu!" Capul lui Sarret!

La 12, la Explozivi, comitet. Discut cu Sculy diferitele probleme de pulberi.

La 3, Academia Română. Fac comunicări D. Caracostea şi arh. Antonescu. Acest din ia, obsecvios pentru Rege!

La 5 iau parte la şedința Consiliului Superior Economic, prezidată de C. Argetoianu. discută codul de comerț Carol al II-lea de curând promulgat, dar care urmează a se pune jplicare mai târziu. Se arată într-un raport al referenților (foarte slab) punctele slabe. oi se stabileşte metoda de lucru pentru viitoarea discuțiune a Codului.

La 8 1/2 iau parte la şedința Rotary, unde ia parte baronul Guillaume, secretar de ație Salmon (belgian), Bcuthe etc. Mulți rotarieni din afară. Vorbeşte Dimitriu —

342

Creditul Industrial — despre relațiile româno-belgiene, într-o franțuzească oribilă. Guillaume i-a mulțumit frumos. Apoi un mic film de propagandă cu târgul de mostre de la Liege. Guillaume îmi vorbeşte de intrarea mea în guvern. Sarret îmi spune că Delmas a preluat comanda Regimentului 131 din Orleans (motorizat), de care este încântat. Armata franceză ar fi în admirabilă formă.

Sâmbătă 21 ianuarie 1939

De dimineață în jurnale văd că am fost numit în Directoratul Partidului Unic „Frontul Renaşterii Naționale", reprezentând comerțul şi industria. Multe nume

neaşteptate în Consiliul Superior al Frontului din care fac parte, între secretarii Frontului, Vâlcovici, despre care se spune că este fiul natural al unei ovreice din Brăila.

De dimineaţă, la burou, mă pomenesc cu Onose, mare amator de a fi secretar de front, fie la ţinut, fie la Covurlui. Nici nu îmi trece prin minte să-1 recomand.

Ing. agr. Filipescu vine la mine pentru a discuta participarea industriaşilor la viitoarea expoziţie agricolă din iunie a.c. Vine şi Eros de la U.G.I.R. — cu care lucrez la afaceri curente.

Ing. Perşu, director general .L4..R., cu Alaci, şeful contabil, vin să mă pună la curent cu noua situaţie a întreprinderii, după ce a devenit regie autonomă.

La l 1/2, la dejun la G. Cretzianu, director general Banca Românească. De faţă: doamna Eliza Brătianu, Klughist, de la legaţia germană, ing. N. Mavrocordat, C. Viforeanu, ginerele lui Istrate Micescu cu soţia, Dinu Cecropide. Vorbesc cu d-na Eliza Brătianu, căreia îi spun toată îngrijorarea mea asupra situaţiei, îmi răspunde că sunt prea pesimist. Vorbind de Rege, spune că seamănă cu Regina Măria: nu are spirit psihologic şi nu înţelege situaţiile. „Nu vrea să asculte sfaturi. Bărbatul meu îşi dădea toate silinţele să împiedice pe Regina de la anumite greşeli: din încăpăţânare sau socotind că este treabă de prestigiu, nu voia să asculte, deşi recunoştea că greşeşte". Aşa este şi Regele. Mi-a vorbit apoi cât a fost de amabil „mame courtois, ce qui est rare — cu mine. I-a fost frică să dejunăm între patru ochi si de aceea a chemat la dejun şi pe Vaida Voevod. Mi-a dat toate asigurările, în ceea ce priveşte statuia". Crede că toată lumea trebuie să ajute pe Rege, dar să-1 şi sfătuiască bine.

La ora 5 vine la mine prinţul Cantacuzino Şerban, de la care am cumpărat eu nişte hărţi vechi, să mă roage să-i dau un sfat, cui ar putea vinde nişte armuri vechi şi un mozaic roman din sec. al IV-lea. îi făgăduiesc să-1 pun în contact cu Malaxa, îmi mulţumeşte şi pleacă, aşteptând să-i spun când poate vedea pe Malaxa. Un om fin, manierat. Se vede rasa în el.

La 6 vine la mine baronul Witzleben. îl întreb ce s-a întâmplat în Germania pentru a se produce a atare atitudine faţă de România şi Rege. îmi răspunde: „Totul a pornit de la executarea lui Codreanu, în care se puneau mari speranţe, ca fiind omul de încredere al germanilor în România". Totul se explică — îmi spune Witzleben — printr-o falsă apreciere a ceea ce putea reprezenta Codreanu în ţară pentru Germania. Berlinul a fost rău informat din două părţi diferite: Fabricius (legaţia) si partidul (Konradi), care vedeau în Garda de Fier o prelungire a nazismului în România. S-a mers atât de departe încât s-a crezut că organizaţiile legionare se pot uşor transforma în organizaţii naziste. Fabricius a

343

relaţii mai juste; de acolo, ceartă crâncenă între Fabricius şi Konradi. Nu este adevărat 'abricius a fost pus în congediu. Se găseşte real în congediu şi va veni în ţară la sfârşitul i. Nu poate fi vorba de o rupere de relaţii diplomatice. Probabil că şi Fabricius şi iradi vor fi rechemaţi. Chiar Regele a cerut lui Goring rechemarea lui Konradi. Nimeni ştie exact ce gândeşte Fiihrer-ul în ce priveşte România. Goering ne este sincer ;voitor şi are multă influenţă asupra lui Hitler. Goebbels este acum preocupat de stiuni personale

sentimentale (s-a bătut cu prietenul amantei lui, d-na Eworan!!). axa este acum la Berlin şi are şi o misiune politică. El stă bine cu Goering. Crede că în ptămâni situația se va lămuri. Vorbim apoi că ar fi foarte bine ca guvernul să renunțe ;eară băncii Bancara încă 100 mii. în bonuri de tezaur. A vorbit cu Gafencu ca să ;rmine pe Mitiță la aceasta. Crede că în viitor se vor putea dezvolta relațiile economice jermania mai mult.

Duminică 22 ian uarie 1939

Stau în casă şi lucrez la Petre Mavrogheni.

La 10 dimineața vine Damian Bogdan, funcționar la Academia Comercială, care îmi ce fotografii şi material în legătură cu Mavrogheni şi corespondența lui cu Mihai Vodă rdza. Mă pune la curent cu proiectata lucrare despre viața economică în secolul al 19-lea România, pentru care îmi făgăduieşte tot concursul său. Un foarte drăguț băiat, arabean din Bălți; din şcoala istorică critică a lui D. Onciul şi C. Giurescu (de ce cad cu !/ tinerii C. C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Gh. Brătianu etc.).

Dejun la fratele meu.

De la ora 5—7 1/2, la mine, gl. Rosetti, cu care aranjez unele chestiuni în legătură cu ninistrația Academiei Române, îmi spune că Ți teica este pe moarte. De pe acum se dese la viitoarea reorganizare a Academiei. Voi fi propus secretar general pentru partea ninistrativă, el, Rosetti, rămânând conservaor al Bibliotecii, iar Al. Lapedatu secretar ieral — partea culturală, în acest scop, voi fi ales în mai membru activ. De pe acum tipa umblă să fie el secretar general în locul lui Tițeica. Vorbim apoi pe lung de îstrarea armatei, auzind că voi fi în curând numit ministrul Armamentului. Crede că mă cula*, din cauza intrigilor ce se vor face împotriva mea, nu din lipsă de capacitate sonală. Crede că trebuie lucrat repede. Să cumpărăm de unde putem şi cât putem, căci se ştie ce aduce ziua de mâine. Recunoaşte că Ionel şi Vintilă Brătianu au neglijat mult b,lema înarmării. Berthelot ne-a propus odată material de război şi noi n-am luat,

\ ., .

Luni 23 ianuarie 1939

;r~La lOdim. vineingiMişu Constantinescu de la Creditul Minier spre a-mi spune că a ăt de intrarea mea îre Cabinet la Armament. Ar vrea să lucreze şi el în această direcțiune. ; ..Vine A. Beuthe, detla Solvay, sămățină-la curent cu mersul afacerilor societății, mai s în legătură cu exportul de sodă caustică în Turcia.

Dimitriu, de la: Creditul Industrial, vane ;săr-mi povestească ce s-a întâmplat la banatul dat în cinstealui Şeicatttşj a ziarului ^Curentul" (la care eu am-refuzat să iau parte).

•f- Mă voi pierde-din*!. 'eootețfaji&.y&ur" • i '

344

Vaida a ținut un discurs violent la adresa regimului „frontist" şi a arătat că înscrierile în F.R.N. sunt de fapt „un recensământ", nu adeziuni benevole. „Domnişorii care conduc azi guvernul (Călinescu, Ghelmegeahu, Andrei, Ralea etc.) sunt acei care m-au dat afară din Partidul Național Țărănesc pentru idei pe care astăzi le apără în Front. Ca să fie „front al renaşterii" trebuie să fi murit ceva. Ce a murit? Când toți vechii politicieni sunt astăzi fruntaşii frontului?"

Probabil, Vaida este adânc supărat pe Rege. Socoate că nu s-a făcut destul pentru întărirea Ardealului, din punct de vedere economic şi financiar. Şi acum, când hotarele sunt ameninţate, pleacă din Ardeal tocmai „domnişorii", care s-au pripăşit acolo după Unire.

Vine la mine Gr. Carp, în afaceri de bancă curente (Telefoane), îmi comunică în mare taină, că cu învoirea Regelui a luat hotărârea să strămute fabrica de zahăr Crisciatic, de la Nistrul Bucovinei, la Băileşti, în Dolj. Pentru orice eventualitate!! A auzit că va veni în curând în ţară un senator italian, însărcinat să sondeze eventual oportunitatea unei vizite a Regelui la Roma. Cu Berlinul suntem pe cale de împăcare!

Vine şi Gh. Cantacuzino de la Banca Românească, în chestiuni de afaceri curente (o finanţare nouă pentru Telefoane).

După-amiază vine la mine acasă Radu Irimescu, cu mama lui, întors de curând de la Washington, îmi spune că americanii sunt indignaţi că nu plătim cuponul datoriei statului (nu îl transferăm), dar în schimb cheltuim cu pavilionul de la expoziţie peste 700 000 dolari, îmi spune că situaţia Germaniei în America este detestabilă, că întreruperea relaţiilor diplomatice va fi urmată de un boicotaj general. Vapoarele germane rămân fără încărcământ şi fără pasageri. Că Germania nu vrea războiul, căci este convinsă că obţine totul prin intimidare. Pare a fi mulţumit de relaţiunile lui cu Regele, care i-ar fi mulţumit pentru ceea ce a făcut în Washington. Speră să poată obţine ceva dolari de la Mitiţă Constantinescu, pentru a mulţumi pe creditorii americani.

La 6—7, curs la Academie. La ieşirea de la curs, I. Gr. Dimitrescu (Nelly), fratele lui Dorel Dimitrescu, îmi cere să colaboreze cu mine (eventual dir. gl. la U.G.I.R.) — căci vrea să plece de la stat. ii spun că la U.G.I.R. sunt angajat, dar că voi găsi ceva pentru el. Pare încântat. Ajungând acasă, sunt chemat la telefon, prin ing. Lazăr, de Ghelmegeanu, care se găseşte la Sanatoriul Elisabeta, unde a avut o mică operaţie de otită, îmi dă noua lege a transporturilor şi a tarifelor, unde ar fi dorit să mă pună preşedinte. Dar ar fi auzit că intru în guvern şi mai aşteaptă, îmi dă câteva detalii asupra vieţii din guvern, destulă lealitate între miniştri. Şişeşti le face multe greutăţi. Regele amabil, te lasă să lucrezi. Glume pe socoteala uniformelor.

La 9 1/2 seara îmi telefonează Pennescu-Kertsch spre a-mi comunica ca este informat că s-ar fi semnat decretele pentru numirea mea la Armament şi a lui Bujoi la Industrie. Se pun stăruinţe mari pe lângă Cancicov să rămână în guvern. Şi se speră. Mitiţă ar rămâne la B .N. Miercuri 25 ianuarie vom depune jurământul. Ce va fi adevărat?!

Marţi 24 ianuarie 1939

... îmi telefonează Buduresco — cu aer satisfăcut — că s-a amânat remanierea, îi spun CĂSunţ încântat si că lucrez liniştit la cărţile mele (Mavrogheni).

345

Toată ziua în casă. Seara luăm masa la luliu Altman, de la Poldi Werke. Mediu şi casă ermană, dar interesantă. De faţă: Veverka, ministrul Cehoslovaciei, Panaitopol, Pennescu-^ertsch, Revay, Cunescu cu doamenele lor. Wewerka are aerul consolat de

ultimele venimente. Socoteşte că politica lui Benes a dat greş. Orientarea cea nouă este normală.

Miercuri 25 ianuarie 1939

Anibal Teodorescu cu Costake vin pentru Via. Georgel Gheorghiu pentru Reşița. [f. Antonescu îmi cere, şi în numele lui Andrei Rădulescu, să intervin la ministrul Andrei, e la Educația Națională, pentru a băga Academia Comercială în Universitate, ca simplă acuitate. Mă voi ocupa.

Iau dejunul la Marea Finanța. Cunosc pe noul ministru al Italiei, Ghigi, pare foarte iteresant. Mă întâlnesc cu gl. lacobici, ministrul înzestrării. Cum mă vede, îmi spune: „De lună de zile nu aud altceva decât că vei veni la Ministerul înzestrării în locul meu. Nu te fătuiesc să vii şi nu ştii ce te aşteaptă. Mie dacă mi se dă ordin plec, dar cred că la acest epartament este bine să vină sau să rămână un ofițer, nu un civil". Cum aud, îi răspund: Până în clipa aceasta nu mi-a vorbit nimeni de aceasta. Aud şi eu, ca şi d-ta acelaşi lucru, ar aceasta nu înseamnă că cer eu. Mă simt foarte bine unde sunt şi nu doresc nimic", în rice caz acest langaj mi se pare deplasat din partea lui lacobici, de care am o bună piniune.

La ora 4 primesc la Creditul Industria! pe Quin şi Lofquist, de la Telefoane, Cretzianu, larp, Mandel, Costin Sturdza. Discutăm eventualitatea plasării unui alt stoc de acțiuni de le Telefoanelor pe piață.

La ora 5 prezidez Consiliul Bancar. La ora 6 prezidez U.G.I.R. pentru a lămuri lucruri i legătură cu noua lege a Municipiului, prin care se pun noi impozite.

Seara, la ora 10, serată la d-na Elena Perticari. Mă întâlnesc cu gl. N. Marinescu, linistrul Sănătății, căruia îi imput că nu mi-a răspuns la scrisoarea mea în legătură cu antina şcolară de la Coteşti. Dorel Davilla, din serviciul lui Ford, îmi face o curte eosebită. Toată lumea îmi vorbeşte de intrarea în Minister. Dau din umeri. Această situație •ebuie să înceteze cât mai repede.

26 ianuarie 1939

La 9 dim. prezidez Comitetul de la Explozivi.

La 10 dimineața primesc o delegație de ingineri antreprenori: C. M. Vasilescu, Mareş, .ădulescu, Raicu şi Prager, care vin să-mi mulțumească, in corpore pentru ce am făcut entru ei la Calea Ferată, în legătură cu continuarea liniei Bumbeşti-Livezeni.

D. Alimănişteanu vine în afaceri personale. Vorbim de situația politică, pe care nu o rea cunoaşte. Ar dori mult să intre în Minister, dar numai ca ministru. Gl. Trăilescu, de la roina, vine să-mi spună că a demisionat de la Voina, care este o a doua Skoda! Numai o stfel de apreciere dovedeşte cât este de inteligent, îmi cere să-1 întrebuințez, în caz când in la Armament. Vine D. Voina căruia îi dau demisiunea din Consiliul de Administrație. rine Mircea Bădărău, fost deputat de Iaşi, care are aerul jignit de a nu fi intrat în Consiliul uperior al F.R.N. Vine I. Botez de la Iaşi, fost senator, care îmi cere să-i dau putința să-şi

mai completeze veniturile prin ceva consilii de administrație. Vine G. V. Măcărescu şi îmi cere un ajutor pentru operele lui Mihalache de la Topoloveni. îi dau 5 000 lei.

Dejun la noi: d-na Tanrioer, dl şi d-na Ralea, Gr. Carp, Ion Pillat, Vatikioty, Klughist şi Liviu.

La 4, la Senat; iau parte prima oară la şedinţa Consiliului Frontului. Văd prima oară pe miniştri în uniformă. Destul de simplă, dar nesimpatică. între membrii Consiliului, şi G. Cretzianu. Multe figuri din vechea viaţă politică. Patriarhul face o cuvântare bună. Garoflid ţine o cuvântare tehnică, în sprijinul agriculturii. Vâlcovici bate câmpii, cu talent, atacând tot ce a fost până acum. Anibal Teodorescu, pentru intelectuali, elegant. Restul n-am mai ascultat. Seara trebuia să iau parte la o masă comună. Nu am participat. O impresie generală proastă. Nici un program. Nimic pregătit. Totul improvizat.

La Credit, la Consiliu, la ora 6 1/2.

La 10, recepţie la Ambasada polonă; prima sub conducerea lui Raczynski. Cum mă vede, Thierry îmi iese înainte şi mă întreţine cu multă amabilitate. A anunţat de 2 săptămâni la Paris că voi fi ministrul Armamentului, îmi stă la dispoziţie, pentru orice colaborare, mai ales că recunoaşte că Franţa este în mare tor faţă de România, îmi confirmă că are promisiunea lui Bonnet să-1 numească ambasador la Bucureşti, îmi laudă mult pe Rege şi i se arată adânc recunoscător pentru sprijinul ce îi dă şi bunătatea ce i-a dovedit. La rândul lui, îl sprijină din toate puterile. Multă lume. Cunosc pe secretarul de legaţie iugoslav, Avakumovic.

27ianuarie 1939

Vine la mine Malaxa, intrigat de uciderea lui Vasile Cristescu, comandant legionar, ucis ieri de poliţie: să nu indispună din nou pe germani, îi spun scena cu lacobici şi de abia îşi stăpâneşte indignarea pentru lipsa lui de demnitate, îmi spune că la Berlin a aflat că Pildner 1-a criticat mult la Berlin şi 1-a prezentat ca un om fără valoare, care trăieşte din graţie regală. Indignat de atitudinea lui Tătărescu la Paris, care, flancat de Auşnit şi Kaufman, tratează cu Champin crearea unui holding în care ar intra marile societăţi industriale româneşti, cu o parte din capital, cu un capital de l miliard de lei, în schimbul unui împrumut de 500 000 lire sterline. îmi face impresia că Malaxa este foarte dezorientat. Ură mare pe Auşnit. Expresii triviale tot mai dese.

Ing. Perieţeanu, de la Şantierele Navale de la Dunăre, vine să-mi spună ce a făcut în ultima sa călătorie la Paris şi Berlin, îmi vorbeşte de o comandă de vase de război de 3 1/2 miliarde lei, Impresie de om superficial.

La ora 3, fac la secţia istorică a Academiei Române, comunicarea mea despre: Viaţa şi opera lui Petre Mavrogheni. Am un frumos succes. lorga mă laudă şi îmi dă oarecare informaţiuni noi, foarte preţioase. La discuţiunea ce a urmat, au luat cuvântul: Ion Răducanu, I. Lupaş, I. Nistor, Al, Lapedatu, Andrei Rădulescu, toţi cu cuvinte de laudă pentru mine. lorga îmi repetă de mai multe ori laude. Propune ca astfel de comunicări să se facă de 2-3 ori pe lună şi sa se publice şi discuţiunile ce au avut loc.

La ora 5 iau parte la Consiliul Economic. Discutăm Codul de Comerţ.

347

La ora 6 prezidez U.G.I.R.-ui.

La masă, la mine, Liviu cu Chouchou şi mama.

De dimineață a venit la mine L Bonizeanu de la Galați să mă întrețină asupra 3alațiului. Trebuia să mă duc în pelerinaj la Curtea de Argeş cu ceilalți colegi de Front. Vm preferat să rămân la Bucureşti, având program greu.

Sâmbătă 28 ianuarie 1939

La 9 prezidez comitetul Consiliului Bancar.

La 10 vine Şerban Răducanu să mă roage în favoarea fiului său. Nu mai are nici o perantă de a mai juca vreun rol politic la Brăila. Se plânge de ingratitudinea prietenilor >olitici. Am înțeles.

La 10 1/2 vine G. Rotică să-mi ceară sfat cum să-şi plaseze banii. Despre el se spunea, n vremea când era deputat în Bucovina: „Unde este Rotică, dacă nu curge, pică". Se ideevereşte, căci acum are bani de plasat.

Vine N. Chirculescu să mă roage să intervin la Malaxa să-1 mențină în Consiliul lăncii Agricole şi la Preşedinție. Altfel nu are nici măcar existența asigurată.

Gl. Rosetti îmi cere textul comunicării mele de ieri, povestindu-mi neplăcerea avută u textul comunicării arh. Antonescu.

Tudor Don, fostul primar de la Eforie, vine să mă roage să-i dau un loc oarecare, din are să poată să-şi dobândească existența!!

Dejun la V. Vâlcovici, cu Buşilă şi Budeanu. Seara ia masa la mine Ionel Petroianu. nformațiuni de la Maxim şi Grigoriu, cum că intrarea în Minister va avea loc până marți.

Duminică 29 ianuarie 1939

în casă, lucrez în tihnă. Merg cu Dody la mormântul copilului nostru. Vine Sculy şi mă iune la curent cu cele vorbite cu Malaxa si gl., Petrovanu, în chestia fabricilor de pulberi.

Dejun la d-na Eliza Brătianu cu Ducic, ambasadorul Iugoslaviei, d-na Nadia Duca, -onst. Brătianu, Georges Fotino, d-na Măria Pillat. Foarte interesant şi foarte fin Ducic, -na Duca lansându-se în politică înaltă, spune numai prostii. Tip de parvenită incultă şi •retențioasă până la ridicul. Nu merita numele ce-1 poartă. Discuție caldă, câteodată iolentă cu Const. Brătianu pe chestiunea Frontului, îmi mențin cu vigoare punctul de edere. Ne despărțim în termeni buni. Georges Fotino, deşi prezent la discuție, cu atitudini ovăielnice, deşi parcă înclinat de partea argumentelor mele.

La 6, Al. Grigoriu, cu fel de fel de veşti fără însemnătate. La 7 1/2 vine la mine d-na iliza Brătianu cu Georges Fotino, spre a vedea câteva cărți vechi.

Seara, în familie, lectură, radio.

Luni 30 ianuarie 1939 ' '

Industriaşul Filderman de la Bacău vine să mi se plângă de felul cum este tratat la linisterul înzestrării, unde i se cere reducerea prețului, după ce marfa a fost executată.

La 11, întrevedere cu Mitiță Constantinescu. Vorbim de viitoarea noastră colaborare i guvern (mă întâmpină cu vorbele: „când te îmbraci ?") şi de situația mea la Credit. Crede

că mi se poate da un concediu pe tot timpul ministeriatului; nu crede că pot rămâne mai departe în funcţiune, cât sunt ministru, în anticamera lui, conversaţie agreabilă cu Costin Stoicescu şi Victor Bădulescu.

La ora 12 instalez pe Al. Grigoriu ca director general la U.G.I.R. — în faţa funcţionarilor şi a lui Pennescu Kertsch. Atmosferă rece.

La ora 4, întâlnire la Creditul Industrial cu Quin, Lofquist, Cretzianu, Carp, Mandel şi G. Dimitriu. Ni se cere să plasăm 200 mii. acţiuni pe piaţă, de la Telefoane. Punem anumite condiţiuni şi rezervăm răspunsul de aprobarea Băncii Naţionale.

Codreanu, de la Galaţi, cu informaţiuni şi interese meschine.

La 6, curs la Academie. La 7, şedinţa Comitetului de bibliotecă la Academia Comercială.

Marţi 31 ianuarie 1939

La ora 10 merg cu G. Cretzianu la Mitiţă Constantinescu pentru a-1 pune la curent cu cererea Telefoanelor. După oarecare discuţii, aprobă operaţiunea. Ing. Vidrighin, de la Astra, vine să-mi ceară un nou credit, îmi vorbeşte de eventuala mea intrare în guvern, îi răspund evaziv.

La 5 iau parte la şedinţa Consiliului Superior Economic.

La ora 6 —8 fac curs şi seminar la Academie.

Miercuri l februarie 1939

Vine Chirculescu să mă roage din nou să-1 rog pe Malaxa pentru menţinerea lui la preşedinţia Băncii Agricole.

La 11, o nouă întrevedere cu americanii pentru chestia vânzării a 400 000 acţiuni la Telefoane. Discuţie tehnică prelungită, destul de caldă. Vorbesc cu G. Cretzianu de holdingul ce prepară Ausnit la Paris. Suntem de acord că ceea ce dăm noi nu se compară cu ceea ce ne dau străinii. Ing. Pavelescu mă pune la curent cu situaţia Camera de Comerţ turco-română. Hotărăsc reactivarea ei.

La dejun, de Weck, Sava Kiroff (Bulgaria), d-na Lya Brătianu, Offroy, Buşilă, Răteanu, Pleşoianu. După dejun, când lumea era la mine, îmi telefonează Vlahide, de la Preşedinţie, că la 7 1/4 să mă găsesc la Palatul Regal, în frac şi decoraţii, pentru a depune jurământ ca ministru al înzestrării Armatei. Astăzi sunt exact 4 ani de când am ieşit din guvernul Tătărescu şi acum intru în guvernul Patriarhului Miron. Felicitări, telefoane etc. Eu am inima strânsă de îngrijorare în faţa marilor mele răspunderi. Ce îmi rezervă Dumnezeu?

Jurământul

Lai 1/4, toţi miniştrii în sala Tronului. Văd noii colegi, dintre care câţiva necunoscuţi: Pop, Jinga, Băran. în ordinea vechimei, sunt al treilea după Armând Călinescu, vicepreşedinte şi Victor lamandi. De fapt, eu sunt mai vechi şi decât lamandi. După mine, Ghelmegeanu, Mitiţă, Paul Teodorescu etc. Regele vine cu întârziere. Salutăm cu salut

mân. Ne dă mâna la toţi. Apoi facem pe rând jurământul. Atitudini, voci diferite. După rământ, Regele vine la mine şi-mi spune:

— „Ei, Slăvescu, ai o sarcină grea. Se cere energie multă şi dinamism. Am încredere vei duce această sarcină la capăt.

— Sunt hotărât, Maiestate, să-mi fac datoria cu energie şi fermitate. Vă rog să aveţi credere în mine. Cunosc industria şi armamentul.

— Da, ştiu că te-ai ocupat.

— îmi trebuie însă multe parale.

— Aceasta nu avem, spune Regele.

— Voi trebui să fiu ajutat de colegul de la Finanţe, încă odată, Maiestate, vă rog să edeţi în hotărârea mea fermă de a-mi face datoria. Vă cer răgazul necesar pentru a vedea ;uaţia, după care mă voi prezenta M. Voastre spre a-i spune cum văd lucrurile".

Totul s-a petrecut cu un ton afabil şi de bună voinţă. După jurământ, evitând eventuala tradiţionala fotografie, am plecat cu Paul Teodorescu la Patriarhie, unde ne-am înscris în gistru, Patriarhul fiind bolnav. Pe drum, comentăm plecarea lui lacobici şi Ciupercă, cu t regretul. Seara, numai telefoane de felicitare.

Joi 2 februarie 1939

Telefoanele de felicitare nu mai încetează, între cei dintâi C. Argetoianu. Gl. Rosetti ii spune: „sincere condoleanţe!!"

Mă felicită la telefon: N. Buduresсu, G. Strat, Guillaume, Tătăranu, Georgel heorghiu, Ef. Antonescu, C. Bursan, I. Macovei, amiral Pantazi, Vaier Roman, angeţanu. Generalul lacobici, foarte amabil, îmi telefonează să mă întrebe când vreau să u departamentul în primire. Rămâne pentru mâine.

La 11 vine C. Dobrescu, care mă pune la curent cu unele chestiuni financiare de la inisterul înzestrării. La 12 mă duc la C. Argetoianu, care mă primeşte foarte amabil, îmi >une că după părerea sa, noi nu avem putinţa să ne înarmăm serios, ne având mijloacele ;cesare. Aşa fiind, ceea ce facem noi, cu sumele modeste de care dispunem, nu este ceva rios. Cel puţin dacă am avea căi de comunicaţie (căi ferate şi şosele), pe care să putem isca armata şi care ar avea şi o valoare productivă, îmi spune că a auzit că va reveni . Argeşanu la Ministerul Armatei. Un adevărat dezastru! îi spun că am de gând să cer îgelui să pun la curent cu situaţia înarmării ţării şi pe consilierii regali. Este de acord, dar este teamă de indiscreţia lui lorga. La 12 1/2 mă chiamă la el lorga, pentru mici chestiuni :rsonale. Indignat de numirea lui C. Giurescu ca rezident regal, îmi cere să-i spun Regelui i vine la toate serbările de la Palat, dar numai în frac, nu în uniformă. El era de părere ca msilierii regali să poarte peste frac un lanţ de aur cu portretul regelui pe piept?!

La l vine la mine Al. Romanescu, să-rni ceară să-1 iau secretar general la minister. Nu >t.

La 4, la Kiriacescu, aranjez concediul de la Credit. La 5 vine Pennescu-Kertsch, cu ire aranjez chestiunea U.GJ.JR.-ului.

La ora 6, vine Lăzeanu (de la Paris), cu ştiri rele de mersul negocierilor de m versiune. Apoi Tătăranu Costel şi apoi Al. Grigoriu.

La 7 vine gl. Paul Teodorescu, cu care vorbim despre colaborarea noastră.

La 8 1/2, dineu în cinstea noastră la Ambasada poloneză. Iau parte: Ghelmegeanu, Gunther, ministrul Statelor Unite, Reuterswărd, ministrul Suediei, Biering, ministrul Danemarcei, Poninski etc. Raczynski îmi vorbeşte de oferta de material prin colonelul Zakczewski,în condițiuni bune de preț. îi mulțumesc. Nu pot să-i spun nimic, neluând încă departamentul în primire.

3 februarie 1939. Instalare la minister

La 9, la Credit, îmi iau rămas bun de la funcționari. La 9 1/2 mă duc la Consiliul Bancar,unde fac acelaşi lucru. La 10, mă duc la minister. Lungi convorbiri cu gl. lacobici, care îmi spune cu multă amărăciune că pleacă din cauza intrigilor Urdăreanu-Malaxa. îmi arată ce a făcut el. Prezentare sobră. El vorbeşte despre ceea ce a făcut şi mă prezintă. Eu îi mulțumesc şi arăt că voi pune în aplicare planul lui. Cer ofițerilor să mă ajute. Planul trebuie pus în aplicare cu dinamism si energie. Apoi lucrez cu el şi gl. Paraschiv la examinarea planurilor. Dau delegație de secretar general dl gl. Paraschiv.

Toată după amiaza la minister. Seara, câteva momente la Rotary, unde sunt primit cu afecțiune.

4 februarie 1939

între 9 —12 1/2 am fost la Direcția Tehnică şi la Arsenalul Armatei, unde am vorbit cu gl. Negrei şi gl. Ştefan Dumitrescu.

Un moment, Marino la mine, mai gol şi mai pretențios decât oricând.

După-amiază lucrez cu gl. Spacu, care mă pune la curent cu Direcția Chimică ce conduce.

între 5 — 8, primul Consiliu de Miniştri. Suntem întrebați de Ar. Călinescu, care prezidează, care ne este programul, în vederea unei declarații generale a guvernului. Când îmi vine rândul, îi arăt programul meu în fraze scurte şi energic exprimate, ceea ce face bună impresie. Laud pe colaboratorii mei şi pe predecesor şi cer lui Gafencu sprijin împotriva firmelor franceze care întârzie livrările.

La 9 seara vorbesc cu Malaxa, care îmi spune că, înainte de intrarea mea în guvern, s-a încercat o mare intrigă împotriva mea, ca să nu fiu numit ministru. Regele ar fi preocupat dacă va putea lucra cu mine. De aceea mă sfătuieşte să fiu cât se poate de abil la prima audiență de lucru. Doreşte din toată inima lui să reuşesc şi nu se îndoieşte de reuşită. Mă sfătuieşte să nu lucrez prea mult, spre a nu mă obosi degrabă. Foarte afabil şi amical.

5 februarie 1939

Lucrez toată dimineața la minister, spre a mă pune la curent. Dejunează la mine Lăzeanu şi S avei Rădulescu.

După-amiază, la vizită, gl. Paraschiv cu d-na, o ardeleancă inteligentă şi bună româncă.

6 februarie 1939 Lucrez la minister.

351

Vine gl. lonescu Ştefan, fost şef de Stat Major, spre a mă invita la un ceai. Arată cât a de solidar cu lacobici şi Ciupercă şi că tocmai această solidaritate i-a fost fatală. Pleacă

listit la Iaşi. Vine gl. Popescu David, comandantul Brigăzii de Gardă şi al Cercului ilitar, să mă invite la serata de la Cercul Militar. Foarte bună impresie.

La ora 4, Consiliu de Miniştri, unde Ar. Călinescu ne citeşte declaraţia guvernului.

La 7, lungă conferinţă la Finanţe cu Mitiţă Constantinescu, cu privire la viitoarea îaborare şi la finanţarea înarmării. Binevoitor si afabil. La 9 vine la mine Pennescu-atsch, care îmi face oarecari comunicări în legătură cu U.G.I.R. Informaţiuni greşite în ea ce priveşte organizarea Ministerului înzestrării Armatei. La 9 1/2, Sculy, cu care >rbesc chestiuni de explozivi pendinte.

7 februarie 1939

Lungă conferinţă cu Răzmeriţă şi gl. Paraschiv, pentru asigurarea funcţionării AJV.-ului.

Gl. Boiţeanu, fostul meu comandant de baterie în război şi actual comandant al «trului de Instrucţie de la Dadilov, vine la mine să mă pună la curent cu unele chestiuni rente. Ar dori să lucreze cu mine la minister.

Vine colonelul Delhomme, spre a mă informa şi a-mi cere să dau şi grupului francez Darte din fabrica de pulbere. Se plânge că o dăm germanilor, îi dezmint încheierea ntractului, dar îi spun că avem negociaţiuni.

Dejun la d-na Al. Cantacuzino, cu Reuterswărd, Georges Cantacuzino, Laptev, igara-Samurcaş.

La 4, în audienţă la Rege. Pun prima oară uniforma. Audienţa durează 21/2 ore. imul contact cu Regele, care vrea să ştie ce metode de lucru voi întrebuinţa, îi spun că pot rbi de impresii generale, căci în 4-5 zile nu pot vorbi de cunoaşterea ansamblului. Aceste presii sunt: Ofiţerii generali buni, cred cinstiţi, dar cam obosiţi. Am studiat planul. Vreau transform stabilimentele militare în administraţii autonome. (Aprobă, ca o bună idee, recomandarea de a le scoate din Bucureşti). Vorbim de diferitele capitole ale înarmării, i cere să revizuiesc preţurile, căci statul este furat. Vorbeşte cald de Malaxa. Aprecieri e despre Concordia, îi arăt bunăvoinţa îui Mîtiţă şi afirm necesitatea de a găsi finanţare >e cale extrabugetară. Cunoaşte multe lucruri de detaliu. Unele aprecieri generale juste, spun că voi fi loial şi franc şi nu-i voi ascunde niciodată nimic. Se pare că are multă năvoinţă. Cred că va avea încredere în mine.

Seara, dineu la Delhomme, în cinstea mea, cu Mavrodi, Poninski, ataşatul militar glez. Seara, recepţie la Sculy. Lume multă, felicitări nesfârşite, plictiseală.

8 februarie 1939

La 10 1/2, conferinţă cu Armând Călinescu la Ministerul Apărării Naţionale, îi munic audienţa la Rege si îi cer să-mi aducă ecouri. Stabilim principiul de strânsă îaborare. Foarte abil.

352

Dejun la Weck, ministrul Elveţiei, cu gl. Marinescu, ministrul Sănătăţii, ministrul Iranului Rais, Ghigi, ministrul Italiei, Hous ton, consilier de legaţie american, gl. Negoescu, d-na Mortagliari.

Lucrez între 4—5 cu gl. Petrovanu şi Spacu, la afacerea fabricii de explozivi.

La ora 5, ceai la generalul lonescu Ştefan., la Cercul Militar, unde cunosc mulţi ofiţeri.

La 7 1/2, Bujoi la mine la minister, spre a-mi vorbi de proiecte industriale, în legătură cu apărarea ţării.

La 8 1/2, dineu la Barbu Catargi, cu Armând Călinescu,Bardossy,ministrul Ungariei, Costea Caradgea, Henri Catargi, d-na Micaela Catargi, d-na Cantacuzino etc. etc. între invitaţi şi Radu Crutzescu, care îmi confirmă că s-a cerut agrementul pentru el la Berlin. Este pentru o francă înţelegere cu Germania. Vorbesc îndelung cu Ar. Călinescu, căruia îi comunic ceea ce mi-a spus ataşatul militar german că Goring aşteaptă răspunsul lui Călinescu, nu ştiu în ce chestiune (poate o invitaţie în ţară). Pare interesat, neştiind nimic, îmi arată programul lui pentru ridicarea ofiţerilor.

9 februarie 1939

La 9 1/2 primesc pe ing. german von Menges si încă un tehnician de la fabrica Ferostal, în prezenţa gl. Spacu, cu care vorbesc despre eventuala comandă a unei fabrici de pulberi, de construit în regiunea Făgăraş, îi precizez, clar şi categoric, condiţiile noastre principale: livrarea în 18 luni, finanţarea pe 5 ani, negociaţiuni financiare cu Kirchfeld, condiţiunea de a lucra cu firmele româneşti părţile ce se pot livra în ţară; comisia de examinare pleacă în Germania pentru examinarea planurilor, cred că îndrumez pe calea cea bună o mare întreprindere de armament. La 10 vine gl. lacobici, pe care îl pun la curent cu lipsa de interes pentru tunurile Boehler-Breda, anticar 47 m/m, pentru livrare prea târzie; este de acord că neputând obţine aceasta, ar fi bine să acceptăm cumpărarea de tunuri anticar 37 m/m de la guvernul polonez, îmi vorbeşte de un gând al lui de a construi grenade de sticlă, umplute cu materii lipicioase, care se întind pe parbriza tancurilor şi împiedică vizibilitatea.

La 10 1/2 vin Furnaraki,pere et fils, în chestiunea unor baterii alcalice de la trasările comandate la Tatra-Skoda. La 11 vine Istrate Micescu să intervină în favoarea unui furnizor, care se plânge că este persecutat. La 12 vine Lăzeanu să mă roage să intervin la Armând Călinescu pentru a fi ales membru în Consiliul Frontului Românesc. Dacă se poate şi Durma.

La 6, Credit Industrial. Aranjez situaţia. La 7, la U.G.I.R.; îmi iau rămas bun. Primire caldă. Arăt programul meu.

Seara, dineu la Bardossy.

l O februarie 1939

La 10,dim. vin Sculy si Ciocârlie cu gl. Spacu pentru a aranja chestiunea unui contract de explozivi. La 11, ing. Bertrand îmi vorbeşte de o ofertă pentru o fabrică de pulbere de 20 T. Cam neprecis. La 12 vine Grigoriu de la U.G.I.R. si îmi arată lista senatorilor Frontului pentru industrie, îmi spune şi ecouri de la şedinţa de ieri. Bune.

353

La l 1/2, dejun la Biering. Locul de onoare. Mai iau parte: Bujoi,Bardossy, ministrul inului, Caranfii, Flondor, Buşilă.

între 3-5, şedinţă la Academia Română. Comemorarea lui Ţiţeica. Comunicări lorga Capidan. Gl. Rosetti mă roagă să intervin pentru repararea Muzeului Militar, care a ars um61uni.

La 5, la Preşedinţie, consfătuire cu Ar. Călinescu, Gafencu, Bujoi si Mitiţă mstantinescu, pentru a pregăti un punct de vedere comun în vederea sosirii în ţară a lui ohltat, care doreşte a netezi pe cale economică încordarea politică dintre Germania şi >mânia. Ne dăm seama că trebuie să facem anumite sacrificii economice pentru a ne salva tarele, pe care Germania ar fi dispusă să ni le recunoască sub formă precisă (pact de agresiune etc.) Examinăm metoda de lucru şi natura bazei de înţelegere, apărând moneda admiţând colaborarea economică, pentru a pune în valoare bogăţiile (petrolul) şi pentru nai bună producţie agricolă (motorizare) etc.

Aflu că în dimineaţa acestei zile s-a descoperit un complot nou, făcut de 15—20 tineri, irmaţi cu pistoale automate, grenade, 1000 cartuşe etc., care se învoiseră a se înşira pe adă, prin jurul podului de la Sf. Elefterie, pe unde avea să treacă Călinescu, plecând de isă. Au mărturisit cinic intenţiunea lor, chiar dacă aceasta le-ar fi costat viaţa, între ei, un ctor în medicină, studenţi, muncitori, mulţi din Bucovina, îi finanţau câţiva avocaţi din măuţi, care au şi fost arestaţi. Călinescu era destul de calm şi se mirau singuri de norocul a avut. La ieşirea din consfătuire, s-a aflat de arestarea unui nou grup complotist.

La 7, şedinţă interministerială la Ministerul înzestrării Armatei, la care participă linescu, Mitiţă, Bujoi, Paul Teodorescu şi gl. Sănătescu. Discuţie mai largă pe chestia >ricii Explozivi.

Seara, la 9, la Rotary, şedinţă comemorativă pentru Ţiţeica.

Sâmbătă 11 februarie 1939

Dimineaţa stabilesc su Sculy condiţiunile financiare ale noului contract, pe care el le :eptă cu bunăvoinţă.

La 11, la Regele, şedinţă intimă în chestiunea Germania, cu discuţii similare ca în tisfătuirea de la Preşedinţie, în ce priveşte acordul cu Germania. Regele, afabil, rtenitor. Vorbim toţi pe rând. Eu expun punctul de vedere al înzestrării Armatei. Mă tem Germania nu ne va da numai maşini şi utilaj ci mai mult mărfuri de consum. Bujoi, foarte ie. Mai puţin prolix Mitiţă. E bine în om politic, Călinescu. Cu mult bun simţ Gafencu. loptăm un punct de vedere similar cu cel hotărât ieri între noi. Regele face apel la idaritatea noastră. Ne reţine pe toţi la dejun. Conversaţie liberă şi afabilă. Ieşim de la lat la ora 3 d.a.

La 4, şedinţa comisiuni ce am numit la Ministerul înzestrării pentru transformarea bilimentelor militare industriale în administraţii autonome. Iau parte toţi comandanţii stabilimente, M. Lăzeanu, C. Bursan etc. Cădem de acord cu principiile generale.

Lăzeanu îmi comunică că acum două zile a fost invitat la o recepţie, la d-na Lupescu, ie mai erau: dl şi d-na Călinescu, dl si d-na Gafencu, Dombrovski, Urdăreanu, Flondor. irta Mitilineu, de Montesquiou, Malaxa etc.

Seara, în casă, studiez dosarele ministerului.

Duminică 12 februarie 1939

De dimineață, la 11 ore, mă duc la d-na H. Catargi, care mă consultă ce să facă, căci a auzit că s-ar confisca disponibilitățile în valută forte din străinătate. I-am spus că nu ştiu nimic şi nici nu cred într-o astfel de măsură.

Mă plimb un ceas în pădurea de la Băneasa cu soția mea. Zi frumoasă de primăvară. La l 1/2 dejun la avocatul N. Stănescu cu Costin Stoicescu, dl preşedinte al Curții de Apel din Bucureşti etc. După-masă, profesorul Traian Pop mă vizitează în chestiunea numirii lui ca inspector şcolar.

Seara vine Paul Teodorescu, cu care discutăm probleme curente de-ale Departamentului .

Luni 13 februarie 1939

Gl. Sichitiu vine să-mi aducă un memoriu cuprinzând ideile lui asupra situației, îşi oferă serviciile, dacă am nevoie de ele.

Vine Rittmeister von Cramon, omul de încredere al prințului de Hohenzollern, care îmi oferă tunuri şi alte materiale de război, de la diferite case germane.

După-masă, Băicoianu, cu d-nii de la Monetărie, îmi oferă servirile lor pentru diferite furnituri militare. La ora 5, gl. Gelu Petrescu îmi oferă un raport asupra mersului fabricii Copşa Mică — Cugir. Ing. Teodorescu, de la Societatea franco-românădin Brăila,îmi cere un nou avans de 100 milioane lei. Ing. Marino şi gl. Buicliu vin să-mi vorbească de contractul Concordia. Marino îmi face o impresie detestabilă.

14 februarie 1939

Vin la mine d-nii de la RIMMA: Ottulescu, Pleşoianu, Brătescu şi ing. Capriel. Situație dezastruoasă. Mă duc să văd fabrica cu ing. Negrei, Dimitrescu şi Paraschiv. O impresie bunişoară.

La 5, prezentare la ambasada iugoslavă. Aflu de la Stârcea, în poarta ambasadei, de moartea baronului Guillaume, ministrul Belgiei.

La 6, la minister, Lăzeanu, în chestia regiilor. La 6 1/2, Tătăranu îmi spune că este informat că am făcut o foarte bună impresie Regelui la audiența mea de lucru şi că este foarte încântat de energia mea. La 7, Manolescu -Strunga îmi aduce informațiuni disparate despre Germania. Cred că spune foarte multe minciuni. Mă cheamă lorga, ca să-mi spună că a auzit că vrea să-1 pună la pensie şi că pe fiul său 1-a suspendat din direcția Şcolii de Meserii, unde i se face o anchetă.

Seara, dineu la Constantin Donici, cu d-na dr. Burileanu, VI. Mavrocordato etc.

15 februarie 1939

Dejun la Fabricius, cu Wohltat şi membrii delegației germane. Conversație generală. Wohltat îmi spune că este mulțumit de audiența de dimineață la Rege. Schițăm planul de eventuală colaborare.

355

16 februarie 1939

La ora 10 dim. vine la mine Wohltat, căruia îi spun de marile noastre comenzi de ateriale de război în Germania (7—10 miliarde lei). Pare înclinat să ne servească.

Dejun la Gafencu, cu d-ra Leny Riefenstahl, celebra artistă de cinema, d-nii von aller, Fabricius, Argetoianu, Bujoi etc.

între 4 1/2—7 1/2, şedinţă la Marele Stat -Major, cu Paul Teodorescu, Ar. Călinescu, . Ţenescu, gl. Sănătescu, gl. loan Popescu, It. col. Leonida, It. col. Moşiu, gl. Nicolescu, cretar general la Ministerul de Război. Fac o expunere clară şi documentată asupra anului de înzestrare, care cred că impresionează. Hotărâm organizarea corpului tehnic ilitar. Decidem ca în fiecare joi să ne întâlnim în astfel de conferinţe. Călinescu stabileşte L plan de lucru foarte judicios. Bine şi clar în expunere Paul Teodorescu; foarte rezervat ;nescu.

17 februarie 1939

La 9 dim., conferinţă cu Ottulescu, Pleşoianu, Cătuneanu, Brătescu, Cerkez — asupra bricii de la Mărgineanca — a RIMMEI. Administraţie detestabilă şi cred şi multe evaricaţiuni.

La 11 dim. asist la serviciul religios pentru Papa Pius al Xl-lea, la catedrala Sf. losif.)t guvernul, Regele, Voievodul.

La 12 1/2, în audienţă de prezentare la Principesa Elisabeta, la Parcul Herăstrău, cu vastă-mea Dody. Ne primeşte Scanavi. Palat frumos şi cu gust mobilat. Principesa, mult ibătrânită, enorm de îngrăşată, cu dantura stricată. Vorbeşte cu un accent uşor străin, ninteşte pe fratele ei Regele — în felul cum pronunţă anumite vorbe, începem prin a >rbi de înzestrarea armatei, cu care prilej îmi vorbeşte de fabrica de cauciuc Banloc, în re este interesată. Mă roagă să o vizitez, iar eu îi făgăduiesc să-i dau ceva comenzi pentru nată. Vorbeşte făţiş de necinste, pronunţă cuvântul de şperţ etc. îmi spune textual: „Când i auzi că dai la o parte pe oamenii necinstiţi, îţi voi întinde mâna mea". I-am răspuns că :-o poate întinde de pe acum, căci aceasta este şi intenţiunea mea, numai să fiu lăsat s-o :. îi spun între altele, de ce se ţine de-o parte şi nu ia contact cu societatea românească şi ţara care o iubeşte sincer. Din răspunsul ce mi-a dat am înţeles că ori de câte ori vrea să :ă ceva, întâmpină piedici şi greutăţi, îmi spune că a vrut să se ocupe mai mult de)ievodul Mihai — din grijă pentru viitor — şi nu a putut. Când vrea să-1 cheme la câte un jun, i se spune că are lecţii. O uşoară amărăciune filtrează de pe buzele ei. Foarte amabilă, oferă ţigări.

Din toată conversaţia ei reiese că are bună judecată, dar şi multă amărăciune în suflet, impresie generală favorabilă.

La l 1/2, la dejun la noi, d-na Orleanu.

La 2 1/2 mă chiamă din nou lorga la el acasă să-mi spună teama lui de a fi scos la nsie şi se plânge de tratamentul la care este expus fiul său, ing. Mircea lorga, suspendat i Direcţiunea Şcolii de Meserii din Bucureşti. îmi dă un text scris de mâna lui, cuprinzând rerea lui pentru ca să se poată restabili relaţiile lui cu Coroana: Regele să dea o aclamaţie, cu ocazia unui an de la noua Constituţie, în care să spună că se va face o

consultare electorală a ţării. El spune că constituirea Frontului Renaşterii înseamnă o călcare a Constituţiei, pe care el a jurat şi deci nu îl poate admite. Mergem

împreună la Academia Română, în automobil. La Academie face o comunicare M. Djuvara.

Lucrez După-amiază la minister cu gl. Negrei şi col. Vasiliu, de la Fortificaţii.

Primesc vizita gl. Buicliu, care mă pune la curent cu situaţia Societăţii Concordia. La 7 vine la mine Ionel Bujoi să mă pună la curent cu unele intenţiuni ce are în legătură cu Armamentul şi Petroşani. Ar vrea să ia Vulcan, pentru a face şi el mortiere Brand.

Seara la 10 plec cu gl. Paraschiv, col. Koslinsky, maior Nicolaescu, la Oradea Mare.

18 februarie — 19 februarie 1939. Oradea Mare

Mă primeşte, la 11 dimineaţa, în gară, gl. Dragomirescu Harris, comandantul Diviziei 17, cu toţi ofiţerii garnizoanei, în ţinută de ceremonie. Mă duc cu gl. Dragomirescu la Comandamentul Diviziei, unde iau dejunul la popota ofiţerilor. După-amiază, vizitez serviciul fortificaţiilor, unde cunosc doi ofiţeri destoinici: It. col. lonescu şi It. col. Emanuel, cei doi comandanţi de sectoare. Apoi pornesc pe linia de fortificaţii de la Apateu la Oradea Mare. Vizitez cazematele, şantierele, întâlnesc pe antreprenori, mi se dau pretutindeni onoruri militare. Seara ofer ofiţerilor care m-au întovărăşit un mic dineu la restaurantul „Pisica albastră". Seara dorm în vagonul din gară. A doua zi, plec să văd sectorul Diosig. Pun să se tragă cu mitraliera. Vizitez o baterie antiaeriană. Vizitez o escadrilă în alarmă. Impresie bună. Iau masa cu ofiţerii la Diosig. După-amiază, la 5, plec din Oradea Mare. Ajung dimineaţa la 9 la Bucureşti.

Luni 20 februarie 1939

Primesc la 10 dim. pe d-nii de la RIMMA. Aceeaşi impresie penibilă, de rea administraţie. Ing. N. Teodorescu vine la mine în chestia fabricii de la Brăila.

Elena Donici vine la mine acasă să mă roage să pun în regulă situaţia militară a bărbatului ei. Ce fel de bărbaţi sunt aceştia care nu-şi cunosc îndatoririle militare şi ca culme, pun pe femeile lor să le-o legalizeze. Şi mai sunt şi de neam mare!

După-masă lucrez la minister, intens.

La 8 1/2, dineu la Externe, în cinstea miniştrilor Uniunii Balcanice: Metaxas, Saracioglu, Taitar Markovic. Conduc la masă pe d-na Hoare, nevasta ministrului Angliei, o femeie inteligentă, cu conversaţie îngrijită. Alăturea, d-na Biering. După-masă, recepţie la Externe. Lume multă, căldură imposibilă. De ce nu se face un triaj mai atent al lumii ce se invită acolo ? în timpul recepţiei mă retrag în cabinetul lui Gafencu, cu el, Călinescu, Bujoi şi Urdăreanu. Vorbim de pretenţiunile lui Wohltat. Urdăreanu ştia că m-am dus la Academie cu lorga. îmi recomandă să-1 evit, căci are o atitudine rea faţă de Coroană. Mi se pare curios ca Urdăreanu să judece pe lorga!

Marti 21 februarie 1939

Dejun la Preşedinţie, dat de Călinescu în cinstea miniştrilor înţelegerii Balcanice. Stau între Tanrioer, ministrul Turciei, şi gl. Ţenescu. Saracioglu laudă mult pe Gafencu. Fotografie comună. Vin la mine col. Picka şi ing. Sveg, ca să mă întrebe dacă aşi accepta o

nvitaţie a gl. Sirovy şi a guvernului cehoslovac, de a merge la Praga în vederea cumpă-ării de material nou. Condiţii de plată favorabile. Eventuale depozite pe teritoriu,

îi ăspund că mă interesează ce spune şi că numai după ce voi cere încuviințări de la forurile uperioare, pot da răspunsul. Oferta mi se pare de mare însemnătate. Dacă s-ar putea realiza > comandă masivă, ar fi ideal.

Seara la 9, concert la Palatul Regal, urmat de recepție, pentru înțelegerea Balcanică, romunic lui Urdăreanu şi lui Călinescu comunicarea lui Picka. Ei o transmit imediat legelui, care răspunde că dacă propunerea este serioasă, ar fi foarte interesantă. Când 'oiam să părăsesc Palatul, It. col. Mihăilescu îmi comunică că Regele mă aşteaptă pentru i doua zi la 11 1/2 în audiență.

Miercuri 22 februarie 1939

La 9 la Tătărescu, mă pune la curent cu ce a făcut la Paris. Felicitări false.

La 11 1/2, la Rege în audiență. Trece înaintea mea gl. Paul Teodorescu, aşa încât se ntârzie cu o oră intrarea mea la lucru. Lucrez cu Regele o oră — până la l 1/2 — punându-1 a curent cu propunerea lui Picka, care aştepta să-i dau, după-amiază, răspunsul meu la nine acasă. Cum o astfel de invitație a guvernului cehoslovac trebuie să ducă la rezultate)line, este bine ca dând acordul principial de acceptare a invitației, să-i arăt cam ce am dori ;ă avem, aşa încât dacă mă duc, să ştiu mai dinainte dacă se poate da sau nu. Să pun în :urent pe Gafencu şi pe Călinescu cu această propunere şi să-şi dea acordul. Să cerem :ondiții de plată avantajoase. Chestiunea depozitului este mai delicată, căci ar provoca iprehensiuni germane. Ne va convoca într-o şedință ministerială, îl mai pun pe Rege în :urent si cu alte lucrări. Se interesează şi este de acord cu tot ce îi propun. Primire foarte :ordială.

La dejun, la colonelul Macnab, ataşat militar englez. Foarte agreabil interior. El rebuie să fie foarte mare bețiv.

La ora 4 vine la mine col. Picka cu ing. Sveă, căruia îi comunic exact ce mi-a spus legele. Pleacă vineri la Praga şi îmi aduce răspunsul.

După-masă, la ora 5, recepție la iugoslavi. lorga se plânge că nu este invitat la Palat, mi spune că o soluție pentru a fi dispensat de portul uniformei şi pentru a nu învinge pe lege, este că el fiind bolnav, nu poate suporta centura şi uniforma. Nu ştie cum să se ipropie de Rege, deşi face pe rezistentul. Nu pare un om de caracter.

23 februarie 1939

La 9 dim. domnii de la RIMMA. îmi aduc prețioase informații asupra prețului de cost îl proiectilelor.

Vaier Roman îmi cere pentru un minuscul atelier mecanic din Braşov „etnic omânesc", comenzi de armament. Câtă inconştiență!

La 12 primesc în audiență de prezentare pe toți ataşații militari străini, care vin în miformă de mare ținută.

La 11/2,dejun la G. Tătărescu,cu Gr. Gafencu, A. Bibescu, Eug. Titeanu,d-na Canci-:ov, Al. Cretzianu. Tătărescu îmi comunică că Regele este foarte mulțumit de mine. îmi

358

cere să am încredere în prietenia lui şi că am avut tort* să nu am încredere îl el. Foarte amical... fiind interesat!!

Col. Enescu, de la Fabrica de Protecție, vine să mă pună la curent cu unele chestiuni de serviciu, cerându-mi si un serviciu personal. Ing. Fundățeanu, de la O.C.L., îmi aduce lista de ingineri pentru cercetarea regiilor viitoare. Foarte bună impresie. Lucrez cu Bursan la buget. Vin să mă vadă generalii Linteş, Paplica, Cică, pe care i-am pus să facă inventarierea averilor celor 4 stabilimente militare.

La 9 seara, dineu (f. bună masă) la N. Lahovary cu Gr. Carp, Nicolae Mavrocordato şi Mircea Djuvara. Gr. Carp îmi spune că nemții au cumpărat prin Banca Mendelsohn acțiuni la Banca de Credit Român. Situația lui Kaufman ar fi periclitată, deşi „din registrele Băncii de Credit Român reiese importantul cadou ce a dat lui Urdăreanu" — vorbele lui Gr. Carp — adică bani în devize.

Vineri 24 februarie 1939

în vederea şedinței de după-masă la Rege, am o întrevedere cu gl. Popescu si Ar. Călinescu la Ministerul Apărării Naționale. Multe nepotriviri de cifre între diferitele tablouri.

La 1 1/2, la dejun, maman Orleanu, maica, Mişu Orleanu, acesta din urmă mai vulgar şi mai pornit ca niciodată. O tristă şi dureroasă impresie, îl cred iremediabil pierdut, afară dacă va avea forța să se scuture, dar în acest caz ar avea nevoie de alt mediu.

La 3 1/2, la Rege, la consfătuirea ministerială; prezenți: Ar. Călinescu, Gr. Gafencu, I. Bujoi, Mitiță Constantinescu (chemat ulterior) gl. Paul Teodorescu, gl. adj. Mihail şi gl. Țenescu. Cum intră Regele, îmi dă cuvântul să expun propunerea Picka. Apoi Gafencu îşi dă avizul său din punct de vedere diplomatic. Se ia în examinare lista de materiale ce am indicat în linii generale lui Picka şi se adoptă. Cu acest prilej, arăt Regelui într-o expunere clară, sistematică şi energic prezentată, care sunt problemele de bază ale înzestrării Armatei: înzestrare imediată, stoc de siguranță şi potențial. Arăt greşelile făcute de predecesorii mei, din nearmonizarea acestor mari preocupări, îmi dă dreptate, îmi cere să fac fabrici de stat fantome, adică să lucreze numai în caz de război şi acum cu un mic randament. Crede că este necesar să dăm industriei particulare 80% şi întreprinderilor de stat 20% din nevoile armatei. Mitiță Constantinescu aduce considerațiuni valutare şi financiare, de natură să frâneze operațiunea în Cehoslovacia. Bujoi mai binevoitor. Gl. Țenescu, timid, vorbeşte în alte chestiuni. Eu am avut rolul de căpetenie şi cred că Regele a rămas mulțumit.

La 6 vine pentru prima oară la mine la minister Malaxa, să-mi sugereze ideea în vederea grăbirii venirii în țară a armelor şi munițiilor de la Zbrojwska (comandate de lacobici) să fac recepția în țară, la Cugir. O accept imediat. O va comunica lui SveS, care pleacă astă-seară la Praga. După aceea, intru în Delegația Interministerială de la ministrul meu, pentru aprobarea de noi angajamente. Călinescu, care vine un moment mai devreme, îmi comunică că după şedința de la Palat, a fost chemat de Rege, care i-a spus cât de repede m-am pus la curent cu problemele departamentului şi câtă energie şi claritate dovedesc. La

' Vină, din fr. tort (n. ed.).

oate aceste cuvinte de laudă ale Regelui, Călinescu a răspuns adăugând altele, după spusa ui. Gl. Țenescu a rămas puțin după şedință, spre a mai vorbi de afacerile noastre curente.

Sâmbătă 25 februarie 1939

Toată dimineața discut şi lupt cu furnizorii pentru scăderea prețurilor. Scene penibile — foşti ofițeri generali în chip de samsari etc. O impresie dureroasă, descurajatoare.

La l 1/2, la dejun, la 1.1. Stănculeanu, cu N. Lahovary şi M. Berceanu. Acesta din armă mi-a cerut să vorbesc cu Regele pentru a se scoate de sub sechestru averea clubului.

La 4 1/2 vine la mine V. Pop, fostul ministru, pentru a-mi cere să ajut un atelier de jutomobile din Cluj, dându-i comenzi. La 5—6, lungă discuție cu Ionel C. Marinescu de la Concordia, în legătură cu comenzile date. La 6—7, Prototopescu, de la Asigurările Sociale, vrea să-mi vorbească de necesitatea asigurărilor la muncitorii din stabilimentele militare. Sunt de acord. Se va studia chestia. La 6 1/2, Lăzeanu vine la mine pentru a pune la punct legea regiilor stabilimentelor militare.

La 8 1/2, dineu la mine: Paul Teodorescu, dl şi d-na general Paraschiv, dl şi i-na contraamiral Gheorghiu.

Duminică 26 februarie 1939

La 11 vine la mine G. Dimitriu, pentru a mă pune la curent cu ce se mai petrece la Creditul Industrial.

La ora 5 vine la mine N. Malaxa, căruia îi arăt care îmi este programul în legătură cu înzestrarea, îmi declară că este absolut de acord cu el şi se miră, cu toată admirația, cât de repede m-am orientat si m-am pus la curent cu problemele acestea. Vom examina mâine toate problemele ce ne intereseează, fiind obligat să meargă la Palat.

La 7 vine Sculy, care îmi aduce câteva note în legătură cu problemele de gaze şi explozivi ce i-am cerut. Mi-arată cât sunt de oneroase conditiunile firmei Ferrostal şi cât de superficial studiate sunt ele. Gl. Spacu şi gl. Petrovanu au proteguit în mod învederat această firmă, al cărui reprezentant este ing. Urdăreanu, fratele ministrului Palatului.

La 9 seara merg cu Dody să vedem Baletul javanez, la cinema Savoy. Interesant, întâlnesc pe Em. Pantazi, care mă roagă să intervin la Călinescu să nu recomande pe Pennescu, preşedintele Camerei de Comerț din Bucureşti, rău reputat, în Consiliul Tramvaielor. Ar avea să recomande pe un delegat al Creditului Industrial (Dimitriu). Voi vorbi mâine lui Călinescu.

Luni 27 februarie 1939

Aniversarea cea dintâi a Constituției. La 11, Te Deum la Patriaţhie. Apoi ne unim toți membrii Frontului şi ai guvernului, în fața Ateneului. La 12 defilăm în fața Regelui, cu brațul întins, în flancul drept, Vaida şi C. Argetoianu în uniformă. Impresie dureroasă, de mare scoborâre sufletească. Apoi ne ducem la Palatul Regal, în sala Tronului, unde au loc cuvântările festive. Foarte bine Ar. Călinescu; slab şi cu aer obosit, Regele. La 11/2, masă la Palatul Regal. Iau parte la masa Regală, între gl. Ballif

şi Stârcea. Regele ne decorează cu Medalia Amintirii ci. III. După-masă,convorbiri banale.

360

La 5, vine la mine N. Malaxa, cu care vorbesc condițiuni şi forme de organizare industriale, în legătură cu apărarea națională. Sculy îmi aduce studii în legătură cu noua fabrică de explozivi.

La 8 1/2 seara ia masa la mine C. Gane, care îmi cere să-1 ajut să meargă la Paris, pentru a face noi cercetări în legătură cu istoria noastră.

Marți 28 februarie 1939

Lucrez la minister toată ziua. Lucrări curente. Vizite banale, fără interes. Seara, la 6 1/2, şedință pentru regii autonome.

Miercuri l martie 1939

Gl. Enescu îmi vorbeşte de măştile militare,în legătură cu întâmpinarea d-rului Costi-nescu.

La 12 1/2, în audiență la Rege. îi anunț intrarea în țară a 1000 mitraliere, îi vorbesc de participarea statului la capitalul diferitelor întreprinderi în legătură cu armamentul. Este de acord dar să cer şi avizul industriaşilor (Malaxa).

La l 1/2, dejun la Sculy, cu Philipps, Bujoi, Caranfil, Caradja etc.

La 4-6, conferință cu Bujoi şi Schileru în legătură cu industria chimică de război. Bujoi se plânge de Mitiță Constantinescu, care îl critică pe toate potecile. S-a plâns şi Regelui.

Seara, fratele meu, cu tot felul de ştiri din oraş.

Joi 2 martie 1939

La 9 dim. mă duc cu gl. Negrei şi gl. Paraschiv la Concordia la Ploieşti, unde întâlnesc şi pe gl. Paul Teodorescu, cu viceamiralul Bărbuneanu, Eug. Sturdza, Costăchel Sturdza etc. Ne primeşte gl. Ballif,Ionel Marinescu, S. Marino, gl. Buicliu. Impresie bună.

După-amiază primesc la minister pe colonelul Pellissier, de la Fabrica Brandt, care încearcă să-mi dea o nouă furnitură. Vorbesc de o nouă fabrică pentru muniții de 25 mm. Impresie de samsar.

La 9 seara luăm masa la principesa Callimachi, cu Const. Donici cu soția, Răteanu şi Parigo Prat y Soutzo. D-na Calimachi, o adevărată nebună, lipsită de orice ținută.

Vineri 3 martie 1939

La 9 vine gl. Spacu, cu coloneii Cristea şi loniță, în vederea plecării lor la Essen, pentru a lua contact cu firma Ferrostal, în vederea creerii unei mari fabrici de explozivi. Le dau instrucțiuni şi le recomand deosebită atențiune şi prudență. La 9 1/2 lucrez cu gl. Negrei.

La 10 1/2 primesc vizita rezidentului regal C. Giurescu de la Galați, cu care discut chestiuni interesante — Galațiul şi regiunea. Mă roagă să le pun fabrici de armament în ținut.

361

La 11 1/2 primesc vizita lui Bertrand, Saint Sauveur etc. cu care discut chestiunea nei fabrici de pulbere, cu concurs francez. Nu ne oferă nici un fel de credit. Operațiunea are serios amenințată. Primesc apoi nenumărate audiențe neînsemnate. Au sosit în țară

000 mitraliere, 2 bat. de 150 mm, 30 care de luptă şi 30 tractoare.

După-amiază, la 3 1/2—5, am o întrevedere cu toți tăbăcarii, în vederea unor mari omenzi de bocanci, cizme, atelaje, şei, samare. Le vorbesc net şi răspicat ce pot aştepta de

1 stat şi ce aşteaptă statul de la ei. Le cer să se mulțumească cu câştiguri cuviincioase. Lăspunde Ene, care îmi dă toate asigurările. Vom vedea. Cred că i-am impresionat prin 3nul categoric şi net ce le-am ținut.

La 5 —6 1/2, la Marele Stat-Major, cu Ar. Călinescu, gl. Țenescu, Paul Teodorescu, 1. Ion Popescu, col. Moşiu. Le vorbesc de problema încălțămintei şi de urgența de a intra i angajări ale planului de înzestrare. Altfel se pierde un timp prețios. Călinescu îmi igăduieşte şi o conferință financiară şi economică cu Bujoi şi Mitiță Constatinescu.

La 6 1/2, conferință la minister cu dr. Costinescu, gl. Enescu, col. Buşilă şi ing. chileru şi Dumitriu, pe chestiunea valorii măştii noastre. Dr. Costinescu aduce o serie itreagă de critici măştii româneşti, care nu este alta decât masca poloneză md. 1932, omandată de gl. Paul Angelescu. Toate defectele expuse de dr. Costinescu au fost deja ilăturate prin noul tip românesc md. 4, aşa încât toate aprehensiunile lui cad. Dealtfel, în iscuțiunile contradictorii ce au loc, el recunoaşte progresul făcut. S-a studiat şi adoptat :um o mască civilă mai uşoară, care va fi dată în curând pe piață.

La 7 1/2 primesc pe Voina, împreună cu Pellissier de la Brandt. Pun la punct diferitele tigii între ei. Vorbesc cu Pellissier pentru un concurs tehnic al lui Brandt în vederea Dnstruirii de proiectile 25 mm AA la o uzină de stat. Este de acord.

La 8 l/2,Rotary.

Sâmbătă 4 martie 1939

Audiență banală la minister.

La ora 2 plec cu Dody la Coteşti. Primire mişcătoare a copiilor de şcoală, care îmi rată recunoştință pentru „protectorul lor". Grație d-rei Tătăranu, cantina este bine rganizată. Gestiune ordonată.

Duminică 5 martie. Coteşti

Dimineață mă ocup de gospodărie şi de situația din comună. Am la primărie o mică jnferință administrativă. După-amiază mă întorc la 5 1/4 la Bucureşti. Rămân în familie iată seara.

Luni 6 martie 1939

Profit că nu avem serviciu de dimineață — a doua zi după sărbătoare — pentru a ierge la Centrul de Instrucție al Artileriei la Dadilov (Mihai Bravul) cu gl. Paraschiv. Sunt imit de gl. Boițeanu, gl. Petre Dirm'trescu, ofițerii Regimentului Artilerie de Gardă etc. ăd material de 150 mm, de 100 mm, aparate de radio, de ascultare, remize, grajduri, armitoare, magazii de trupă etc. Sunt primit la Cazino, unde mi se dă o foarte drăguță

gustare. Sunt informat asupra multor detalii, în legătură cu materialul cel nou. Lipseşte instrucția trupei cu noul material.

După-amiază, între 5—7, la minister.

La 7, la Delegația Economică Interministerială, se discută Planul Wenger şi eventuala lui modificare. Cunosc pe tânărul Mircea Nicolescu, care îmi face o bună impresie. Aflu de boala gravă a Patriarhului şi de iminența unui deznodământ fatal. Toată lumea impresionată. Aflăm că la Pipera arde un hangar cu multe aeroplane vechi.

Seara vine Sculy şi îmi aduce informațiuni în legătură cu noile oferte de explozivi.

Marți 7 martie 1939

Jurnalele de dimineață ne aduc ştirea morții Patriarhului la Cannes,petrecută aseară la 11,35 seara. Ar. Călinescu, prim-ministru.

La 11, Consiliu de Miniştri pentru comemorarea Patriarhului. A. Călinescu apare în ținută de ceremonie, cu cordonul Stelei. Toți în picioare. Scurtă cuvântare de elogiu a lui Călinescu. V. lamandi adaugă cuvinte de devotament loial pentru Ar. Călinescu. Semnăm jurnalul pentru funeralii naționale. Apoi ne despărțim.

După-amiază, între 4—6, negociațiuni cu tăbăcării, pentru comenzi de încălțăminte şi harnaşament.

Seara, la Liviu la masă, fiind a 46-a lui aniversare.

Miercuri 8 martie 1939

Primesc diferiți furnizori, pe care îi oblig să reducă mult prețurile. Primesc pe ataşatul militar grec, un colonel de artilerie, care vorbea prost franțuzeşte cu obişnuitul accent grecesc.

La 4 primesc pe gl. Mitrea, din Direcția Artileriei la Ministerul de Război, cu care lucrez la problema harnaşamentului. între 5—6 continui tratativele cu tăbăcării. între 6 —8 tratez cu gl. Petre Dimitrescu şi cu ofițeri superiori din Direcția Artileriei, problema recontrolării vechii muniții din jurul Bucureştiului. Aflu o situație impresionant de rea.

Seara, la 9, primesc pe Malaxa, care îmi spune intriga ce s-a făcut împotriva mea, sub motiv că am criticat pe Tătărescu,între cei de la „Păreri Libere", care au luat masa la mine. Discutăm chestiuni curente de armament. Rămânem în continuare pe duminică.

Joi 9 martie 1939

Primesc diferiți furnizori. La 12 1/2 mă duc la Urdăreanu, care îmi dă o cerere a unui mic industriaş în legătură cu bocancii armatei. Apoi îmi cere, în numele Regelui, oarecari lămuriri în legătură cu organizarea pe baze de colaborare între stat şi particulari, în industria de război.

La dejun, d-ra Filodor şi Radu Romanescu.

După-amiază, o altă întrevedere cu tăbăcării, care îmi aduc oferte. Gl. Petrovanu îmi cere să-1 numesc titular al Inspectoratului tehnic. Georgel Gheorghiu de la Reşița vine să mă vadă.

363

Vineri l O martie 1939

Discuție cu gl. Petrovanu, Negrei, Ştef. Dumitrescu şi gl. Paraschiv, în chestiunea ganizării recontrolării munițiilor. Le cer mai multă energie. Audiențe, între 4—8, lungă

dința la Statul Major (Călinescu, Paul Teodorescu, Țenescu, gl. Ion Popescu, gl. Mihail), legătură cu apărarea națională. Arăt situațiunea financiară. Cer să se precizeze planul de zestrare. Cer să mi se fixeze programul financiar. Se fixează o nouă comandă de mament în Cehoslovacia.

Seara,în familie.

Sâmbătă 11 martie 1939

La 9 dim. conferință cu ofițerii Direcției Artileriei (gl. Petre Dimitrescu, gl. Mitrea c.) şi Inspectoratului gl. tehnic (gl. Petrovanu, Negrei, Ştef. Dumitrescu) în legătură cu tuațiunea munițiilor vechi şi recontrolarea lor. O proastă situație si o proastă administrație.

La 11 vin prof. lacobescu şi Ştefan Dumitrescu, împreună cu gl. Ştefan Dumitrescu, i care discut organizarea interioară a viitoarelor regii.

La 12 1/2, o delegație de subdirectori de la Creditul Industrial, care îmi reclamă ;dreptatea ce li s-a făcut cu ocazia repartiției tantiemelor.

După-amiază, la 3 1/2, cu ing. Runcan vizitez noua industrie optică I.O.R. ridicată de Malaxa, cu câțiva industriaşi străini. Foarte frumoasă instalație, încă incomplecta, care teaptă o nouă comandă.

între 5-8, lucrez liniştit şi singur la minister.

La 9 1/2 merg la gară, unde, împreună cu tot guvernul, asistăm la sosirea corpului itriarhului Miron. Solemnitate simplă. Câteva bocete, stridente, false şi nepotrivite ale itorva membri ai familiei, care răpesc ceremoniei cadrul cuvenit.

Duminică 12 martie 1939

La 10 1/2, Malaxa la mine. Vorbim de posibilitatea de colaborare între stat şi întreprin-;rile particulare, în vederea participării statului în capitalul tuturor întreprinderilor care crează pentru armament. Statul să capete participare de capital numai pe bază de >menzi. Pentru Astra, dacă se mai dau noi comenzi de 4 miliarde, statul va căpăta pro-•esiv 75% din capital, în mod gratuit. Este de acord să grupăm într-o nouă întreprindere: ohan, Mărgineanca şi Valea Mârşei. îmi va da un proiect de convenție.

La 2 1/2, solemnitatea transportării corpului Patriarhului de la gară la Patriarhie. Scurt :rviciu divin la gară. Parcursul durează până la 6 fără zece. De la Palat, duc cordonul aintea gl. Anastasescu, față în față cu N. lorga, care asistă, ca şi dr. Angelescu, fără liformă. Ajunşi la Patriarhie, alt scurt serviciu religios. Ordine în parcurs. Lumea ținută distanță. Toate ferestrele închise. Atmosferă rece, ce aminteşte regimul țarist. Nici un :ntiment de reculegere la populație. Mulți diplomați se derobează de a urma parcursul loare). De asemenea, consilierul regal G. G. Mironescu. Prat y Soutzo într-un costum langist, foarte ridicol. Mă întorc acasă zdrobit de oboseală şi înghețat de frig.

Vine Sculy să mă mai pună la curent cu unele chestiuni chimice. Vine Mircea Djuvara să-mi spună că locul vacant ce mi se rezervase la STB a fost dat de Ar. Călinescu lui Voicu Nițescu. Mi s-a rezervat un altul, pentru care se va coopta ca locțiitor ing. C. Budeanu. îi mulțumesc, îmi spune că Dinu Brătianu nu mai este supărat

pe mine, însă crede că nu voi putea face nimic şi că mă voi compromite inutil. Djuvara crede că Brătianu s-a mai ramolit şi că Georges Brătianu este ținut de Rege ca o rezervă. Regretă că nu s-a înscris în Front de la început şi socoate o greşală că nu s-a înscris întregul partid, în frunte cu Dinu Brătianu.

Luni 13 martie 1939

La 8 1/2 dimineața,împreună cu gl. Petrovanu, vizitez Pirotehnia (care îmi face o bună impresie) şi Arsenalul Armatei, care îmi face o detestabilă impresie şi ca gospodărie (grație slăbiciunii col. Golici) şi ca instalație. Am de gând să mut Arsenalul Armatei din Bucureşti.

La 12 vine şir Reginald Hoare, ministrul Angliei, cu care vorbesc de toate, scopul vizitei lui fiind de a afla ce facem cu Wohltat, delegatul Germaniei, sosit de curând în Bucureşti, îi spun că nu ştiu nimic, îl întreb dacă Anglia ar dori să ne furnizeze pe credit ceva materiale. Aş dori ceva preciziuni.

La l vine Lăzeanu, pe chestiunea regiilor militare. La 11/4 vine colonelul Delhomme, ataşatul militar francez, car îmi cere oarecari informațiuni în legătură cu materialele noastre de război. I le dau în chip vag. Colonelul Vasiliu, de la Fortificații, îmi aduce rezultatul unor cercetări, cu care 1-am însărcinat.

Aflu moartea Feliciei, pe care mă duc să o văd la ora 4.0 adevărată delivrare pentru ea, după ani de suferință.

între 4 1/2-9 1/2, lungă şedință la Bujoi acasă, cu Ar. Călinescu, Mitiță Constantinescu şi Ghelmegeanu. Elaborăm un plan general de lucru şi lucrări; în domeniul economic, de făcut de stat, în 4-5 ani şi apoi un alt plan economic, pentru ridicarea economiei naționale. Luăm apoi în cercetare propunerile concrete ale lui Wohltat şi precizăm condițiunile de colaborare între noi şi Germania. Suntem de acord că ne aflăm în fața unor propuneri concrete — singurele până astăzi — şi că amenajate şi racordate la interesele noastre, pot constitui o bază serioasă de discuțiune. Bujoi are temere de o împănare şi o strangulare a țării sub ferula germană. Cred că exagerează. Totul atârnă de condițiunile technice de stabilit în care elementul volum, preț şi monetă sunt factori hotărâtori.

La 9 1/2, masă la gl. Paraschiv, cu gl. Petre Dimitrescu, Voicu Nițescu etc. Atmosferă românească, de mică burghezie şi cu pronunțat caracter militar.

Marti 14 martie 1939

înmormântarea Patriarhului Miron. La 11 1/4 mă duc la Patriarhie, unde are loc solemnitatea înhumării. Regele şi Voievodul. Bună cuvântare a Mitropolitului Nicolae şi a lui Călinescu. Procesiune înjurai Patriarhiei şi apoi scoborâre în gropnița din dreapta bisericii.

La 3 1/2, întrevedere cu Ar. Călinescu în chestiuni de înarmare.

După-amiază, la minister. Vine episcopul Argeşului, Grigore, care mă roagă să fac o anchetă la o bancă din Curtea de Argeş, prin Consiliul Superior Bancar, unde s-ar fi făcut

•eguli, numind între protectorii Băncii pe Honoriu Bănescu. Ca să complacă lui linescu?

Miercuri 15 martie 1939

La 9, conferinţă cu gl. P. Dimitrescu, gl. Mitrea şi cei de la direcţia Artileriei, pentru iblema muniţiunilor.

La 11 asist la înmormântarea Feliciei la biserica Sf. losif (catolică). Dureroasă gresie ca un membra al familiei noastre — neaoşe românească — să treacă, şi încă la râneţe, la catolicism!

La l 1/2, la dejun: d-na Eliza Brătianu, gl. Rosetti, d-na Nina Duca, dl şi a dr. Costinescu. Conversaţie interesantă — istorie, politică. Discutăm situaţia ;rnaţională, cu toată îngrijorarea.

La 6 1/2 vine la mine Lăzeanu, în chestiunea regiilor autonome a stabilimentelor itare.

La 8 1/2 seara, dineu la Preşedinţie dat de Ar. Călinescu în cinstea ducelui de Coburg tha, vărul Regelui, care poartă marele cordon Caro/ /. Un om cu aspect fizic distins, nversaţie nulă. Vorbesc mai mult cu ataşatul militar german. Obosit, nu mai merg la aţia Iranului, unde este o recepţie pentru aniversarea Şahului Pahlavi.

Joi 16 martie 1939

Prima conversaţie, la ora 10, cu Mitiţă Constantinescu, la Ministerul Finanţelor, în ītură cu viitorul buget. Caut să-i dau soluţiuni care să-1 ajute în alcătuirea acestui buget, d că ne vom înţelege.

Primesc pe Mociorniţă, pe care îl pun în gardă asupra modului defectuos cum îşi splineşte angajamentul. Dacă nu se va ţine de cuvânt, nu îi dau noi comenzi.

La 11/2, dejun la M. Oromolu. Iau parte: Gunther, ministrul Statelor Unite, d-na Nina :a, d-na Elena Perticari, dl şi d-na N. Bălănescu, dl Stelian Popescu, pictorul Stoenescu, id-naEmandi.

La 3 1/2, Puiu Angelescu, la mine, cu mici informaţiuni asupra averii Clubului liberal u 2 mici cereri de armament.

La 6, Consiliu de Miniştri. Ar. Călinescu şi Gr. Gafencu ne pun la curent cu situaţia rnaţională provocată prin ocuparea Cehoslovaciei de către germani. Am trimis trupe f ord spre Ucraina subcarpatică, sub comanda g-lului lacobici şi şef de Stat-Major col. rdare. Monseigneurul Voloşin s-a refugiat la Sighet. Au intrat mulţi ofiţeri şi trupe cehe, : ne-au adus mult material.

Se trec câteva legi. Expun principiile legii regiilor publice, pentru stabilimentele astriale militare.

Seara, la masă, Lya Kapri (Florescu) cu bărbatul ei, baronul Kapri, Leon şi Margareta

ly-

înainte de Consiliul de Miniştri de azi După-amiază, Malaxa vine şi îmi aduce o punere nouă, în legătură cu fabricarea de şenilete şi de care de luptă.

Vineri 17 martie 1939

La 9 dimineața, conferință cu g-lul Petrovanu, Negrei şi Ştefan Dumitrescu în ce priveşte propunerea Malaxa. La 11 vine şi H. Fulga, din partea lui Malaxa, în acelaşi sens.

Dejun la Ionel Bujoi, ministrul Economiei Naționale, cu Wohltat, Costin Stoicescu, Al. A. Romalo, Georges Cretzianu şi Gr. Carp, cu nevestele lor. La dejun aflu că avem la 6 Consiliu de Miniştri la Palat, După-amiază.

între 4—6 1/2, Consiliu la Marele Stat Major, în legătură cu problemele curente. Discutăm mai mult măsurile de luat în privința concentrării de trupe, pentru apărarea fruntariilor. Nu ne putem ocupa de chestiuni de armament, din cauza situației. •

La 6 1/2, Consiliu de Coroană la Palat, sub prezidenția Regelui. Iau parte consilierii regali: lorga, gl. Văitoianu, G. G. Mironescu, Vaida, dr. C. Angelescu şi întregul guvern. Apoi generalii Țenescu, Florescu, Motas şi Ilasievici şi ministrul Urdăreanu. Regele arată — destul de emoționat — că a socotit necesar, dat fiind gravitatea împrejurărilor, să se consulte cu fruntaşii țării, care să aprecieze politica urmată si să dea sfaturi şi îndrumări de viitor. „Sfatul bătrânilor, de Dumnezeu binecuvântat, este necesar în aceste momente grele prin care trecem". Frazează bine şi destul de mişcat. Apoi dă cuvântul lui Călinescu.

Ar. Călinescu: începe prin a arăta situația politică şi militară din Rusia subcarpatină. Ungaria a intrat cu ştirea Germaniei (deci şi cu aprobarea ei). Noi, în rezervă, arătând numai că avem interese de apărat (câteva sate şi o linie ferată de interes strategic). Guvernul a căutat să ştie care este caracterul acțiunii ungare: un episod sau o acțiune de mai mare importanță. A căutat să ştie care este punctul nostru de vedere şi măsurile de apărare ce se impun. Pentru Germania, acordul de la Miinchen a căzut. Polonia este de acord cu Ungaria. Ar căuta să facă o acțiune de mediațiune între noi şi unguri, ceea ce noi refuzăm. Italia n-a ştiut de acțiunea germană. Stupoare. Gl. Văitoianu cere să luăm măsuri preventive, fără a zgândări Ungaria, să întărim armata. Ca soldat, cere să lupte pe front, pentru apărarea țării. N. lorga vorbeşte de „Lebensraum" german. Exemplul ceh nu poate fi urmat. Un popor care se supune si nu ştie să se apere, este destinat să se şteargă din istorie. Trebuie să lămurim relațiile cu Ungaria. Să ne spună ce vrea. Noi ne vom bate şi vom rezista cu ce putem. Să fim dârji, mai mult ca oricând. Este vorba de fizionomia noastră morală, în orice caz, nici un fel de tranzacție.

Vaida: Cere să se lămurească atitudinea lui Voloşin.

Călinescu: Arată că a venit în țară, oferind guvernului şi Regelui, alipirea Ucrainei la România. Pare un personagiu nesigur.

Vaida: Arată că Ungaria a făcut o rea experiență cu realipirea teritoriilor slovace. Probleme sociale grave se pun. Armata ungară nu este prea bine pregătită. Suntem părăsiți de Anglia şi Franța, ceea ce ne poate aduce un „debâcle"*. Pare a înclina către o înțelegere pacifică cu Germania, ceea ce aduce protestul lui lorga, care spune că îl doare când îl aude vorbind astfel. Vaida este sincer în părerile lui şi spune ce gândeşte. Să ne înțelegem cu Germania şi să fim atenți cu Ungaria.

* Prăpăd, din fr. deblâcle (n. ed.).

G. G. Mironescu: Este pentru defensivă armată; organizarea apărării frontierei enințate. Să ştim ce vor Polonia şi Ungaria si apoi dacă putem aştepta ceva de la Răsărit itor).

Dr. C. Angelescu: Să nu ne amestecăm în Rusia subcarpatică pentru câteva sate. Arată roia pregătirii sufleteşti în astfel de momente.

Gl. Ballif. Să ne pregătim. Ungurii ne vor ataca. Agricultură si armată, iată ocupările ceasului de față.

Gl. Țenescu şi gl. Fîorescu: Fac expuneri militare tehnice. Slabi. Fără curaj.

Călinescu: Arată unanimitatea Consiliului. Nevoia de a face o manifestare de forță şi i arăta hotărârea noastră de a ne bate. Ne vom bate, aceasta trebuie să se ştie.

Regele vorbeşte de intervenția lui Raczynski de a face pe tamponul între noi şi unguri.

Gafencu: Face o scurtă expunere a demersurilor diplomatice. Turcii au fost la țime. Polonia, o mare decepție.

Regele pune câteva întrebări.

Punem chestiunea comunelor din Rusia Carpatică. Primejdia mare a convențiilor Dare.

lorga: Crede că supunerea cehilor nu est sigură.

Vaida: In loc de sânge, petrol.

Văitoianu: Pregătirea oştirii şi apoi diplomație. Un comunicat ferm.

După şedință, care se termină la 9 1/2, Regele mă opreşte cu Călinescu, Paul dorescu şi gl. Țenescu. îmi cere să cer lui Delhomme cedarea materialului aflat în ozit. Aflăm că Anglia şi Franța nu recunosc anexarea Boemiei şi au rechemat >asadorii de la Berlin. Mare impresie.

La 10 seara chem la mine acasă pe colonelul Delhomme şi îi fac cererea de cedare în metale a materialului de artilerie.

18 martie 1939

Discuție cu generalii asupra muniției de 100 mm. Hotărăsc comanda de cadre pentru are de mitraliere.

între 11 1/2-12 1/2, la Palatul Regal, la Rege, cu Călinescu, Paul Teodorescu, ^enescu, Mihail. Discutăm probleme de apărare națională.

între 4 1/2 — 6 1/2, la Marele Stat-Major; discutăm măsurile de luat pentru concen-:a (mobilizarea) armatei.

La 6—8, la cinematograful Studio de la Propagandă, cu Călinescu, Paul Teodorescu etc.

Duminică 19 martie 1939

La 9 dim. primesc comisia de recepție de încălțăminte, în frunte cu gl. Moscu. La 9 1/2—12 1/2, negociațiuni cu tăbăcarii pentru comanda de încălțăminte şi aşament.

La 12 1/2 vizitez expoziția Szathmâry, de la Academia de Agricultură. Foarte bine; recutul țării — războiul din 1877. La l l/2,dejunlaMirceaDjuvara,cugl.Dombrovski,Melinteetc.

La 5 vine la mine gl. Rosetti, cu care vorbim despre armată, evenimente etc. Mă întâlnesc, în plimbarea mea pe Şoseaua Jianu, cu Radu Florescu, consilier de la Londra, care îmi dă informaţii de ce este la Londra. Ne-ar da ceva material. Pregătiri uriaşe de război. La 7 1/2 vine M. Lăzeanu, îngrozit de zvonurile sinistre ce circulă, îl liniştesc.

La 10 seara vine Leon Sculy, care soseşte de la Predeal. Aceeaşi impresie de îngrijorare şi teamă de război.

Luni 20 martie 1939

între 8 1/2—11 1/2 vizitez Pulberăria Armatei la Dudeşti. Bună impresie. Iau câteva măsuri urgente de înzestrare.

La 11 1/2 primesc vizita directorului general Macovei, împreună cu gl. Suhăţeanu, de la Serviciul Sanitar, în legătură cu orgnizarea de trenuri sanitare.

între 12 1/2—2 lucrez cu Mitiţă Constantinescu la buget. Discuţie câteodată furtunoasă, dar finalmente destul de concludentă în legătură cu fixarea bugetului Armamentului. L-am găsit obosit, nervos şi preocupat de marile probleme financiare, mai ales acum, când trebuie să facă faţă şi unor cheltuieli extraordinare, în legătură cu mobilizarea armatei.

După-amiază, discuţiuni individuale cu Ernest Ene şi Moses Farkaş, în legătură cu comanda de bocanci.

La 7 1/2 primesc fabricanţii de conserve, pe care îi oblig la reduceri de preţuri.

Seara aflu, de la Georgel Gheorghiu, moartea neaşteptată a lui N. Maxim.

21 martie 1939

N. Malaxa îmi telefonează de dimineaţă, pentru a mă ruga să urgentez contractul cu şeniletele si carele de luptă.

Trimit pe gl. Paraschiv la M. St. Major pentru a pune la punct nepotrivirile din planul de înzestrare. La 10 discutăm cu fabricanţii de muniţii pentru accelerarea producţiei de 100 mm obuze Skoda.

între 11 1/2—12 1/2, la Palat; în faţa Regelui, conferinţa obişnuită cu Ar. Călinescu, gl. Paul Teodorescu, gl. Mihail, gl. Ţenescu, în legătură cu pregătirea mobilizării şi înzestrării armatei.

La 3 vine la mine Cecropide, de la Societatea Bancara, care mă pune la curent cu cele auzite şi simţite la Berlin. Pentru România nu există inimiciţie (poate pentru Rege). Goring binevoitor. Totul în funcţie de acordul economic.

La 4 vine la mine Fulga de la Malaxa, cu care fixez cadrul general al contractelor de scindat cu şeniletele şi carele de luptă.

La ora 5 primesc vizita lui Kirchfeld si a lui von Menges, în legătură cu comanda de dat la Ferrostal, pentru o mare fabrică de pulbere în ţară. îi cer categoric preţuri rezonabile, credit pe termen lung, livrare promptă, îi cer să lucreze direct cu mine, neavând nevoie de nici un ajutor din afară, înţelege că fac aluzie la samsari şi intermediari, îmi spune că ing. Urdăreanu este numai membru în consiliu al unei mici societăţi ce au făcut aici, nu directorul lor reprezentant. Nu este tot acelaşi lucru?

La 6 — 8 , la Mitiță Constantinescu , cu Ar. Călinescu şi gl . Paul Teodorescu , discutăm initiv cifra bugetară a înzestrării Armatei, încheiem un proces- verbal asupra celor îrâte.

22 martie 1939

Primesc pe inginerii de la Oficiul Central de Licitații pe care mi-i prezintă . Fundățeanu, din cei care lucrează la inventarierea stabilimentelor militare.

Vorbesc cu Voina asupra viitoarelor contracte şi îi cer masive reduceri de prețuri . nnez contractul Malaxa cu şenilele.

Vine colonelul ataşat militar Wahle al Germaniei, care îmi promite să intervină la lin pentru a se permite ieşirea din Cehoslovacia a materialului comandat acolo. Vine anelul Delhomme, ataşat militar francez, cu care vorbesc de livrările de materiale irziate. Vine Biering, ministrul Danemarcei, care îmi aduce câteva oferte de materiale eze şi discută situația internațională.

Ing. N. Costinescu îmi aduce oferta pentru 40 000 obuze 100 mm; îi cer reducere de ț masiv.

Pe o vreme de ploaie imposibilă, iau parte, la 3, la înmormântarea lui N. Maxim, la i tirul Sf. Vineri.

La 5 , la Călinescu, chestiuni de armament. La 6, Tătăranu vine la mine spre a-mi vorbi iituația politică, îmi spune că mă bucur de buna apreciere a Regelui. Col. Delhomme e la mine, tot în legătură cu armamentul comandat în Franța. Vorbesc şi aranjez stiunea furnizării alcoolului la Pulberărie, cu Badea de la MAT.

Dimitriu , de la Creditul Industrial, îmi vorbeşte de pierderea personalului de la Credit, i concentrare. Promit să intervin.

Seara, la masă, Savel Rădulescu, care este şi el concentrat la Regimentul Artilerie

23 martie 1939

Noi discuții cu tăbăcarii, în legătură cu ultimele contracte. Semnez contractul cu laxa privind şenile tele şi carele de luptă R. Primesc vizita gl. Samsonovici, cu . Christescu, cu care examinez chestiunea viitoarelor comenzi la Cugirşi ridicarea unor rici de mitraliere şi arme portative.

Diferite audiențe: furnizori care îşi oferă marfa lor.

La l 1/2, dejun la mine, cu ministrul italian, Pellegrino Ghigi, Poninski, consilier onez, Al. Romalo, M. Ghelmegeanu, Romanescu etc.

Vine ing. Runcan cu reprezentanții fabricilor de optică din Franța, în legătură cu o landă de goniometre şi busole ce trebuie să comand la I.O.R.

între 6 — 8 , Consiliu de Miniştri .

Seara, la 9, la masă la ing. Năcescu.

24 martie 1939

La 9 1/2, tăbăcarii — contracte de atelaje. La 1 1 , Malaxa, cu care vorbesc diferite stiuni în legătură cu noul contract. Examinez din nou legea regiilor.

La 3, la Academia Română, comunicarea lui S. Mehedinți. La 7, delegație interministerială economică. La9,Rotary.

25 martie 1939

Noi discuții cu ing. Runcan şi delegații de la I.O.R. pentru comanda de aparate optice. Aranjez chestiunea cadrelor de samare pentru portul mitralierelor. Sculy, la mine pentru mici afaceri curente.

La 2 plec la Coteşti, unde îmi văd de gospodărie.

26 martie 1939

La 3 1/2 mă întorc de la Coteşti.

Vin la mine, la un pahar de ceai, Mihai Lăzeanu, C. Tătăranu; discutăm chestiuni curente, în special comentăm contractul cu Germania, de care ei se tem. Le afirm că atârnă de noi să avem toate foloasele dintr-o aplicare onestă şi pricepută a acestor clauze de contracte. Vine gl. Paul Teodorescu, ministrul Aerului, cu care mai discut diferite chestiuni financiare comune, în legătură cu aplicarea Planului de înzestrare a armatei. Aflu de la gl. Paraschiv şi Petrovanu de intrarea în țară a diferitelor materiale.

27 martie 1939

Vizitez, cu gl. Petrovanu, fabrica de protecție (de măşti); impresie bună. Vine la mine Bujoi, care se plânge că presimte că i se ia din mână unitatea de comandă a aplicării Planului şi Acordului cu Germania, îl sfătuiesc să trateze cu Călinescu, care este un om înțelegător şi loial. Vine Pamfil Şeicaru, care vrea să mă pună în contact cu furnizorii italieni pentru diferite echipamente. Refuz politicos.

La ora 4, bună şedință a „Frontului" la Senat. O foarte frumoasă expunere fac Călinescu şi apoi Gafencu: ditirambic şi fără conținut Mitiță Constantinescu; destul de slabă dar colorată expunerea lui Vaida. La 7 1/2 suntem convocați la Urdăreanu miniştrii Gafencu, Mitiță Constantinescu, Bujoi, Marinescu, Gavrilă Marinescu, pentru a stabili modul de a redacta un buletin zilnic cu care trebuie să arătăm Regelui activitatea departamentului.

La 9, dineu la Costin Sturdza, cu Gr. Duca, Sculy etc. Le dau asigurări că acțiunea de înzestrare a țării merge bine.

28 martie 1939

între 10—12, la Ministerul Apărării Naționale, conferință cu Călinescu, Paul Teodorescu, gl. Țenescu, pentru a vedea ce se poate comanda, în ordinea de urgență, din străinătate (Germania, Anglia etc.). La 12 primesc pe gl. Țonea, cu inginerii constructori ai depozitelor de muniții. Foarte slabi antreprenori. Discuție telefonică dezagreabilă cu Mitiță Constantinescu, în legătură cu textul legii regiilor, eu având grabă să-1 termin. La l, Fulga, în diferite chestiuni ce interesează pe Malaxa. La ora 4 d. a. vine la mine Svec, de la

371

x/a, care îmi vorbeşte de posibilitatea ce am avea de a comanda — prin Skoda — terial nou al armatei cehe dizolvate. Plată în lei (cu compensații pentru transfer). Ar fi ms mai departe la Skoda, germanii mulțumindu-se cu o mică participare. O fi adevărat? 6 1/2, Delegație economică interministerială. La 9 1/2 — 12 1/2, noaptea, şedință la rele Stat-Major, în vederea stabilirii comenzilor de dat în străinătate.

29 martie 1939

Lucrez dimineața cu gl. Negrei şi Petrovanu. La 11 — 11/2, la M. S. Regele, conferință itară în legătură cu comenzile de dat în Germania şi Anglia.

La dejun, la dr. Costinescu, cu Biering, Weck, Vlădescu, consilier de legație, etc.

La 4 d. a., contact scurt cu Carlier şi Marino, care se plâng de şicanele în legătură cu itractul Concordia. Ing. silvic Drăcea vine la mine să se plângă de legea Cornățeanu, în stiunea pădurilor. Ing. Lazarsohn vine să se pună sub protecția mea.

Deşi am supus astăzi la Rege decretul-lege pentru regie, primesc de la Mitiță astantinescu unele propuneri de modificare, îi cer să renunțe la ele. îmi răspunde loliticos la telefon, îl pun la curent pe Călinescu, care îmi cere textele spre a le examina, tiță Constantinescu a devenit imposibil de nervos. Caut pe Fabricius, ministrul rmaniei, căruia trebuie să-i vorbesc, în vederea viitoarelor comenzi, aşa cum m-am ;les cu Călinescu, având şi aprobarea Regelui. Stabilesc cu el întrevedere pentru mâine.

30 martie 1939

Vine la mine Fabricius, la ora 12. Conversație amicală, îi cer să-mi spună dacă putem itinua comenzi în Cehoslovacia şi cum le plătim (prin acordul german sau direct); dacă em comanda material în Germania şi care este procedura de urmat; şi în sfârşit dacă em obține imediat material al armatei cehoslovace. Promite să întrebe guvernul german ă-mi dea răspunsul, îmi cere lămuriri în câteva mici afaceri curente.

Mama dejunează la mine.

La 4 iau contact cu Direcția Mobilizării Industriale, destul de bine organizată. La 5 ez cu industriaşii metalurgi pentru o comandă de cărucioare Brandt.

La 6 1/2, Consiliu de Miniştri. Violentă discuțiune cu Mitiță Constantinescu, în fața Călinescu şi Gafencu, în legătură cu legea regiilor. Călinescu intervine şi atrage nțiunea lui Mitiță asupra tonului întrebuințat. A rămas ca Călinescu să vadă ce adaptări)ot da proiectului, după propunerile lui Mitiță.

La 8 3/4, dineu la legația suedeză, cu Călinescu, gl. Marinescu, ministrul Norvegiei, mcius, Ullea, Poninski, Flondor de la Palat etc. Călinescu îmi spune că a rămas profund icat de nervozitatea lui Mitiță şi că îi va atrage atențiunea.

31 martie 1939

Conferință cu Carlier, Marino, gl. Petrovanu şi gl. Negrei asupra contractului ncordia. Se stabileşte un proces verbal, în care se explică toate chestiunile litigioase.

La 11 — 1 1/2, conferință interministerială la M. S. Regele, cu Statul-Major (gl. icscu, gl. Popescu, gl. Popescu David) în care se examinează învățămintele trase din enta mobilizare. Regele face observ aduni foarte juste. Gl. Popescu dă explicații

judicioase. Urdăreanu citeşte un lung raport cu constatările făcute. Triste abuzuri de mită, neprevedere etc.

Ofer un dejun în cinstea comitetului de la Jockey Club, unde am fost ales. Iau parte: Jean Mitilineu, H. Catargi, Barbu Catargi, Laptev, Lăzeanu.

La 4—6 1/2, conferință cu Carlier şi gl. Petrovanu. Conversație şi acord cu furnizorii de cărucioare. La 6 1/2, la Călinescu, la Ministerul Apărării Naționale pentru a pune la punct legea regiilor. Călinescu admite cele mai multe din propunerile mele.

La 9, Rotary. Sarret mă întreabă, conducându-mă acasă, dacă îmi mențin intențiunea de a da şi francezilor o comandă de fabrică de pulbere, îi spun afirmativ.

l aprilie 1939

Dezagreabilă negociere cu Voina si ginerele său Reschowsky asupra viitoarelor comenzi de mortiere Brandt. Prea mult spirit de negustor, nici un interes de a apăra interesele generale. Călinescu îmi trimite legea regiilor, cu semnătura lui Mitiță. Mă explic cu el la telefon şi ne împăcăm. Barbu Catargi vine să mă roage să dau devize în favoarea unei domnişoare care se instalează în Egipt. La 4, discuții cu gl. Petrovanu, gl. Ştef. Dumi-trescu şi Fulga, în legătură cu contractul de focoase. Le fac însemnate reduceri. Apare samsarul Dori Popovici din Bucovina cu propuneri în legătură cu o fabrică de încălțăminte din Cernăuți. Vorbea cu mai multă plăcere limba germană.

Seara, la 7, la Jockey, vizită de mulțumire pentru alegere. C. Argetoianu, proaspăt venit din Germania, îmi spune că nu va fi război. România are cotă bună în Germania, dar despre Rege este o adevărată conspirație a tăcerii. Aflu că Fred Nanu a fost numit ministrul țării la Madrid, în schimb Pangal trece la Lisabona iar Lecca la Praga. Blaga vine în țară.

Duminică 2 aprilie 1939

La 9 dimineața vine col. Sireteanu, cu care discut chestiunea bocancilor, îmi arată o adresă de şantaj a câtorva. La 10 vine Budurescu să-mi spună relele condițiuni în care s-a făcut concentrarea şi mobilizarea. Ton alarmist şi enervare în glas. îi spun că s-au făcut desigur greşeli, dar ele nu trebuie exagerate şi nici comentate prin adăugiri exagerate. Finalmente îmi cere să primesc pe Dinu Simian ca să-mi dea relațiuni asupra industriei tăbăcăriei militare, între 10 1/2 — 1 lucrez cu dl col. Lăcătusu şi U. col. Cassian la organizarea mobilizării industriei de război. La 1 vine Ionică Rosetti Bâllănescu, directorul Loteriei de Stat, care fiind concentrat la Rgt. 20 Artilerie la Călăraşi, a făcut unele constatări pe care mi le comunică în legătură cu măsurile ce trebuiesc luate.

La 4 vine la mine acasă Malaxa, cu care discut diferite comenzi şi probleme de armament, îmi spune că Svec este omul lui Ausnit si că prin el se caută ca cu prilejul plății noului armament în Cehoslovacia, să se facă mari transferuri pentru Ausnit. Vorbim de o eventuală comandă de mortiere Brandt la Astra, dat fiind mica capacitate de producție a fabricii Voina. La 5 1/2 vine Sculy, cu care discut chestiunea pulberii pentru 100 mm.

Luni 3 aprilie 1939

între 9—11 1/2 examinez cu gen. Petrovanu noile comenzi de focoase la Malaxa. Gl. Petrovanu îmi aduce raportul în chestiunea tunului antitanc 47 mm., urmând a convoca

373

ansiliul materialelor de război. Vine ing. german Nahnsen, din partea firmei germane rdelt Werke, care a furnizat maşina pentru fabrica de muniții de la Mărgineanca, a IMMEI. îi spun că După-amiază se va aranja chestiunea. Mă ocup de chestiunea msiliilor de la regiile ce am creat, a căror lege a apărut în „Monitor". Vorbesc cu gl. jacu, în chestiunea fabricei de pulbere de la Ucea. Vine gl. Sturdza (Barbă Roşie)

cu tervențiuni de tot felul. La ora 4 vine colonelul Stănciulescu, prefectul județului R. Sărat, i care vorbesc diferite chestiuni în legătură cu Coteştii. La ora 5 vine Mircea Cancicov la inister, cu care mă întrețin asupra planului financiar de înzestrare a armatei şi asupra odului de funcționare a Casei de Amortizare şi Finanțare — C.A.F.A. — al cărei eşedinte este. Aluzii ironice la adresa lui Mitiță. Eternul omenesc, între 6—9 seara, elegație economică la Ministerul Economiei Naționale sub preşedinția lui Armând Slinescu. Hotărâm între altele ca să plătim 80 mii. lei pentru RIMMA la Ardelt Werke; în himb să se trimeată Cerkez la Parchet pentru gestiunea sa.

4 aprilie 1939

Lucrez de dimineață cu gl. Petrovanu. Vine Nahnsen, căruia îi comunic hotărârea de ri a delegației. Pare încântat. Diferite audiențe. Banale.

îau dejunul cu gl. Rosetti, cu prof. G. Oprescu şi d-ra Ioana Rosetti. Vine şi d-na Eliza rătianu. Vorbim de cumpărarea colecției Szathmâry pentru Academie, în care scop voi >rbi lui Călinescu.

La 4 vine la mine Tabacovici, cu diferite propuneri de afaceri, între 5—7 dezbat cu ilga şi gl. Petrovanu şi Ştef. Dumitrescu, condițiunile noului contract de focoase. Obțin duceri de 22% din prețul inițial. La 7 vin profesorii Stoicovici şi lacobescu, care mă pun curent cu lucrările ce au încheiat la diferitele stabilimente militare.

La 8 1/2 iau parte la reprezentația de gală la Teatrul Național cu piesa lui Claudel ngerul a anunțat pe Măria", jucată de Storin, d-na Buzescu şi Anca Sadoveanu. Foarte umos spectacol. Sunt singur în loje. Pot gusta în linişte această frumoasă piesă mistică şi lânc umană, tradusă minunat de Ion Pillat.

Vorbesc mult cu Ar. Călinescu şi Urdăreanu, care îmi anunță că mâine plecăm cu îgele în Ardeal, să vedem trupele concentrate. Trebuie să ne punem în uniformă, cu zme. Cunosc din nou pe Camil Petrescu, directorul general al teatrului, surd complet oartă aparat), îmi promite operele lui.

5 aprilie 1939

îmi prepar uniforma, în ținută de cizme.

Mă ocup de chestiunea cumpărării unui mare teren de către Malaxa, de la Foresta, la ire Ignat este avocat, pus de mine. Mă ocup cu ofițerii de intendență de echipament. Mă ;up cu gl. Țonea de cazărmi şi de eventuala sporire a localului Ministerului de Război ;ntru Ministerul înzestrării Armatei.

La 12 vine la mine Fabricius, ministrul Germaniei, care îmi aduce răspunsul la cererile ele de acum câteva zile. Livrările vor continua; pentru noi comenzi, se va vedea după işti. Vine Mociorniță, pocăit, pentru gestul de a încerca refuzul comenzilor. Este gata să

accepte orice condiții, îi fac o aspră morală. Vine Ştef. Pleşoianu, care îmi cere să am grijă de el, dacă îl dă afară de la RIMMA. Vrea să vină de Paşti la Coteşti.

La 5,40 plec din gara Mogoşoaia, în tren regal, cu Regele în Ardeal. Călinescu, Ilasievici, Urdăreanu, toți aghiotanții regali. Masă de seară, cu Regele. Foarte amabil.

Povestesc amintiri din America. Voievodul râde cu mare poftă. Foarte drăguț şi afabil. Ne culcăm devreme, având în vedere programul greu de mâine.

6 aprilie 1939

La 6 1/2 dimineața deschidem în gara Huedin, unde ne aşteaptă gl. inspector Florescu. Pornim cu automobilele într-o alură rapidă, în prima trăsură, Regele care conduce singur cu Voievodul, gl. Florescu şi col. Mihăilescu; a doua trăsură, Urdăreanu cu Călinescu şi în a treia trăsură eu cu Ilasievici. Vizităm în diferite localități 2 batalioane de Vânători de Munte, 2 Regimente de Artilerie, un Regiment de Infanterie, un Regiment de Grăniceri, fortificațiile, compania de mitraliere divizionare. Cunosc pe gl. Vasilescu Cristea, gl. Ilcuş etc.; revăd pe col. Calotescu Corneliu. Dejunăm în vagon regal, în gara Oradea. Plecăm apoi cu trenul şi la 5 suntem la Arad, unde vedem 2 Regimente de Roşiori, un batalion de Infanterie uşoară, un divizion de Artilerie călăreață. Impresie bună. Seara iau masa cu col. Mihăilescu la Div. Artilerie călăreață din Arad. Bună impresie. Multe lipsuri. Nici o armă nouă la trupe. Călinescu îmi spune că are ştiri externe proaste. Italia invadează Albania. Ne culcăm îngrijorați. Ajungem a doua zi la Bucureşti.

7 aprilie 1939

La 11,15, sosirea în gara Mogoşoaia. Mă duc imediat la minister şi iau măsuri de distribuire de noi mitraliere. Se anunță sosirea altui transport de arme şi muniții. După-amiază lucrez la minister cu diferiți generali.

La 7 1/2 seara, slujbă de Vinerea Mare la Patriarhie. Frumos serviciu, oficiat de Mitropolitul Nicodim al Moldovei.

Seara, acasă.

8 aprilie 1939. Sâmbăta mare

Un scurt popas la minister. Primesc acasă pe d-na Vlădescu, care îmi cere concursul într-un conflict ce a avut cu un perceptor. La 4 1/2 vine dl Malaxa, care îmi oferă noi reduceri la comanda de focoase. Reducere de 30%. Vorbim de noua organizare a RIMMEI şi a Mărginencii. Călinescu, la telefon, îmi cere relațiuni asupra materialelor sosite şi a modului cum s-a făcut distribuția. La 8 seara vine acasă gl. Ştef. Dumitrescu, care îmi aduce relații din care se vede cât de lungi sunt formalitățile, cu plăți de taxe etc.

Seara, la 12, serbarea învierii la Patriarhie. Ceremonie frumoasă, mai ales prin felul admirabil de a servi al Mitropolitului Nicodim al Moldovei. Am sărutat toți miniştrii Crucea din mâna Regelui, cu tradiționalul „Christos a înviat!".

Fusesem rugat de Manolescu-Strunga.prin I. Evian, să intervin la Călinescu pentru a i se da voie de Paşti să părăsească domiciliul forțat pentru a merge să vadă pe mama lui

375

lolnavă, la sanatoriu si eventual la Strunga, pentru a-şi vedea de moşie. lamandi mi-a spus ă i se va da în curând drumul.

Duminică 9 aprilie 1939 — Prima zi de Paşti

Plec la 9,22 la Cotesti, cu rapidul, într-un compartiment separat, cu gl. Paul Teodo-îscu cu sora lui. Vine în compartiment şi d-na Elena Perticari, care ne povesteşte multe

acruri interesante din bogata ei viață. Vorbeşte în special mult de familia ei Golescu. Petrec ilele de Paşti în familie. A doua zi de Paşti — 10 aprilie — vine şi Ştef. Pleşoianu cu opilul — până a treia zi. Vine şi miss Logan. Mă ocup de gospodăria mea şi de operele ce m întreprins în Cotesti.

Miercuri 12 aprilie 1939

La 1,20 d. a. plec cu rapidul din Focşani, la Bucureşti, în compartimentul meu rhiereul Pocitan de la Patriarhie, îmi povesteşte multe din culisele bisericii noastre şi din amea episcopilor. Sunt mai răi oameni decât noi laicii. Ajung la Bucureşti la 4 1/2. în gară, eful de cabinet It. col. Dumitrescu mă anunță că mă invită, la 5 1/2, la Ministerul Apărării Jaționale, primul ministru Călinescu. După ce trec un moment pe la minister, mă duc la Ministerul de Război, unde găsesc în conferință pe Călinescu, cu gl. Mihail, gl. Țenescu şi 1. Nicolaescu, studiind chestiunea echipamentului în armată. Nevoia de comenzi masive i rapide se impune. Dau părerea să ne adresăm Statelor Unite, prin Radu Irimescu. Este de cord. Chem la telefon pe Radu Irimescu la New York, căruia îi transmit comanda destul e mare. îmi spune că îmi va da răspunsul în 48 ore. Plată „cash contra documente", îălinescu îmi anunță numirea lui Thierry ca ambasador al Franței. Chem pe A. Grigoriu de i U.G.I.R. pentru a-i cere să-mi arate grabnic nevoile de materii prime pe un an ale idustriei țării, îi cer colaborarea pentru organizarea mobilizării industriale.

Joi 13 aprilie 1939

Ziua de naştere a lui Mircea. Are 14 ani. Când să-1 văd bărbat, cu carieră, pentru a Dcoti rolul meu terminat ?

Rezolv chestiuni curente. Conversație violentă cu Mociorniță, pe care îl silesc să intre i regulă cu executarea de contracte. Călinescu este încântat că am putut telefona atât de jpede în America, în chestiunea echipamentului. Gl. Țenescu îmi telefonează spre a mă nunta că unele mitraliere nu au afete şi că prin urmare nu vor putea fi întrebuințate. Voi edea ce este de făcut. Vine col. Stănciulescu, prefectul județului Râmnicu Sărat, căruia îi au 30 000 lei pentru Rgt. 28 Obuziere din R. Sărat. Pare încântat. La 4 După-amiază mă uc cu gl. Paraschiv şi gl. Petrovanu să vizitez atelierele de decuplat proiectilele şi viitorul telier de refacere de proiectile. Vizitez fortul Bragadiru, plin de muniții. Halul în care se ăsesc aceste muniții mă umple de jale. La 7 seara primesc vizita lui Vaier Pop, care vine î-mi explice că nu are nici un amestec în contractul RIMMA şi în schimbarea de destinație ață banilor Ministerului înzestrării pentru fabrica de muniții. Această schimbare a fost otărâtă, în lipsa lui, de M. Berceanu. în mod nedrept îl acuză Călinescu. îi spun că nimeni -a pronunțat numele lui, dar că se va trimite chestiunea la Parchet spre cercetare. La 8 mă

duc la Malaxa, cu care discut chestiuni curente, îmi dă un articol scris de Şeicaru (în perie), ce va apare mâine la „Curentul" în care se arată că garanția Angliei nu are valoare militară!! Vorbim de viitoarele posibilități de organizare a industriei de război. La 9 1/2 vine la mine Tanrioer, ministrul Turciei, îmi povesteşte scena între Inonii, Saracioglu şi Kioseivanoff, cu privire la atitudinea Turciei (atac), în caz când Bulgaria ne-

ar ataca pe noi. Socoteşte piciorul Italiei în Albania ca un mare pericol pentru statele balcanice. Iugoslavia are o poziție grea, din cauza Croației. Germania ne va subjuga economiceşte, dacă nu vom rezista. Foarte amărât că se întârzie atât de mult cu ridicarea legației turce la rangul de ambasadă. Acum că i-au luat atâția înainte, nu îi mai face nici o plăcere, în altă parte nu se duce.

14 aprilie 1939

între 9/11 vizitez, cu gl. Petrovanu, Pirotechnia de artilerie din Bucureşti. Bună impresie. Nevoia de a spori debitul se impune. La 11 vine col. Dellaporta, cu un alt general italian şi cu colonelul Pomponiu spre a-mi oferi diferite materiale italiene (bocanci, echipament etc.). Ing. Pucklicky, tovarăşul lui Prager, vine să mă întrebe dacă mai poate aştepta noi comenzi. D. Voina vine să-mi ofere mortiere Brandt în condițiuni neacceptabile. Le resping. D. R. loanițescu vine şi, după ce îmi aduce laude şi comunicarea că am o bună presă în Germania, mă roagă să sondez pe Călinescu ce are cu el, căci el ar vrea să se apropie de el, altfel se aruncă în brațele lui Maniu, care îl tot îmbie în acest sens. Vine colonelul Petrescu de la Astra şi îmi aduce noi informațiuni în legătură cu Astra. Vine Svec, cu diferite chestiuni Skoda şi Cugir. Văd o cisternă motorizată ce a sosit acum de la Tatra pentru trupele motorizate. Foarte frumoasă. Gl. dr. Marinescu vine să-mi spună detestabila situațiune în care se găseşte Serviciul sanitar al armatei, îmi aduce noi propuneri, îl invit d. a. la Delegația Interministerială, spre a ne da explicații. După aceea, vine gl. Petala, care mă roagă într-un mărunt interes de debit de alcool al ginerelui său, căpitan Furlugeanu, la Reşița, îi dau ce cere cu toată scârba în suflet. La ora 4 lucrez cu av. Damian la noul tip de contract.

între 4 1/2—6 1/2, discuție asupra situației muniției de recontrolat cu delegații de la Statul-Major, de la Direcția Artileriei şi de la minister. Multă lipsă de coeziune.

între 6 1/2-8, Delegațiune Interministerială. Gl. Marinescu face o expunere destul de dezlânată.

Călinescu îmi cere să telegrafiez lui R. Irimescu, pentru a-i cere artilerie antiaeriană şi tunuri antitanc. Seara la 9 vine la mine Ionel Petroianu,care pleacă la examen de general la Oradea Mare. îi dau ştiri bune asupra felului cum este cotat.

15 aprilie 1939

De dimineața, înainte de a pleca la burou, gl. Rosetti îmi telefonează, insistând în chestiunea cumpărării colecției Szathmâry de către Academia Română, cu banii statului. Gl. Ştefan Dumitrescu vine la mine cu Svec de la Skoda, pentru discuțiuni de contracte în curs. Avocatul Fulga, de la Malaxa. Călinescu îmi vorbeşte de noile comenzi cerute de Marele Stat-Major. Col. Saint Sauveur îmi aduce câteva observațiuni în legătură cu felul

n se face recontrolarea munițiunilor. Diferite audiențe de furnizori sau de amatori de a /eni furnizori. Dorința de câştig este mare. Rezist cât pot. La 4 1/2 primesc pe pânzarii •e îmi oferă mari cantități de pânză pentru mic echipament. Prețuri urcate. La 6 vine îdy — american — împreună cu Solacolu (fostul şef de cabinet al lui Dorel Dimitrescu). american care face parte din TariffCommission. Mi 1-a recomandat foarte călduros Bădulescu. Vorbesc de eventualele comenzi de materiale în Statele Unite, îmi

vorbeşte legea Johnson, după care nu se poate obţine nici un fel de livrare nouă de mărfuri pe dit, până nu se plătesc, măcar simbolic, vechile datorii de război. M-am lămurit. Vine uthe de la Solvay, cu care vorbesc de succesorul meu în Consiliul de Administraţie, îl ic pe Mihai Lăzeanu. N. loaniţiu de la Cartea Româneascăvine să-mi ceară unele sfaturi ;eea ce priveşte viitorul lor bilanţ.

Seara mă duc la Teatrul Naţional, unde văd o comedie uşoară de Muşatescu, lockhaus".

Duminică 16 aprilie 1939

între 9—11 dimineaţa, la Minister, audienţe private — fără interes. La 11 mă duc să l pe Tătărescu, venit de la Paris, în timp ce se petrec atâtea evenimente externe si ternul trimite la Paris şi Londra pe Cretzianu pentru negocieri,Tătărescu găseşte cu cale vină de Paşti la Poiana. Mare greşală politică şi personală. Vorbim de armament, roteşte că opera lui de înarmare nu s-a continuat. Pune mari speranţe în mine. (Cred că iţe). Grandilocvent, cu gesturi de superbă goală — îl cred nemulţumit de situaţie, în isfătuirea de ieri a consilierilor regali a rostit câteva cuvinte reci. Nu poate să înghită pe linescu, pe care îl crede fără experienţă — „prea copil" pentru a fi un om de stat („ca). Are însă merite în chestiunea Gărzii de Fier.

La ora l merg la gară, unde întovărăşesc cu alţii pe Gafencu, care pleacă împreună cu iricius la Berlin, îi dau câteva din dorinţele mele pentru a comanda în Germania material război. Cunosc pe noul ministru al Belgiei, vicontele du Parc. Ministrul Spaniei Prat y itzo îmi spune pe un ton enervat revendicările pe care le are Spania în Maroc împotriva nţei. Complet ridicul.

Plec cu dl si d-na Armând Călinescu la Preoţeşti, la conacul lui Bujoi.unde dejunăm Nindi Romalo, d-na şi dl Emil Costinescu d-na Mavrocordat etc. Ne amuzăm bine îva ore în aer liber.

Seara, Leon Sculy şi Liviu.

17 aprilie 1939

între 11 — 2, în audienţă colectivă la Rege cu Călinescu si gl. Ţenescu. Examinăm :e observaţiunile făcute în legătură cu recenta mobilizare şi măsurile luate de îndreptare, expunerea mea în ceea ce priveşte materialul ce soseşte. Vădit, Regele este mulţumit.

între 2—3 1/2, dejun la Gunther, ministrul Statelor Unite, cu Grady. Iau parte: îlmegeanu, Bujoi, V. Bădulescu, V. Madgearu, N. Theodorescu, Miclescu-Prăjescu, şnitetc.

între 4—8, la minister, primesc pe gl. Paplica, Linteş, Sichitiu, lacobescu, col. Antonescu, col. Buşilă, noi membri în consiliu şi directori de la stabilimentele ce am organizat pe baze de regii. Regele mi-a aprobat toate propunerile. Col. Brabeţeanu, directorul Depozitului de Muniţii din Bucureşti, îmi prezintă situaţia muniţiilor. Vine col. Soreanu — fostul meu coleg — să-mi ceară materialul necesar pentru o lucrare de „Potenţial".

18 aprilie 1939

Regele îmi semnează decretele pentru noile numiri la regiile militare. D. R. loanițescu vine cu un neamț gazetar şi 2 samsari, în chestiuni de furnizori de bidoane şi gamele. La ora 4 vine la mine Malaxa, care mă roagă să ajut fabrica de la Brăila, în legătură cu carele de luptă R-35. Vine Auşnit cu propuneri ca să preia mai repede acțiunile de la Metrom. îmi vorbeşte de nevoile de materii prime ale industriei. La 7 vine col. Delhomme, ataşatul militar francez, care îmi cere unele relatiuni şi îmi anunță unele materiale.

Seara, la 9, iau masa la Călinescu. Cu Bujoi, Mitiță Constantinescu şi Ghelmegeanu. Discutăm metoda de tratare cu Anglia în vederea sosirii în țară a lui Leith Ross. Conferința se termină la l 1/2 noaptea.

19 aprilie 1939

în vedeea plecării gl. Paraschiv şi Petrovanu la Berlin, le dau instrucțiuni scrise asupra modului de procedare. Diferite audiențe de furnizori. Iau dejunul la Marea Finanța pentru prima oară de când sunt în guvern. Am o explicație cu Kiriacescu, care avea impresia că nu i-am comunicat acordul făcut cu Gazul Metan şi Malaxa, îi reamintesc cum s-au petrecut lucrurile şi recunoaşte eroarea. Sunt mult înconjurat de toți, cu fel de fel de întrebări.

După-amiază, Lăzeanu îmi comunică că nu poate intra în consiliu la Fabrica de Măşti, nefiind ales preşedinte. Budurescu vine să-mi mai aducă mici informații de pe piață, fără valoare, în schimb îmi cere mie relatiuni în legătură cu zvonurile de pe piață. Vin ing. Christodorescu, Chabal de la Franco-Romană şi împreună cu gl. Şt. Dumitrescu pun lucrurile la punct. Călinescu îmi telefonează rugându-mă să dau ordin să se comande pistoale Mauser, prin Cramon (secretarul prințului de Hohenzollern). „Ordin de sus", deci va trebui să se facă această comandă.

Seara, la 8 1/2, vine la mine Malaxa, cu care vorbesc în legătură cu noua grupare de fabrici de armament.

20 aprilie 1939

La 8,25 plec cu trenul special la Curtea de Argeş, la serviciul ce se face pentru pomenirea Regelui Carol I, de la naşterea căruia se împlinesc 100 ani. în tren vorbesc mult cu gl. Țenescu şi cu Călinescu. Aflu de la Eug. Titeanu că la ziarul „România" Cezar Petrescu ar fi făcut nereguli de 4-5 milioane lei. Solemnitatea la Curtea de Argeş, simplă. Nimeni nu vorbeşte de Regele Carol I. O simplă formalitate. Ce repede se uită marii oameni! Toți trăiesc în cotidian. Nici o reculegere pentru marele Rege. Mă întorc la 5 de la Argeş şi mă duc direct la minister.

379

Primesc audiențe (Edeleanu,Marino,Cantacuzino-Paşcanu, gl. Boițeanu).

Vorbesc cu Tătărescu la telefon în chestiunea proiectilelor de 105, ce putem avea de francezi, înclin un moment a le refuza. Tătărescu insistă, mai ales că are speranțe să le ătească în termen lung şi pe credit. Față de astfel de perspective, îi cer răgaz spre a pune curent pe primul ministru. îndată ce am contact telefonic cu Călinescu, îi fac sugestia să am aceste proiectile, dacă este vorba de credit, ceea e comunic telefonic lui Tătărescu şi

ioi îi telegrafiez spre confirmare. Prin această comandă şi cu ceea ce avem în ţară, ca uniţie veche, avem artileria de 105 mm bine echipată.

21 aprilie 1939

între 9—11, împreună cu gl. Paraschiv, instalez Consiliile de administraţie la Regiile [ilitare. Cuvântări de program şi de îndrumare. La 121/2, la Călinescu cu gl. Paraschiv şi îtrovanu, pentru perfectarea instrucţiunilor în legătură cu misiunea de la Berlin, între — 6, la Centrul de Instrucţie al Aeronauticii, unde mi se prezintă o baterie de 75 mm fickers, împreună cu aparatul Bungescu. Acest ofiţer este eminent şi îmi face o impresie icelentă. Deasemenea gl. Popescu, comandamentul Forţelor Aeriene, în front se găsea şi ipitanul G. Cretzianu (dir. gl. al Băncii Româneşti).

între 6—81/2 primesc pe gl. Samsonovici, care vine la mine în chestiunea Cugirului îmi anunţă numirea sa ca preşedinte la Soc. Franco-Română. Georgel Gheorghiu, de la Ieşita. Furnizorii de mine antitanc. Grigoriu de la U.G.I.R. — în chestia materiilor prime.

Sâmbătă 22 aprilie 1939

G. Leon, fost subsecretar, intervine în favoarea unei noi fabrici de măşti. Ţesătorii iscută cu îndârjire preţurile. Nu cădem de acord. La 11, parastas al Patriarhului.

La 12, Delegaţie Economică. La 12 1/2 sunt chemat pe neaşteptate la Palat unde Legele mă primeşte în audienţă, fără să o fi solicitat. Foarte amabil mă întreabă ce am mai acut, cerându-mi relaţii asupra diferitelor chestiuni pendinte. Foarte bine informat, îmi probă decoraţii pentru 10 mai pentru industriaşii din Armament.

La dejun, mama.

După-amiază întrevedere, înainte de plecare, cu gl. Paraschiv şi Petrovanu. Ia în dmire secretariatul general generalul Negrei.

Seara, concert la Ateneu, condus de George Georgescu, pentru inaugurarea orgei. ;oarte bun concert. Vorbesc mult cu Gunther, ministrul Americii, în legătură cu comanda le echipament în America. Vine în loja mea col. Delhotnme, căruia îi spun — el nu ştia limic — de comanda de obuze 105 L în Franţa. Pare încântat.

Duminică 23 aprilie 1939

La 9 dimineaţa, mă duc, chemat fiind, la principesa Cantacuzino care se plânge de nterzicerea Congresului anual al Soc. Ortodoxe. Cu această ocazie îmi vorbeşte şi de ratamentul neomenos al fiului său arestat ca gardist. Destul de incoherentă în tot ce spune.

380

La 11 mă duc la liceul Titu Maiorescu, unde are loc adunarea generală a Eforiilor Şcolare. Sunt ales preşedintele Comitetului de Construcţii. Dr. Lupu si dir. Gheorghiu mă acopăr de amabilităţi.

La 2 plec cu Teodorof la Coteşti pentru instalarea unei fabrici de alcool la mine la ţară. Mă ocup de gospodărie, de cantină etc.

Luni 24 aprilie 1939

La 8 plec din Coteşti şi ajung acasă la 12. Primesc pe It. col. Leonida de la Statul Major, cu care pun la punct o neînţelegere în legătură cu noua comandă de obuze de 105 L în Franţa.

La telefon, ministrul Urdăreanu îmi anunță vizita lui Puiu Dumitrescu — cu știința Regelui — în legătură cu o comandă de echipament în Anglia, îi dau întâlnire pentru după-amiază la ora 5, la minister.

După-amiază, între 4—6 1/2, lucrez la minister cu diferiți şefi de serviciu.

La 6 vine Puiu Dumitrescu spre a-mi spune că a organizat la Londra o societate comercială, susținută de cei mai mari negustori englezi, prin intermediul căreia se poate cumpăra echipament englezesc pentru armata românească. Mi-a făcut o impresie de om vulgar, dar cu nasul tăiat, spunându-mi chiar la începutul convorbirii că „speră să reuşească în domeniul comercial mai bine decât în domeniul politic".

între 6 1/2—9, la Ministerul Economiei Naționale, discutăm cu Ar. Călinescu, Bujoi, Mitiță Constantinescu, modul de aplicare a convenției germane şi modul de negociere cu englezii sosiți în frunte cu şir Frederik Leith Ross. La 9 seara vine Malaxa la mine, cu care discut chestiunea viitoarelor uzine de armament sub formă de regii.

25 aprilie 1939

De dimineață, lucruri curente, nimic neobişnuit.

După-amiază, între 5—7, stau la Marele Stat-Major cu Călinescu şi discutăm noua organizare în legătură cu mobilizarea industrială.

La 7 primesc o delegație de tăbăcari, car îmi cer un supliment de preț față de noile sporuri de impozite.

26 aprilie 1939

Lucrez cu gl. Spacu şi Negrei.

Vine ing. N. Costinescu, cu care tratez chestiunea unei noi comenzi de proiectile de 100 mm. Diferiți furnizori: Sculy, ing. Urdăreanu. Lucrez cu gl. Țonea de la Domeniile Militare.

27 aprilie 1939

Primesc pe It. col. Brumă şi maiorul Schifsbaumer, de la Atelierul de Confecțiuni al Armatei şi mă pun la curent cu reaua situație a acestor stabilimente.

Primesc pe Voina, cu care continui negocierile în vederea contractului Brandt.

381

între 11 1/2— l 1/2, la M. S. Regele, în conferință militară cu Ar. Călinescu, Mitiță lonstantinescu, gl. Paul Teodorescu şi gl. Țenescu, şeful Statului Major. Se discută în jecial nevoile aviației, cu expunerea destul de ezitantă a lui Paul Teodorescu. Apoi iscutăm propunerea poloneză, venită prin ambasadorul Raczynski, de a ne furniza tunuri ititanc de 37 mm, tip Bofors, cu cedarea licenței. Sunt autorizat a intra în negocierile ecesare. Arăt ce am făcut pe ultimele zile şi ce materiale s-au adus. Regele, vădit itisfăcut. De astă dată nu mi-a dat voie să fumez.

La ora 4, la Academia Română, şedință intimă a comisiunii financiare (Nistor, larpen, preotul Nicolae Popescu şi gl. Rosetti, în legătură cu bugetul).

între 5 —7, şedință la minister cu preşedinții şi directorii regiilor autonome militare, recum şi cu contabilii financiari, pentru a le da îndrumări şi instrucțiunile necesare, în ederea unei bune îndrumări şi organizări.

La 6, col. italian Della Porta, cu fel de fel de oferte de mărfuri italiene. Idem italianul Sanchi — un fel de samsar — membru al Camerei de Comerț italo-române de la Roma, are însă aduce o ofertă de l 000 000 metri postav de la fabrica Rivetti din Milano. Della 'orta mă previne că Zanchi nu are autorizația guvernului italian şi îmi recomandă prudență, iunt rezervat.

Seara la 9 iau masa la Pennescu-Kertsch cu Răducanu, Chirculescu, Beuthe şi Lefevre e la uzinele Solvay. Acesta din urmă ne dă informațiuni îngrijorătoare asupra situației uternaționale. Mişcarea lui Degrelle în Belgia este în continuă scădere.

28 aprilie 1939

între 8—10 dimineața vizitez Atelierul Central de Confecții al Armatei. O impresie de ale asupra felului cum este organizat un astfel de stabiliment militar. Maşini vechi, nurdărie, lipsă tot»'* de organizare. Apoi văd Depozitul de echipament, care se prezintă în ;ondițiuni mult mai bune.

La 11 primesc doi fabricanți germani, care vin în afacerea unei comenzi de bidoane. jt atrag atențiunea că sunt rău informați şi rău reprezentați, îmi mulțumesc pentru buna nea voință. Vine să mi se prezinte, pentru ieşire din armată, gl. Oprescu, fost comandant ti C. VII Armată de la Sibiu. Chirculescu vine să-mi spună că a fost scos de Malaxa din >reşedinția Băncii Agricole şi mă roagă să intervin să-1 lase sau să-i dea altă „compensație", :ăci nu are cu ce trăi. Ce tristă situație pentru un om de vârsta şi situația lui. Dar şi fără o >rofesiune nu se poate trăi numai din consilii de administrație. Totuşi la Banca Agricolă a ucrat ceva. Vine colonelul Zakczewski, ataşatul militar polonez, cu care discut chestiunea ;omenzii de tunuri antitanc de 37 mm. Vine ing. Ghenea, director de la Astra, un băiat de valoare, care îmi arată tot efortul lui pentru sporirea fabricației.

între 3—5, la Academia Română. După o scurtă şedință intimă, trecem în secții. La iecția istorică vorbeşte bine, dar cu informații cunoscute şi banale, Andrei Rădulescu, lespre chestiunea Strâmtorilor şi apoi I. Răducanu despre „economia de război", ca :otdeauna dezlânat şi insuficient de documentat. O impresie penibilă. Umblă pe capete să ntre membru activ la Academia Română.

între 5 1/2—7 1/2, la Ministerul Economiei Naționale, conferință cu Ar. Călinescu, Bujoi şi Mitiță Constantinescu asupra mersului negocierilor cu englezii. Impresie destul

de mediocră. Ne oferă material de aviație vechi, tunuri antitanc din vremea războiului 1914/1918 şi ceva echipament. Un credit de 5 mii. lire sterline pe 20 ani cu dobândă de 5—6%. Slabă ofertă față de importanța țării. Discutăm raporturile financiare cu America şi cădem de acord asupra necesității de a relua negocierile financiare cu New York-ul, în vederea unei plăți simbolice, pentru a se ridica dispozițiile legii Johnson şi spre a putea comanda tunuri antiaeriene în America. Călinescu ne aduce textul exact al cuvântării de azi a lui Hitler cu pasajul destul de anodin privind România. Ne povesteşte că a scăpat până acum din 23 comploturi. Ne mai spune că anul trecut s-a prins un legionar, Țurcan, care împreună cu câțiva ofițeri tineri dintr-un batalion de vânători din Tighina, pusese la cale suprimarea Regelui. Au fost toți convinşi că sunt vinovați şi s-au suprimat sau au fost suprimați. Când se întreabă de situația unuia care se găseşte sub

cercetare, se spune că este între prefectură şi Preşedinţie (între Manciu şi Duca) — adică trecut pe lumea cealaltă.

Delegaţia Interministerială de Armament nu a mai ţinut şedinţă, dar miniştrii respectivi au semnat procesele verbale.

Seara la 9 iau masa la avocatul Melinte cu Ar. Călinescu, Ghelmegeanu, Vâlcovici şi Dumitru Alimănişteanu cu doamnele respective. Vâlcovici ne spune impresii de la Berlin. Hitler a vorbit numai amabilităţi cu delegaţia română, spunând că doreşte ca România să fie o ţară „stark und gesund". Aluzii la ce?

29 aprilie 1939

De dimineaţă, la minister, diferiţi care lucrează cu mine. Ing. Orbănaş de la Malaxa îmi arată mersul fabricaţiei. La l 1/2 dejun la ClubulFinanţei, oferit de Răducanu, cu: Lefevre, Beuthe, Răducanu, Chirculescu, Pennescu-Kertsch. La 4 am convocat la minister câţiva industriaşi: Caranfil, Ficşinescu, Marinescu, Orghidan, Dimitriu, Adrian Dumi-trescu, Grigoriu de la U.G.I.R., Bungeţianu de la Uniunea Camerelor de Comerţ, pentru a discuta legea pentru mobilizarea industrială.

La 9 1/2, banchet la Rotary pentru aniversarea a 10 ani ai mişcării rotariene în România. Participă şi un delegat englez, Almy. Revăd mulţi rotarieni din provincie.

Am uitat să notez ieri, că am primit o scrisoare de la Kiriacescu în care regretă că m-a mâhnit zilele trecute în chestiunea Gazului Metan şi apoi mă roagă să-1 scap de concentrare, mutându-1 la Bucureşti, la vreun stabiliment militar, pe Năcescu. Ce mai de slăbiciuni omeneşti.

Duminică 30 aprilie 1939

De dimineaţă la cimitir, cu Dody, la mormântul copilului pierdut.

La 11 particip la adunarea generală a Institutului Economic Românesc de la Creditul Industrial, sub preşedinţia lui Kiriacescu, cu care mă întorc acasă pe jos. La 5 vine la mine Agripa Popescu, pe care îl rog să-mi facă planurile pentru unele acareturi la moşie.

Seara ia masa la noi Savel Rădulescu, care îmi mulţumeşte călduros pentru faptul că 1-am recomandat administrator delegat la Creditul Minier.

383

Luni l mai 1939

La 10 iau parte cu câţiva membri ai guvernului în frunte cu Ar. Călinescu (Ralea, Jujoi, Ghelmegeanu, gl. Marinescu, Eug. Titeanu) la Congresul Breslelor, ce s-a ţinut la inematograful Aro. Bună expunere tehnică şi programatică a lui Ralea; energic şi frumos liscurs al lui Călinescu. După-amiază, la ora 3, mă duc cu ing. Agripa Popescu la o fermă . Aşezămintelor Brâncoveneşti pentru a vedea un model de grajd.

Seara, la 8 1/2, la Legaţia engleză, la dineul oferit în cinstea lui şir Frederic Leith Ross. .a dreapta lui Lady Hoare şi înaintea mea, ministrul Palatului, Urdăreanu. Eu în dreapta l-nei Leith Ross. Mai erau de faţă Bădulescu, Cristea, Lee, unul din experţii englezi etc. îir Leith Ross îmi spune că nu găseşte unitate de vedere între diferitele departamente cu :are lucrează, îmi vorbeşte vag de viitoarele credite şi îmi spune că nu ne poate da material lou, căci şi Anglia are nevoie.

Marți 2 mai 1939

încalec la manejul Şcoalei de Artilerie, unde acum 29 de ani am învățat să călăresc, :ând îmi făceam stagiul. La manej mă întâlnesc şi cu Ar. Călinescu şi gl. P. Teodorescu, :are se pregătesc de asemenea pentru Zece mai. Primesc vizita ministrului belgian, vicontele du Parc — mutilat de război — care mă întreține de comenzile noastre militare n Belgia. Primesc delegați ai fabricii Telefunken aduşi de Matac. După-masă lucrez la Statul-Major cu preşedintele de Consiliu şi gl. Țenescu.

3 mai 1939

La 11 dimineața iau parte la Te Deum-ul oficiat la Catedrala Sf. losif, pentru sărbă-:oarea națională poloneză. Fiind cel mai vechi ministru prezent, prezint ambasadorului R.aczynski felicitări în numele guvernului. La 12 vine la mine la minister Mitiță ^onstantinescu spre a mă ruga să primesc interimatul lui la Finanțe, cât va lipsi din țară (la Bale şi în Italia). Mă ocup cu tablourile de decorații pentru industriaşi. Primesc pe ataşatul :omercial italian Oliveri, care îmi vorbeşte în chestiuni de furnituri. Beuthe, de la Solvay îmi aduce tantiema anului trecut.

La l 1/2, dejun la mine acasă: ministrul Turciei cu doamna, col. Delhomme, Bujoi, Emil Costinescu, Miclescu-Prăjescu, Georges Cretzianu.

După-amiază, defileu de furnizori. Lucrez cu c. amiral Roşea în chestiunea Institutului Geografic.

Seara, la Ateneul Român, iau parte la festivalul organizat în cinstea Poloniei. Vorbesc Petrovici şi P. P. Panaitescu.

4 mai 1939

Manej.

Mă duc la Ministerul de Finanțe, unde Mitiță Constantinescu mă pune la curent cu chestiunile curente. Am avut cu el o scenă de prietenie, îmbrățişări şi asigurări că a dorit să-mi dea mie acest interimat, pentru a-mi da o satisfacție ce îmi era de multdŞktor. Ce să cred din toate astea ?

384

La 12 1/2, la Ministerul Economiei Naționale, consfătuire cu Ar. Călinescu, Ghelmegeanu şi Bujoi. Discutăm trimiterea imediat a unei comisiuni în Londra pentru cumpărarea de echipament şi armament. Hotărăsc trimiterea gl. Boițeanu şi col. Sireteanu. La l vine la mine gl. Boițeanu, căruia îi dau ordine în consecință. Emoționat, îmi mulțumeşte, asigurându-mă de recunoştința lui.

La l 1/2, dejun la Vladimir Mavrocordato cu prințul Sturdza (cumnatul lui Georges Brătianu), d-na Starjenska, Spitzmiiller, consilier la ambasada Franței, d-ra Măria Florescu.

La ora 5 vine Tabacovici, în chestiunea Laromet.

La 7 mă duc la liceul Titu Maiorescu, unde prezidez comitetul de construcții al liceului.

La 9 1/2, recepție la Legația elvețiană. Lume multă, conversație banală.

5 mai 1939

La 9,30, Consiliu de Miniştri. Călinescu şi Victor lamandi ne prezintă legea electorală cea nouă.

La 11,30, deschiderea „Lunii cărții", în prezența Regelui. Vorbesc mult cu Ionel Teodoreanu. La 3, la Academia Română. Vorbesc cu Mihail Sadoveanu, care în schimbul unui onorar de 100 000 lei, îmi va scrie o lucrare cu privire la rolul armatei noastre de-a lungul istoriei, pentru a se stimula încrederea în ea şi a determina un curent de donațiuni la fondul de înzestrare a armatei.

La 6 1/2 vine la mine Puiu Dumitrescu, în afacerea echipamentului englez. Chestiuni de samsarlâc. La 7, la liceul Titu Maiorescu. Donez 50 000 lei pentru construcție.

La 8 1/2, dineu la Ambasada Franței, în cinstea generalului Weigand. îmi face o impresie masivă, de om dintr-o bucată, îmi strecoară ideea de a ne aproviziona din Rusia, îi arăt trista noastră experiență istorică, îmi dă dreptate. Crede că aici în Orient se poate conta pe 3 țări: Polonia, România şi Turcia, îi cer să ne ajute căci avem mare rezervor de oameni, dar neechipați, îmi dă dreptate si îmi aminteşte de nota ce i-am remis prin Călinescu, de prezentat lui Daladier spre a grăbi livrările de materiale.

6 mai 1939

Dau instrucțiuni gl. Boițeanu şi colonel Sireteanu în legătură cu misiunea în Anglia.

Conferință cu Voina pentru o nouă comandă.

La 12, în audiență la Rege. îi raportez ultimele intrări de materiale, îmi cere să le reduc la un sfert. Decorează pe toți generalii de la Ministerul înzestrării, care „deşi au făcut prostii multe, au şi lucrat", îi supun câteva decrete, ca ministru de Finanțe ad-interim. Foarte drăguț cu mine.

După-amiază, la 2 1/2, plec la Coteşti. Mă opresc la R. Sărat, la administrația financiară, unde îmi scot autorizația pentru fabrica mea de rachiuri de la Coteşti. Inspectez atelierul de confecții de la R. Sărat. O adevărată ruşine. Ajuns la Coteşti, mă ocup de gospodăria mea şi de operele întreprinse pentru ridicarea comunei al cărui patron sunt.

Duminică 7 mai 1939

De dimineață, la Coteşti, mă ocup de gospodărie. Plec la 8 1/2 spre Bucureşti. La ora na opresc la Buzău, unde inspectez Rgt. 8 Infanterie şi Rgt. 7 Artilerie. Deşi duminică, ofițerii la cazarmă. Materialul în proastă stare de întreținere. Lipsă de magazii pentru :erial.

Ajung acasă la ora 2 d. a.

După-masă: Primesc pe Davel de la Academia Română, cu care lucrez bugetul idemiei pe anul 1939/1940. La ora 5, d-na Henri Catargi vine să-mi ceară devize iceze .La 6 1/2 vine Puiu Angelescu ca să-mi ceară să primesc un furnizor ceh optician.

71/2 vine Leon Sculy. La 11 1/2 plec la Turnu Severin cu tot guvernul, spre a participa erbarea aşezării unei lespede pe locul unde a debarcat, la 1866, la T. Severin, Regele ol I.

8 mai 1939. Tumu Severin

Dimineaţa la 8 1/2 pe peronul gării Turnu Severin, împreună cu toţi membrii ernului. Tot oraşul în picioare şi lume multă venită dimprejur şi chiar din Banat,în prea noase costume de sărbătoare. La 10,20 ne ducem la debarcaderul portului, unde prin rijirea lui Ion Marin Sadoveanu, se amenajase cadrul serbării. O santinelă, cu vechi turn de grănicer păzea. Regele soseşte la 11 — vasul fantomă se apropie, se dezvăluie >edea comemorativă, o scurtă cuvântare a primarului Netta şi apoi plecarea în galop a talionului autentic de acum 73 de ani prin faţa noastră. O clipă de mare emoţie. Apoi Te im şi defilarea trupelor care a fost splendidă. Plecarea din T. Severin la l 1/2, sosirea la ;ureşti la 7 1/2.0 zi de frumoase reminiscenţe istorice. Oltenia era splendidă în soarele irimăvară. Păcat de abuzul ce se făcea cu străjerii înşiraţi de-a lungul staţiilor din dorinţa eclamă a rezidentului Dinu Simian.

9 mai 1939

Dezvelirea statuii Regelui Carol I. Iarăşi o zi de intense şi frumoase emoţii. Statuia

impresionantă din toate punctele de vedere. Totuşi opera giganticului Mestrovic este tul de criticată de atot ştiutorii noştri. Defilarea veteranilor din 1877, în frunte cu meiul Brociner, umple ochii de lacrimi. Defilează pentru prima oară funcţionarii de stat oua uniformă a F.R.N. Impresii amestecate.

La l 1/2, dejun la Palat; tot guvernul şi conducătorii de instituţii publice. Stau la masa ilă între Victor Antonescu, fost ministru al Regelui Carol şi Urdăreanu, cu care am o versaţie din cele mai cordiale, îmi aduce laude de felul cum conduc Departamentul, indu-mi că Regele este foarte mulţumit de activitatea mea.

La 5 1/2, şedinţa F.R.N., în Palatul Senatului. Călinescu anunţă legea electorală; ;eri pentru 1 — 2 iunie şi convocarea Parlamentului pentru 7 iunie. lorga, în cadrul unei ântări de comemorare a Regelui Carol I, în care aduce unele caracterizări fericite, face lipică pătimaşă şi nedreaptă la adresa vechilor partide care, chiar dacă au avut grele aţe, au făcut şi multe lucruri bune în această ţară.

Seara, la 9, dineu dat de ataşatul militar polonez, col. Zakczewski, în cinstea mea. stă şi ambasadorul Raczynski, gl. Mihail şi Contraamiralul Bărbuneanu. Lungă

386

conversaţie cu Raczynski în legătură şi cu comanda de tunuri antitanc de 37 mm ce vom comanda în curând în Polonia.

W mai 1939

Foarte frumoasă paradă militară. Iau parte călare la trecerea în revistă a trupelor. Mult material motorizat, care face o puternică impresie în public.

La l, dejun la Palat numai cu Călinescu, Teodorescu, Mihail, Ţenescu şi comandanţii de mari unităţi care au defilat. Regele foarte amabil cu mine. îi aduc la cunoştinţă ultimele intrări de material, îmi vorbeşte de măsurile ce trebuie să iau în vederea manevrelor de toamnă. Propun ca căpeteniile oştirii să viziteze uzinele de război ale ţării, spre a le spori încrederea în puterile ei.

După-amiază, în casă. Spre seară vine la mine Leon Sculy, care îmi aduce impresii bune de la revistă şi defilare.

Joii l mai 1939

De dimineață, la mine acasă, la 8 1/2, d-na Irena Sturdza, prezidenta Crucii Roşii, care se plânge de gl. Marinescu, care vrea să se amestece în această societate. Promit să mă ocup de chestiune. La 9 mă duc la gl. Rosetti la Academie, unde îi dau raportul meu asupra bugetului şi unele rapoarte asupra cărților de premii. Mă anunță că luni 15 mai, prima zi a sesiunii generale a Academiei, voi fi probabil ales de către secția istorică ca membru activ al Academiei. Garantează deplina izbândă. Vor vota în secția istorică pentru mine: lorga, Rosetti, Lapedatu, Nistor, pr. Nae Popescu, Silviu Dragomir, Ion Lupaş în mod sigur.

La minister, lucrări curente aglomerate din cauza serbărilor. Gl. Mitrea se prezintă de plecare. O oră, la Ministerul Finanțelor, unde expediez câteva lucrări curente ca interimar. Audiențe, între care şi Puiu Dumitrescu, ca samsar de echipament în Anglia.

După-amiază, iar la minister şi pentru 1/2 oră la Finanțe, convorbire cu ministrul Petre Andrei în legătură cu un credit pentru şcolile normale superioare. Negociere cu Voina pentru o nouă comandă de mortiere Brandt. De data aceasta — acord, între 7 şi 8 1/2, Delegație Interministerială la Ministerul înzestrării Armatei cu Călinescu, Teodorescu, Bujoi, gl. Mihail, gl. Țenescu. Expediem lucrări curente. Hotărâm construirea de cazărmi în vestul țării pentru 480 milioane lei. Anunț pe Călinescu că mă apropii de plafonul bugetar. Aşteaptă reîntoarcerea lui Mitiță, pentru a aviza.

Vineri 12 mai 1939

La 9 1/4 plec la Brăila să vizitez Fabrica franco-română de material de cale ferată, unde s-a adus un tanc francez R-35 Renault spre experimentare. Mă întovărăşesc: gl. Negrei, It. col. Nicolaescu, maior Angelescu, George Cretzianu, ing. Ghiolu, gl. Vălleanu, ing. N. Teodorescu, ing. Mişu Rădulescu, gl. Glatz (pe care 1-am întâlnit din întâmplare în gară şi 1-am invitat să vină), col. Delhomme, ataşatul militar francez etc. Un mic echipaj francez cu It. Aime şi doi subofițeri francezi ne-au făcut câteva experiențe. Apoi am vizitat uzina, cu noua oțelărie şi hangarele cele noi pentru viitoarea fabrică de care de luptă, între 2-5 am făcut pe vaporul „Principele Mircea" al lui S.R.D. o excursie pe Dunăre, pe canalul Măcinului, dându-ni-se o bună masă.

387

La 5,37 am plecat cu automotorul din Brăila şi la 8,10 am fost în Bucureşti. Vreme noasă. Am cunoscut pe gl. Pleniceanu, comandantul Diviziei 10, pe col. Alexiu, landantul Regimentului 3 Artilerie Franța.

Sâmbătă 13 mai 1939

Călinescu îmi comunică că Fabricius neagă refuzul german de a ne da din materialul

Vorbind cu col. Gârbea la telefon, în lipsa gl. Paraschiv şi gl. Petrovanu, care au plecat

țară din ordinul meu, îmi spune că germanii ne-au oferit material vechi austriac, din

ui războiului, din care avem şi noi, ceea ce nu face.
Negociez cu întreprinderile ICAR şi G/Epentru minele antitanc. Nu cădem de acord.
erosi furnizori şi samsari, între alţii, generalul Petala.
La dejun la mine, It. col. Nicolaescu şi maiorul Angelescu, împreună cu soţiile lor.
La 4 primesc pe ing. Schileru şi Dumitriu de la Antigaz si Acticarbon în legătură cu
landă de mortiere Brandt de 60 mm şi mine antitanc.
/ine V. Pop să mă roage să dau o scutire de taxe pentru o donaţie primită de
polia greco-catolică din Blaj.
1. Tătăranu vine să se mai informeze. A auzit de o schimbare ministerială. Poziţia
i guvern şi în opinia publică — foarte tare. Par destinat a rămâne ministru pe viaţă Ia
nent. Mă cheamă N. lorga la ora 6; nu-1 găsesc acasă. Azi de dimineaţă vine la mine
Chirculescu spre a mă ruga să „sondez" cum este văzut de Rege. Ar dori să fie ales
>rul Parlament dar cum este deja „senator de drept" se gândeşte numai că uniforma
sste prea simplă şi nu-1 deosebeşte de ceilalţi.
a 9 dimineaţa, înainte de a merge la minister, mă duc la Academia Română, la
etti,pentru chestiuni în legătură cu bugetul, îmi spune că miercuri 17 mai voi fi ales
e şi sâmbăta viitoare voi trece în plenul Academiei ca membru activ. Alegerea mea
gurată. lorga, Andrei Rădulescu, Lapedatu şi Rosetti lucrează de zor si au numai
zultate. Alegerea mea la Academia Română îmi va da cea mai mare satisfacţiune
iscă din viaţa mea.
ara, la 8 1/2, iau masa la Leon Sculy cu socrul lui, prinţul Caradja, un adevărat
ntomolog şi cu prinţul de Wied, cu fiica lui, prinţesa Schonburg şi fratele ei, prinţul
:tor von Wied. I-am condus apoi cu maşina la hotel Bulevard.
Duminică 14 mai 1939
9 vine la mine Davel, contabilul Academiei, cu care încep pregătirea bugetului pe
40. La 10 vine Gr. Duca, care mă întreabă dacă este bine să candideze pentru noul
it. îmi aduce ecouri de la ultima revistă de la 10 mai. La 12 vine prinţul Şerban
dno să-mi ceară să intervin pentru ca guvernul să cumpere pentru Rege un mozaic
: mare valoare, ce ar poseda, îmi oferă să-1 vizitez, spre a-mi arăta lucruri frumoase
u le mai poate păstra. De la el am mai cumpărat nişte hărţi vechi.
112 iau dejunul la gl. Rosetti împreună cu Dody. Mai sunt de faţă Ludovic Mrazec
l-ra Costinescu Mărie Liliana şi d-ra Ioana Rosetti. D-na Mrazec, foarte ridiculă,
ei stricată. Gl. Rosetti îmi citeşte textul unei note ce se va tipări, din care reiese
388
rolul ce am avut pentru ca Academia Română să intre în posesiunea tablourilor d-nei Szathmâry.
15 mai 1939 --

între 8 — 11 vizitez cazarma Malmaison (Regimentul 2 Artilerie grea, Regimentul 2 Artilerie câmp) unde am făcut armată acum 28-29 de ani. îmi iese înainte gl. Pârcălăbescu, gl. Stoenescu, col. Nasta, col. Burnea etc. Cazarmă mizerabilă, remize în curs de construcție. Iau măsurile indicate, pe loc.

La 11 1/2 primesc pe gl. Petrovanu şi gl. Paraschiv, care îmi aduc raportul lor asupra misiunii ce au avut la Berlin de a cumpăra din materialul ceh capturat de germani. Misiunea este eşuată, căci germanii păstrează pentru ei tot materialul, în schimb nouă ne oferă material perimat austriac. Impresia lor este că Germania nu este deloc pregătită si că afară de diviziile motorizate, tot restul materialului este vechi din ultimul război.

Iau dejunul la Marea Finanța, invitat de Busilă, cu Ullman de la Budapesta (Creditul pentru întreprinderi electrice) împreună cu Bujoi, Ion Săvescu (o adevărată epavă), Budeanu, Mereuță, Mişu Constantinescu etc.

La 3 —4 1/2, la Academia Română, deschiderea sesiunii generale. Am o discuție mai lungă şi amicală cu Vania Inculeț, care mi-a cerut să ne întâlnim să mai stăm de vorbă asupra situației politice. Rog pe Sadoveanu să-mi facă o lucrare de propagandă pentru înzestrarea armatei în schimbul onorariului de 100 000 lei. Acceptă. Vorbesc cu Dănăilă, Spacu şi Macovei, pe care îi rog să primească a intra în comisiunile tehnice consultative ce voi crea la Ministerul înzestrării Armatei. După citirea raportului general, mă retrag, când este vorba de alegerea secretarului general (în persoana lui Alex. Lapedatu).

La ora 6, Consiliu de Miniştri. Discuțiuni în legătură cu noile candidaturi. Silviu Dragomir îmi spune că a fost ales, după 2 scrutine, Alex. Lapedatu la postul de secretar general al Academiei. Gl. Mihail îmi comunică că în dimineața acelei zile s-a împuşcat la Statul Major căpitanul Herasiu, care acuză în scrisorile ce lasă, pe It. col. Dumitrescu de necinste atunci când a fost trimis în misiune în Germania (Nedalo).

Al. Grigoriu şi G. Dimitriu vin la mine pentru a se interesa de candidaturi.

Seara, la 9, masă la Savel Rădulescu cu Tabacovici, Gigi Nenişor cu soția şi profesor universitar Rădulescu, fratele lui Savel, cu soția lui. Discuții banale, dar amuzante.

16 mai 1939

La Academie, la gl. Rosetti, la 9 dimineața pentru a-i prezenta bugetul.

Primesc la minister doi directori de la uzinele Krupp: Janssen şi Lozer. Bună şi amicală conversație.

D-na Alexandrina Cantacuzino vine să mi se plângă că guvernul vrea să-i pună un fel de supraveghetor la Şcoala Ortodoxă şi la Societatea Ortodoxă, îi spun că textul legii permite şi deci nu se poate opune. Spune că este mereu amenințată în viața ei. îi spun că acestea sunt lucruri neserioase, de care nu trebuie să se impresioneze. Pleacă mult mai liniştită. Cred că îşi dă o prea mare însemnătate.

Vine la mine col. Delhomme şi It. col. Mortureux în chestiunea organizării controlului :erialului armatei.

Vine ing. Schileru şi ing. Dumitriu de la Antigazîn chestiunea comenzii de mortiere ndt.

La 2, fiind încă la minister, col. adjutant Rusescu mă anunţă la telefon ca la ora 2,50 iu la Palat, fiind convocat de Rege. La 3, la Rege, împreună cu Călinescu şi gl. Mihail. scoboram în grădina Palatului unde ne aşteaptă maiorul Radu cu un soldat îmbrăcat -o nouă ţinută de infanterie, cu un fel de ghetre în locul moletierelor. Ne dăm avizul 3ra uniformei şi Regele acceptă unele propuneri ale noastre practice. Trecem apoi în mul din casa cea mică unde locuieşte Regele, din curtea Palatului. Gust bun, mobile noase, englezeşti. Multe fotografii, între care a Regelui George al Angliei şi Reginei abeta. Vorbim de nereuşita demersurilor pe lângă nemţi de a obţine material ceh. jătim o nouă listă pentru comenzile ce urmează să facem în Germania şi în oslovacia. Se hotărăşte să ne întrunim din nou vinerea viitoare pentru a discuta. Regele a să primească în audienţă pe col. Gerstenberg (ataşat militar german), care trece drept îl de încredere al mareşalului Goring. îi va cere să ne dea concursul pentru grăbirea icnzilor. Mă duc după aceea cu Călinescu la Ministerul de Război, unde stabilim reună programul ce urmează să supunem Regelui în legătură cu comanda de material ermania. De acord cu Regele, dau comanda de 250 de tunuri antitanc 37 mm poloneze, Ştefan Dumitrescu.

Seara, la 8 3/4, dineu oferit de Călinescu şi d-na, la Preşedinţie, corpului diplomatic, re miniştrii români noi, Dragomir şi Sadoveanu; dintre străini: Cassulo, nunţiul papal, ing, argentinezul, Fuad al Egiptului, apoi G. G. Mironescu, Bastos, ministrul ugaliei, Cristescu, directorul Protocolului şi d-na Cretzianu, Vlahide etc.

17 mai 1939

Mă ocup de aproape de comanda poloneză. Primesc pe colonelul Gerstenberg, cu care esc de comenzile din februarie, îi arăt deziluzia ce avem din cauza refuzului german, ipune că va fi la mijloc o neînţelegere. Pleacă în Germania pentru a lămuri lucrurile. La l 1/2 la dejun, la mama, cu d-na Duca.

După-masă, la minister. Vizitez fabricile de încălţăminte Matei şi Grig. Alexandrescu reprinderile Grig. Alexandrescu.

Gl. Rosetti îmi anunţă pe la 5 1/2 d. a. că am fost ales în secţia istorică, cu 10 voturi din Dtanţi, membru activ al Academiei Române. Atmosferă excelentă. Am ieşit de la ui scrutin. Mă felicită la telefon în termeni călduroşi şi foarte măgulitori Simion îdinţi, Ion Nistor şi Andrei Rădulescu. Consider că este una din cele mai frumoase lin viaţa mea.

Seara, mare dineu de 20 persoane la C. Buşilă. De faţă: Biering, Basto, Auşnit, Andrei eseu, d-na Lahovary Coletta, dl şi d-na Polizu Micşuneşti, d-na Gogu Georgescu, 3rat y Soutzo, Assan etc. Conversaţie îndelungată cu Max Auşnit în ceea ce priveşte om, Astra şi Cugir, pentru a răscumpăra participarea de capital a cehilor, pentru a intrarea germanilor.

l

18 mai 1938. Ziua Eroilor

La 9 dimineaţa vine la mine N. Malaxa. Discutăm îndelung chestiunea Cugir, Metrom, Astra. îmi dă 100 000 lei pentru cabana de străjeri de la Coteşti.

între 10-1, la minister. Primesc pe Runcan în chestia comenzii de aparate optice. Primesc pe doctorul Danielopol, care îmi cere o consultaţie fiscală. Primesc pe col. Theodorini, ataşat militar la Paris, care mă pune la curent cu situaţia comenzilor din Paris. Lucrez apoi cu gl. Petrovanu, Dumitrescu şi Paraschiv la lucrări curente şi la comenzi noi.

Dejun la d-na Nadia Duca, cu însărcinatul de afaceri al Egiptului Fuad, dl Mitilineu cu doamna, cu contele Voroniecki cu d-na (fostă d-na Adina Take lonescu), cu d-na Cella Delavrancea-Lahovary.

După-amiază, acasă. La 6 vine la mine Mitiţă Constantinescu, care îmi mulţumeşte de interimat. Mă pune la curent cu ceea ce a făcut în Italia, îi arăt situaţia noilor comenzi şi a noilor fonduri de care am nevoie.

Seara, la 8 1/2, iau masa la mine Vania Inculeţ şi Ion Nistor.

19 mai 1939

Vine la mine gl. Potopeanu, comandantul Brigăzii a 5-a Artilerie, cu care discut diferite nevoi ale Brigăzii sale din Buzău. Subscrierile la Fondul înzestrării armatei sporesc foarte mult şi din cele mai umile părţi ale populaţiei ţării. Apoi diferite audienţe de furnizori. Banali şi lacomi.

La 4 1/2, la Rege, cu Călinescu, gl. Paul Teodorescu, Mitiţă Constantinescu, gl. Mihail. Fixăm comenzi masive de artilerie (100 mm, 150,210,240 mm,în Skoda), apoi armament de infanterie, în valoare de 4—5 miliarde lei.

Vin Auşnit şi Svec în chestiunea Metrom, în vederea regularii trecutului şi a noilor comenzi în viitor.

La 8 1/2, dineu la mine, în cinstea ambasadorului Raczynski al Poloniei; iau parte: Gl. Paul Teodorescu, d-na gl. Mihail, Sculy, Soutzo, d-ra Zinette Filodor, Macnab, ataşat militar al Angliei, Niky Chrissoveloni, dl şi d-na Vlădescu, consilier de legaţie. După dineu a venit şi gl. Mihail, subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale.

20 mai 1939

Plec la 7,30 dimineaţa la Buzău-Râmnicu Sărat, unde cu gl. Potopeanu vizitez Regimentul 9 Infanterie (rău), Regimentul 28 Artilerie (f. bine).

La 2 1/2 ajung la Coteşti. La 4 după-amiază Dody îmi anunţă telefonic că am fost ales membru al Academiei Române cu 30 voturi din 32 votanţi. Profundă emotiune si mare satisfacţiune morală şi personală. Mă ocup de gospodăria mea.

Anunţ vizita mea la Regimentele din Focşani.

21 mai 1939

La 8 dimineaţa sunt la Focşani, unde sunt primit de gl. Leoveanu în locul gl. Levenţi, comandantul Diviziei a 6-a, lipsă din oraş. Vizitez Regimentul 11 Artilerie, 5 Artilerie grea,

ozitul de muniţii,Regimentul 10 Dorobanţi,Regimentul l C.F.R..depozitul de muniţii, măsurile necesare. La 5 mă întorc la Bucureşti.

22 mai 1939

La 10 3/4 iau parte la inaugurarea „Lunii Bucureştilor" în prezenţa Regelui. Foarte noase realizări ale gl. Dombrowski, primarul Bucureştiului. Impresionantă expoziţie ospectivă a Regelui Carol I şi reuşită aceea a lui M. Eminescu. Plimbare pe lacul reasca-Tei, cu barca cu motor. Tot guvernul urma de aproape barca regală. Dejun oferit Dombrowski pe lacul Horească, într-un frumos restaurant.

La ora 4 ajung la Academie, unde iau prima oară parte ca membru activ. Mă salută lădulescu-Motru. Răspund profund emoţionat arătând că aceasta este cea mai frumoasă lin viaţa mea. Cuvântarea mea simţită produce bună impresie. După aceea, la minister rez cu directorii.

Seara, la 9, mă duc la Dody la Circul Busch unde vine şi Regele.

23 mai 1939

La 10 1/2, la Academie, la comisia financiară bugetară. Iau parte Pompei, Lapedatu, tor, Karpen şi gl. Rosetti.

Dejun dat de col. Wahle, ataşat militar german, în cinstea mea, la Capsa.

între 4—6, la Academie. Votez contra lui Crainic şi pentru Rebreanu.

La 7, gl. Petre Dimitrescu, inspectorul Artileriei, lucrează cu mine la comenzi de trate optice.

Seara, acasă. Fratele meu îmi aduce ecouri bune asupra mea.

Comşa şi Popa vin să-mi vorbească de candidatura mea la Senat.

24 mai 1939

La l 1/2, dejun oferit de colonelul Whale, ataşat militar german, în cinstea mea, la pşa. /sic!/ Ia parte şi contraamiral Gheorghiu, ataşaţii militari iugoslav, bulgar şi erican.

La 3 1/2, la Academia Română, şedinţă obişnuită.

Primesc pe delegaţii de la Skoda, cu care discut condiţiunile unui viitor contract de lament.

Seara iau masa la mine C. Gane şi M. Lăzeanu.

Joi 25 mai 1939

Toată dimineaţa la Dadilov, unde iau parte la o tragere de instrucţie a Centrului tileriei. Mă primeşte gl. Petre Dumitrescu. îmi oferă o masă, la care iau parte mulţi nandanţi de regimente de artilerie din ţară. Mă salută gl. Dumitrescu cu o cuvântare în •e îmi cere să ajut Artileria. Răspund în consecinţă, arătând în câteva cuvinte ce s-a lizat până acum.

între 3—6, la Academie. După două voturi, în care nu se obţin cele 2/3 voturi reglementare, în sfârşit Rebreanu este ales membru al Academiei cu majoritate de 21 voturi contra 14 voturi.

La 6 d. a. mă duc la Creditul Industrial, unde în faţa Consiliului de Administraţie remit lui Oscar Kiriacescu cordonul de mare Cruce al „Coroanei României", îmi mulţumeşte destul de mişcat, deşi această recunoaştere îi revine destul de târziu. Anunţ şi decorarea lui Dimitriu, Castriş şi Teodorof. La 7, Delegaţie interministerială economică la Ministerul Economiei Naţionale. Discutăm chestiunea pieilor crude şi a bumbacului.

După şedinţă, Călinescu ne spune că este informat că în unele cercuri opoziţioniste (Dinu Brătianu, Georges Brătianu, dr. Lupu, Madgearu, luliu Maniu, Mircea Djuvara) se pune la cale un manifest clandestin în care se protestează împotriva încălcării libertăţilor publice. Este hotărât să ia măsuri energice. Ne roagă să punem în vedere întreprinderilor economice care lucrează în departamentele noastre să renunţe la colaborarea acestor domni, dacă vor să mai aibă legături cu statul. De altfel tot Călinescu ne spune că Dinu Brătianu nu dă o prea mare însemnătate acestui gest politic şi ca dovadă a şi plecat în străinătate.

Seara asist la Operă la un balet dat de d-na Pennescu-Liciu în favoarea înzestrării armatei.

26 mai 1939

Vine la mine Puiu Dumitrescu să intervină pentru furniturile ce am vrea să facem în Anglia. A înjghebat o societate ad-hoc la Londra împreună cu Aristide Blank şi îmi cere un comision de intermediere. Gl. Boiţeanu îmi trimite un raport detaliat asupra mersului negociaţiunilor pentru bocanci şi postav în Anglia, îmi arată intervenţia insolită a societăţii lui Blank si Puiu Dumitrescu.

La 3, la Academie. Iau cuvântul pentru buget, pe care reuşesc să-1 trec.

La 7 seara, Delegaţie Interministerială pentru înzestrarea armatei, sub prezidenţia lui Călinescu. Hotărâm mari comenzi în Anglia, Cehia, Italia şi Polonia.

27 mai 1939

La 9,10 plec la Galaţi cu aerodinamicul întovărăşit de It. col. Toma Nicolaescu şi maior Angelescu; La Galaţi mă primeşte Giurescu, rezident regal, gl. Cornicioiu, comandantul Corpului III,gl. Dumitru Sotu, comandantul Diviziei XXI etc.,col. Miclescu. Vizitez Regimentul 11 Şiret, unde col. Raţiu mă primeşte în fruntea regimentului. Vizitez magaziile de război si hotărăsc construcţii noi pentru material şi trăsuri. Vizitez Regimentul 8 Călăraşi, unde col. Miclescu inaugurează 2 plăci comemorative şi o fântână în cinstea prietenului cavaleristului: calul. Urmează un dejun în cazinoul regimentului. Cuvântări, mi se dă ca amintire un ceasornic într-un pinten. După-amiază vizitez Regimentul 3 Artilerie grea. Hotărăsc construcţii de noi remize pentru material. Col. Gabrielescu, comandantul regimentului, îmi face o bună impresie. Vizitez Regimentul 3 Pionieri, unde de asemenea iau hotărâri de construcţii noi, apoi atelierul de confecţii, unde dau noi comenzi. La ora 5 iau parte la concursul hipic. La 8 1/2, masă oferită mie la Sure, de col. Miclescu.

393

28 mai 1939

La 7 1/2 dimineaţa plec cu col. Cornicioiu, gl. Dumitru Sotu şi It. col. Iliescu, şeful ; Stat-Major al Diviziei 21-a, la Cahul, unde ajung la 8 1/2. Mă primeşte la podul de peste •ut prefectul judeţului. Inspectez Regimentul 68 Infanterie, comandant col. Crăciunescu, ere mi-a făcut o foarte bună impresie. Cazarma bună, lipsă de apă. Vizitez manutanţa irnizoanei Cahul care întrece în mizerie, tot ce se poate închipui. Văd Cercul de Recrutare, aceeaşi situaţie. Cercul Militar curat, dar minuscul. Popota ofiţerilor, într-o situaţie descriptibilă. La l 1/2, dejun oferit de Giurescu, în cinstea mea, la Cercul

Militar, numai i ofițeri şi magistrați (Hozoc etc). între 3 — 6 1/2, la concursul hipic. La 6 1/2 plec la acureşti. în tren şi gl. Atanasescu, inspectorul Cavaleriei. Pe peronul gării Galați, vechii ei prieteni politici: Onose, Codreanu, Ignat, Caraman, Cristoforatu etc.

Luni 29 mai 1939. Sf. Treime

La 9 dimineața mă duc la V. P. Sassu, chemat de el, care mă roagă să-i obțin un şaport diplomatic, spre a merge în străinătate, spre a-şi căuta de sănătate. Are un diabet ansat. Apoi îmi cere să lămuresc pe Rege asupra unei cabale ce s-a făcut în jurul numelui i, că atunci când a condus 10-15 zile „Viitorul" ar fi avut o atitudine ireverențioasă față Rege, ceea ce el contestă. Doreşte o audiență, care i se refuză. Mă întreabă asupra uației. Este încurcat asupra uniformei ce trebuie să poarte la Senat conform legii. Nu sa să poarte uniformă.

La minister primesc pe Puiu Dumitrescu, căruia îi spun că oferta lui nu mai are obiect, ci vom cumpăra postav, nu uniforme. Pare contrariat şi ar vrea să schițeze chiar o icnințare. îl potolesc. Minai Şerban îmi telefonează de la Cluj, cerându-mi să-1 propun să fie ales membru corespondent, în locul meu. Ce lipsă de mândrie şi demnitate! Astfel lucruri si de situațiuni se oferă, nu se cer.

La 3, la Academia Română. Aflu de la I. Lupaş, Lapedatu, Nistor, Andrei Rădulescu, Mihai Şerban a făcut aceleaşi demersuri telefonice şi telegrafice şi pe lângă ei. Fiecare lecă sever această intervenție ca insolită.

La 5 1/2 primesc la minister pe prințul Georges Valentin Bibescu care îmi cere să ervin la Călinescu să-i cumpere statul un aeroplan pentru 12 milioane lei ca să reprezinte a, ca preşedinte al Federației Internaționale Aeronautice.

De dimineață mai vine la mine şi dl Oscar Kiriacescu, căruia îi remit brevetul si :retul decorației ce i s-a acordat.

La 6 mă duc cu gl. Paraschiv la cursele de trap, organizate de Matac, din care nisterul înzestrării Armatei beneficiază cu 20%. Se face şi o loterie a unui cal. ştigătorul oferă calul armatei, îl vor da primului ofițer de Artilerie ce va ieşi anul acesta i şcoală.

Seara mănânc în oraş cu Leon Sculy.

Marți 30 mai 1939

Dejun la Al. Em. Lahovary, cu prințul Dem. Ghika, col. Slătineanu, Nicolae itineanu, Collette Plagino etc.

394

3 —5, Academia Română. Alegerea lui pr. N. Popescu ca vicepreşedinte la Academie, contra I. Lupaş.

Seara, dineu la mine: Ar. Călinescu, Biering, Cella Dellavrancea şi Filip Lahovary, Leon Sculy, Lilly Bilianu, M. Lăzeanu, Grigorcea, d-na Perticari, Laetiția Ghica, Cantacuzino Şerban.

Miercuri 31 mai 1939

Lucrez la minister cu diferiți directori. Discuție violentă cu Svec, în legătură cu comanda la Zbrojwska, în prezența lui Staeler, dir. gl. Zbrojwska.

La 3, Academie; şedința publică pentru premii, închiderea sesiunii.

Col. Ionel Petroianu, la dejun. Se plânge de examenul ce s-a dat pentru a fi făcut brigadier.

Joi l iunie 1939

între 9 — 11, conferinţă cu gl. Mihail, subsecretar de stat la Război, gl. Jack Popescu din Marele Stat-Major, gl. Bellea şi alţii, pentru a pune ordine în organizarea Arsenalului şi a motorizării armatei. La 11 1/2 mă duc cu gl. Paraschiv la Ar. Călinescu pentru a pune la punct comenzile de material cu Polonia, Italia, Cehoslovacia şi Anglia. Apoi primesc diverşi furnizori (col. Petrescu şi Vidrighin de la Astra, ing. Mih. Rădulescu de la Lemaître etc.).

La l 1/2 mă duc să votez la şcoala primară din Băneasa.

Primesc d. a. pe gl. Ţonea, cu care mă ocup de noile construcţiuni. Dau comandă în Anglia gl. Boiţeanu pentru postav şi harnaşament. Primesc pe Svec, delegatul Skodei, cu care discut în legătură cu noile comenzi ce vreau să dau.

La 7 seara asist la comitetul de construcţie al liceului Titu Maiorescu.

2 iunie 1939

între 9 — 11, comitet de direcţie cu preşedinţii şi directorii generali ai Regiilor stabilimentelor militare, unde am discutat chestiuni de organizare. La 11 1/2 vine la mine scriitorul C. Gane, care îmi cere să-1 ajut băneşte în cercetările lui. îi dau 20 000 lei contra chitanţă. Primesc apoi diferiţi furnizori. Discut cu inginerii de la Antigaz, o nouă fabrică pentru mortiere Brandt. Gl. Rizeanu vine la mine pentru a mă ruga să-1 ajut să se plaseze într-un consiliu de administraţie, în faţa lui dau dispoziţie lui D. Voina să-1 coopteze în consiliu.

La 12 1/2 mă duc cu Alex. Grigoriu să votez la Senat, la Palatul Justiţiei, eu însumi fiind candidat.

Primesc pe Sokolowski, delegatul polonez, cu care discut comanda de tunuri antitanc de 37 mm. Primesc pe E. Wolff, căruia îi dau decretul de decoraţie „Serviciul credincios". Adânc mişcat, îmi mulţumeşte recunoscător. După-amiază prezidez la Marele Stat-Major comitetul materialelor de război, unde se hotărăşte comanda de tunuri antitanc Breda 47 mm şi artilerie de mare bătaie.
^, - """

Iau parte, la Academia Română, la şedinţa publică în care vorbeşte G,L)prescu.

395

Sâmbătă 3 iunie — Duminică 4 iunie 1939

La Coteşti. Aflu alegerea mea de senator în fruntea listei de senatori industriali cu 5 voturi. Primesc pe colonelul Roman, comandantul Regimentului 5 Artilerie grea din cşani. Mă ocup de gospodărie şi de operele mele. Aduc în Bucureşti pe d-na Degan, nandanta Legiunii de străjeri din Râmnicu Sărat.

Luni 5 iunie 1939

Primesc pe Degaa, consilier de Curte la Oradea Mare, care îmi cere să-1 mut la Galaţi. te un om de treabă. Merită a fi ajutat, între 9—10 1/2, conferinţă cu gl. Mihail, Ţenescu, gl. P. Dimitrescu şi alţii în legătură cu ajutorarea ofiţerilor de a-şi procura :omobile, în condiţiuni de preţ avantajoase. Primesc pe gl. Samsonovici, care îmi

rbeşte de comanda de care de luptă R. 35, fiind preşedinte la Fabrica franco-română de Brăila. Primesc de la Paul Teodorescu scrisoarea prin care mi se comunică că am fost ;orat cu medalia aeronautică ci. III, împreună cu alți membri ai guvernului r. Călinescu, Mitiță Constantinescu, Bujoi, Gafencu etc.).

După-amiază, la 4 ore, primesc pe Menges, delegatul Soc. Ferrostal, în vederea unei irici de pulberi. La 5 1/2 lucrez cu Răzmeriță, de la Finanțe, la contractele financiare cu lonezii şi cehii, ce am pregătit.

La ora 6, primesc pe League, un englez delegat al unei societăți engleze, care ne oferă lipament la Londra. Este în legătură cu banda Ar. Blank, Puiu Dumitrescu, A. Hefter, rschen etc. îi dau răspunsul că eu nu tratez nimic aci şi că dacă are ceva de oferit, să se •eseze gl. Boițeanu de la Londra.

La 8 1/2, dineu la baronul Witzleben. Lume multă germană, între alții, Pildner etc.

în cursul zilei primesc pe Pildner, administrator delegat la Dresdner Bank, căruia îi m adânca mea deziluzie de felul cum se comportă nemții, în ceea ce priveşte comenzile voim să-i dăm. îmi promite că va interveni energic şi că voi vedea în curând efectele ;stei intervențiuni.

Marți 6 iunie 1939

între 9—10, la minister; expediez lucrările curente, între 10—1 1/2, la Băneasa, la barea Aviației, unde primesc decorația acordată. Spectacol măreț — multă însuflețire, am dejunul în hangarul de la Băneasa, împreună cu Regele. Stau la masă în stânga ievodului Mihai, cu care mă întrețin foarte cordial. Este încă copil, dar în curs de svoltare. Se plângea că are multe serbări şi că în curând pleacă la examene. „Cine o mai ;ăsit şi sistemul de examene, când tot anul dai examene şi ştie ce ştii", îmi spunea bietul nț. îmi spunea cu multă naivitate că „s-a lăsat de tutun". Mi-a promis să vie la Coteşti să jarte la inaugurarea poligonului meu de tir.

După-amiază, la ora 4, iau parte la Congresul Căminelor Culturale de la „Arenele mane" în prezența Regelui. Prezintă darea de seamă dl Banu, ca director general, în locul Guşti. Vorbesc foarte frumos sătenii din cele 4 părți ale țării, în special un splendid ramuresan într-o limbă admirabilă şi cu multă mândrie în vorbă şi atitudine.

396

La 6, la minister, primesc pe Luew, profesor la Universitatea din Frankfurt am Main, delegat al partidului nazist, căruia îi spun în prezența lui Cecropide aceeaşi amărăciune şi deziluzie asupra lipsei de rezultate din negocierile mele cu Germania, în ce priveşte livrarea de armament.

La 8 1/2 seara, iau masa la Lipăneanu.

La 10 1/2, recepția la Ambasada poloneză.

7 iunie 1939

La minister, de dimineață, între 8 1/2—10 1/2, primesc pe gl. Paplica şi col. Antonescu, de la Arsenalul Armatei, cu care mă ocup de noua organizare a Arsenalului.

La 11, deschiderea Parlamentului, cu obişnuita solemnitate. Sala destul de entuziastă, dar nu destul de politică în manifestările ei. După plecarea Regelui, rămânem în incintă şi depunem jurământul. Sunt senator şi pentru a 7-a oară ales.

După-amiază asist la Stadionul Sporturilor de la şoseaua Kiselef la distribuirea steagurilor de străjeri, făcută de Rege, în faţa delegaţilor străini sportivi. Din partea Germaniei vine gl. Baldur von Schirach, foarte pretenţios. Din partea Franţei, gl. Lafont, din partea Angliei, lord Sommers cu d-na. Vizităm apoi o foarte reuşită expoziţie străjerească. Regele distribuie decoraţiuni şi la unii membri ai guvernului. Eu nu capăt nimic, deşi am arătat interes pentru mişcare, am străjerii şcoala din Coteşti pe socoteala mea, între cele dintâi. Cine ştie ce intrigi s-au făcut sau ce simplă omisiune. După serbarea străjerească, care mi-a plăcut foarte mult, am mai lucrat ceva la minister, spre a expedia lucrări curente.

8 iunie 1939

între 8 1/4—1 1/4, pe stadionul A.N.E.F., împreună cu Dody; asistăm la desfăşurarea programului bogat, dar cam lung, al străjerilor. Foarte mult progres. Multă ordine, frumoasă manifestare naţională. La l 1/2, la Palatul Regal, la dejun, înainte de dejun, trecem în salonul verde toţi membrii guvernului, împreună cu consilierii regali, spre a prezenta felicitări Regelui. Călinescu vorbeşte scurt şi frumos. Oferă Regelui o frumoasă cutie le argint din partea guvernului. Regele răspunde declarând că crede că a făcut ceva în ţara noastră, în aceşti 9 ani de domnie, pentru că a avut calitatea principală a unui suveran: „răbdare". După aceea trecem la dejun, împreună cu şefii delegaţiilor sportive străine. Stau la masă lângă lordul Sommers. Vorbeşte din nou Călinescu şi răspunde din nou Regele, salutând în franţuzeşte şi pe delegaţii străini sosiţi.

După-amiază, între 4—7 1/2, din nou la A.N.E.F., unde se continua exibiţia sportivă sub preşedinţia lui Plagino şi mai reuşită ca cea de dimineaţă. Zdrobit de oboseală, mă culcam devreme, după 10 ore de prezenţă oficială, dacă nu eram obligat să continui prezenţa.

La 9 seara, la Ateneu, un foarte reuşit concert şi cor al studenţilor de la Asociaţia Universitară Regele Carol II, care îşi are căminul la Prefectura Poliţiei Capitalei. După aceea, la 10 1/2 recepţie oferită de Sidorovici, la Cercul Militar, ce durează până la 12 1/2.

397

ambele festivităţi, ia parte şi Regele cu Voievodul şi Prinţul Paul al Greciei. Pentru na oară văd pe voievod dansând, destul de bine, cu câteva fete tinere.

9 iunie 1939

De dimineaţă, între 8 1/2—10, la minister, expediez câteva lucrări curente. La dimineaţa iau parte la prima şedinţă a Senatului, pe banca ministerială, împreună cu landi şi Bujoi. Se alege lorga ca preşedinte, care face un discurs „â la Iorga",de toate şi lic la locul lui, ca un adevărat om care vorbeşte sub impresia unui moment şi a unei laţii, în momentul când intram în sala de jos a Senatului, aşteptau luliu Maniu, Ion lalache, Dobrescu-Făgăraş, Georgescu-Vâlcea, N. Lupu. Vorbesc un moment cu Maniu pra situaţiei militare din Ardeal, când i se anunţă lui Maniu de către un funcţionar de la lat că nu poate intra în incinta Senatului, neavând uniformă. Urmează o discuţie vie, 3U

cerând o dovadă scrisă că s-au prezentat, ceea ce funcționarul refuză. Maniu voia să oce prezența mea la această scenă, în acest moment m-am eschivat.

Mă reîntorc la minister, unde primesc pe R. Franasovici, ambasadorul nostru la rşovia, cu care discut condițiunile noului contract de tunuri antitanc ce comandăm în onia. Nu a putut obține scurtarea termenului de livrare, deoarece între timp s-a intercalat Dmandă engleză. Franasovici este de părere să facem o intervenție diplomatică la Londra acest sens. Vorbesc apoi cu Franasovici de Tătărescu, pe care 1-am văzut ieri la ;chiderea Parlamentului, destul de rău dispus. Mi-a spus că se va întoarce în țară la mnă, dar că până atunci mai rămâne la Paris. Trebuie să aştepte liniştit evenimente orabile, debarasându-se între timp de legături care îi fac mult rău.

Primesc diferiți furnizori, între care şi Sculy, cu care vorbesc de chestiunea fabricii pulbere ce vrem să comandăm la Ferrostal.

După-amiază, la 3 1/2, asist la deschiderea Concursului Hipo Internațional.

La 5 1/2 am Delegațiune Interministerială pentru FA.N., la care însă nu vine nici un listru, afară de gl. Țenescu şi gl. Mihail.

La 8 1/2, dineu la Ghelmegeanu cu Hoare, Raczynski, Ducic, Grigore Dumitrescu, silă, cu soțiile lor. Este şi Tabacovici.

La 10 1/2, la Legația (Ambasada) greacă, mare recepție dată de Collas, în prezența gelui, a Prințului Paul, Voievodul Mihai etc. Foarte frumoase lucruri în casă. Lume lță, căldură nesuferită. Toți cei prezenți se prezintă Regelui şi Diadochului. Regele mă •este un moment să-i raportez ce a mai intrat ca material.

10 iunie 1939

între 9-10, îa minister; un moment pentru a expedia lucrări curente, între 10—1 1/2, "eriadă, în prezența Regelui, pe stadionul Ciuleşti. Foarte frumoasă expoziție. O szentare de material din ultimii 70 ani de evoluție a căilor ferate. Defilare de material şi funcționari. Regele mă întreabă din nou, cum mai stau cu materialul nou intrat. Vorbesc reaua întreținere a materialului. După-amiază, la concursul hipic.

Seara trebuia să iau parte la recepția de la Clubul Finanței, dată de Macovei. Am mnțat din cauza oboselii.

398

Duminică 11 iunie 1939

între 9 — 12 1/2 lucrez la minister cu avocatul Damian, cu gl. Petrovanu şi Paraschiv la lucrările curente şi la noua organizare a Ministerului înzestrării. La 12 1/2 mă duc la principele Şerban Cantacuzino, care îmi arată unele lucruri vechi ce are de vânzare.

La 4—7 1/2, concurs hipic.

La 10 1/2, recepție la Legația germană, dată în onoarea ofițerilor participanți la concursul hipic.

Luni 12 iunie 1939

Plec cu gl. Paraschiv, gl. Petrovanu, It. col. Nicolaescu şi maior Angelescu să inspectez fabrica de cauciuc Banloc de la Băicoi unde mă primeşte Scanavi, secretarul particular al principesei Elisabeta şi ing. Prager. Fabrică nouă, aflată la începutul

activităţii. Apoi trec la Sinaia, vizitez întreprinderile Costinescu de muniţii şi fabrica Carborit. N. Costinescu îmi oferă un dejun la Caraiman. La ora 4 d. a. suntem la Bucureşti, cu bune impresii. La 5 1/2 primesc pe col. Miclescu, comandantul Regimentului 8 Călăraşi, căruia îi dau pentru popota regimentului 30 000 lei. La 6 primesc pe Pfirsch, delegatul lui Krupp, cu care discut condiţiunile unei comenzi de artilerie grea. Apoi lucrez cu diferiţi generali.

Marti 13 iunie 1939

între 8 — 10 dimineaţa lucrez la minister la expedierea lucrărilor curente. La ora 10, la Cameră, unde pentru prima oară asist la şedinţa în care Al. Vaida prezidează cu foarte multă prestanţă. Vorbim de regulament şi de posibilitatea fixării unei metode de discuţii mai potrivite.

La minister, între 11-1 1/2, primesc pe rând pe diferiţi furnizori: delegatul lui Krupp etc. Vine ing. Motaş de la Gazul Metan să-mi ceară sprijinul meu în afacerea sa. După-amiază, între 5-7 1/2, primesc pe Svec, cu Murgăşanu şi col. Eliad, în chestiunea Metrom. O discuţie destul de caldă.

La 7 1/2 plec la Galaţi. Pe peronul gării aflu de la Eugen Titeanu că lorga a demisionat de la preşedinţia Senatului, întrucât i s-a refuzat să se treacă în regulament a fi ales pe 9 ani preşedintele Senatului. Scurtă glorie politică.

14 iunie 1939

Ajung seara la U la Galaţi, dorm mizerabil la Hotel PaJas.

Dimineaţa, la 10, cu Eug. Titeanu, mergem la gară unde primim, cu Călinescu, Ghelmegeanu, Paul Teodorescu şi alţii, pe Rege, care vine la 10 1/2. Trecem la şantier, în automobile, prin oraş, eu în maşină cu Călinescu; lume multă pe străzi şi bună primire. La şantier se face solemnitatea botezului navei puitoare de mine Amiral Murgescu. Apoi vizităm noua navă BriculMircea, cu care ne scoboram pe Dunăre, până în dreptul Palatului Navigaţiei, unde primim defilarea vaselor de Dunăre (2 distrugătoare, 4 monitoare). Apoi trecem pe vasul Regele Carol //unde luăm dejunul. Regele îmi dă autograful pe menu. Decorează pe amiral Coandă cu cordonul „Coroanei României", ceea ce îl emoţionează

399

ia la lacrimi. Asistă la masă şi copiii lui Murgescu, între care o doamnă, fostă ia gl. Mircescu. Mă reîntorc cu trenul special al lui Călinescu la 8 1/2 seara în Bucureşti. Seara, la 10 1/2, recepţie la Ambasada poloneză. Multă înghesuială, cald, lume estecată.

l S iunie 1939

La 8 1/2, la generalul Rosetti, la Academie; discutăm unele chestiuni financiare idinte, în legătură cu chestiunea unui depozit de dublete.

La 10 primesc pe antreprenorii de lucrări, cărora vreau să le dau construcţia de cazărmi Ardeal şi Dobrogea, pentru 570 milioane lei. Discuţii asupra preţurilor foarte ridicate, mese pe von Luppin, care vine la mine cu Cecropide, de la Soc. Bancară, îi arăt ce aştept la acordul german pentru înzestrarea armatei; îmi făgăduieşte tot concursul lui. Primesc directorul Abs, de la Deutsche Bank, trimis de Grigore Carp. O excelentă impresie; îmi ;ră colaborarea financiară a Băncii lui pentru înzestrarea armatei. Cer

preciziuni. La 12 ie Fabricius, ministrul Germaniei, care îmi cere răspuns la oferta de echipament loslovac, făcută de guvernul german, îi dau făgăduiala pentru un răspuns prompt.

La dejun, la N. Caranfil, cu Hoare, Chrissoveloni, Petrovici etc.

La 4, Senat. Alegerea lui C. Argetoianu ca preşedinte al Senatului, în ciuda lui lorga. linescu mă autoriză a accepta unele materiale oferite de germani. Telegrafiez ataşatului [itar la Berlin şi telefonez la Fabricius rezultatul. Pare mulţumit. Apoi la minister primesc ilţi furnizori.

La 9 seara, masă oferită de gl. Dombrowski în cinstea delegaţiilor hipice. Stau între itesa Raczynska şi d-na Fabricius la masă şi ne amuzăm pe socoteala celorlalţi (delegaţi fini).

16 iunie 1939

La 8 1/2 dimineaţa vine la mine Malaxa, pentru diferite chestiuni curente. La minister, ru obişnuit.

La 3, şedinţă solemnă la Academia Română pentru comemorarea lui M. Eminescu. rticipă şi Regele, care vorbeşte scurt, dar foarte frumos. Bine vorbeşte şi Caracostea. ga îmi dă câteva epigrame la adresa lui C. Argetoianu, destul de lipsite de spirit, dar ne de patimă personală, pentru căderea lui de la preşedinţia Senatului.

Iau parte la concursul hipic internaţional. Echipa românească câştigă Cupa Regală.

Seara, dineu la ing. Soutzo de la Colombia cu Rosetti-Bällănescu,Miclescu-Prăjescu

17 iunie 1939

De dimineaţă, la minister; lucrări curente.

La 11, parastas Ia Patriarhie pentru patriarhul Miron Cristea.

La l 1/2, dejun la mine: col. polonez Zakczewski, colonelul iugoslav Stopnik, . Dumitrescu Polihron, col. Barbu Slătineanu, d-na col. Filitti, M. Lăzeanu, ing. şi d-na bertFurnaraki.

După-amiază, la 3 1/2, plec la Ceteşti, unde mă ocup de operele mele şi de gospodărie.

400

18 iunie 1939

Vizitez la Dragosloveni, cu d-na Elena Degan, pe d-na Vlahuţă; în casa poetului se găseşte instalată o modestă şcoală de ţesătorie ţărănească, în buroul poetului, un dormitor vulgar. Câteva obiecte rămase de la Vlahuţă. Promit concursul meu pentru refacere şi sporire a şcolii. D-na Vlahuţă pare adânc mişcată. După-amiază vin la Bucureşti.

19 iunie 1939

Lucrez mai mult cu gl. Petrovanu. Col. Livezeanu îmi aduce câteva tipuri de maşini Tatra, îmbiindu-mă să le iau pentru ofiţeri. După-amiază, ing. Miclescu îmi aduce câteva informaţiuni vagi despre fabricile de gaze, cu care 1-am însărcinat. La ora 6—8, lungă conferinţă cu generalii din minister, asupra reorganizării ministerului. Păreri foarte împărţite.

Seara iau masa cu Netta, Stoicovici şi Bălescu, colegii mei de la Academia de Comerţ, pe care i-am pus eu în Consiliul Pirotehnici, îmi arată greutăţile ce întâmpină.

20 iunie 1939

între 9 — 11 lucrez la minister, la diferite chestiuni curente, între altele, mă ocup de chestiunea chesoanelor. La ora 11 iau parte la inaugurarea expoziţiei „Muncă şi voie bună". Cunosc pe faimosul dr. Ley, conducătorul lui „Kraft durch Freude". La l 1/2, dejun la Marea Finanţa, dat de Ralea în cinstea delegaţilor străini. Ia cuvântul la masă dr. Ley, într-o formă intempenstivă.

între 6—8, la minister. D-na Degan mă pune la curent cu mersul lucrărilor din tabăra de la Coteşti— „Poiana cu Cireş".

La 9 seara, Ateneu. Concert Georgescu în cinstea delegaţilor de la „Muncă şi voie bună". Georgescu s-a întrecut pe el însuşi: a fost pur şi simplu grandios. Chiar dr. Ley a zis „eristfabelhaft".

21 iunie 1939

La 8 1/2 dimineaţa, Mihail Sadoveanu, la telefon, mă roagă în favoarea fiului său, să-1 scap de obligaţia muncii obşteşti, fiind debil, îl chem la minister. Vine la minister fiul lui, cu numele Paul Mihu (impresie foarte slabă) si îi dau şi cei 50 000 lei ce mai datoram lui Sadoveanu pentru lucrarea comandată: „Morminte", al cărui manuscript mi-1 trimite mie.

Primesc diferiţi furnizori. Lucrez cu Răzmeriţă de la Finanţe la noul plan de finanţare al înzestrării armatei. Discut din nou cu generalii chestiunea chesoanelor de artilerie. La ora l, vizitez fabrica I.G.M.E., de la Şoseaua Otopeni, care îmi face o destul de rea impresie. După-amiază vizitez Uzinele Lemaître si Wolff. Cea dintâi, slabă impresie; cea de-a doua, foarte bună impresie.

22 iunie 1939

Iarăşi conferinţă cu generalii pentru chesoane de artilerie. Diferiţi furnizori. După-amiază, vizitez, cu gl. Petrovanu, fabrica G.LE. (Grupul Industriilor Electrice), în vederea unei comenzi de mine antitanc.

401

5, Consiliu de Miniştri. Se pune legea breslelor. Discut chestiunea Proiectul în continuarea discuţiei.

primesc pe Svec, col. Patraulea şi avocaţii ministerului, cu care pun la punct

ni de contract.

iau masa la G. Cretzianu cu colonelul Behn, de la Telefoane, îmi spune că a ;gele de preşedinţie, îl propune pe Cancicov (în locul lui Cesianu) şi pe i vicepreşedinte. Vorbim de situaţia personalului românesc de la Telefoane. î de idei, crede că Ungaria nu renunţă la ideia de a recăpăta Transilvania până

recepţia lui Ralea la restaurantul „Pescăruş" cu multe focuri de artificii, oferite t germană.

23 iunie 1939 V;

a 10 dimineaţa primesc pe membrii Comisiunii tehnice consultative, ce am >e lângă M.I.A. Iau parte: Mrazec, Spacu, Macovei, Neniţescu, Vâlcovici, Ion izeţ,Elie Radu,

Ştefănescu Radu, Cassassovici, Dănăilă, lonescu Mihăieşti, tani, Niculcea, Bădărău. Fac o expunere a ceea ce aştept eu de la această 5; se face un mic program general; se hotărăşte împărţirea în secţiuni, alege ca e pe L. Mrazec. Sunt chemat la ora 11 de către ministrul Urdăreanu la Palatul ind ocupat cu Regele, amânăm întrevederea, iese apoi diferiţi furnizori.

>ă-amiază, între 3-4, la Academia Română. Comunicări lorga şi Nistor. 5, Delegaţie Interministerială la ministerul meu. Vin Călinescu, Mitiţă tinescu, Paul Teodorescu, gl. Mihail. Stabilim planul financiar pe 1939/1940 la irde lei, adică cu 6 miliarde lei peste cel prevăzut în buget. Călinescu se declară it şi Mitiţă cere să fie ultima sforţare ce i se cere.

. 7, ceai parlamentarea Cercul Militar. O scurtă apariţie. Parlamentarii se aruncă iţele pe bufet. Vorbesc cu d-na Măria Pop, senator, care a făcut ieri o bună cuvântare iţiala mesagiu.

a 9 seara, şedinţă la Rotary. După aceea mă duc cu dl si d-na loaniţiu la o îngheţată :>nade.

24 iunie 1939

5lec la Cotesti, cu gl. Skeletti, la 7 1/2 dimineaţa. Pe drum ne oprim un moment la a, la regimentele de Artilerie si Infanterie, unde se construiesc cazărmi. îi arăt operele la Cotesti (poligon, tabără etc.). Rămâne foarte plăcut impresionat. Rămâne până a zi, când îl trimet cu maşina la Tecuci.

Duminică 25 iunie J 939

Primesc în gara Focşani, la 121/2, pe d-ra Nissa Cămărăşescu, consiliera Străjii Ţării, - , r^rpsi. Vine şi doamnaDegan. După-amiază,la ora

Seara, dineu, la ora 9, oferit de d-na şi dl Uaieu^u,».,-----

egiptean. Stau la masă între d-na du Parc, soţia ministrului Belgiei şi d-na Rais, soua ministrului persan. Căldură imposibilă. Ghelmegeanu mi se plânge de intrigile ce se fac contra lui. Bujoi se plânge de Milita Constantinescu.

Luni 26 iunie 1939

De dimineaţă îmi telefonează B arbu Catargi, ca să mă invite a lua parte mâine, marţi, la tradiţionalul banchet oferit Regelui de JocJcey. Accept cu plăcere.

La minister, lucrări curente. Nu prea mă simt bine. Totuşi, aşa răcit, mă duc la Senat, unde sunt de serviciu şi asist la discuţia la Mesagiu. Vorbesc: Agârbiceanu, Sescioreanu, Carp, Mociorniţă şi gl. Sichitiu. Acesta din urmă face oarecare consideraţiuni asupra înzestrării armatei,lăsând să se înţeleagă oarecare îndoială asupra pregătirii oştirei. lorga intervine şi mă întreabă dacă nu am nimic de spus la cele declarate de gl. Sichitiu. Mă ridic şi declar că problema ridicată de gl. Sichitiu este foarte gingaşă si eu care înţeleg să muncesc în tăcere, nu-1 pot urma pe această cale. Primul ministru va da toate explicaţiile în discursul său de miercuri, în orice caz declar că pregătirea materială a oştirei este la înălţimea pregătirii ei sufleteşti. Cuvintele mele sunt întâmpinate cu aprobări şi aplauze.

Seara nu mă simt bine; renunţ de a merge la recepţia de la Legaţia Egiptului, dată în cinstea ministrului de Externe egiptean.

Marți 27 iunie 1939

Acasă — bolnav. Mă duc un moment la dentist. Lucrez cu directorii de serviciu, acasă. După-amiază vine gl. Paraschiv. Apoi vine Em. Tătărescu, care se plânge de situație: „țărăniștii sunt mari şi tari"; crede că George Tătărescu vine în toamnă definitiv. Vine col. Delhomme, cu care vorbesc de R. 35.

Vine şi Mihai Lăzeanu, care îmi aduce vestea că toată lumea mă dă la Finanțe, îmi cere sfatul de a se prezenta ca candidat la administrator Banca Națională.

Fiind bolnav, mă scuz lui Costin Sturdza, că nu pot lua parte la dejun cu colonelul Behn. Nu pot lua parte nici la banchetul de la Jockey. O ploaie torențială cade asupra oraşului.

Miercuri 28 iunie 1939 » •• , , „

De dimineață,la dentist.

Lucrez cu gl. Paraschiv, Petrovanu şi Negrei la chestiunea R. 35 (car anticar Renault).

Vine şi ing. Vidrighin de la Astra, cu care mă întrețin de problemele curente. Se plânge de prea mulți conducători la Astra, care se încurcă mult unul pe altul.

Sosesc Dody cu Mircea de la Coteşti, unde au stat câteva zile.

La 5 1/2, generalul Petrovanu şi gl. Dumitrescu îmi aduc delegații italieni ai fabricei Breda pentru tunuri antitanc şi delegații fabricei Boeh/er, col. Della Porta,Rovella, Hertz şi încă unul. Discutăm prețurile şi condițiunile materiale ale comenzii de tunuri antitanc 47 mm.

403

r

Col. Petrescu de la Astra îmi aduce tot felul de informațiuni în legătură cu comenzile stente şi cu cele viitoare. Foarte şiret şi foarte insinuant. Nu inspiră prea multă încredere.

C. Bursan vine să mă vadă. îmi arată ce a vorbit ultima dată cu Tătărescu, pe care 1-a tuit să nu se grăbească a ataca guvernul şi a cere răsturnarea lui, căci Călinescu are încă pt si putere să mai guverneze mult de aici înainte, pentru tot ceea ce a realizat până acum. i dă asigurări de buna mea reputație şi de încrederea ce inspir opiniei publice.

29 iunie 1939

De dimineață, la dentist.

Mircea capătă premiul al doilea; Dody merge cu el la liceul T. Maiorescu pentru a-1 mi. Copilul se dezvoltă normal si bogat ca suflet şi minte.

La 9 1/2-10 1/2 lucrez acasă cu gl. Paraschiv la lucrările curente. La 11 1/2 vine onelul Behn, preşedintele Telefoanelor, cu Ionel Miclescu. Vorbim de Standard, fabrica telefoane din Bucureşti, îmi comunică că Mircea Cancicov ar fi fost cooptat preşedintele ncii de Credit Român şi administrator delegat, după ce i s-a refuzat revenirea la Banca mânească, unde a fost ales vicepreşedinte Georges Brătianu.

Vine După-amiază Al. Grigoriu, de la U.G.I.R. — care îmi aduce toate observațiunile e în legătură cu Legea breslelor făcută de M. Ralea, ceea ce conduce la desființarea G.I.R.-ului. Din nou Bursan la mine. Politica banală.

30 iunie 1939

între 8 — 10 dimineața, conferință cu Comisiunea Consultativă Tehnică, prezidată de •azec. Gl. Petrovanu arată problemele ce ne interesează pentru apărarea națională. Pe ;st temei se înființează 6 subsecțiuni, în vederea împărțirii muncii.

între 10—12 1/2, la Patriarhie, pentru alegerea noului patriarh. Scurt serviciu religios, vânt de ordin/e/ pentru alegerea lui Nicodim, mitropolitul Moldovei, care şi este ales cu tiare majoritate. Cred că s-a făcut o frumoasă alegere.

între 121/2—1 1/2, din nou la minister, printre furnizorii mei.

La dejun, miss Logan.

La 3—5 1/2, la Academia Română, şedință intimă. Ia parte şi G. G. Mironescu, mbru de onoare. Discuție în jurul uniformelor, în referatul financiar ce mi s-a cerut, am itat că Academia Română nu are fonduri pentru a plăti nici măcar în parte aceste [forme. lorga încearcă să repună chestiunea oportunității acestor uniforme. Este repede s la punct. Urmează şedință intimă de secție, când se stabileşte programul noului an. Cu ^st prilej Alex. Lapedatu mă roagă să intervin pe lângă Malaxa să nu-1 scoată de la Reşița. agăduiesc.

La 5 1/2 vine la mine prof. dr. Lupu şi prof. Gheorghiu de la liceul T. Maiorescu şi i roagă unele chestiuni în legătură cu construcția liceului.

între 6,20—8 1/2, la Palatul Regal, unde asist cu tot guvernul la primirea de Rege a ipunsului adus de Cameră şi Senat. Vaida, stângaci, C. Argetoianu, foarte degajat. Un Jtocol de introducere foarte bine studiat. Văd pe Mitiță Constantinescu cu figura pătată :u o culoare pământie, îi atrag atenția să se îngrijească.

404

Seara, la ora 9, banchet dat de parlamentari lui Armând Călinescu. Foarte bune discursuri. Călinescu înregistrează un bine meritat succes.

l Mie 1939

Plecăm, la 8 dimineața, cu un tren special, la Târgovişte, în vederea sărbătoririi de l iulie, când se înaintează la gradul de sublocotenent elevii şcolilor militare.

în vagon, cu Armând Călinescu, gl. Paul Teodorescu, gl. Mihail. Sunt prezenți toți inspectorii de armată şi de arme (afară de gl. lacobici), rezidentul regal lacobici, Eug. Titeanu, sosit cu avioneta etc. în tren pun pe Călinescu la curent cu stadiul ultimelor probleme şi negocieri, îi cer intervenție energică la Londra, unde negocierile tărăgănează. Mă autoriză să comunic lui Gafencu să intervină personal la Halifax şi Hore Belisha. La 10 dimineața, sosirea la Târgovişte. Pe peronul gării o companie de onoare, cu noua uniformă a Infanteriei (patalonii largi şi manşetă la bocanci).

La 10,30 soseşte Regele. Formele de rigoare. Trecem pe câmpul Şcoalei de cavalerie, unde sunt înşirați toți tinerii ofițeri. Aspect frumos. Nu prea multă pricepere în orânduirea programului. Serviciu divin. Decrete. Discursul lui Călinescu şi al Regelui. Defilare. Regele face o serie întreagă de observațiuni de detalii asupra ținutei şi prezentării, pline de justețe. Trecem la Şcoala de cavalerie, unde semnăm, ca miniştri, în cărțile de aur ale fiecărei şcoli de ofițeri. Apoi trecem în manejul şcolii, unde şeful promoției Şcoalei de cavalerie ține Regelui un mic discurs. Regele bea cu el până la fund

un pahar de şampanie. Raportez Regelui că am hotărât să dau fiecărui şef de promoție un cadou, începând cu câte un cal de la Artilerie şi Cavalerie şi ceva util de război, la celelalte arme. Aprobă. Comunică această hotărâre tuturor comandanților de şcoli, care par încântați. Regele mai mă întreabă dacă nu putem face în țară însemnarea pe sabie a numelui ofițerilor etc. Făgăduiesc să mă interesez. Mă convoacă pentru luni 3 iulie la raport cu un tun 47 mm Schneider. La 12 1/2, toată ceremonia terminată. Plecăm din gara Târgovişte la 1 ,50 şi suntem la Bucureşti la 15,50, pe o căldură sufocantă, în vagon, cu Paul Teodorescu, vorbim chestiuni militare. Gl. Mihail ne spune cele două manevre regale ce se vor face — în Dobrogea şi în poarta Someşului, cu trupe concentrate.

După-amiază, între 5 —8 1/2, lucrez la minister la diferite chestiuni.

La 8 1/2 iau parte, la Clubul Marei Finanțe, la masa dată în cinstea ministrului Clodius, expert economic. Sunt de față foarte mulți germani. După-masă, Clodius ne face o foarte interesantă conferință asupra: Ideilor politice comerciale germane. Lângă mine, Madgearu, care mă întreabă ce impresie mi-a făcut „lamentabila" comunicare a lui Răducanu despre „Economia de război" la Academia Română. „O adevărată ruşine". Mă întorc spre casă cu Răducanu, care aduce din Germania impresia că germanilor le este frică de război şi că nu îl doresc.

2 iulie 1939 — Duminică

Căldură nesuferită. De dimineață, la minister, unde lucrez în linişte la diferite dosare.

La 10 vine Victor Bădulescu, care îmi aduce informațiuni şi impresii din negocierea ce facem la Londra, în legătură cu creditul de 5 500 000 lire sterline. Col. Soreanu vine să-mi ceară să-1 trimit într-o comisiune de recepție.

405

După-amiază — acasă — lucrez singur.

La 7 seara vine să-şi ia rămas bun, căci pleacă în viligiatură, Savel Rădulescu.

Luni 3 iulie 1939

La minister, de dimineață, lucrat în linişte, fără public.

între 12-1 1/2, la Rege, în audiență de lucru, îi arăt noile comenzi. Pare foarte mlțumit de munca mea la minister.

Plec, la 3, la Coteşti în vederea inaugurării Taberei de străjeri. Tot satul în picioare.)-na Degan în mare tensiune. Tabăra, foarte frumoasă, cu copilele vesele şi zglobii. La seara soseşte la Coteşti şi Giurescu, rezident regal al Dunării de Jos, însoțit de şeful de abinet, lonescu-Caracaleanu, un fost elev al meu. începe să plouă. Semn rău.

Marți 4 iulie 1939

Vreme rea. Toată noaptea a plouat. Drumurile desfundate La ora 8 mă duc cu riurescu la Focşani, unde luăm pe Sidorovici, care venise de cu noapte într-un vagon dnisterial, împreună cu suita sa. Mergem la Coteşti. Un moment, la Primărie, apoi la mine ;asă, unde semnează în cartea mea. Pornim spre tabără. Drumul desfundat nu îngăduie utomobilelor să meargă la Poiana cu Cireşi. Toată lumea concentrată în mica sală de lâncare. Plouă mereu. Serviciu divin, cuvântare bună a preotului Gogancea şi a

-nei Degan, apoi vorbeşte prefectul col. Stănculescu, rezidentul regal Giurescu şi apoi idorovici. Urmează masa şi apoi la 3 1/2 plecarea. Merge cu mine la Bucureşti d-na Ioana iheorghiu. Păcat că ploaia mi-a stricat toată serbarea străjerească. Acasă, mort de oboseală, ia culc de vreme.

Miercuri 5 iulie 1939

între 8—9 lucrez la minister la lucrările curente.

La 9 mă duc la Patriarhie, la liturghia festivă în vederea investirii Patriarhului icodim. Aproape tot guvernul, fără Călinescu. Argetoianu complect îngenunchiat sub un :ces de gută. Slujba fără cor, dar foarte frumoasă.

între 10 1/2— 11 1/2 mai lucrez un pic la minister.

La 111/2 investitura Patriarhului la Palat. De faţă, guvernul, consilierii regali, corpul iplomatic, deputaţi şi senatori, toate autorităţile. Frumoasă cuvântare a lui Nicodim, şi lai frumoasă a Regelui. După investitura, ne întoarcem din nou la Patriarhie. Alt mic ;rviciu religios şi apoi recepţie cu gustare la Patriarhie.

între 2—5, la Urdăreanu acasă, unde dejunez. Vorbim în deplină libertate chestiuni ;onomice curente, Reşiţa (unde este prezident şi vrea să facă românizare şi ordine), Dlitică etc. Foarte bună impresie.

La 6, discuţie de încheiere cu italienii de la Breda, pentru tunul antitanc 47 mm. între -8 1/2, Delegaţie Interministerială pentru apărarea naţională. La 12,25 plec cu vagonul dnisterial la Braşov, însoţit de gl. Paraschiv, gl. Petrovanu, gl. Negrei, It. col. Nicolaescu, laior Angelescu.

406

Joi 6 iulie 1939

între 71/2—1 1/2 vizitez Voina (cu staţia de încărcare şi poligon), Metrom şi Astra. Dejunez la Braşov, la Coroana. După-amiază, la Tohanul Nou, la staţia de încărcare Malaxa. Plecare la Făgăraş, unde înnoptăm. Impresie bună.

Vineri 7 iulie 1939

Vizită Făgăraş. Mergem pe teren, unde va fi viitoarea mare fabrică de pulbere. Apoi la Valea Mârşei şi Orăştie. Impresia mai slabă. La 12 noaptea, plecare din Orăstie.

Sâmbătă 8 Mie 1939

Ajung Bucureşti 10,15. La 11, la minister, unde vine Chabal de la Franco-Română şi îi dau o nouă soluţie în chestia R. 35 (car de luptă). Dau comanda de 250 tunuri antitanc Breda.

Dejunez la Spitzmiiller cu Delhomme. Atmosferă simpatică de morgă franceză.

La 7,30 plec la Constanţa să-mi văd familia instalată la Rex. în tren, cu gl. Paraschiv. Mai era în vagon ministrul Gafencu cu Fabricius, Bujoi etc. Ajung la 12 noaptea la Constanţa. Ai mei bine instalaţi şi mulţumiţi.

Duminică 9 Mie 1939

Mamaia. Dejunează cu noi dl şi d-na Ottescu, rezident regal. Calm, linişte, destindere nervoasă.

Luni 10 iulie 1939

Cu generalul Macici, comandantul diviziei 9 Infanterie, de la Constanța plec la 7 1/2 dimineața spre Cadrilater, spre a vedea trupele şi modul cum sunt instalate. Gl. Macici, cu un ochi lipsă din război, îmi face o impresie mediocră ca inteligență şi spirit de comprehensiune. Ne oprim pe drum în comuna Cassim, unde văd un divizion din Regimentul 18 Artilerie. Obuzierele în rea stare. Ofițerii sălbăticiți. Colonelul calm şi sigur de el. La Bazargic văd Regimentul 12 Roşiori cu It. col. Bossie (impresie mediocră) şi Regimentul 40 Infanterie, cu o bună impresie (col. Pârvu); trec apoi la Silistra, unde văd Regimentul 36 Infanterie (col. Basta), slab aşezat. Văd noile cazărmi în construcție şi cele ale unui divizion din 18 Artilerie rău puse, din care cauză le schimb. La 9 seara, prin Turtucaia, acasă, cu maiorul E. Angelescu. După 14 ore de alergătură.

Marți 11 Mie 1939

Grigoriu de la U.G.I.R. vine să-mi vorbească de Legea breslelor a lui Ralea. îl liniştesc. Vasilescu Karpen îmi cere voie să viziteze industriile de război pentru documentare. Conferință cu delegații de laFe/rosfa7şigl. Spacu, în ceea ce priveşte noua fabrică de pulbere. Gl. Potopeanu îmi vorbeşte de noile sisteme de posturi de comandă franceze, încuviințez să le experimentez. Antreprenorii de la Valea Mârşii capătă noi

407

istrucțiuni. Săvulescu de la Banca de Scont îmi cere concurs pentru finanțarea ntreprenorilor. Diferite audiențe banale.

După-amiază vizitez Regimentul de Gardă Călare si hotărăsc oarecare lucrări.

Delegații de la Ford-Londra mă pun la curent în legătură cu comanda de ambulanțe ini tare.

Miercuri 12 iulie 1939

Lucrez la minister.

După-amiază plec la Coteşti. Vizitez tabăra, care funcționează foarte bine.

Joi 13 iulie 1939

Mă întorc la 12 de la Coteşti, cu d-na Degan.

După-amiază lucrez cu gl. Petrovanu şi gl. Dumitrescu, apoi cu Chabal şi ol. Delhomme.

La 6, Consiliu de Miniştri.

La 7, vine la mine la minister Ar. Călinescu, cu care mă întrețin asupra diferitelor hestiuni la ordinea zilei, în legătură cu armamentul.

Seara iau masa cu Lăzeanu, Budurescu şi Bujoi la Continental.

Vineri 14 iulie 1939

La 8 dimineața, şedință cu Comisiunea Tehnică. Vin col. Delhomme, M. Rădulescu i Chabal şi cădem de acord asupra scrisorii ce va adresa Ar. Călinescu lui Daladier, în îgătură cu comanda de care R. 35.

Alt militar, col. Macnab, înainte de a pleca la Londra, vine să mă vadă. îi spun că merg ncet comenzile la Londra. Se obligă să intervină energic. Hellmuth von Cramon vine la aine cu delegații de la Rheinmetall. Petre Ghiață vine la mine cu afaceri de furnituri din talia. Ing. Panteli, în chestia V. Mârşei. Fr. Stern de la Buhuşi îmi cere să le cumpăr fabrica 3uhuşi. Diferiți furnizori.

La 3, şedinţă intimă la Academia Română. Se ia vacanţă.

La 4 vine la mine Fabricius, înainte de a pleca la Berlin în concediu, îi arăt stadiul legocierilor cu Germania.

între 4 1/2—6, audienţă la Rege. îl pun la curent cu mersul lucrărilor. Pare mulţumit. Aprobă scrisoarea lui Câlinescu către Daladier. Călinescu o semnează la Delegaţia îconomică şi o dau lui Chabal, încântat de felul cum 1-am servit.

Sâmbătă 15 iulie 1939

Lucrez toată ziua la minister, mai mult cu serviciile. După-amiază plec la 7,30 la Constanţa.

Duminică 16 iulie 1939

Constanţa — Rex. La dejun la N. Ottescu cu Raymond Recouly; interesant tip, cam ncrezut.

408

Carp mă pune la curent cu afacerea sa de la Banca de Credit.

G. Cesianu de la Banca Nationalăîmi vorbeşte despre afacerea Savu-Drăgoescu, unde s-ar fi petrecut mari abuzuri.

Luni 17 iulie 1939

Cu gl. Macici şi ing. Chiriac vizitez lucrările de la Taşaul, apoi Regimentul 13 şi 18 Artilerie şi Regimentul 34 Infanterie. Impresie bună.

Seara la 7 plec la Bucureşti în compartiment cu ministrul Elveţiei.

Marţi 18 Mie 1939

La 8 1/2, la plecarea din Gara de Nord, cu trenul ministerial pentru Curtea de Argeş. La Curtea de Argeş, la 11 1/2 — direct la mănăstire unde aşteptăm pe suveran.

Duel între lorga şi C. Argetoianu. Acesta din urmă a auzit că lorga îi spune că este câine cu zgardă (aluzie la cuvântarea din Senat) şi îi dă riposta: mai bine aşa decât porc de câine. (Dar dacă cineva este şi una şi alta ?).

La Te Deum participă şi principesa Elisabeta (îmbătrânită şi apăsându-se pe un baston) şi Ileana cu prinţul Anton. Iar aşteaptă un copil. După Te Deum, scurtă convorbire în holul gării şi la l 1/2 plecarea din Argeş pentru a fi la 4 1/2 la Bucureşti, pe o căldură tropicală, în tren am stat mult de vorbă cu lorga, care mi-a povestit o mică intrigă a lui amoroasă cu secretara engleză a scriitorului şi istoricului englez Temperle.

După-amiază, la minister — până la 10 seara: col. Delhomme, gl. Ţonea, cu primarul de la Silistra, col. Vasiliu — Fortificaţii etc.

19 Mie 1939

De dimineaţă, la 8 1/2, la Regimentul 2 Artilerie Grea, pentru determinarea unei remize. Mă duc la Călinescu şi îi cer să-mi semneze câteva contracte de armament, între care Skoda, Zbrojwska şi Breda. Pare foarte mulţumit de munca mea. Lungă conversaţie cu gl. Ţenescu, căruia îi comunic din constatările mele la regimentele vizitate.

Primesc comisiunea, în frunte cu colonelul Soreanu şi maiorul Angelescu, care pleacă la Breda (Milano). Primesc comisiunea însărcinată cu examinarea proiectelor germane, pentru continuarea liniei ferate şi şoselei de la Ucea: lonescu Ion, M.

Rădulescu, Dan Athanasescu, Mihalache. Ca rezultat: nemții au cerut un întreit preț decât cel real.

La 2 plec la Coteşti. O scurtă vizită la mama. Ajung la Coteşti la 6 1/2. Asist la serbarea din tabăra „Poiana cu Cireşi", foarte frumoasă. D-na Degan are mare merit.

Joi 20 Mie 1939

La Coteşti. Primesc multe vizite, între care şi col. Tătăranu. Plec la Bucureşti cu consilierul Degan de la Oradea Mare, pe care 1-am putut detaşa la Bucureşti. Seara, acasă, citesc până noaptea târziu.

Vineri 21 Mie 1939 Foarte multe audiențe.

409

____^u awiimDârile de acolo, ca urmare

._ . *u?iui. oi. āpacu mi-aduce rezultatele cercetării comisiunii în legătură ibrica de pulbere. Aflu că It. Ghenovici, în lipsa mea, făcea abuz de maşinile ministe-, Dau ordin să fie mutat. Comandor Scarlat Rădulescu vine să-mi vorbească de stația ^avizare de la Coteşti. Dobrescu si Marinescu, în legătură cu comanda Brandt. Petre :ostea vine să insiste în chestiunea unei vechi comenzi de măşti de la Sarogaz. telhomme îmi aduce bune informațiuni în legătură cu cererile mele de R. 35 şi posturi nandăpe automobile. Diferiți alți furnizori. Costel Tătăranu, de la CAM. a dejun, la col. Delhomme. upă-amiază, la minister, cu şefii de serviciu.

Sâmbătă 22 iulie 1939 ,

9,30 dimineața, conferință cu furnizorii de pânză ai Armatei, care se plâng de lipsa rii prime. Ernest Ene şi Hartular îmi expun doleanțele întreprinderii lor. I. Koslinski mi se plânge că este rău văzut de gl. Petrovanu. La 12 vine la mine la Ar. Călinescu, cu care revăd din nou situațiunea comenzilor în vederea audienței ce vom avea la Rege, lunea viitoare. La ora 4 plecăm împreună la Constanța cu >rul. In vagon, d-na Adela Călinescu, d-na Margareta Ghelmegeanu, Lobei, şeful ;t. Ajungem seara la Mamaia-Rex. Odihna, în mijlocul unui jazz turbat, cu sticle sparte.

Duminică 23 iulie 1939

neața — plaje — odihnă. După-amiază, la ora 4, cu Bujoi şi soția mergem la istria, 40 km nord de Mamaia, unde doamna Lambrino (o franceză) ne dă iteresante. La 12 noaptea plecăm cu automotorul spre Bucureşti, unde ajungem u'neafa.

Luni 24 iulie 1939 ••:•.'.•:•>_

— 11, la minister. Lucrez mai mult singur.

! 1/2 — 1 1/2, la Rege; audiență comună cu Armând Călinescu, gl. Mihail,
si ministrul Urdăreanu. Ne ocupăm de situația înzestrării Armatei în linii
: putința organizării ei, în cadrul acestei înzestrări. Gl. Țenescu arată situațiuni
e că stăm bine ca îmbrăcăminte, dar slab ca încălțăminte. Pledează pentru
ganizării pe 32 divizii. Regele cere unități puține dar bine înzestrate. Țenescu
le a echipa şi arma de la front spre înapoi, avându-se grijă în prima linie de
apoi de servicii. Expun şi eu situația înzestrării.

J Urdăreanu, în prezența Regelui, chestiunea reorganizării Astrei şi •sitei. Regele pare satisfăcut. Ne anunță că pleacă pentru 2—3 săptămâni şi să se prezinte o nouă situație a posibilității de încadrare si organizare a

iză, discut cu gl. Spacu, von Menges şi ing. Hermans condițiunile generale Ferrostal. Lungă conversație cu col. Petrescu, de la Astra, asupra diferitelor

410

chestiuni în legătură cu această uzină şi posibilitățile ei în viitor, îmi arată influența nocivă şi obraznică a lui Svec si a cehilor, în chestiunea Cugirului si a Reşiței.

La 8 seara vine Leon Sculy, care mă pune la curent cu stadiul cercetării ofertei Ferrostal. Primesc telegramă de la gl. Boițeanu prin care îmi cere să-1 autorizez a comanda atelaje de artilerie, îi dau ordin pentru 2440 atelaje.

Seara iau masa cu N. Buduresc, care îmi spune între altele:

1) că Tătărescu a amânat „venirea" în țară pentru ianuarie 1940. 2) că Tătărescu s-a instalat la Paris şi este consultantul lui Quai d'Orsay cu mare vază. Budurescu rămâne acelaşi veşnic tip, care vrea să fie bine cu toți, pentru a trage de la toți maximum de folos.

Marți 25 iulie 1939

Vine Malaxa spre a-mi comunica că a pregătit totul pentru transformarea si fuzionarea câtorva întreprinderi de armament. Alexandrini, fostul deputat şi omul lui Franasovici, vine să-mi ceară să dau lui BrownBovericontracte de construcții de fortificații. Refuz categoric, căci dau numai la români. Colonelul Eliad, în chestiunea prețului articolelor furnizate de Metrom. Ionel Miclescu îmi aduce primele oferte în legătură cu gazele de luptă (yperită, fosgen etc.). Diverşi furnizori de construcții: Cioc, Portocală.

Fostul consul ceh la Galați, Fr. Frizecki, îşi pune la dispoziție serviciile sale, neavând existența pentru el şi familia lui. Tristă țară si tristă soartă. Cu ing. Petrescu de la Mărgineanca — RIMMA stabilesc programul de viitor al acestei societăți, după ce se va face independentă. După-amiază lucrez cu gl. Țonea, la diferitele contracte de clădiri. Discut cu von Menges clauzele contractului Ferrostal. Chem pe Gigurtu şi îl rog să determine pe cei de la Metrom de a fi mai împăciuitori, pentru cedarea acțiunilor către stat. Lucrez cu generalul Petrovanu, la lucrări curente.

Miercuri 26 iulie 1939

La 7,30 plec cu gl. Petrovanu şi ing. Petrescu la Mărgineanca — să vedem fabrica în curs de montare pentru muniții de artilerie. Mare progres față de situația ce am găsit în februarie. La 11,30 primesc pe Ionel Marinescu de la Concordia, cu care discut comenzile de armament şi situația lor. îmi cere să fiu mai îngăduitor pentru greşelile comise în trecut.

Diverse audiențe — fără importanță,

Nouă conferință cu Svec şi Eliad, în legătură cu Metrom. După-amiază lungă şedință a Delegațiunii Economice în care Mitiță Constantinescu si Ionel Bujoi se împungeau continuu.

Joi 27 iulie 1939

Vine la mine Max Auşnit, cu care discut chestiunea fierului necesar construcţiilor militare. Apoi diverşi furnizori si interesaţi: Leon de la Ind. Bumbacului, ing. Luculescu, prof. Bogdan, ing. Ghiţescu, ing. Rădulescu de la Lemaître, care îmi recunoaşte cât sunt de meschini belgienii, Ionel Comşa, de la Ind. Sârmei, Cooper de la Ford-Londra etc.

La ora 3, la Mogoşoaia, unde cu tot guvernul salnfăm ~~ r> -câteva săptămâni' ™> **.—-

La 6 mă duc la Cella Delavrancea, care mă roagă să intervin s-o primească Călinescu. Vrea să intervină în favoarea lui Nae lonescu, pentru care se pare că are o he prietenie.

Seara iau masa cu Lăzeanu, Tătăranu, Budurescu, H. Aznavorian, Floroiu etc.

Când mă întorc, la 111/2 acasă, dau de nota telefonică a lui Tătărescu. Vorbesc cu el îgătură cu comenzile în Franţa. II văd mâine.

Vineri 28 iulie 1939

La 8 1/2 dimineaţa, la Tătărescu acasă. Vorbim de noile comenzi şi de ce a obţinut de)aladier în legătură cu carul de luptă R. 35. Conversaţie amicală. Pare mai liniştit. Nu : vorbeşte de revenire în ţară. La 9 1/2, la Arsenalul Armatei, cu gl. Petrovanu şi Dumitrescu. Găsesc un mare progres. Stau până la l. Apoi pentru câteva momente la dster.

Dejunez la Capsa cu prinţul Şerban Cantacuzino, de la care cumpăr câteva piese noase de veche argintărie engleză.

La 6 1/2 la sediul RIMMA, conferinţe cu Bujoi, Ottulescu, Pleşoianu, ing. Petrescu, tru reorganizarea Mărginencii.

La 8 l/2,la.Rofary.

La 11 1/2 seara sosesc Dody cu Mircea de la Rex. A făcut călătoria cu Dinu Brătianu, :are 1-a găsit în mare scădere.

Sâmbătă 29 Mie 1939

Lai 1/2 dimineaţa, la mine acasă pe neaşteptate, d-na Alexandrina Cantacuzino, care spune că s-a pomenit la Castelul Zamora cu o percheziţiune a Parchetului, cerându-i va Societăţii Ortodoxe. Se plânge de tratamentul guvernului si de lipsa de loialitate a ;gelor ei, între care şi d-na Lily Seulescu.

La minister, conversaţie financiară cu Răzmeriţă. Apoi pentru diferite chestiuni :nte şi pentru interese personale sau de afaceri: ing. Ghenea, N. Tabacovici, Adrian nitrescu de la Malaxa, gl. Potopeanu, gl. Samsonovici, Evian, col. Delhomme, Leon ly, Ştefănescu - Românofiretc.

La dejun — Liviu. Plec cu Dody şi Mircea la Coteşti la ora 3 d. a. pe o vreme Dabilă.

Duminică 30 Mie 1939

Coteşti. îmi văd de gospodărie. Seara iau parte la o şezătoare dată în tabăra de străjere ana cu Cireşi", de d-na Degan, cu învăţătoarele de la acea tabără.

Luni 31 Mie 1939

Vine la mine la Coteşti gl. Levenţi, comandantul Diviziei a 6-a Infanterie, cu care :ez regimentele din Focşani, cu cazărmile în curs: Regimentul 5 Artilerie grea, imentul 11 Artilerie, Divizia 2 Artilerie călăreaţă, Regimentul 10 Putna.

La dejun, la Coteşti, d-na Degan cu toate comandantele ei din tabără.

412

Marți l august 1939

Plec din Coteşti cu rapidul de 12,35 spre Roman, în tren mă întâlnesc cu gl. Petrovanu şi col. D. Antonescu; ajung la 3 d. a. Vizitez Arsenalul Armatei (Roman), Regimentul 8 Artilerie, Regimentul l Artilerie de gardă, Regimentul 24 Artilerie, Regimentul 14 Infanterie, Regimentul 12 Călăraşi, unde iau masa la popotă — invitatul col. Sturdza. Impresie amestecată. Multe de făcut. Iau măsurile necesare. Plec seara la 111/2 din Roman.

Miercuri 2 august 1939

Sosesc la 6 1/2 dimineața în Bucureşti.

Se prezintă gl. Teodorescu de la Comandamentul Armatei pe care intenționez să-1 aduc în minister. Col. Rădulescu Edgar îmi vorbeşte de apropiata sosire a Divizionului de reperaj şi de nevoia cazării lui la Făgăraş. Col. francez Mortureux îmi vorbeşte de formalitățile de făcut pentru cedarea materialului francez de artilerie. Col. Livezeanu, în afaceri de motorizare ale Tatrei. Prof. Evian îmi aduce pe Dragoş, un inventator de perfecționări ale motorului Diesel, îl trimit la Malaxa. Ing. Stănescu, de la Astra, în chestiunea chesoanelor de comandat pentru noile obuziere. Ing. Edeleanu şi prof. Bogdan, în chestiunea cărbunelui impregnat. Diferiți antreprenori de lucrări şi cazărmi.

3 august 1939

între 9—11 lucrez cu Ar. Călinescu la diferite chestiuni în legătură cu înzestrarea: vizităm Pirotehnia şi Fabrica de protecție. Bună impresie. Cu gl. Petrovanu — lucrări curente.

Vine Chabal şi Rădulescu de la Franco-Română, în chestiunea carului R. 35. îmi aduce informațiuni rele de la Paris. Guvernul francez înțelege să ne cedeze de la guvern la guvern şi cu plata imediată acest material — 50 piese imediat şi restul mai târziu, iar nu 150 colecțiuni complete, ce urmează a fi asamblate la Franco-Română. Prin aceasta Franco-Românăîşi pierde obiectul ei industrial. Esențialul în această atitudine a guvernului francez este că în curând el va părăsi acest car pe care-1 va înlocui cu altul mai bun. Prin urmare, vor să se scape de el şi să ni-1 dea nouă. Informația lui Chabal — desigur dureroasă pentru noi — îmi este dată sub cea mai mare discreție. Voi pune la curent pe primul ministru.

Semnez contractul pentru noul palat al Ministerului înzestrării. La 4 1/2 vizitez Regimentul 4 Călăraşi comandat de col. Fortunescu. Impresie rea de gospodărie şi de neglijentă păstrare de material. La 7, Delegație Interministerială. Trec contractul Ferrostal şi comanda de tunuri Boehler. Discutăm chestiunea samarelor de cavalerie.

La 9 seara iau masa la gl. Paraschiv.

4 august 1939

între 8 — 11 1/2 vizitez cu primul ministru Pulberăria şi Arsenalul Armatei. Bună impresie. Punem la punct la Arsenal felul de a purta mitralierele cavaleriei pe trăsuri şi puşca mitralieră pe oameni. La 4 1/2 vizitez Atelierul de Confecții al Armatei. Iau noi

isuri de reorganizare. La 5 1/2 vine gl. Boițeanu de la Londra, care mă pune la curent cu diul comenzilor de la Londra. Englezii sunt foarte negustori. Mari greutăți. Tillea ne-a : mare concurs. Gl. Stoenescu, comandantul zonei fortificate, vine să mă pună la curent situația de la Oradea Mare. Bună impresie. Bursan vine să-mi spună că se apreciază încă mea la minister.

Sâmbătă 5 august 1939

De dimineața, la minister, lucrez cu diferiți generali, şefi de serviciu. La 2 plec cu şina la Coteşti. în drum vizitez şantierul în construcție de la Buzău.

Duminică 6 august 1939

Coteşti. Mă ocup de gospodărie şi pregătesc sosirea pentru săptămâna viitoare a lui linescu,în vederea inaugurării poligonului de tragere.

Luni 7 august 1939

Sosesc de la Coteşti, la ora 5 d. a. Mă duc un moment la minister şi apoi la 6 1/2 mă : la Delegația Economică, unde se discută multe chestiuni economice curente. Continue îpături între Mitiță şi Bujoi. Lucrez din nou la minister — iar seara la 9 iau masa cu joi — foarte amărât — la Continental.

8 august 1939

Plec la 7 dini. cu Ar. Călinescu şi gl. Petrovanu să vizitez fabricile de armament, dtăm: Concordia, Mărgineanca, Costinescu, Voina, Metrom şi Tohan. Dejun şi masa seară la Coroana. Camere la hotel Aro. La 3 dim. Călinescu mă deşteaptă şi plecăm la :ureşti, unde ajungem la 6 1/2. Motivul: informațiuni de la Gafencu că se prepară ceva jermania — deplasări de trupe spre Est etc.

9 august 1939

La 9 dimineața, la minister. La 10 1/2 întrevederi cu Călinescu la Ministerul Apărării ionale şi la Marele Stat Major, unde luăm măsuri adecvate, energice şi rapide. După-iază, la minister.

La 9 seara, vine la mine N. Malaxa, căruia îi cer să ia unele măsuri urgente în legătură nunițiile.

10 august 1939

Toată dimineața la minister. Numeroase audiențe banale.

După-amiază vine col. Delhomme, chemat de mine telegrafic de la Călimăneşti, aia îi cer să intervină la guvernul francez pentru livrarea în depozit a carelor de luptă R. arătându-i grija noastră asupra acestui material,pe care francezii încep să-1 înlocuiască iltul. Delegație Interministerială pentru înzestrare.

Seara, masă cu Bujoi şi Lăzeanu.

Vineri 11 august 1939

între 8—10 dimineața vizitez cu gl. Negrei şi gl. Şt. Dumitrescu uzinele Malaxa — la atelierul de şenilele, țevi şi oțelărie. La 11 dimineața discuție cu Pachetti şi Della Porta în chestiunea contractului Breda.

La 2 1/2 plec la Coteşti cu col. Nicolaescu.

Foarte mulți furnizori: Wolff, Svec etc.

Sâmbătă 12 — Duminică 13 august 1939

Lucrez la Coteşti la un raport asupra situaţiei înzestrării armatei, pentru Rege, care soseşte din croazieră.

Duminică, la 5 1/2, revin la Bucureşti, îl văd pe Călinescu la Preşedinţie, îi citesc raportul, pe care îl găseşte foarte bun şi cu o prezentare clară şi sistematică. Mă autoriză a-1 prezenta mâine Regelui.

Luni 14 august 1939

între 8—10 1/2 lucrez la minister.

10 1/2—2 1/2 — la Rege, cu Călinescu, gl. Mihail, gl. Ţenescu, E. Urdăreanu. Se examinează situaţia armatei şi se găsesc şi lipsuri dar şi frumos progres. Citesc memoriul meu şi Regele îl aprobă şi îl găseşte complet şi clar. Rămâne la Urdăreanu.

După-amiază, la 4 1/2, vine gl. Stoenescu cu col. Vasiliu, care mă pune la curent cu situaţia fortificaţiilor.

Semnez un teanc de contracte pentru construcţii de cazărmi.

La 7,30 plec la Constanţa, cu ceilalţi membri ai guvernului spre a lua parte la serbările Marinei. Ajungem la 12 noaptea. Dormim pe vasul motonavă Basarabia (cabina 109, f. frumoasă).

Marţi 15 august 1939

Constanţa — Ziua Marinei.

Dimineaţa, la 8 30, ne suim toţi membrii guvernului pe yachtul regal Luceafărul, unde are loc serviciul religios şi aruncarea ancorei în mare, pentru marinarii morţi în război. Regele vine la 9 dimineaţa şi la 9,30 totul este gata. Trecem apoi pe vasul de război Regina Măria, unde are loc distribuirea decoraţiilor (Medalia maritimă). Sunt si eu decorat. Până la 11 1/2 suntem liberi, Regele mergând să pună piatra fundamentală la portul Taşaul. La l 1/2 dejun pe motonava Basarabia. Stau la masa regală. Argetoianu face o serie întreagă de spirite foarte îndrăzneţe, care mă fac să mă roşesc şi el îmi spune: „Dacă te roşeşti numai pentru atâta, poţi să pleci din ţară". Regele ne povesteşte din impresiile călătoriei în Marea Egee. Plăcut impresionat de opera italiană în Rodos, unde este guvernator Vechio, unul din primii fascişti. Ţine Regele un discurs foarte categoric, în legătură cu hotarele ţării, care face bună impresie. La ora 4 pleacă cu trenul regal. Noi, membrii guvernului, renunţând la a mai merge la balul de pe Basarabia, plecăm din Constanţa la 7,30 şi ajungem la 11 noaptea în Bucureşti, destul de obosiţi.

415

Miercuri 16 august 1939

Multe audienţe la minister de la diferiţi furnizori. Primesc şi pe ambasadorul Greciei, [las, care îmi aduce pe un grec furnizor de muniţii. La câteva ore primesc o scrisoare de "rât y Soutzo, ministrul Spaniei, care îmi atrage atenţia că furnizorul grec este un vechi itrabandist de muniţii şi armament din timpul Războiului Civil din Spania.

După-amiază, între 4—6 1/2, stau la Arsenalul Armatei, unde văd tunul Bofors şi la jenalul Aeronautic, unde văd tunul Hotchiss.

Joi 17 august 1939

Primesc pe col. Delhomme, pe care îl invit pentru sâmbătă şi duminică la Ceteşti, îi să pună la curent guvernul francez de dorința ce avem de a cumpăra — la început prin iezit — carele de luptă R. 35.

între 10 1/2— l, la Palatul Regal.

După-amiază lucrez cu Călinescu la Preşedinție. Acolo întâlnesc şi pe Bujoi, care îmi ne că ar dori să iasă din guvern, nemai putând suporta situația falsă în care se află față VIitiță Constantinescu. îl sfătuiesc să nu ia hotărâri pripite.

Seara iau masa cu Sculy.

Vineri 18 august 1939

La 8 dimineața, la Pirotehnia Armatei, unde primesc pe Rege care o vizitează. Se arată rte mulțumit şi recunoaşte avantajele noii administrații publice autonome. Ministrul lăreanu îmi spune că a luat demisiunea lui Max Auşnit de la Reşița. La ora 12 vine sovei, director general C.F.R., cu care tratez construcția liniilor de la Ucea si Făgăraş, silesc cu Chabal şi M. Rădulescu noul program de lucru pentru uzinele Franco-Română a Brăila. Stabilesc cu gl. Țonea noua aşezare a Divizionului de reperaje de la Făgăraş.

diferiți furnizori mai mititei.

După-amiază, tot timpul la minister între contracte şi furnizori. Lungă conversație cu

Petrescu de la Astra, în legătură cu noile comenzi. Miclescu de la Nitrogen se plânge Ministerul Aerului face — peste capul lor — angajamente pentru fabricile de gaze cu întreprinderi improvizate.

Seara iau masa cu Al. Grigoriu, de la U.G.I.R.

Sâmbătă 19 august 1939 Plec la Coteşti cu col. Delhomme şi cu doamna. Vreme rea — plouă.

Duminică 20 august 1939 De dimineață cu col. Delhomme la Mărăşeşti. Mergem până la Panciu.

Luni 21 august 1939

Mă întorc la 12 1/2 de la Coteşti, cu Delhomme, pe o vreme imposibilă. După-amiază, linister. Aflu de pactul de neagresiune ce se pregăteşte între Rusia şi Germania.

între 5—61/2 lucrez cu conducătorii Artileriei antiaeriene (gl. Popescu,gl. Stoicescu, It. col. Linteş, gl. Negrei) la nevoile Artileriei antiaeriene, convingându-mă de lipsuri şi de lipsa de legătură între servicii.

Călinescu mă pune în curent cu situația.

La 7 1/2—8 1/2 stăm la Palatul Regal la Urdăreanu, cu care vorbesc de mersul înarmării, îmi povesteşte cum a căzut Glatz, din lipsa unui plan de coordonare general dublat de cel financiar, îmi anunță că mâine la 3 1/2, M. S. Regele va vizita Arsenalul Armatei. Dau imediat ordinele necesare, îl rog să-mi comunice mai din vreme aceste vizite spre a putea lua măsurile necesare. Mi se plânge că Regele dă ordine în ultimul moment, ceea ce îi face acțiunea imposibilă. I s-a plâns de acest sistem şi i-a cerut că în

astfel de condiții îi este greu să-şi îndeplinească misiunea. Mi-a spus că Regele a plecat f. mulțumit de la Pirotehnie.

Seara iau masa cu Savel Rădulescu şi peste noi vine şi Leon Sculy cu nevasta. Savel a văzut pe Titulescu, cu care a stat zece zile pe Coasta de Azur. Titulescu est abătut de situația de neîntrebuințare în care se găseşte, în noaptea trecută în timpul crizei, şi-a pus la dispoziție serviciile Regelui care nici n-a răspuns. S-a instalat la Paris. Francezii i-au dat avantagiile Corpului Diplomatic. Dă consultații juridice şi va scrie la câteva ziare articole de politică externă.

Marți 22 august 1939

Diferiți furnizori neinteresanți. Chem pe col. Delhomme, cu care lămuresc o declarație făcută şi rău înțeleasă a lui Thierry către Rege, cum că francezii ne-ar livra mai repede muniție de 25 mm Hotchiss. Lungă conversație cu Fulga de la Malaxa, căruia îi arăt greutățile ce se întâmpină la livrarea munițiilor din cauza greutății de încărcare, în ultimul moment aflu că Regele a contramandat inspecția de la Arsenal, fiind preocupat cu problemele externe, într-adevăr, pactul de neagresiune ruso-german a produs o adevărată stupoare şi întreaga situație politică este răsturnată. Mă duc la 3 1/2 la Arsenal, unde găsesc toți ofițerii pregătiți să primească pe Rege. Col. Antonescu a făcut reale îmbunătățiri şi a dovedit un frumos talent de organizare. Vizitez din nou tot Arsenalul şi îl găsesc în mare progres, ca ordine şi administrație. După-amiază Svec, de la Skoda, care îmi aduce oarecare reduceri de preț la materialul de muniție ce vreau să comand, dar îmi aduce şi vestea că Skoda nu mai poate să se angajeze să ne livreze materialul greu, căci greutățile de transfer sunt mari iar putința asigurării lui, nemulțumitoare. îi declar că dacă nu ne dă acest material, nu iau nici pe cel de munte.

La 7,30 sunt chemnat de Călinescu la Ministerul de Interne. Sunt întrebat asupra diferitelor stadii în care se află muniția în curs de fabricație, îi cer intervenție diplomatică pentru ca Germania să ne de drumul la tunurile antieriene 37 mm şi la mitralierele de fortificații.

Seara, în casă.

Miercuri 23 august 1939

Toată dimineața, dese convorbiri telefonice cu primul ministru prin care îl puneam la curent cu mersul comenzilor şi intrărilor de materiale. Au intrat în țară 116 000 căşti din

417

nda. Gl. Boițeanu la Londra a perfectat contractele şi primul vapor cu atelaje, postav, anei pleacă din Anglia la sfârşitul lunii august, îi cer din nou intervenții diplomatice tru materialul din Germania.

La 10 1/2 vine, chemat de mine, dl Malaxa, căruia îi cer să avem o conferință în ītură cu munițiile. Ne vom întâlni mâine la ora 5 d. a. îmi povesteşte chestiunea Auşnit. ;area lui de la Reşița ar avea ca explicație un conflict între Urdăreanu şi Auşnit. El n-a t nici un rol. Evident nu este sincer. De altfel mi s-a părut mai închis şi mai rezervat, rte îngrijorat de situația politică.

Diferiți furnizori.

Primesc pe Ion lonescu-Bizeț, pe care 1-am numit că examineze oferta germană de la rostal, împreună cu o serie de ingineri specialişti. îmi arată că prețurile sunt de 2—3 ori

mari decât cele normale. Hotărăsc cu Macovei construcția liniei Ucea-Făgăraş şi icerea liniei Podul Olt-Făgăraş. După-amiază primesc de la Delhomme o scrisoare în î mi se comunica noile livrări de R. 35. Termenele îndepărtate. Pun la curent pe inescu.

La 5 vine Klughist, ataşat de la Legația germană, căruia îi cer să intervină pentru area materialului. Promite si, întors la legație, îmi comunică la telefon că s-a dat drumul erialului. Nu crede în război şi speră că în cel mai rău caz România va rămâne neutră, i ungurii şi bulgarii nu ne vor ataca.

Lucrez cu gl. Negrei la diferite chestiuni curente. Dobrescu mă pune la curent cu stiunile pendinte de la RIMMA şi de la Academia Română.

Seara iau masa cu Tătăranu.

Joi 24 august 1939

Primesc diferiți solicitanți şi furnizori: Ing. M. Constantinescu de la Creditul Minier it director general), care îmi repetă rugămintea de a-1 pune la Mărgineanca în consiliu.

Industriaşul bulgar Nikola Prodanoff vine să se justifice că nu a fost niciodată prefect 'aicea în timpul ocupației şi că numai duşmanii şi concurenții lui îi crează o atmosferă îvorabilă. Industriaşul Rieger de la Sibiu, Hertz, reprezentantul fabricii Boehler, landor Cantacuzino-Paşcanu etc.

Chem pe col. Delhomme, căruia îi cer să grăbească termenii de livrare ai carului de :ăR.35.

Barbu Brezianu, fost consilier la Curtea de Casație, îmi cere să mut un nepot al lui, do Negoescu, aflat pe frontiera de Vest. Ce ruşine şi ce fel de intervenție!!

Ambasadorul Ducic al Iugoslaviei îmi cere să primesc pe V. Carianopol, mare poet ian, care fiind maestru artificier, doreşte să meargă în Franța la o comisie de recepție, : a învăța limba franceză, îl primesc pe acest tânăr, modest şi firav, îmi face o bună •resie. îi promit să-1 trimit în Franța, îmi aduce cărțile lui.

După-amiază mă ocup de aproape de chestiunea munițiilor. Malaxa vine un moment ; a-mi spune că războiul bate la uşă.

Seara iau masa la Capsa cu Savel Rădulescu. Vine col. Macnab la masă si îmi spune ir dori războiul spre a se termina odată cu Germania. Trebuie să terminăm odată cu ştia! Vine de curând din Anglia.

Vineri 25 august 1939

Diferiți furnizori.

Mă întâlnesc cu Călinescu la minister în chestiuni interne, îmi spune — în mod confidențial — că Tătărescu a fost rechemat, nefiind la înălțimea misiunii. Face rapoarte ca un om din lună. în locul lui trece R. Franasovici.

La 12 1/2 mă duc la Creditul Industrial, unde văd pe Kiriacescu şi pe directorii de acolo, cu care discut chestiuni de afaceri între minister şi Credit. Kiriacescu este convins că nu va fi război.

Prof. Dumitriu de la Iaşi îmi cere să-1 ajut să-şi doteze Politehnica din Iaşi.

La 4 1/2, conferinţă asupra mersului Pulberăriei Armatei cu gl. Spacu, gl. Cică, prof. Stoicovici, It. col. Gheorghiu. între 5 —7 vizitez fabricile Pichet, Vulcan şi Marinescu şi Necula. lua 7 1/2 mă ocup de comanda de camioane Ford. La 8 Leon Sculy îmi aduce detalii asupra comenzilor de pulberi de dat şi pentru completarea utilajului necesar.

La 9 seara iau masa la Grigoriu — U.G.I.R., apoi merg la teatrul Izbânda la o revistă, unde întâmplarea face ca să fiu vecin cu Malaxa în loje.

26-27 august 1939

Coteşti. Vizitez în drum Buzău,Râmnicu Sărat şi iau măsurile necesare. Mă întâlnesc cu gl. Iliescu Teodor, comandantul Diviziei a 5-a şi îi împlinesc anumite nevoi. La Coteşti mă ocup de gospodăria mea.

Luni 28 august 1939

La 11 1/2 sosesc. Mă pun la curent cu situaţia internaţională, care este destul de alarmantă. Călinescu, destul de afolaf, se interesează de situaţia diverselor comenzi din ţară şi străinătate.

După-amiază — câţiva furnizori. între altele S vec, care îmi spune situaţia comenzilor din Cehia. Din ce în ce mai mult mă conving că acest om este primejdios şi nesigur.

Sunt chemat la Călinescu la Preşedinţie, în anticameră aşteaptă şi Bujoi, căci Călinescu era cu Şir Reginald Hoare. Discutăm chestiuni curente, în special problema materiilor prime.

Către seară vine Leon Sculy şi Paul Zotta, proaspăt venit de la Londra şi din Germania, îmi dă impresii nefavorabile Germaniei.

Seara, la 9 1/2, la col. Delhomme, pentru o oră. Schimbăm impresii asupra situaţiei generale. Are încredere în pace.

Marţi 29 august 1939

Lucrez cu gl. Ţonea şi gl. Iliescu la chestiuni în legătură cu cazărmile şi depozitele de muniţii ale Diviziei a 5-a Buzău. Primesc pe director general Stern de la Soc. Astra Română, care îmi raportează ce a făcut în legătură cu mutarea, în caz de război, a sediului

* Scos din minţi, din fr. affo/er(n. ed.).

«prinderii la Snagov. îi vorbesc de toluen, de fabricat în ţară. Primesc pe primarul :şanilor, Dimitriu şi pe ing. Bahnea, împreună cu gl. Ţonea în legătură cu canalizarea derului din Focşani unde se fac noi cazărmi. Diferiţi furnizori. Col. D. Antonescu, dir. •.enalului, mă pune la curent cu mersul lui. Primesc şi cunosc prima oară pe gl. Bengliu, aandantul Jandarmilor, care îmi cere concurs în legătură cu construirea de cazărmi tru jandarmi.

După-amiază, între 4—5 1/2, vizitez fabrica Ford-Română, unde mă primeşte chner, în legătură cu o comandă de autocamioane.

Mă ocup la minister, cu col. Koslinsky şi colonel Edgar Rădulescu, de unele comenzi urs de aparate de recunoaştere.

Seara iau masa cu Bujoi şi Romalo, la Capsa.

Miercuri 30 august 1939

La 9 dimineața vizitez fabrica Laromet, unde mă primeşte N. Tabacovici şi fabrica •J Rapid unde mă primeşte gl. Job. B ădescu.

Vine ziaristul Streitman căruia îi dau un ajutor de 5 000 lei.

Chem pe D. Voina pe care îl grăbesc cu executarea contractelor în curs.

Diferiți furnizori: M. Filderman, Cristea, Prodanoff (care se plânge că este persecutat motiv că ar avea sentimente bulgare). Vine Puiu Anghelescu să-mi ceară un sfat: tenii lui Tătărescu au de gând să facă la sosirea lui de la Paris o manifestație la gară; ce ;u? Răspund: cred că nu fac un bun serviciu lui Tătărescu. Acesta este si sentimentul lui. . Christescu, de la Cugir, cu care discut prețul noilor comenzi de puşti-mitraliere.

Industriaşul Wolff îmi aduce ştiri din Germania: poporul nu vrea război, dacă i se va >une,îl va f ace.

Diferiți, mărunți.

Mă ocup cu col. Eftimescu de reorganizarea Atelierelor de Confecții ale Armatei.

După-amiază — la minister.

La 6 1/2, la Economia Națională, şedință banală.

Cu Călinescu; discutăm noile comenzi.

Joi 31 august 1939

Violent incident cu ing. Stănescu, care nu execută contractele de cărucioare Astra. :ii meseriaşi de încălțăminte, pentru noi contracte. Col. Davilla, pentru a-i da comenzi :amioane Ford. Sculy Logotheti, pentru pulbere. Chem pe Malaxa, căruia mă plâng de l cum lucrează Astra (Stănescu). Primesc pe col. Gerstenberg, ataşatul militar al aerului nan şi pe Klughist, în legătură cu comenzile germane, îmi dau asigurări de livrare nptă. Klughist cere petrol. Col. Lilea din Piteşti, o veche cunoştință, îmi cere un loc de ică. Primesc diferiți ofițeri veniți sau plecați în misiuni străine. Maiorul Medianu, întors a Breda, îmi dă rele informațiuni asupra materialului şi asupra modului cum se iportă italienii. Col. Sireteanu se prezintă pentru plecarea la Londra (comandă de ipament).

420

După-amiază — Delegație Interministerială pentru înzestrarea armatei. Fac un raport detaliat asupra situației financiare a înzestrării si arăt activitatea mea în cele 7 luni. Comenzi de 15 1/2 miliarde cu atingerea plafonului stabilit. Cer să mi se dea încă l 1/2 miliarde lei. Mitiță Constantinescu îmi face elogii. Mi se încuviințează cererea.

La 9 seara iau masa cu Paul Teodorescu la Capsa.

Vineri l septembrie 1939

Gl. Levenți, comandantul Diviziei a 6-a Focşani, vine la mine cu diferite nevoi ale unității sale. Caut să-1 satisfac, în măsura posibilului.

Col. Delhomme vine spre a-mi vorbi de stadiul livrărilor de material. Col. Eliad, de la Metrom, se plânge de lipsa de materii prime. Ing. Ştefănescu, de la Oltenia, îmi cere comenzi de postav. Se plânge de purtarea lui Dimitriu la Creditul Industrial. Fostul ataşat militar naval, comandor Niculescu, apare la mine în chip de intermediar de comenzi, îl trimit la plimbare. Alţi mici vizitatori. Vine Augenthaler, fostul ataşat comercial ceh, care acum lucrează într-o casă de export cehă. Destul de hotărât în viaţă. Mă duc la Victor lamandi, căruia îi cer să-mi mute 2 avocaţi din minister, I. Georgescu-Ştefăneşti şi Ion Popovici, ca oameni incorecţi.

Dejunez la maica.

După-amiază vine din nou col. Delhomme după informaţiuni.

Războiul între Polonia şi Germania a început. Sunt adânc impresionat de tragedia ce începe. Nu credeam să mai pot asista la un astfel de cataclism. Ce va aduce ziua de mâine pentru ţara noastră? Vom fi la înălţimea noilor sarcini? Sunt uluit de ce se întâmplă. Mă reculeg cu greutate. De abia pot lucra. Vine Malaxa, cu care discut chestiuni curente. Este şi el profund mişcat.

Delegaţie Economică la Bujoi.

Şedinţă la Rotary.

Sâmbătă 2 septembrie 1939

Chem la minister trei ofiţeri de la Arsenalul Armatei: It. col. Brezeanu, maior Ghilţ şi maior Drăghiescu, cărora le dau câte 10 000 lei recompensă pentru lucrările tehnice executate.

Cu Svec discut chestiuni curente.

Vine dr. Banu, dir. gl. al Serviciului Social, cu care discut difuzarea cărţii lui Sadoveanu Morminte, ce am editat eu. Badea, director general M.A.T., mă întreabă dacă poate da drumul fabricaţiei alcoolului. Consultând pe Călinescu, îi dau autorizaţie. Ing. Dumitriu de la Antigazdiscută noile comenzi de măşti. Diferiţi mici furnizori.

Mă duc la Călinescu, cu care discut chestiuni curente în legătură cu noua situaţie creată prin războiul polono-german.

421

Georgel Gheorghiu de la Reşiţa mă pune la curent cu conflictul Malaxa-Auşnit. uaţia lui la Reşiţa rămâne încă nelămurită, îmi spune că Tătărescu nu ştia că îl recheamă la Paris.

După-amiază, la 2 1/2, plec la Coteşti.

Duminică 3 septembrie 1939

La Coteşti. în gospodărie. Legat de radio. Aflu intrarea în război a Franţei şi Angliei, faţa unui nou război european mă întreb cu grije ce va deveni ţara noastră. Răspunderile purtăm sunt din ce în ce mai istovitoare.

Luni 4 septembrie 1939

Mă întorc de la Coteşti la 11 dimineaţa. Aduc pe miss Logan, care doreşte să ştie dacă ; dă vreun rol de Legaţia Britanică.

Romulus Petroianu de la Craiova mă anunţă că a fost înlocuit din postul de ajutor de mar din Craiova. Este dezolat. Ce câmp de vedere îngust şi ce viaţă limitată !

Cancicov îmi telefonează ca să mă roage să primesc „nişte englezi" care vin să-mi)pună credite şi furnituri, îi primesc imediat. Apare numai Scanavi care îmi aduce vagi ;rte de real samsar, îl trimit la plimbare.

Marți 5 septembrie 1939

Fără însemnătate.

P. Papacostea îmi vorbeşte lung de starea de spirit a populației. Se face propagandă n că acesta este „războiul jidanilor". Marino, de la Concordia. Ca de obicei neprecis şi rbind cai verzi pe pereți.

Consiliul de Miniştri — unde se hotărăşte darea unui comunicat în care se precizează tudinea României. Se evită cuvântul de neutralitate. După Consiliu, iar la minister, unde mese diverşi: ing. Urdăreanu, Christodorescu de la Franco-Românăetc.

G. Şerbescu mă întreține asupra nevoilor Centrului de motorizare.

La dejun, Manolescu-Strunga; vine la masa mea şi îmi vorbeşte ca totdeauna alandala.

Seara iau masa la col. Macnab, ataşatul militar al Angliei, cu Şir Hoare şi secretarul legație Reed (f. bine).

Miercuri 6 septembrie 1939

La 9 dimineața vizitez fabrica de măşti Sarogaz. Bună impresie. Gelu Petrescu îmi ;e onorul casei.

Lucrări curente. Vizitatori neinteresanți, Mircea Frigator, Trestianu (care apără pe } danoff) etc. Primesc consiliul Fabricii de măşticu Sever Dan şi gl. Ganea. După-amiază mese pe Karpen Vasilescu în chestiunea minelor antitanc. La 6, consiliu la RIMMA, de am o atitudine energică asupra felului cum merg lucrările, în fața lui Bujoi. Face presie atitudinea mea.

422

Joi 7 septembrie 1939

Diferiți. Lucrez cu generalii directori de serviciu.

Romulică Petroianu mă plictiseşte cu povestea lui, în astfel de împrejurări. Clienți-furnizori: Marino, gl. Tomoroveanu, Christescu şi Svec (cu care discut prețul la noua comandă de puşti-mitraliere). Crăciun îmi cere ajutor pentru Institutul Babes. După-amiază primesc pe Auşnit, cu care vorbesc chestiunea furnizării de fier. Lungă conversație cu col. Petrescu de la Astra, în legătură cu comenzile ce am dat. Conferință cu gl. Mihail şi gl. Petrovanu.

Vineri 8 septembrie 1939

Deşi sărbătoare — lucrez la minister.

După-amiază, singur acasă, citesc şi lucrez diferite chestiuni curente. Pe frontul războiului constat că polonezii sunt sub toate aşteptările. Desigur au un slab comandament.

Sâmbătă 9 septembrie 1939

Malaxa vine la mine la 9 dim., spre a mă ruga să iau măsurile necesare în legătură cu aprovizionarea de materii prime. Are dreptate; voi da imediat dispozițiuni. Conferință cu gl. Petrovanu, col. Antonescu şi ing. Ghenea, în legătură cu livrările de la Astra.

La ora 11 iau parte la parastasul de 6 luni al Patriarhului Miron. Lume foarte puțină.

Conferință cu fabricanții de tricotaje. Ing. Runcan cu veşnicile lui cereri de comenzi — apoi diferiți mărunți.

La ora 2 plec la Coteşti. în apropiere de R. Sărat întâlnesc o trupă în marş, mergând în debandadă. Ies din rânduri 2 ofițeri de rezervă — probabil învățători, care îmi cer să-i duc la Râmnic. La câteva sute de metri distanță col. Balaban, comandantul Regimentului 9 Infanterie, se întorcea comod în trăsură. Un spectacol puțin ostăşesc. Mă opresc şi fac observații col. Balaban.

După-amiază în gospodăria de la Coteşti.

Duminică 10 septembrie 1939 La Coteşti, în familie.

Luni 11 septembrie 1939

Ajung de la Coteşti la 12; mă duc să văd ce se mai întâmplase la minister. Nimic deosebit. Ştirile de pe frontul polonez, rele pentru polonezi. Se înmulțesc greutățile pentru livrările de materiale. Noi chinuri din cauza situațiunii.

După-amiază, Vaier Pop, fost ministru, în uniformă de căpitan de Artilerie, îmi arată unele lipsuri ale Regimentului 6 Artilerie grea. Starea de spirit bună. Istrate Micescu îmi vorbeşte de invenția unui ing. italian Messina pentru o placă prin care nu trece glonțul. Măgulit că ori de câte ori îmi cere audiență, îl primesc imediat. Vine Manolescu Strunga, care îmi vorbeşte de greutățile recoltării sfeclei de zahăr. Este întovărăşit de un belgian şi

m italian, de la grupul de zahăr Danubiana. La plecare îmi spune că este la dispoziția ernului, chiar pentru postul de primar de la Strunga. Mă roagă să-i scutesc autocamionul a rechiziție fiind în epoca de cules de poame. Are dreptate şi îl servesc.

Marți 12 septembrie 1939

Ing. Budurescu, de la Fabrica de Ciment din Brăila, îmi cere intervenție pentru rărea unui remorcher cu care aduc materii prime. Dr. Angelescu, consilier regal, vine ;e informeze asupra situației. Se interesează cum stăm cu serviciul sanitar etc. evederi cu ing. Constantinescu şi Petrescu de la Mărgineanca. Diferiți mărunți şi ticoşi furnizori.

După-amiază:

a) Pun la punct, cu ing. Borneanu şi gl. Petrovanu, contractul cu Celastic pentru tizare de cauciucuri.

b) Pun la punct cu ing. Miclescu contractul cu Fabrica de celuloză pentru fabricarea eluloză Dr. Ryss.

Primesc pe vărul meu, col. Ionel Petroianu, care trece către Cernăuți unde a luat landa Brigăzii a 9-a Artilerie. Vine Ionel Bujoi, cu care discut raportul lui în chestiunea ticii de comerț exterior. Cât pot îl încurajez să fie calm şi răbdător.

Miercuri 13 septembrie 1939

Primesc pe gl. Suhățeanu cu prof. lonescu Mihăieşti şi Ciucă şi pun la punct contractul nstitutul Cantacuzino.

Primesc pe Moses Farkaş de la Dermata cu care aranjez forma de organizare a Itării pieilor crude. Dau o comandă de 100 000 perechi de bocanci.

între 11 1/2—2 1/2, la Rege, în conferinţă cu Ar. Călinescu, Bujoi, Mitiţă Constan-;cu, Gafencu şi Cornăţeanu. Tema: Organizarea comerţului exterior în cazul noii iţiuni şi în vederea apropiatei vizite a lui Clodius. Polemică vie între Bujoi şi Mitiţă stantinescu pe chestiunea comerţului exterior în trecut. Problema negociabilităţii zelor provoacă mari discuţii. Călinescu este pentru negociabilitate, ca şi Regele. Eu, de lenea, dat fiind noua situaţie. Mitiţă se apără ca argumente slabe, în general, Bujoi are g de cauză. Se stabilesc liniile generale ale unui viitor decret-lege în legătură cu erţul exterior. Ieşim de la Rege la 2 1/2. La plecare, Regele mă întreabă asupra lelor informaţiuni de materiale.

După-amiază, de-abia întors acasă, sunt chemat din nou la Rege la 4 cu Călinescu şi >i, plus gl. Mihail. Se discută din nou chestiunea materiilor prime şi tendinţa de ndere a mărfurilor, pentru a fi revândute cu preţ mai mare. Regele se arată neplăcut •esionat şi ne cere măsuri f. energice. Apoi discutăm „â bâtons rompus" diferite tiuni şi nevoi ale momentului.

întors la minister, primesc pe ing. Vidrighin de la Astra, ing. Vardala de la Banlocetc.

Vine şi Costel Tătăranu, ca să se mai informeze şi în acelaşi timp să mă roage să fac ; ales în consiliu la Reşiţa etc.

424

Se amână Delegaţia Interministerială (de înzestrare), căci miniştrii semnează acasă procesele verbale.

Joi 14 septembrie — Ziua Crucii

Deşi mare sărbătoare creştinească, mă duc la minister.

Primesc pe gl. Suhăţeanu, dr. lonescu Mihăieşti şi dr. Ciucă, cu care pun la punct chestiunea Institutului Cantacuzino, dându-i o majorare de subvenţie la 20 milioane lei pentru comanda de seruri. Dau încă 50 milioane Serviciului Sanitar. Dau comandă de echipament prin col. Sireteanu.

Pun la punct chestiunea podurilor metalice ale Geniului, comandate de 2 1/2 ani la RIMMA si neexecutate. Prof. Negrescu îmi expune franc neputinţa RIMMEIde a executa această comandă, spre perplexitatea gl. larca, care habar nu avea de chestiune.

Dau comanda câtorva construcţii noi pentru Atelierele de Confecţiuni.

Chem pe ministrul Italiei, Ghigi, căruia îi cer ca guvernul italian să-mi livreze mai repede materialul comandat şi îi mai cer concursuri pentru alte materiale. Pare încântat de această solicitare şi se declară gata să plece în persoană la Roma pentru a ne ajuta (chiar cu avionul).

Diverşi clienţi: ing. Damaschin, Wachner de la Ford, Badea (M.A.T.), ing. Ştefănescu, de la Românofiretc.

După-amiază, fiind sărbătoare, stau acasă.

Mă duc să prezidez, la 6 d. a. Comitetul de Construcţie al liceului Titu Maiorescu, unde antreprenorul Chirculescu se poartă rău.

La 7 1/2 vine la mine Puiu Angelescu cu fiica lui. Cu un an în urmă eram cu toții la Cracovia şi acum ce este în biata Polonie! îmi cere tot felul de favoruri în legătură cu furnizorii ministerului.

La 9 seara vine la mine generalul Delhomme, de curând avansat. Discutăm situația militară. Este surprins de slăbiciunea comandamentului polonez, surprins cu armata nemobilizată, îmi explică încetineala operațiunilor de pe frontul Vest cu argumentul că trebuie lucrat metodic şi prudent. Se întreabă ce inițiative pot lua franco-englezii spre a da o lovitură germanilor. Recunoaşte că pentru un moment, România nu poate face nimic.

Vineri 15 septembrie 1939

După ce lucrez între 8 — 10 1/2 la minister, plec cu automobilul împreună cu col. Sireteanu şi It. col. Nicolaescu la R. Vâlcea, spre a vizita tăbăcăria lui Mitică Simian. Dejunez la R. Vâlcea. Apoi, cu automobilul, la Craiova, unde ajung la 5 1/2 d. a. Vizitez tăbăcăria de la Bucovăț. Bună impresie, îmi iese înainte gl. Bunescu, comandantul Corpului de Armată teritorial. Vizitez un moment pe Dinu Simian, rezidentul regal, şi la 6,45 plec cu un accelerat local, ajungând la Bucureşti la 12 noaptea. Am văzut multe trupe foarte bine îmbrăcate, dar unii soldați desculți sau cu opinci. O impresie penibilă.

Sâmbătă 16 septembrie 1939

Discuție cu gl. Paul Teodorescu asupra comenzilor de dat pentru fabricile de gaze. Destul de arțăgos la telefon, ceea ce m-a făcut să evit prelungirea conversației. Discuție cu

I. Mihail în legătură cu felul cum funcționează comisiunile de recepție la bocanci ;1. Moscu). Pare şi Mihail destul de arțăgos, din care cauză am evitat lungirea convorbirii telefon. Fulga de la Malaxa vine cu numeroase cereri: ofertă de mortiere Brandt, de îlaborare prin închiriere sau cedare de maşini de la Mărgineanca etc. Hoffman de la brica Standard de telefoane îmi cere concurs pe lângă J3.JVJ?. Wolff, noi comenzi. Ing. îtrescu şi ing. M. Constantinescu mă întrețin asupra mersului lucrărilor de la fărgineanca. Gl. Sichitiu vine pentru o chestiune de combustibil a Pirotehnici Armatei, u multă amărăciune îmi spune că toți ofițerii de rezervă (din cei foşti activi) au fost scoşi ; la comandamentele militare. El trebuia să comande o armată şi acum este dat deoparte. } litica de întinerire a cadrelor, urmărită de Rege, nu este bună. în Polonia explică dezastrul inducerii. Toți generalii polonezi sunt foşti legionari, fără pregătire serioasă. Din ce spune trează o mare încredere în germani şi recomandă prudență. Găseşte că s-au înmulțit prea uite marile unități, care nu sunt suficient armate. Nu trebuie să ne întindem ca o broască. u trebuie să se epuizeze toate forțele în oameni, în armament si echipament, de la început, i nu repetăm greşelile din trecut, şi după el, le repetăm. Ar fi bine — spune el —să ne mai trebe şi pe noi, cei vechi. Cred că are în multe privințe dreptate.

Vine la mine gl. Teodorescu şi ing. Christescu de la Cugir pentru a discuta [iplasamentul noii fabrici de mitraliere pe Trotuş. Generalul Paplica îmi cere noi fonduri ntru Arsenalul Armatei, care are multe comenzi.

După-amiază, lungă conferinţă cu gl. Petrovanu, Negrei, Ştefan Dumitrescu şi iraschiv asupra comenzilor Breda şi celelalte pendinte. Le cer să-mi propună o nouă ganizare a ministerului.

Lăzeanu vine la mine să mă întrebe de situaţie. Asigurări şi îndemn la calm.

La 8 seara vine la mine Malaxa, cu care discut noile comenzi şi posibilitatea de laborare la Mărgineanca. îmi spune că trage nădejde ca până în primăvară să rămânem linişte. După aceea vom vedea. Ar trebui ca eu cu tot calmul să continui galopul jrmării. Sunt singurul om necriticat şi toţi au încredere în munca mea onestă.

La 10 seara vine la mine gl. Delhomme, cu care discut câteva mici chestiuni curente livrări de materiale franceze. Războiul va fi lung. Frontul francez va merge încet. Multă îervă.

Duminică 17 septembrie 1939

De dimineaţă lucrez la minister cu gl. Petrovanu la lucrările curente. Aflu de intrarea isiei în Polonia. O ştire uluitoare. Polonia se găseşte într-o situaţie desperată. Soldaţii si pulaţia polonă luptă cu o bravură impresionantă. Acţiunea rusească este făcută de acord Germania l

Când Germania vrea să facă Ucraina Mare, nu cumva acţiunea rusească este făcută ă consimţământul Germaniei şi deci în contra ei? Ce se va întâmpla cu noi, cu acţiunea icască pe Nistru? Se pare că ni s-a dat o asigurare de neutralitate, dar ce valoare poate îa? Doamne, ce ne mai aşteaptă?

Sosesc de la Coteşti Dody şi Mircea, care începe mâine şcoala (ci. V-a). Viaţa mea familie reîncepe normal. Numai dacă Dumnezeu ne-ar da zile senine.

426

Vorbesc la telefon cu Mişu Ghelmegeanu, care îmi confirmă intrarea ruşilor în Polonia. Mihai Lăzeanu vine să mai comenteze evenimentele. Gh. Tătărescu mă întreabă la telefon dacă mai vin materiale din Franţa, din cele pe care le-a negociat el. îi dau informaţiunile necesare. Vine la mine gl. Rosetti, de la Academia Română, cu care comentez evenimentele. Speră că gestul Rusiei nu place Germaniei şi nici nu s-a făcut de acord cu ea.

Seara,în familie.

Luni 18 septembrie 1939

Ziua de astăzi se caracterizează prin îngrijorarea generală ce se răspândeşte odată cu ştirea că Rusia a atacat Polonia pe la spate. Suntem toţi sub influenţa acestei ştiri năucitoare. Polonia, vitează prin poporul şi armata ei, este strivită, căci a fost rău comandată. Primejdia comunismului reapare. Preşedintele Moscicki, guvernul şi mareşalul Rydz Smigly sunt veniţi în România. Statul polon nu mai are conducere. Ce rezervă viitorul ţării noastre? Diferite convorbiri cu colaboratorii ministerului. Câţiva furnizori răzleţi. După-amiază la 5 mă duc la Mişu Ghelmegeanu, cu care schimb câteva vederi. Speranţa noastră este un conflict de interese între Germania şi Rusia şi înlăturarea Rusiei de la Gurile Dunării. Bujoi mă pune la curent cu mersul negocierilor cu Clodrns. De sâmbătă până azi, deja a schimbat atitudinea.

La 7 seara, lungă şi interesantă convorbire cu Ar. Călinescu, notată separat.

Convorbire avută cu Armând Călinescu

Isprăvisem la ministerul meu activitatea zilei, când sunt chemat de Călinescu la Preşedinţia (Consiliul) de Miniştri. De abia intrasem în cabinetul lui şi începusem să-i arăt situaţia comenzilor şi intrărilor de materiale, când se anunţă Fabricius, ministrul Germaniei. Cedându-i locul, mă întâlnesc cu diplomatul german în anticameră, care mă întreabă foarte afabil dacă sunt mulţumit de felul cum merg lucrurile în ceea ce priveşte departamentul meu. îi răspund în treacăt şi politicos: „Lucrările merg bine şi sunt mulţumit". Deşi nu tocmai aceasta este situaţia, adaug eu aici. După 20 minute de aşteptare, reviu la Călinescu, cu care am avut o conversaţie foarte amicală de aproape o oră. înainte de a-i arăta eu mersul lucrărilor din departamentul meu, 1-am rugat să mă pună la curent cu situaţia în mod sincer şi franc, asigurându-1 de toată discreţiunea necesară. Cu mici ezitări, din ce în ce mai mult părăsite, mi-a comunicat cele ce urmează şi cum ştie că eu notez zi de zi întâmplările, m-a şi rugat să le consemnez, ceea ce şi fac.

în esenţă, Călinescu mi-a comunicat următoarele:

„Toată ziua de ieri şi toată noaptea trecută am lucrat continuu şi am trecut prin multe îngrijorări din cauza situaţiunii Poloniei şi a intrării în acţiune a Rusiei. Neliniştea mea continuă, dar cred că lucrurile se vor clarifica în cursul acestei nopţi şi până mâine, după ce se va termina înaintarea trupelor ruseşti, legătura acestora cu trupele germane şi închiderea definitivă a frontierii româno-polone. Până acuma nu s-a făcut joncţiunea germano-rusă. Ruşii nu au mai mult de 15 divizii, din care 7-8 de Cavalerie. Au ajuns până în dreptul Vijniţei, mai există încă o şosea liberă de acces pentru polonezii care intră în România. Am

427

rimit pe teritoriul nostru pe Moscicky, preşedintele Republicii, pe mareşalul Rydz Smigly i tot Statul lui Major, întregul guvern polonez şi multe personalităţi politice ale regimului, onform celor hotărâte, toţi au fost expediaţi la reşedinţele ce li s-au stabilit, astăzi după-niază la 41/2: preşedintele Republicii, la Bicaz, în castelul regal pus ia dispoziţie de Rege; treg guvernul polonez a fost îndreptat spre Slănicul din Moldova, unde li s-a pus la spoziţie un întreg hotel, iar mareşalul Rydz Smigly, la Craiova, în palatul Dinu Mihail. propos de mareşalul Rydz Smigly, mi-a povestit următoarea scenă, petrecută în gara srnăuţi: deşi a fost primit în gară şi salutat cu toată curtuoazia de generalul subsecretar ; Stat Gavrilă Marir«escu şi apoi condus la Reşedinţa Metropolitană din Cernăuţi, când i a comunicat că i s-a fixat domiciliul la Craiova, unde urmează să plece neîntârziat, a loptat o atitudine de aroganţă si de mândrie, spunând că nu este tratat de o ţară aliată şi nică şi nu este lăsat să rămână în mijlocul trupelor sale. La această ieşire nepotrivită, meralul Marinescu i-a răspuns: «în acest caz, domnule Mareşal, trebuia să rămâneţi în)lonia, căci acolo sunt trupele poloneze». La această replică bine spusă nu a mai adăugat mic".

în tot timpul conversaţiei mele cu Călinescu, primea informaţiuni telefonice asupra sfăsurării evenimentelor din Bucovina. Năvala de refugiaţi civili şi militari continuă fără trerupere. Se evalua la 40 000 de ofiţeri şi soldaţi, cu mult material, în special

tocamioane, tunuri antitanc, care de luptă etc. Nu avem nici un interes a arăta materialul :rat, care urmează să ne rămână nouă ca compensație a întreținerii celor internați, mversația avută cu câteva minute mai înainte cu Fabricius a fost de natură să-1 ilțumească, căci Fabricius aduce răspunsul lui Ribbentrop la o cerere sau propunere uite de Călinescu lui Fabricius, anume: România este gata să cedeze Germaniei petrol şi reale în cantități mai mari, în schimbul materialului de armament ce ne-ar trebui, luat ca idă de război de la polonezi, întrucât şi noi avem un material similar. Răspunsul lui bbentrop a fost afirmativ, neputând da pentru moment detalii mai ample asupra cantității calității acestui material. Atât cuprinsul acestui răspuns cât şi graba cu care el a fost dat Ribbentrop dovedesc că Germania şi în aceste momente nu are nici o intențiune de a ne piedica înzestrarea armatei cu toată desfăşurarea de evenimente din Polonia, ceea ce emnează că nu nutresc față de noi intențiuni agresive. Cu această ocazie, Călinescu a intit lui Fabricius rugămintea ce i-a făcut în martie trecut, cu ocazia anexării hoslovaciei, de a nu ceda Rusia Subcarpatină Ungariei, pentru a avea o frontieră comună re noi şi Germania. Astăzi, prin intervenția rusească, situația este si mai puțin favorabilă lentru Germania şi pentru România. Fabricius a recunoscut dreptatea lui Călinescu şi a i adăugat că sunt destul de nesiguri şi de nemulțumiți de intențiile ruseşti, urmând să se bilească zilele acestea un acord între Germania şi între Rusia. Călinescu mi-a adăugat că impresia că germanii nu au deloc aerul mulțumit de amestecul Rusiei şi de forma de nifestare a Sovietelor în Polonia. Se poate întâmpla ca Rusia să aibă un joc perfid față Germania, pe care a îndemnat-o la război, ea izbutind să sfărâme Polonia şi să pună iăt veleităților germane în Ucraina. O dată Rusia pusă în mişcare, ea reprezintă în orice o amenințare în spatele Germaniei, angajată de acum înainte către vest. Tot Călinescu a spus că a făcut atentă Germania asupra primejdiei pentru ea de a se instala la Gurile

428

Dunării, în cazul când s-ar formula revendicări în Basarabia din partea Rusiei. Prezența Rusiei la Gurile Dunării nu poate să convină Germaniei, iar minoritatea germană din Basarabia trăieşte mult mai bine în regimul românesc decât ar putea trăi sub regimul sovietic. Tot Călinescu îmi comunică intențiunea ce se are de a se reface un stat polonez ca un stat tampon între Rusia şi Germania. Acest stat polonez ar avea un caracter comunist, pus sub protectoratul Rusiei, la mijloc fiind intențiunea perfidă ca la încheierea păcii generale, când Aliații ar voi să refacă Polonia de astăzi, să intre în conflict Rusia Sovietică. Dealtfel, se pare că ar exista un puternic curent comunist în Polonia, dovadă fiind că pe multe tancuri ale armatei poloneze sta scris cu creta: „Trăiască Polonia Sovietică". Din tot ceea ce are ca informație şi impresie Călinescu asupra raporturilor ruso-germane, reiese până la evidență că nu există nici prea multă înțelegere nici prea multe interese comune şi că încurcături şi complicațiuni pot lua naştere oricând. Toată acțiunea diplomatică a guvernului este îndreptată în sensul supravegherii primejdiei ruseşti, Germania ne mai prezentând astăzi o primejdie imediată prin îndepărtarea ei de frontiera noastră, dat fiind apariția trupelor ruseşti la nordul Bucovinei. Tot jocul nostru diplomatic constă în a învedera Germaniei interesul

ce ar avea de a nu slăbi România în favoarea Rusiei, România înțelegând să rămână loial neutrală, în altă ordine de idei, Călinescu mi-a comunicat întrevederea ce a avut-o în acelaşi timp cu Hoare şi cu Thierry, acum vreo 10 zile, când a anunțat acestor diplomați informațiunea sigură ce deținea cum că Rusia va intra în acțiune şi se va ajunge la împărțirea Poloniei. Această afirmațiune a impresionat pe diplomați care au fost autorizați s-o transmită guvernelor lor. Acum ei recunosc loial cât am fost de bine informați şi câtă dreptate am avut. în altă ordine de idei, am avut impresia că Germania a cerut lui Călinescu prin Fabricius să păstrăm pe teritoriul nostru vreme cât mai îndelungată pe refugiații politici polonezi. Călinescu am impresia că va manevra această chestiune cât va putea mai mult. L-am găsit pe Călinescu în general foarte calm, dar foarte preocupat, având credință în Dumnezeu, căci este foarte credincios că Dumnezeu îl va ajuta să scoată țara din acest impas. Are ca linie de conduită de a nu umbla cu minciuni ieftine, spunând loial ce gândeşte, pentru a nu fi prins niciodată cu neadevăruri care i-ar micşora prestigiul. După cele ce mi-a spus el, Regele este calm şi aşteaptă liniştit desfăşurarea evenimentelor. După această conversație am plecat de la el cu speranța că poate vom ajunge cu bine la liman.

Marți 19 septembrie 1939

De dimineață cu gl. Negrei, gl. Petrovanu şi gl. Paraschiv, discutăm asemănările de material între Polonia şi România, pentru a se putea eventual întrebuința prada din Bucovina şi cumpărarea de la germani a materialului polonez capturat. Dau dispoziții avocatului Damian pentru transformarea Mărginencii în regie publică autonomă şi apoi stabilirea unui acord de colaborare tehnică între Malaxa si Mărgineanca. Diferiți furnizori: Matac, Gussi, col. Davilla, Wachner-Fordetc. Discuțiune cu col. Leonida de la Marele Stat Major pentrtu furnizare de dinamită. Convorbire cu Al. Grigoriu de la U.G.I.R.

429

După-amiază lucrez cu col. Sireteanu şi primesc pe industriaşii de conserve şi pâine î război. Apoi primesc pe gl. Dumitrescu, care mă pune la curent cu mersul diferitelor antracte.

Miercuri 20 septembrie 1939

Lucrez cu diferiți şefi de servicii.

La ora 12 iau parte la o şedință a Consiliului Superior Economic. La ordinea zilei, lestiunea devizelor şi a speculii.

Seara iau masa la Cecropide cu Clodius, Argetoianu, Witzleben, Guşti, E. Savu, M. omniceanu.

Joi 21 septembrie 1939

Asasinarea lui Ar. Călinescu.

Plec la 7 dim. cu gl. Țonea, It. col. Nicolaescu şi cap. Gribincea să vizitez noile instrucțiuni. Mă opresc un moment la Câmpina la un Batalion de Infanterie uşoară. Apoi ă duc la Brețcu, unde văd un depozit de muniții. Mă întorc să dejunez la Sf. Gheorghe, ide, pe când mă găseam la masă, mi se spune de un elev al meu că la radio s-a anunțat rălinescu mort", întreb pe prefectul Băleanu, care îmi dezminte ştirea, încredințat că

nu ;te nimic, plec la Apața (Valea Remetii) spre a vedea un nou depozit de muniții în mstrucție. Pe la 5 sunt chemat la telefon de prefectul județului Braşov (col. Ivaşcu) şi mi ; comunică că sunt chemat urgent la Bucureşti, înțeleg că s-a întâmplat ceva cu bietul ălinescu. Ajung la Braşov la ora 5 1/2 şi mă duc la prefectură unde prefectul Ivaşcu îmi ață telegrama lui Beran asupra atentatului. Pare că a fost ucis Călinescu. Sunt profund iscat şi plec imediat la Bucureşti, unde ajung la 8 3/4. Aci aflu casa plină de soldați şi ndarmi. înțeleg că drama s-a comis. Detaliile nu le mai povestesc. Ciuruit de gloanțele irdiştilor, Călinescu cade la postul de onoare şi datorie. La 10 1/2, Consiliu de Miniştri, oul preşedinte de Consiliu (pentru durata funeraliilor) este gl. Gh. Argeşanu,un adevărat iraghios care crede cu de-abinelea că este prim-ministru. Scurt consiliu: o proclamație itre țară, funeralii naționale, o reprimare severă a gardiştilor, cu executare promptă, umai de nu s-ar sări dincolo de cal prin măsuri nepotrivite. Totul prin justiție, nu arbitrar, ă întorc acasă copleşit de emoțiile prin care am trecut şi obosit după 14 ore de automobil, 1600 km făcuți.

Vineri 22 septembrie 1939

Ziarele de dimineață îmi arată executarea asasinilor lui Călinescu în acelaşi loc unde i comis crima. Vor rămâne acolo 24 ore să-i vadă toată lumea. Cred că este exagerată etoda şi nepotrivită cu firea şi tradiția noastră. Pedeapsă da, dar cu judecată şi cu paza tor forme elementare de decență.

Lucrez puțin la minister.

La 11 mă duc cu Dody la Spitalul militar, unde este depus corpul lui Călinescu. îl văd i figura ciuruită de gloanțe. A primit 22 gloanțe. Mă cuprinde o adâncă emoțiune. îl inducem până la Ateneu. Multă lume pe piața publică plânge. Dar şi multă rezervă.

430

După-masă, la Academia Română, se reîncep şedințele obişnuite. Petrovici face elogiul lui Călinescu şi a lui Oscar Niculescu. Gl. Rosetti ne face o mică comunicare asupra învățămintelor din recentul război. Scurtă şedință de secție istorică.

La ora 6 primesc pe Clodius, delegatul german pentru negocieri comerciale. Mai rezervat. Vorbim de noua frontieră rusă-germană şi de separarea României de Germania prin Rusia Sovietică. Stăruie să se urce cursul mărcii. Maiorul Angelescu îmi dă detalii de mersul recepției tunurilor Breda. Gl. Petrovanu, cu lucrări curente.

Din radio străin aflu executări în masă de gardişti. Să nu se comită greşeli grave, de natură a ne da noi încurcături.

Seara,în familie.

Sâmbătă 23 septembrie 1939

Sub impresia atotstăpânitoare a uciderii lui Ar. Călinescu, lucrez la minister toată dimineața. De abia îmi pot aduna gândurile.

La ora 11 dimineața, după ce lucrez cu diferiți şefi de serviciu, se prezintă la mine noul ministru de Război, gl. Ilcuş cu gl. Mihail. Pe lângă vizita de prezentare, discutăm împreună măsurile de luat pentru a ne procura materialul polonez, capturat de germani. Stabilim felul de materiale.

Ing. N. Theodorescu şi ing. M. Rădulescu de la Franco-Română vin să-mi ceară o comandă de mine antitanc.

Ministrul Palatului, Urdăreanu, îmi telefonează ca eu să tratez cu Clodius cedarea materialului polonez, Bujoi punând numai chestiunea de principiu.

După-amiază vine la mine acasă Lăzeanu, cu care discutăm evenimentele zilei. Pare foarte impresionat de energia reacțiunii şi represiunii guvernamentale împotriva celor amestecați în mişcarea legionară.

Primesc pe von Luppin şi Klughist, cu care discutăm chestiunile de livrări de materiale şi de armament polonez, între 3-6 vizitez toate fabricile de tăbăcărie şi micii meseriaşi. Am rămas îngrozit de mizeria şi murdăria în care lucrează meseriaşii noştri. Localuri mizerabile, atmosferă îmbâcsită şi o mizerie de nedescris la muncitori.

întors acasă, aflu prin Leon Sculy de excesele ce s-ar fi comis cu sancționarea legionarilor. Se pare că opinia publică este profund si neplăcut impresionată. Cer să-1 văd irned'at pe Urdăreanu, pe care îl pun la curent, cerându-i să se oprească „a se trece dincolo de măsură". Este de acord, îi comunic de cele vorbite cu Luppin şi Klughist asupra cedării materialului polonez şi de termenul lung de livrare din cauza duratei de inventariere. Apoi mă întreabă de soluția ce se va putea da, odată cu dispariția bietului Armând Călinescu. îi spun că soluția Argeşanu nu poate fi decât un provizorat care trebuie să se termine imediat. Nu văd decât pe Argetoianu ca preşedinte al Consiliului, cu un guvern remaniat şi cu preocupări de destindere. Trebuiesc chemate şi alte forțe. Regele trebuie acoperit, îmi spune că aşa va fi. Totuşi sunt unii miniştri tehnici care au dovedit că au ajuns să cunoască bine departamentul — mă dădea pe mine ca exemplu — care nu pot fi schimbați. Soluția Tătărescu — proaspăt ieşit din ambasada de la Paris — nu poate fi luată în seamă. Ceilalți consilieri regali nu contează. De acord cu mine. Mă invită să-1 văd cât de des, spre a ne schimba părerea (sic!).

431

Duminică 24 septembrie 1939

Zi tristă de toamnă. Ploaie măruntă şi rece. Atmosferă înăbuşitoare, cernită. La 8, cu Dody, la Ateneu, la serviciul religios pentru bietul Armând Călinescu. Din cuvântările •oştite rețin numai pe a lui Argetoianu. Regele, de față, foarte mişcat. După ceremonie, prezintă d-nei Călinescu condoleanțe şi îi sărută mâna. Voievodul Mihai urmează cortegiul ii merge până la Curtea de Argeş. Foarte frumos exemplu. Pe drum, lume multă în gări. roți plâng; la Piteşti, lume imensă. La Curtea de Argeş duc lenta de la gară până la cimitir. >e drum se vorbeşte foarte mult şi foarte cald de Armând Călinescu. Vorbesc cu 1-na Călinescu în tren şi o asigur de dorința mea de a-i sta în ajutor. La ducere vorbesc cu Vrgetoianu de eventualitatea preşedinției lui. Are îndoieli să primească, deşi se crede ndicat. Mă întreabă dacă toți colegii din guvern îi sunt favorabili, îi spun că nu. Ne ntoarcem seara la 7 în Bucureşti, cu sufletele cuprinse de o adâncă emoție.

Luni 25 septembrie 1939

Reiau cu o mare apăsare în suflet activitatea săptămânii. Conversație furtunoasă cu ;1. larca, gl. Coatu şi col. Arbore asupra lucrărilor liniilor de garaj la diferite depozite

de luniții aflate în curs de construcție. Multă lipsă de conştiință şi de îndeplinirea datoriei. ,e dau o lecție foarte energică, care cred că le va servi.

Diferite vizite banale.

După-amiază, conferință cu gl. Petre Dimitrescu, inspector general al Artileriei, şi 1. Bellea, asupra nevoilor de armament.

La ora 6, Consiliu de Miniştri sub preşedinția gl. Argeşanu; se decide ridicarea unui lonument lui Ar. Călinescu, pe locul unde a fost asasinat. O pensie de 50 000 lei -nei Adela Călinescu şi 7 000 lei soției agentului Andone. Lungă discuție asupra rganizării instalării polonezilor. Argeseanu, ridicol, fără nici o autoritate şi făcând repuneri caraghioase. Toți miniştrii râd pe înfundate. Se discută „â batons rompus", pare î eram la cafenea. Gl. Gabriel Marinescu ne arată situația Gărzii de Fier, cuibărită mai es la Serviciul Social. Crede că este nevoie de măsuri atente. Apoi discuții generale asupra tor chestiuni.

Seara, în familie. Ajungând acasă, găsesc pe d-na Chrysie Zamfirescu de la Focşani ire mă roagă să fac ca fiul său, ofițer de rezervă, rău bolnav, să nu fie reformat, dar să fie trebuințat într-un serviciu auxiliar. Frumos exemplu.

Marți 26 septembrie 1939

Chem pe Săvulescu de la Banca de Scont şi îl rog să acorde un credit unui ofițer :stoinic din ministerul meu (It. col. Nicolaescu). îmi povesteşte greutățile ce are pentru a unge la fuziune cu Banca Generală.

Conferință cu gl. Petrovanu, gl. Dimitrescu şi gl. Paplica în legătură cu organizarea rsenalului Armatei. Lucrez cu gl. Țonea, la construcțiile militare.

Conversație cu col. Petrescu-Astra, în vederea de noi comenzi.

432

Chemat de mine, ministrul Italiei, Ghigi, vine şi mă ajută pentru a perfecta contractul Breda, pentru tunurile antitanc, în prezența lui Rivetta, delegatul uzinei Breda. Ataşatul militar englez, col. Macnab, vine să se intereseze de rezultatul unui concurs de motociclete. Gl. Rizeanu şi D. Voina, în chestiunea noilor comenzi. Diferiți clienți furnizori: Wachner, Miclescu, Dragomireanu etc.

Lobei, fostul şef de cabinet al lui Călinescu, îmi aduce dosarele ce aveam la el. Multe notițe scrise de mâna lui mă impresionează adânc. Le voi păstra cu adevărată pietate. După-amiază aranjez cu Farkas de la Deraiata condițiunile de reorganizare a comerțului de piei crude. Primesc pe von Luppin şi Klughist, cu care examinez situația furniturilor germane de armament. Se arată destul de binevoitori. Gl. Popescu David, subşeful Marelui Stat-Major, vine la mine să mă roage să-i aprob o maşină mai bună pentru el. Ce preocupări ieftine!

Codreanu de la Galați îmi aduce unele informațiuni asupra Galațiului. între altele, îmi spune că s-ar fi executat 3-4 gardişti, între care şi faimosul Potolea de la Beresti. Nici o pagubă.

Seara, în familie. Vine Leon Sculy şi nevasta lui care îmi spun tot ce se vorbeşte în oraş. Multe ecouri false. D-na Ioana Cantacuzino s-ar fi sinucis, ca gardistă.

Miercuri 27 septembrie 1939

De dimineață, gl. Rosetti îmi telefonează spre a mă ruga din partea prof. P.P. Panaitescu să mă interesez de soarta lui C. Gane, scriitorul-autor al Domnițelor, care ar fi fost arestat.

Grigoriu de la U.G.I.R. îmi cere unele sprijinuri personale pentru fratele său. Diferiți, fără însemnătate şi cu diferite chestiuni curente: col. Diaconescu de laPirotehnia Armatei, industriaşul Wolff, It. Dinu, gl. Petrovanu, col. Cosma, rectorul Răducanu (cu o intervenție în favoarea uzinelor S olvay). Dragomirescu, fostul şef de cabinet al lui Călinescu, mă roagă să-i obțin o bursă de studii la Roma sau Paris.

Av. Fulga de la Malaxa, Winterfeld de la Ferowolff, Glock (Mercedes), col. Lilea, Budu care îmi aduce ceva material pentru Marțian.

După-amiază lucrez cu gl. Nicolaescu şi gl. Bellea la comenzi de echipament si la organizarea transportului englez sosit de la Constanța cu postav, bocanci şi atelaje.

Pennescu-Kertsch şi Altman vin la mine spre a se plânge că Altman este acuzat de a fi dat informațiuni germanilor. Vine Sculy, apoi Năcescu, de la Creditai Industrial. Lungă conversație cu Clodius, care îmi aduce răspunsul oficial al guvernului german asupra cedării materialului polonez. Ne dă tot, afară de tunuri antiaeriene şi artilerie grea.

Mă duc la 7 1/2 la Urdăreanu, spre a-1 pune la curent cu comunicarea lui Clodius. îmi cere din nou opinia asupra situației şi soluției politice. Recomand pe Argetoianu ca prim-ministru. Cer lărgirea Ministerului cu forțe noi; recomand: Georges Brătianu, Portocală, Alimănişteanu, Cancicov.C. Angelescu etc. Vorbeşte /sic!/ ca răsuflați Inculeț, Pop etc. Tătărescu, prea francofil.

Dau lui Urdăreanu decretele lege prin care creez uzinele Bucovăț, Mârsa şi Sadul în regii publice comerciale.

Seara, în familie.

433

Joi 28 septembrie 1939

La 9 dimineața primesc acasă pe N. Malaxa, cu care discut detalii asupra unor contracte noi. îmi cere avansuri, având greutăți de trezorerie. Tratez cu un grup de industriaşi o mare comandă de mine antitanc. Lucrez cu ing. Petrescu şi M. Constantinescu de la Mărgineanca la noi lucrări de comandat. Lucrez cu col. Eftimescu de la Atelierul de Confecții al Armatei la reorganizarea acestei regii.

Gl. Negrescu, de la Ministerul Aerului, vine la mine pentru organizarea apărării active si pasive. Multă fanîezie în soluțiile preconizate. Costin Stoicescu, de la B.N.R., vine să-mi vorbească de brevetul ing. Brătăşanu în legătură cu fonta oțelită.

Primesc pe francezul Bertrand, care îmi vorbeşte de oferta unei fabrici de pulberi. Ing. Runcan, de la fabrica I.O.R., capătă o comandă masivă de binocluri. Svec, de la Skoda, vine să-mi spună viitoarele livrări de armament.

Bătrânul ministru H. Catargi vine să mă roage în favoarea fiului său Togo Catargi, pictor, ofițer concentrat la Focşani. După-amiază lucrez cu gl. Negrei şi gl. Spacu la diferite chestiuni curente.

La 7 seara, Consiliu de Miniştri. Gl. Argeşanu, vădit emoţionat, ne ţine în picioare cu următorul speech: „Misiunea guvernului de a asigura liniştea şi de a restabili ordinea fiind îndeplinită, mă voi duce acum la M. S. Regele să prezint demisiunea guvernului. Mulţumiri şi urări de spor la lucru". Ne strânge mâna şi pleacă grăbit. Măgureanu invită membrii guvernului, mai puţin Titeanu şi pr. Nicolae Popescu, să se prezinte la 9 seara să depună jurământul. Titeanu era vădit abătut, iar pr. Popescu recunoştea că pentru Min. Cultelor şi Artelor era prea mult un ministru şi 2 subsecretari.

Jurământul guvernului Argetoianu

Sosesc la 9 fără 5 minute. Aproape tot guvernul, cu Argetoianu în cap, cu care îmi strâng afectuos mâna. îl felicit şi îi arăt bucuria mea de a-1 vedea în fruntea ţării. „Cu inima strânsă de îngrijorare" — îmi spune el; —„nu aveai dreptul de a nu-ţi pune experienţa la dispoziţia ţării". Figurez în capul listei guvernamentale, ca cel mai vechi ministru. lamandi vine după mine; se repară greşala din trecut, în guvern intră, dintre prietenii lui Argetoianu, Radian, ca ministru al Presei şi Propagandei, Ottescu, ca ministru de Interne, căci Gabriel Marinescu rămâne numai ministrul Poliţiei şi Siguranţei şi C. Giurescu, ca ministru însărcinat cu organizarea Frontului Renaşterii Naţionale. Apoi ca subsecretar la Preşedinţie intră August Filip (un caraghios, nul, dar umbra devotată a lui Argetoianu). Depunerea jurământului, după ritual. Suntem chemaţi de Urdăreanu. Salutăm cu braţul. Eu depun cel dintâi jurământul, după Argetoianu. Apoi asist la rândul celorlalţi, în timpul acesta Argetoianu îmi face fel de fel de reflecţii. Mulţi mai suntem (24—25); când am depus eu prima oară jurământul (martie 1918) eram 8 miniştri. Are de gând să mai schimbe din miniştri cu vremea, dar destul de curând /sic!/. lamandi îmi spunea că Argeşeanu nu se aştepta să-1 dea aşa de repede afară, ştia că este pentru scurt timp, dar tot credea că va rămâne l — 2 luni. între ţărănişti, oarecare dezordine. Giurescu n-a putut fi găsit, n-a depus jurământul. Ottescu vine cu avionul în noaptea aceasta. Ni se anunţă pentru mâine d. a. primul Consiliu sub preşedinţia lui C. Argetoianu.

434

La 9,45 eram acasă. Seara, în tovărăşia calmă şi plăcută a soţiei mele dragi, comentăm evenimentele. Ce va mai aduce ziua de mâine?! Orice va fi, la datorie, cu toată râvna şi cu credinţa în ajutorul lui Dumnezeu. Jurământul 1-am depus, pentru prima oară, la Palatul Cotroceni (cred că pentru prima oară sub domnia Regelui Carol II) în sala cea mare a Reginei Măria.

GUVERNUL ARGETOIANU

29 septembrie 1939

Vine C. Stoicescu, de la J3 JVJ?., împreună cu ing. Brătăşanu ,ca să-mi vorbească de noul procedeu de pregătit cocsul metalurgic, după sistemul „B.C." (Brătăşanu-Craiova) şi să mă roage să fac legătura cu Malaxa, îl chem pe Malaxa, care se declară gata să satisfacă cererea lui Brătăşanu, adăugând spre informarea mea, că Brătăşanu este jumătate escroc, jumătate nebun, că i-a cheltuit 6 milioane lei, dar nu i-a dat nimic până acum. Chem pe col. Diaconescu de la Pirotehnia Armatei, căruia îi dau 20 000 lei gratificaţie pentru munca depusă. Prinţul Wittgenstein, în numele motocicletelor BMW.

Gl. Samsonovici cu Tancred Constantinescu şi ing. Theodorescu, de la Cugir, în chestiunea fabricei de arme şi mitraliere. Le cer să majoreze capitalul Cugirului, cu aportul statului şi cu lărgirea grupului particular. Fabrica nu se va mai instala pe Valea Trotuşului ci la Câmpulug, Pietroşița sau V. Buzăului.

Mici furnizori şi mici afaceri: ing. Panaitescu, ing. N. Miclescu, Ştefănescu etc. Uri moment la mine, M. Lăzeanu şi Costel Tătăranu.

După-amiază, între 3 —4 1/2, la Academia Română. Comunicări lorga şi gl. Rosetti. Inculeț, care de când nu mai este în guvern şi-a adus aminte că este academician, pentru meritul ştiințific excepțional de a fi născut în Basarabia, îmi vorbeşte alarmat de situația din Basarabia. Lumea pleacă, căci crede că vom părăsi această provincie, îmi vorbeşte de soldați rău îmbrăcați care produc impresie rea.

La minister, d-na Pleşoianu din R. Vâlcea, îmi oferă o tăbăcărie spre cumpărare. Dacă femeile şi-ar vedea de cămin şi n-ar mai alerga prin ministere! Am refuzat-o categoric.

La ora 6, primul Consiliu de Miniştri sub prezidenția lui C. Argetoianu. Foarte degajat şi stăpân pe el, dar şi cu multă bonomie, ne arată cum vede el metoda de guvernare. Când Mitiță Constantinescu se lansează în tirade, îl opreşte cu cuvintele: „destul, am înțeles", în general dă soluții repezi, dar cam superficiale: „să găsim o formulă" etc, ca să înconjure greutățile. Vom avea consilii în fiecare joi. Ne roagă să venim în uniformă căci aşa „place". Pomeneşte prea des: „Dorința Regelui este". Mi-e teamă să nu ia lucrurile prea în uşor, cum îi este firea lui versatilă.

Sâmbătă 30 septembrie 1939

Cu Dody plec la Coteşti, la 7,30 dimineața, în drum, la Loloiasca în Buzău şi la Urecheşti în R. Sărat, întâlnesc caravane de maşini poloneze, cu funcționari superiori, cu ofițeri şi soldați şi cu nevestele lor, opriți în drum, fără nici o noimă, de jandarmi. Intervin

435

nergic la prefectul de Prahova, Arghiropol şi la Comandantul Legiunii de Jandarmi din l. Sărat şi li se dă voie să continue drumul spre oraşele de reşedință fixate. Lipsă de rganizare si de înțelegere la autoritățile noastre.

Toată ziua mă ocup de gospodăria mea şi de operele mele de la Coteşti. în familie, în tmosferă liniştită şi plăcută: citit, conversație, comentarii de recente evenimente.

Duminică l octombrie 1939

Plec din Coteşti dimineața la 8 1/2 pe o ploaie rece, umedă, de toamnă timpurie.

Mă opresc un moment la Regimentul 7 Artilerie, spre a vedea situația şi noile onstrucții. Ajung la 12 la Bucureşti.

După-masă vine col. Delhomme la mine acasă spre a mă pune la curent cu unele hestiuni curente. Mai mult să afle decât să spună.

Liviu vine să-mi spună informațiile cele mai alarmante în legătură cu situația din iasarabia, sub amenințarea Sovietelor.

La 7 seara vine ministrul Biering al Danemarcii, de curând venit din Copenhaga prin lermania. Impresii din călătorie: ordine, lipsă de mâncare, oraşele scufundate în

întuneric, oporul liniştit dar îngrijorat. Nimeni nu vrea războiul, pe care îl consideră ca o fatalitate, iprecieri aspre despre Hitler, pe care îl dăruieşte cu tot felul de epitete. Cuvinte calde de iudă la adresa lui Armând Călinescu, neîncredere şi rezervă faţă de Argetoianu. Prezintă a o nulitate pe Lucă Sturdza, ministrul României la Copenhaga. „Faceţi ce credeţi, dar noi Idem de ceea ce faceţi dvs. la Copenhaga". I-am spus că în curând va fi rechemat. Era icântat.

Luni 2 octombrie 1939

Toată dimineaţa — deşi nu avem serviciu — sunt foarte ocupat.

De dimineaţă mă duc la gl. Paraschiv, la Atelierul de Confecţii al Armatei şi Depozitul lentral de Echipament, pentru a vedea cum se organizează distribuţia materialului de telaje venit din Anglia. Apoi primesc pe: col. Nicolici, comandantul Regimentului 7 irtilerie, cu nevoile regimentului; gl. Vrăjitoru îmi cere să-1 apăr căci este persecutat de îfi. Gl. Dimitrescu îmi comunică ordinul ce a primit de a aduce, în mare discreţie, de la ulina, zece camioane engleze pline cu explozivi ce se vor depozita la Ploieşti sau 'ârgovişte. A trimis doi colonei. Gl. Nicolaescu şi col. Sireteanu îmi aduc un teanc de ereri de echipament. Col. Vasiliu îmi raportează de noile dispoziţiuni de a se construi în loldova, pe Prut şi spre F .N .G. până la Şiret, fortificaţii semipermanente împotriva unei ivaziuni a ruşilor. S-au acordat 700 milioane lei credite. Nu ştiu nimic. Nu mi s-a vorbit e nimic. Acord mici gratificaţii (câte 5 000 lei) la 2 tineri guarzi din Arsenalul Armatei. !u col. Demetrian aranjez chestiunea ordinelor de distribuire a materialului recepţionat, 'ine av. Lenguceanu, ca ofertant de material belgian. O adevărată ruină. loaniţiu vine să-dau 60 000 pentru lucrarea lui Sadoveanu Morminte. Ofertă germană de automobile.

D. Alimănişteanu vine să mi se plângă că armata lucrează fortificaţii pe moşia lui, fără î i se facă măcar cunoscut, deşi ar da terenul gratuit. Ştef. Pleşoianu vine să mi se plângă.

436

Nu este în stare de cea mai mică reacţiune. Ing. Davidoglu cere comenzi. Av. Cristoforatu vine să ridice un ajutor pentru afaceri curente.

La ora 6, consiliu profesoral la Academia Comercială. Prezidare dezlânată şi neserioasă a lui Răducanu, care face propuneri neserioase. Chestia examenelor pentru studenţii concentraţi etc. Cursuri de economie de război etc. Distribui la câţiva colegi cartea mea Petre Mavrogheni.

Seara, la 9 1/4, vine la mine prinţul Şerban Cantacuzino.

Marţi 3 octombrie 1939

Lucrez cu gl. Ţenescu, şeful Marelui Stat-Major, în legătură cu elaborarea unui nou plan de înzestrare a Armatei. Cu av. Damian semnez numeroase contracte. Apoi o serie întreagă de furnizori şi oameni de afaceri: Av. Lenguceanu (o adevărată arătare), av. Fulga de la Malaxa, Hartular, Ion Floroiu, gl. Costandache, Prodanoff şi col. Bunescu, Ştefănescu-Griviţa, Dragomirescu, avocatul fabricii Zămeşti, Brânzescu, contabilul de la Fabrica de măşti care mi-a făcut o bună organizare, prof. Evian de la Academia Comercială din Cluj.

Am primit şi pe fiul lui Sadoveanu — un adevărat avorton care seamănă nițel la figură cu tatăl său, de meserie pictor — care vine împreună cu ginerele lui Sadoveanu (un anume Popa) spre a-mi cere să le dau locuri de adăpost pentru vremuri de mobilizare. După-amiază, primesc pe ing. Pârvulescu de la Wolf.

Miercuri 4 octombrie 1939

La 9 dimineața, rezidentul regal Simian din ținutul Olt, care îmi cere un credit de mai multe zeci de milioane lei pentru şoselele din regiunea lui.

La ora 10, la prim ministrul Argetoianu,pe care îl pun la curent cu mersul înzestrării. Rămâne profund impresionat de opera realizată şi în mod repetat îşi arată neaşteptata şi plăcuta surpriză de a constata ce s-a făcut, îmi spune că Regele i-a vorbit numai de mine dintre toți miniştrii (când s-a constituit noul guvern), arătându-i că sunt un excelent şef de departament, unde am lucrat cu mare spor şi multă energie. Mi-a spus că îmi lasă toată libertatea de lucru — să procedez cum voi crede de cuviință — el iscălind tot ce îi voi propune eu. Era mirat de cunoştințele mele militare şi mi-a adăugat de mai multe ori „D-ta eşti un om de nădejde" etc. La 11 am trecut la gl. Ilcuş la M.A.N.; un om de treabă, dar cred că nu are încă vederea de ansamblu a problemei înarmării. Se ocupă de detalii şi dă ordine inexecutabile, în timp. Un moment primesc pe dl Argeşeanu, de la Asigurările Sociale, şi pe col. Popescu de la Pulberărie, cu care discut problema asigurărilor muncitorilor din stabilimentele militare. La 12 1/2, în audiență de lucru la M.S. Regele, îl pun la curent cu ultimele intrări de materiale. Foarte mulțumit şi f. afabil. După-amiază, diferiți vizitatori — furnizori. Av. Fulga de la Malaxa, Brânzescu de la Fabrica de Măşti de Protecție, Georgel Gheorghiu şi maior Niculescu de la Reşița, în chestiunea fierului vechi, ing. Missir de la Ministerul Economiei Naționale, în chestiunea decretului-lege pentru strângerea pieilor crude, av. Floroiu, ing. Panaitescu- Vlăhița etc. La ora 7 mă duc la ministrul Urdăreanu, cu

437

are discut diferite chestiuni în legătură cu înzestrarea armatei. Un om inteligent şi din tot ; emite ca judecată şi apreciere f. obiectiv.

Joi 5 octombrie 1939

La 9,30 mă duc cu Urdăreanu si vizităm Depozitul Central de Echipament, unde era mare activitate de recepții şi distribuiri de tot felul de materiale. Urdăreanu rămâne plăcut npresionat. Va raporta Regelui cele ce a constatat.

Ataşatul militar englez, col. Macnab, vine să mă întrețină asupra sosirii unor camioane u materiale din Anglia. Col. Gârbea, ataşat militar de la Berlin, îmi dă prețioase iformațiuni asupra situatiunii din Germania şi asupra războiului din Polonia. Primesc apoi iferiți: col. Bursan, de la Ministerul Finanțelor. Ernest Ene, Baldovin şi Hartular în hestiunea prețului la noua comandă de bocanci. Sever Dan, de la Fabrica de protecție naşti), Dan Hurmuzescu, Klughist, secretarul Legației germane. Costin Stoicescu, în hestiunea Brătăşanu de la Craiova, mult mai puțin entuziast decât la început, ig. Budurescu şi G. Cantacuzino, de la Fabrica de Ciment, în chestiunea furnizării de iment necesar fortificațiilor (să se suprime monopolul fabricii Turda) etc. După-amiază icep examenele la Academia Comercială.

La ora 6, Consiliu de Miniştri, bine condus de C. Argetoianu.

Vineri 6 octombrie 1939

Căpitan de rezervă Togo Catargi îmi anunţă unele stări de lucruri de la Regimentul 5 utilerie grea, unde este concentrat. Col. Vasiliu, de la Fortificaţii, care mă pune la curent u chestiunea cimentului de la Fortificaţii. Col. Macnab, ataşat militar englez, se iteresează de chestiunea concursului de motociclete şi de transportul de materiale xplozive din Anglia. Gl. Partenie, comandantul Corpului 5 Artilerie,îmi cere noi ajutoare entru terminarea Cercului Militar din Braşov. Preocupări cu totul deplasate în aceste remuri. Totuşi, cum Ar. Călinescu mă rugase să-i mai dau un ajutor, îi aprob încă 3 lilioane lei. Se prezintă la mine gl. lorgulescu, controlor de stat. îmi face o proastă npresie. Mentalitate strâmtă, cazonă. Col. Leonida, de la Marele Stat-Major, în vederea izitei mele în Bucovina; îmi aduce distribuţia trupelor. D-na Brăescu şi d-na Ion "ămărăsescu vin să-mi ceară ajutor pentru policlinica Elisabeta (clinică pentru tuberculoză soasă) ce se va transforma în spital de gazaţi, în vreme de război. Mărunţi solicitatori: 'ulianu, Beuthe de la Uzinele Solvay, Farkaş, Christodorescu etc.

La 1,15 vine ministrul Italiei Ghigi, cu care discut eterna chestiune a contractului i reda.

Dejun la Costin Sturdza, cu Philipps, de la Explozivi. -,

După-amiază, 3—5, examene la Academia Comercială.

Lucrez cu gl. Nicolaescu şi col. Sireteanu la problemele de intendenţă ale Armatei.

Puiu Angelescu îmi vorbeşte de situaţia grea a câtorva polonezi de seamă, între altele, ăstui ministru Ivanowski etc. Diferiţi ofiţeri şi generali, şefi de serviciu din minister. La 12 oaptea plec la Cernăuţi cu vagon ministerial în inspecţie, întovărăşit de It. col. Zegheru, de la fiarele Stat-Major, It. col. Nicolaescu, maior Angelescu de la Intendenţă şi căpitan Gribincea.

438

Sâmbătă 7 — Marţi 10 octombrie 1939

în Bucovina şi Moldova.

Ajung la Cernăuţi la 12 1/2 dimineţa. Sunt primit de gl. lonescu Ştefan, comandantul Armatei a Ill-a, rezidentul regal Flondor, primarul oraşului, Nico Flondor etc. Merg la comandantul Corpului 10 Armată (gl. Popescu). Mă pun la curent cu situaţia. Dejunez la popota ofiţerilor. D.a. vizitez trupele Diviziei 8. Văd pe vărul meu, col. Petroianu. Seara, la popotă. Dorm în vagon. Constat şi lucruri bune şi lucruri slabe. Lipsă de gospodărie şi slăbiciune de comandament. Duminică plec spre Rădăuţi, în drum vizitez trupele. Divizia a 7-a. La Rădăuţi găsesc pe gl. Liteanu, comandantul Diviziei 34. Impresie bună. Trec spre Dorohoi. în drum, la Şiret,un foarte bun regiment (regimentul 77 Infanterie). La Dorohoi, gen. Sănătescu (c. 8 A). Bună impresie. Iau masa la popota cartierului. Dorm în vagon. Luni, pe o vreme de ploaie, trec spre Botoşani şi împrejurimi. Văd Divizia a 7-a, a 6-a, a 5-a, Divizia a 35-a (gl. Leoveanu). Aceleaşi impresii. D.a., prin Podul Iloaiei (gl. Dimitriu, C. 4 A), la Iaşi, rezidentul regal Traian lonascu. Masa la popotă. Dorm în vagon la Iaşi. Marţi văd Divizia a 14-a şi Divizia a 35-a. La ora 130 plec la Bucureşti, unde ajung la 9 seara. Armata a făcut mari progrese dar

are încă multe lipsuri. Mă întorc cu multe noi orientări si program de lucru, în tren spre Bucureşti vine ing. N. Miclescu care ne povesteşte lupta de la Răzoare, unde el a avut un mare rol. Apoi dr. N. Lupu, fostul ministru, care îmi cere ajutor pentru dispensarul său de la Arsura.

Miercuri 11 octombrie 1939

Gl. Rosetti, de la Academia Română, îmi anunță dorința d-nei Balş de a-si vedea fiul său, dr. Matei Balş, concentrat, fiind grav bolnav, îi obțin o scurtă permisiune. Lucrez singur la minister, spre a mă pune la curent cu lucrările îngrămădite în lipsa mea. Primesc pe Costache Lupu, care îmi arată nevoile de la Arsura, îmi mărturiseşte cât de mult a stăruit pe lângă fratele lui, dr. N. Lupu, să intre în Senat, purtând uniformă. N-a fost posibil. Vine It. col. Curta de la Skoda, îmi arată că germanii sunt binevoitori. N-au materii prime. Au ridicat totul din Cehoslovacia. Fier, săpun etc. Ovreii sunt tratați neomenos.

Aflu de arestarea lui Alex. Ghika, cumnatul meu, legionar convins. Mă duc — la rugămințile insistente pornite din inima de bună soră a soției mele — la gl. Marinescu, ministrul de Interne, spre a afla situația. Aflu că este amestecat, împreună cu Ilie Vlad Sturdza, dr. Nedelcu şi alții într-o acțiune legionară subversivă. El ar vrea să se scape, dar ceilalți, prin mărturiile lor, îl acuză. Cunoaşte adresele tuturor legionarilor refugiați în Germania (în special Vojen şi pr. Dumitrescu-Borşa), le dă ajutoare, strânge bani pentru legionarii închişi, i-a vizitat la Râmnicu Sărat, avea întrevederi cu Ilie Vlad Sturdza, care făcea pe curierul între cei din Germania şi cei din țară, primea în casa lui mulți legionari din protipendada din Bucureşti. Destul de trist pentru familia noastră.

După-amiază fac examene la Academia Comercială. Lucrez cu gl. Petrovanu şi gl. Nicolaescu. Costel Tătăranu mă vizitează în chestiunea distribuirii tutunului la trupele de pe front. Gl. Sichitiu şi V. Stoicovici mă întrețin cu situația de la Pulberărie.

439

Joi 12 octombrie 1939

Lucrez cu gl. Spacu — chestiuni de pulbere. Lucrez cu gl. Petrovanu diferite contracte e armament. Primesc pe dr. Pildner şi Cecropide de la DresdnerBank şi Soc. Bancară. ildner se declară gata să-mi dea concursul său pe lângă furnizorii germani. Dr. lonescu lihăieşti de la Institutul Cantacuzino se plânge de mizeriile burourilor în chestiunea antractelor. Pun energic lucrurile la punct. Primesc pe R. Bossy, noul nostru ministru la .orna, venit din postul de la Budapesta, îl pun la curent cu lucrările în curs de la Roma şi n comenzile în curs de livrare, îi arăt reaua credință italiană dar şi greutățile lor. îmi orbeşte de situația din Ungaria. Acum este o destindere, din groaza ce au de ruşi şi ermani. Nu vor dezarma niciodată şi când vor găsi un moment prielnic ne vor ataca, rimesc pe Arczizewski, fostul ministru polonez în Bucureşti si acum, în țară, venit cu uvernul polonez refugiat. Făcând numai funcțiunea de subsecretar de stat la Externe, fără fi numit titular, nu este reținut, îmi cere să-1 ajut să aranjeze chestiunea avioanelor oloneze ce aparțin Soc. Lot. îi promit să-1 pun în legătură cu gl. Paul Teodorescu.

Vine Puiu Angelescu cu fostul ministru Ivanowski, abia scăpat din Polonia, unde i-au imas nevasta şi copilul. Caută întrebuințare (pentru el şi câțiva polonezi tehnicieni), ig. Cassassovici îmi aduce 500 000 pentru înzestrarea Armatei şi apoi mă roagă să intervin i gl. Marinescu pentru a-i elibera pe fiul său aflat în lagărul de concentrare Miercurea !iucului. Vine pentru prima oară la mine Pamfil Şeicaru, spre a mă informa de rezistența asivă a burourilor mele militare în legătură cu contractele ce fac. în realitate susține pe jb mână fabricile Breda si Boehler, care au contracte în curs pentru tunuri antitanc. Mă soperă cu laude de circumstanță.

După-amiază:

a) examene la Academia Comercială;

b) şedință la Marele Stat-Major cu gl. Ilcuş, gl. Țenescu şi gl. Paraschiv în legătură u nevoile de echipament. Gl. Ilcuş îmi face impresia unui om de treabă şi de bun simț, dar psit de vederi largi. Se pierde în detalii.

c) la 6 seara, Consiliu de Miniştri. Nimic important.

Vineri 13 octombrie 1939

La 930 vizitez dispensarul d-nei Brăescu, de pe B-dul Ferdinand (busubeta), unde ia întâlnesc şi cu dr. Costinescu. Impresie bună. Le dau 500 000 lei pentru transformarea ispensarului într-un spital de gazați.

La 12 1/2, în audiență la Rege. îi fac o dare de seamă a celor văzute în Bucovina şi Basarabia şi îl rog să provoace din nou o discuție cu căpeteniile Armatei, pentru punerea la unct a atâtor probleme în legătură cu Armata.

După-amiază, câțiva furnizori, apoi dau câteva comenzi importante, lucrând cu 1. Spacu şi gl. Petrovanu.

440

Sâmbătă 14 octombrie 1939

Plec la Coteşti. în drum, mă opresc la Buzău la Regimentul 7 Artilerie şi apoi vizitez un divizion din acel regiment, aflat în cantonament de descongestionare la Mărăcineni, lângă Buzău. O impresie slabă. Toată ziua mă ocup de gospodăria mea.

Duminică 15 octombrie 1939

Mă întorc de la Coteşti la ora 12. Mă duc să văd la Arsenalul Armatei felul cum au aranjat armurile ce am cumpărat de la prințul Şerban Cantacuzino cu 120 000 lei spre a le oferi Regelui de ziua lui. După-amiază mă vizitează acasă gl. Rosetti de la Academia Română, cu care mă întrețin asupra problemelor militare la ordinea zilei.

La 9 1/2 seara, la Preşedinția Consiliului de Miniştri, şedința Directoratului sub C. Argetoianu. C. Giurescu ne citeşte manifestul-program ce F.R.N. îl va da țării. Cum discuția ce se iscă este destul de vie, Argetoianu exclamă: „dar văd că îl discutați serios"; cu alte cuvinte, el nu-i dădea prea mare atenție.

Luni 16 octombrie 1939

Ziua de naştere a Regelui, împlineşte 46 ani. Mulți înainte.

Lucrez 2 ore, între 9—11, la minister. La 11, Te Deum la Mitropolie. La l, tot guvernul la Palatul Cotroceni, unde prezentăm felicitări. C. Argetoianu felicită cald şi bătrâneşte. Regele răspunde slab şi banal. Ne dă mâna la toți şi apoi se retrage. Foarte

rece şedinţă. La 3 1/2, la Ateneul Român, şedinţa Frontului pentru sărbătorirea Regelui. Ceva convenţional. După-amiază, M. Lăzeanu la mine.

Marţi 17 octombrie 1939

Lucrez la minister. Multe audienţe de furnizori şi diferiţi interesaţi: ing. Teodorescu — Franco-Română, Dobrescu — Creditul Minier, col. Bursan — Vulcan, Zoldi, Constantinescu, Farkaş etc.

După-amiază, între 4—8 1/2, şedinţă la Palatul Cotroceni, sub preşedinţia Regelui. Iau parte Argetoianu, Urdăreanu, gl. Ilcuş, gl. Teodorescu, Mitiţă Constantinescu, Gafencu, gl. Mihail, apoi gl. Ţenescu, gl. Ciupercă, gl. Ştefan lonescu, gl. Motaş, gl. Florescu, gl. Ilasievici. Urdăreanu citeşte un lung raport care cuprinde rapoartele adjutanţilor regali care au văzut diferite trupe în diferte regiuni şi au făcut o serie întreagă de constatări. Rând pe rând, comandanţii de armate explică, confirmă sau infirmă cele constatate şi adaugă observaţiile lor. Apoi vorbesc gl. Teodorescu şi Ilcuş şi apoi eu si Mitiţă Constantinescu, care mă laudă grozav (!!). Sunt încă mari lipsuri, dar se resimte şi o lipsă de bună rânduială. Se ia o serie de hotărâri, ce urmează a fi puse în aplicare.

Seara iau parte, cu Dody şi Mircea, la Scrisoarea pierdută de la Teatrul Naţional.

Miercuri 18 octombrie 1939

Lucrări curente. Mulţi furnizori. Primesc pe elveţianul Hebrard şi pe industriaşul Bauer Wild din Elveţia, în chestiunea comenzilor Wild de aparate optice. După-amiază, examene la Academia Comercială. Apoi la minister lucrez cu diferiţi şefi de serviciu.

441

Joi 19 octombrie 1939

La D. Guşti acasă, care se plânge de desfiinţarea Serv. Social. Lucrez cu gl. Nico-;scu şi col. Sireteanu la diferite comenzi de echipament.

Pachetti, de la firma Breda, vine să-şi ia rămas bun şi să mă asigure de dorinţa lor de :xecuta prompt comanda dată. Col. Pelimon şi cap. lonescu Virgil se prezintă pentru icare ca ataşaţi militari în Elveţia. Gl. Ţonea mă pune la curent cu lucrările în construcţie. feriţi furnizori: Cantacuzino şi Buduresch de la Ciment, Svec, Hartular etc. Cecropide i aduce asigurări de la Pildner că cererile noastre vor fi satisfăcute. Runcan, de la I.O.R., rine pentru sporirea avansului, îi repet refuzul, între 3—5, examene.

între 6—8, Consiliu de Miniştri.

Vineri 20 octombrie 1939

La minister, toată dimineaţa. Diferiţi furnizori.

între 3 —4, la Academia Română (comunicarea istoricului rus Gorka). Apoi examene, •e 4—6, la Academia Comercială.

La 9,55 plec la Deva, cu Ghelmegeanu si Macovei, pentru inspecţii. Mă întovărăşesc Petrovanu, It. col. Nicolaescu, cap. Gribincea. în gară vine si merge cu noi gl. Mari-cu, ministrul Sănătăţii, tot consiliul C.F .R., numeroşi funcţionari C.F.R.

Sâmbătă 21 octombrie 1939

Dimineaţa la 8, la Cugir, unde ne aşteaptă gl. Samsonovici şi dir. gen. Christescu. 3i la 9 plecăm cu maşinile spre Brad, pe şoseaua ce merge de-a lungul căii ferate în

strucție, Deva—Brad. Dejunăm la Brad la minele Mica, unde ing. Gigurtu ne face o noasă primire. După-amiază vizităm minele de aur si instalații foarte frumoase. Seara napoiem în gara Brad, unde mâncăm şi plecăm la 3 dimineața spre Apahida.

Duminică 22 octombrie 1939

La 8 dimineața, de la Apahida, privim traseul cel nou Apahida-Teiuş — apoi prin işa Mică la Sibiu — la podul Oltului, de unde pornim spre Ucea pe linia Sibiu-Făgăraş. Jcea văd noile construcții ale liniei ferate în construcție spre viitoarea fabrică de pulberi, lă-masă plecăm spre Braşov-Bucureşti, unde ajungem la 12 1/2 noaptea. Se lucrează ies la C.F.R. Situație financiară proastă.

Luni 23 octombrie 1939

Lucrez cu gl. Nicolescu şi col. Sireteanu la comenzile de echipament. Prof. Mrazec se •esează de mersul lucrărilor la Comisiunea Ştiințifică a ministerului. Prof. Mănuilă de tatistica Generală îmi arată necesitatea recensământului muncitorilor calificați.

Vasiliu mă pune la curent cu mersul lucrărilor de fortificații.

între 3—5 d.a., la Academia Comercială — examene.

442

La 6, Comisia pentru reforma Asigurărilor sociale la regiile publice autonome militare. Sculy şi gl. Spacu discută noile comenzi de pulbere pentru fabrica din Făgăraş, ca urmare a recentei călătorii a lui Sculy la Berlin.

Grigoriu, de la U.G.I.R., pentru lucrări curente. Gl. Boițeanu mă pune la curent cu ultimele lucrări ale misiunii sale. Pleacă la comanda Diviziei a 31-a la Tg. Frumos.

Marți 24 octombrie 1939

Discut cu Iordan chestiuni financiare curente. Lucrez cu gl. Nicolaescu şi col. Sireteanu la comenzi de echipament. Cu Svec şi Damian pun la punct comenzile la Skoda şi Zbrojwska. Ministrul Germaniei Fabricius mă pune la curent cu acordul principial al Reich-ului de a ne da material polonez. Fulga de la Malaxa, în chestiunea comenzii de mortiere Brandt. Christodulo şi Cerkez îmi oferă pânză de mătase pentru garguze de artilerie. Ataşatul militar englez, col, Macnab, vine să se intereseze de unele chestiuni curente, în portul Constanța un vas englez a acostat alături de un vas german, de unde au urmat oarecare ciocniri între marinarii englezi şi cei germani. Puiu Angelescu şi fostul ministru polonez Ivanowski vin la mine să-mi propună ingineri polonezi spre a fi întrebuințați în țară. Marin Butculescu vine să se interseze de motocicleta BMW. Maior Manițiu îmi cere comenzi. Ing. Ştefănescu — Românofir îmi aduce 500 000 lei pentru înzestrare şi îmi cere sfatul /dacă/ să dea poliției un fond de 500 000 lei pentru polițişti.

După-amiază lucrez la chestiuni de echipament cu col. Sireteanu.

Miercuri 25 octombrie 1939

între 9—10 dimineața deschid cursul la Academia Comercială. Sunt fericit că m-am regăsit între studenții mei. între 101/2—11, conversație cu Bujoi si cu Oscar Kiriacescu în chestiuni de Credit industrial în legătură cu RIMMA. Kiriacescu ne spune că Mitiță Constantinescu se opune categoric. După plecarea lui Bujoi mai vorbesc cu Kiriacescu despre Creditul industrial. Vorbeşte de lipsa mea la Credit, unde el va mai rămâne până mă întorc eu. Crede că voi mai rămâne mult timp, poate voi deveni prim-ministru (?).

Vorbeşte în termeni puțin măgulitori despre G. Dimitriu (rău la suflet si peltea în expuneri) şi onorabil despre Năcescu şi Lipăneanu. Fulga, de la Malaxa, în chestiunea mortierelor Brandt. Conferință cu fabricanții de mine antitanc.

Merg să mă înscriu la Palat pentru ziua de naştere a Voievodului Minai. După-amiază, între 3—5, examene la Academie, pe care le termin definitiv.

Diferiți în audiență, între altele: Pândele de la Ministerul Finanțelor, Bastachi de la Vulcan, Săvulescu de la Banca de Scont şi o delegație de țărani de la Ucea, pentru prețul pământului expropriat. Ing. Dimitrescu îmi aduce textul modificat al noului Cod Comercial şi îmi cere avizul.

Joi 26 octombrie 1939 — Sfântul Dumitru

Stau acasă. Vine la mine, la 9 1/2 Malaxa, cu care examinez diferite chestiuni la ordinea zilei; între altele textul contractului Brandt.

443

La 11 vine Const. Motaş, care îmi cere să întreb pe Malaxa de ce îl tratează cu atâta sală. Malaxa îmi spune că nu are nici o încredere în el. Dan Brătianu vine să-i dau cărți.

Dejunez la Sculy cu ambasadorul Turciei Suphi Tanrioer, care pare destul de rezervat. ia, la Liviu, la masă.

Vineri 27 octombrie 1939

La 7,55 dimineața plec cu un automotor special la Sudiți spre a vizita Poligonul de ;ere. Sunt întovărăşit de gl. Paraschiv, gl. Negrei, gl. Petrovanu, maior Gribincea, Coatu şi col. Petrescu (Astra). Impresie bună. Văd un tun antitanc Rheinmetal de ura. La l ,05 sunt înapoi. Ploaie, noroi, frig.

După-amiază, Delegație Interministerială care îmi aprobă comenzi noi de 2 miliarde

La 8 1/2 mă duc la gl. Gabriel Marinescu pentru a mai afla de soarta lui Mişu Orleanu Uex. Ghika. Mi se spune că în curând vor fi eliberați. Ar fi bine o declarație de olidarizare de mişcarea legionară. Dody va scrie lui Mişu în acest sens.

Sâmbătă 28 octombrie 1939

Câțiva ofițeri înaintați în grad mi se prezintă conform regulilor militare. Maiorul iciu de la Comisia de recepție Astra mă pune la curent cu greutățile ce are. Avocatul şef nian, cu un teanc de contracte. Sculy Logotheti, în chestiunea noilor fabrici de lozivi.

Col. Sireteanu, în chestiuni de îmbrăcăminte. I. Gr. Periețeanu, preşedintele C.F.R., -o chestiune de mutare de ofițeri. Critică aspru pe Istrate Micescu, pentru atitudinea :ă în chestiunea barourilor. Manolescu Strunga îmi aduce o donație a fabricanților de tav pentru înzestrarea Armatei şi îmi dă înscrierea lui în Frontul Renaşterii Naționale.)i alții, diferiți şi mărunți, pentru chestiuni secundare.

După-amiază, la ora 5, fac act de prezență la adunarea generală a Cărții Româneşti. ' La ora 6, la Urdăreanu; îl pun la curent cu mersul înzestrării Armatei, în anticamera ministrul Portugaliei, Bastos îi aducea un cordon portughez. După mine intră Ralea.

Duminică 29 octombrie 1939 Stau acasă, în familie. Citesc şi lucrez la diferte studii particulare.

Luni 30 octombrie 1939

Cu gl. Negrei, discuțiuni în legătură cu diferite probleme tehnice ale înzestrării aatei. Col. Sireteanu cu dir. Penitenciarelor; mă ocup de chestiunea segmenților şi şilor de cort. Primesc pe Mircea Cancicov, preşedintele Casei de Amortizare, cu care întrețin asupra chestiunilor curente în legătură cu finanțarea înzestrării. Wachner-Ford pune la curent cu livrarea de autocamioane Ford pentru aviație. Col. Petrescu-^sfra, în stiunea chesoanelor de artilerie Skoda.

444

După-amiază, N. Theodorescu de la Franco-Română, în chestiunea comenzii de Brandt-uri. Face multe obiecțiuni la condițiile contractului.

L Floroiu, avocat, nou numit la Atelierul de Confecții al Armatei, vine să-mi mulțumească şi să mă pună la curent cu impresiile lui. Pennescu-Kertsch vine să-mi ceară o comandă de autocamioane sanitare. Vidrighin de la Astra, în chestiunea chesoanelor de artilerie.

Marți 31 octombrie 1939

între 9—10, curs la Academia Comercială.

Col. Răşcanu, preşedintele de la Skoda, se prezintă pentru plecarea la post. N. D. Chirculescu vine să mă roage din nou să intervin să fie numit la Cooperație sau la Radio. Diferiți mici solicitatori. Diferiți ofițeri se prezintă pentru avansare. loan, de la Consiliul Bancar, vine să mi se plângă că C. Angelescu şi Mitiță Constantinescu îi cer demisiunea din postul de secretar general. Ing. Cassassovici vine să mi se plângă din nou că fiul său este închis la Miercurea Ciucului ca gardist. Apoi Orăscu (Banca Românească), Ghițescu, ing. Damaschin etc. După-amiază lucrez cu gl. Petrovanu, gl. Spacu şi Leon Sculy la fixarea noilor condiții pentru fabrica de pulberi. Gl. Sichitiu mă pune la curent cu nevoile Pirotehnici.

C. Dobrescu îmi aduce situația financiară a Academiei Române.

Norvegianul Trumpi de la fabrica de telefoane Standard îmi comunică greutățile de aprovizionare cu materii prime, îi făgăduiesc tot concursul meu.

Miercuri l noiembrie 1939

între 9—10, curs la Academia Comercială.

Lucrez cu gl. Spacu, în chestiuni chimice, apoi cu col. Sireteanu, în chestiuni de intendență. Vine ministrul Italiei, Ghigi, care îmi aduce oarecare oferte ale industriei italiene, îi mulțumesc pentru concursul dat în chestiunea Breda. Cu gl. Petrovanu si englezul Masterson discut chestiunea toluenului şi a unor depozite de petrol pe teritoriul țării, pentru nevoi de război. Winterfeld vine în chestiunea comenzilor de autocamioane Benz-Mercedes.

Cu Negrescu, col. Petrescu, Marino şi col. Trotonghi discut chestiunea comenzii de poduri şi punți de asalt. După-amiază lucrez singur în cabinet. Primesc şi pe col. Vasiliu de la Fortificații, Wachner, de la Ford Română şi Puiu Angelescu, care mă roagă pentru anumite plăți către Buhuşi unde este „director pentru intervenții" pe la ministere.

Joi 2 noiembrie 1939

Parastas pentru Armând Călinescu la Curtea de Argeş. Plecăm la 9 cu un tren special. Câțiva miniştri. Lipseşte C. Argetoianu. în tren se vorbeşte de orice numai de

Călinescu nu. Deja uitat. Slujbă la biserică. Scurtă rugăciune la cimitir. Ne întoarcem la 3,10 d.a. la Bucureşti.

După-amiază lucrez la minister cu gl. Petrovanu la lucrările curente. Apoi primesc pe col. Petrescu de la Astra în chestiuni curente.

445

La ora 6, Consiliu de Miniştri. Nimic deosebit, înainte de Consiliu primesc pe Petrescu de la Astra şi lucrez cu gl. Petrovanu şi avocatul Damian.

Vineri 3 noiembrie 1939

Diferiţi furnizori: Vidrighin, Ştefănescu-.Romănofjfr, Lupescu etc.

Avocatul Baroncea mă roagă să intervin pentru avansarea lui la lamandi. La 12, în enţă de lucru la Rege. îi arăt progresele înzestrării Armatei. Pare mulţumit. Ca sauna, foarte amabil. După-amiază, Academia Română.

Sâmbătă 4 noiembrie — Duminică 5 noiembrie 1939

Plec la 8 dimineaţa cu gl. insp. Ciupercă, gl. Paraschiv, It. col. Zegheru şi maiorii ;elescu şi Gribincea în Cadrilater să văd trupele Armatei a Il-a. Trec Dunărea la ucaia,unde mă primeşte colonelul Miulescu, prefectul judeţului. Apoi la Silistra,unde nez la popota Regimentului 12 Roşiori, îmi iese înainte gl. Avramescu, noul andant al Diviziei a X-a. Văd Regimentul 23 Infanterie şi Regimentul 20 Artilerie îlentă impresie. Seara dormim la Bazargic. A doua zi văd trupele din Divizia IX-a de :omanda gl. sas Schwab Oskar, cu Regimentul 40 Infanterie, Regimentul 18 Artilerie, zia Artilerie grea din Batalionul 2 Artilerie; vizitez si cazărmile din Bazargic. Dejunez araomer. Seara, la Constanţa, de unde plecăm la 7,20 şi suntem la 11 1/2 seara la ureşti. Foarte bună impresie.

Luni 6 noiembrie 1939

De dimineaţă lucrez cu gl. Petrovanu şi gl. Demetrescu, col. Eftimescu şi >1. Voinescu; Răzmeriţă de la Finanţe etc. între 4—7, la Rege, unde are loc o şedinţă la participă: C. Argetoianu, Mitiţă Constantinescu, gl. Ilcuş, gl. Mihail, gl. Ţenescu, îhelmegeanu, Macovei şi Urdăreanu. Această conferinţă este convocată de Rege, la rea mea, pentru a-şi da avizul asupra noului plan de înzestrare al Armatei ce mi s-a is de Marele Stat-Major. Cer — ca unul ce vorbesc cel dintâi - să mi se arate care sunt nţele acestui plan, ce este mai necesar şi ce trebuie să fac întâi căci acest plan comportă loare enormă şi apoi chiar dacă aş avea toate fondurile necesare, nu 1-aş putea realiza tualele împrejurări. Planul să fie împărţit pe urgenţe, pentru a şti cum să-1 aplic. El să lefinitiv, să aibă aprobarea Regelui şi să nu mai primesc apoi alte indicaţii. Din icaţiile date de generali, nu prea poţi înţelege rostul multor cerinţe. Regele spune că ui prezentat este un catalog nu un plan şi că eu am dreptate să cer explicaţii şi urgenţe, ă multe discuţii, se admite punctul meu de vedere de a ne fixa urgenţe şi preferinţe. Se oi în discuţie planul de căi ferate de interes militar. Expuneri făcute de Ghelmegeanu acovei. Mitiţă cere eşalonarea de plăţi neavând fonduri.

întors la minister, după ce lucrez cu gl. Demetrescu şi col. Sireteanu, întovărăşesc pe Ştefănescu-^omâno/j'rla gl. Gabriel Marinescu, căruia îi oferă 500 000 lei în titluri de i pentru a se face un fond cu care să se ajute poliţiştii în nevoi şi familiile lor.

446

Marți 7 noiembrie 1939

între 9—10 fac cursul obişnuit la Academia Comercială. Apoi urmează o bogată serie de audiențe şi întrevederi: Gl. Suhățeanu, şeful Serviciului Medical al Armatei, îmi aduce proiectul pentru autocamioane sanitare (tip. Leonida). Gl. Potopeanu, de la Armata II si col. Cristescu de la Metrom. Fulga-Ma/axa, N. Theodorescu (Franco-Română), Bastachi şi Bursan (Vulcan), Costache Lupu (pentru baia de la Arsura). Klughist, de la legația germană, pentru mici intervenții pe lângă Bujoi în legătură cu furnituri de petrol. Cecropide de la Soc. Bancară îmi aduce ceva informații de la Luppin şi Pildner. Vidrighin, de la Astra, pentru chestiunea chesoanelor. Avocatul Rădulescu, de la ConsiM Bancar, îmi arată că lucrurile merg slab la Consiliu şi că Mitiță.şi C. Angelescu vor să dea afară pe loan, secretarul general, pus de mine. Sculy, Farkas etc., etc.

După-amiază, alt lot de furnizori şi audiențe: gl. Suhățeanu şi Pennescu-Kertsch în chestiunea mercurului, avocatul Beloiu în favoarea lui Ittu, loanițiu (motociclete Ziindapp), Take Slăvescu etc. Lucrez cu gl. Spacu.

Sculptorul Barasem', trimis de Petrovici, îmi cere bronz pentru monumentele Xenopol, Conta şi Maiorescu de la Iaşi. îmi oferă să-i cumpăr un frumos bust făcut pentru Ar. Călinescu.

Seara, masă la Ionel Miclescu de la Telefoane cu Cancicov, G. Cretzianu şi Al. Băicoianu. Cancicov ne povesteşte acuzațiile aduse lui Max Ausnit.

Miercuri 8 noiembrie 1939

Sf. Mihai. Plec la Coteşti, unde mă ocup de gospodărie. Seara vin la mine la Coteşti gl. Paraschiv, col. Zegheru şi maiorul Gribincea, urmând a pleca mâine în inspecția Armatei a IlI-a (gl. Ilasievici).

Joi 9 noiembrie 1939

Dimineața la 8 1/2 ne întâlnim în fața mausoleului de la Mărăşeşti cu gl. Motas (comandantul grupului de Armate) însoțit de gl. Tătăranu, şeful de Stat-Major, cu gl. Popescu, comandantul C. I. Armate si gl. Ilasievici însoțit de col. Mardare, şeful de Stat Major. Vizitez, lângă Panciu, trupele Diviziei a 26-a, gl. Gheorghieş (f. bine) şi la Bizigheşti, trupele Diviziei 27-a (gl. Gheorghe) f. bine. Apoi trecem la Divizia a 2-a (gl. Popovici) şi la Divizia a 3-a (gl. lonescu Teodor). Cu acest din urmă prilej văd Regimentul 30 Infanterie şi Regimentul 6 Artilerie în care am servit eu. Dejunez la cartierul Diviziei a 3-a. Seara mă întorc la Coteşti.

Vineri l O noiembrie 1939

Ne întâlnim, la 8 1/2, la Tecuci, de unde pornim şi vizităm la Crasna Divizia a 33-a şi la Huşi Divizia a 15-a (gl. Ion). Foarte bune amândouă. Dejunăm la Episcopul Nifon al Huşilor, înainte de dejun, col. Mardare ne aduce pentru o mică gustare la casa lui părintească. Foarte frumoasă idee. După-amiază plec spre Galați, prin Tecuci, pe un drum

447

. Ajung seara la 730 la Galați. Găsesc pe dl şi d-na Orleanu sub impresia arestării lui L. Dorm la Galați.

Sâmbătă 11 noiembrie 1939

>f. Victor. Maiorul Gribincea îmi aduce de dimineață câteva garoafe roşii pe care le -nei Orleanu.

-a 9 dimineața trec la prefectură, unde întâlnesc pe rezidentul regal Paul Goma şi pe «•efect de Covurlui, col. G. Teodorescu, fratele lui Paul Teodorescu. Vin să mă ia din i generalii rămaşi peste noapte la Galați. Plecăm la Divizia a 21-a şi a 12-a care ne ine impresii. Apoi de la Cavadineşti,prin Tecuci, Coteşti, ajungem la 10 1/2 seara la •eşti, împreună cu col. Mardare. Găsesc maldăre de felicitări şi de flori pentru ziua Via simt fericit în familia mea.

Duminică 12 noiembrie 1939 n familie: dimineața la cimitir, la mormântul copilului nostru.

Luni 13 noiembrie 1939

.ucrez cu gl. Petrovanu, gl. de intendență Nicolaescu şi col. Sireteanu la lucrările te. Winterfeld cu Vlahide (samsarul) vin la mine pentru comanda de camioane Benz. Diculescu, noul comandant al Brigăzii motorizate.

]ol. Orleanu, vechiul meu prieten de pe când îmi făceam stagiul, vine la mine şi îmi teste trista lui viață, din cauza soțiilor ce a avut. îmi cere să-1 trimit în misiune, îi dau l lei ajutor. Diferiți şefi de serviciu cu care lucrez. După-amiază primesc pe oreanu, care îmi face un raport asupra misiunii sale în Italia (tunuri anticar Breda). Sculy, în chestia noii comenzi de pulberi.

Marți 14 noiembrie 1939

^urs la Academia Comercială, în cancelarie, colegii mă asaltează cu tot felul de ari şi relații. Diferiți ofițeri se prezintă în interes de serviciu. *rimesc un negustor japonez, lasuki Oguza, din partea unui mare consorțiu japonez j care îmi oferă coton. Este întovărăşit de un pişicher român (Constantinescu) căruia rgea gura în zece. L-am trimis la Bujoi. Diferiți: între altele, ing. Petrescu şi mstantinescu de la RIMMA, ing. Ştefănescu şi Marin etc.

.a 12, 30, în audiență de lucru la Rege. îl pun la curent cu realizările obținute în ta ultimă săptămână. Mulțumit şi afabil. După-masă, Fulga-Ma/axa, în chestiuni te. îmi vorbeşte de o colaborare la Mărgineanca.

/ine Venger-Petrofjfna, care îmi făgăduieşte concurs pe lângă autoritățile franceze, mari relații, pentru grăbirea livrărilor de material francez de armament. Tânărul Constantinescu, ginerele lui Mociorniță, vine să mă roage să-1 susțin pe lângă prof. icu să i se dea o conferință la Facultatea de Drept. Mare tupeu. Conferință cu trovanu, gl. Spacu şi Leon Sculy în comanda de explozivi. Ing. Buruiană vine în

448

chestiunea punerii în valoare a unor mine de mercur. Ing. Christodorescu de la Franco-Românăvine în chestiunea contractului de mortiere Brandt.

Otto Stern de la Astra Românăîmi cere câteva servicii în legătură cu personalul său pentru o eventuală desconcentrare.

Marino şi Marinescu de la Concordia, îmi cer noi comenzi. Le imput că dau parale la bieţii ofiţeri (câte 8 000 lei) /sic!/. La ora 7, la Marele Stat-Major, conferinţă cu Ghelmegeanu şi Ilcuş şi cei de acolo pentru fixarea planului de construcţii de căi de comunicaţii cu Moldova.

Miercuri 15 noiembrie 1939

Curs între 9—10, la Academia Comercială.

Malaxa vine la mine în chestiunea Mărgineanca, pentru stabilirea unei viitoare colaborări, îmi arată că chestiunea Auşnit a luat proporţii nedorite de el. Auşnit este vinovat căci a lăsat să se înţeleagă că s-a voit să-i forţeze mâna (să fie despuiat). I s-au oferit condiţiuni excelente pe care le-a refuzat, îmi spune că Călinescu ajuta mult pe Auşnit şi că a voit ca nepotul lui, Lobei, să ia în căsătorie pe d-ra Malaxa şi din cauză că Malaxa s-a opus, 1-a tratat cu neprietenie. Crede că şi Argetoianu susţine pe Auşnit. Se plânge de răutatea lumii, că nimeni n-a venit să-i ofere concursul său, dar toţi se declară gata să vină în ajutorul lui Auşnit. „Ţară de lichele şi de vânduţi". Malaxa mi-a făcut impresia unui om preocupat, obosit şi chinuit de griji.

Gl. Dimitriu de la Creditul Industrial mi-a făcut o expunere a situaţiei în care se află această instituţie. Argeşeanu şi Protopopescu, de la Asigurările Sociale, vin cu proiectul pentru extinderea asigurărilor la muncitorii de la stabilimentele militare. Col. Eftimescu mă pune la curent cu mersul confecţiunilor de echipament. Wachncr-Ford-Română, pentru asigurarea transportului contra riscului de război. Costel Tătăranu, cu mici intervenţii.

După-amiază vine gl. Ştefan lonescu (comandantul Armatei a IlI-a); mă pune la curent cu nevoile de acolo, recunoaşte progresele realizate. General Nicolaescu şi col. Sireteanu, în chestiuni de echipament. Col. Vasiliu, în chestiuni de fortificaţii. Conferinţă cu gl. St. Dumitrescu, Răzmeriţă, Christodorescu şi Atanasiu, în chestiunea comenzii Brandt la Franco-Română. Acord complet. Col. Petraş de la Justiţia Militară îmi expune cazul cap. Mândreţu,pe care vreau să-1 scap dintr-o greşală. Prof. Bogdan, de la Fabrica de Măşti, mă pune la curent cu mersul lucrărilor.

Seara, masă la Ralea cu Gafencu, Andrei, Vişoianu şi însărcinatul cu afaceri al Rusiei Sovietice, Kukoliev, cu soţia, care ştia ceva româneşte. El, un imbecil.

Joi 16 noiembrie 1939

Chem pe gl. Mihail, subsecretar de stat la Apărarea Naţională, cu care discut chestiuni curente, îi cer să grăbească cu recepţiile. Se plânge că gl. Ilcuş îl ţine de o parte. Acuză pe gl. Ţenescu de lipsă de curaj şi hotărâre. Gl. Dombrowski, primarul Capitalei, vine în chestiunea câtorva taxe comunale care apasă materialele de armament. Grigoriu de la U.G.I.R., în chestiuni de intervenţiuni, care miros a afaceri. Se prezintă la mine gl. Macici, inspectorul Infanteriei, nemulţumit de neavansarea lui. Lucrez cu gl. Petrovanu. La

•enţia lui A. C. Cuza, primesc pe sălbatecul cunoscut Nichifor Robu, care vine la mine

au comenzi de lăzi de muniţii. Col. Petrescu — Astra, în chestiunea comenzilor în

Senatorul N. Miclescu.în chestiunea unor comenzi de căciuli. Ing. Nicu Ghițescu îmi
:omenzi de lăzi de muniții. Senatorul Bărnău şi deputatul Gherman vin să apere un
itor concediat.
După-amiază primesc pe Svec şi apoi Puiu Angelescu — cu veşnicile lui intervenții
u Buhuşi.
La 6, Consiliu de Miniştri. Nimic deosebit.
Vineri 17 noiembrie 1939
Lucrez cu gl. Nicolau şi col. Sireteanu în chestiuni de echipament. Lucrez cu
1. Macovei, de la C.F.R., la chestiunea transformării tunelului Teliu în depozit de
ții. Sunt contra acestei soluții.
Semnez numeroase contracte de furnituri cu col. Dumitrescu — Contencios.
Gl. Țonea, Domeniile Militare, chestiuni curente. Runcan, Polizu Micşuneşti, Percy
,în chestiuni de furnituri. Primesc pe fostul ministru polonez Ivanowski, care îmi cere să
in pe lângă Caranfil să-1 ia la U.CB.. O fac chiar în prezența lui. Vine I. Inculeț, care îmi
;ă intervin la Urdăreanu să-1 primească în audiență, îmi comunică unele abuzuri din
•abia şi grija lui pentru propaganda rusă acolo. Primesc pe scriitorul Gh. Brăescu, căruia
rim admirația mea. îmi spune că este cea mai frumoasă zi din viața lui.
Brânzescu mă pune la curent cu situația de la Fabrica de Măşti.
Intre 3—4 1/2, la Academia Română. O foarte bună comunicare a lui N. lorga asupra
ei ediții Eminescu.
Primesc pe Wenger, în chestia furniturilor, la Bujoi la minister. La 6, la Urdăreanu. îl
a curent cu mersul înzestrării. La 7 seara, Delegație Interministerială pentru înzestrare
. Ilcuş, gl. Paul Teodorescu şi gl. Țenescu. Nu vin Bujoi şi Mitiță Constantinescu.
Sâmbătă. 18 noiembrie 1939
Coteşti. După-amiază vizitez în jurul Focşanilor Brigada a 27-a Artilerie, cu nentul 67 şi 68 Artilerie. Impresie mediocră.
Duminică 19 noiembrie 1939
Sosesc de la Coteşti la ora 11 1/2. în drum mă opresc la Râmnicu Sărat, spre a vedea erul de Confecții. Dejunează la noi scriitorul Brăescu, un moldovean delicios ca stitor.
Luni 20 noiembrie 1939'
Conversație cu Macovei, pentru lucrări de căi ferate în legătură cu apărarea națională.
sz cu col. Sireteanu, în chestiuni de echipament.

Lucrez cu gl. Petrovanu, lucrări curente. Bagdasar, trimis de I. Petro viei, ia de la mine

)0 lei pentru Istoria filosofici româneşti (voi. IV). Lucrez cu col. Vasiliu, la lucrările

rtificaţii.

450

Primesc pe Clodius, ministrul german, care începe a-mi da o listă cu ce ne-a livrat Germania de la începutul războiului, îi cer să-mi spună ce ne poate da din materialul polonez, îmi spune că captura este mai mică decât se aşteptau şi materialul este în bună parte stricat (fără închizătoare şi fără aparate de ochire), îmi oferă 500 tunuri de câmp 75 mm franceze si câteva obuziere. Nimic antitanc şi antiaerian, îi spun ce impresie rea produce o astfel de atitudine, care nu se explică decât prin neîncredere, îmi promite să vorbească din nou la Berlin.

La ora 4, la Rege. îi fac raport sumar de cele sosite în ultima vreme. Apoi mă conduce personal într-una din atenansele Palatului, unde găsesc pe d-na Elena Lupescu şi d-na Malaxa, care îmi dau o scrisoare prin care îmi fac cunoscut donaţia lor de efecte de echipament. D-na Lupescu, amabilă, îmi arată si zestrea unui spital ce pune la cale. Mă întorc la minister şi le scriu ambelor doamne scrisori de mulţumire.

La minister vine Romeo Vidraşcu, care îmi vorbeşte de nevoia lui de a se mai împrumuta pentru salvarea moşiilor. Ing. N. Costinescu vine să-mi ceară noi comenzi, recunoscând că a câştigat f. bine la cele vechi. Vine gl. Samsonovici, gl. Teodorescu şi ing. Christescu de la Cugir, în chestiunea de noi comenzi. Vine von Luppin, căruia îi spun ce am vorbit cu Clodius şi îi arăt deziluzia mea faţă de răspunsul primit în ceea ce priveşte materialul polonez.

La dejun, la Ghelmegeanu, cu Spitzmuller, consilier la ambasada Franţei, Tanrioer, ambasadorul Turciei, dr. Dan Danielopol, Gr. Dumitrescu şi Ionel Bujoi.

Marţi 21 noiembrie 1939

Deşi sărbătoare, lucrez la minister. Vorbesc îndelung cu gl. Mihail si facem un plan de distribuire a efectelor ce mi s-au donat ieri si discutăm multe chestiuni curente. Găseşte că Statul-Major ţine prea multe trupe inutil, care consumă hrană şi efecte. Lucrez cu dl gl. Petrovanu la lucrări curente. Diferiţi furnizori. După-amiază, lucrez cu avocatul Damian şi col. Sireteanu.

Miercuri 22 noiembrie 1939

Fac cursul la Academia Comercială.

Când mă întorc la 10 1/4 la minister, îl găsesc în cabinet pe Ionel Bujoi care mă întreabă: „Cum se redactează o demisiune şi către cine se adresează?" La surpriza mea, îmi spune că ieri d.a. a fost chemat de Argetoianu şi în prezenţa lui Mitiţă Constantinescu i-a remis textul unei noi legi a comerţului exterior prin care se schimba total şi fundamental regimul său. Trebuia să-şi dea avizul până azi dimineaţă. Azi a fost chemat din nou şi el i-a răspuns că nu poate admite legea şi ca atare va prezenta Regelui demisia. Metoda întrebuinţată contra lui Bujoi a fost brutală şi precipitată.

Lucrez cu gl. Dimitrescu şi col. Petrescu la comenzile de muniţii 150 şi 75 AA la Astea şi Concordia. Gl. Ţonea îmi prezintă planurile Ministerului înzestrării aflat în

construcție. La ora 12 sunt chemat la Urdăreanu, care îmi cere avizul asupra legii comerțului exterior, îi spun că părerea mea este că trebuie găsită o soluție între planul Bujoi şi planul Mitiță. O sporire a primei valutare mi se pare primejdioasă; largă negociabilitate, tot aşa de

451

uloasă. Mă întreabă cum merg lucrurile în guvern, îi răspund că merg fără o suficientă

donare; fiecare ministru lucrează departamental. Mă aşteptam de la altceva sub

toianu. Asta este şi impresia lui: lipsă de coordonare.

Vine dr. Banu, fost director al Serviciului Social, să-mi ceară o subvenție pentru o

ta a lui. Fulga-Malaxa îmi vorbeşte din nou de chestiunea Mărgineanca. Leon Crăciun

Vrana îmi oferă concursul pentru fabricarea materialului Brandt, la celelalte industrii.

loaniţiu (Cartea Românească) capătă de la mine 70 000 lei pentru lucrarea Sadoveanu,

iiinte. După-amiază, la 2 1/2, Bujoi îmi telefonează că a oferit demisia Regelui, care

imit-o.

între 3 1/2—5, în satul Roşu, iau parte la o experiență cu noile care de luptă Skoda si

D. ce ni se prezintă.

După-amiază lucrez cu generalul Petrovanu. Vine C. I. Băicoianu cu fiul său Petre ca

ă roage în legătură cu un contract reziliat.

Joi 23 noiembrie 1939

La 10 dimineața lucrez cu gl. Spacu şi Răzmeriță la noile contracte de măşti. Primesc . Delhomme, ataşatul militar al Franței, care îmi prezintă pe ajutorul său, maiorul Daru >rat cu Mihai Viteazul), care a fost în Moldova în timpul războiului. Gl. Delhomme ânge că Marele Stat-Major nu îl informează destul.

La 11 dimineața sunt chemat de Urdăreanu care îmi face rugămintea, în numele ;lui, de a-mi prezenta demisia din guvern, aşa cum a dat-o deja P. Andrei şi o dăduse Bujoi. Este vorba să i se ceară demisiunea lui Argetoianu şi a întregului guvern, la ora ;ând venea Argetoianu la audiență. Se va forma probabil un guvern Tătărescu, cu ;are schimbări în departamente. Dacă Mihalache ar primi vicepreşedinția ar fi bine, nu, şi fără el. Gafencu, Mitiță rămân. Am un simțământ dureros pentru metoda buințată cu aceste demisii luate din indicație. Nu se putea face altfel? După-amiază) consultările. Dar soluția este deja găsită. Să vedem echipa.

întors înapoi la minister, primesc pe av. Gheorghiu, numit la minister, pe col. loreanu, ;dintele Comsiei Breda. întors acasă la ora 11 1/2, aflu la radio demisiunea lui toianu. După-amiază vin la mine Costel Tătăranu şi M. Lăzeanu după ştiri, toanele sună necontenit după informații.

Mă duc un moment la minister, unde stau o oră să-mi expediez lucrările curente, în itare, liniştit, acasă citesc, scriu şi mă gândesc cu destulă îngrijorare: Ce va aduce ziua âine? Pe la 11 1/2 noaptea, pe când mă pregăteam să mă culc, sunt chemat prin telefon itărescu acasă.

In anticameră: Grigorescu, Sibiceanu şi nelipsitul Husărescu. Sunt introdus imediat la rescu, care mănâncă în „tete-â-tete" cu Vania Inculeț. Masa plină de „assiette lise". Cum mă vede, cu glasul lui teatral şi răsunător, îmi spune că pe temeiul prieteniei i care ne leagă, să-i dau concursul lucrând mai departe la Ministerul înzestrării atei. Adaugă că Regele i-a vorbit despre mine în termeni atât de elogioşi şi de alitori, cum n-a auzit niciodată pe Rege vorbind despre un om sau despre un ministru. i să lucreze mereu cu mine şi cum sunt multe chestiuni la ordinea zilei cu caracter ornic, mă va ruga să intru şi în Delegația Economică a Guvernului. La aprecierile ce

452

Tătărescu îmi aducea din partea Regelui, Inculeț adăuga că şi Armata mă laudă mult pentru activitatea mea. Apoi după ce i-am spus că înțeleg să-i dau tot concursul meu şi sper să mă ajute la împlinirea datoriei mele, am trecut la examinarea situației generale. O consideră ca foarte serioasă şi că nu ar fi dorit să ia acum conducerea țării, rezervându-se aproape de încheierea păcii generale. Dar din moment ce s-a făcut apel la el, nu poate refuza socotin-du-se ca fiind „ultima rezervă a țării şi Regelui", căci dacă el nu va reuşi, nu poate veni decât victoria lui Maniu. Vrea să facă un guvern nou, de largă concentrare națională de la Grigqrovici la extrema dreaptă, la cadrele Frontului Renaşterii Naționale. Când spunea aceasta, Inculeț adăuga cu aerul lui de pişicher că această declarație a lui (făcută la radio) a produs mari deziluzii (desigur în rândurile partizanilor personali). Va păstra câțiva din actualii membri ai guvernului C. Argetoianu (Gafencu, Andrei, Mitiță, eu, generalii etc.), exact ce mi-a spus mie Urdăreanu de dimineață. La întrebarea mea, la cine se mai gândeşte să facă apel, mi-a spus: Cancicov pentru Economia Națională, Istrate Micescu (?) apoi la cei mai tineri: Portocală, Vântu,Tătaranu, Fotino la Ministerul Propagandei etc. L-a chemat pe Mihalache de la Topoloveni, căruia i-a şi trimis maşina, să-i propună să intre în Minister. Dacă nu primeşte, pe altul nu vede. Grijă mare de chestiunea scumpetii şi a deprecierii monetare; critici la adresa lui Bujoi, regretă pentru mâncătoria între Bujoi şi Mitiță, alimentată după părerea lui de Călinescu, care da cu unul în capul celuilalt; cuvinte de apreciere nefavorabilă la adresa lui Călinescu etc., etc. La un moment dat întreabă pe Inculeț: "Ce zice țara de chemarea mea? Am auzit că este un adevărat delir de bucurie!" Am rămas uimit de această preocupare şi această credință. Prima mea impresie din conversația cu Tătărescu este destul de dezolantă. Tot aşa de înfumurat şi de plin de el a rămas, din nenorocire, si pentru țară şi pentru el. L-am dus pe Inculeț acasă, care mi-a spus că lamandi nu mai poate rămâne în guvern, dar cum este personal amenințat, spre a fi păzit, va fi numit „consilier regal". Dacă aceasta este explicația numirii lui lamandi, slabă justificare pentru el şi mare depreciere pentru titlu. Poate că este o judecată de veche patimă personală a lui Inculeț în contra lui lamandi. în orice caz, rolul de primă

vioară a lui lamandi a încetat. Acasă întors, meditez adânc la cele auzite şi mă gândesc cu îngrijorare: ce va aduce ziua de mâine?!

Vineri 24 noiembrie 1939

De dimineaţă îmi telefonează Silviu Dragomir să mă întrebe dacă ştiu ceva de soarta ardelenilor în noul guvern. După cum auzisem aseară pe Tătărescu, că se gândeşte să păstreze pe Dragomir şi Zigre, îi spun informaţia mea.

Vine la mine Costel Tătaranu, care îmi comunică că a văzut aseară pe Cancicov care ar refuza Ministerul Economiei Naţionale, pe motive de sănătate şi de situaţia materială personală delabrată*, în fond, nu-i convine momentul politic, aşteptând ceasul lui. Discută apoi poziţia morală a lui Tătărescu, care acum declară că va forma guvernul în cadrul F.R.N., de unde până acum nu credea în această formulă si aştepta epuizarea ei, spre a-i veni ceasul. Tot Costel Tătaranu mi-a spus că Tătărescu ar fi oferit lui Costinescu un portofoliu, dar că el refuză. Georgel Gheorghiu ar fi mers la el să-1 convingă. Vine între

* Prăpădită, din fr. tâlabree (n. ed.).

p şi N. Budurescu cu o figură de înmormântare. Nu-i place nici cum a plecat Argetoianu, i cum vine Tătărescu. Regele nu trebuia să cheme acum pe Tătărescu, căci după 6 luni, ă Tătărescu se uzează, rămâne drumul liber pentru Maniu. Foarte pesimist si foarte acru oate opiniunile ce emitea. Costel Tătăranu îmi spune că situaţia lui Gabriel Marinescu i zdruncinată de când a a încercat (contra zece milioane) să-1 scape pe Auşnit, prin omul de încredere, procurorul general Păcuraru. Regele s-ar fi arătat indignat de această laţiune şi ar vrea să-1 dea deoparte.

Ofiţerii de la cabinet îmi aduc lucrările curente. Vine Leon Sculy, care îmi aduce tot îl de interpretări fanteziste asupra crizei. Mă cheamă la telefon Clodius. Evit conversaţia el. Vine la mine gl. Paraschiv, secretarul general al înzestrării şi mă pune la curent cu rările zilei. Vine Bujoi care îmi povesteşte cât a fost de amabil şi curtenitor cu el Regele altima audienţă, când şi-a prezentat demisia. A arătat cum toată acţiunea lui a fost lotată de Mitiţă Constantinescu. Auzind că s-ar putea întâmpla să fie el succesorul lui joi /sic!/ la departament, se va grăbi să-şi ia rămas bun de la funcţionari chiar azi. L-am tuit să stea în rezervă şi să aştepte evenimentele, eventual să plece în străinătate.

La dejun, dr. şi d-na dr. Macellariu. Ştiri din Galaţi.

La Academie. Comunicarea lui Lupaş. lorga critică chemarea lui Tătărescu la guvern: nul plimbării corpurilor Moţa-Marin prin ţară etc.). La întrebarea mea: el ce a consiliat Rege, îmi spune: „Eu am recomandat pe Pachidermul" (Argetoianu). în tribună văd pe tino, cu o figură descompusă. După ce termină comunicarea sa Lupaş, îl chem şi îl iau mine acasă, în maşină, îmi spune că Tătărescu i-a oferit Ministerul Presei şi că el 1-a uzat, neputând face în mod onest propagandă pentru un regim în care nu crede. Era >fund afectat şi nu ştia ce să mai zică. I-am spus că ar fi bine să se gândească bine, pentru să nu se interpreteze defavorabil — ca lipsă de concurs dat Regelui — în aceste «nente. De aceasta se temea şi el.

Toată după amiaza stau acasă şi citesc în aşteptarea desfăşurării evenimentelor. Mi spune că Tătărescu are greutăți. Mihalache refuză, iar Dinu Brătianu, la care s-a dus tărescu, nu vrea să dea voie lui Costinescu să intre în guvern. Sunt întrebat de două ori la Palatul Regal de col. Ullea şi de Pavelescu — şeful Cancelariei Ordinelor — de când i cordonul Mare Cruce al Coroanei României, îi spun că îl am din vara 1934, fără brevet, :i 1-am primit „proprio-motu". La 9 fără zece minute sunt anunțat să mă prezint la 9,20 ntru depunerea jurământului la Palatul din Calea Victoriei. Ajung la timp. Primul coleg întâlnesc în holul Palatului este Grigore Gafencu, care are o figură contrariată — nu noştea încă tot guvernul — dar ştia cu mare regret că M. Ghelmegeanu nu mai era în vern. încetul cu încetul văd „noii colegi", din care unii mă exasperează pur şi simplu; de . Istrate Micescu la Justiție, pe care îl socot fără nici o autoritate morală, după viața lui blică şi privată. A dispărut Cornățeanu de la Agricultură, înlocuit cu G. lonescu-Şişeşti bine), au dispărut frații generali Marinescu (f. bine) înlocuiți cu dr. Hortolomei şi un bsecretar la Interne (Vântu), câtiva subsecretari noi (Portocală, Țopa, Sibiceanu, Titu ipovici, Grigorovici) şi doi miniştri C. Angelescu şi I. Gigurtu. Plus Nistor. Cam „corabia i Noe". Aerul lui Tătărescu nu dovedea mare mulțumire. Regele în cuvântarea lui apasă ideea de cinste şi moralitate. Tătărescu vorbeşte de F.R.N. ca fiind baza guvernului.

454

Acum două săptămâni avea alte opinii. Mă întorc acasă cu impresiunea că intrăm într-o nouă experimentare şi că G. Tătărescu va avea înaintea lui mari greutăți de biruit.

Sâmbătă 25 noiembrie 1939

De dimineață, la minister, reînnoiesc delegațiile şi lucrez cu gl. Petrovanu. Plec la Patriarhie cu gl. Paraschiv la serviciul divin unde se găseşte tot guvernul (fără Tătărescu). Apare şi Victor lamandi, ca consilier regal. După Patriarhie, vin acasă, unde primesc vizita lui Costel Tătăranu. I s-a oferit subsecretariatul Cooperației pe care 1-a refuzat spre ciuda lui Tătărescu. Socoteşte guvernul Tătărescu ca eterogen şi cu unele numiri rele (Istrate Micescu). Dejunează la mine.

La 3, la Cameră, unde guvernul se prezintă şi Tătărescu citeşte decretele regale de numire a guvernului. O scurtă cuvântare a lui Tătărescu cu fraza: „Fapte, nu vorbe" şi „Țara le va avea". Trecem apoi la Senat. Demisia de formă a lui C. Argetoianu de la Preşedinția Senatului. Decretele de numire a guvernului. Apoi, la 4 1/2, jurământul Voievodului.

Foarte bună ținută şi fără nici o emoție a Voievodului. Caldă primire din partea Senatului. Cuvântarea lui C. Argetoianu, caldă şi părintească, a lui G. Tătărescu fermă şi clară. O şedință istorică, coincizând cu a 25-a aniversare de când însuşi Regele a fost primit ca senator de drept, fiind principe de Coroană (1909) /Sic!/ Am avut un moment prilejul să mă întâlnesc cu C. Argetoianu, căruia i-am spus că nu trebuie să judece demisiunea mea ca un act de ostilitate personală, ci ca o necesitate politică. Râzând mi-a spus: „Iuda, m-ai trădat" — la care a adăugat: „N-ai nevoie să-mi spui nimic, căci ştiu totul cum s-au petrecut şi dealtfel eu eram înțeles şi de acord cu tot ce s-a întâmplat". Cred că Argetoianu nu ştia că i se va cere demisiunea şi că ceea ce îmi spunea era mai mult o atitudine. La intervenția lui Mocsonyi, m-am dus între 6—7 la Jockey, spre a vota

pe contele Bânffy, contele Staray şi gl. Atanasescu. Multe comentarii în jurul noului guvern.

Seara, la 8 1/2, la Henri Catargi la dineu: Flondor, mareşalul Palatului, Băicoianu Alex. cu soţia,col. Filitti cu d-na,Togo Catargi,Hillard,d-raCatargi, Alex. Nindy Romalo etc.

Duminică 26 noiembrie 1939

Acasă; lucrez la cuvântarea mea de la Academia Română despre Dionisie Marţian. Vine Georgel Gheorghiu, care mă pune la curent cu unele culise ale crizei, fără prea multă importanţă. După-amiază vine Lăzeanu să mă roage să-l suţin pe lângă Urdăreanu şi Rege să fie ales administrator la B.N.R., în locul lui Băicoianu. Candidatura lui Gheorghe Leon, pe care ar susţine-o Dinu Brătianu, nu are adeziunea lui Mitiţă Constantinescu. Vine Puiu Angelescu, care a luat ieri parte cu d-na Eliza Brătianu şi George Fotino la parastasul de 12 ani de la moartea lui Ionel Brătianu. Ziarele nu au vorbit nimic. Cum se poate trece cu atâta uşurinţă peste memoria unui om de talia lui Ionel Brătianu!

Seara, După-masă, vine la mine gl. Delhomme, cu care mă întreţin asupra situaţiunii militare. Nemulţumit că Marele Stat-Major nu-i dă voie să se mişte într-o anumită zonă a ţării.

455

Luni 27 noiembrie 1939

Deputatul Teodor Ştefan din Dorohoi îmi aduce modeste contribuţii pentru înzestrarea matei (ceva lenjerie).

La 9 dimineaţa sunt chemat la Tătărescu acasă spre a mi se încredinţa textul unui ogram de guvern ce urma să fie discutat cu Consiliul de Miniştri de După-amiază, rându-mi părerea. L-am parcurs imediat. O serie întreagă de afirmaţiuni goale de orice nţinut, formule răsunătoare, cu rezonanţă demagogică. Se vorbeşte de „abis de clase", se ică capitalul (care?), se vorbeşte de dreptul la muncă (?) şi alte asemenea idei. O impresie zolantă de mare goliciune de idei şi de preocupări nepotrivite împrejurărilor, îmi notez iservaţiunile şi aştept să le expun.

Lucrez cu col. Eftimescu în chestiunea Atelierului de Confecţii. Lucrez cu . Nicolaescu şi col. Sireteanu în chestiunea echipamentului. Gl. Mihail, fost subsecretar stat, vine să-şi ia rămas bun. Calm în aparenţă, se vedea bine cât suferă. Aşteaptă să i se a cel puţin comanda unui corp de armată operativ (de ex. al XI-lea). Ministrul Mocsonyi ; la Palat vine să intervină la mine pentru mobilizarea pe loc a câtorva funcţionari ai meii Ardelene, al cărei preşedinte este (bancă pur ugurească). Primesc pe gl. Mitrea de Divizia a 8-a şi pe cap. Hogea de la Skoda (motorizare). După-amiază lucrez cu . Petrovanu, gl. Dumitrescu şi col. Petrescu la noi comenzi de muniţii.

La ora 8 primesc pe av. Marinescu şi gl. Buicliu de la Concordia, care mă pun la curent i greutăţile ce au în comenzile primite. Generalul Petrovanu, care vine în urmă, combate este afirmaţiuni interesate. Am cerut note scrise. La 7 vine Clodius, delegatul german, ire îmi aduce răspuns la cererile mele; ni se oferă 500 tunuri antitanc Bofors poloneze, i muniţia lor, ce urmează a fi reparate tot la ei, apoi 500 tunuri franceze de

câmp (de la >lonezi) şi ceva tunuri de 20 mm antiaeriene. Aceste oferte sunt pentru un moment atonice, dacă nu capătă un prompt început de realizare. Cred că aceste oferte sunt de itură să ne dea mulțumiri şi speranțe trecătoare, în fond, vor să întârzie orice livrări, dar schimb să obțină de la noi cât mai multe produse.

Ing. Ştefănescu-Românofir vine spre a vorbi cu el chestiunea intrării la Buhuşi. idustriasul Wolff îmi cere noi comenzi spre a putea să-şi lichideze datoriile de la Creditul \dustrial. Merită, fiind un om de ispravă.

La 7,30, la Tătărescu acasă, unde are loc o consfătuire ministerială, pe temeiul

:ogramului guvernului ce urmează a fi anunțat țării. Textul dat de el azi de dimineață

itâmpină din partea tuturor colegilor o ploaie de observațiuni. Tot textul este total

maniat. Primeşte toate aceste observațiuni cu surâsul pe buze şi fără nici o împotrivire.

a fiecare pas, la fiecare observațiune răspunde prompt „de acord" şi admite amenda-

icntele ce i se propun şi care, de cele mai multe ori reprezintă idei total opuse. Ce este

:easta? Joc sau abilitate, sau textul ce ne-a dat nu este al lui? Curioasă, bizară atitudine.

La 9 seara, la mine la masă, N. Ottescu cu d-na şi M. Lăzeanu. îmi expune ce a făcut

la minister şi îmi cere sprijinul fie pentru o reintrare în guvern, fie pentru un bun loc

:onsiliu de administrație). Promit să vorbesc cu Urdăreanu şi eventual cu M. S. Regele.

456

Marți 28 noiembrie 1939

Un moment la minister, unde îmi expediez prima corespondență.

La 930 primul Consiliu de Miniştri, prezidat de G. Tătărescu. Tătărescu ne face o scurtă expunere a ceea ce crede el că trebuie să fie metoda de guvernare şi ținuta ei: a) nici un fel de banchet şi mese somptuoase în cinstea miniştrilor; b) să se arate totdeauna optimism şi încredere în ziua de mâine, oricare ar fi greutățile; c) să se vorbească măsurat, cât mai multă discrețiune în tot ceea ce se vorbeşte; d) să se evite descoperirea Coroanei chiar dacă se pot primi anumite indicații; tot ce este bun, Regele a făcut, ce este rău, miniştrii (este o metodă?); e) cât mai multă solidaritate ministerială; f) punctualitate în îndeplinirea obligațiunilor. Apoi ne arată ce preocupări mari are: menținerea ordinei publice, stârpirea abuzului de autoritate, reexaminarea diferitelor categorii de legionari (terorişti, fanatici şi ideologi), ajutorarea familiilor celor concentrați etc. în general Tătărescu a prezidat bine Consiliul şi cred că a făcut o bună impresie. Eu, care îl cunosc, aştept să văd dacă trece de energia verbală.

Primesc apoi la minister o serie de furnizori: Senator Comşa-Cluj, Percy Clark, ing. Crăciun (Voina), Neagu de la lonemin, Ştefănescu-Grivița etc. Vine prof. Caracas, din

partea lui lorga, să mă roage să intervin la Creditul Industrial pentru a le da 250 000 lei Ligii Culturale din creditul obținut. Prof. Caraman de la Galați mă pune la curent cu ce este acolo. Gl. Fotescu (aviatorul), intervenții personale. Pe când mă găseam la dejun, sunt anunțat de col. Rusescu de la Palatul Regal că la ora 3 Regele vrea să vadă noul tun Breda, sosit din Italia. Dau ordinele necesare şi la ora 3 tunul este prezentat la Palat de maiorul Angelescu. Face impresie bună. După aceea Regele mă invită în locuința sa particulară (din curtea Palatului), unde mă întreabă ce a mai intrat ca materiale, îi fac o expunere succintă cu date şi cifre care îl interesează şi îl mulțumesc, îmi remite chitanța ce Depozitul de Echipament al Armatei a emis pe numele Casei Regale pentru obiectele donate de doamna El. Lupescu şi îmi cere ca chitanța să fie emisă pe /numele/ d-nei Lupescu. I-am spus că am crezut că este mai bine aşa (ca discreție), dar dacă el crede altfel, voi face aşa. Se plânge că obiectele au fost ridicate de la Palat cu multă brutalitate şi aruncate în camioane. Mi-a făcut sugestia ca pentru efectele ce voi lua la 15 dec. să vie unitățile direct să le primească. Apoi m-a întrebat ce cred de noul guvern. I-am spus că socot guvernul bun, dar regret intrarea lui Micescu, care cu toată cultura şi talentul lui formidabil, este lipsit de orice autoritate morală. Regele mă aprobă şi recunoaşte că talentul şi cultura lui 1-au impresionat totdeauna foarte mult. I-am arătat temerea mea ca C. Angelescu să nu reuşească la Economia Naţonală, unde se cere un orizont mai larg. îl cred nepregătit. Ar fi fost mai bine M. Constantinescu „Dar cine să fie la Finanțe?", mă întreabă Regele. I-am spus că Cancicov, dar nu primeşte, îşi exprimă temeri de sănătatea lui Mitiță Constantinescu. I-am arătat lipsa de oameni pregătiți şi recunoaşte că aşa este.

— Totuşi s-ar mai găsi... Ce ziceți de G. Carp? — „Este prost", dar altfel om de treabă.

în altă ordine de idei 1-am rugat pentru Lăzeanu la B.N.R. în locul lui Băicoianu. A fost imediat de acord şi m-a autorizat să-i vorbesc lui Mitiță. în general, conversația s-a purtat pe un ton foarte prietenesc şi confident.

întors la minister, primesc pe gl. Teodorescu şi ing. Christescu de la Cugir, în chestiunea comenzilor date. Contractul cel nou, de față fiind Damian. Apoi câțiva furnizori.

457

Lăzeanu şi îi comunic convorbirea cu Regele. Apoi prof. Hudiță, în chestiuni de omenzi de maşini (viața este grea). Apoi Winterfeld, în chestia autocamionului Benz-Aercedes fără cauciucuri.

Seara, în familie, obosit după o zi întreagă de încordare. Un telefon de la Tătărescu ia anunță că vrea să lucreze cu mine mâine.

Miercuri 29 noiembrie 1939

La 8 dimineața, la mine, gl. Petroianu, în trecere de la Cernăuți la Tr. Măgurele. între —10 dimineața, cuifs la Academia Comercială.

între 10 — 11 lucrez la minister la expedierea lucrărilor curente.

La 11 vine Georges Tătărescu în cabinetul meu şi până la l 1/2 îl pun la curent cu pera desăvârşită de mine. Nu aşteaptă o expunere ordonată şi nici nu examinează

metodic icrările şi realizările, îmi pune întrebări şi vrea relații pe anumite chestiuni. Se interesează i special de antitanc şi antiaerian, îmi propune demersuri energice pe lângă Clodius şi pe mgă Daladier, căruia îi va scrie personal. Va încerca un împrumut în America. Voi avea i dispoziție orice sume doresc; nu vrea să ştie de nimic, buget, monetă, vrea să dea totul entru Armată. Mă felicită pentru opera îndeplinită si mă roagă să continui. Ceva cam cu arca, nu un program organizat. L-am rugat să ne întrunim la Marele Stat-Major pentru esăvârşirea şi sistematizarea planurilor de înzestrare. Mi-a făgăduit pentru începutul iptămânii viitoare.

După-amiază lucrez cu gl. Petrovanu, apoi la ora 5 1/2 mă duc la Senat, unde ascult de e banca ministerială o prea frumoasă expunere a lui Gafencu. Reîntors la minister, mai icrez la chestiuni de echipament cu col. Sireteanu. La 7, Delegația Interministerială pentru izestrarea Armatei, la care participă gl. Ilcuş, Paul Teodorescu, Mitiță Constantinescu şi l.Paraschiv.

Seara, la 9,30, iau ceaiul la noi prințesa Schonburg-Waldenburg cu fratele ei prințul .ari Victor, copiii prințului de Wied şi Leon cu Margareta Sculy. Nici o simpatie pentru termania hitleristă.

Joi 30 noiembrie 1939

Vine tânărul Băicoianu la ora 9 dimineața într-o afacere de furnitură neexecutată. rl. lonescu Theodor, comandamentul Diviziei a 3-a, vine să mă roage să-1 ajut să termine 'ercuî Militar din Piteşti, început sub îndemnul lui Armând Călinescu. Redactorul ăslăuanu de la „Universul" vine la mine să-1 ajut. îi dau 5 000 lei. Maiorul Angelescu, in Comisia Breda, pleacă la recepție şi se prezintă la plecare. Col. Antonescu, directorul rsenalului, în chestiuni de serviciu. Vaier Pop, fostul ministru, cu intervenții în favoarea irnizorilor Armatei. Alți furnizori: Fulga-Malaxa, Runcan, ing. Panaitescu, Farkaş, /achner-Ford etc.

Pictorul Băncilă de la Iaşi mă roagă să dau un post fiului său, contabil, fost negustor.

La dejun la mine: P. Andrei, Spitzmiiller, consilier de legație al Franței, Alex. Băi-3ianu cu d-na, d-na Biering, soția ministrului Danemarcei, G. Caranfil, gl. Dombrowski. fiu numirea lui Ghelmegeanu şi a lui Radian ca miniştri. Spitzmiiller spune că are învingerea că după ce Franța şi Anglia vor învinge Germania, vor avea să facă război şi

458

Rusiei, pentru a înlătura primejdia moscovită. Nu ar fi oare posibilă mai degrabă o alianță franco-germană-engleză contra Rusiei?

După-masă, mici audiențe.

La 5 1/2, Consiliu de Miniştri. Tătărescu introduce bunul obicei de a invita la consilii numai miniştrii. Salută noii miniştri Ghelmegeanu şi Radian. Tătărescu le urează bun sosit. Alte recomandați: fără declarații, să se răspundă scurt la eventualele interpelări; să se deschidă Parlamentul pe la 10 decembrie; nu admite elogii exagerate la radio la adresa miniştrilor; pregătirea ratificării decretelor-legi. Atmosferă destul de puțin afectuoasă. Tătărescu n-are încă sufleteşte ministerul în mână. Prea eterogen.

Reîntors la minister, lucrez cu Damian la contracte; primesc pe gl. Spacu, în chestiunea pulberilor.

Fostul ministru M. Boerescu vine la mine în favoarea unui furnizor elvețian.

Vineri l decembrie 1939

Ziua Unirii tuturor românilor. Ce splendidă aniversare şi ce repede şi uşor se uită totul în țara noastră!

Lucrez la minister cu ing. Negrescu şi ing. Petrescu la reorganizarea Mărginencii. Inspectorul general Protopopescu, de la Asigurările Sociale, vine să-mi vorbească de introducerea asigurărilor la stabilmentele militare. Vrea să colaboreze la punerea în aplicare a legii mele. Prof. C. Oțiu, rectorul Politehnicii din Iaşi, vine să-şi ia în primire postul din Comisia Tehnică, în care 1-am numit, îmi cere ceva consilii de administrație. Lucrez cu gl. Nicolaescu şi col. Sireteanu la chestiuni de echipament. Lucrez cu gl. Petrovanu şi gl. Demetrescu la comisiunile de recepție. La ora 11 mă duc cu gl. Paraschiv la Patriarhie, unde are loc Te Deum. La 12 vine gl. Cihoski, fostul ministru, şi discutăm situația Armatei, îl găsesc foarte îmbătrânit şi tare înăcrit. Totuşi judecă bine pe unii comandanți de armată.

După-amiază, acasă. Citesc şi lucrez în linişte. Gust tot farmecul vieții de bibliotecă.

Sâmbătă 2 decembrie 1939

G. Dimitriu de la Creditul Industrial mă pune la curent cu unele operațiuni şi îmi aduce situația financiară a conturilor mele acolo. Lucrez cu gl. Petrovanu la lucrările curente.

N. Tabacovici, de la Laromet, vine să-mi ceară comenzi pentru topirea cuprului din deşeuri. Generalul Petala, primarul corn. Budeşti (Ilfov), vine să-mi vorbească de confecțiuni de pânză, cu femeile din comuna lui. Ing. Ghenea, de la Astra, mă pune la curent cu mersul fabricației. Se plânge de lipsa de conducere unitară la această întreprindere de armament. Clodius vine din nou la mine spre a-mi vorbi de chestiunile economice curente dintre România şi Germania.

însărcinatul de afaceri al Italiei, Capesse della Regino, vine să-mi vorbească de diferite comenzi de materiale de dat în Italia, între altele de motocicletele Guzzi. îi spun că ne interesează mai puțin, dar am putea găsi alte materiale (pulberi etc.). Ing. Christodorescu se plânge mereu de greutățile cu contractul Brandt. Când cineva ajunge la 70—75 de ani, nu mai poate rămâne în fruntea unei societăți de metalurgie.

459

Lucrez cu gl. Țonea (Domeniile Militare); primesc pe col. Lăcătuşu, comandantul rigăzii XIV Artilerie (Bălți), care îmi arată nevoile lui. D. Voina vine să mi se plângă de vorțul fiicei sale de Reschowsky şi îmi arată greutățile ce are cu fabricația mortierelor randt. Ing. Rădulescu-Lemaftre, în chestiuni de contracte. Winterfeld, în chestiunea >menzii de camioane Benz-Mercedes.

Dejun la C. Argetoianu, cu Hoare, Gunther, ministrul Americii, ing. Soutzo, Sculy, iul Zănescu şi prințesa Letiția Ghica. Argetoianu îmi spune că a plecat de la guvern căci j putea admite coexistența a două guverne (care era al doilea, Urdăreanu?). Crede că

acum plecat neuzat, pe când peste 6 luni era stors ca o cârpă. Se înfioară de perspectivele negre ; vede pentru țară în viitor. Teama Rusiei îl obsedează.

La 4 1/2 primesc pe col. Cantea, care mă pune la curent cu mersul recepțiilor. Mă duc i moment la Cartea Românească, spre a mai vedea ce se întâmplă prin lumea cărților, itre cărți, tăcut şi modest, prezidentul Lupu de la înalta Curte de Casație. Ce frumos templu! M. Lăzeanu îmi telefonează că 1-a chemat Mitiță Constantinescu să-i spună că din loment ce Dinu Brătianu susține pe George Leon, el nu mai poate susține pe Lăzeanu care imâne a fi ales la anul, când vine rândul la alegere lui Kiriacescu. Mitiță a negat că i-am arbit şi i-am comunicat părerea Regelui. De rea credință şi fals, ca totdeauna, deşi te ;operă în față cu laude şi complimente. Aflu de numirea lui Netta ca secretar general la conomia Națională. Băiat bun, dar nu pentru o sarcină atât de grea.

Duminică 3 decembrie 1939

Lucrez la minister toată dimineața la raportul meu către Tătărescu, asupra a ceea ce am ;alizat eu 10 luni la acest departament. După-amiază, acasă, cu ai mei.

Luni 4 decembrie 1939

De dimineață primesc pe ing. Ştefănescu, căruia îi dau să studieze chestiunea Buhusi.

Gl. Ciupercă, comandantul Armatei a Il-a Dobrogea,-îmi aduce programul unei ilătoriilaDadilov.

Lucrez şi termin raportul meu către Tătărescu. La ora l primesc pe gl. Orăşanu,)1. Diaconescu, comandantul Brigăzii de Gardă şi Regimentul 6 Mihai Viteazul de Gardă ire întovărăşesc pe subl. Mihăilescu, şeful promoției de Infanterie 1939, căruia îi dau ca ÎT o armă Zbrojwska cu lunetă. După-amiază primesc pe col. Sireteanu cu col. Voinescu, i chestiuni de echipament. Primesc pe Fulga, care îmi cere să scot din concentrare îrsonalul tehnic de la Malaxa. Primesc pe gl. Pleniceanu (comandantul Diviziei 4 avalerie) si gl. Boițeanu (comandantul Diviziei 31). Primesc pe ing. Prager,în chestiunea Dmenzii de cauciucuri Banloc. Primesc pe C. Băicoianu, care îmi cere să-1 scap pe fiul iu de povara unui contract neexecutat. Pe d-na Puia Constantinescu (fosta soție a ing. onstantinescu — Creditul Minier), care îmi cere să intervin la Mitiță Constantinescu întru a o reprimi la Teatrul Național. Ing. Ştefănescu-^omânofj'r, care îmi aduce părerea ii negativă asupra valorii Buhusi pentru stat. Sculy Logotheti, în chestia Explozivilor.

460

La 9 1/2 mă cheamă Tătărescu şi îi remit raportul meu si cel privitor la materii prime, îl întâlnesc acolo pe C. Giurescu.

Marți 5 decembrie 1939

între 9—10, curs la Academia de Comerț. Lucrez cu av. Damian şi gl. Petrovanu. Discuție cu Sculy, Ciocârlie şi Miclescu în chestiunea Nitrogen-Nitramonia.

Col. Macnab cu O'Kelly vin la mine în chestiunea comenzii de aparate „G". Gl. Glatz, trimis de gl. Ilcuş, vine la mine spre a vorbi de preşedinția Mărginencii.

Gl. Cornicioiu se plânge că Marele Stat-Major nu vrea să dea luptă şi în Basarabia, unde s-ar putea rezista f. bine (masivul Cornetului). Primesc pe C. Argetoianu, care vine să intervină în favoarea col. Barbu Slătineanu spre a fi primit în Corpul Tehnic. Tatăl lui,

dr. Slătineanu (Turcu) de la Iaşi, mort de curând, i-a scris o scrisoare pe patul de moarte în acest sens. D-na Degan îmi aduce hârtiile taberii de la Coteşti. loaniţiu, de la Cartea Românească, cu intervenţii de afaceri. Ing. Runcan, în chestiunea aparatelor Bungescu. Protopopescu îmi aduce 2 tablouri cu subiect militar. Polizu-Micşuneşti, în chestiunea mătăsii pentru garguze.

Dejun la Tătărescu, unde sunt chemaţi câţiva miniştri cu soţiile lor: Ghelmegeanu, Vântu, Radian, Portocală (făcut ministru de stat), d. Alimănişteanu. Atmosferă convenţională.

După-masă primesc pe d-na prefect de Argeş, Cameniţă, d-na comandantă străjeră Gheorghiu, col. Trotonghi împreună cu ing. Prager, în chestiunea cauciucurilor Banloc, gl. Cornicioiu.

La 5 1/2, Consiliu de Miniştri. Se anunţă potop de legi.

Seara, Lya Kapri la masă. Ştiri de mari abuzuri administrative în Bucovina.

Miercuri 6 decembrie 1939

Sf. Nicolae — Multe cărţi şi telegrame.

între 9—9 1/2, la minister, expediez lucrări curente, între 9,40 — ora l, iau parte la inaugurarea Şcolii de Război şi semicentenarului. Foarte frumoasă serbare. Paul Teodorescu face frumoase expuneri. Regele îmi dă mâna surâzând. Schimb câteva vorbe cu marele Voievod. La înapoiere aduc acasă pe col. Puiu Antonescu, comandantul Regimentului 6 Artilerie (unde am făcut eu război), căruia îi dau sweatere şi mănuşi pentru ofiţerii acestui regiment.

Dejun la ing. N. Mavrocordato cu Georges Cretzianu, Şerban Flondor, d-na Dina Petrescu, George Fotino. Mavrocordato îmi cere oarecare servicii.

După-amiază vine acasă col. Ghica (ginerele lui Hurmuzescu), care îmi vorbeşte de unele abuzuri cu rechiziţiile. Sunt chemat la Tătărescu cu gl. Ilcuş pentru a aranja — la propunerea mea — daruri pentru ofiţeri şi soldaţi de Crăciun. Era acolo şi C. Argetoianu.

La 7 vin la mine M. Lăzeanu şi Tătăranu. Acesta din urmă îmi povesteşte cum Tătărescu a voit să-1 bage în guvern la Interne dar că Regele 1-a refuzat (poate pentru că a refuzat să intre la Cooperaţie). Ar dori să ştie dacă are ceva Regele cu el.

461

Joi 7 decembrie 1939

La 8 1/2 vine la mine acasă Kiriacescu, care îmi vorbeşte de chestiunea financiară a ei mele, eu refuzând orice ajutor sau concurs din partea Creditului Industrial. Descopăr srnalitatea caracterului lui G. Dimitriu, care spune lucruri inexacte.

între 9—10, cu Se J Lambrino o oră delicioasă la Muzeul de Antichităţi, unde valori ri stau în adevărată paragină.

Lucrez cu gl. Petrovanu. Dau col. Roman, comandantul Regimentului 5 Artilerie îa, 100 perechi ciorapi pentru soldaţii săi. Cu gl. Ilcuş, gl. Niculescu şi gl. Şerpescu ;anizăm chestiunea reparării automobilelor poloneze. Multe din ele au fost devastate, s-au furat piese de schimb etc. Col. Sireteanu, cu Mociorniţă şi Farkaş, pentru comenzi bocanci. Dau lui O'Kelly comandă de aparate „G". Măcărescu (P. Neamţ) îmi cere nandă de

segmenți şi bețe de cort. Mă cheamă Tătărescu şi îmi cere să dau gl. Delhomme stă de materialele ce ne trebuie pentru a ne fi trimise de guvernul francez.

Mi se prezintă Gheron Netta, ca secretar general la Ministerul Economiei Naționale, ily, în chestiuni de explozivi. Vine gl. Ilcuş a doua oară, căruia îi transmit dispoziția lui ;ărescu de a da ordin gl. Țenescu, să-i dea informațiuni mai ample.

După-amiază vine la mine acasă gl. Delhomme, căruia îi dau nota indicată de :ărescu.

După-masă lucrez cu col. Sireteanu.

Vine Clodius, împreună cu Guido Schmidt, fostul Ministru de Externe al Austriei, azi delegatul financiar al Skodei. Rămâne să ne vedem peste câteva zile. Clodius îmi e răspuns în chestia motocicletelor BMW şi automobilelor Benz.

La 7 sunt chemat de Tătărescu, la M.A.N., unde era gl. Ilcuş, gl. Paul Teodorescu şi Țenescu şi discutăm situația militară în fața amenințărilor Rusiei. Ilcuş cere ca să ştim cine mergem: dacă mergem cu Franța şi Anglia, să ne apere în M. Neagră şi să trimită corp expediționarîn România. A ne bate pe trei fronturi o dată şi fără o linie de retragere, s ceva neserios. Tătărescu a arătat cum vede el situația şi pesimist şi optimist. Destul de âlcit în fond, dar cu expresii colorate. Generalii rezervați. Cred că n-a făcut bine ;ărescu de a le spune în forma aceasta situația, mai ales că nu dădea nici o indicație, ci nai îi ruga sa se gândească ceea ce s-ar putea face.

întors la minister, lucrez cu gl. Petrovanu. Apoi primesc pe col. Soreanu.

Seara iau masa la ing. Năcescu, cu Lipăneanu, ing. Racottă şi Gr. Ghica (Chefal), noul retar general al Ministerului Economiei Naționale pentru scumpirea traiului.

Vineri 8 decembrie 1939

Plec la poligonul Sudiți cu gl. Petrovanu, gl. Negrei şi delegații Concordiei (Marino ;1. Buicliu), spre a asista la concursul noului obuz tip Concordia, de perforare; acolo iese pe Carlier şi pe gl. belgian Bronne. Experiența a dat f. bune rezultate.

Dejun la Gigurtu: un interior de mare şi provocatoare opulență. La dejun: gl. Vălleanu, ta Lya Brătianu, Mihail Ghelmegeanu cu d-na, ing. Bujoi cu d-na şi M. Şerban cu d-na.

La ora 3, Academia Română, unde gl. Rosetti face o expunere asupra rolului ce a avut icea Roşie în timpul războiului din 1877/78. între asistente, toate doamnele infirmiere de la icea Roşie. Aflu de logodna d-rei Rosetti cu tânărul Sturdza (fiul lui Costăchel Sturdza).

462

Sadoveanu îmi cere să-1 primesc spre a mă pune la curent cu unele soluții financiare minunate ce i s-au comunicat de cineva (naivitate?), îl voi primi zilele acestea. Primesc pe gl. Stoenescu, comandantul Brigăzii de Fortificații, care mă pune la curent cu nevoile de acolo, îi aprob fondurile necesare.

G. Rotică, de la Cernăuți, stăruie mereu să intervin pentru a fi senator regal, numit de Rege, pe temeiul meritelor sale naționale şi literare. Grigoriu, de la U.G.I.R., cu diferite chestiuni curente. Primesc pe noii membri ai consiliului de la uzinele V. Mârşei,

în frunte cu generalul de Corp de Armată Hanzu. Acesta din urmă îmi face o prea bună impresiune.

Lucrez cu generalul Petrovanu şi gl. Spacu.

La ora 6, la C.E.C.; adunarea Consiliul Superior al Economiei. Stau alături de Dinu Brătianu, care îmi întinde mâna fără a-mi adresa nici un cuvânt. Mitiță a plasat iar un discurs bombastic şi fără conținut.

Sâmbătă 9 decembrie 1939

Plec cu gl. Ciupercă, gl. Paraschiv, gl. Ștefan Dumitrescu, It. col. Nicolaescu şi maior Gribincea la Dadilov, unde asist la câteva probe de trageri cu tunul de câmp adaptat pentru trageri antitanc. Rezultate mediocre.

La l 1/2, plec cu Dody la Cotesti, cu trenul până la Focşani, în tren, gl. Rosetti, care merge la Botoşani spre a se documenta în chestiunea familiei Rosetti, în vederea monografiei Rosetteştilor. în gara Focşani, prefectul de Putna. Seara la 6, la Cotesti. Asistăm la înmormântarea bietei Madame (Anica Dumitru), care se găsea de 15 ani în serviciul meu.

Duminică 10 decembrie 1939

Dimineață, la Cotesti. Mă ocup de gospodărie şi de cantina mea.

La 5, în Bucureşti. Primesc vizita lui N. N. Lenguceanu cu soția sa. Col. Rusescu de la Palatul Regal îmi comunică dispozițiile Regelui în legătură cu darurile de țigări de dat soldaților de Crăciun.

Seara la 9 vine gl. Delhomme, care pleacă zilele acestea în Franța.

Luni 11 decembrie 1939

Lucrez cu avocatul Damian la contracte.

La 9 30 Consiliu de Miniştri, cu Vaida şi Argetoianu, în vederea stabilirii programului parlamentar. Prof. Mrazec îmi aduce un foarte documentat raport în legătură cu funcționarea Comisiei Tehnice. Primesc pe ministrul austriac Guido Schmidt, delegatul german de la Hermann Goring Werke, cu care discut chestiunile financiare în legătură cu întreprinderile germane care ne furnizează armament. Vine Bujoi, care mă roagă să-1 ajut. cu câteva comenzi la întreprinderile de care se interesează. Gh. Duca, fiul lui I. G. Duca, vine la mine într-o chestiune de mercur adus din Spania prin valiză diplomatică. Seamănă mult cu tatăl lui. Mai puțin prețios, îmi spune că este încântat de reîntoarcerea în țară, pe care o găseşte în mare progres. Un moment, avocatul Hartular.

463

După-amiază, ing. Christodorescu, Franco-Română, în micile chestiuni în legătură unul 47 mm Schneider. Brozovski de la Skoda îmi cere fier vechi din Basarabia. Wolff a fabrica Wolff cere noi comenzi. Ing. Schileru de la Viscoza Românească îmi oferă iaşi de mătase artificială (cellosetă). Dimitriu de la Creditul Industrial îmi aduce Dteala contului meu de la Credit. Fals ca totdeauna.

Marți 12 decembrie 1939

Sunt chemat de Tătărescu, la 9 dimineața, la locuința lui pentru a mai discuta chestiuni înte. Aceeaşi impresie dezolantă de verbiaj sec şi fals, fără conținut. Foarte preocupat :e zice țara şi de impresia ce produce.

Vine, la 9 30, la minister, N. Buduresu, cu micile lui intervențiuni de afaceri (pentru mix de la Baia Mare). Conferință cu gl. Ilcuş si ofițerii de Ia dir. Artilerie în legătură cu ararea materialului de artilerie.

La ora 12, la Palatul Regal, asistat la investitura regală a celor doi mitropoliți: Irineu loldovei şi Nifon al Craiovei. Cuvântări banale. Când Regele dă mâna miniştrilor, când rige în dreptul meu, mă convoacă în audiență peste rând la ora 4 d.a. Audiența se fâşoară într-un calm şi o bună voie deosebită. Pare mulțumit cu realizările înzestrării, •cetează în amănunțime tablourile şi situațiunile ce îi prezint, îi fac propunerea ca, de bători, miniştrii departamentelor militare să meargă pe diferite zone şi să ia masa cu jele, interesându-se de mersul şi viața lor. Pare că acceptă sugestiunea si îmi răspunde >e va gândi la această propunere, care i se pare bună.

întors la minister, lucrez cu intendentul gl. Nicolaescu, col. Sireteanu, col. Cantea , misia de recepție). Primesc pe Puiu Angelescu (Buhuşi), av. Dumitrescu (fost primar lați), Fulga (Malaxa), ing. Kisser (Matra Werke), av. Florin etc.

Seara, masă la N. Missir cu Gr. Carp cu d-na, Ionel Bujoi cu d-na, d-ra Missir, Fulga-i/axa, ing. Soutzo etc.

Regret că nu mi-am putut face azi dimineață cursul la Academia Comercială.

Miercuri 13 decembrie 1939

între 9—10, la Academia de Comerț. Fiind acolo, sunt chemat de Tătărescu, la care duc după curs, la ora 11. Vorbim în legătură cu plecarea gl. Delhomme la Paris, cu lirea lui Tillea şi cu un eventual împrumut în Anglia de 12 milioane lire sterline.

întors la minister, mă aştepta Malaxa, cu care vorbesc diferite probleme în legătură contractele în curs. Lucrez cu gl. S. Dumitrescu şi ing. Lăzărescu la chestiunea minelor itanc. Idem cu gl. Suhățeanu, la chestiuni medicale ale armatei. Semnez contracte •zentate de Damian.

Primesc pe prof. dr. Moruzi de la Iaşi, care vine să mă întrețină asupra necesității de e crea centre de neurochirurgie pentru armată. Diferiți: Gigei Tătăranu (vânzare de vin itru armată), gl. Skeletti (premilitari), col. Diaconescu (Comandantul Regimentului de xdă), d-na Gheorghiu,comandantă străjeră Galați, senator Comşa (comandă de sârmă impată), M. Butculescu şi col. Vasiliu,în chestiunea de comenzi de caterpilare, deputat icscu — R. Sărat.

Dejun la prof. Lambrino (arheologul).

După dejun, între 4—5,30, vizitez uzinele Manițiu, care îmi fac o foarte bună impresie. Primesc pe Guido Schmidt, fostul ministru de Externe al Austriei, în chestiuni financiare Skoda. Vrea să înlăture pe Svec de la Skoda. La ora 6, conferință cu primul ministru Tătărescu, la care asistă Mitită Constantinescu, în vederea fixării unui nou plafon financiar. Mi se acordă încă 3 miliarde de lei. îmbrățişări (false). Tătărescu menajează mult pe Mitită neputând face altfel. Cred că în sufletul lui îl detestă.

Seara, dineu la de Weck, ministrul Elveției, cu I. Nistor, Mihail Popovici (complet surd şi ramolit), Mihai Ralea, de Sevin, ataşatul militar al Franței pentru Marină şi Aer, Lugoşianu, fostul ministru, M. Romniceanu.

Joi 14 decembrie 1939

Primesc pe gl. Suhățeanu cu dr. Moruzi.în chestiunea chirurgiei nervoase. Lucrez cu gl.Petrovanu.

Primesc pe dr. Costinescu, care vine într-o chestiune de forare de puțuri în Dobrogea. Vine dr. N. Lupu şi Costake Lupu în chestiunea şoselelor din jud. Fălciu. Găsesc pe dr. Lupu foarte îmbătrânit, vorbind încurcat. Col. Răşcanu, venind de la Skoda, se prezintă de sosire. Gl. Samsonovici, gl. Teodorescu şi Christescu, în chestiunea comenzii de la Cugir şi pentru sporirea capitalului acestei societăți. Mă vizitează de Weck, ministrul Elveției, pentru a-mi propune pânză contra yperitei.

Cehul Augenthaler, fostul ataşat comercial dinainte, îmi cere să intervin spre a i se prelungi şederea în țară. Diferiți mărunți. Primesc o delegație de maeştri militari, care îmi cer îndreptarea soartei lor mizerabile. Au dreptate. Le-am făgăduit concursul meu. Gl. Eliad, de la Metrom, mi-aduce donații importante în bani pentru Armată.

Dejun la noi: Lady Hoare, miss Hoare (Hoare, bolnav), Ralea, Rais, ministrul Iranului, dr. Danielopol, d-na Micaela Catargi, Al. Romanescu, N. Mişu etc.

La ora 4, la Senat. Scurtă altercație cu av. Marinescu de la Concordia, pe care apoi o regret. Semnez contracte cu Damian.

Masa de seară, la Spitzmiiller, cu gl. Potopeanu, col. Macnab si maiorul Daru etc.

Vineri 15 decembrie 1939

Conferință cu gl. Petrovanu, gl. Dumitrescu şi furnizorii de cărucioare Brandt. Primesc pe col. Trotonghi. Idem pe ing. Vidrighin, cu care nu mă înțeleg în ce priveşte contractul de chesoane. Dir. gl. Spiridon, de la Banca Meseriaşilor.

Episcopul Nicolae al Oradiei Mari îmi cere să-1 ajut să întărească materialmente biserica ortodoxă pe granița de vest. O bună impresie. Fulga-Ma/axa, în chestiunea col. Costoviei, preşedintele comisiei de recepție de la Malaxa. O delegație a micilor meseriaşi în frunte cu Samoilă, un adevărat profitor al lor. Petrescu, ginerele lui Tancred Constantinescu, vine să mă roage în chestiunea contractului rămas neexecutat, al lui Pomponiu (ginerele lui Tancred) care s-a sinucis în condițiuni dramatice. Nunucă Protopopescu vine să mă roage în chestiunea forării de puțuri în Dobrogea. Ignat şi Caraman din Galați.

465

După-amiază, Academia Română.

La ora 6, şedință la U.G.I.R. — unde ia parte şi Mitiță Constantinescu. Mi se face o mire foarte călduroasă. Mitiță face un discurs lamentabil ca formă şi idei. Un adevărat țavencu. Lai,la Statul-Major şedință la care iau parte Gigurtu, Mitiță Constantinescu, icovei şi toți generalii comandanți de armată, care are ca obiect şoselele şi căile ferate de frontiera de est.

Seara, masă la G. Caranfil. Cunosc pe agricultorul Palade din Moldova.

Sâmbătă 16 decembrie 1939

Primesc pe It. col. Costovici, care se prezintă de plecare la Regimentul 3 Artilerie grea. ;. Miclescu vine să mi se plângă de întârzierea livrărilor de căciuli. Primesc pe . Gerstenberg, ataşat militar al Germaniei, care vine să mă întrebe ce nevoi mai avem itru a interveni la mareşalul Goring.

La ora 12 iau parte la inaugurarea Institutului de Istorie Naţională a lui lorga, în ;zenţa Regelui. Vorbesc îndelung cu Cancicov, căruia îi spun că am încredere în capul şi îi prevăd un frumos şi apropiat viitor politic.

După-amiază, la minister, lucrez cu gl. Petrovanu.

Dejunez la Al. Seulescu, cu gl. Atanasescu, Lukasiewicz, Trixi Mironescu, d-na Stere . îmi dă câteva cărţi vechi de economişti.

Seara, la 12 noaptea, plec cu gl. Ciupercă, gl. Paraschiv, maiorul Gribincea, Potopeanu la Galaţi, spre a trece la Tulcea, spre a vizita şi inspecta Divizia a 32-a.

Duminică 17 decern brie 1939

La 8 dimineaţa descind din vagon. Trec Dunărea pe o vedetă militară la Azaclău C. Brătianu),unde ne aştepta generalul Mitrănescu, comandantul Divizei 32 Infanterie, pectez toate unităţile de infanterie şi artilerie. Foarte bună impresie. Constat unele lipsuri >r de împlinit, afară de artilerie. Generalul Mitrănescu, foarte bună impresie. Dejunez Fulcea, în localul Comisiei Europene. La 6 1/2 plec la Galaţi. Mă opresc un moment la leanu. Ii găsesc pe bătrâni foarte afectaţi de arestarea prelungită a lui Alex. Ghica. âlnesc şi pe Mişu Orleanu, care îmi face o impresie deplorabilă, îl iau cu mine în vagon, ie discuţia ce am cu el mă face să înţeleg cât este de deraiat. Are un fel antipatic, obraznic wovocator de a discuta care îţi ridică nervii.

Luni 18 decembrie 1939

Conferinţă cu gl. Ilcuş, gl. Şteflea, gl. Nicolescu ,pentru o mai bună organizare a :>ediţiilor de efecte la unităţi. Lucrez cu Gh. Tătărescu la planul ce trebuie alcătuit în ierea împrumutului din Anglia, ce va negocia Tillea. La 4 1/2 vine la mine Tillea, căruia •emit programul de nevoi al Armatei. Gl. Voiculescu, comandantul Brigăzii Moto-:canizate.

D-na Sofia Petrescu-Dâmboviţa îmi aduce efecte pentru soldaţi, îmi cere să intervin nu fie ştearsă din rândul alegătoarelor titrate, deşi nu are studii academice. Vaier Pop, cu de fel de intervenţii (vechi samsar).

466

Conferinţă cu C. Angelescu şi delegaţii de la RIMMA, pentru organizarea pe alte baze a uzinelor Mărgineanca.

La dejun, It. col. T. Nicolaescu, Armăşescu şi maiorul Gribincea.

Marţi 19 decembrie 1939

între 9 — 10, curs-examene la Academia Comercială. Studenţii concentraţi dau examene. Nu ştiu nimic.

Conferinţă cu gl. Petrovanu, Şt. Dumitrescu şi Negrei şi furnizorii de muniţii. Col. Macnab capătă de la mine informaţii în legătură cu noile care de luptă CKD V. 8. Conferinţă cu gl. Ilcuş, directorul Artileriei şi gl. Şteflea, în ce priveşte organizarea răspândirii efectelor la trupe. Diferiţi mărunţi.

După-amiază: C. Leontescu (CreditulIndustrial), Ştefănescu-J^omâno/ir, M. Butculescu (BMW), Fulga-Ma/axa etc.

La dejun, gl. Ilcuş cu d-na şi gl. Paraschiv cu doamna. După dejun, gl. Ilcuş este chemat urgent de primul ministru. La 8 seara sunt chemat la Urdăreanu, unde împreună cu gl. Ilcuş stabilim programul vizitei regale la trupe pentru Crăciun. Regele va merge la Arad-Oradea. II vom însoţi şi noi. La 9 1/2 seara ajung la masă la Gr. Carp, unde se mai găseau ing. Soutzo şi doamna Grigore Duca.

Miercuri 20 decembrie 1939

Curs-examen la Academia Comercială. Lucrez cu gl. Petrovanu şi gl. Spacu la nevoile în pulberi ale armatei. Primesc pe d-na Nissa Cămărăşescu de la Straja Ţării, însoţită de un colonel (dir. comercial), care îmi vorbeşte de chestiunea strângerii fierului vechi prin strajă. Cred că acţiunea este bună, dar fără nici o plată, spre a nu se introduce ideea comercială în această mişcare ideală şi educativă. Doamna Nissa Cămărăşescu este de aceeaşi părere. Deleg pe gl. Dobre să ia contact cu Straja Ţării. Primesc diferiţi furnizori: Gheorghiadi Luca, ing. Christescu, ing. Riha (C.K.D.). Primesc pe doamna Puia Constantinescu, care îmi cere să intervin la Sadoveanu pentru a-i da un rol mare pentru reintrare în teatru.

Dejunează la noi Sculy şi Karadja-Berlin. Acesta din urmă mă roagă să intervin la Gafencu pentru a-1 înainta consilier de ambasadă.

După-amiază vizitez uzinele Wolf, unde se lucrează cupolele de fortificaţii. D-ra Paraschivescu de la A.C.F. capătă de la mine încă 10 000 lei pentru cantina şcolară. Ing. Serdici, prof. Hudiţă, pentru afaceri. Osvald Racoviţă de la Iaşi se plânge de Victor lamandi.

Joi 21 decembrie 1939

Lucrez cu gl. Nicolaescu şi col. Sireteanu la rezolvarea diferitelor chestiuni de echipament. Ne preocupă chestiunea darurilor de Crăciun şi îmbunătăţirea hranei trupelor. Cristoforatu de la Galaţi, în chestiunea spitalului Elisabeta Doamna din Galaţi. Ministrul gl. Ilcuş vine la mine în chestiunea depozitelor de muniţiuni. îmi comunică că s-a schimbat programul vizitei Regelui la trupe şi fiecare ministru militar va merge pe un front. Probabil eu voi merge în Dobrogea. Col. Macnab vine să-mi ceară unele relaţii în legătură cu carele

467

uptă cehe. Diferiţi furnizori şi solicitanţi: V. Gr. lamandi, Grig. Smeureanu, Rădulescu-naître,E. Wolff, N. loaniţiu (Cartea Româneasca),Barbu Angelescu şi C. Algiu. Svec laZbrojwska — în chestiuni curente.

Gl. Dona, fost fruntaş legionar, vine să-mi ceară ajutor pentru un fleac de revistă.

După-amiază, conferinţă cu gl. Petrovanu, gl. Demetrescu şi Svec în chestiunea unei tiituri de aramă pentru muniţia comandată. Contraamiral Gheorghiu de la M.A.N., într-o ;stiune de butoaie de tablă, necesare aviaţiei. Apoi Nichifor Robu, Puiu Angelescu etc.

La ora 7, scurt Consiliu de Miniştri, urmat de o Delegaţie Economică. C. Angelescu arată ce a lucrat pentru îndrumarea comerţului exterior.

Dejun la Gafencu cu Fabricius etc.

Vineri 22 decembrie 1939

Şedinţă la M.A.N. între 9,30 — 12, în legătură cu problema depozitării muniţiilor, jsă de privire de ansamblu.

Prof. C. Oţiu, de la Politehnica din Iaşi, vine să-mi ceară locuri în consilii de admi-;traţie.

Ne pregătim de vacanţă. Lichidăm lucrările curente. Iau parte la serbarea Pomului de ăciun la Arsenalul Armatei. Mi se dă o foarte frumosă armă automată tip Cpt. Horită. .61/2 iau parte la serbarea Pomului de Crăciun la Regimentul 6 Mihai Viteazul de Gardă, parte şi doamna Gafencu. La 9 1/2 iau parte, cu gl. Paraschiv, la serbarea de 101 zile la oala de ofiţeri mecanici, la Şcoala de infanterie. Foarte bună impresie.

între 3—4 1/2, la Academia Română.

Sâmbătă 23 decembrie 1939

Lucrez singur la minister, îmi aranjez lucrările. După-amiază iau parte la serbarea >mului de Crăciun la Centrul de instrucţie al Artileriei contra Aviaţiei, organizat de maior ingescu. Foarte reuşit, în aceeaşi zi, la mine acasă Mircea îşi are şi el Pomul lui de răciun. Sărbători liniştite, dar cu grije pentru ce va veni.

Duminică 24 decembrie 1939

între 10 — 12 1/2 stă la mine M. Sadoveanu, care îmi vorbeşte de un plan financiar ce a fost arătat la Iaşi (de un ovrei) pe bază de pâine. Nimic nou. La ora 3 iau parte la mormântarea maiorului Tonciu,mortîntr-un accident de auto. îl decorez „post-mortem". a 5 1/2 merg la gară la Băneasa, pentru a saluta pe Rege care pleacă cu gl. Ilcuş în Ardeal, t petreacă sărbătorile de Crăciun cu trupele (Cluj şi Oradea Mare), în casă. Lectură. Ca ; sărbători.

Seara, la 12 noaptea plec la Bazargic cu gl. Ciupercă, gl. Mihail, col. Tudose şi maior •ribincea, pentru a petrece prima zi de Crăciun între trupe.

468

Luni 25 decembrie 1939. Crăciun

Ajung la Bazargic la 10 1/2, cu o mică întârziere, în gară mă aşteaptă ofiţerii superiori din garnizoană, în frunte cu gl. Schwab şi autorităţile civile în frunte cu prefectul, It. col. Gorski. După câteva cuvinte de bun sosit şi felicitări, la care am răspuns tot pe scurt, mergem cu automobilul la cazarma Regimentului 40 Infanterie, unde se găseau trupele sub arme (Regimentul 40 Infanterie şi Regimentul 18 Artilerie) cu drapelele desfăşurate. Serviciu divin. Defilare. Aspectul trupei excelent. Trecem apoi la prefectură, unde are loc recepţia şi cuvântările. Vorbesc pe rând gl. Schwab şi capii autorităţilor. Foarte cald vorbeşte V. Covată, macedonean. Apoi trecem din nou la Regimentul 40 Infanterie, unde luăm parte la masa trupei. Cuvântare caldă şi inimoasă a gl. Schwab. Dau ofiţerilor şi soldaţilor ţigări şi tutun. Atmosferă foarte bună şi caldă. La 1,40 plec la Constanţa — condus de toţi ofiţerii superiori la gară şi de celelalte autorităţi. Ajung la Constanţa la ora 5. Sunt primit la gară de amiralul Constantinescu, comandantul Divizei de Mare şi rezidentul regal gl. Grigorescu, precum şi toţi ofiţerii din garnizoană. Trecem la Regimentul 34 Infanterie, unde luăm parte la masa trupei cu

acelaşi program ca la Bazargic. Comandantul Regimentului 34 Infanterie îmi dă un album al regimentului din care se vede progresul înzestrării armatei. La 7,40 plecăm din Constanța şi ajungem la Bucureşti la 11, 40 noaptea, găsind Bucureştiul sub zăpadă.

Marți 26 decembrie 1939

A 2-a zi de Crăciun. Zăpadă, frig. Stau în casă citind şi lucrând la discursul meu de recepție la Academia Română, despre Dionisie Marțian. Vine la mine N. Budurescu, care între altele îmi spune că a auzit de numirea gl. Gabriel Marinescu ca preşedinte al Consiliului la Astra- Vagoane, în locul gl. Paul Angelescu.

Miercuri 27 decembrie 1939. Sf. Ştefan

Stau în casă şi lucrez.

Dejunează la noi maica şi Constanța.

La 8 seara mă cheamă la el acasă Gh. Tătărescu, unde vine pe urmă şi M. Ghel-megeanu. Vorbim de perspectivele de intrări de materiale din Franța şi Italia. Se pare că misiunea gl. Delhomme a reuşit. Italia s-ar găsi într-o bună dispozițiune față de noi. Trebuie profitat. Eventual să trimitem o misiune militară.

Joi 28 decembrie 1939

La minister. Lucrez cu col. Vasiliu (Fortificații) la comenzi de caterpilare în America. Mă vizitează gl. Boițeanu, care îmi aduce ştiri bune de la Divizia lui. încadrare slabă. Col. Sireteanu, cu lucrări curente de echipamente.

Gl. Rozin vine să-i dau instrucțiuni în legătură cu misiunea sa, de a merge în Germania pentru a vedea materialul polonez ce ne oferă Germania. Sculy, în legătură cu comanda de explozivi. Sculy dejunează la mine. După-amiază semnez contracte. Primesc pe ing. Christodorescu (Franco-Româna), în chestiunea comenzii de mortiere Brandt.

469

ol. Eftimescu, în chestiunea unor comenzi de maşini pentru atelierele de confecțiuni. 1. Buicliu, cu diferite chestiuni pendinte ale Concordiei.

Ing. Runcan, căruia îi dau planuri care îl interesează pentru I.O.R. Lucrez cu . Petro vanu.

Vineri 29 decembrie 1939

Ninge, — 10 grade frig. Lucrez cu av. Damian şi semnez cât mai multe contracte cu irnizorii.

Av. Gheorghiu, nou numit în minister, de la Galați, vine să mi se prezinte. Lucrez cu . Petro vanu, col. Vasiliu şi C. Gheorghiu de la Reşițaîn chestiunea fierului vechi. Punem incipiile ce vor sta la baza unei convenții de încheiat. G. Rozin pleacă cu ultimele mele strucțiuni în legătură cu misiunea sa în Germania, îmi pare foarte obsechios şi insinuant, u degeaba se spune că ar fi ovrei. Cu intendent gl. Nicolaescu şi col. Sireteanu primesc ; diferiți furnizori de țesături, tricotaje etc., cărora le dau câte o mână de ajutor pentru a ?ține materii prime dar nu le admit prelungirea termenelor de livrare. Primesc pe g. Vidrighin de la Astra-Vagoane, cu care discut condițiunile contractului de chesoane. iirnizorul italian Sân Giorgio, pentru foi de cort şi saci de merinde. Apoi Sculy, .g. M. Constantinescu, ing. N. Petrescu de la Mărgineancaetc.

După-amiază, la 4 ore, vine la mine gl. Rosetti de la Academie să-mi mai aducă ecouri n opinia publică: Rezerva publicului în ceea ce priveşte subscripţia la Bonurile Apărării aţionale, neştiind dacă banii merg unde trebuie, deşi se are încredere în cinstea mea; ar fi ne ca să se dea un ajutor marcat Turciei, după dezastrul din Anatolia; subscrierea picultorilor (200 lei de hectar) este cam mare, dacă s-ar subscrie în natură!... Foarte mulţi nbuscaţi sub forma mobilizării pe loc; transilvănenii (ofiţerii) sunt foarte laşi, ar trebui tai bine struniţi etc. Grija unui om de treabă care ar dori să nu se repete tristele experienţe .n trecut.

După-amiază, la minister. Primesc pe Wachner de la Ford România. Idem pe . col. Popescu de la Şcoala de ofiţeri mecanici, care îmi arată nevoile şcoalei, de care se :upă cu mare pasiune. Av. Damian şi col. Eftimescu, în chestiunea comenzii de maşini întru Atelierele de Confecţii noi. Filderman de la Bacău, în chestia subscripţiei la bonurile 5 Tezaur. Mitiţă 1-a impus la 20 milioane, îl sfătuiesc să subscrie. Fulga-Ma/axa, cu o ;rere pentru recepţionarea şenilelor din Franţa. Ultimele ordine date gl. Rozin. O delegaţie ; mici meseriaşi de încălţăminte.

Seara mănâncă la mine Leon Sculy, apoi împreună la revista „Alhambra Baby" (foarte ab).

Sâmbătă 30 decembrie 1939

Vine It.col. Popescu de la Şcoala de ofiţeri mecanici, căruia îi dau însemnate sume de ani (70 000 lei) pentru a plăti taxele elevilor săraci, pentru îmbunătăţirea hranei trupei, întru a ajuta personalul inferior şi pentru el personal. Le dau şi ceva efecte de iarnă, '-na Brăescu —• fiica generalului Moruzi — vine la mine în chestiunea subvenţiei de 30 000 lei ce am dat spitalului Sf. Elisabeta. La ora 10 1/2, serbarea Pomului de Crăciun

470

la Pirotehnia Armatei, cu ridicarea pavilionului străjeresc la stolul de străjeri (ucenici) şi străjere (muncitoare) de la Pirotehnie. Foarte drăguţă serbare, cu cor bun. Gustare la Cazinoul ofiţerilor, unde gl. Linteş îmi ţine o scurtă cuvântare, la care răspund şi eu în câteva cuvinte.

La 12 1/2 maiorul Dara, de la ambasada Franţei, îmi aduce informaţiuni cu rezultatul misiunii gl. Delhomme.

Ni se vor da mitraliere Hotkiss de 25 mm, vor să înlocuiască noile tunuri de 105 mm cu vechi tunuri, model 1913, să ne dea tunuri antitanc de 25 mm, până vor livra cele de 47 mm. în general rezultate mediocre, îi cer să mai ceară precizări, în special material de 75 mm de câmp, de care avem nevoie. Va veni până la 12 noaptea mâine, să-mi dea răspunsul.

Atribui la ofiţerii generali gratificaţia de 20—25—50 000 lei. Par toţi încântaţi de gestul meu.

La dejun, col. Kowalewski cu doamna şi col. Zakczewski cu doamna. Vorbim de drama poloneză. Abătuiţi, trişti dar totuşi curajoşi. Kowalewski pleacă în Franţa de îndată, celălalt mai stă.

între 4 1/2—6, la minister, mai expediez lucrările curente.

La 6 mă duc la ambasada Turciei, pentru a exprima regretele şi simpatia mea pentru dezastrul din Anatolia. întâlnesc acolo şi pe ambasadorul polonez Raczynski, cu care vorbim despre eventualitatea unei agresiuni ruseşti către sud-estul Europei. Primejdia este mare, dar nu înainte de primăvară, îi afirm hotărârea noastră de a ne bate, orice s-ar întâmpla. Ambasadorul turc pare îngrijorat, în Siria, aliații nu au cine ştie ce armată. Acum o organizează.

La 7 seara sunt chemat de Tătărescu care primise pe ambasadorul Thierry în chestiunea livrării de materiale (Delhomme). Discutăm dacă putem accepta oferta. Sunt de părere să ne arătăm nemulțumiți, să cerem mai mult, dar că la rigoare să acceptăm căci între nimic şi ce ne oferă, tot este un avantaj.

Seara, în familie, cu fratele meu.

Duminică 31 decembrie 1939

8 grade frig. Vântul a stat.

Mircea primeşte de la prietenul lui Paul Laptev „prima lui invitație la revellion". începe puiul să plece din cuib, cu aripi tot mai mari. Nevasta afectată şi indignată — în egoismul ei de mamă bună.

La ora 11 primesc pe generalii Ministerului înzestrării Armatei: Paraschiv, Petrovanu, Dobre, Negrei, Spacu şi Ştefan Dumitrescu. Vin să-mi prezinte felicitări de Anul Nou şi îmi exprimă, după 11 luni de muncă îndârjită, omagiul lor. îmi dau, ca amintire, o prea frumoasă reproducere din bronz a unui tun de 75 mm. Le mulțumesc cu recunoştință şi adânc mişcat de gestul lor.

După-amiază, primesc la ora 4 pe Barbu Catargi, un boier de viță veche, cu linie şi atitudine foarte aristocratică. Vorbim de tot ce este la ordinea zilei. Deşi senator numit de Rege, nu prea este încântat de funcționarea Parlamentului. Ține mult la Rege; 1-ar vrea mai detaşat de anumite slăbiciuni omeneşti, îmi citează vorba unei Regine, care ar fi spus:

471

Capetele încoronate trebuie să-şi impună o viață exemplară, este singurul chip de a se mai ace suportate de popoare". A cunoscut la Miinchen o vară a Regelui, o principesă de lohenzollern care face elogiul Regelui. Detesta însă pe Regina Măria şi pe Ileana. Crede ă Regele a plecat în 1926 din țară din cauza celor ce vedea la Palat între Regina Măria şi itirbey. La ora 5 vine maiorul ataşat militar francez Dani, în chestiunea livrărilor de lateriale pentru care se afla gl. Delhomme la Paris. Negociez cu el şi formulez diferite retențiuni şi cereri.

La 6 1/2 vine Lambrino, arheologul, care îmi vorbeşte de descoperirile arheologice e s-au făcut cu prilejul săpăturilor ce se fac la frontiere pentru tranşee, îmi spune de unele buzuri milităreşti. La 11,45 noaptea vine din nou Daru cu unele comunicări ale guvernului rancez, în chestiunea livrărilor de materiale. Când bate ora 12, eram încă în conversație u Daru. început de an nou.

Trec apoi si beau un pahar de şampanie cu soția, mama şi Mircea, pentru noul an.

La 12 1/2 plec la gara Băneasa-Mogoşoaia, unde mă sui în vagonul ministerial mpreună cu gl. Paul Teodorescu, spre a merge la Constanța, unde întovărăşim pe Rege lentru serbarea noului an, la frontiera maritimă.

Sfârşit de an şi de caiet. Ce va aduce 1940??

Cred că războiul şi mari încercări. Poate că totuşi Dumnezeu ne va avea în paza lui.

Doamne ajută!

INDICE